

Gyomaendrődi
Városunk

1996

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 1. szám

1996. január

Tempora mutantur et nos mutabimur in illis
- „változnak az idők, és mi is változunk az idővel.”

Mathias Borbonius 1612.

Isten hozott, Új Esztendő!

Mikor e sorokat írom, az év végi számadás napjait éljük. Búcsúzunk az esztendőtől, annak minden örömetől és bűjától. Az idő gyorsan elmúlik. Van, aki vidáman búcsúzik, s van, aki szomorúan. Hangulatunktól függetlenül az új esztendő beköszöntött, kérielhetetlenül bekopogtatott. Örülünk.

Bízom benne, hogy a legszebb emberi érzések egyike, a reménykedés azért eltölt bennünket.

A reménykedés és a szeretet, melyek a szívében édes testvérek.

Mindannyian várjuk, sőt elvárjuk, - így az év elején - hogy ez az esztendő más legyen, mint az előző volt. Tele vagyunk világmegváltó tervekkel, fogadkozunk, elhatározunk, újrakezdünk, sőt másképpen kezdünk - egyszóval szeretnénk, ha az új esztendőben megváltoznánk.

Legyünk őszinték: azután, ahogy telnek a napok, hetek, hónapok, hogy gyengék voltunk, megint nem sikerült... legyintünk, és hallgatólagosan tudomásul vesszük ezt. Nem mi voltunk a hibások, a körülmények, a barátok, a munkahelyek, a világ...

Milyen szép lenne, ha egyszer - talán most, ebben az évben mégsem minden így történne! Csak rajtunk múlik. Valóban csak rajtunk múlik? Igen. Az előbb azt írtam: remény és szeretet. Legyünk hát reménykedők. 1996, ez a mi esztendőnk lesz! Most, igen most, picivel többet figyeljünk egymásra!

1996. Ez az év rólunk szól! Egész évben szívében és lelkünkben ünnepeljünk! A millicentenárius éve ez.

A hétköznapiakban ugyanúgy fogunk dolgozni, nevetni és sírni, küszködni. És mégsem. Reménykedem, minden nehézségünk ellenére többet törődünk majd egymással is.

Emlékezni fogunk az elmúlt keserves és mégis dicső évszázadokra, arra, hogy miként éltek elődeink és hova jutottunk. Mondjuk ki gondolatban sokszor a gyönyörű szót: Hazám. Te a minénk vagy, s mi a Tiéd. Apáink érted haltak, szívében érted dobog. Egy maroknyi kis nemzet üzeni a világnak, hogy él, élni akar, hogy nem adja fel, mert reménykedik, mert hisz és bízik a jövőben.

Bízunk önmagunkban, és higgyünk a szeretetben, mely összeköthet és a bajban orvosság lehet!

A szeretet mindent legyőz. Szeressük hát ebben az évben jobban egymást! Szeressük a házat, ahol élünk, az utcát, ahol járunk! Mosolyogjunk egymásra! Nyíljanak a virágok és zöldelljen a fű! Szeressük városunkat, szeressük Hazánkat, hiszen mi magyarok vagyunk! Immár 1100 éve élünk itt. Sokat szenvedtünk, sokat könnyeztünk.

Legyen hát ez az öröm éve, a várakozásé, a megértésé, a megbékélésé! Örüljünk hát együtt!

Isten hozott, Új Esztendő! Isten hozott, 1996, te csodás évforduló!

Isten éltesse, drága Magyarország! Boldog Új Esztendőt!

Dr. Frankó Károly
polgármester

Már decemberi számunkban beszámoltunk olvasóinknak a KDNP Országos Választmánya eseményeiről és határozatáról, melyet, mint tudjuk, nagy várakozás előzött meg úgy a párton belül, mint párton kívül, úgy a különböző médiákban, mint más pártok, szervezetek nyilatkozataiban.

Nem árt erről még egyszer néhány szót ejteni.

Voltak olyan vélemények, s talán óhajok is, hogy a párt kettészakad, sőt olyan hangokat is lehetett hallani, hogy puccs készül a jelenlegi vezetés ellen. Sajnos ilyen hangok a párton belül is lábra keltek (Lásd Hasznos Miklós nyilatkozatát), amelyeknek inkább befolyásoló, mint valós alapjuk lett volna, illetve volt. A KDNP tagjai jól tudták, hogy egy ilyen megnyilvánulás a párt széteséséhez vezetett volna.

A választmány elé csupán két javaslat került, mely lényegében ányalati eltérést mutatott. Egyet az Elnökség, egyet a Frakció terjesztett elő. A betervezett javaslatoknak az volt a lényege, hogy a KDNP tagsága nem tartja időszerűnek a szoros szövetséget sem a Polgári, sem az ún. nemzeti szövetséggel, hanem a teljes ellenzéki összefogást szorgalmazza, éppen ezért híd akar lenni a két tábor között. Ezt szavazta meg a küldöttgyűlés.

Mégis, a sajtó úgy találta, hogy a KDNP elutasította a Polgári Szövetséget. És ez az, amiről, - mint bevezetőmben szoltam, - beszélünk kell! Téves, rosszindulatú, és elferdítő magyarázata ez az egyes médiáknak. Hiszen az „elutasítás” egyformán érvényes az ún. nemzeti szövetségre is. A jövő mit hoz, még nem tudjuk, de amikor az idő elérkezik, dönteni fogunk okosan, megfontoltan.

A Polgári Szövetség 3 párt - az MDF, KDNP és a FIDESZ - összefogásából alakult volna meg. A Nemzeti Szövetséget Torgyán úr hozta létre és irányítja erősen diszkriminatív alapon,

Merre tart a KDNP?

ami azt jelenti, hogy az egyes pártokból csak azok a személyek csatlakozhatnak a szövetséghez, akik elismerik Torgyán úr mindenhatóságát és vezető szerepét. Itt vetődik fel a kérdés, hogy Torgyán úr összefogni, vagy megosztani kívánja-e az ellenzéket? A diszkriminatív szelekció erősen emlékeztet a pártállami politikára, és ez a magatartás, kimondottan a jelenlegi baloldal malmára hajtja a vizet.

A KDNP tagsága elhatárolja magát mindenféle szélsőségtől és demagóg politikától!

Mi tudjuk, hogy milyen helyzetben van az ország és azt is tudjuk, hogy ebből a helyzetből a kilábalás csak hosszú, előre látó és megfontolt politikával lehetséges, tehát fele-

lőtlen ígéretések nem vezetnek sehová. (Emlékezzünk az elmúlt választásokra!) **Mi hisszük és valljuk, hogy ebből a gazdasági patt-helyzetből csakis keresztény, nemzeti összefogással létrejött kormány lesz képes kivezetni az országot.** Elítélünk minden diszkriminatív jelzöt, amelyet egyes szélsőséges pártok akasztanak azoknak a politikusainknak a nyakába, akik nem hajlandók velük hangoskodni.

Visszautasítjuk azokat a megalapozatlan, történelmietlen kijelentéseket melyek a Kereszténydemokrata Néppártot holmi leányvállalatuknak tekintik. Mi természetes szövetségesei csak azoknak a pártoknak vagyunk, akik minden hangoskodás nélkül vallják magukat kereszténynek és nemzetinek és ezt tetteikkel is bizonyítják. Mivel a KDNP demokratikus, alulról építkező párt, így kizárólag a tagság fogja eldönteni, hogy kivel kötünk szövetséget!

Mi nem vagyunk csellengő szavazók! A demagógia nem a mi politikánk! Ezt meghagyjuk azoknak, akiknek nincsen kidolgozott programjuk, csak ígéreteik.

VASZKÓ ANDRÁS

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicséres szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmaért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Rózsahegyi Kálmán

Endrőd 1873. Okt. 6. - Budapest 1961. Augusztus 27.

I. rész

1871 őszén Endrőd község csapszékét a Pestről érkezett bérlő, Grósz Zsani néni igyekezett birókba venni. Az őszi vendégmarasztaló sárban elakadt a fuvar, fele útján Mezőtúr és Endrőd között.

A falu leggazdagabb embere, Szép Uhrin József segített az érkezőnek célba jutni. Szívesen tette, annál is inkább, mert a kocsin egy gyönyörű, 15 év

körülű lány is volt, a „kis Zsani”.

A gazda ugyan nős volt. Szülei kívánságára vezette oltár elé Ragyás-Hunya Ilonát, kinek arcán a fekete himlő soha el nem múló rücsköket hagyott, s paralízist bicegése örökre feledhetlenné tette. De előlegként 40 kh. ugari földet kapott hozományul. Így együtt maradtak, mert „amit Isten összeköt, azt ember soha szét ne oldja!”

Vizont a „rongyos” kocsmából varázslatos gyorsan „dalos” kocsmá lett. Uhrin Jóska oda járt, s abból divat lett, mert a „kisasszony” jó „cégérnek” bizonyult. Sürgött, forgott, mosolygott, dalolt, kedves volt mindenkihez, különösen Szép-Uhrin Jóskaéhoz.

A kedvességének egy gyönyörű fiúcska lett a gyümölcse. Volt min rágódni a falunak. S még nem is szégyelli az apa, amit tett. Ilona asszony ebbe is beletörődött. Később Kálmánka sűrűn elszökött az apai házba. Hisz ott annyi érdekesség volt: kotlós sok csibével, verekedő kakasok, nagyhangú és rekedt kacsák, sárga és fehér tollú libák, pöffeszkedő pulykanép, játékos cicák, kedveskedő kutyák, turkáló malacok, bárányok, tehén bocsitól,

lovak, amikre fel is ülhetett.

Hogy nagyobbacska lett, lépten-nyomon elszökött „Ilona mamához.”

A tanulást is Endrődön kezdte. Tanítója, kántor is, szenvedélyes vadász is volt. Olykor ráúnt az „okításra” s három-négy hajtóval, kik közt Kálmánka is ott volt, talpa alá vette a határt. Itt csírázott ki a fiúcskában a vadászszenevedély.

Aztán egy vándorszínész csapat jelent meg a faluban. Mivel kevés volt a színész, műkedvelőket is szívesen fogadtak maguk közé. Zsani is közéjük vegyült, s beugró létere közönségsikert aratott.

„Rózenberg direktor” felesége hamarosan meghalt, s az özvegy hamarosan visszajött Zsaniért, s feleségként magáival vitte. Ebből a házasságból egy fiú és egy lány született. Kálmán féltestvérei.

Az Endrődről való távozással Kálmán diáksága véget is ért. Ettől kezdve anyja tanította tudományokra, meg az életre.

„Faluról-falura jártunk, - szép időben, rossz időben, hol szerkéren, hol gyalog, fagyban, hóban, sárban, hordókra épített színpadon, kocsiszínbén, kocsmá ivójában, nagy nélkülözések között, de rendíthetetlen hittel hintettük a magyar szót. A színészetnek minden lépcsőjét megjárta: Játsoztam, színlapot árultam, összeszedtem a kellékeket, székét, padot, lócat cipeltem, lámpát pucoltam, színpadot söpörtem, és sokat, nagyon sokat koplaltam, és nagyon keveset aludtam.” - írja visszaemlékezéseiben.

Sorsdöntő esemény volt a Visegrádon való szereplése. Csiky Gergely a Színi Akadémia igazgatója végignézte Tóth Ede Toloncában főszerepet alakító 16 éves fiút. „Utána Csiky azt mondta édesanyámnak: - Ténsasszony, kár volna ezért a gyerekéért, ha elkallódná, írassa be őszre a Színi Akadémiára!” Úgy lett.

Főleg a népszínművek álltak közel a szívéhez. A klasszikusok előadása kemény feladat volt. Nem kevés szorgalom, erőfeszítés, akaraterő kellett, és sok másról való lemondás, mire országos hírnévre tett szert.

1893. március 31-én szerzett diplomát.

Az Akadémián ébredt az a nagy szerelem, mely Ligeti Juliskához fűzte. Szent igaz, hogy nagyon összeillő pár voltak. Ezt a színházi közönség is észrevette, és valósággal szurkolt, hogy összekerüljenek.

Több színigazgató is szerette volna szerződtetni a fiatal színészt. Még Pestről is akadtak. „Debrecent választottam, ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy ismét visszakerüljek vidékre.”

Aztán Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad. A sors Csathó Kálmán mellé sodorta, aki végigkísérte életét és művészetét. Ekkor már országos hírnév övezte. Csodálatos alakítások sora következett a népszínművekben.

Így kötődött barátsága Gárdonyival, Móriczsal, Herceg Ferenccel, Mikszáthtal, Dankó Pistával...

Aztán következett Pest, a MAGYAR SZÍNHÁZ, majd a minden színész álma, csúcsa, a NEMZETI. A kirobbanó új sikereket egy súlyos betegség csaknem végleg megszakította. A másik megpróbáltatás: Szigeti Juliskával történt szakítása. Kálmán házassági ajánlatát a lány szívesen fogadta, de volt kikötése a férjfelőlnek: „... van egy kérésem: hagyd ott a színpadot! Én nem akarom, hogy a feleségem színésznő legyen... mert nem bírnám ki, hogy magát - csak játékból is - megöleljék a színpadon... Megőrülnék a féltékenységtől.” Juliska a színpadot választotta.

1903 októberében Rózsahegyi feleségül vette Hevesi Angelát, kit élete végéig „DRÁGT”-nak becézett. Négy gyermekük született: Laci, Marica, a pici korában elhunyt Anikó, és Zsuzsa.

MÁRTON GÁBOR

Következő számunkban folytatjuk.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A Kereszténydemokrata Néppárt Gyomaendrődi Szervezete december 17-én a Katolikus Általános Iskolában rendezte meg hagyományos karácsonyi ünnepségét, ahol az iskola tanulói mutattak be pásztorjátékot, amelyet a jelenlévők nagy tetszéssel fogadtak.

Majd az asztalokhoz ültek a meghívott vendégekkel együtt a párt tagjai. Vaszkó András köszöntő szavai után Iványi Mária mondta el költeményét, majd Gyuricza Bernadett gitárszólójával szórakoztatta az egybegyűlteket, akik karácsonyi énekekkel tették még emlékezetesebbé az estét.

Ugyancsak a sokéves hagyományoknak megfelelően a KDNP tagjai ajándékokkal keresték fel Gyomaendrődön az idősek otthonait. Ez évben több mint 100 szeretetsomagot osztottak szét az idősek között.

Ebben az évben is minden gyomaendrődi általános iskola karácsonyfát kapott ajándékba a KDNP helyi szervezetétől, hogy ezzel is enyhítsünk az iskolák anyagi gondjain, s hogy széppé tehessük az iskolai karácsonyi ünnepeket.

* * *

Gergely Ágnes és Polányi Éva estje a gyomai művelődési központban 1996. január 25-én

A rendkívül értékesnek ígérkező irodalmi esten Gergely Ágnes költő verseit és prózáit jeleníti majd meg Polányi Éva előadóművész. Mielőtt a mű elhangozna, az író nő elmondja majd nekünk azokat a legfontosabb információkat, amelyek a mű kiteljesedéséhez, a tartalmi és formai értékek teljes befogadásához szükségesek. Ettől válik a már általánossá vált vers konkréttá, egyszerivé, megismételhetetlenné. Aki emlékszik a hasonló menetű endrődi estre, az tudja, hogy olyan élményt kapott, amit csak a legkritikább alkalmakkor él át az ember.

Tisztelettel várunk minden érdeklődőt.

* * *

Iparos és kereskedő családok jelentkezzenek!

A Honismereti Egyesület tisztelettel kéri a lakosságot, hogy azok

az iparos és kereskedő családok, akik több nemzedéken keresztül ugyanazzal a szakmával foglalkoztak, jelentkezzenek az endrődi könyvtárban. Az egyesület most Endrőd iparának és kereskedelmének történetén dolgozik, és nem szeretnénk, ha jelentős dinasztiák kimaradnának. Üzletekről, iparos műhelyekről, az Ipartestületről is várunk fényképeket.

* * *

Gratulálunk, Csaba!

„Gyuricza Csaba az agrártudományok terén elért kimagasló tudományos diákköri eredményei, valamint a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen kifejtett példamutató tanulmányi előmenetele alapján elnyerte az Országos Tudományos Diákköri Tanács PRO SCIENTIA aranyérmét...”

A fenti szövegű oklevelet, egy aranyozott kitűzöt és a tudományok géniuszát ábrázoló aranyérmét nyújtották át Gyuricza Csaba gyomaendrődi végzős egyetemistának a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében 1995. december 6-án.

A Pro Scientia díjra 2600 dolgozatot adtak be, és mindössze 45 fiatal kapta meg az egész országból a díjat, köztük Gyuricza Csaba.

Nyilvánvaló, hogy a magas kitüntetést igen komoly munkára és kiváló teljesítményekre alapozták. Csabánál az alábbiak fémjelzik ezt a folyamatot:

- nyelvismeret: német (felsőfok)
- középiskolai tanulmányi versenyek: országos IV. és II. hely.
- ösztöndíjak, tanulmányutak: Stuttgart, Bécs, Bem.
- konferenciák: Gödöllő 1994 (poszter), Budapest (előadás), Gödöllő 1995 (poszter), Mezőtúr (előadás).

- publikációk: eddig két munkája jelent meg nyomtatásban, téma: talajművelés.

Olvasóink nevében is további sikereket kívánunk, kedves Gyuricza Csaba! Azért is, hogy a Te személyes életpályád tartalmas legyen, és azért is, mert a Te - a ti sikereitektől, emberi tartásotoktól függ nagyrészt az egész ország jövője, sorsa. Drukkolunk Nektek Fiatalok!

SPORT

Az Endrődi Barátság SE második csapata, a SZIKRA, 11 mérkőzéssel november 5-én befejezte az őszi idényt. Eredményes szezont zártak. Hat alkalommal győztek, három mérkőzésük végződött döntetlenül, és csak két vereséget gyűjtöttek be. (Vidéken Bucsától 3:2-re, itthon Kétsopronytól 4:2-re kaptak ki.)

A tabellán harmadik helyen vannak. Ez jó egy újonc számára. A gólaránnyal sincs gond. 34-et lőttek és csak 12-t kaptak.

21 bajnoki pontot sikerült összeszedni. Tehát:

3. Gyomaendrőd (SZIKRA) 11
6 3 2 34:12 21

A csapattal kapcsolatban a vezetőség elvárása az, hogy előiskolája legyen a nagy csapatnak, hogy bármikor, ha szükség (sérülés, letiltás, cserelékenység) adódik, teljes értékű játékossl pótolhassák a kiváltat.

Ezt az elvárást azonban a vezetők nem látják kialakulni. Többet várnak a SZIKRA kerettől felkészülésben, edzésben, hozzáállásban, teljesítményben.

A bajnoki évet mindenesetre végigjátsszák. S akkor döntenek, hogy érdemes-e, és tudja-e vállalni az egyesület azt a jelentős anyagi terhet, amivel a versenyztetés jár.

Továbbra is jó teljesítményeket eredményes szereplést kívánunk.

MÁRTON GÁBOR

Katolikus krónika

januári ünnepeink:

- január 1. hétfő Újév, Szűz Mária Isten Anyja, és a béke világnapja
 január 7. vasárnap Vízkereszt
 január 18. csütörtök Árpád-házi Szent Margit
 január 25. csütörtök Szent Pál apostol megtérése

Miserend az endrődi templomban:

január 1. hétfő, újév: reggel 8-kor, délelőtt 10-kor
 vasárnapokon: reggel 8-kor, és este 5-kor
 a Katolikus Iskola kápolnájában: minden hónap 2. és 4. vasárnapján, délelőtt fél 12-kor.

„Új esztendőben, új szívekkel”

Valljuk be őszintén, hogy nem kis aggodalommal és félelemmel lépünk át az új esztendő küszöbét. Félünk az új esztendőből... ez a félelem elsősorban anyagi természetű. A vágató infláció, az átlagember életszínvonalának zuhanása, miközben az ország új urai félelmetes módon gazdagodnak, a szociális támogatások megnyirbálása, vagy teljes megszüntetése, a világon szinte egyedülálló adócsarc, a korrupció, az ország (vég?)kiárusítása. Szakértelemet ígértek. Valóban, nagy szakértelemmel megy az egészségügy, az oktatás, a kultúra, és minden de minden felmorzsolása, elpusztítása.

Engedtesék meg, hogy én még sötétebb képet fessek. Ennél sokkal de sokkal nagyobb bajaink is vannak! A gazdasági bajokból van kilábalás! A gazdasági problémák megoldhatók! Emlékezzünk... a II. világháború után is milyen gyorsan talpra állt az ország, és Európa. Világválságok söpörtek végig a világon, többször is, de ezek mind megoldódtak. Nem is kellett hozzá hosszú idő.

Nálunk ennél nagyobb bajok vannak! Pusztulunk!

Haldoklik a Nemzet, fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, hitében egyaránt.

Közvetlen környezetemben is tapasztalom a rendkívül szomorú statisztikát... Évek óta jóval több a temetés, mint a keresztelés, esküvő. Ez nem azért van, mert manapság ismét „nem divat” kereszteltetni, hanem azért, mert sajnos, kevés a születés. Fogynak a település lélekszáma. Amikor iskolába jártam, még azt tanultam, hogy Endrőd lélekszáma 10.000. Ma az endrődi városrész lakosainak száma 5.000 körül mozog, de ez is eléggé elöregedve. Sok az elad(hat)atlan üres ház. Ez nemcsak nálunk van így. Sajnos, országos jelenség, hogy a vidéki falvak, kisvárosok pusztulásnak indultak. Nagyobb városok lakói ma még ezt nem érzékelik. Az országos statisztikát nézve ma már évente kb. 50.000 (!) fővel csökken az ország lakosságának a száma. Ez azt jelenti, hogy évente egy teljes vidéki város pusztul el!!

A pusztulás másik, félelmetes és szomorú oldala az, ami számokkal nem is mérhető. A minőségi, vagy ha úgy tetszik, erkölcsi hanyatlás, pusztulás. A pedagógusok a megmondható, hogy mennyi az ún. hátrányos helyzetű gyerek. (számuk évek óta növekszik) Alkoholista szülők, gyermekét egyedül nevelő szülő (vagy nagyszülő). Azokban a családokban van sokszor több gyermek, ahol talán az egy is sok. Növekszik azon gyerekek száma is, akik iskolás korba érve már többször is cseréltek apukát vagy anyukát... Már kicsi korban olyan rossz élményekkel „gazdagodnak” a gyerekek, melyek egy életen át elkísérik, és meghatározzák felnőtt korukat, jövőjüket. Egyre több a hatéves korban is még iskolaéretlen gyermek, vagy kiegészítő iskolára szoruló számaránya.

Szomorú az alkoholizmus, a drogfogyasztás, a bűnözés terjedése. Csak a legutóbbiakra gondolva: levágott fejű gyerek, kidobott és megfagyott csecsemő (pont egy karácsonyfának is alkalmas fa alatt!), gyilkosságok, betörések, lopások, rablások. Élettársi és gyakran változó kapcsolatok. Főbb útvonalaikat a bibliai Mária Magdolna mai kollégái díszítik. Hol hamisított borral, paprikával, hol pedig szennyezett mákkal mérgezik egymást az emberek, felelőtlenül.

Míg az igazi kultúrára egyre kevesebbet költünk (ez nem pusztán pénz, hanem igény kérdése) is, addig a silány szórakoztatóipar ontja,

és zúdítja ránk a nem éppen jóra-szépére nevelő termékeit. Az öldöklő terminátorokon és nindzsákon felnövekvő ifjúság megfélemledik Fekete Istvánról, Arany Jánosról, Munkácsiról, vagy Kodályról. A nemzettel haldoklik a magyar kultúra, a magyar gondolkodás, de még a magyar ipar is (gondoljunk csak az egész nap visító, süvöltő vagy nyafogó, kimondhatatlan nevű termékeket hirdető reklámokra).

Falvaink, városaink, útjaink kopottak, lepusztultak, piszkosak, rendetlenek. Ha még valaki arra vetemedne, hogy fát, virágot ültet, egyből a közvagyon pazarlásával vádolják őket, vagy egyszerűen kitörlik, kikapossák, ellopják az ültetett fákat. Ne legyen.

A nemzetpusztulás vízióját már Vörösmarty is megénekelte a múlt században:

„S a sírt, hol nemzet sülyyed el,
 Népek veszik körül,
 S az ember millióinak
 Szemében gyászkonny ül.”

Sorolhatnám még bánatomat... Kossuth szavait idézem:

„Eltüport nemzet újjászületik, de öngyilkos nemzetre nincs feltámadás.”

Vessünk véget már ennek az önpusztításnak! Vessünk véget már az egymás testi-leiki gyötülésnek!

„Új esztendőben, új szívekkel”

Az idén ünnepeljük honfoglalásunk 1100. éves évfordulóját.

Legyen ez alkalom a nemzeti, lelki és keresztény újjászületésre, megújulásra és feltámadásra, Istenre, egymásra és önmagunkra való rátalálásra. 1100 éves történelmünk nagyon gazdag! Sok jeles és híres embert adott e nép a világnak, Európának. Nagy királyokat, politikusokat, írókat, költőket, zeneszerzőket, felfedezőket, feltalálókat, és szenteket termelt e föld. Merítsünk erőt, példát, hitet a múltból a mán keresztül a holnaphoz.

Legyen erőnk, és találjunk időt, hogy rendbe tegyük magunkat és környezetünket! Legyen erőnk abbahagyni a káros és pusztító élvezeteket! Törődjünk többet egymással! Ássuk el már végre a csatabárdokat! Ne a nemzetpusztítók, hanem az építők, a jobbat-szebbet tenni-akarók mögé sorakozzunk fel tevékenyen! Fedezzük fel ismét a magyar kultúrát! Élesszük fel a magyar hagyományokat! Tudjunk nemet mondani a silány filmekre, könyvekre és zenére!

Segítsük, és becsüljük meg a gyermekeket nevelő családokat! Tiszteljük azokat, akik másokért dolgoznak! Házastársak, csaiadók! Tartsatok ki egymás mellett egy életen át, akkor is ha nehéz, akkor is, ha sokszor meg kell bocsátani egymásnak. Kevéske pénzükért ne alkoholt vegyetek! Szeressétek egymást, gyermekeiteket, szüleiteket!

„Új esztendőben, új szívekkel”

1100 éven át a keresztény hit tett bennünket európaivá, adott erőt küzdelmeinkben, éltetett, táplált, tette kultúránkat szebbé, értékesebbé, szabályozta az emberek közötti kapcsolatot, és utat nyitott Isten és az üdvösség felé.

Egyetlen diktatúra sem tűrte a kereszténységet. Tudták jól, hogy egy nemzet akkor lehet leigázni, megtörni és elpusztítani, ha elveszítik nyelvét, kultúráját és hitét. Sokszor megpróbálták már. Az elmúlt évtizedek is mutatják ennek a mai fonnyadó gyümölcsét.

Ma sokan ismét bibliát, imakönyvet, fészületet vesznek. Felnőtt korban tanulnak meg (talán a gyerek hittan- vagy imakönyvből) imádkozni. Ma még sokan talán kissé értetlenül, csak hátul mernek a templomban megállni... Nagy-nagy tiszteletet érdemelnek ezek a kereső emberek, akik mernek, és tudnak az árral szemben is úszni, akik mernek arra vállalkozni, hogy másként is lehet élni és gondolkodni.

„Még jöni kell, még jöni fog
 Egy jobb kor, mely után
 Buzgó imádság epedez
 Százszerejek ajakán.”

Az 1995-ös esztendő végén, az új esztendő kezdetén megköszönöm mindazok munkáját, küzdelmét, hitét és szeretetét, akik - a bajok - ellenére is - mertek, tudtak és akartak cselekedni, akik a Nemzetért, az Egyházért, a Városért, az Emberekért tettek valamit.

„Új esztendőben, új szívekkel” készüljünk Isten segítségével ideai szép ünnepünkre, és az elkövetkezendő új évezredre.

Iványi László
 plébános

Szerkesztőségünk minden kedves Olvasójának szerencsés, boldog Új Esztendőt kíván

Fejezetek a régmúlt időkből

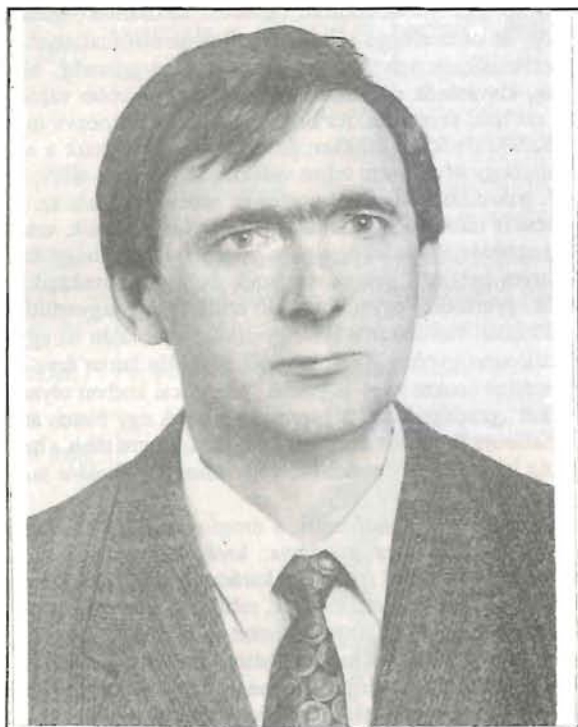
Kedves Olvasóink!

Mielőtt új sorozatunkat az Önök szíves figyelmébe ajánljuk, bemutatjuk annak szerzőjét, Tímár Antal tanár urat, aki 1953-ban Endrődön született. Gyermekkorát Hunyán töltötte, szülei most is ott élnek. 1981-ben a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán szerzett történelem-orsz szakos általános iskolai tanári, majd 1986-ban a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen történelem szakos középiskolai tanári diplomát.

Jelenleg a tiszaföldvári Hajnóczy József Gimnázium és Humán Szakközépiskolában tanít történelmet, orosz és latin nyelvet.

1993-95 között részt vett az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara és a Magyar Történelmi Társulat szervezésében a történelem tanárok intenzív (posztgraduális) továbbképzésén. Endrőddel kapcsolatos kutatásait e továbbképzés záró dolgozataként összegezte. Dolgozatát az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen védte meg 1995. októberében.

A most induló sorozatunk anyagát eddigi kutatásai alapján állította össze, melyet tiszta szívvel ajánlunk Olvasóink figyelmébe.

Endrőd a középkori Békés vármegye északnyugati részén, a Hármaskörös bal partján épült. Alapításának pontos éve nem ismeretes. Az első hiteles adat, amelyben említik a nevét, egy 1416-ban a váradi káptalan

által kiadott oklevél. Nevét a középkori helynévadás szokásainak megfelelően valószínűleg egy Endre nevű birtokosról kapta, innen a XV. századi név: E N D R É D. Ugyancsak

Endréd néven említi az egri káptalan által 1425. május 3-án kiadott oklevél is. Az endrődi nemesek határukat védvén, perbe keveredtek a szomszédos Gyoma földesuraival, a Neczpályakkal és az iktári Bethlen családdal. Ezért parancsolta meg Zsigmond király -1387-1437- az egykori káptalannak, hogy küldje ki megbízottját, akinek jelenlétében a királyi emberek járják meg a Neczpályokkal és iktári Bethlenekkel Gyoma nevű birtokát. Az oklevél pontosan leírja a pernek véget vető határjárását. A határjáráskor a ma is létező Keselyűshalomtól (Keselosshalom) a Körösig (Kewros) hat határhalmot emeltek, majd a Körösön átkelve a folyó partján, továbbá a Hosszú-tó (Hossuwtho), más néven Szele (Zele) nevű halastó mellett „...az Endréd és Keresztúr-i nemesek földjeit elhatárolták.” (t.i. a gyomaiak földjétől) Az egri káptalan másik, 1425. május 15-én kelt oklevele tanúsítja a per lezárását. Ez az oklevél azért is

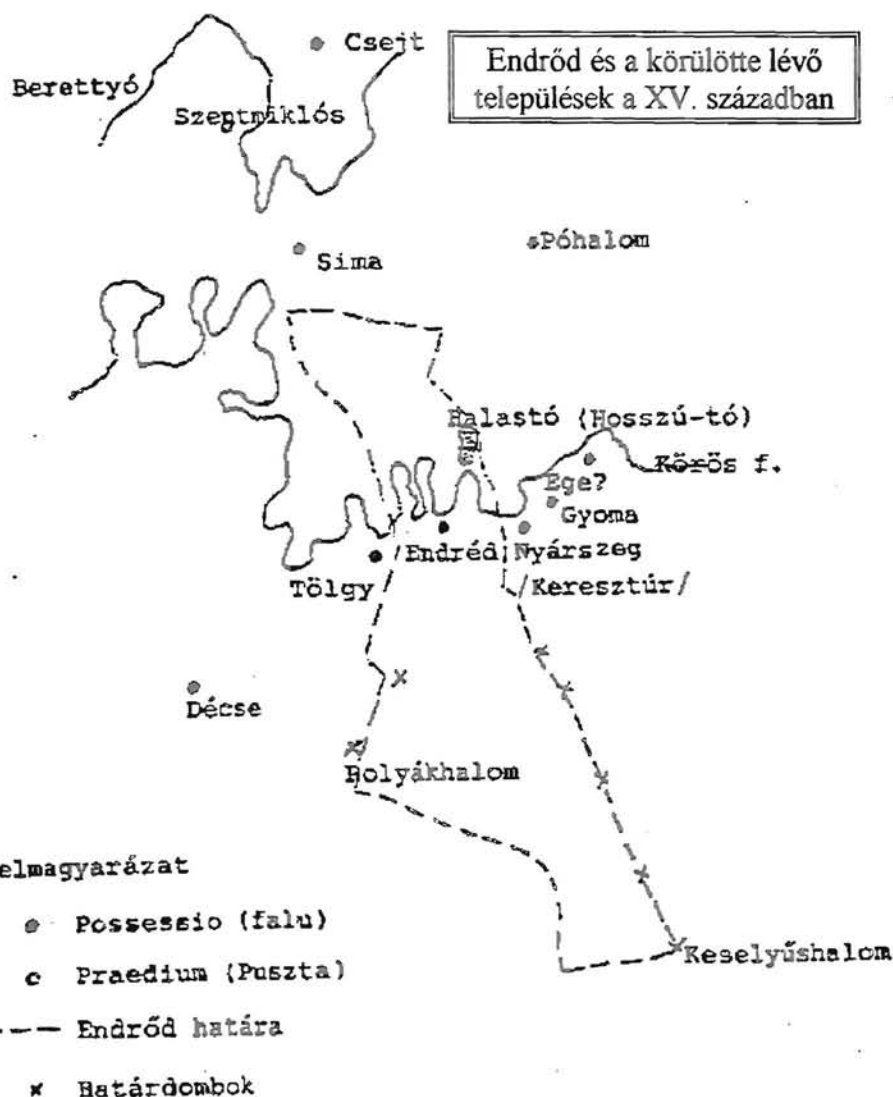
I. ENDRŐD TÖRTÉNETE A XV-XVII. SZÁZADBAN

Kis. A XV. századi oklevelek még Endréd-i (Endrődi) előnévvel illetik Balassa, Bereckfy és Both családokat is. Nem véletlen tehát, hogy a források, mint jelentékeny nemes községet említik a középkori Endrődöt. Értékes bizonyíték a község „nemes” voltára egy 1625-ben keltezett oklevél, amelyben Pálffy György Bethlen Gábor erdélyi fejedelem udvara előtt nemességének igazolása végett - nemesi oklevél hiányában - endrődi származására hivatkozott, s a fejedelem udvara ezt el is fogadta, mert „...omnes incolae civitatis Endréd, qua tales, aedem gaudent praerogativa.” (Endrőd minden lakosai, mint ilyenek, nemesi előjogoknak örvendeznek.)

A XV. században a községnek jóval kisebb határa volt, mint a XVIII. századi újratelepülés után. A Körösönél nem érintkezett közvetlenül Gyoma határával, hanem köztük volt a már említett Keresztúr (más néven Nyárszeg) falucska. Északon Sima, nyugaton pedig Tölgy falvak határolták. Délnyugaton pedig a XV. századi Békés vármegye egyik legnépesebb települése, Décse volt szomszédja, míg délen valószínűleg Kondoros. (Ez utóbbi csak valószínűsíthető, mert nincs olyan XV. sz.-i forrás, amely leírná a közös határt Kondorossal.)

Átlépvén a XVI. századba, továbbra is csak birtokviszonyokra utaló okleveleket találunk Endrődre vonatkozóan, illetve az endrődi nemesek „közéleti” szereplésére figyelhetünk fel a forrásokban. Az endrődi nemesek jelen vannak, mint királyi emberek, különböző birtokpereknél, találkozhattunk velük szolgabírákként, de alispánként is. Új nemesi családnevek tűnnek fel a XVI. századi forrásokban: Eszes, Bernóthy, Zalai, Dienes, Veres.

Bár sem a XV., sem a XVI. századi magyar történelemben nem találkozunk Endrőd nevével, mint országos vagy akár megyei jelentőségű esemény színhelyével, mindenképpen meg kell említenem az 1514-es parasztháború eseményei közül azokat, amelyek esetleg kapcsolódhattak Endrődhöz is. A Dózsa György által vezetett sereg Pestről vonultában megállt Nagytúron (Mezőtúr). Itt csatlakozott a sereghez Túrkevei Ambrus dévaványai pap. Nagytúrról tovább vonulván Egénél keltek át a Körösön, majd megérkeztek Békésre. Mivel minden Endrőd környéki jelentősebb településről szólnak a források, feltételezhető, hogy az endrődiek is valamilyen módon az események sodrásába kerültek.

Az önkormányzati munkáról

A szokásoknak megfelelően a polgármesteri beszámolóval vette kezdetét a nov. 30-iki testületi ülés.

A Polgármester úr többek között elmondta, hogy a Népjóléti Minisztérium tervezi a fogorvosi ellátás módosítását, ingyenessé vagy nagy mértékben támogatottá téve a szuvas fogak rendbetételét.

Beszámolt a Tele Coop Kábel TV társaság lakossági fórumán tapasztalatról, miszerint csekély az érdeklődés, és a hálózatépítés nem halad.

A két új iskola közelében lévő kialakítandó parkban tervezett szoborról is folytatott tárgyalásokat.

A jó minőségű ivóvízről

A napirend talán legfontosabbikával kezdődött az érdemi munka. Ismeretes a lakosság előtt, hogy a képviselő-testület kiemelten kezeli a város ivóvíz problémáját. A november 29-iki egyeztető tárgyaláson városunk részéről Dr. Frankó Károly által vezetett delegáció találkozott a Megyeháza, az ÁNTSZ és a Környezetvédelmi Felügyelőség, valamint a Békés megyei Vízművek Rt képviselőivel.

1. Az érintettek mind egyetértettek azzal, hogy a városi ivóvíz minőségének javítását megyn belül meg kell oldani.

Ennek szellemében határozott a testület, hogy a város ivóvíz minőségének javítása érdekében 1997-re beruházási pályázatot nyújt be.

A víz- és csatornadíj felemeléséről

Szintén a vízzel foglalkozott a testület egy későbbi napirend tárgyalásánál, mikor a víz- és csatornadíj megállapítása volt a téma. Több képviselő nem értett egyet a díj emelésével. Szót kért Hosszú Szilárd úr, a Békésmegyei Vízmű Rt vezérigazgatója, aki elmondta, hogy személyesen kérte az ÁNTSZ vezérigazgatóját, hogy rendelje el a 0-3 éves korú gyermekek és terhes anyák zacskós ivóvízzel való ellátását. Elmondta, hogy Társaságuk 5 stratégiai beruházást tart fontosnak, melyek között szerepel Gyomaendrőd ivóvíz-beruházása is.

A víz- és csatornadíj emelésének rendeltetését a testület levette a napirendről, megbízva a Polgármestert, hogy kössön szerződést a Vízmű Rt-vel, miszerint a szolgáltatások díjának emeléséből származó bevétellel támogassa a beruházást.

Lesz-e részönkormányzat a gyomai városrészben?

Valószínű, hogy a polgármester tavasszal tett ajánlatába kapaszkodott a Szülőföld Baráti Kör 200 aláírással támogatott beadványa, melyben kérték a gyomai városrészen településrészi-önkormányzat létrehozását. A településrészi önkormányzatok létrehozásával kapcsolatban több vélemény is elhangzott.

Dávid István képviselő szerint ez a gondolat nem az igazságot, hanem a felfordulást képviseli.

Dr. Kovács Béla képviselő hangsúlyozta, hogy ez a testület egységes Gyomaendrődre esküdt fel.

Katona Lajos véleménye szerint többlet költséget és többlet munkát jelentene a működtetés.

Dr. Szendrei Éva képviselő szerint a részönkormányzat meghatározott hatásköröket megkaphatna. A testület hatásköre a részönkormányzat felállítását és az ezzel kapcsolatos beadványt - a képviselő véleménye szerint - nem helyes pusztán formai okok miatt elutasítani.

A képviselő-testület végül egy módosított határozati javaslatot fogadott el. Mivel a gyomai településen élők kérték, ezért a testület megvizsgálja az ott felállítandó részönkormányzat kialakításának lehetőségét.

Rózsahegy Kálmán

(születésének 110. évfordulójára)

Selyem utcai kocsmaháztól
hosszú az út Farkasrétig.
A dicsőség Jákob-létráját
becsülettel lépdested végig.

Mezítlábos endrői gyerek
futkostál a falu porában.
Gyűjtötte a szó ízét, színét,
hogy elvesd az egész országban.

Hortobágyzéli Debrecenből
és Szamos-parti Kolozsvárról
siker tapaszárnyán repültél fel
a híres Nemzeti Színházhoz.

Szíved és lelked lett a színpad,
hol ríkatál, hol neveltél.
Nagyon nagyon sokan szeretnek,
s te egy egész népet szerettél.

Tiborc panaszában elsírtad
endrői szegények keservét.
Beszéded útján megismerte
az ország falunk ízes nyelvét.

Tanítottad a fiatalok
feltörekvő, új nemzedékét,
bennük tovább él a nagy Mester,
mert művészetét tovább vitték.

Pergő filmkockák jóvoltából
- mik a lényegét megőrizték -
nézzük, csodáljuk művészeted,
ma is élő vagy, nem csak emlék.

Halhatalanunk, köszönt Endrőd,
szülőfalud, mit úgy szerettél.
Tőlünk indultál és egy ország
kedves „Kálmán-bácsi”-ja lettél.

MÁRTON GÁBOR

1983.

A gyermekek jövőjét féltjük

December 15-én az országos mozgalomhoz csatlakozva pedagógus sztrájk volt a gyomaendrődi iskolákban is. Erről kérdeztük Varjú Józsefet a Pedagógus Szakszervezet Körzeti Bizottságának titkárát, a 3. Számú Általános Iskola igazgatóhelyettesét.

- Mi volt a sztrájk célja?

- A pedagógusok nem szívesen sztrájkolnak. Magyarországon még nem volt pedagógus sztrájk, ebből is látszik, hogy a helyzet igen aggasztó. A szakszervezet a nyár eleje óta folyamatosan jelezte a problémát a kormány felé, hogy az állami költségvetésben nagyobb súllyal kell szerepeltetni az egészségügyi mellett a szociális és oktatási kiadásokat is. A kormány azonban egyeztetés helyett kész helyzet elé állította a pedagógusokat. Ez volt a közvetlen előzménye a november 15-iki budapesti közalkalmazotti tüntetésnek, ahol kb. nyolcvanezren vonultunk.

A követelések négy pontba sorolhatók:

25%-os béremelés, mert 1992 óta 50%-os a közalkalmazotti szféra reálbércsökkenése. Egyaránt alacsony a technikai dolgozók 13,600 forintos és a pedagógusok 22-23 ezer forintos átlagbére.

A 92 előtti munkaviszony be nem számítása is hátrányosan érinti a dolgozókat.

A harmadik és negyedik követelésünk a gyer-

mekek jövőjéért való aggodásunkat fejezi ki. A csoportlétszámok növelése azt eredményezné, hogy a jelenleginél is zsúfoltabban, egészségtelen körülmények között kellene a gyermekeket elhelyezni, kevesebb idő jutna egy-egy tanulóra. Csorbát szenvedne a tehetséggondozás és a felzárkóztatás is.

A dologi és működési feltételek javítása rendkívül

fontos lenne, mert két évvel ez előtti költségvetésből gazdálkodunk, s azóta jócskán volt áremelkedés. Iskolánk eléggé elhasználódott, a számítógépek és az oktatást segítő technikai berendezések híján az iskola alapvető funkciójának nem tud majd megfelelni: hogy kibontakoztassa a gyermekekben rejlő képességeket. Pedig ezek a gyerekek, a majdani felnőttek, fogják igazán érezni a közös Európához való csatlakozás hatását. Nem akarjuk, hogy alulképzetten, munkanélküliként, vagy csak a legnehezebb munkát vállalva vehessenek részt ebben a folyamatban. A cél tehát közös, osztársadalmi. Ezért láttuk volna szívesen az önkormányzat képviselőit is a közalkalmazotti tüntetésen.

- Hogyan fogadták a szülők a sztrájkot?

- A tantestület tagjai önkéntesen csatlakoztak a sztrájkokhoz és a helyi Érdekegyeztető Tanács döntése alapján iskolánk írásban megkérdezett minden érintett családot, hogy milyen ellátást igényel. A szülők megértették a pedagógusok szándékát. Jó néven vették, hogy kiállunk a gyermekek ügyéért is. Biztató és támogató leveleket kaptunk és a tanulók közül senki sem kért felügyeletet erre a napra, ekkor nyugodtunk meg igazán. Ebédet is csak 14 gyerek igényelt.

- Kaptak-e munkabért a sztrájk idejére?

- Nem. Bár anyagilag hátrányosan érintett bennünket ez a demonstráció, de a cél érdekében ezt kellett tennünk. Ha nem sztrájkolunk, ezzel azt fejeztük volna ki, hogy minden rendben van. Mi azonban komolyan aggodunk a gyermekek és a közoktatási dolgozók jövőjéért.

- Köszönöm a beszélgetést.

FELHÍVÁS!

Felkérjük a Kedves Olvasót, hogy az Endrőről elszármazott ismerőseik címét juttassa el az endrődi könyvtárba, hogy az 1100 éves évforduló ünnepségeire személy szerint meghívhassuk volt szülőfaluja meglátogatására.

Trodalmi oldal

Szilveszter éj tanyán

Amikor Szilveszter éjszakáján, pontosan éjfélkor összecsendülnek a poharak, s új évet köszöntünk, szeretnénk levetkőzni gyarlóságainkat, elhagyni rossz szokásainkat, fogadkozunk, hogy új emberré válunk. Minek

is tagadnánk, ez eddig még csak keveseknek sikerült. Így volt ezzel az én nagyapám is. Kemencébe vágta a mihaszna csutorát, hogy láng eméssze meg, de ennek története van;

Úgy esett a dolga, hogy nagyanyám éppen rétestésztaival nyújtotta az öregesztendőt. Az volt a szokás akkoriban, hogy esti hálaadás után rétest nyújtottak, meghosszabbítani az óvet, mert volt amilyen volt, azt legalább már túlélték, de ki tudja, mit hoz az elkövetkezendő.

Nyúlt tehát a rétes, csak úgy röpködött a hártavékony tészta a vászonabrosz fölött. Nagyapám is ott téblábolt az asztal körül, s szokása szerint pipájával zsörtölődött. - Nem szelel a cudar, - dörmögte morcosan, s meg-megszutyogtatta a szortyogó pipaszárat. Megsárgult ujjabögyével biztatóan borzolgatta a vágott dohány pirkadó paraszát.

- Mit gyüszmékel itt kenid! Nem látja, hogy útban van? - Emelte meg egy kicsit a hangját az én, különben mindig szelíd szavú nagyanyám. Nagyapám a szokatlan hangoskodástól kicsit félrenyelhette a füstöt, mert akkorát köhintett, hogy kirepült

szájából a pipa. S hová is máshová! A dagadozó rétestészta kellős közepébe.

No lett ebből perpatvar! Nagyanyám dézsányi könnyet sirt szeretszakadozott remekműve láttán, s félvszázados keservét kiáltotta világgá, hogy élete megrontója kezdettől fogva a pipa volt.

- No, ha az volt, vesszen hát a cudar! - borult be a békesség kék ege a két öreg között, s nagyapám úgy vágta pipáját a kemence tűzébe, amit nagyanyám már rétesnek szított, hogy százfelék szökkentek a sziporkázó szikrák.

- Ha ez a bánatod, nem gyújtok rá többet! Az új esztendőben új emberré válok! - szólt a fogadalom.

Azért az összefoldozott rétes is kisült, mire megjöttek a háromkirályok. Kántáló köszöntésükért jól is lakhattak belőle, hogy jobban bírják meg-megcsillogtatni andráskeresztjükkel Betlehem csillagát a kicsi Jézus áldott emlékére. Újév köszöntésre aztán elült a vihar is, kivirult a jókedv. Mi, süldő lányok a kulcskarikán át csurgattuk a forró ólmot, s reménykedve lestük a hideg vízben dermedő formákat, kivehetők-e belőlük jövődönk tiútkai. A nagyobbak ez alatt, édes szüleikkel a batyus bálban táncoltak át az őszitendőtől a reményteljes újba.

Reggelre kelve, amikor hazáérték, szeretek volna álmokat álmodni az édes kedvesről. Csakhogy nálunk az volt a szokás, hogy új év reggelén frissnek illett lenni, hogy egész éven át azok is maradjunk. Senki nem alhatott megvirradat után. Bizony, kár is lett volna, mert akkor hogyan kacaghattunk volna elbújva, titokban azon, ahogy nagyapánk tüsszögve terelgette a szállongó pernyét, előkotorászni a tűznek szánt pipát. Annak ugyan már csak a cserépeje volt meg, de száznak, jobb híján, megtette egy hirtelen kiégett belü fűzfavesszőcske is.

Új emberré válni - másokkal együtt az új esztendőben - nagyapámnak sem sikerült. Talán még most is, az égi világban, az örökös otthonban is rá-ráfüstöl néha, s a jó Istennel együtt, tudom bizonyosan, nagyanyám se bánja.

IVÁNYI MÁRIA

Hozz ránk víg esztendőt végre

Újesztendő napján s ez új esztendőben
Vesztett reményünkre, hogy rátalálhatnánk,
Elborult egünkön hogy új nap ragyogjon,
Megkeserült kedvvel mit is kívánhatnánk?

Halovány hitünkben, zúzmarás imákban
Csak alig pislákol a szeretet vágya.
Szó- és képmocsáron virágzik a fertő,
Mérges gazonvények átkos melegágya.

Léleképítőnek szava alig hallik!
Megfordult világunk értékeket cserél.
Szándékká szelídült indulatok hánván
Szunnyad a bizalom, s már a remény sem él.

Kívánnék kiáltót, égig érő szóval!
Eltévedt báránynak ösvényt a Pásztorhoz!
Félrevert harangot, árral megküzdöket,
S élő hitet annak, ki sorsokat hordoz!

Tüzeket kívánnék, szelíden lobogót,
Mely nem éget, csupán jólesőn melenget.
Izzó paraszánál sok megdermedt lélek
Fásult közönyéből lassan tán felelged.

Kívánnék csöndekot otthonok zajában!
Kezeket, amelyek összekulcsolódnak!
Fegyverropogástól elcsitult világot,
Nyugodalmas éjt a fáradt álmodóknak!

Gyermekeknek mesét, tündérek jóságát!
S példát mutatókat, kiket követhetnek!
Fogékony kis lelkük megnyílik a szépre,
Ha jó talajukba csak jó magot vetnek.

Kicsiknek, nagyoknak Isten szent kegyelmét,
Áhítatban fogant engesztelő békét.
S tanítókat, akik jó útra vezessék
Jövönk felnövekvő, áldott nemzedékét!

Kívánnék... de tudom, többet ér, ha kérek,
Könnyes könyörgéssel felnézek az égre;
Irgalmas jó Urunk! Szánd meg a világot!
Balsorsunkban hozz ránk víg esztendőt végre!

IVÁNYI MÁRIA

Átszervezés a gyomaendrődi közművelődési intézményekben

Tisztelt Olvasóink!

1995. október 16-án városunk képviselő-testülete a közművelődési intézmények között jelentős szerkezet-átalakítást rendelt el. Erről kívánjuk Önöket tájékoztatni.

Eddigi felállás:

a./ Katona József Művelődési Központ (gyomai székhely). Egységei voltak: gyomai művelődési központ és a mozi, endrődi művelődési ház és tájház.

b./ Városi Könyvtár (gyomai székhely). Egységei voltak: a gyomai és az endrődi könyvtár.

Változás után:

a./ Katona József Városi Művelődési Központ gyomai székhellyel működik tovább. Egységei: a gyomai művelődési központ és a mozi.

b./ Városi Könyvtár, Közösségi ház és Tájház ezután endrődi székhellyel működik tovább. Egységei: a gyomai és endrődi könyvtár, a volt Déryné Művelődési Ház, (most már Közösségi Ház néven) és a tájház.

Meg kell majd szoknunk, hogy a volt Déryné Művelődési Ház új neve: Közösségi Ház. Szeretnénk, ha tényleg az is lenne: az emberek háza. Ha eljönne hozzánk mindenki, aki akar egy kicsit másokkal találkozni, beszélgetni, szórakozni, aki közösségre vágyik, fiatalok, idősek egyaránt. Ezt a törekvést kívánjuk a névváltozással hangsúlyozni.

Tehát a b./ pontban felsorolt intézmények székhelye Endrődön lesz. Blaha u. 21. sz. alatt könyvelünk majd a három endrődi és az egy gyomai intézménynek. Semmi hátránya nem lesz ebből a gyomai könyvtárnak, mint ahogy az endrődi könyvtárnak sem volt hátránya abból, hogy eddig Gyomán volt a székhely. A gyomai könyvtár érdekeit senki nem védi jobban, mint mi, könyvtárosok,

akiknek a munkája benne van az intézményben. Az olvasók jobb kiszolgálása érdekében a két könyvtár között egyébként már jó 10 éve nagyon szoros, napi munkakapcsolat van, másképp meg sem tudnánk élni ebben a pénzsűkös világban. Az emberek a könyvtárban nem könyvelést keresnek, hanem könyvet. Egy könyvtárnak presztízavesztést nem a könyvelés megszüntetése okoz, sokkal inkább, ha nem tudja olvasóinak adni a keresett dokumentumot, ha - mint az idén is - már szeptemberben le kell állnia a könyvvásárlással. Ha Gyomaendrőd diákjainak legtöbbször nem is látja majd a megjelenő új, korszerű ismereteket tartalmazó kézikönyveket, szakkönyveket, mert sem a szülei, sem a könyvtár nem tudja azokat megvenni. Ez presztízavesztés, vagy már annál is több: baj, aminek a következményeit csak évek múlva tudjuk lemérni, amikor már Európa messze jár előttünk, még a mostaninál is messzebb.

Azt tartja a mondás, hogy ha két, - vagy esetünkben - hat üres kamra között, bárhol kinyitjuk vagy befalazzuk az ajtót (átszervezés), attól még a kamra üres marad. Ezek az intézmények pedig üresek. Hogy mennyire, annak illusztrálására közölném a következőket: az 1992-es megyei ellenőrzés vizsgálta azt is, hogy a Békés megyei városi művelődési házak és könyvtárak mennyi pénzt kapnak az önkormányzattól. Sajnos dicsekvésre semmi okunk: a gyomaendrődi két (!) művelődési ház összesen annyit kapott, hogy ez hátulról a harmadik helyhez, a két (!) könyvtár pedig annyit, hogy ez hátulról a második helyhez elég csupán. Pedig a többi önkormányzat sem volt jobb helyzetben. Ha most ehhez hozzáteszük, hogy az ország megyéi közül Békés megye kb. hányadik lehet a kultúrára fordított összeget tekintve...

Szóval mégiscsak az lenne az igazi

megoldás, ha egy kis pénzt is kapnának az átszervezés mellé ezek az intézmények. A volt Déryné Művelődési Ház berendezésére a település egyesítése óta komolyabb összeget nem költöttek. Bútorok alig vannak, ami van is, régi, kopott, ízléstelen. A szétesőben lévő fából készült székekre való leüléskor garantáltan vagy egy harisnya megy tönkre, vagy ruha akad be. Az intézménynek hangtechnikai eszköze nincs, írógépe nincs. Az okokat és a felelősöket keresni ma már nincs értelme. Egyetlen lehetőség kínálkozik arra, hogy ezt az intézményt a közösség számára megmentsük, megtartsuk és otthonná formáljuk: ha összefog az önkormányzat és a lakosság. Nagyon várjuk az 1996. évi költségvetést. Ígéretünk van ugyanis arra, hogy a Közösségi Házat tisztességesen indítja el az önkormányzat: ezután lakosságáramnyos költségvetést kapunk és talán valamennyi pénzt arra is, hogy az igen elhanyagolt berendezés felújítását megkezdhessek. És azután rajtunk a sor, használókon: egy kis munka, adakozás, jó ötletek, hogy megtaláljuk a legolcsóbb megoldást, amellyel emberi körülményeket tudnánk kialakítani. Hogy tarthassunk nagyobb gyűléseket, hogy az iskola szülői munkaközössége vacsorát rendezhesen, ha akar, hogy a szakkörök, klubok, körök, a galambászok jól érezzék magukat, hogy a kocsmán kívül még valami nyitva legyen, ahová a fiatalok hétvégén elmehetnek.

Azt feltételezzük tehát hogy ahol nagyon kevés a pénz, ott talán még van emberi tartalék. Véleményem szerint ezért volt értelme az átszervezésnek.

Drukkoljon nekünk, Kedves Olvasó! S ha netán módjában áll, segítsen is.

*Hornok Lajosné
intézményvezető*

„Aki korán rákap a jóra, azon később nem fog a rossz.” (Kodály)

„Ne pirulj el, ha nem egészen helyesen teszel olyan valamit, amit nem tudsz jobban csinálni; de pirulj el akkor, ha rosszul teszel valamit, amit pedig jól is tudsz csinálni.” (Origenész)

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt...
Részletek az endrődi Historia Domusból.
(Előzmény: Városunk: II. évf. 12. sz.)

1918: „...Az orgona ónsipjait leszedte a reqviráló ... a sípok a gyomai vasútállomásra lettek szállítva a budapesti fémközpont címére (hadi célokra) ...

Szalonna és zsír reqviráló bizottság kéréseire szigorral szedte össze a lakosságtól a zsírméret ... Nagy nyomorúság és inség! ... A hadsereg szükségleteinek biztosítására a marhaállomány egy részét kezdték reqvirálni ...

Kibocsátott a 8. hadi kölcsön...

A község kulturális érdekeinek előmozdítására részvénytársaság alakult, mely ügykörébe a következő intézményeket foglalt: ... egy motoros gőzmalom, gőzfürdő, vízvezeték és villanyvilágítás. Szó van egyszersmind egy keskeny nyomtávú vasútról, mely Gyomát Endrődön és Kondoroson át köti össze Csabával...

20000 koronát hadi kölcsön kötvényben befizettem (Zelinka János plébános) azon rendeltetéssel, hogy e tőke gyümölcsöztesse, és majdan az Endrőd-szőlőskerti templom felépítésére fordítsák.

Augusztus 3: érkezett a községbe 97 gyermek Ausztriából nyaralásra.

Szeptember hóban kiütött egy ideig ismeretlen betegség: a spanyol nátha, mely bél és tüdőlobnak kifejlődve sűrűn szedi áldozatait... az összes iskolák bizonytalan időre bezártak.

Október 31: Kirtört a forradalom Pesten és az egész országban!

November 2-án, 3-án Endrődön több részeg katona - növekedve ordító asszonyokkal és csócselékkel, több zsidó kereskedő boltját kirabolták, a holmit kihányták és széthordták anélkül, hogy valahol ellenállásra találtak volna ...

A községben nemzetőrséget és polgárőrséget akartak szervezni, de az érdeklődés ... csekély.

November 16: Budapesten kikiáltották a Köztársaságot...

November 24: Óriási néptömeg vonult a falun át veres zászlókkal tüntetve ... Karácsony táján 100 pár fatalpú cipőt osztottam szét az iskolás gyerekek között ...

Kora tavasszal megkezdődik a földosztás, ha ugyan megelégszenek Nagylappal, mert mintegy 500 ember követel földet ...”

1919: „... Március 27: Endrődön is alakult proletárkormány ... katonai és munkástanács 12-12 taggal ...

A délvidékről és Aradról számos menekült érkezett a községbe, kik a Vida-féle szegényházban és magánosoknál találtak elhelyezést.

A vörös katonák sűrű csapatokban érkeztek és elfoglalták a községházat ...

Április 19: sűrű ágyúszó hallatszott Csaba felől ...

Április 28 délután 2 óra: egy oláh brigád katonaság vonult be a faluba tüzérrel ... A községi előjáróság fehér zászlóval vonult feléjük és a házak tetején mindenütt kisebb-nagyobb fehér zászlót lengettek. Az oláh katonaság minden épületet és iskolát elfoglalt ... A harangozás betiltatott!

Május 2: A folytonos esőzés annyira megdagasztotta Köröst, hogy árvíz veszélytől lehetett tartani, ezért a lakosság rémületében a védgátakat töltötte és éjjel-nappal védte.

Május 12: ... megkezdődött a katonai impérium és diktatúra, de kezdetét vette a lelketlen reqvirálás is, hallatlan brutalitással foglalták le a lakosság ló és marhaállományát, a még meglévő búza és lisztkészleteket, jártak tanyaról-tanyára, szalmát rabolni, erőszakkal vették el a tojást, szalonnát, zsírt, sőt még a gazdasági eszközöket is, kocsit szerket, ekét, cséplőgépet, vedret ... minden ellenérték és kárpótlás nélkül ...

Június 18: ... A község ló- és marhaállományát a piacon szemle alá vették, és a javát - csaknem 60 %-át - reqvirálták.

Július 24: ... a veresek mind elmentek a faluból és a lakosság csak békét óhajt ... A faluból tömegesen futottak az emberek kiki a tanyájára vagy másfelé, az utcán egy ember sem volt látható, mintha kihalt volna az egész község ... Délután 2 óra, az oláhok a Körös mentén Nagylapos felé (húzódtak), egyszerre pokoli zaj lett, golyók, gépfegyverek sivatása, a lecsapott lövegek robbanása rettenetes órákat szerzett nekünk ... A csatában több veres elesett, akik ott valahol az árokban nyugszanak...

Július 27: ... vasárnap az oláh parancsnokság megengedte ismét a harangozást.

Nagy rablás, reqvirálás lett a faluban, most már fehérneműre, ruhára vetették magukat, raboltak borjat, malacokat. A kertekben, ahol csak egy kis gyümölcsöt találtak, ha éretlen volt is leszedték.

Augusztus 12: Endrődre érkezett a 92. sz. gyalog oláh ezred műszaki csapataival és rengeteg szekérrel... Az oláhok minden nap fegyvergyakorlatra ordítva, vonultak ki és vasárnaponként a piacon isteni tiszteletet tartottak.

Szeptember 17: Újabb rablások, reqvirálások.

Október 25 reggel 7 óra: Végre el ... (mentek) az oláhok.

Adja a Jóisten, hogy annyi szenvedés után a következő év boldogabb legyen!

Hornokné Németh Eszter

„Az, akinek semmi sem tetszik, sokkal szerencsétlenebb, mint az, aki senkinek sem tetszik.” (La Rochefoucauld)

„A társadalmi lelkiismeret csak akkor válik hatóerővé, ha az egyéni lelkiismeret képezi alapját.” (Alexander Blok)

„A vizsaly fő fészke ott van, ahol gonosz szemmel nézünk embertársaink gyengéire.” (Erasmus)

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrőd-i Szervezete
Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,
Gellai József, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsi Jánosné, Márton Gábor, Ungvályi János
Felelős Kiadó: Vaszkó András

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 2. szám

1996. február

Ha igaza van ennek a kétezeréves latin bölcsességnek, akkor - úgy hiszem, - mi jó úton járunk. Jó úton ahhoz, hogy írásainkkal, a tiszta szó erejével bekapogtassunk hónapról-hónapra Önhöz, hogy elvigyük üzenetünket.

Üzenetünket a múltból a mának! Üzenetünket a mának, az itt élőknek! Üzenetünket városunkról, Gyomaendrődről!

Amikor múlt év novemberében Olvasóinkhoz fordultunk, kérve ingyenes lapunk támogatását, szent Lukács evangéliumának (2, 9) üzenete lebegett előttünk: Pulsate et aperietur vobis! = Zörgessetek és ajtót nyitnak nektek! És valóban! Megnyíltak az ajtók. És aki tudott, segített. Jöttek a csekkek nap-mint nap. És mi örültünk. Jöttek a csekkek városunkból, jöttek megyénkbeli, de jöttek az ország legkülönbözőbb városai-

Ut panis ventrem,
sic pascit lectio mentem.

Amint a kenyér a testet, úgy táplálja az olvasás a lelket.

Kedves Olvasó!

ból, községeiből.

És mi örültünk!

Örültünk, hogy lapunkat már nemcsak a gyomaendrődiek olvassák, de Balatonfüreden, Békéscsabán, Budapesten, Debrecenben, Dévaványán, Gödöllőn, Hunyán, Jászapátiban, Kecskeméten, Kiskőrösön, Lentiben, Mezőberényben, Miskolcon, Orosházán, Piliscsabán, Rákócziújfaluban, Salgótarjánban, Százhalombattán, Szarvason, Szegeden, Székesfehérváron, Szolnokon, Szombathelyen, Tapolcán, és Újkígyóson is!

Köszönjük az adományokat, mert ezen keresztül érezzük és tudjuk: jó úton járunk.

Nem tudjuk felsorolni az adományozókat, de talán ők sem szeretnék. Az őszinteséghez hozzátartozik, hogy immár ezeröttszáz példányban megjelenő VÁROSUNK finanszírozását az a kétszáz adományozó nem tudja megoldani. Nagy gondunk

közepette segítségünkre sietett a BARANKOVICS ISTVÁN ALAPÍTVÁNY Kuratóriuma tagjai, akik a holland RPF által e célokra adományozott összegből jelentős segítséget nyújtottak. Köszönjük az alapítvány kuratóriumának, köszönjük holland barátainknak.

Köszönetünket, hálánkat csak egyféleképpen viszonzhatjuk: Nem térünk le az útról, amelyen elindultunk. Továbbra is a keresztény és nemzeti gondolat hírnökei leszünk, változatlanul ökumenikus szellemben! Most, hogy országunk az ezeregyszáz éves évfordulóra készül, most különös hangsúlya, különös ereje van ennek a két szónak. Hisszük és valljuk, hogy ez az a két alappillér, melyre támaszkodhat hazánk, melyen felépülhet egy boldogabb, szabad Magyarország.

Császár Ferenc
felelős szerkesztő

A KDNP ORSZÁGOS ELNÖKSÉGÉNEK NYILATKOZATA

A Kereszténydemokrata Néppárt január 13-án Országos Elnökségi ülést tartott. Mint ahogy már több esetben, most is a magyar politikai élet aktuális eseményeit nyilatkozat formájában véleményezte, mely szerint: „A kormány nem teljesítette az 1995. II. félévre vonatkozó törvényhozási programját, mert az megalapozatlan és koncepciótlan volt. A törvényjavaslatok csaknem mindegyikét késedelmesen nyújtotta be az Országgyűlésnek, jelentős részüket pedig egyáltalán be sem terjesztette...”

„A törvényhozási késedelmet, illetőleg a kormányzati fejtelenséget tovább növelte a kormányzat azzal, hogy az Alkotmánybíróság által alkotmányellenesnek minősített gazdasági törvényeit az Országgyűlésnek újra kellett tárgyalni.”

A privatizációról szólva a nyilatkozat megállapítja: „Az 1995. évi 453 milliárd forint privatizációs bevételből mintegy 100-120 milliárd forint (megközelítően 1 milliárd USD) a privatizációs többletbevétel. Az 1996. évi költségvetési törvény 8. §-a (2) bekezdése értelmében a privatizációs többletbevételt adósságtörlesztésre kell fordítani.” A kormány indoka, hogy ezáltal csökkenthető a vállalkozók hitelkamata. A nyilatkozat azonban rámutat arra, hogy: „... az adósságállomány csökkentésének hatására a belpiacon bekövetkező kamatsökkenések gazdaságfejlesztő, gazdaságélénkítő hatásánál jelentősebb eredményt lehet biztosítani, ha a privatizációs többletbevétel egy részét az elmaradott, halmozottan hátrányos helyzetű térségek infrastrukturális ellátottságának javítására, az annyira szükséges versenyképes termékek megjelenését biztosító műszaki fejlesztésekre, beruházások hitel kamatterheinek átvállalására, nemzeti lakásépítési program kimunkálására és beindítására, az oktatás, a kutatás, a kisvállalkozások, a háttéripárok létrejöttének támogatására, valamint a mezőgazdasági hitelgarancia-alap létrehozására fordítanak.” Ugyanis növekvő gazdaság képes csak növekvő terheket elviselni!

A nyilatkozat a továbbiakban az útpályák létrehozásával kapcsolatosan megjegyzi: „Az ország lakosságával együtt a KDNP aggodalommal figyeli, hogy a kormány már a meglévő kevés autópálya-szakaszokat is fizető szakaszokká kívánja

tenni. Egy ilyen lépés katasztrófális hatással járna. Ugyanis a magyar gépkocsi tulajdonosok - elkerülendő a hatalmas költséggel járó úthasználatot - bekényszerülnek a falvakon, városokon keresztül haladó utakra. A balesetek száma ugrásszerűen növekedni fog, s ezzel együtt a halálozások és tartós sérülések száma is. A drasztikus környezeti szennyeződés is a következmények között lesz. Nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy hosszú évek során a magyar lakosság már megfizette a benzínárban befizetett útalap formájában az eddig kiépített autópálya szakaszokat. Ismételt fizetetés alapján erkölcstelen, a korábbi ígéretekkel való szemérmetlen visszaélés. Tudatában vagyunk ugyanakkor annak, hogy az ország életében létfontosságú az infrastruktúra tovább fejlesztése, s az autópályák további építése. Ezt azonban nem csupán díjfizető formában lehet csak megoldani, hanem az un. vignettás formában is, úgy mint Svájcban vagy Csehországban. Ebből és az útalapból együttesen igen jól lehet finanszírozni az ország autópálya hálózatának továbbépítését. A Kereszténydemokrata Néppárt Országos Elnöksége tiltakozik a kormány tervezett lépése ellen, s

mérlegeli aláírásgyűjtő akció kezdeményezését, azzal a céllal, hogy ebben a kérdésben népszavazást kényszerítsen ki, megakadályozandó a következő 30-40 évre a pályában elhibázott autópálya üzemeltetési rendszernek az országra való rákényszerítését, ami ráadásul teljesen idegen testet képezne Európa e térségében.”

Végezetül a nyilatkozat a Boszniába küldendő katonák szükséges védelmével foglalkozik és megállapítja: „Az IFOR keretében működő műszaki alegységek védelmének biztosítására vonatkozóan a Magyar Kormány az Országgyűlést megtevéstette, sőt egymásnak ellentmondó nyilatkozataival azt bizonytalanná tette. A Kereszténydemokrata Néppárt Országos Elnöksége felszólítja a Magyar Kormányt, hogy a műszaki alegység munkájának megkezdése előtt annak védelmét biztosítsa.”

Császárné Gyuricza Éva
A KDNP Országos elnökségének tagja

KDNP ülésről

A KDNP Gyomaendrődi Szervezete január 8-án megtartott taggyűlésén értékelte az elmúlt év működését, és megállapította, hogy nem mindenben sikerült elérni a kitűzött célt, de általában sikeres évet zártunk. Szervezetünk 3 taggal megfogyatkozott, akik eltávoztak az élők sorából, de 9 új belépővel gyarapodtunk. Jelenleg 92 tagot számlál a nyilvántartásunk.

Két fontos javaslatot fogadott el a tagság.

- Egyhangúlag fogadták el azt a javaslatot, hogy támogassuk a Mány község önkormányzata által felállítandó Antal József emlékművet, mely az első lesz az országban, a tagság erre a célra 10.000 Ft-ot szavazott meg.

- Ugyancsak nagy lelkesedéssel fogadták azt a javaslatot, hogy a millecentenárium keretében megtekinthetjük a Fesztői-körképet, valamint az ott tartandó ünnepeket.

A továbbiakban időszerű politikai és társadalmi kérdésekről tárgyaltunk.

Közöljük a Mányi Alapítvány számlaszámát:
Mányi Vértés Takarékszövetkezet
58300055-10000142

Véháné Szedlák Ildikó
titkár

In memorian

„Ha utolér az elűzhetetlen honvág, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérről szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Rózsahegy Kálmán

Endrőd 1873. Okt. 6. - Budapest 1961. Augusztus 27.

II. (befejező) rész

A népszínművek felülmúlhatatlan tolmácsolóját halhatatlanná mégis a klasszikus darabokban végzett alakításai tették. A szentivánéji álom Zubolya, Lear király és a Vízkereszt boldogja, Hamlet sirásója, a velencei kalmár Gobbója, Molière fősvényének Jakab mestere, a Bánk bán Tiborca...

1911-ben magán színi iskolát alapít. A fél évszázadnyi működése alatt kiváló színészeket ad az országnak, a színházaknak. (Péchi Erzs, Komlós Juci, Lázár Mária, Mezei Mária, Görbe János, Rádai Imre, Rátonyi Róbert, Szuhai Balázs, Sas József... és természetesen a nagy művész lánya, Rózsahegy Marica is.

Ebben a mozgalmas időszakban sokáig nem volt szülőfalujában. 1915. áprilisában levelet kapott Endrődről. Az apja hívta sürgősen a fiát: „Kedves Fiam! Isten akaratának beteljesedését érzem közeledni. Mielőtt meghalok, szeretném rendezni földi ügyeimet Veled és magammal. Kérlek, szakíts időt, és gyere haza! Ne halogasd, mert kevés az időm! Tisztelettel: Apád.” Szívbelemaró volt a találkozás, melyet visszaemlékezésében olvashatunk.

1914-től a néma filmek, majd a későbbi időkben a hangos filmek szereplője volt. Ötvennél több filmben szerepelt. Első alakítása 1914-ben a „Szökött katonán”-ban, az utolsó 1958-ban a „Micsoda éjszakán”-ban volt. A színházak, mozik közönsége rajongott érte. A színházi lapok egyre magasabb kritikákat irtak róla.

1926. februárjában ünnepelte negyedszázados nemzeti színházi tagságát kiváló földink. Juhász Gyula, Szeged halhatatlan költője elragadóan szép méltatást irt róla:

„... Rózsahegy Kálmán a magyar néplélek húrjain játszik, és ez a játék a magyar őserő egy darabja. A falu harangja csendül meg a hangjában, a gulya kolompja, a pásztor tilinkója. Tekintetében délibábok tükröződnek, könnye és mosolya édesbús emlékeket ébreszt a szívekben... Ez a hasonlíthatatlan és utánozhatatlan nagy művész azonban mindenkinek előtt és

mindenek felett magyar. Magyar, akár Petőfi népdalai, akár Arany Toldija, akár Izsó Búsuló juhásza...”

Az egész ország ünnepelte. Szülőfaluja Endrőd, díszpolgárává választotta. „Nagy lelkesedéssel fogadta a község-ország-szerte ünnepelt fiát. Húsztagú bandérium kísérte a feldíszített hintót, mely a községbe hozta díszpolgárát.” Ott tudta meg a község, hogy hamarosan Amerikába megy fölkeresni a kívándorolt magyarokat, hogy szikrát vigyen a magyar életről és lángra lobbantsa a kialudt tüzeket, vagy fellángoltassa a pislákolókat...

Az amerikai út három hónapig tartó diadalút volt. Több ezer kilométert utazott, harmincnál is több színházi előadásban lépett fel az amerikai magyar színtársulattal. Rajongói adakozásából felépült Budán egy gyönyörű kilenc szobás, kis méretű színháztermes otthon Rózsahegyiek számára.

A tengerentúlról visszatérve sok magyar városban szerepelt az ünnepelt művész. Az államvezetés kitüntetésére „kormányfőtanácsosi méltóság” adományozásában jutott kifejezésre.

Végiglátogatta a Trianonnal elszakított magyar területek színházait, mindenütt forró szeretettel fogadták. (Komárom, Kassa, Nagyvárad, Kolozsvár, Újvidék...)

Ilyen csodás ívelésű pályát tört derékba 1935-ben a teljesen érthetetlen felmondás, melyet a Nemzeti Színház új direktora, Németh Antal követett el. Nem csupán Kálmán bácsi kapott obsitot, de tucatnyi kiváló színész is. Valóságos kultúrbotrány keletkezett belőle. Ismét vándorszínész lett az ország egyik legnagyobb művésze. Járt a vidéket. Még kegyetlenebb pirulát is adott az élet. Az embertelen zsidótörvény az életét tervezte megsemmisíteni.

Endrőd főpapja, Csernus Mihály apátplébános, pápai prelátus, címzetes kanonok, kormányfőtanácsos, felsőházi tag, volt nemzetgyűlési képviselő Rózsahegy két rokonától: Uhrin Péter és Uhrin Katalintól, aki a község bírájának Kálmár Imrének volt felesége, esküt vett, melyben azt bizonyították, hogy „Rózsahegy Kálmán, aki nagybátyánk, keresztény szülők gyermeke”.

A plébános keresztlevelet „hamisított” a művész számára, és egyenesen Horthy kormányzónak postázta, aki utasította vitéz Sztójai Döme miniszterelnököt „mentesítő okirat” kiadására. Az irat kelte: 1944. augusztus 29. Így szabadult meg a család a deportálástól.

A front elvonulása után jelentkezett a Nemzeti Színháznál, melynek Major Tamás volt az igazgatója, aki most nem tartott számot a művész szereplésére. Minden más színház hívta, és szívesen adott szerepet neki.

Újra járt az országot nehéz körülmények közt, de töretlen hittel. Újra filmezett. Szinte haláláig szolgálta a hazát, a népet.

Budapest díszsírhelyet adott végső pihenésére. Endrőd és Leányfalu utcát nevezett el róla. A 3. számú Általános Iskolát január elseje óta Rózsahegy Kálmán Általános Iskolának hívják. Május 18-án sorra kerülő névadón szeretettel várunk mindenkit! Hamarosan a művész szobra áll az iskola bejárata előtt a Ligeti-Kőrös partján. Egykori díszpolgárunk életét, művészetét színvonalas kiállítással és ünnepséggel tesszük emlékezetessé. Legyen a vendégünk!

MÁRTON GÁBOR

Részletes élettörténetét a Xénia könyvkiadó gondozásában megjelenő 200 oldalas életrajzi történettel kívánjuk dokumentálni. Olvassa el Ön is, hogy még feledhetlenebb legyen számára!

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

ÉRTESÍTÉS

Értesítjük kedves olvasóinkat, hogy akik a jövőben is támogatni kívánják újságunkat, vagy azt eddig nem tették meg és szándékukban áll, úgy azt postai úton megtehetik. Közljük megváltozott számlaszámunkat:

Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet
Városunk Szerkesztősége
Gyomaendrőd
53200015-10001617

Készpénzben fizetőknek továbbra is állunk szíves rendelkezésükre a Damjanich u. 15-ben.

A KÖZÖSSÉGI HÁZ
FEBRUÁR HAVI PROGRAMJA

A Nyugdíjas Klub összejövetelei: minden hétfőn 17-21 óráig.

Cukorbeteg Klubja minden hónap 2. szerdáján 17.30-19.30 óráig.

Magányosok Klubja minden csütörtökön 18-22 óráig.

Gazdakör minden csütörtökön 18-22 óra között.

Gyomaendrődi Ifjúsági Kör minden pénteken 18-22 óráig.

Kereszténydemokrata Néppárt gyűlései: Minden hónap első hétfőjén 18 órától.

Független Kisgazdapárt gyűlései minden hónap utolsó szerdáján 17 órától.

Minden csoportba szeretettel várjuk az érdeklődőket.

Rendezvényeink:

Február 4. 16 óra: Társastánc záróbemutató. Belépő: 100,- Ft.

Február 9. 17 óra: Cukorbeteg klubjának vacsorája.

Február 24. 19 óra: „Farsangi randevű” bál.

FIGYELEMI

Február 16-án 14-16 között könyvfelvásárlás (Antikvárium, Budapest)

MÁRCIUSI ELŐZETES:

Március 12. Gyermekszínház.
Március 14. Márc. 15-iki ünnepség.
Március 20-19. Amatőr művészek kiállítása.

Csapvíz helyett Pi-víz, életvíz

A Pi-víz (életvíz) japán technológiával és Life Energy készülékkel létrehozott 100%-ban bioenergiában dús ivóvíz. A Pi-vízet Dr. Shoji - Yamashita japán kutató fedezte fel, még az 1950-es években a természetben, növényi magvakban. Mintegy harminc éven keresztül kutatta a Pi-víz természetét, fizikai és biológiai

jelentőségét és a szervezetre gyakorolt hatását. Felfedezését 1983-ban szabadalmaztatta. Munkásságáért Nobel-díjat kapott. A Pi-víz nagy mennyiségben gyártó Life Energy készülék speciális szűrőberendezésével a csapvizben található káros anyagokat (nitrát, klór, arzén, baktériumok) kiszűri, majd bioenergiával a szűrt vizet feltölti. Ez által a Pi-víz a normálnál is magasabb energiaszinten stabilizálja a sejteket, biológiai katalizátorként működik a szervezetben, s ez által javítja a sejtek életműködésének hatékonyságát, az öngyógyító folyamatokat. Pi-víz hatásai japán vizsgálatok alapján:

- sejtregenerálás, immunrendszer megerősödése, gyomorfekély gyógyulásának elősegítése, reumás fájdalmak csökkentése, cukorbetegknél vércukorszint csökkentése, szinten tartása, alvászavarokban segít, terhes anyáknál a közérzetet javítja, különböző allergiás megbetegedések, bőrelváltozások, vesemedence gyulladás gyógyulását segíti elő. További hatásai: incontinetia megszűnése, mértékének csökkenése, teherbíró képesség stressz-tűrőképesség- fiatalok fejlődő gyermekek testi erőnlétének, szellemi képességének nagy mértékű javulása. A szervezet méregtelenítéséhez és a Pi-víz által várható hatások eléréséhez legalább 10 napig folyamatosan, kúraszerűen napi 1,5-2 liternyit kell fogyasztani betegeknek és egészségeseknek egyaránt. Pi-vízből készíthető étel, leves is ajánlott. Ez a japán zseniális találmány olyan elképesztő gyógyító, regeneráló, egészségmegőrző erővel bír, amely minden ember számára egy óriási lehetőség lehet az életében.

Gyomaendrődön kapható: Anna ABC, ÁFÉSZ üzletekben, (Endrődi, Lakótelepi, Gyomai ABC), Balázs Imre, Besenyszegi ABC, Békési Mihály, Botlik Judit, Csapó Gyula, Dávid élelmiszerbolt, Dezső Zoltán, Hanyecz László, Kert-Kivi Kft Selyem úti boltja, Kiss Sándor (Liget ABC), Molnár Tibor sörözője, Október 6 ltp-i zöldség bolt, Putnoki Sándor, Sarokház Csemege, Sikér GMK, Shell kút, Trinom GMK, Zsolt Kft.

A Pi-vízről könyv is jelent meg: Hargitai Károly: Életvíz címmel, a Pi-víz hatásairól, kutatásairól szól.

Akit a Pi-víz forgalmazása, árusítása érdekel, érdeklődhet a Békéscsabai Kórház II. Belosztályán (tel: 66-441-411) Dr. Bielik Terézia doktornőnél.

SPORT

MÉRLEGEN AZ IFIK

A sportkör megalakulásának második évében indítottuk a bajnokságban az ifjúsági csapatot. Csaknem teljes egészében azokból alakult, akiket Pelyva Miklós szinte óvodás korukban összetoborzott, s akik nagy odaadással követték Mesterük tanácsait.

Szorgalmas, szívós, lendületes, ügyes együttesé fejlődtek. A szabályzat szerint néhány túlkoros is játszhat közöttük. Jelenleg 12 ifi és 5 túlkoros alkotja a keretet.

Hivatalos tabellával nem rendelkezünk, de számításunk szerint az 5.-6. helyen landolnak. A 16-os csoportban 7 győzelem, 3 döntetlen, 5 vereség, 33:24-es gólarány, 27 begyűjtött pont a teljesítményük értéke.

55%-os teljesítmény!

Az edző véleménye szerint többre képesek. Az indulás gyenge volt, viszont az utolsó 8 mérkőzésből 7-et megnyertek, s csupán 1 vereség volt.

A legerősebb vetélytársak: Bcs. MÁV, Jamina, Orosháza, Battonya és Mezőhegyes.

A heti három edzésből kettő igen aktív. Kitűnő teljesítményt nyújtottak: Varga Péter, Szujó Tibi, Kiss András (Rizsa), Pelyva Zoli és Galambos Imre kapus.

Az ifik közül Csikós, Farkas Roland és Katona Csaba az első csapatban is elismerést szereztek.

Cél: az első 5 között végezni! Nagyon szeretnénk a „Nagypályán” is játszani. Remélhető, hogy a tökéletesedő csapatjáték és szellem eredményül az őszi szezonvég folytatását hozza a tavaszi idény.

MÁRTON
GÁBOR

Katolikus krónika

februári ünnepeink:

február 2. péntek:	Urunk bemutatása (Gyertyaszentelő Boldogasszony)
február 3. szombat:	Szent Balázs püspök és vértanú
február 21. szerda:	HAMVAZÓSZERDA
február 24. szombat:	Szent Mátyás apostol

Február 21-én elkezdődik a nagyböjt, melynek célja a húsvét ünneplésének előkészítése. A nagyböjti liturgia hangolja ugyanis a húsvéti misztérium megünneplésére mind a keresztségre készülöket, mind a hívőket is, akik visszaemlékezve saját keresztségükre bűnbánatot tartanak.

*Szórjad, ó Istenem földre hamudat
Bánat és kegyelem tisztaságod ad.
Én vétkelem, én vétkelem, én igen nagy vétkelem
Lábadnál levetem töredelmességben.*

(SzVU. 55. Sik Sándor)

- A nagyböjti idő hamvazószerdától nagycsütörtök estig, a szentmise megkezdéséig tart. Nagyböjt kezdetétől a húsvéti virrasztásig nem mondunk alleluját. A liturgikus ruhák színe a bűnbánat színe: lila.

A nagyböjti időszak péntekjein kötelező a böjt (húst nem eszünk) 14-60 év között.

Szigorú böjti nap a Hamvazószerda és a Nagypéntek (ezen a két napon csak háromszor ehetünk, és csak egyszer lakhatunk jól, hús nélkül). A szigorú böjt 18-60 év között kötelező. Betegeknél felmentésük van.

Szent Gellért püspök I.

980-1046

Az idén nemcsak honfoglalásunk 1100. évfordulóját ünnepeljük, hanem magyar történelmünk és egyházunk nagy személyiségét, Szent Gellért püspököt is. Halálának 950. évfordulójáról emlékezünk meg az idén. Benne egyházmegyénk védőszentjét, első püspökét is tiszteljük.

980 körül született, Szent György napján, akinek nevét is megkapta; apja Gregorius Gerhardus vellecei patricius. (Ebben az időben Velence nem volt még a lagúnák gyönyörű városa, hanem csak az egyszerűbb faházak szigetei.)

Szülei a Szt. Márk székesegyházzal szemben lévő sziget bencés kolostorába adják az ötéves fiút. Fogadalmat tettek ugyanis, ha halálos betegségéből ki-gyógyul, kolostorba adják. Itt nagyon megszeretik, igen fiatalon, 25 évesen lesz a monostor priorja. Tanul a bolognai egyetemen elsősorban jogot, de más téren is nagy műveltségre tesz szert. Egyetlen ránk maradt művében majdnem hatszázszor idézi a Szentírást. Nemcsak a keresztény, de korábbi ún. „pogány” római és görög irodalomban és tudományos művekben is jártas.

1012-ben a monostor apátjává választja. 1015-ben lemond, és két társával együtt (az egyik talán magyar volt) hajóra száll, hogy a Szentföldre menjen és a Szentírás magyarázatának szentelje életét. A viharos Adrián a horvát partoknál félig hajótörést szenvedve kikötnek. Itt találkozik Razinával, a pannonhalmi bencés apáttal, aki rábeszéli a „kis kitérőre”. Jöjjenek előbb Magyarországra. Innét is el lehet gyalog (!) jutni a Szentföldre.

1015 május 3-án Pécsre érkeznek, majd az ottani székesegyházban Péter-Pál napján, Gellértnek kell mondani az ünnepi

beszédet. Tolmács fordítja szavait. Az idegen pap, költő és író igen nagy feltűnést keltett, és nem győztek betelni szavaival.

Sürgősen elviszik Váradra, ott is szónokol.

Augusztus 15-én Szent István jelenlétében, ő mondja a királyi bazilika ünnepi Szűz Mária-nagymiséjén is a szentbeszédet, „A Napbaöltözött Asszony”-ról.

Itt kell maradnia! István már az első beszélgetésnél látja, mi-csoda kincs került őhöz Gellérttel.

Életének krónikásai is megjegyzik, hogy valami sugárzott már a külsejéről is: valami megnevezhetetlen, valami varázslatos.

Eljön messzi földre, idegen nyelven beszél, tolmács fordít, és mégis, mint valami „tömegbűvölő” hat az emberekre. István király első találkozásuk alkalmával rábizza fiának, Imrének a nevelését.

(folytatjuk)

az iskoláról...

Kedves Szülők! Akiknek gyermekük szeptemberben iskolások lesznek, már most bizonyára gondolkodnak az iskolakezdésen. Az óvodákban januárban, februárban az iskolák bemutatkoznak, és tájékoztató szülői értekezleteket tartanak. Önöknek iskolaválasztási joguk van. A Katolikus Általános Iskola is felkínálja segítségét, várja a gyermekeket. Jöjjen el, ismerkedjen meg Iskolánkkal! **Szeretettel meghívjuk a február 27-28-29-én (kedd szerda csütörtök) tartandó nyílt napra.** Ekkor szeretnénk lehetőséget nyújtani óralátogatásokra, beszélgetésekre, tájékozódásra.

Köszönjük!

- ♦ A Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány - mely a Katolikus Általános Iskola támogatására jött létre - karácsonyra megajándékozta iskolánkat egy színes TV-vel és videoval. Köszönjük!
- ♦ Köszönjük az Alapítványért dolgozóknak is fáradtságos, szervező munkájukat. Köszönjük a Támogatóknak is anyagi áldozatvállalásaikat.
- ♦ Az elmúlt időszakban is kaptunk adományokat. Újabb nevek kerültek föl arra az emléktáblára, melyet az iskola felszentelésekor helyezünk el az iskola falán. (Csak emlékeztetőül: azok, akik az Iskolának egy összegben legalább 50.000 Ft-ot adományoznak,

ill. ilyen értékű eszközt adnak, azokat név szerint is megörökítjük az utókor számára. Hosszú évüdek múlva is - amikor talán már a családtagok sem emlékeznek - az akkori diákok név szerint is meg fognak emlékezni a jószívű adakozókról, jötevőkről.)

Újévi köszöntőmben igencsak vészharangot kongattam meg nemzetünk, városunk és városrésznünk pusztulásával kapcsolatban. Szomorú tanúságot álljanak itt a pusztaságok és tények. Nem pusztán „száraz” adatok ezek! Érdemes a túlföldi grafikon vízszintes évszám tengelyére odagondolnunk történelmünk eseményeit, és e száraz számok beszélni fognak.

Iványi László
plébános

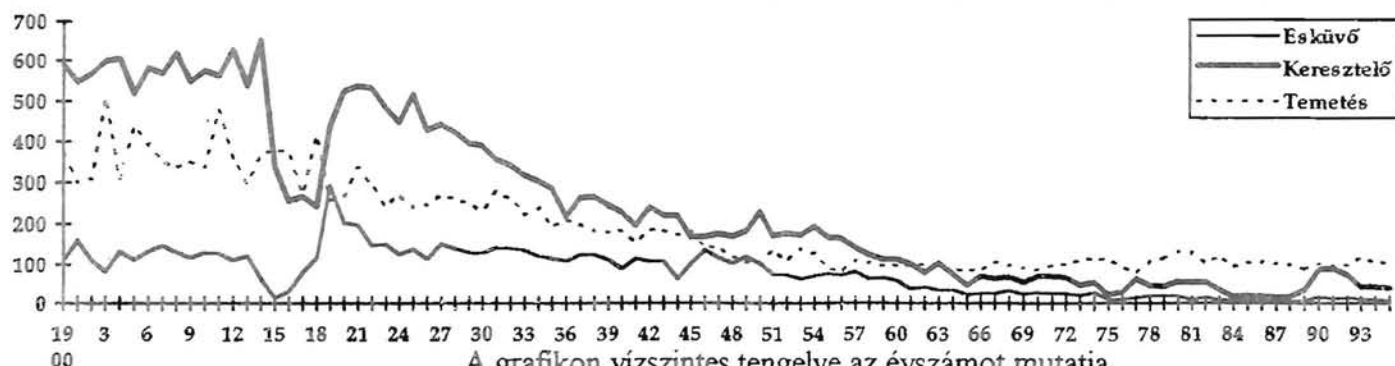
Emléktábla
Bramac gyár
Buti László vállalkozó
Császárné Gyuricza Éva
endrődi Egyházközségi Képviselőtestület
endrődi Oltáregylet
Gyomaendrőd város Önkormányzata,
hajdani gyomai és endrődi polgárok
Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány
Kirche in Not Ostpriesterhilfe e.V.
Latorcai János Dr. és Ujházi Aranka
Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Szent Gellért Egyházi Kiadó
Szilágyi Gáspár
Ujházi Emő Dezső és Papp Piroska Ágnes
Varjú László és családja
Vaszkó András és Pena Pauline
Vállalkozás Verseny Tisztetség Alapítvány
†Wodianer család

Pusztulásunk krónikája 1900-1995-ig

(az endrődi plébánia anyakönyvi adatai)

Év	Keresztelés	Esküvő	Temetés
1900	591	110	369
1901	548	160	302
1902	568	110	310
1903	599	82	507
1904	605	134	308
1905	519	112	437
1906	581	134	391
1907	586	148	351
1908	619	132	336
1909	548	117	352
1910	574	130	337
1911	562	129	477
1912	627	111	358
1913	537	122	297
1914	652	64	366
1915	339	14	380
1916	255	31	372
1917	267	80	272
1918	242	118	415
1919	436	292	257
1920	524	204	270
1921	536	197	334
1922	532	147	292
1923	483	151	243
1924	446	126	273
1925	516	138	241
1926	427	114	247
1927	442	151	270
1928	422	139	260
1929	395	130	249
1930	388	128	232
1931	355	143	277
1932	342	141	262
1933	318	136	223
1934	303	122	237
1935	286	116	195
1936	218	109	210
1937	263	125	201
1938	266	125	183
1939	246	112	180
1940	229	88	184
1941	196	115	156
1942	241	107	186
1943	221	108	185
1944	220	63	174
1945	169	101	180
1946	168	136	143
1947	177	117	143

Év	Keresztelés	Esküvő	Temetés
1948	170	102	121
1949	183	121	107
1950	230	103	103
1951	172	75	137
1952	179	74	109
1953	174	62	141
1954	195	71	127
1955	168	77	90
1956	166	73	82
1957	143	82	111
1958	125	63	104
1959	113	66	95
1960	115	57	98
1961	101	37	96
1962	79	41	98
1963	103	33	95
1964	76	36	85
1965	47	23	87
1966	70	26	83
1967	65	26	108
1968	69	33	100
1969	55	24	92
1970	70	29	87
1971	70	26	98
1972	67	25	100
1973	47	21	110
1974	54	27	118
1975	23	12	112
1976	29	10	94
1977	63	14	79
1978	46	19	109
1979	43	19	117
1980	56	19	134
1981	54	8	131
1982	56	16	103
1983	36	7	123
1984	17	9	95
1985	21	6	104
1986	19	6	108
1987	16	3	103
1988	18	7	100
1989	33	5	89
1990	86	16	102
1991	90	11	97
1992	74	14	100
1993	43	9	121
1994	43	9	104
1995	40	5	106

A grafikon vízszintes tengelye az évszámot mutatja,
a függőleges a személyek, esküvőnél a párok száma.

Az 1514-et követő évtizedek már a török hódoltság korát vetjük elénk. Rendkívül mozgalmas időszak ez, különösen az Alföldön, amely állandó színhelyévé válik a különböző hadi eseményeknek. A török hódoltság korát a magyar történelemben 1541-től, Buda török kézre kerülésétől számítjuk, de a Tiszántúlon, s különösen Békés megyében a török ekkor még nem volt jelen, valószínűleg portyázásai sem nagyon érintették a megyét. 1549-ben hallunk Endrőről, ekkor ENDRYD-nek írják. A falu egy része néhány birtokos család kihalása miatt - az ősiség törvénye értelmében - a királyi kincstárra szállt vissza. Papja 1552-ben még megfizette a tridentí zsinatra utazó követeknek járó 3 forintot, de ugyanebben az évben a község valószínűleg a török hódoltsági terület része lesz. Az 1552-es török hadjárat idején Ahmed pasa serege Temesvár elfoglalása után Szolnok felé vonulva valahol Endrőd környékén kelet a Körösön, s ezzel a Sebes- és Hármaskörös vidéke ténylegesen török megszállás alá került. „Hivatalosan” ugyan Gyula várának elestéig (1556) nem beszélhetünk e területek török hódoltságáról, de az endrődi jobbágyság, hogy a törökök rablásaitól megszabaduljanak, 1554-ben a tized felét a hódítóknak fizetik.

S itt feltétlenül meg kell említenem, hogy a XVI. század közepétől már endrődi jobbágyságról is szólnak a források. A Magyar Kamara 1552 és 1564 közötti, jobbágytelkekre vonatkozó adóösszeírásai közlik az Endrődre vonatkozó adófizetési adatokat is. Igaz, ezek nem nagy összegek (kb. 8-15 aranyforint), hiszen a község földterületének nagyobbik része nemesi telkekből tevődött össze, így adómentes volt. Nem mondható el azonban ez az „engedékenység” a törökök adókövetési rendszeréről. Gyula várának elfoglalása után a törökök megalakítják a gyulai szandzsákokat, s azt a temesvári vilajethez kapcsolják. Ennek a szandzsáknak lett a része Endrőd is. A temesvári defterdar 1567-ben és 1579-ben részletes deftert készített a gyulai szandzsák minden helységéről. Endrődön 1567-ben 51, míg 1579-ben 31 csaiádfőt regisztráltak. Mivel a községet a kincstári (szultáni) birtokokhoz sorolták, évi általánosságban adózott: 1567-ben 30.000 akce, 1579-ben 39.700 akce volt a kirótt adómennyiség. A defterek közlik az endrődi családok neveit: Szalai, Nagy, Bemódi (Bemóthy), Berefi (Bereckfy) Pálfi (Pálffy), Esős (Eszös=Eszes), Siraki, Kalmár, Tót, Magyar, Vánai (Ványai), Dimitre (Demeter), Márton, Vince, Kerek, Gál, Sáros, Fekető (Fekete), Kovács, Kamuti (Kamuthy), Szócs, Sörös (Seres), Verős (Veres), Furkó, Dienös (Dienes), Elek, Szabó, Sárka (Szarka), Vas, Bodor, Bodó, Csemáki.

A török hódoltsággal, illetve hódoltsággal együtt járt az Alföld elnéptelenedése, illetve a falvak határának pusztasodása, legelővé átalakulása. Endrőd esetében a lakosságcsökkenés az említett defterekben, a pusztasodás pedig már az 1561/62-es tizedjegyzékben kimutatható, ugyanis e jegyzék szerint a község nem fizetett gabonát, mert lakosai semmit nem vetettek. Az a tény, hogy 1566-tól a gyulai várban török helyőrség ült, amely állandó portyázásaival örökös bizonytalanságban tartotta a környék lakosait, valamint az előzőekben vázolt kettős adóztatási rendszer - a török és magyar adófajták együttes jelenléte - odavezettek, hogy a XVI. század utolsó harmadában az addig népes és virágzó Endrőd rohamos pusztulásnak in-

II. ENDRŐD TÖRTÉNETE A XV-XVII. SZÁZADBAN

Fejezetek a régmúlt időkől

dult. A század végén kezdődő un. tizenöt-éves háború (1593-1606) pusztításai már csak befejezik a korábban elkezdődött folyamatot. 1598-ban a gyulai várban tartózkodó törökök rátörtek a községre, felgyújtották, lakosait vagy legyilkolták, vagy foglyul ejtették.

Akik el tudtak menekülni, az erdélyi fejedelemség bihari területeire, vagy a királyi Magyarországra, Eger, Tokaj vidékére húzódtak. Ekkor pusztultak el az Endrőddel szomszédos Csejt, Sima, és Décse községek is. Már korábban elnéptelenedtek az Endrőddel ugyancsak szomszédos Tölgy és Nyárszeg (Keresztúr) falvak.

A XVII. század elején nem hallunk Endrőről semmit sem. Békés vármegye területe Eger elestéig (1596) a Királyi Magyarországhoz tartozott, közvetlenül az egrői vár felügyelete alatt állt. Eger eleste után az erdélyi fejedelem gyakorolt felette tényleges fennhatóságot. Mindezek ismeretében válik érthetővé, hogy miért az erdélyi fejedelem (Bethlen Gábor) udvara foglalkozik 1625-ben Pálffy György endrődi lakos és utódai nemesítésének ügyével. Munkám előző részében már említést tettem erről a döntésről. Itt csak annyit jegyeznek meg, hogy az oklevél következetesen possessio-nak (falunak) nevezi ENDRED-et, s nem praedium-nak (pusztának) vagy loca deserta-nak (elhagyott helynek). Ettől eltekintve semmilyen más bizonyíték nincs arra vonatkozóan, hogy ebben az időben Endrőd, mint falu létezett volna. Néhány évvel később azonban már biztosan lakott település volt, miként azt egy 1630-ban keletkezett oklevél bizonyítja. Eszerint Bethlen Gábor özvegye Brandenburgi Katalin „... novem vagabundos homines nunc in possessione Enderéd residentes Georgio Bemolthy de Varad confert.” („...kilenc Endrődön letelepedett szökött jobbágyot váradai Bemolthy Gergelynek ajándékoz.”) Név szerint említi az oklevél a kilenc jobbágyot: Bíró Lőrinc, Kis János, Nagy Mihály, Szabó István, Süveges Péter, Juhos István, Erdélyi István, Ábrahám János és Thury Demeter. A XVII. századi Endrőd lakosai reformátusok voltak, ezt egy 1637-es oklevél tanúsítja, melyben megrongált egyházuk helyreállítása végett alamizsnát kértek a többi református egyházközségtől.

Egy 1656-os oklevél említi ismét Endrődöt: „Vesselényi Ferenc nádor meghagyja az egrői káptalannak, hogy Gergellaky János, Török Bálint, és Békeffy Bálint a nekik ajándékozott Dánfok, Félhalom, Kamut, és Endrőd faluba és Borosgyán pusztá birtokába bevezetessenek.” Az említett birtokosok Endrődöt nem kapták meg.

TÍMÁR ANTAL

A szövegben használt török szavak magyarázata:

vilajet: a török közigazgatás legnagyobb területi egysége - tartomány

szandzsák: török közigazgatási egység, kb. egy vármegyének megfelelő terület

defterdar: török tisztviselő; pénzügyekkel, birtokok összeírásával, nyilvántartásával foglalkozott

defter: itt: török jövedelem; ill. adóösszeírás, amelyek a szandzsákok szerint készültek az egész oszmán birodalomban

akcse: ezüstből készült török váltópénz; 50 akcse = 1 magyar arany forint (1 kile (kb. 25 kg) - a búza szabadpiaci ára a XVI. században kb. 15 akcse volt)

POSTÁNKBÓL

Az elmúlt év folyamán sok kedves levelet kaptunk olvasóinktól. Köszönjük a véleményeket, a biztatást. Szerkesztőségünk úgy határozott, hogy - a teljesség igénye nélkül - néhányat közülük közreadunk. A levelek teljes tartalmát nem tudjuk közölni, de azok lényegét mindenképpen. Nem dicsekvésnek szánjuk e kedves sorokat, csupán szeretnénk olvasóink egyre bővülő táborával megosztani örömeinket, és kérni, biztatni Önöket, hogy leveleikben arról is írjanak, amit szeretnének olvasni és arról is ami nem tesz.

Ígérjük, minden levélre válaszolunk! Íme néhány levéltöredék:

„Ígéretes kezdeményezés. Nemcsak a hírszolgálatot erősíti, de a baráti összekapcsolásnak is eszköze. Jó gondolat az irodalmi rovat is, mert a népünk a nagy rohanásban lassan elszakad az élő irodalomtól.”

Dr. VARGA LÁSZLÓ országgyűlési képviselő

„A katolikus krónikán belül az Iványi plébános úr „oldalát” olvasva magam előt látom, s hallom a szeretetteljes köszöntését a hívek felé...”

„Az újság oldalait olykor-olykor szívesen újraolvasom, ilyen az irodalmi oldal is: pl. Iványi Máriaától „Óh ha egyszer”, vagy Gergely Ágnesztől „Újévi üdvözlés” stb.

„Eszembe jut Dr. Antall József elhunyt miniszterelnökünk mondása: „Keresztény Magyarországot akarom, mert csak ennek van jövője.” Talán az Önök lapjának léte is hozzájárulhat akaratához, s ugyanakkor emberi igényünket is szolgálja.”

TÖRÖCSIK MÁRIA, Dévaványa

„Talán nem is tudjátok, hogy milyen öröm számunkra, akiket az élet másfelé sodort, hogy mindég hírt hallunk falunkról, és tudni azt, hogy még vannak, akik sokat fáradoznak azon, hogy a régi szép emlékeket felidézitek, és hogy kicsit mindig otthon érezzük magunkat cikkeitek olvasásakor.... adjon a jó Isten még sokáig egészséget és erőt, hogy a keresztény nemzeti gondolatokat még hosszú ideig tolmácsoljátok az endrődi emberek és az elszármazottak felé.”

DUDA BENEDÉK, Szarvas

„Gratulálok az újság 1 éves születésnapján igen szép munka volt. Minden hónapban várom és elolvasom minden sorát. Igazán csodálatos egy ilyen kis szellemi műhely, alkotó közösség, amely igyekszik megőrizni a hagyományokat, emlékeket!”

Dr. KUKOLA MIHÁLYNÉ Békéscsaba

„Értékes dolognak tartom, hogy akadnak emberek, akik idejüket, erejüket nem sajnálva, összeszefogtak és megazsereztették létrehozta ezt az újságot, anyagi ellenszolgáltatás nélkül. Városunk a címe, mely fedi a tartalmat. Sokoldalú információban bővelkedő. Más, - mássága hitéből, elkötelezettségéből ered. Helyi kapnak benne aktuális hírek, közlemények, évfordulók. Külön tetszik az „Önök joga van tudni” oldal. Tájékoztatót kapunk az Önkormányzat munkájáról, agráréletéről. Megismerkedhetünk, vagy éppen nyomon követhetjük olyan emberek életét, akikre városunk büszke lehet. A helytörténeti oldal is érdekes ismeretekkel gazdagítja az olvasót. Szívesem mégis legközelebb áll Iványi Mária írásaival, prózáival, verseivel. Miért ez az oldal tetszik legjobban? Talán azért, mert tanári szakmához közel álló, sok segítséget nyújtó. Úgy érzem rossz iskola az, amely csak ismeretanyagot közvetít, kibővült feladatait nem képes ellátni, melyekből az egyik igen fontosra, az értékközvetítésre gondolok. Értékcsemleges iskola nincs. Közvetítenünk kell ebben az érzelmileg sávr világban az oly fontos alapértékeket. Kell, hogy több azó csak az ünnepeinkről, hagyományokról, a tisztelt és a szeretet erejéről.”

SZILÁGYINÉ KATONA EDIT

Bethlen Gábor Mű. Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola Tanára, Gyomaendrőd

Válogatta és közreadta: Császár Ferenc, felelős szerkesztő

FARSANGI JÓTÉKONYSÁGI ESTÉLY

A KDNP kezdeményezésére létrejött „Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány” kuratóriuma

1996. február 17-én este 7 órai kezdettel hagyományos, farsangi jótekonysági estélyt rendez a gyomai Katona József Művelődési Központ nagytermében.

Program:

Megnyitó, vacsora, a Rumba Társastáncegyüttes bemutatója és nyitótánc, majd táncművelés az Orosházi Hangulat Zenekar közreműködésével.

Értékes tombolatárgyak sorsolására is sor kerül.

Belépődíj vacsorával 1.000 Ft.

Az Alapítvány célkitűzése:

a Katolikus Általános Iskola magasabb szintű oktatásának elősegítése, támogatása.

Jegyek kaphatók:

Az endrődi és gyomai könyvtárakban, Gyomán a Dréher Sörözőben. A KDNP tagok Vaszkó András elnök úrnál jelenthetik be igényeiket. Az endrődiek részére ezúttal is gondoskodunk hazaszállításukról.

MINDENKIT
SZERETETTEL VÁR A
RENDEZŐSÉG

Egyedülálló kezdeményezés

Eredeti jurta készítésével készülnek a Közösségi Házban a gyomaendrődi fiatalok a Millecentenárium megünneplésére

Szonda István, a gyomaendrődi 3. számú Általános Iskola tanára. Csendes, halk szavú ember, akít tanítványai szeretnek, mert amit

csinál, azt művészi fokon csinálja. Amit tud, azt a legtisztább forrásból meríti, és igyekszik közkinccsé tenni.

Nyáron kézműves táborokat szervez, maga tervezi, gyűjti az anyagot, a tanítványok valóban meg is tanulják az általa bemutatott ősi mesterséget.

Az elmúlt nyáron nemezkesztő tábort szervezett, ahol szívvél lélekkel csinálták a nemez. Hiszen tervük volt! Ma már köztudott, hogy a millecentenáriumra honfoglalás kori jurta rekonstrukciót készítenek, annak teljes pompájával. Olyanféle jurtat, amelyben valószínűleg őseink laktak.

Kérdésekre elmondta Szonda István, hogy ezt a művészetet, a nemezkesztés technikáját Vidák Istvántól tanulták. „Figyelem, kitartás, türelem kell hozzá! A lényeg: a gyapjút jól ki kell mosni, az összekuszált szálakat szétlazítani, s ha ez megvan, kezdődhet a munka. Nemezésre legjobb az úgynevezett zsirfarú birka gyapjúja, ebből készül a nemez. Mi 6 q cigálya gyapjút mostunk ki nyáron a Körösön, ebből készítjük a jurtához szükséges nemez. Ragaszkodunk mindenben az eredetihez. A mintákat, a motívumokat színes gyapjúból készítjük. Ezeket is magunk festjük, mint őseink. Festő anyagul növényeket használunk: kutyabengekéreg, diósirom és levél, tölgyfa gubacs stb. A mintákat az ásatások során előkerült tarsolylemezekről, csatokról, szíjvégekről, esetleg előkerült veretekről mintázzuk. Azok rendszerét, formavilágát, annak törvényszerűségeit követjük: csak tiszta forrásból.”

A minták összehozásában segítségükre voltak Kustár Zsuzsa iparművész, és a minták mondanivalójának kiváló ismerője Kaszás Ákos nemezkesztő.

A békéscsabai múzeum nagytermében kívánják felállítani, szeretnék, ha ott állandó kiállítást nyerne, hogy minél többen láthassák őseink e remek lakását. Nagyon nagyok a méretek, így akárhol fel sem állítható: belseje 6 m átmérőjű, belmagassága 3.5 m.

A jurta váz fából készül. Mi fűzfából csináljuk, de őseink kőrisfából készítették.

A munkánk csapatmunka volt, mintegy 80 ember dolgo-

zott eddig benne. Minden munkát közösen csinálunk és csináltunk. Nagy terhet ró ránk a fa kiszabása és a hajlítása, összerögzítése.

Kemény munka ez! Az összerögzítés borszögekkel történik. A borszög marhaborból készül. Ez is korhű. A berendezésben nem törekedtünk a teljesség igényére, csak amennyit a régészet tud! Az alapvető jurtarendszert megtartottuk: ahogy belépünk, középen tűzhely, szemben a szentély, balra a férfiak, jobbra a nők oldala, elől a munka helye. (A piszkosabb munka helye, és a kisállatoké.)

Készítettek-e már Magyarországon valahol jurtat? - kérdeztem.

„Igen. Székesfehérváron, de ők nem törekedtek korhűségre.”

Tehát eredeti módon készítve csak Gyomaendrődön lévő jurta látható?

„Igen! Miskolcon van egy honfoglalás kori kiállítás, ott van egy eredeti kazah jurta, szándékoznék megnézni”

A jelenlévő és nagyon szorgalmas jurtasok közül Kaszás Ákos tudott még nekem szentelni pár percet, hogy a motívumokat értelmezze számunkra. Mint elmondta, a motívumok a magyar nyelvre épül. A növény szavunk növekedéssel kapcsolatos, az állat szavunk az állapotról utaló. A növénymintákból, indákból - mint folyamatból - egy-egy madár, a másiktól egy-egy hal, az összetett formákból egy bagolyfej, vagyis a folyamatszerűségekből állatszerűségek alakulnak ki. Itt már a kozmikus dolgok is előtűnnek, mert egy-egy állat megfelel az állatöv jegyének. A minták tehát az ősi hitvilágról tanúskodnak.

Az elmúlt idők „kiradirozták” az emberek tudatából a hazaszeretetet, a megismerést összes nemzeti értékeink iránt. A jurtat készítő fiatalok példát mutatnak mindenkinek, munkájuk hozzátartozik a magyarság-tudat mélyítéséhez. Ezt kell hogy megismerje minden honi lakó.

Tisztelegve állunk meg a jurta készítő fiatalok előtt. Köszönet és hála nekik!

Vaszkó Irén

Érodalmi oldal

Bujdosó költemény

Olyan idöket élünk, amikor gyakorta az írói, költői művek is bujdokolni kényyszerülnek, vagy a nyelvkvizitorok száján-tollán: illegalitásba vonulnak, szamizdatnak. Ezt azonban nem demszkiék találták ki, elég, ha a Végvári-versekre, Márai Sándor Halotti Beszédére gondolunk, melyekkel „add-tovább-postával” tartottuk egymásban a lelket, amikor a part szakadt. Ilyen az „Üzenet haza” is, melyet úgy 1950 táján P. Nádor Ferenc akkortájt Endrödön káplánkodott kegyes-rendi atya juttatott szentárvolságba Míndszenty és Apor verseimért, hogy tudtával Mécs László műve, hogy négy évtized múltán igazi alkotójára találjon a bujdosó költemény. Czegei gróf Wass Albertra (Válaszút, 1908-USA 1994) az Erdélyi Szépművés Céh egyik legifjabb tagjára, aki matuzsálemi korban, az Újvilágban tért teremtdőjéhez, olyan műveket hagyván hátra, mint a Farkasverem, Mire a fák megnőnek, A kastély árnyékában, Csaba, Kasza és kard, A fultinelli boszorkány, és a számos más jeles alkotások. Magyar lapokat szerkesztett, USA-egyetemen tanított, aranyozta nemzetünk nevét, s egyik fia (a sok közül) például az Irak elleni háborúban az USA-ARMY egyik négycsillagos vezénylő tábornoka volt. Verse ma is, Endrödön is időszerű.

Közreadja: Timár Máté

Valentin napi vallomás

Nem játék, és nagyon megéri

Úgy jön néha, hogy már-már vége,
s a megnyugvásra készülünk,
de valami furcsa fénybe
akaratlan bekerülünk.
(Néha a vesztes nyer babért,
van, hogy az erős elbukik,
hogy átkozott lesz a galamb,
és szent madár a kuvik.)
Rohanásban könnyen elvetjük

a tegnapi mesés sorát,
s lelünk nyugtot, ha nyugalom kell,
s ha nyugtalanság: orgiát.
Aztán kifárad, eltörődik
az ember a zavarokon,
pihenni vágy. Elég a hajrá,
jól esik a csend, nyugalom.
Keresgélünk a régi dolgok
tomtárában, hogy mit lelünk,
s valami fakult, kopott holmit
forrón magunkhoz ölelünk.
(Lehet, hogy bánt a tegnapi sorsa,
melyhez furcsa a jelent mérni,
s rájövünk, hogy a tegnapi dolog
nem játék, és nagyon megéri.)

Márton Gábor

/1950./

Üzenet haza

Üzenem az otthoni hegyeknek:

a csillagok járása változó.
És törvényei vannak a szeleknek,
esőnek, hónak, fellegeknek
és nincsen ború örökké való.
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad.

Üzenem a földnek: csak teremjen,
ha sáska rágja is le a vetést.

Ha vakond túrja is a gyökereit.
A világ fölött örökdió a Rend
s nem vész magja a nemes gabonának,
de híre se lesz egykor a csalánnak;
az idő lemarja a gyomokat.
A víz szalad a kő marad,
a kő marad.

Üzenem az erdőnek, ne féljen,
ha csattog is a baltások hada.

Mert erősebb a baltánál a fa
s a vérző csonkból virradó tavaszra
új erdő sarjad győzelmesen.
S még mindig lesznek fák, amikor a
rozsdá
a gyilkos vasat rég felfalta már
s sújtó kéz is szent jóvátétellel
hasznos anyaggá vált a föld alatt...
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad.

Üzenem a háznak, mely fölnevelt:

ha egyenlővé teszik is a földdel,
nemzedékek őrsváltásain
jönnek majd újra építők
és kiássák a fundamentumot
s az erkölcs ősi, hófehér kövére
emelnek falat, tetőt, templomot.

Jön ezer új Kömives Kelemen,
ki nem hamuval és nem embervérrel
köti meg a békesség falát,
de szenteltvízzel és búzakenyérrel,
és épít régi kőből új hazát.

Üzenem a háznak, mely fölnevelt:
a fundamentum Istentől való
és Istentől való az akarat,
mely újra építi a falakat.

A víz szalad, de a kő marad,
a kő marad.

És üzenem a volt barátainak,
kik megtagadják ma a nevemet:
ha fordul egyet újra a kerék,
én akkor is a barátjuk ieszek
és nem lesz bosszú, gyűlölet, harag.
Kezet nyújtunk egymásnak és megyünk
és leszünk egy Cél és egy Akarat:
a víz szalad, a kő marad,
a kő marad.

És üzenem mindenkinek,
testvérnek, rokonnak, idegennek,
gonosznak, jónak, hűségeseznek és alávalónak,
annak, akit fájás űz és annak,
kinek kezéhez vércseppek tapadnak:
vigyázzatok és imádkozzatok!

Va: ahol fönt a magos ég alatt
mozdulnak már lassan a csillagok
a víz szalad és csak a kő marad,
a kő marad.

Maradnak az igazak és a jók.
A tiszták és a békességesek.
Erdők, hegyek, tanok, emberek.
Jól gondolja meg, ki mit cselekszik!

Likasszák már az égben fönt a rostát
s a csillagok tengelyét olajozzák
szorgalmas angyalok.
És léssen csillagfordulás megint
és miként hirdeti a Biblia:
megmérjük az embernek fia
s ki mint vetett, azonképpen arat.
Mert elfut a víz és csak a kő marad,
de a kő marad.

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt...
Részletek az endrődi Historia Domusból.
(Előzmény: Városunk: III. évf. 1. sz.)

1921: „Az első endrődi gőzmalom Rt. 10 ezer koronát adományozott a szegény iskolás gyermekeknek. Kiszely Márton és neje, Szabó Rozália elhalálása folytán az endrődi r. kat. aggház szegényei nagy örökséghez jutottak. Végrendeletileg az összes vagyonukat a Szent Antal kenyereinek alapjára hagyományozták.

Endrőd is, mint egyéb községek a jogosultak részére házhelyet biztosítani köteles. De mivel a község belterületén e célra megfelelő terület nem található, ezért felkéri a hitközséget, hogy a gyomai műút mentén egyházi tulajdonban lévő kántori és tanítói földi községi földekkel kicseréltesse... az egyezség megtörtént... (Ebből a feljegyzésből két fontos dolog is kiderül: a gyomavégi kereszt utáni balra eső területet tehát azért nevezték kántorkertnek, mert az a rész a kántor földje volt, mint ahogy vele szemben a kövesút másik oldalán lévő területet azért nevezték tanító telepnek, mert az a föld a tanítók használatában volt 1921-ig. Ekkor ők máshol kaptak földet, ezt a részt pedig elkezdték kiosztani házhelyeknek. Tehát a Napkeleti utcától ill. a Tancsics utcától a Gyoma felé eső városrészt 1921-től kezdődően épült ki.)

Június 6-7-8-án Hunyán és Endrődön összesen 3127 a megbéráltak száma! Óriási szám kilenc évi időköz után!

December hónapban megkezdtek a közművelődési estéket kéthetenként... eleinte a község háza tanácstermében, később pedig a Korona Vendéglő nagytermében. (Jelenleg Dávid Mátyás bútorboltja van a teremben).

A karácsonyi ünnepek alkalmából egyes iskolák termében gyönyörű karácsonyi pástori játékokat rendeztek...

1922: „A főhatóság szeptember első napjaiban Csernus Mihály hadiárva-házi igazgatót, volt nemzetgyűlési képviselőt kíséretével elkészült rendelte Endrődre... (Ettől a bejegyzéstől kezdve Csernus Mihály plébános vezette a Historia Domust.)

Az endrődi szőlőskertekben (Öregszőlő) építendő templom alapjára (Zelinka János) 180 000 koronát (biztosított).

Az iskolaszék... öt új tanítói állomást létesített: Szabó Eszter, Tihányi Mária, Kovács Mátyás, Klinghammer László és Körössy Sándor...

A katolikus egyesületek... kultúrdeputánokat rendeztek az újonnan alakult Szent Imre dalárda közreműködésével...

1922 évben 149 házasság kötött. Tisztán katolikus 144, vegyes 4, polgári 1. A megkeresztelt gyermekek száma: 531, keresztleetlen maradt 1. A törvénytelen gyermekek száma 13.

1923: „Hogy a férfiak között megszűnt a szociáldemokrata és liberális

Csikorgós, hideg telek dermesztették a tanvivilágot a negyvenes esztendőben. Csipkés zúzmara fátolyozta a fákat, bokrokat, jégcsapok csillogtak az érezt csurgásokban, és a téli napsütésben sziporkázva szórta szerte szivárványszínű szikráit a végtelen hómező.

Kitágult körülöttünk a világ. Az égbolt derült időkből hidegké acélsátorként borult fölénk, borús időkből mintha csak ködökből, felhőkből összenőtt kupola lett volna.

A pihepuha csönd úgy ölelt át bennünket, hogy fagyos leheletéből is melegség járta át a szívünket, mert káprázatosan, csodálatosan szép volt. Ha havat kavart a téli szél a sűrű hó függönyök mögül sejtelmes suhanással bukkantak elő a csengettyűző szánok, mintha csak tündértáncosok, repítették volna tova a tükörsima hónyomon. Mesevilág volt ez.

Ebben a varázslatos mesevilágban nagyon is benne élt a valóság. Az álomba borult föld felett sokszínűen pezsgett az élet. Kicsinyke, de nagyon is jelentős jeleként ott volt az említésre cseppet sem érdemtelen „Cuharé”. A szó eredetét nem

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A gyászoló család nevében ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket mindazoknak, akik drága halottunk,

Latorcai János

temetése alkalmából részvétük kinyilvánításával és a temetési szertartáson való megjelenésükkel fájalmunkat enyhíteni igyekeztek.

**Latorcai Jánosné, Dr. Latorcai János,
Dr. Latorcai Jánosné, Latorcai Csaba, Latorcai Zsombor**

felfogás terjedésének gátat vessünk, ez év január havában megalakítottuk a Keresztény Földmunkás és Földműves Egyletet, a décspáskumi hívek részére pedig az ottani katolikus kört, a legények részére a Katolikus Legényegyletet.

Ez évben sikerült beszerezni mind a négy harangunkat. A még 1922 havában megrendelt D hangú Szent Család képével díszített harangot. Timár Imre és Dinya Veronika 155 000 és a hívek adományából összesen 310 000 koronáért szereztük be. A 30 kg-os lélekharangot Kalmár Bálint, Vince, Imre és Károly adományának köszönheti (a falu), kik 93 000 koronát (6 q búza árát) fizettek... a kisharang felirata: „Még ma velem leszesz a paradicsomban.” Az E hangján szóló 977 kg súlyú nagyharang 200 mázsa búza árában Kovács István vagyonos birtokos és jölelkű neje: Sóczó Mónika (adomány. Felirata): „Szent István király, könyörögi érettünk! Magyarországot nagyasszony! Boldogasszony anyánk! Szánd meg siró néped, áldd meg szegény hazánk!” A negyedik 570 kg-ot kitevő Szent Imre harangot a hívek nemes áldozatkészsége teremtette elő. (Felirata:) „Szent Imre herceg, Magyarország éke, endrődi népednek légy hű menedéke!”

A négy harang intonációja (D, H, G, E) kellemes, tiszta. Gyönyörű septicim akkor kellemes zenét szolgáltat. Különösen a Szent Imre harang bársnyos, halk búgása tetszik a híveknek.

1923 szeptember havában megalakult a polgári iskola előkészítő tanfolyama 26 növendékkel I-II. osztályban... kíséret tanerőként működtek Orbók József, ö. Vörös Ferencné, Gyuricza Margit, Hunya Irma és Hornok Piroska tanítónők... A gyomai kálvinisták az új polg. iskolájuk meggyógyulásától félték, (Csernus Mihály) azonban... öt hónapi gyötrelmes erőfeszítés mellett a tanfolyam engedélyezését a V.K. Minisztériumtól kieszközlötte. A hívek örömmel fogadták az új intézményt.

1923 november 5: Csernus Mihály plébánossá való beiktatása...

Hornokné Németh Eszter

CUHÁRÉ

avagy
a régi farsangok
házibulija

ismertük, de nekünk a hosszú, sötétbe borult esték táncos vigalmait jelentette. A háziaknak pedig, akik a cuhárét megrendezték, a „ház” földjének a megújítását. Ilyenkor kihordták a „házból” (szobából) a bútorokat, csak a kemence és néhány szék árválkodott a sarokban. A földet jó néhány vödör forró vízzel feláztatták, arasznyi vastagon elterítették rajta a pelyvát, és kész volt a süppedős, zajtalan táncterem. Aztán fölengedtek a kütgémek, hegyében egy vesszőből font „falkassal” (füles kassal) és így „avizáltak” (üzentek) a környékelieknek, jöhettek, nálunk ma cuháré lesz!

És mi mentünk, csoportosan. Talpunk alatt ropogott a hó, csontig hatoló fagyos szelek nyargalásztak a kopogásra fagyott vizek felett, de mi nem fáztunk.

Messze hangzó vidámságunk felverte az alkonyat csendjét, ám ez senkit sem zavart. Öregek, fiatalok együtt örültünk annak, hogy megint együtt lehetünk. Mert a cuháréból, amit ma házibulinak neveznek a fiatalok, nem voltak számúzve a korosabbak sem. Ott üldögéltek a kemenecse patkán, s a nekik odakészített székeken csöndes duruzsolásuk csak még meghittebbé tette a csendes mulatozást. Pengett a citera, és a táncos lábak jól beletaposták a pelyvát a felázott földbe. Ez amolyan előtapasztás volt. Erre került azután néhány nap múlva a simító tapasztás és egy évig ezután már csak mázolni kellett a ház tükörsima földjét.

Így volt a cuháré kellemes is, hasznos is, azontúl, hogy a petróleumlámpa jótékony félfomályában, no meg amikor az öregek huncut kacsinással egy kicsit félre is fordultak, el-elcsattant egy, titkon lopott csók is. Mert ennyi még akkor is megengedett volt, a ma már megmosolygott sok tilalom mellett. Hiszen a farsang akkor is a leány- és legényszívek összedobbanásának áldott időszaka volt.

IVÁNYI MÁRIA

THERM UJX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET
5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- ♦ Vállalkozunk magasépítési munkák teljes kivitelezésére, épület-felújításra, karbantartásra
- ♦ Osztályozott adalékanyagból bármilyen betonkeveréket előállítunk Meleg vízzel való keverésre, illetve vegyszeradagolásra van lehetőség.
- ♦ Készletünkön lévő különböző színű bútortalapatok méretre vágjuk és elfőlíazzuk.
- ♦ IKARUS 37 személyes autóbusz bérelhető. Hosszútávú igénybevétel is lehetséges.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-lányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
14-41-es méretig

Cipészek, figyellem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5500 Gyomaendrőd, Fő út 14.
☎/☎ (66) 386 896
☎ (30) 457 148

Női-, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártótól!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.
havi ajánlatunk:

- ⇒ francia ágy (160 cm) 37.900-tól
 - ⇒ TV állvány 6000
 - ⇒ ülőgarnitúrák 4 db-os, 68.000-tól
 - ⇒ kiegészítő és kisbútorok reklám áron!
- Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1. sz.
tel.: 66/386-262

Az ablak
teszi
a házat

MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK GYÁRTÁSA

EGYEDI MÉRETERE IS.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.
Tel/Fax : 66/386-879

Martol

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. J/1. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 05-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete
Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,
Gellai József, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsi Jánosné, Márton Gábor, Ungvölgyi János

Felelős Kiadó: Vaszkó András

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinymoda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 3. szám

1996. március

Magyarország forradalma

A bontakozó kikelet legszebb napja március idusa. Ahogy a tavasz a természet megújulását hozza, úgy hoz ez a nap szívünkbe bizakodást, hitet, reményt a megújulásra. Imnár 148 éve minden

zették a polgári igazságszolgáltatást. Alkotmányos monarchiát teremtettek felelős magyar minisztériummal.

Az átalakulás legitimitását – a Kossuth vezette haladó képviselőknek köszönhetően – senki nem vonhatta kétségbe, s később is, minidig törvényes hivatkozási alap maradhatott.

1848 nyarára azonban az európai forradalmi hullám apadóban volt, s a bécsi udvar fegyveres támadással készült a magyar szabadság eltiprására. Megkezdődött az európai 48 legnagyobb önvédelmi háborúja. A Kossuth vezette Honvédelmi Bizottmány páratlan szervező munkával jelentős erőket mozgósított. Hívó szavára tízezrek fogtak fegyvert.

„Ez volt az évi Csudáknak éve!” – írta Tompa Mihály, az utókor emlékezete pedig eposzokba illő hősi dicsőség fénykörével övezte csatáit. Méltán, mert voltak hős tábornokaink: Bem József, Damjanich János, Guyon Richárd, Klapka György... Voltak hős honvédeink, mint a legendás pirossipkások. Áldozatkész önkéntesek, kik Vasvári és Oroszhegyi csapataiban vitézkedtek.

Hősök voltak a diadalmas tavaszi hadjárat katonái: Görgei kivételes vezéri képességgel irányított hadműveleteinek végrehajtói. Hősök voltak Lenkei ezer veszély közt hazatért huszárai, a székely legények Gábor Áron ágyú mellett, a szolnoki rohamozók, Budavár ostromlói és Komárom védelmezői.

A győzelemhez csak Európa semlegessége hiányzott. A fejletlen nyugat azonban nem kívánta Európában az új nemzetállamok létrejöttét, I. Miklós orosz cár pedig azt tartotta, hogy a magyar forradalmárok nemcsak Ausztria ellenségei, hanem az egész világ rendjének, nyugalmanak felforgatói.

A magyar szabadságharc nem bukott el. Nem belső gyengesége verte le, hanem az ellenség túlereje. A magyar szabadságharc leverette. A fegyveres fellépés súlyos véráldozatokat követelt. Kivégztettek, bebörtönöztek, vagyonukat veszítették és bujdosók hosszú sora jelezte a történelmi vállalkozás árát...

Mégsem volt hiába, ez az áldozat olyan erkölcsi tőkét halmozott fel, amely a nemzet számára mindenkor hitet, bizakodást nyújtó erőforrássá válhatott.

„Vannak Napok, melyek nem szállnak el,
De az idők végéig megmaradnak,
Mint csillagok ragyognak boldogan,
S fényt szórnak minden születő tavaszuknak.”

Mai üzenete? Erről Radnóti sorai jutnak eszembe:

„Él a rossz világot, de mindig tud,
hogy mit kell tenned érte, hogy jobb legyen.”

LADANYI GÁBORNÉ

tavasszal, váltakozó politikai rendszerek ellenére, minden magyar szívbe, külföldön és itthon egyaránt.

Átható erejét érezhetjük ma is, ünnepre készülve. Honnan ez az erő?

„Egyszerre leszakadt az ég a földre, jelenné lett a jövő” - írta Petőfi 1848 tavaszáról. Forradalom vihara száguldott végig Európában. A Palermóban, Párizsban, Münchenben, Bécsben lezajlott megmozdulások hatására „híres bölcsességgel támogatott trónusok dőltek össze.”

A forradalmak híre nem érte készületlenül a feudalizmus béklyóival gúzsba kötött magyar társadalmat. Voltak nagyjai, kik képesek voltak életüket szentelni azért, hogy „csúnyácska hazánkat” a sárból kiemeljék. És voltak „eretnekei”, akik a francia forradalom históriáján nevelkedtek. Nem voltak politikusok, választójoguk sem volt, de amikor órájuk ütött, el tudták játszani történelmi szerepüket. Márciusi ifjak voltak: Petőfi Sándor, Vasvári Pál, Jókai Mór, Irinyi József...

A bécsi forradalom március 14-én megérkező hírére azonnali cselekvés mellett döntöttek. A Pilvax kávéházból kilépve legfőljebb tizenötven voltak, de néhány óra múlva Pest utcáin soha nem látott 20 ezres tömeg hömpölygött. Petőfi Nemzeti Dalával, s az Irinyi által megfogalmazott 12 pontos követeléssel „felfegyverzett” tömeg kivivta a sajtószabadságot, elfogadta követeléseit a városi tanáccsal. Elsápasztotta és megreszkettette a „nagy méltóságú helytartótanácsot,” és megnyitotta Tánocsics börtönének kapuit. Petőfi pontosan érezte, e történelmi nap óriási jelentőségét:

„Ott áll majd a krónikákban
Neved pesti ifjúság
A hon a halálórába
Benned lelte orvosát!”

A vér nélküli forradalom követeléseit a pozsonyi országgyűlés – Európában egyedülálló módon – törvényesítette. Felszabadítottak 9 millió jobbágyot, megszüntették a származási különbségeket, beve-

§ hogy tornyosulnak a felhők a gazdaság égboltján, az állampolgárok adóprése

Önnnek joga van tudni...

már akkora szörzetű a magyar valóságban. A kormány minden múltbeli és jelenbeli problémát pénzügyi megszorításokkal, újabb sarok kivetésével akar megoldani. Hová lett az a múltbeli idő, amikor nagyszüléink első feladata volt az éves adó rendezése, mert így érezték magukat jól, így volt tisztességes. Az adó megfizetése a becsület, nyugodt élet része volt, hiszen azt minden józan ember tudja, hogy amióta államforma van a világon, azóta adót is kell fizetni. De ha az adó mértéke túllépi az elviselhetőség határát, akkor annak természetes következménye, hogy sokan keresik az adókönyvtés módjait. Előbb a szürke, majd a fekete gazdaság egyre nagyobb tért hódít. Ez a helyzet ma hazánkban, hiszen az is természetes, hogy az adó megfizetése ne veszélyeztesse a megélhetést. Hogy miért tornyosulnak a felhők az adófizetés égen? Napjaink egyik nagy izgalma, hogy vajon milyen címen nyúlnak ismét az adófizetők zsebébe, hogy a társadalombiztosítás 50 milliárdos hiányát 30 milliárddal csökkentsek. A pénzügyminiszter úr a magyar Drakón természetesen újabb adó kivétést ajánlotta, erről viszont a szociálisan érzékeny miniszterelnök úr hallani sem akar, szerinte minden más, csak adó ne legyen a neve az újabb saroknak. Így jöhetett számításba, hogy minden féle jövedelem után fizessék meg a TB jelenleg 42,5%-os terhet, mint például, az étkezési hozzájárulás, a munkaruha juttatás, a gépkocsi használat költségtérítése. Továbbá az ötletek között szerepelt, hogy a jelenleg TB járuléknak nevezett 42,5 %-os terhet nevezzék egészségbiztosítási adónak. E képtelenné tűnő javaslatok mellett azért meg kell említenünk, – amit mindenki érez valamilyen formában, – hogy a társadalombiztosítás szolgáltatásainak körét, színvonalát közben állandóan csökkentik éppen azok javaslatára, akik az újabb adó kivétés formájában dolgoznak. Mi adót fizető állampolgárok úgy gondolom, hogy joggal kérdezzük, hogy készülnek-e hatástanulmányok a lakosság megélhetését meghatározó adó emelések elrendelése előtt? Továbbá vajon vizsgálták-e az egészségügyi biztosítási alap saját működésének hatékonyságát, vajon megtették-e minden intézkedést a be nem fizetett TB tartozások behajtására, valamint a TB fizetés alól kibújók felderítésére, egyáltalán a jó gazda gondosságával kezelik-e a rájuk bízott javakat. E kérdésekre tudni kell a választ, mielőtt azt az eirettentő ötletet a köztudatba dobják, hogy a társadalombiztosítást adóként kezeljék. E gondolatok írása során jut eszembe az a minap olvasott hír, miszerint Kanada valamely tartományában bevezettek egy magyar ötletet. A Magyar Adófizetők Országos Szövetsége még 92-ben javasolta egy nemzetközi konferencián, hogy a pénzügyminiszter személyesen és anyagilag feleljen az általa betervezett költségvetés végrehajtásáért, és adót emelni csak népszavazással lehet.

A 2000 éves bibliai írás szerint „Senki sem lehet próféta a saját hazájában” sajnos ma is érvényes, így fordulhat elő a mai pénzügyi kormányzat elutasító, arrogáns magatartása minden negatív következmény nélkül. Ma már odáig jutottunk, hogy még a szakemberek számára is kiismerhetetlenné váltak az adójogszabályok, a törvény szerinti tennivalók. Az elmúlt hónapban az egész ország adóelőleget számolni tanult, hiszen 2 adótábla, a nem egyértelmű előírások, nemcsak a bérelszámolókat, hanem a törvényalkotókat is nehéz, kiismerhetetlen helyzetbe hozták. Nagy itt a baj, amelynek gyökere abban van, hogy a pénzügyi kormányzat csak a pénzforgalmi szemléletben hajlandó gondolkodni, amelyben az adórendszer csak egy algoritmus, amelynek egyetlen célja a bevételek növelése. Amíg ez így marad, addig az országnak nem is lehet adópolitikája. Számítatlan példa igazolja a világon, és persze itthon is, hogy az adórendszer ágazatokat tud felemelni vagy tönkretenni. Gazdaságpolitikai koncepció nélkül az adórendszer csak a pillanatnyi bevételek növelésére koncentrál, sajnos nem moralizál, pedig a szereplői emberek, akiknek a zsebéből kivenni csak a teherbíró képesség figyelembevételével és nagyon körültekintően lenne szabad. Sajnos nem vették ezt sem figyelembe akkor, amikor az

1996. évi SZJA törvényt úgy módosították, hogy az eddigi 0 kulcsos sávot megszüntették, tehát

most már a lakosságnak az a 20%-a is adózik, akik már a teljes jövedelmükből sem tudnak megélni! Mikor Reagan amerikai elnökként hazájában kisebb adókulcsokat alkalmazott akkor ennek hatására 30 %-kal nőttek az adóbevételek.

Ezen adófizetési és megállapítási gondok közepette olvashattuk a hírt, hogy a pénzügyminiszter vezette delegáció „jól vizsgázott” Párizsban az ország felülvizsgálati ülésen, ahol az volt a tét, hogy hazánkat is felvegyék a világ legfejlettebb gazdaságait tömörítő szervezetbe 27. tagként. Ennek a szervezetnek a rövidített neve: OECD, a volt szocialista blokkból Csehország után másodikként juthatunk be. Ez azt jelenti, hogy 3 területen „vettük” az akadályt, a környezetvédelem, az adózási, valamint a devizagazdálkodási normákat illetően. A hír olvasásakor önkéntelenül felvetődik a kérdés, hogy a 96. évi adótörvény módosítások, amelyek egy két abnormitásról már ebben a cikkben is szóltunk, nem azért születtek-e, hogy megfeleljünk az OECD normáknak?...

A pénzügyi vezetés bizik abban, hogy március 15-ig megszületik az IMF-el az újabb megállapodás a készenléti hitelre, és ha a két feltétel teljesül, akkor március végén az OECD döntése alapján hazánk is bekerülhet a legfejlettebbeket tömörítő klubba. Hogy milyen előnyünk származik a tagságból? Arról annyit lehet ma tudni, hogy a szakembereink hozzájuthatnak a párizsi szervezet adattárához, a 26 fejlett ország gazdaságáról, politikájáról, társadalmáról, kivéve a hadügyet, külügyet, és biztonsági szolgálatot. A tagságunk az IMF megállapodással együtt tényleges kamatcsökkentést is eredményezhet, az olcsóbb hitelek közelébe kerülhetnek a magyar vállalkozók. Az OECD klub országaiban sehol sincs olyan magas ÁFA kulcs, mint nálunk, továbbá a magyar adórendszernek is követni kell azokat a gyakorlatokat, hogy például a fogyasztási adók vonatkozásában az ABC termékek fogyasztási adójára kell koncentrálni, azaz az alkohol, benzin, és cigarettáról van szó. Továbbá az arany ékszereket terhelő fogyasztási adó eltörlése biztos, hogy segitene a fekete gazdaság átterelését az adózók világába. A vagyonadó szintén izgalmas kérdése a magyar adórendszernek. Tulajdonképpen, ha jól belegondolunk, már létezik, csak nem így hívják. Gondoljunk csak az ingatlan átírási illeték mértékére. Jóval magasabb, mint az illetéknek illene, mert az eredeti hivatása az államigazgatási eljárás vonatkozó költségének fedezete. A magyar illetékdíj mértéke miatt inkább tekinthető ingatlanadónak. Vagy a helyi önkormányzatok által bevezetett építmény, telek adó, mi más ha nem kvázi vagyonadó? Ezt az adónemet a jogi személyek praktikusan ki is tudják kerülni, ha nem ingatlant adnak el, hanem azoknak a cégeknek az üzletrészeit, amelyek tulajdonában van az ingatlan. Mindezek ellenére 97-re tervezik az ingatlanadó bevezetését, ugyanis ekkorra várható a számítógépes nyilvántartás országos szintű feltöltése. Ma még az is nyitott kérdés, hogy a tervezett ingatlanadó, vagyonadó nem helyi adóként fog-e funkcionálni.

A magyar adórendszer problémáiból csak a jéghegy csúcsát mutattuk be, de ez is éppen elég ahhoz, hogy az illetékesek már „adóműhelyekben” elkezdjék az átlátható, kiszámítható, és néhány évig változatlan formában működhető adórendszer kidolgozását. Ez is hozzátartozik a stabilizációhoz, a magyar gazdaság fejlesztéséhez.

Császárné Gyuricza Éva

FONTOS INFORMÁCIÓ!

Az Agrárkamara állami beavatkozást sürget a sertéspiaci „zúrzavar” miatt. A kamara állásfoglalása szerint a piaci árak olyan mértékben tértek el, ami már veszélyezteti a kereslet-kínálat egyensúlyát. Az FM Agrárrendészeti Hivatalának elnökhelyettese szerint nincs szükség különösebb beavatkozásra. A termelőket nem a mindenáron való sertéstartásra, hanem a minőségi termelésre kell(lene) ösztönözni. De hogyan? Ez az a kérdés amire a válasz késik. Egyenlőre annyit lehet tudni, hogy nincs szükség 10 millió sertésre.

In memoriam

„Ha utolér az elúzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endródi harangok istencsereő szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósaí sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

A két Paróczai Gergely

Az apa 1911-ben Endrődön született.

Szülei nagy áldozatok árán taníttatták Szegeden. 1930-ban szerzett oklevelet. Hazatérve, Kondoros-tanyán, a Község-sor elemi iskolájához került. Hat osztályt tanított. 1933-ban nősült. Három gyermeket szült a családba Kalmár Katica, az utolsó endródi bírő lánya. Aztán Décspaskomon,

majd Öregszőlők tanyai osztatlan iskolái tanítója lett. 1941-ben jutott be Endrődre. 1942-44 között volt olyan idő, mikor Csejtpusztá, majd Nagylapos tanyán helyettesítette a katonai szolgálatra behívott Lesniczky fivéreket. Éveken át tanított óraadóként a helyi iparos tanonciskolában.

A front közeledtével behívták katonának. Érsekújvártól eljutott Schlessvigholsteinig. Az amerikai hadifogságból 1946 januárjában tért haza.

1947-ben körzeti tanulmányi felügyelő. 1950-ben megbízták a dolgozók általános iskolájának megszervezésével és vezetésével. 1949-52 között elvégezte a tanárképző magyar-történelem

szakát. Különös gondot fordított a szép magyar beszéd és a helyesírás fejlesztésére. Tanítványai tréfásan „Tollbamondás tanárúr”-nak nevezték el. A nyári szünidőt éveken át a termelőszövetkezetben dolgozta végig, hogy az öttagú családról gondoskodjék. Ő volt az, aki a legideg-feszítőbb helyzetben is „nyugi”-ra hangolt bennünket. Az ötvenes években eredményesen tevékenykedő pedagógus színiátszó csoport működésében is részt vett. A szövetkezetben munkaegység-számításra tanította a tagokat. Igazi,

gárdonyigézés, áldásos tanítói tevékenységet fejtett ki 42 évig tartó működése során. 1983-ban megújította a Kalmár Katalinnal a „holtomiglan-holtodiglan” szent fogadalmát. Családi életük a békesség, szeretet, megértés példaképe lett. Életük legnagyobb csapása a 30 évesen elhunyt „Gréci” fiúk elvesztése volt. Soha nem heverték ki.

Igaz vallomása: „Gondjainkért, bajainkért nem okoltunk senkit. Boldogok voltunk, mert együtt éltünk. Egész életemben azt csináltam, amit rajongásig szerettem: tanítottam, neveltem. Igyekeztem ember lenni, a helyemet megállni becsülettel, Isten és ember előtt. Életem, ha lehetne, újból így élném le, mert a nap fénye és borúja szívembe-lelkembe eresztette magát kitéphetetlenül.”

Ifj. Paróczai Gergely (Gréci) 1936-1966

Elsősülött volt a családban. Iker húgai nagyon szerették a kedves, barátságos,

okos és szép bátyjukat. Szülőfalujában a tanulótársak és tanítók, tanárok kedvence volt. Szeghalmon végezte a gimnáziumot. Az „osztályharcos idők”-ben sokat nélkülözött a család, mivel a középparaszt bírő-nagyapa osztályidegennek számított. (Soha jobb bírója nem volt

Endrődnek!) Kitűnő érettségivel is nehezen jutott főiskolára. Apjától, anyjától az irodalmi lelkületet örökölte. Én ajánldekoztam neki Juhász Gyula Hárfa c. verses kötetét. Nagyon szerette. Évek múltán is többször felemlítette, mikor a költészetéről cseréltünk gondolatokat. Aztán Szabó Lőrinc, Arany, Ady került a hosszú kedvencsor elejére. Gimnazistaként kezdett verselgetni. Majd a Szegedi Tanárképzőn bontakozott ki egyéni hangja.

Költő barátja, Papp Lajos így vélekedett róla: „Maga volt a megtestesült önzetlenség. Messzebb jutott volna, ha önmagával és a világgal szemben, több hiúság, akarnokság szorult volna belé. Többet jelentett számára másokért lelkesülni, más dolgaiban hinni, mintsem hogy magára figyelt volna. Széles váliú, pirosposzsgás arcú, faluról jött legény. Hogy tudott nevetni! Jó társaság volt, kellemesen énekel... Ha olykor elmentünk valahová, hegedűt kért és muzsikált. Egész éjszaka elhallgattuk volna. Rengeteg népdalt, még több magyarnótát tudott. Kiegyensúlyozott ember volt. Azt hiszem a belőle áradó egyenletes melegség, harmonikus derű egyik magyarázata, hogy olyan sokan szerették.”

1950-ben esküdtött Szegeden örök hűséget Dr. Karacs Ilona szigorló-orvossal. Makó, Salgótarján az életútjuk. Két gyermekáldás jutott nekik.

Versei a Szegedi Fiatal Írók Antológiájában, a Tiszatájban és a Palócföldben jelentek meg. Ígéretes költői pályáját 30 éves korában törte derékba a későn felismert gyógyíthatatlan betegség. Versei összegyűjtésére, kiadására érdemes lenne áldoznunk, hogy szép, értékes alkotásai sokaknak szerezzenek kellemes, boldog órákat!

MÁRTON GÁBOR

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Március 14-én Dr. Latorcai János városunk vendége lesz és ünnepi beszédet mond a márc.14-iki ünnepségeken a gyomai Sportcsarnokban 16 órakor.

Előtte 13 órakor a KDNP kihelyezett elnökségi ülés lesz a megyei országos küldöttek részvételével. az endrődi Községi Házban.

A délutáni ünnepségre az autóbussz a Műv. Háztól 15.30-kor indul. Kérjük tagjainkat, hogy minél többen vegyünk részt a városi rendezvényen. Az ünnepség után koszorúzás lesz a gyomai hősi emlékműnél.

Az endrődi születésű Bella Józsefnek megjelent legújabb – saját rajzaival illusztrált – verses kötete: „Egymáshoz koccantunk” címmel. Bevezetőben így vall önmagáról: „A világ több országában dolgoztam, így Kínában, valamint Oroszországban is, de bárhová megyek a festészet és a versírás mindig velem van. E kötetben verseim egy töredékét nyújtom át az olvasónak.”

Március 15-én 9 órakor lesz az endrődi rk. templomban a szentmise. Majd zászlófelvonás és ünnepi műsor az országzászlónál. Az ünnepi műsort a Rózsahegy Kálmán Ált. Iskola rendezi, ezt követi a koszorúzás. Reméljük, hogy a Kereszténydemokrata Néppárt tagjai itt is teljes számban lesznek jelen, hogy méltó módon ünnepelhesük meg nagy, nemzeti ünnepünket.

Hadirokkantok Hadiórvák Hadiözvegyek Országos Szövetsége Gyomaendrődi szervezete minden hó első péntekén Gyomán az Önkormányzat kis tanácstermében, Endrődön pedig minden hó harmadik péntekén a Községi Házban 9-11 óráig fogadó napot tart.

1996. március 11-én TÍMÁR MÁTÉ író az endrődi könyvtárban tart író-olvasó találkozót. Mindenkit szeretettel várunk.

1996. február másodikán az endrődi Rózsahegy iskolában Kunkovác László fotóművész a Mongol-Altáj kultúráról tartott előadást. Ez volt Gyomaendrőd város Millecentenárium sorozatának nyitó rendezvénye. Az előadást a Magyar Televízió is felvette.

1996. február 17-én szombaton délután megtartották az endrődi Községi Házban a TEAHÁZ első ren-

dezvényét. A főleg fiatalokból álló közönség asztalhoz ülve fogyasztotta a felkínált teát és süteményt, és közben Hevesi Imre igen színvonalas, szórakoztató zenei műsorát hallgatta.

A TEAHÁZ minden hónapban egyszer nyit ki. A legközelebbi rendezvényünk hírét plakátokon tesszük közzé. Várunk benneteket fiatalok!

ÖRÖMHÍR Két IBM típusú számítógépen tanulhatnak ezután a számítástechnikát a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola érdeklődő tanulói. A gépeket az iskola dolgozóinak javaslatára az 1 napos sztrájk miatt ki nem fizetett bérből vásárolta az iskolavezetés.

Köszönet a felajánlásért.

Szurovecz Istvánné SZMK elnök

Március havi programok, rendezvények, a Községi Házban (Blaha L. út 21.)

1. 9-17-ig új ruha vásár
2. 9-11-ig Computeres szemvizsgálat
18-tól Magánosok klubja, nőnap vacsora
6. 8-17-ig Cipővásár
8. 9-14-ig Új ruha vásár
9. 18-tól Gazdakör vacsora
12. 8-16-ig Használt ruha vásár
13. 17.30. Cukorbeteg klubja
14. 13-tól KDNP zárt ülés.
Vendég: Latorcai János
16. 18-tól Nyugdíjas klub Nőnap rendezvénye
22. 10-tól „100 fók Celsius” koncert
24. 10-tól Játsszóház
30. 18-tól Nyugdíjas klub Balyus

Köszönetnyilvánítás

✚ Köszönetet mondunk mindazoknak, kik Hanyecz Mihályné Nándori Terézia és Hanyecz Mihály temetésén megjelenésükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek.

Szurovecz Miklósné és családja

Hanyecz Mihály 1919-ben született Endrődön. Kereskedő segéd lett. A háborúban hadifogságba került. Hazatérve a Tanács megalakulásától kezdve anyakönyvvezető. Sokat dolgozott az endrődi sportért, különösen a sporthorgászatért. Nyugállományba vonulása után is sok társadalmi munkát végzett. Nagy lokálpatrióta volt. 1964-ben vette feleségül Nándori Terézt, aki az alsó tagozatban tanított nyugdíjazásáig. Hű feleség, jó anyja volt két gyermekének. Egy héttel halála után férje is követte őt.

Nyugodjanak békében!

(SZERK)

Fénymásolást vállal az endrődi könyvtár. Árunk: A/3 1 old.: 16 Ft. 2 old.: 24 Ft.

A/4 1 old.: 8 Ft. 2 old.: 12 Ft.

SPORT

A SERDÜLŐK mérlege

Második éve foglalkozik velük Bartolák József testnevelő tanár. Huszonhat igazolt játékos képezi a keretet. A 12-16 év közöttiek versenyezhetnek a csapatban. Közülük 8 az általános iskolás hagyott, szakmunkásképzős és középiskolás.

Hei két alkalommal edzenek. A bajnokságban 12 csapat vesz részt. Legerősebbek: Füzesgyarmat, Szeghalom, Mezőberény, Szarvas. A mieink a 11. helyen tanyáznak. Mindössze két pontot gyűjtöttek két döntetlennel. Ebből is látható, hogy fiataljaink még nem szereztek kellő erőnlétet és önbizalmat. Pedig sok ügyes játékos van közöttük. Igaz öt-hat olyan is van, akik hanyagolják az edzést, csak a mérkőzésre jelennek meg. Van viszont 6-7 kiváló, lelkes. A maradék közepes képességű és szorgalmú. Most erőnléti és taktikai fejlesztés a legfontosabb teendő!

Esetenként „csuka” gondjaik vannak, mivel a focicsuka igen borsos árú. Sok segítséget jelent a „kicsik” részére Gyuricza János odaadó segítsége.

A lelkes edző azt reméli: „a fiúk megismertik a múlt évi sikeres szereplést, amikor 5 győzelemmel és 3 döntetlennel rukkoltak ki.”

Néhány hír a „nagyokról”

Új emberek: Bócsik és Tóth M. (Jaminából), Hegedűs (Kondorosról), Lipták (Mezőberényből), Timár (Gyomáról).

Távoztak: Tóth Zsolt (Gyomára), és Gardi Tamás.

A felkészülés eddigi mérlege: Túrkeve ellen 6:0-ás, Mezőtúr ellen 5:0-ás győzelem, Az NB III-as Kistarcsa ellen 0:0, és 0:2-es vereség. Még soron következnek: az NB III-as Szarvas, az NB III-as Mezőberény és az NB II-es éllovasa a Kecskemét - elleni mérkőzések.

A felkészülés erős és lelkes. A hangulat biztató. A játékedv kifogástalan.

Csak emékeztetőül: 48 éve 1948-ban jutott be a Barátság az NB III-ba.

MARTON GÁBOR

Katolikus krónika

márciusi ünnepeink:

- március 19. kedd: Szent József
 március 25. hétfő: Gyümölcsoltó Boldogasszony
 március 31. vasárnap: VIRÁGVASÁRNAP

FONTOSABB ESEMÉNYEK 1996-BAN

1. március 26-29. Szent Gellért záródiplomát Velencébe
2. április 14: Bérmálás Gyomán
3. június 30: Szent Gellért ereklyéjének látogatása Endrődre
4. október 5. az iskola kápolnájának felszentelése, névadás, az iskola falán az adakozók emléktáblájának elhelyezése
5. október 20: bérmálás Endrődön

az iskoláról...

Kedves Szülők! Közeledik az iskolások első osztályba való beíratásának ideje. A Katolikus Általános Iskola szeretettel várja szeptembertől az új elsősöket.

Beíratás nálunk is akkor lesz, amikor a város másik két általános iskolájában.

**Beíratás időpontja iskolánkban: március
 18-19-20-án
 (hétfő-kedd-szerda) 8-17 óráig.**

Szent Gellért püspök II. 980 - 1046

István király első találkozása alkalmával rábízta fiának, Imrénének a nevelését.

Nyolc évet töltöttek együtt Imrével, tanulásban és pihenésben. Itt vehette hasznát, hogy korábban Boiognában jogot tanult. Milyen nyelven beszélhettek egymással? A hercegnek, akit kezdetben papnak szántak, tudnia kellett annyit már latinul, hogy Gellért ezen a nyelven taníthatta. Sőt, bizonyos, hogy görögül is ő tanította meg, amikor eldől, hogy a később trónra kiszemelt Imre bizánci herceglányt kap majd feleségnek.

Nemcsak tanított, ő maga is tanult: ismerkedett az országgal, legalábbis a Szent Márton-hegyének (Pannonhalma) országgrészeivel. Püspöki földadataira készült. Közben valószínűleg háromszor is járt külföldi követségekben. Megfordult Szent Richárd verduni apátnál, akinek akkor 800 kötet könyve volt – a maga idejében európai hírű könyvtár. Földadatainak részeként az akkor a királyi udvarban tartózkodó (később szent) Günther tanácsára hét évet töltött a bakonybéli monostorban, imádság, írás és – különösen szentírás – tanulmányok miatt.

1030-ban Csanád győzelme után a király kezére került Ajtony volt maros-szögi területe, s ő azonnal elküldte Gellértet, már mint püspököt egyházmegyéje megszervezésére.

A bakonybéli monostor szerzeteseivel vonul oda, nyilván a szentpentelei Duna-réven kelve át az Alföldre, s annak akkor még sztyeppén és mocsár öserdőin át Szeged felé, amely akkor – amint a neve mondja – valóban szigete lehetett a Tiszának. Bevonultak Ajtony kán volt fővárosába, a föld- és gerendabástyás Marosvárra. Vajon miért menekültek el innét Csanád ostroma után a görög szerzetesek? Lehet hogy a kolostoruk afféle kancelláriája volt Ajtonynak, ahonnan országára írásbeliségét intézte? A földszintes,

(folytatás a következő oldalon)

A Református Egyház rovata

Március 15-iki ünnepre

1848. március 15-ike a magyar nemzet dicsőséges napja. Ez a dátum mint kiolthatatlan fény ragyog népünk történelmének egén. Büszkén emlékezhetünk azokra, akik nemcsak kiáltani, hanem tenni is készek voltak népünk s hazánk szabadságának kihívásáért.

Egy rövid emlékeztetés: a bécsi március 13-iki forradalom győzelme hírére a pesti radikális ifjúság is zászlót bont. Úgy látják eljött az idő, meg kell mozdulni, tettekre van szükség, ha szabad országban akar élni a nép. Petőfi, Vasvári, Irányi, Jókai és a többiek a pesti egyetemisták élére állnak s elindulnak ki-nyomtatni a 12 pontot és Petőfi Nemzeti Dalát. Szinte órák alatt melléjük áll a pesti polgárság. Rövidesen megalakul az első felelős magyar kormány. Méltók az ő nevüket is tudni: Batthány Lajos, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Széchenyi István, Mészáros Lázár, Eötvös József, Esterházi Pál, Klauzál Gábor és Szemere Bertalan. Első rendelkezéseik nyomán csatlakozik a forradalomhoz a parasztság is. Rövid idő alatt vér nélkül győzött a forradalom az idegen uralom felett. A győzelem titka, hogy össze tudott fogni népünk egy közös cél érdekében.

Mi is egy vérméltó forradalom után élünk. Emlékezésünket és ünneplésünket megkeseríti az, hogy a változások után nem az az úton haladunk, amelyre büszke lehetne népünk. Hiányzik a nemzeti öntudat, a hazaszeretet, a többség érdekeinek mindenek előtt való képviselése - mint közös és legfőbb cél.

Nincs nemzeti öntudat és hazaszeretet, mer ezek helyett egy hamis, képmutató, internacionalista szemléletre nevelődtek a nemzedékek. Azután az egyéni érdek és hasznok határozzák meg a döntéseket és tetteket. Mindezek a mérhetetlen erkölcsi romlás természetes velejárói.

Hol vannak az igazi - korok és rendszerek felett álló - értékek? Mi az, amit értékelnek? - Vajon Petőfi s a márciusi ifjakat hányan csodálják úgy, mint egy-egy rockszótárt, vagy egy-egy akciófilm főszereplőjét? S ebben nem is gyermekeink a hibásak, hanem azok, akik elfelejtették nevelni s akik nem irányították figyelmüket az igazi példaképekre! Nem félreállítani kell a divathullámokkal érkező utóbbiakat, hanem csak egyszerűen megmutatni azt, hogy a világot, a jövőt mindig az igazi értékek hordozói formálták ígéretessé. Rá kell mutatni, hogy az igazság és hűség, az Istenhittel járó szeretet azok az értékek, melyekre - és csak ezekre! - építhető fel egy boldog jövő!

SIPOS TAS TÖHÖTÖM

A Gyomai Református Egyház építési Szeretet Otthonát a Fő út 169-171. sz. ingatlanán. A volt ipariskola és Vince dr. féle ház átalakításával, összeépítésével. Ez év május hónapban 11 férőhellyel indítani tervezzük a bentlakásos otthonot. 2 ágyas szobába - hozzátartozó fürdőszobával- még lehet jelentkezni. Egyházi intézmény lesz, de felekezeti hovatartozás nélkül felveszünk minden jelentkezőt, aki elfogadja feltételeinket. Természetesen csak az adott férőhelyig. Anyagi lehetőségeink szerint az év folyamán szeretnénk még négy szobával bővíteni a májusig megépítettet. Így azoknak is tudnánk helyet biztosítani, akik az első alkalommal nem kapnak helyet. Elsősorban városunkból vesszük fel a jelentkezőket s csak azután a máshonnan érkezőket. Több érdeklődő is van a környező településekről, de jobban szeretnénk, ha a helybeliek jönnének.

A református lelkesi hivatalban lehet jelentkezni.

Címünk:

Gyomaendrőd, Hősök útja 44.

Telefon számunk: 386-841

SIPOS TAS TÖHÖTÖM

Márciusban, minden emberi számítás szerint véget kell érnie a télnek, és menetrend szerint meg kell érkeznie a tavasznak. A falusi kertekben bőkoiva köszöntgetnek a hóvirágok, bokrok alatt serényen megbújnak az illatos lilyok.

Az árusok kezében, a piaci csokroskák láttán felderülnek az arcok, hiszen véget érnek a didergetős éjszakák, felvirradnak a reményteljes napok. Talán már a napocska is kislát, és ahová odatámaszkodnak, akár melegedni is lehet szétsugárzó fényénél.

A lelkünk is felenged a téli közönyéből, hiszen két nevezetes ünnep is színesíti ezt a bőjti szelektől tisztára seprét hónapot.

A nagyobbik: a hősök vérével megszentelt március 15-ike. Ahol csak élnek magyarok szerte a világon, ezen a napon bepárásodnak a hazatekintő szemek, megnyílnak a sírásra görbülő ajkak, és velünk együtt kiáltják az ég felé: „A magyarok Istenére esküszünk!”

Istenre esküszünk, igen, hiszen mi Isten népe vagyunk István királyunk

A Március üzenete

öröksége képpen, és országunk Mária országa. Hogyne is élne bennünk a remény március idusán, hiszen Mária virgáz ránk, az Ő oltalmazó palástja borul erre a megfogyatkozott nemzetre.

A másik ünnep a nők napja. Vajon ez is sugározhat-e némi kis reményt, hogy az évszakok tavasza meghozza a világ tavaszát is, és melegedhet a lelkünk a szeretet sugarában? S a köszöntés, ami március 8-án olyan hangzatos hangsúlyt kap, ne csak egyetlen napról szóljon, felszínesen, megszokásból, hanem mindörökké tartó tiszteletből, megbecsülésből fakadjon.

Vajon mi nők megteszünk-e mindent, hogy ez valóban így is lehessen? Készek vagyunk-e a lemondásra, az áldozatokra, vállaljuk-e mindezeket szó nélkül, úgy ahogy anyáink, nagyanyáink vállalták?

Kicsit elfelejtettünk édesanyák, feleségek lenni!

A főzőkanál ma már nem éppen

megbecsült házi szerszám, és a ránk rótt feladat súlya alatt meggörnyedt méltóságunk is. Idegesek vagyunk, kapkodók, nincs időnk a türelemre, nincs időnk a megbocsátó, engesztelő szóra, és nincs időnk gyermekeink kezét Imára kulcsolni. Talán nincs is ilyen gondolatunk, hiszen mi magunk is elfelejtettünk fohászolni.

Pedig az imádkozó gyermek keze sohasem szorult ököbe, hogy sújtson, hanem meleg simogatásra szelidül, és segíteni is kész.

Az imádkozó lélekben nincs helye a rossznak, csak a szeretetnek, a jósnak.

S ha majd, mi édesanyák is újra rátalálunk a hitünkre, az ebből fakadó szeretet megtanít majd arra, hogy az otthon újra biztos menedék legyen mindazoknak, akiket haza várunk, MI NŐK.

Akkor a köszöntés nemcsak formáság lesz néhány szál hamar hervadó virággal. A hátatelt szívekben hervadhatatlanul kivirágzik majd az Istenáldotta békességet kérő, és békességet adó szeretet.

IVÁNYI MÁRIA

(folytatás az 5. oldalról)

nyilván gerendaépületek elhagyottak voltak, és rájuk vártak a félig üres városban. Ajtony palotaházában Csanád rendezkedett be ispánságával. Ők az elhagyott monostorba költöztek, s elkezdtek szervezni az ország legvadabb, legmocсарasabb egyházmezejét, s végigjárták annak alighanem többségében avarokból álló lakosságát. Gellért a területet mindenekelőtt felosztotta hét főesperességre, számba vette a keresztény mellett a még pogány lakosságot is. Templomokat épített, plébániákat alapított.

Nagy gonddal tanította az embereket. Ő szoktatta rá népünket, hogy Szűz Máriát Boldogasszonynak, Nagyasszonyunknak nevezzük.

A marosvári nagy görög monostorban elegendő hely lehetett, ezért káptalanjának legképzettebb tagjaival, s önmagával a tudóssal, megnyitotta ott főiskoláját, amelynek hamarosan híre terjedt.

Más püspökségekről is küldeni kezdték oda a tanulókat, és nemcsak a szomszéd Erdélyből, de cseh és lengyel földről is szállingózni kezdtek a haligátok. A püspökség élete így gyorsan szárnyra kapott.

Közben meghal Szent István. Részt vettek a nagy király székesfehérvári temetésén.

Onnét a déli határokról is hamarosan látták, hogyan gerjed az elégedetlenség az utód, Péter királyságával szemben. A velencei származású Péter egyáltalában nem volt az a király, akit Szent István „Intelmei” kívántak. Kicsiny udvari klikk éléről uralkodott és mint „szolgákkal bánt” a világi és egyházi nagykokkal is. Szertelen idegenpártolása és ledérsége miatt elűzték. Utóda Aba Sámuel lett. Abának uralmi bázisa úgyszólván csak a saját kis törzse volt. Erőszakkal és kegyetlenséggel akarta elnémítani az ellene megnyilatkozó elégedetlenséget. 1044 nagybőjtje alatt Marosváron ötven nemesit agyonveretett. Szent Gellértet nagyon bántotta püspöki székhelyének bemocsolása. Ezért, amikor eljött a húsvét ünnepe, felment a szószekekre, és így kiáltott rá a jelen lévő királyra: „A szent bőjt tartása a bűnösök megtérésére és az igazak jutalmára adatott; te azonban, ó király, gyilkos kardoddal megfertőztetted és tőlem elraboltad az atya nevé, mert ma legkedvesebb gyermekeim nincsenek itt. Azért e napon semmi bocsánat: nem érdemelsz. Minthogy pedig

Krisztusért kész vagyok meghalni, íme, megmondom neked a jövődot. Harmadszor kel fel ellened a bosszú karja és elveszi tőled az országot, melyet családuld szereztél.” A latinul értő urak elhűlve hallgatták e kemény szavakat, és szemükkel intettek a tolmácsnak, hogy ne fordítsa a püspök szavait. Gellért azonban keményen rákiáltott a remegő emberre: „Féld az Isten, tiszteled a királyt! Szavaimat mondd meg!” A tolmács kénytelen volt engedelmességedni. A király nem merte bántani a püspököt.

Ezekben az utolsó években Gellért, mint aki visszatért ifjúkorai irodalmi álmaihoz, hatalmas munkán kezdett dolgozni. Megírta a babiloni fogság alatt a hitük miatt tüzes kemencébe vetett három ifjú, Ananiás, Azariás és Mizeel himnuszának misztikus magyarozatát, az Areopagitának nevezett Dénes misztikájának abban a fogalmi rendszerében, amely ekkor – a XI. században – utoljára egyesítette Kelet és Nyugat teológiai gondolkodását. A Szentírásnak ezt a 92 versét addig még senki sem magyarozta, vértanúsága miatt ő sem tudta befejezni. Kevés ideje volt az írásra, pedig még utazásai közben is dolgozott a két fakoroncon előre csikorgó és ponyvával fődött taligaszekerén.

Szentírás magyarozó és teológiai művein kívül más írásai is voltak még. A 946-os év politikai eseményektől oly viharzó nyarán feltörték belőle még az egyéb megjegyzések is, Péter egyházpolitikája, sőt világi uralma, és Aba Sámuel zsarnoksága ellen. Művét külföldön óriási érdeklődés fogadta, sokfelé olvasták, vagy legalábbis tudtak róla. Aztán évszázadokra elfeledték, és csak 1724-ben fedezték föl egy kéziratos példányát a freisingi káptalan könyvtárában, de kiadására nem került sor. Pray György is látta értékét 1776-ban, de szintén nem tudta kiadni. Végre Garampi bécsi apostoli nuncius – akinek tudósok hívták fel rá a figyelmét – buzdítására Bathhány Ignác, akkori erdélyi püspök adta ki Gyulafehérváron 1790-ben, igen nagy hozzáértéssel, bár a kézirat hibáival együtt. Feltűnő, hogy a mű Magyarországon azóta sem tudott megjelenni, ami többé-kevésbé botrány lenne másutt; egyetlen alapos és modern átvizsgálása az 1938-as háromkötetes Szent István emlékkönyvben jelent meg, még ma is érvényes szempontokkal. A magyar földön íródott első teológiai mű föltétlenül nagyobb figyelmet, új, modern kiadást érdemelne.

(folytatjuk)

Iványi László plébános

Cukorbetegek klubja

- Honnan az ötlet? -
kérdem Gellainé Tuboly Zsuzsit, a klub vezetőjét.

- Az ötlet Gyuláról származik. Volt egy rendezvény Gyulán, ott Kincses János, a megyei egyesület elnöke fogta össze a cukorbetegeket.

Akkor én onnan úgy jöttem haza, hogy megpróbálom itthon is ugyanezt. Ennél a betegségnél ugyanis nagyon fontos, hogy a betegek merjék vállalni, hogy ők cukorbetegek. Nagyon sok ember nem meri felvállalni ezt.

- Te mint cukorbeteg, miért tartod fontosnak a klub működését?

- A cukorbetegnek rendszeresen szedni kell a gyógyszereket, de igazából a diétán múlik minden. Azt mondják neki, hogy egyen 180 gr. szénhidrátot naponta. Hogy miből tudja ezt összehozni, erről sokat kell beszélni. A klubban sorra vesszük: tíz deka krumpliban mennyi a szénhidrát, mennyi van a borsóban, melyik szívódik fel gyorsan, melyik lassabban. Egyszerűen aprópénzre váltjuk a legfontosabb tudnivalókat.

- Hasznos dolog lehet a tapasztalatok megbeszélése is.

- Igen. Ilyenkor jönnek elő a konyhai praktikák, például ki hogyan csinálja a piskótát, hogy az legyen szép magas is, jóízű is, de cukor se legyen benne. Ezekből a közvetlen beszélgetésekből sok olyan dolog is kiderül, ami az orvosi rendelőkben esetleg nem. Még mindig sokan nem ismerik fel önmaguknál azt a jelenséget, amikor hirtelen lemegy a vércukor szintje. Fontos tudni, hogy mit kell olyankor csinálni.

- Változnak a diétával kapcsolatos szakvélemények is.

- Igen. Ma már egészen más egy diétás rendszer, mint akár 10 évvel ezelőtt is volt. Akkor azt mondták, hogy húst hússal egyen a cukorbeteg, ma inkább azt mondják, hogy babot együnk és spagettit, csak nem úgy elkészítve, ahogy azt a magyar ember szokta.

- Hanem hogyan?

- El kell jönni a klubba, ott beszélgetünk erről.

- Ki kezdeményezi ezeket a beszélgetéseket?

- Általában én. Minden találkozásra beviszek egy-egy témát, és ki-ki elmondja a maga tapasztalatát. Előadásokat is hallgatunk időnként. A klub vendége volt nem régen Dr. Szentgyörgyi Csaba belgyógyász is. Sok hasznos dologról

beszélgettünk.

- Milyen előnyhöz juthat még a klubtag?

- Van egy vércukorszint-mérő gépünk. Ez folyamatosan kézben van, bárki hazaviheti, és étkezések előtt, ill. után megmérheti a vércukorszintjét. A klubtagok rendszeresen kézhez kapják a Diabetes újságot.

- Anyagilag mit jelent a cukorbetegség?

- Régen ez úri betegség volt, csak ők engedhették meg maguknak azt a diétát, amire a betegség rákényszeríti az embert. Ha erről az oldalról nézzük, sajnos ma is úri betegség, egyre inkább az.

- Rendezvénye van a klubnak?

- Az idén is volt már egy közös vacsoránk. Jól sikerült, szeretünk egymás társaságában lenni. Finom volt a halászlé is, a birkapörkölt is, Ambrózi Laci bácsi főzte. Krumpli csak kevés fogyott.

- Tánc volt?

- Hogyne, énekelgettünk is. Takács Matyi gondoskodott a jó hangulatról.

- Itt?

- Azt hiszem a büfének nem hoztunk igazán nagy forgalmat: diabetikus üdítők voltak főleg. De a jó hangulatunkat ez nem befolyásolta. Sokan segítettek a rendezvényt: Szabó Lajos zöldségboltos, a hálnak is csak a felét kellett kifizetni Földvári Imrének. Segítettek még: Várfi András, Farkas Máté, Balázs Imre, Dávid István, Czikkely Imréné és a Sikér GMK.

- Terveitek?

- Belgyógyászt, természetgyógyászt hívunk majd meg. Hamarosan lesz egy fontos előadásunk: Dr. Gede Margit főorvost várjuk március 13-án fél hatkor. A cukorbetegség egyik szövődményéről beszél majd, a szem bevezetéséről. Kívülálló is meghallgathatják.

- Ki lehet klubtag?

- Bárki. A tagdíjunk jelenleg havi ötven forint.

- Csak endrődi tagjaitok vannak?

- Nem. Gyomáról is többen átjárnak. Ez egy gyomaendrődi klub. Az endrődi Közösségi Házban indulunk, s azt hiszem ott is maradunk. De az összejöveteleinket a buszhoz igazítjuk, és mindig figyelünk arra, hogy a gyomaiaiak is ide tudjanak éni és vissza is elérjék a buszt.

- Mikor vannak a klub összejövetelei?

- Minden hónap második szerdáján fél hatkor. Mindenkit szeretettel várunk.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

A Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány Kuratóriuma nevében tisztelettel és szeretettel megköszönjük azoknak a részvételét és támogatását, akik idén is megtisztelték bennünket jótékonyági estélyünkön.

Örömmel tölt el bennünket, hogy idén még többen jöttek el és többet áldoztak, mint egy évvel ezelőtt. A szponzorok támogatása révén 180.000,- forint gyűlt össze! Harmadik éve, hogy ezt az estélyt megrendezzük, de ilyen magas összegű jótékonykodásra még nem volt példa!

Nem is jöhetett volna létre a vállalkozók, magán emberek támogatása nélkül, akiknek ezúton nyilvánítjuk köszönetünket: AGROFÉM KFT, CORVO BIANCO SCHUH BT, LIZÁK ISTVÁN ÉS NEJE, DREHER SÖRÖZŐ, TURUL CIPŐ, PEGAZUS TOURS UTAZÁSI IRODA SZARVAS, MARZÓL CIPŐ, WATT VILLAMOSIPARI GMK, JULI ÉS BABI ÉLELMISZER, CSIKÓS JÁNOS, BELA

Köszönet...

IMRE ÉS NEJE, HITTEL A HOLNAP IFJÚSÁGÁÉRT ALAPÍTVÁNY, KÖRÖS BÚTOR KFT, VASSNÉ SOMOGYI ETELKA DÉVAVÁNYA,

DR JÜRGEN EICHLER, VASZKÓ ANDRÁS, VÁRFI ANDRÁS, VILÁNYI ATTILÁNÉ, KESELYÖSI KFT, RAISCHLE SPORT KFT, THERMIX ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET, ROSTÉLYOS HÚSBOLT, HERBALIFE (FEKETE LÁSZLÓNÉ ÉS MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET), EXKLUZÍV NŐI RUHÁZAT.

Külön köszönetet mondunk Hunya István vállalkozó úrnak, aki rendelkezésre bocsátotta cége autóját és éjjel után a gyomai és endrődi városrész között a vendégeinket hazaszállította, mindezt ingyenesen!

Az embernek jó érzés kapni, de még nagyobb adni, támogatni egy jó ügyet, hittel, szeretettel, és áldozatvállalással, támogatni a jövőt, a jövő ifjúságát! Köszönjük!

Minden értelmes embert kell, hogy érdekeljen hazájának, és benne szülőfalujának története. Most, hogy Isten kegyelméből - ezen a huzatos helyen van hazánk ezeregy száz éve - sokan szeretnék tudni, hogy a honfoglalás előtt itt milyen népek, kik éltek ezen a területen. De még azt is kutatja a mai régészet magas technikával, mióta élnek itt népek, emberek.

A millicentenárium alkalmával minden település úgy készül ünnepelni, hogy az eddigi régészeti kutatások által felszínre hozott dolgokat, tárgyakat, szellemi anyagot igyekszik bemutatni.

Az elmúlt 40 év alatt ezekkel a dolgokkal nem volt szabad érdemben foglalkozni, mert hamar megvagdolták nacionalizmussal, ami tönkretetett sok munkát, és embert.

Ahhoz, hogy megértsük, ezen a helyen évezredek óta élnek emberek, röviden át kell tekintenünk a korokat, történelmi és régészeti szempontból is.

Így ez az ismertetés a Millicentenárium méltó megünneplésére folytatásos lesz.

A leírt dolgokat könyvekből, archeológiai értesítőkből, tehát tudósok által leírt anyagból állítottam össze.

Nézzük, mi is volt itt sok-sok ezer évvel ezelőtt, ami ma is megvan? Hát az édes anyaföld és a mi kedves folyónk kanyargott körbe-körbe: a Körös. Ennek az életadó folyónak a tudósok által ismert első neve: Crisius (röviden: Cris) volt. Ennek a latin szónak a jelentése: kör, körös, hiszen annyit kanyargott, hogy más nevet nem is adhattak volna neki. Ennek a szónak a fordítása a mai név. Mert jó vízi folyó volt itt, jó termő rétek, így a földtörténet minden szakaszában éltek itt emberek. Nézzük a korokat. Nekünk nincs módunk minden korról részletesen foglalkozni, csak rövid jellemzéssel.

Őskor: 1. Neolitikum, (kőkör)

2. Rézkor,
3. Bronzkor,
4. Vaskor

Ezen a területen, ezekben a korokban különböző népek laktak itt, különböző kultúrákat hoztak létre. Az ásatások nyomán régészek állapítják meg a leletanyagból, a cserepek díszítéséből, hogy mely korokból való. Meglepődik a kedves olvasó, hogy Endrődön közel 300 lelőhelyet tart nyilván a régészet. Az érdekes az, hogy az egymásután következő korok emberei ugyanarra a helyre telepsznek le. Így az ásatásnál mennél mélyebbre hatolnak le, annál régebbi

Régészeti ásatások Endrődön I. Az őskor

Körös-kultúra – 6 ezer éves csontváz

korok eszközei jönnek felszínre. A kultúrákat a lelőhelyekről nevezték el. A mi Körösünkről egyfajta edényminta alapján nevezték el a „Körös-kultúrát”. Így, ha messze a Körös vidékétől hasonló mintázatú edény kerül elő, máris a „Körös-kultúrához” sorolják.

A neolitikum gyakori leletei: kőbalta, tároló edények, csiszoló-örölő kövek, háló- és szövőszék nehezekei, nyúzó kések, hajító kövek, kisebb-nagyobb nem korongolt edények, nyílhegyek, (nem fémből), zsurgított csontvázak. Endrőd területén számtalan helyen igen sok ilyen tárgy került elő. Budai Béla egykori csejti tanító, ősi mélyszántás idején egy tanteremnyi edényt gyűjtött össze. Kisebbs-nagyobb, fél, egész, negyed, edényeket. Ugyanígyen sok edénytöredék került elő a Sóshalom Endrőd felé néző oldalán. Sehonnán nem jött segítség összeszedni, és így a következő talajművelés alkalmával elaprózódtak a leletek.

Természetesen a hatalmas gépekkel történő szántások esetében a cserepek vegyesen kerülnek felszínre. Itt a régészek szaktudásuk alapján válogatják és határozzák meg a korukat.

A „Lyukashalomnál” Csejten, Móra Ferenc által épen kiásott edény is így került elő ebből a korból. Fekécs Ignác

bácsi (lakott a Dózsa u.) édesapja bejelentése alapján és segítségével, látható az edény a „Szegedi” Móra Ferenc múzeumban.

A Fazekasnak nevezett endrődi részen találtak egy olyan eszközt, mint egy mai tejeskőcsög fedele. Sokáig őriztük a polgári iskola egyik helyiségében lévő gyűjteményben. Maráz Borbála régész meglátta és elkérte tőlünk. Mi szívesen átadtuk neki. A cserép belső részén egy pálcikaszerű emberalak állt terpeszállásban. Amint megtudtuk, ez egy kőkori pecsételő volt. Igen értékes lelet. 1971-ben Münchenben tartott kiállításon ezt a kort, vagyis a neolitikumot, hazánk ezzel a tárggyal képviselte.

Mindazokat tisztelettel említjük meg, akik a leleteket beszolgáltatták, nem pedig fillérekért eladták. Hiszen hazánk történetének jobb megismeréséhez segítettek hozzá a kutatókat.

Minden korból sok ezen a területen a lelet. A réz- és bronzkoriakat együtt említem meg.

Bronzkori töredékek kerültek elő Csejt-Földvári tanya környékén, Csejt kőhalom környékén.

Polyákhalmi-dűlőn a Hegedűs tanya mellett egy bronzharang alsó részét is megtalálták a régészek.

Sterczula Jenő hajdani endrődi gyógyszerész bronzkori lándzsahegyet talált. Az egykori újság azt írja róla „Sterczula Jenő és társai lelkesen kutatják a falu régészeti emlékeit.” A lándzsahegyet a gyulai (EFM)-nak adományozták. (1926-ban) Ujházi Sándor „ének-lész” a gyulai múzeumnak adományozott 2 bronzkori nyílhegyet. (Ujházi Sándor, a mi Ujházi Miklósunak édesapja.)

Egykori tudósítások a leletekről, melyeknél a kormeghatározás bizonytalan:

Békésmezei Közlöny 1876. „Salacz Krisztina endrődi lakos 2 db bronzgyűrűt adományozott a gyulai múzeumnak.”

A sok lelet közül kiemelkedik az „Endrődi sisak”, melyről csak röviden emlékezek meg, mivel a mai tudományos megállapítás már nem egyezik meg az 1874-es leírásokkal.

„A magyarországi őskor egyik legismertebb, mind hazai, mind külföldi kutatás által sokszor tárgyalt leletét, az endrődi bronzsisakot találtak. Kovács István endrődi bíró úr, az ottani Hármaskörös medréből halászok által felszínre juttatott sazoktól általa megvett egy lovagkori veres ércsisakot.” Eddig a Békés c. újság 1874. nov. 22. oldal. De a sisakról, hovatartozásáról bővebben a következő számunkban írok.

Vaszkó Irén

Az 1630-tól 1685-ig terjedő időszakban Endrőd nem néptelenedett el ismét az 1598-as pusztuláshoz hasonló módon, bár azt, hogy az előző részben említett „szökött jobbágyok” és leszármazottaik voltak-e lakosai, vagy mások – sajnos források hiányában nem lehet meghatározni. Rendel-

kezésünkre áll viszont egy nádori oltalomlevél 1663-ból, amelyet két nemesi birtokos, Szöllősy Mihály és Borbély Ferenc kaptak endrődi birtokukra. Utolsó lakosai közül Csamai István nevét ismerjük, aki 1680 körül tanúskodott egy Mezőtúr és Szarvas között folyó határperben.

Bécs 1683. évi sikertelen török ostroma után elkezdhették a török kiűzése Magyarországról. 1685-87 között elnéptelenedett az egész Békés megye. Hogy a gyulai török várórség semmiféle élelmet ne találjon a megyében, a lakosságnak az észak felől szomszédos területekre kellett költöznie. Ekkor valószínűleg 1685-ben vált lakatlanná Endrőd is. 1695. január 12-én Gyula várát a török helyőrség feladta, s ezzel Békés megyében véget ért a török megszállás. A megye, mint fegyverrel visszahódított terület, az Udvari Kamara (Hofkammer) igazgatása alá került, s kincstári kezelésben is maradt egészen 1720-ig. Lindner Ferdinánd királyi tisztartó 1696-ban bejárta a Gyulához tartozó helységeket, de értéküket nem közölte, „...minthogy ezek valamennyien romokban hevernek és lakatlanok.” Endrődről a következőket írta: „Endrickh (Endrőd) már igen régen pusztaság és lakatlan.” 20 ház helyét számolta össze, és 150 holdra becsülte használható szántóföldjét.

I. Lipót császár (1657-1705) 1699. december 2-án Löwenburg Jakab udvari kamarai tanácsost nevezte ki Békés vármegye főispánjává. Az a tény, hogy az első tisztikar (alispán, jegyző, szolgabíró stb.) csupa más megyei nemesből állt, nemcsak a megye gyér lakosságára utal, hanem jelzi a bécsi udvar magyar köznemességét sújtó politikájának „eredményességét” is. A régi birtokos családok legtöbbje hiába próbálkozott a török időkben elhagyott birtokai visszavételével, a sok formáság, leszármazás igazolása, fegyverváltás fizetése (a birtokok értékének kb. 10%-a), a birtokba való beiktatási irat felmutatási kötelezettsége miatt nem sikerült birtokaikat visszaszerezniük. Nem kapták vissza birtokaikat Endrőd hajdani nemes családjai sem. Hasonlóképpen sikertelen volt a török megszállás utolsó éveiben szétfuttott jobbágylakosság visszatelepítési kísérlete is. A Rákóczi szabadságharc első évében, 1703-ban a gyulai rácok végigdúlták az 1699 és 1703 között újratelepült falvakat, köztük Endrődöt is. Ismét elnéptelenedett az egész Békés megye, s csak 1711-től, tehát a szatmári békekötés évétől figyelhető meg egy folyamatos, de elég lassú benépesülési folyamat, amely tart egészen 1720-ig. Ebben az időszakban visszatértek a régi lakosok, vagy azok leszármazottai, akik a háborúk alatt a szomszédos, a harcoktól jobban megkímélt megyékben találtak menedéket (Bihar, Szabolcs). Velük, illetve közvetlen utánuk jöttek az említett megyékből ottani ismerőseik, rokonaik, azoknak a falvaknak lakói, ahol menedéket találtak.

Fejezetek a régmúlt időkől

III.

ENDRŐD ÚJRATELEPÜLÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI I.

Ezek a lakosok túlnyomórészt református magyarok voltak, de ekkor megfigyelhető a szlovákok beköltözése is. Békés megyében ez idő alatt 14 elhagyott középkori falu helyén létesült új település, de Endrőd még nem volt közöttük. Hivatalosan az endrődi pusztaság (praedium Endrőd) lakatlan, elha-

gyott helyként volt nyilvántartva.

A lassú benépesülés és gazdasági fejlődés ugrásszerűen felgyorsult, amikor Harruckern János György osztrák élelmezési alezredes 1720-ban megkapta az egész Békés vármegye kb. 4/5 részét kitevő gyulai uradalmat, ahová Endrőd is tartozott. Harruckern 1722-ben elnyerte az indigenátust (honosítást) is, majd 1723-ban az eredetileg zálogbirtokként kapott hatalmas uradalom is végleg a tulajdonába került. 1729-ben megkapta a magyar bárói címet, és 1732-ben főispáni kinevezése teljessé tette hatalmát Békés megyében. Az „új földesúr” felhívást intézett az ország lakosságához, s a birtokára települőkhöz különböző kedvezményeket, és szabad vallásgyakorlatot ígért. A felhívásra tömegesen érkeztek (szöktek) a megyébe a már említett Biharon és Szabolcson kívül Heves és Borsod vármegyéből zömmel magyarok, illetve Nógrád, Hont, Gömör, és Zolyom vármegyékből magyarok és szlovákok. Az evangélikus és katolikus szlovákok jelentős szerepet játszottak Békés megye későbbi nemzetiségi és kulturális „arculatának” kialakulásában. Érkeztek lakosok még tolna megyéből, Moson, Pozsony és Nyitra vármegyéből, és kisebb számban az ország egész területéről. Harruckern nemcsak magyarországi területekről, hanem német földről is hívott telepeket, s jöttek románok is. A tömeges beköltözés az 1730-as évekre ugyan mérséklődik, de folyamatosan tart egész a XVIII. század 50-es, 60-as éveig, s később sem szűnik meg teljesen.

Harruckern báró – amint már szó esett róla – jelentős kedvezményeket ígért a telepeseknek, s az ígéretét be is tartotta! Az állami adó csökkentését nem sikerült ugyan elérnie, de egyéb kedvezményekkel valóban könnyített a jobbágyok terhein. Birtokain a nem katolikusok is felépíthették templomaikat, gyakorolhatták vallásukat, az egyházi tizedet pedig Harruckern megvette, s örökre jobbágyainak ajándékozta. A földesúrnak járó adót és különböző szolgáltatásokat nem urbáriumban, hanem időre szóló contractusokban (szerződéseken) állapították meg, a robot minimális volt. A szolgáltatásokat a szerződésben nem családokra lebontva, hanem az egyes helységek lakóinak egészére határozták meg, s a lakosok előljárói oszthatták szét a terheket. Ezekre a kedvezményekre bizony nagy szükségük is volt az újonnan érkezett telepeseknek, hiszen a hosszantartó török hódoltság, illetve a gyakori háborúk miatt elnéptelenedett, elvadult, mocsaras, fátlan, kietlen vidékre érkeztek, s szó szerint a semmiből kellett a régi falvak romjain új életet teremteniük!

Birodalmi oldal

Volt egyszer egy tanyavilág

Az édesanyja fia, amikor már a háta mögé rúgja a hetedik X-et is, igencsak mértékkel harmadolja álmatlan hajnalait, s ha elszármazott onnan, úgy ugyanvalóst odahaza kószál születése földjén. Készbeteszti lelkiismereti számadását, rendezetlenül né érje az utolsó megszólítás. Még az álmai is hazakóborolnak, miként legutóbb, tegnapielőtt, én is az Ugarak-Páskomok határán lévő, öt nemzedéket kiröppentő tanyánkról gyalogoltam az Ugari-iskola III. osztályába, s míg a mezsgyefüveket tapodtam, azt ismételtetem földrajzból, hogy: Endröd nagyközség a Gyomai-járásban, a Hármaskörös partján fekszik, és lélekszáma eléri a 13 ezret is... S közben körbeszépkedtek az álomlátás takaros, ákácás tanyái, melyekben többségükben Timárok, Hornokok, Vaszkók, Dávidok, Fülöpök, Ugrinok, el, egészen a Janurikkokkal ékes szarvasi határig. S amerre még a kutyák is farkosóvalva, köszöntve csaholtak reám...

Hanem az ilyenkor felriadás rendszerint szíven is öklöz, s nem csupán azért, mivel a megidézett már a fellegek fölül mindörökkéznék vissza dicsértésemre, hanem, mert „volt, volt, volt egyszer egy tanyavilág” ködlenek azok a halálba küldött hajlékok, a 13 ezret is elért ősök pedig ötezer alá kortársultak, ha annyian is lennének...

S szíven markol a kérdés: Miért? Hiszen a gyermekkorom megidézett idejére már a háromszorosát rajzolta ki Endröd Újirázra, Ecsegfalvára, Bucsára, Szarvas décsi határszegletére, sőt Amerikába. Vigyorogtunk a legendán, hogy talán Columbus is endrödi Galambos lett volna, aki San Salvadorban már munkakereső endrödi kubikosokkal találkozott. Aminek felközlésén ma is felnyeritek ugyan, de bárhogyan is osztom az ötöt a hattal, csak csak oda érek vissza, ahhoz a kereszúthoz Tanyáid!

1948 hátulján még 10 ezer fölötti (már hunyátlan) Endrödre tértem vissza a GULAG-ról, pedig közben a földreform Dunakörmöldöt, Németkért, Körösújfalu népesített belőlünk (az ezeregy pártikárról, négyelemis órnagyokról, munkásigazgatókról nem is szólván).

A történelem az élet tanítómestere, iejünk hát vissza sok-sok nemzedékekkel.

Tudott, hogy a honszerző magyarság kétfős rendszerben települt: téli (tehát állandó), és nyári (tehát változó) szállással rendelkezett. Szarvason ma is azt mondják a szeretetreméltó tót atyafiak: Táyeme na SZÁLLÁS! Megyek a tanyára! Ugyanis az öregszülők, aprócska gyermekek falulakók voltak, a templom, iskola közelében, míg a dolgos fiatalok a nyári szálláson (tanyán) legeltettek, szántottak, vetettek, gyarapodtak, olyan példás „endrödi” autarchiában (önellátásban), hogy a bajuszkirály Bokros is inas lehetett volna náluk, ha kiskanász nem is! Pedig a tízezezrek huszonezer holdas, vegyes-értékű „földszükében” éltek, a fél gyomai, szarvasi, ványai határt bérelték, vagy cselédként művelték hozzá. A földtelenjük addig cselédkedett, míg negyedessé, harmadossá, felessé, majd haszonbéressé viaskodta magát, s az emberölésnél csak az jelentett égbekiáltóbb vétket, ha valaki eladta, és nem megvette a földet. A szentek-szentjét, a VAN-KÁT!

Kibőjtölték eleink még az uraságokat is. A múlt század huszas éveiben a tönkrement Haruckern oldalági örökös Stockhammer grófok, és Dreschel bárók eladták a mintegy harmincezer holdas endrödi-gyomai „birodalmukat” a frissen nemes Wodiáner Sámuelnek (nálunk Vonyágyernek hívták), kinek katolizált fia báró Wodiáner Albert,

nejével Atzél bárónővel a gyomai templom-ékszerdoboz oldalkápolnájában nyugoszik, s jóságos embernek mondták. Őseink tőlük kerek évi összegben váltották meg a földesúri elvárásokat, a regáliákkal (piac, vásártartás, malom, korcsma stb.) egyetemben. Hat krajcárért lementek a tárképről is. Erdélyből úszatták a fát, Váradról hozták a sót, maguk „húzták” a vályogot, ásták a kutat, lekáromkodták az angyalokat az égről, de Radnára gyalogoltak búcsút nyerni, s aki közéjük rendeztetett (Rózsahegy Kálmán), abból olyan endrödit varázsoltak, hogy még a Miatyánkot is vacerül mondta!

Hanem „Janosom Kadarom” betette az ajtót! Bátyáim hajnali kettőkor kelve tizenkilométerekről jártak a nagylaposi tehenészetbe. Ha az 1.200 négyszögöles portáról kinézett a tyúk, jött a csösz: bírság! Csonkult a háztáji, kuncogott a krajcár, pedig az endrödi szövetkezetek még nem is tartoztak a lázárók sorába. Félrevert a harang...

Az ifjúság elfelé, s én, a börtönből szabadulván, ha a rendőri felügyelet pályvalánca megengedte, hazafelé. Köni a gátat!

A tanácselnök, Czikkely Miklós nem volt eldobnivaló ember. Értette a szót, de a megalázó pártalarendeltség elől az aikoholhoz menekült. Felkerestem hirtelen kerekedett népméltó javaslatommal, ami az akkortájt írt s Fehér Lajos szeghalmi ismerősöm gyámolító tetszésével találkozott Szórtarisznya című regényem vajúadásából keletkezett. És pedig: A kondorosi és szarvasi kövesutak közötti párszáz holdas területet a Vásártér és az Öregszőlők (Kertek) között belterületesítsek, és mérjék ki 500-600 n. öles portánként a tanyahagyó parasztoknak, hogy életformájukat folytassák. A válasz: NEM! Könnyes szemmel ezt nyögte Czikkely: „Úgy döntött a párt, újkulákokat nem csinálunk!” S mérték az úgynevezett Csókási-zugban 300, a Ligetben 120 n. öles portákat, míg Gyomán, olcsóbban 400 kvadrátosokat kínáltak Kéri Sándor bátyámék, mintegy 150-200 „átcsángált” endrödi családnak, mely lélekszámban közelítette az ezret.

S itt szakadt meg végleg a part!

S ezzel még az erkölcsi, tudati, lelki, szívet-tíró kártételekről nem is szóltam...

Ki-ki gondolja mindezeket önmagában tovább, én lelki kézenvezetőmhöz Tamási Áronhoz menekülök, könnyhullatásos szülőföld-vallomással olvasva újra meg újra:

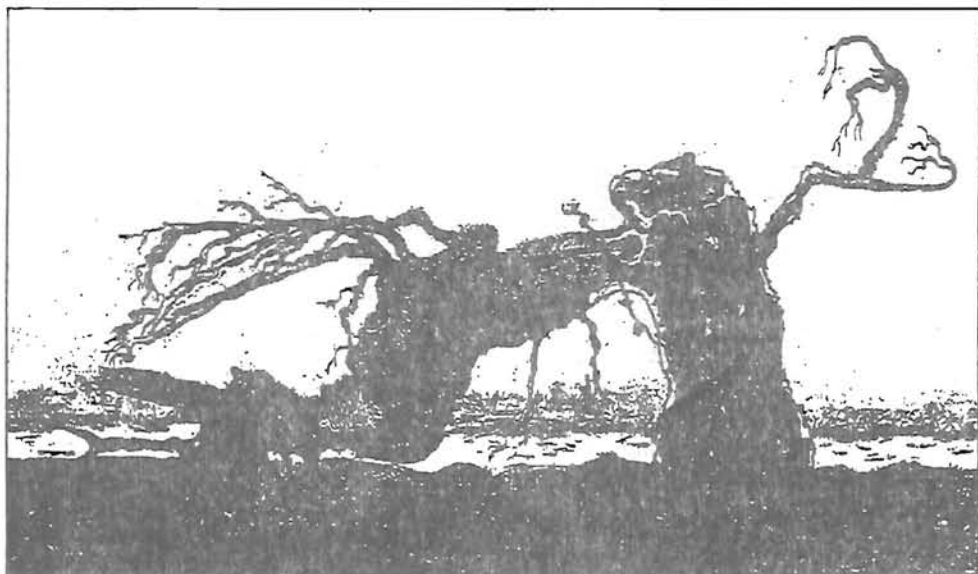
„Valósággal nyúgbe ver valami különös érzés, amelyhez hasonlót soha semmi sem ébresztett bennem, csak a föld, hol ringott böicsóm.”

„És nem tehetünk egyebet: Hordjuk ezt az örökös, láthatatlan bilincset, mely egymagában is elég volna arra, hogy az ember szabad soha ne lehessen. S még úgy a legjobb, ha megadással hordjuk és rozsdáit magunk takarítjuk, mert aki lázadva összetöri ezt a kelyhet (ti. a honszeretetét TM), a hegyeket teszi egyenlővé a sík földdel, hogy zugot magának sehol ne találhasson...”

S ha igényelné az áment, ez légyen:

Volt egyszer egy tanyavilág...

TIMAR MÁTÉ

Korhadta fa – Bella Rózsa, 1983.

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt...

Részletek az endrődi Historia Domusból.

(Előzmény: Városunk: III. évf. 2. sz.)

1924: „...Teljes gazdasági és pénzügyi leromlás (egy aranykorona = 17 000 papírkoronával). Iparosoknak, kereskedőknek számai jutottak csődbe, az állatárak rohamosan estek... A (falutól) minden évben 5-600 leány távozik summás munkára...

Szent Lászlótelep - így neveztem el újabban a Kondorostanyát (Ma: Hunya).

A tantestületben is változást eredményezett az új év. Bencze Sándor, Szebeny László és Csáki Béla öreg tanítóink nyugdíjba vonultak. Hosszú, derék, dicséretre méltó munkásságáért Bencze Sándort XI. Pius pápa ösztöndíja a legmagasabb kitüntetések egyikében részesítette, aminő egyszerű polgárt érhet: Pro Ecclesia... érdemrendet adta neki.

Nagy esemény volt a polgári fiú iskola I. osztályának megnyitása 1924 szeptemberében.

Folyó évben befejeztük a központi leányiskola átalakítását...

A gyomavégyi iskola mellett új tantermet létesítettünk. A többi iskolában is alapos renovációt végeztünk.

Az új beiskolázási törvény minden szigora dacára is tankötelesink nagy része (30-40 %) csak november végén kezdik a tanítást és áprilisban cselédnek, pásztornak szegődnek el...

A halottak száma 54 felnőtt és 119 gyermek. Tüdővészben 66, bélhurutban 31 halt el... A születések száma 446, törvénytelen 17 volt...

1925: „...Február elsején villanyvilágítás kezdődött Endrődön... A villany jól működik a lakosság öröme. Fő érdem az Endrődi Szövetkezeti Malom vállalkozó szellemű igazgatóságát illeti.

A... Minisztérium újabb 200 milliós segélyhez juttatta a hitközséget. Az öregkerti (Öregszőlő) új két tantermes, csinos, tanítói lakással ellátott iskola felépítése céljából.

Október 14-én a plébános tizedmagával római jubileumi Zarándckútra indult. A plébános távolléte alatt a község díszpolgárrá választotta Rózsahegyi Kálmánt, a Nemzeti Színház tagját.

Régi kívánsága valósult meg a községnek, amikor a vármegye - Brém Lőrinc prelátus és Csernus plébános utánjárására a község belterületén - az Andrássy úton (ma: Blaha Lujza út) 800 méter utat kiköveztetett.

A kultúr-előadásokat az elmúlt évben is nagy buzgalommal szervezte Koczás Sándor polg. iskolai igazgató vezetése mellett a tantestület. A Szent Imre dalegylet kitűnő énekével szép közösséget vonzott az előadásokra.

Csernus Mihály plébános... az iparostanonc iskolát is erőteljesen fejlesztette két új tanterem és tanerő beállításával...

A halottak száma 248, ebből 105 gyermek. A tüdővész és a gyomorhurut sok áldozatot kívánt...A születések száma: 529. Törvénytelen 18.”

1926: „...Iskolánk fejlesztése... rohamléptekkel halad előre. A központi fiú iskolához három egybe-nyitható tantermet építettünk. A polgári négy osztályos vegyes iskola itt nyert ideiglenes elhelyezést.

Befejezést nyertek továbbá: a két tantermes, oltárfülkés, külön tanítói lakással ellátott öregkerti és kondorostanyai iskolák is.

A Kereskedelmi Minisztérium Endrődnek két vásártartását engedélyezte.

Ebben az évben 432 gyerek született. Ebből halva 13. A törvénytelen gyerekek száma hétfő: több, mint 1925-ben. Az elhunytak száma 247. volt. 129 felnőtt, 118 gyerek.

1927: „...Ha Isten segítségével sikerül befejezni az új polgári iskolát, akkor Endrőd Békés megye iskolákban leggazdagabb községe lesz.

Községünk halad! ...Megkezdték a betonjárda építését... Megkezdték a Kondoros felé vezető útestet kikövezését.

...A templom körül új vaskerítést csináltattunk.

Négy osztályos polgári iskolánk Koczás Sándor igazgatása alatt szépen fejlődik... egy kitűnő hangú pianinót szereztünk be.

A helyi kultúr-bizottságot pedig Békés vármegye egy új mozi-géppel ajándékozta meg, és egy népkönyvtárat ajándékozott az iskolának.

A templomba is bevezettük végre a villanyt.

Ebben az évben 429 az újszülött. Törvénytelen gyermek 15. Az elhunytak száma 270, ebből felnőtt 155, gyermek 115.

Hornokné Németh Eszter

Az endrődi plébánosok névsora

1. Pochuch Imre 1717-1733
2. Sztankovics János 1733-1753
3. Lapcsánszki György 1753-1761
4. Negyelák György 1761-1764
5. Lányi Mihály 1764-1772
6. Pálffy Sámuel 1772-1780
7. Barits Valentin 1780-1785
8. Bikály Péter 1785-1788
9. Homonnai Zsigmond 1789-1796
10. Jánosy József 1796-1805
11. Csák Ferenc 1806-1816
12. Kricsfalusy Ferenc 1816-1826
13. Lábos János 1826-1840
14. Huzly Károly 1840-1852
15. Schiefner Ede 1852-1889
16. Dobos Lajos 1889-1889
17. Grócz Béla 1889-1900
18. Zelinka János 1900-1922
19. Csernus Mihály 1922-1946
Dávid Béla 1945-1946
Pálóczy János 1946-1947
20. Libór István 1947-1952
21. Révész István 1952-1966
22. Mátai-Tóth József 1966-1971
23. Marosvári Pál 1971-1977
24. Tímár Mihály 1977-1982
25. Réthy István 1982-1989
26. Iványi László 1989-

A Historia Domust (Plébánia- és helytörténeti könyvet) a mindenkori plébánosok voltak kötelesek vezetni. Ezt a könyvet a Városi Könyvtár vezetője, Hornokné Németh Eszter gondos munkával hónapról-hónapra közkinccsé teszi. Úgy gondolom, hogy kiegészítésül érdemes mellé leközlönnöm a plébánosok névsorát. Így az időpontok segítségével be tudjuk azonosítani a neveket, és látjuk, hogy kinek mi (volt) köszönhető.

Akinek a neve előtt nincs sorszám, az nem kinevezett rendes plébános volt, hanem csak plébános helyettes (valami miatti ideiglenes jellegű).

A név utáni évszám az endrődi plébánosság időtartama.

Közreadja:

Iványi László plébános

THERM UJX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET
5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- ◆ Vállalkozunk magasépítési munkák teljes kivitelezésére, épület-felújításra, karbantartásra
- ◆ Osztalozott adalékanyagból bármilyen betonkeveréket előállítunk Meleg vízzel való keverésre, illetve vegyszeradagolásra van lehetőség.
- ◆ Készletünkön lévő különböző színű bútorlapokat méretre vágjuk és elfőlíazzuk.
- ◆ IKARUS 37 személyes autóbusz bérelhető. Hosszútávú igénybevétel is lehetséges.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-lányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
14-41-es méretig

Gipészek, figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélest rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎ (30) 457-143

Női-, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártót!

Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

⇒ francia ágy (160 cm) 37.900-tól

⇒ TV állvány 6000

⇒ ülőgarnitúrák 4 db-os, 68.000-tól

⇒ kiegészítő és kisbútorok reklám áron!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1. sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.

Tel/Fax: 66/386-879

Mariol

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobó I. J. / 5502 GYOMAENDRŐD / Fő út 45.
Tel.: 03-66/386-578 / Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrői Szervezete
Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,
Gellai József, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsi Jánosné, Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén
Felelős Kiadó: Vaszkó András

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 4. szám

1996. április

Magyar kálvária '96

I. Pilátusok langy ítéletére
 • áment sugdos örökkön a sátán,
 pedig a „vétek”, minden ember bűne,
 csak júdasfolt Údvösség Királyán.
 Vétke, mert a jobbulást akarja,
 a megváltott igazulva tisztát,
 s báb Poncius balek kezét mossa,
 orra alá gügyörészve: Viszlát!
 S a kosorrú „éceszgeberek”
 kisüdürognék. Óvék a világ!
 Pribékeik gúzsba kötik,
 porig alázzák az Ember Fiát!
 Eljük e sorsot, testvérem, magyar,
 ezerszáz évünk hasonlót takar!

II. Nehéz a kereszt, kegyes Krisztusunk,
 • a Hegyi-beszéd kajafás-ára,
 összeröhögnek a heródések,
 kiken a pap-rang csupán csak álca.
 Kenyér a köért? Vért a vérért!
 Jutalmad a töviskorona,
 és a kereszt. S cipeli gyötört
 Golgotára az Ember Fia...
 Ha magyar vagy szót értesz talán,
 néked is jut hely a Golgotán!

III. Összeroskad? Fegyveres kíséret
 • mire való: Húzz neki oda!
 Világmegváltás? Veszélyben a töke,
 pénzváltók réme az Ember Fia.
 Meggyötört szívvel áldunk és imádunk
 magyar sorsunk hatodosai,
 tudjuk, kegyelmed nélkül nem lehet
 e rongy világot jobba váltani!

IV. Szűz Anyádnak könnye csordul érted,
 • s édesanyánk szeretett Hazánk,
 s lásd bajában szenvedő Krisztusunk,
 s glóriából tévedjen reánk
 parányi fény, jobb holnap reménye:
 Megváltás vagy Krisztusunk, s a Béke!

V. Imádunk Téged Krisztusunk, és áldunk,
 • benned rejlik a megmaradásunk,
 Simon segíté simonunk Te vagy,
 míg az uralgó, fosztó szolgahad
 halálra szán, hogy a pusztá föld
 jussa legyen, mit sáskával betölt.
 Nem lehet más, sem cél, sem eszme-képlet:
 Hinni benned és követni Téged.

VI. Veronika a kendőjét nyújtja
 • törölni a véres-verejtéket,
 züllöttségét lengetve a csorda
 kigúnyolja ezt az emberséget.
 Tanulhatunk megbocsájtani,
 eltűrve a megvetnivalót.
 Tőled esdünk lelkierőt hozzá,
 és kitarást. Kivárni a jót!

A magyarnak és tisztos nemzeteknek
 kik nem vígadnak, míg a másik szenved!

VII. Iszonyú kép, sokadszorra is,
 • újra meg újra megkönyeztető:
 Második esés a kereszt alatt
 bűneinkért. Szív-szenvedtető,
 Kelenföldön stációd alatt
 ott nyugszanak fiam hamvai...
 Ó, kegyelmes, földrehullt Krisztusom,
 Nyújts boldog feltámadást neki!

VIII. Félholtan is kéznél a vigasz:
 • Ne érettem sírjatók, asszonyok,
 Jeruzsálem ifjú nemzedéke
 inkább tenmagatokért sírjatók.
 Mert a holnapot kiérdemelni
 mellett verve is csak úgy lehet,
 ha nem gyilkolsz meg lengén önmagadban
 emberlétre fogant gyermeket!

IX. Harmadszor is arcával a földre
 • omlik a mi Megváltó Urunk,
 míg az olcsó öröm-keresésben
 gyarlóságaink után futunk,
 ereje lankad, nyelve inyéhez
 tehetetlen keservben tapad,
 mégis Ő az Örök Győzelem,
 keresztje alatt, a porban alant!

X. Ruháitól fosztott Jézusunk
 • imából szabunk köntöst reád,
 míg a miénkre is sorsot vetnének,
 hét felé tépve árva-szép Hazánk.
 Szomjúhozónak inni ecet ha jár,
 kolduskalap a templomok e!5tt,
 mégis Tokaj-bor, ha hit elegyíti:
 Isten nem hágy el soha szenvedőt!

XI. Áll a Szent Kereszt, rajta Holnapunk,
 • általa váltódik meg a rossz világ.
 Lándzsa dófi. Mélyüljünk magunkba,
 s a jobb-latrok legyünk legalább...
 Mellem verve látom, hogy ki voltam,
 hányszor könnyű, életem során:
 Kegyes Jézus emlékezz meg rólam
 Atyád előtt, éltem alkonyán...

XII. Letűnt a nap: Elvégeztetett!
 • Bételjesedett a kínhalál.
 Újraélve tisztuljunk a bűntől,
 jóvoltából üdv kegyelme vár.
 Járuljunk hát tiszta alázattal
 keresztjéhez, árva magyarok,
 s reménykedve, mint aki sokkalta
 többet kapott, mint mennyit adott!

XIII. Csak fekszik jó-anyja ölében,
 • Tiszteltetéssel Fájdalmas Anya,
 magyar szájon áldott Boldogasszony,
 s kínhalálos győzelem e ma.
 Talán érzi, és a hű tanítvány
 sírva nézi szörnű sebeit...
 Ki lehet-é bírni a halált
 emberül, ha hiányzik a hit?!

XIV. S az Ember Fiát sírjába teszik,
 • és feltámad a harmadik napon...
 Embertestvér találkozhatsz vele
 keresztútján: ott az irgalom!
 S esett magyarság újul meg a hitben,
 bár a szegénység ordas foga rág:
 Feltámadt Krisztus, és igaz hitében
 számodra is lesz feltámadás!

Timár Máté

... hogy a KDNP március 2-án rendkívüli Országos Választmányi ülést tartott, amelyet a választmányi tagok több mint 20%-a kezdeményezett. A belső feszítő problémák tisztázása és az Alapszabály egyes pontjainak módosítása volt a napirend.

A Választmány elnöke, dr. Latorcai János az ülés megnyitójaként mondta: „Indulatmentes, reálisan alátámasztott érvekkel tudjuk igazolni politikai nagykorúságunkat, felelősségvállalásunkat, pártunk, erkölcsi, politikai fölényét”. A belső vitákat a széles nyilvánosság elől a párt székház falai között, a párt legmagasabb fórumán, az Országos Választmányon folytattuk. Ott lehetőség van indulatmentesen, zavartalanul és ha szükséges, szakszerűen is vitatkozni a feszítő kérdésekről. Felhívta Latorcai János a kereszténydemokraták figyelmét arra, hogy „valamennyiünknek el kell gondolkodni, a tét nemcsak a párt helyzete, hanem nemzetünk jövője is! Fel kell vetnünk azt a kérdést is, van-e rajtunk kívül a mai politikai palettán, aki igazabb utat tud mutatni ennek az országnak? Meggyőződés, hogy nincs! Nekünk tudatosan és egységbe kovácsozottan kell fellépni a szociális igazságosságért, a társadalmi szolidaritásért! Mindent elkövetve a szociális piacgazdaság megteremtésért, a gazdasági és közéleti rablógazdálkodás végetvetésért. A siker első kövét 95. november 11-én az Országos Választmányon leraktuk. Az út adott, ezen kell végigmennünk! Ez nem könnyű, de sikerrel kecsegtető! Ennek mai állomása ez a tisztázó, egységre törekvő Rendkívüli Országos Választmányi ülés.” Ezt követően került sor a vitára, melynek során a párt elnöke, dr. Giczy György vázolta az elmúlt 1 év történéseit, összefüggésben a jelen választmányi üléssel. Minden megye elnöke kifejtette véleményét, és ezek után került sor késő este a szavazásra, melynek eredményeként a Választmány úgy döntött, hogy az Alapszabály nem kerül módosításra.

Egy héttel később március 9-én az Országos Elnökség megtartotta soros ülését, amelyen az aktuális belpolitikai kérdésekkel foglalkozott, kiemelve az MDF szétválásával kapcsolatos kialakult új helyzetet. Az Elnökség Nyilatkozatban tiltakozott, hogy az új párt a Kereszténydemokrata Néppárt nevéhez megtevesztően hasonló (MDNP) nevet választott. A Barankovics István vezette Demokrata Néppárt ma élő tagjai

Önnek joga van tudni...

mind a KDNP tagjai. A magyar történelmi hagyományok szerint a „Néppárt” elnevezés és

fogalom az 1989. IX. 30-án megalakult Kereszténydemokrata Néppárthoz és jogelődeihez kapcsolódik. A Kereszténydemokrata Néppárt az Alapszabályában rögzítette, hogy Barankovics szellemi-politikai örökségét fenntartás nélkül fogadta el, vállalja magának ma is.

Az Országos Elnökség a frakciójának javasolta, hogy az Országgyűlés alelnöki tisztségére Dr. Füzessy Tibort jelölje. A javaslatot az Elnökség titkos szavazással ellenszavazat nélkül fogadta el.

A KDNP Országos Elnöksége megdöbbenéssel értesült arról, hogy az Országgyűlés Szociális Bizottsága elutasította a családi pótlékra vonatkozó kereszténydemokrata törvényjavaslatot. A törvényjavaslat lényege volt, hogy a családi pótlék is bizonyos értékállandóságot kapjon. Ez az eljárás is méltóan igazolja a kormánypartok - saját programjukkal ellentétes - szociális érzéketlenségét. A KDNP frakciója indítványozni fogja, hogy a törvényjavaslat tárgyalásáról az Országgyűlés teljes ülése döntsön.

Az Országos Elnökség határozott arról, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei KDNP és a párt Országos Nótagezata által indított aláírás-gyűjtési akcióhoz csatlakozzon minden megye. Az aláírásgyűjtés célja, hogy népszavazás döntsön a nyugdíjkorhatár emeléséről, és a gyermekgondozási díj megtartásához is ragaszkodunk. A KDNP azt szeretné elérni, hogy az 55 évet betöltő nők és a 60 évet betöltő férfiak saját maguk szabadon dönthessenek nyugdíjba menetelükről, és teljes nyugellátást kaphassanak.

Tisztelettel felkérem Gyomaendrőd lakosságát, hogy az aláírásukkal támogassák a KDNP kezdeményezését, hiszen rólunk ne döntsenek nélkülünk!

Császárné Gyuricza Éva
KDNP Országos Elnökségi Tag

Március 14-én 13

órák kihelyezett megyei elnökségi ülést tartottunk az endrődi

Közösségi Házban, melyen részt vettek az országos választmány megyei

küldöttei is. Vendégünk volt Dr. Latorcai

János országgyűlési képviselő, a KDNP Országos Választmányja elnöke.

A baráti beszélgetésen a KDNP ügyeiről és felszínre került problémáiról,

valamint a hogyan továbbról tárgyaltunk. A megjelentek hitet tettek a megbonthatatlan egységre, és a határozott kiállásra.

Az értekezlet magáévá tette a Szabolcs-Szatmár megye KDNP felhívását,

amely aláírásgyűjtést kezdeményezett a nyugdíjkorhatár felemelése ellen,

valamint a GYES és a családi pótlék állampolgári jognal való juttatásáért. Az aláírás gyűjtést hamarosan megkezdjük és ez úton kérjük a lakosságot, hogy

A KDNP megyei szintű tanácskozása

akik ezzel egyetértenek támogassák e fontos kezdeményezést.

Az elnökség úgy határozott, hogy elutasítja a kormány megbuktatására kezdeményezett Torgyán-féle aláírás-gyűjtést. A kormány ténykedésével a KDNP sem ért egyet, és mi is azon vagyunk, hogy ez a kormány távozzon, de csak demokratikusan a jogállamisággal megegyező úton, vagyis a következő választáson, vagy a parlament által megszavazott bizalmatlanság útján. E kormány demokratikusan lett megválasztva, tehát a leváltása is csak demokratikus eszközökkel történhet meg.

Mélységesen elítéljük azt az „alpári” hangnemet, melyet Torgyán úr hangoztatott a törvényesen megválasztott kormány ellen, még akkor is,

ha a jelenlegi kormány semmi okot nem ad a dicsőre. Másfélmillió magyar állampolgár adta le a szavazatát – tudatosan, vagy félrevezetetten – erre a kormányra és ezek a gyűlöletkeltő förmedvények sértik ezeknek az embereknek alkotmány biztosította jogait. Egy törvénytelenül megbuktatott kormány mindenkor diktatúrát és káoszt von maga után.

Egy kormány leváltása csak egy jobb politikai és gazdasági alternatíva által lehetséges, amelyhez szakértői, higgadt és megfontolt agyakra van szükség, nem pedig demagóg és alvilági pufogtatásokra és lázításra, mert aki kardot ránt, kard által esik el.

VASZKÓ ANDRÁS elnök

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicséző szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmaért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohasem maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmunk, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Ujházy Miklós endrődi főkantora az Úr Jézus öreg dalnoka (1863-1941)

Apja: Ujházy Sándor, 17 éven át volt Endrőd kántora. A kántorlakást hét gyermek: három fiú és négy lány népesítette be. Közülük Miklós és öccse Sándor folytatta apja hivatását. A fiatalon elhunyt endrődi kántort „kérges igazságnak” titulálta az akkori endrődi nép. Sándorból Békés főkantora, egyik hűgéből pedig endrődi óvónő lett.

Az apa érdemei is Miklós felé billentették a kántorválasztó testület mérlegét. A hatalmas termetű, csodás zengésű hanggal megáldott fiatalember „fiatalos erővel, mélységes hitbeli meggyőződéssel, lángoló költői lélekkel lépett az endrődi egyházközség szolgálatába, és erre Isten és ember előtt egész életére felelősködött.”

Csak Ő tudná megmondani, hogy 52 év szolgálat alatt hány-szor mászta meg a torony homályos csigalépcsőjét, hány-szor tette kezét Szent Cecília hangszerére, az orgonára. Hány-szor hangzott fel ajkáról az Isten dicsőítése és a Boldogságos Szűz magasztalása, és hány-szor állott a sírnál búcsúztatóval, vagy hány-szor zúgott fel az orgona az életnek induló fiatalok násznapja alkalmával.

Az élete mindig nyugalmas munkával volt tele. Reá illik a költő gondolata: „Elvégeztem az ércnél maradandóbb munkát.”

mert az ÉGI LANT három kiadásban is megjelent, és ország-szerte közkedvelt ima és énekes könyv volt.

Költői lelkületéről tanúskodnak: a HÁBORÚS OFFERTÓRIUM, HALOTTI BÚCSÚZTATÓK, VÁLOGATOTT BÚCSÚZTATÓK, s azonkívül a ki nem adott gyönyörű énekek. Közülük az 1938 évi Budapesten tartott EUCHARISTIKUS KONGRESSZUS-ra írt himnusz: Ím a boldog Jeruzsálem, már kitárta ajtaját...

Közismert volt ragyogó életkedve, mely különböző összejöveteleken mókás hangú dalokban buggant ki belőle. (Irsai búcsúztatója. Az oláh seregek búcsúztatója. Ám felejthetetlen a fájdalmas hangvétellű „A harangok búcsúztatója”).

Az egész község volt tanúja annak a szeretetteljes kapcsolatnak, mely életét holtáiglan az apró termetű Csoór Idához, hűséges feleségéhez fűzte. Bár házasságukból hiányoztak csillogó gyermeki szemek, de két árva lánykát: Etust és Mariskát magukhoz vették, felnevelték és boldog életre elindították, mintha a saját gyermekeik lettek volna.

1938-ban ülte meg 50 éves kántori jubileumát, melyen VÉGHATÁROZATBAN mondta ki Endrőd község képviselő-testülete: „...”mélységes tisztelettel, meleg ragaszkodással, mélységes magyar szeretettel és őszinte lelkesedéssel köszönti 50 éves közéleti szolgálatának fordulóján Ujházy Miklóst, és előtte az elismerés zászlaját a legmélyebben meghatja, azért, hogy az elmúlt 50 év alatt nemcsak hivatás-szerű kötelességének, hanem állásával járó társadalmi kötelességének is híven és oly módon tett eleget, mely részére a község egész társadalmának megbecsülését mindenkor biztosította.”

Idősebb korában tehetséges segédkantorkok szolgáltak mellette. (Laczkó Ferenc, Juhász Pál, Id. Fehérváry Ferenc, Kalmár László, Bányai Emil...)

Rövid nyugdíjas idejét, 1940-től a Kántorkert tornyos házaskájában töltötte.

A Hármaskörös tudósítása utolsó napjairól: „...”Ujházy Miklós, az Úr Jézus öreg dalnoka elnémult. A húsvéti körmenet végén még utoljára elorgonálta a Te Deum-ot és a Regina Coelis-t. Húsvét napján lázasan még eljött a templomba, de már hűséges élettársa és jóemberei segítségével vánszorgott haza, és többé nem is kelt fel. Tüdőgyulladás ölte meg elpusztíthatatlannak gondolt, egykoron óriás erejű, kétméteres testét.”

A falu népe hatalmas tömegben kísérte utolsó útjára. Az elő-re elkészített saját búcsúztatóját régi barátja, az endrődi származású Kalmár Illés csongrádi főkantora énekelte el, a hívők hangos zokogása mellett a Szarvasvégi temetőben.

MÁRTON GÁBOR

Részlet önön búcsúztatójából

.....
A harang megkondult.
Engem hitt így hajdanán.
Érzem, egy élten keresztül
Hangja a lelkembe rezdül,
(:Mintha nevem hallanám:)

Sok szép, ünnep jöttén
Mennyi boldog alkalom!
- Elfelejthetetlen évek,
Mikor mindig lelkes ének
(:Kelt szavára ajkamon:)

Most is szól, de nem kelt,
Ringat, mint a bús dalok...
Nekem is volt bús emlékem,
Rágondolva könnyebb nékem
(:A lemondás... s meghalok:)

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A Közösségi Ház

április havi programja

5-én 9-17-ig Cipővásár,
10-én 17.30-tól Cukorbeteg klubja
13-án 17-től Batyus-bál a Magányosok klubja rendezésében.
16-án 17-én, 18-án 9-16-ig Bútorvásár
20-án 10-12-ig Játsszóház (Nemekészítés)
20-án 16-tól Teaház (Városi zene - Valuska Lala és barátai)
24-én 18-tól A Kisgazda Párt gyűlése
27-én 17-től Batyusbál a Nyugdíjas Klub szervezésében.

A bútorvásár napjai kivételével egész hónapban megtekinthető a Közösségi Házban az épülő jurtasátor: (Hétköznapokon 8-16-ig)

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

A Közösségi Házban március 22-én megtartott 100 Fok Celsius Együttés gyermeknászorát Balázs Dezső, Gele Ferenc és Újlaki Szabolcs vállalkozók támogatták. Köszönjük szépen a segítséget.

Könyveket szeretők figyelmébe!

Mini könyvesbolt nyílt az endrődi könyvtárban! Kedvező áron kaphatók új könyvek (mese, ifjúsági, szépirodalmi, romantikus, krimi, fantasztikus, szakácskönyvek, stb.)

Megkezdjük a videokazetták kölcsönzését is! Térjen be hozzánk, nézze meg kínálatunkat!

A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskolában az év március 1-én került sor a Zrínyi Ilona Matematikai Verseny megyei fordulójának megrendezésére.

Az iskola tanulói közül a legszebb eredményt Blaskó Dénes 6/a osztályos versenyző érte el, aki 2. helyezést ért el az évfolyamán versenyző 361 tanuló között. Ezzel az eredménnyel Dénes városunkat is képviseli az 1996. március 30-31-én és április 1-én megrendezésre kerülő országos vetélkedőn, Kecskeméten. Felkészítő tanára: Paróczai Zoltán

Az iskola további eredményei: Smíri Sándor 5/b osztályos tanuló 414 versenytársa között 13. helyezést ért el.

Csapatversenyben a 6. osztályos versenyzők 46 iskola közül a 5. helyen, az 5. osztályos tanulók pedig a 41 iskola közül a 6. helyen végeztek.

Szerkesztőségünk gratulál a győzteseknek a jó eredményt elért tanulóknak

Sítúráló tanulók: „Jövőre ismét megyünk!”

Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola hagyományteremtő jelleggel az idén első ízben szervezett tanulói számára sítábort. Bartolák József és dr. Valach Béláné testnevelők, valamint Szurovecz Istvánné a Szülői Munkaközösség elnöke kíséretében 25 tanuló ismerkedett Salgótarjánban és környékén, valamint a Kekešen a lesiklás örömeivel. Napbarnított arccal, élményekkel gazdagon, a „Jövőre ismét elmegyünk!” kemény elhatározásával tértek haza a 8 napos túráról.

Az Önkormányzat munkájáról

Már ez év elején egyértelmű volt, hogy nehéz esztendő vár Gyomaendrőd Önkormányzatára. Az elmúlt évben sikerült a csődöt elkerülni, de most lényegesen több és sok esetben kellemetlen intézkedést kell hozni, hogy a város talpon maradjon.

Még nem került sor a költségvetés tárgyalására, de már annak szellemében döntöttek a képviselők a tiszteletdíj 1996 március 1 és december 31 közötti időtartamra történő szüneteltetéséről. Erre az időre a polgármester és a jegyző sem kap költségtérítést. A választott képviselők közül a polgármester illetménye és az alpolgármester tiszteletdíja változatlan marad.

Forrás hiányában a köztisztviselők ruhapénze és étkezési térítése sem kerül folyósításra.

A március 5-i testületi ülés fő napirendi pontja a költségvetés tárgyalása volt. Mivel decemberben nem álltak rendelkezésre a megfelelő adatok, az akkori számítások szerint a költségvetés hiánya közel 340 millió Ft. volt. A támogatások ismeretében megállapítható, hogy a központi támogatás több mint 18 millió forinttal kevesebb, mint az elmúlt évben. A bevételek az 1995 évi tény szinten, míg a kiadások az elmúlt évihez csökkentve lettek megtervezve. A bizottsági vélemények az előterjesztésben szereplő variációkat illetően megosztottak. Végül az 1/B. változat került elfogadásra, melyben az iskolák többsége a normatívnál felül lesz finanszírozva és a Mezőgazdasági Iskola is megkapja a törvényesen járó összeget. Ezzel a változattal a hiány 8 millió forint. Egyet értettek a képviselők abban is, hogy a Hivatal a szakbizottságokkal együtt vizsgálja felül az intézmények működését és ha kell még létszámcsoökkentéssel is hasson a költségek csökkentésének irányába. A Mezőgazdasági és Pénzügyi Bizottság március 12-i ülésén áttekintette azokat az ingatlanokat, (épületeket, zártkerti földeket), melyek értékesíthetők. Március végén a bizottság tagjai bejárják és szemrevételezik az ingatlanokat, és sor kerülhet a pályázat útján való értékesítésükre.

A költségvetési rendelet elfogadására március 26-án kerül sor.

VÁRFI ANDRÁS

SPORT

Nehezen vártuk a hosszú tél végét. Hiányzott a foci. Az Endrődi Barátság azonban jól felhasználta az időt. Intenzív edzések mellett egész sor edzőmérkőzést játszott. Az utolsó három eredménye: Mezőberénytől 1:0-ás vereség, Kondoros ellen 4:0-ás, Kamut ellen 2:0-ás győzelem. Az új játékosok szervesen illeszkednek már bele a csapatba. Kezd kialakulni a stílus. Persze még van mit javítani. Remény van, hogy a felfrissített gárda egységes, ütőképes együttessé válik.

A népes látogatottságú edzések helyét március 23-án átveszi a szorító. Nem is akármilyen sportcsemege: Gyoma FC elleni helyi rangadó. Nagy küzdelmet, sportszerű mérkőzést és hazai sikert várunk.

Március 17-én elmaradt Szeghalom elleni mérkőzést május 1-re tették át.

Március utolsó mérkőzése Oroszán kerül sorra. Áprilisban vendéglátjuk a BCS. MÁV-ot aztán Elekre látogatunk, melyet Csabacsüd érkezése követ, s a hónap utolsó küzdelmét Battonyán vívja a Barátság.

A SZIKRA programja:

IV. 7. Endrőd - Sarkadkeresztúr

13. Kötgyán - Endrőd

21. Endrőd - Bucsa

28. Tarhos - Endrőd

Szeretnénk nézőcsúccsal kezdeni! Valamikor ezek figyelték a Endrőd - Gyoma párharcot! Jöjjön, hívja barátait, ismerőseit! Nem fognak csalatkozni!

Hajrá Barátság!

Rá-rá SZIKRA!

Katolikus krónika

áprilisi ünnepeink:

április 4. csütörtök:	Nagycsütörtök
április 5. péntek:	Nagypéntek
április 7. vasárnap	Húsvétvasárnap
április 8. hétfő	Húsvéthétfő
április 23. kedd:	Szent Adalbert püspök és vértanú

A NAGYHÉT ÉS HÚSVÉT AZ ENDRÓDI TEMPLOMBAN

Március 30. Virágvasárnap: 8 órai Szentmisén barkaszentelés és virágvasárnap passió

április 1. nagyhétfő este 6: Lelki gyakorlat

április 2. nagykedd este 6: Lelki gyakorlat

április 3. nagyszerda este 6: Lelki gyakorlat

április 4. nagycsütörtök 6: Az utolsó vacsora miséje, majd adoráció

április 5. nagypéntek 6: Az Úr szenvedésének liturgiája, passió

április 6. nagyszombat: 8-tól este 5-ig egész napos szentsír adoráció, este 5-kor kezdődik a Húsvét vigíliája, tűz- vizszentelés, exultet, feltámadás miséje, a végén **utcai körmenet**.

április 7-8 húsvétvasárnap húsvéthétfő, misék reggel 8-kor, és délelőtt 10 kor lesznek. (Nincs esti mise!)

Szent Gellért püspök III. 980-1046

Vértanúsága

Endre és Levente hercegek hazajöttek lengyelországi száműzetésükből. Mindenki bennük látta a jogos trónörökösöket, siettek köszöntésükre. Több püspöktársával Gellért is elindult. Jellemző, hogy a hosszú utat bántatlanul tették meg – valószínűleg ismét Pentelénél kelve át a Dunán – előbb Székesfehérvárra menve, de a hercegeket ott még nem találva – egészen Diósdig. Itt társaival együtt megéjszakáztak. Reggel a Szent Szabina

templomban mondott miséje közben látomása volt arról, hogy vértanú lesz püspöktársaival együtt. Ezt könnyekbe kitörve mondta el nekik. Mégis nekivágtak az útnak. Közben a pogány-lázadás egyik csapatának kóborlási körzetébe jutottak. Ezek fogták őket és felvitték szekereiket a Kelenhegyre, ahol Vata táborozott csapataival és a fölkelés vezérkarával. Mind tudták, hogy Gellért István királynak volt egyik főembere. Súlyos kövekkel megdobálták őket. Gellért megúsza, ezért egy kétkerekű kordéba ültetve a mélységbe taszították. Mivel még volt benne valami élet, és alant álló öt pogányok lándzsával átdöfték mellét, és fejét egy kiálló kősziklán összetörték. A mai Várhegytől délre, úgy körülbelül a Tabáni helyén lévő városnak – amit szintén Pestnek neveztek – keresztény templomába vitték holttestét a hívők, és ott ravatalozták fel. A Vata-féle lázadás úgy tűnik föl, mint lázongó, elszigetelt csoport, amely nem is mer leszállni a hegyről. Nagy tisztelettel temették el őt s vértanútársait. Néhány év múlva földi maradványait a marosvári székesegyházba szállították. Tisztelete igen nagy volt, időnként lehanyaglott, időnként újraéledt; személyében az első magyarföldi nevelőt és az első magyarföldi főiskola alapítóját is tisztelték, de leginkább személyét, a maga korának legtudósabb, legképzettebb magyar főpásztorát. Vértanú püspöktársainak neve Bód és Beneta. A szentek és vértanúk között tiszteljük őket is, és emléknapjukat Gellérttel

együtt tartja a magyar egyház. A püspökök ekkor már, a század közepén, túlnyomóan magyarok voltak. Mindez 1046 szeptember 24-én történt.

Felravatalozásának körülményei maguk is arra vallanak, hogy az, ami velük kapcsolatban történt, egy pogány horda műve, és a hívők nem félték már tőlük, hisz a halálra zúzódtott Gellért holttestét – anélkül, hogy a legcsekélyebb félelmet tanúsították volna Vata csoportjával szemben – elvitték és fölravatalozták a mai tabáni Plébániatemplom helyén.

Szent Gellért mint Areopagita Szent Dénes misztikáján át a görög nyelvű Kelet és latin nyelvű Nyugat tudományának egységévé olvasztója, mint Szevillai Szent Izidor húsz könyvből álló „Enciklopédiájának” kívülről tudója, tehát a világi tudás és az akkori ismeretek legmagasabb fokán való ismerője, mint pap és a maga idejében a magyar föld legkiválóbb tudósa, ma nagyobb tiszteletet – kultuszt – érdemelne... Mint olyan főpap, teológus és világi tudós, aki bár itáliai volt, lelkében és idetartozásában teljesen magyarrá vált, és aki előtt utolsó miséjében megmutatkozott vértanúhalála, amit kész szívvel fogadott el. Alakja hatalmas mintája és alakítója lehetne a legmodernebb egyházi és világi kultúra felé tájékozódó papságunknak, tanítóknak, tanároknak, és minden művelt, modern embernek.

Egyházmegyénk zarándoklatai

Egyházmegyénk a századok folyamán mindig nagy tisztelettel adózott első püspökünk vértanú emlékének.

1. zarándoklat: Magyarország millenáris ünnepségei után, a szentévtben, 1900 szeptember 23-án ettől az ősi tisztelettel vezetett Desseffy Sándor csanádi püspök (1892-1907) vezetése mellett 328 személyből álló egyházmegyei zarándoklat indult Velencébe. Az itteni San Giorgio szigetén levő bencés kolostor apátja volt Szent Gellért. Szeptember 25-én Muranóban ünnepélyes körmenetben tisztelték egyházmegyei zarándokaink Szent Gellért ereklyét és háladó szentmisén vettek részt a velencei papság és hívek sokaságával együtt. A magyarok ünnepségén jelen volt Giuseppe Sarto velencei bíboros pátriárka, a későbbi X. Szent Pius pápa is. A csanádi püspök új, díszes ereklyetartót készíttetett a Muranóban őrzött ereklyéknek. Márvány emléktáblákat is állíttatott fel és egy nemzeti zászlót helyezett el. Az egyik emléktábla felirata:

„Mídonn Magyarország a kereszténység fölvetelének és királysága megalapításának kilencszázados évfordulóját ünnepelte, e szent helyre, hol a magyar nemzet nagy apostola Szent Gellért vértanú, első csanádi püspök nevelkedett és apáti tisztséget viselt, 1900. évi szeptember 25-én hálás kegyelettel elzarándokolt, itt ünnepélyes istentiszteletet tartott, s ezt a feliratot készítette Csermeki és Tarkeői Desseffy Sándor csanádi püspök, Szent Gellértnek 86-ik utóda, káptalanával, papságával és híveivel együtt.”

2. zarándoklat: 1930-ban a csanádi egyházmegye fennállásának 900 éves jubileumi esztendejében, Szeged város fogadalmának 50. évfordulóján, amikor már lázas munkája készülnek a fogadalmi templom felszentelésére, június 24-én országos jellegűvé nőtt népes csanádi egyházmegyei zarándoklatot vezet Velencébe dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök Szent Gellért tiszteletére.

A csanádi püspök kérésére Velence pátriárkája Lafontaine Péter kardinális a felszentelendő szegedi fogadalmi templom részére Szent Gellért ereklyét ajánlott fel.

3. zarándoklat: A következő zarándoklat Szent Gellért tiszteletére Velencébe most volt, március 26-29 között, Gyulay Endre püspök úr vezetésével. Gyomaendrődöt 10-en képviseltük.

Iványi László
plébános

Ünnepre készül, s velük együtt Endrőd népe a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskolának a miliecentenáriumi rendezvénysorozat részeként 1996 május 18-án 10 órai kezdettel tartandó névadó ünnepségre.

- A rendezvény programja:
- Rózsahelyi Kálmán emlékkiállítás az iskola zsibongójában
- Ünnepi műsor az iskola udvarán

Ünnepre készülünk

— Az iskola tanulóinak bemutatkozó gálaestje a Közösségi Házban
Az iskola vendége lesz Rózsahelyi Kálmán unokája: Abóczy Róbertné Rózsahelyi Marica és családja New Jersey-ből.

A rendezők szeretettel várják az endrődieket, gyomaiakat, az Endrődről elszármazottakat, minden érdeklődőt! Ünnepeljünk együtt!

Íme a levélváltás, amely megelőzte a névadó ünnepséget:

A meghívás

Kedves Mária Abóczy!

Alulírott a 3. sz. Általános Iskola és Diákotthon igazgatója (Gyomaendrőd), azzal a kéréssel fordulok Önhöz, hogy szíves hozzájárulásával támogassa iskolánk névváltoztatását, mely szerint intézményünket az Ön szépeplékű nagyapjáról, Rózsahelyi Kálmánról neveznénk el.

Az elnevezéssel tisztelni szeretnénk Endrőd országos híréül szülte, a Nemzeti Színház örökös tagja, az első színiiskola megalapítója, Rózsahelyi Kálmán emléke előtt.

Iskolánk elé követendő példaként, nevelési alapeszmeként szeretnénk állítani pedagógiai munkásságát: az empátia, az átélés lélektanának, az anyanyelv hiteles és igaz érzéseket megszólítani tudó használatának tanítását. Mindezeket keresztül tanítványaink érzelmi gazdagítását kívánjuk szolgálni.

Tisztelettel kérem, amennyiben céljainkkal egyetért, a mellékelt nyilatkozatot aláírni, s címünkre visszaküldeni szíveskedjék.

Rózsahelyi Kálmán tiszteletére ünnepséget szeretnénk rendezni. Amennyiben Magyarországra látogat, s ennek időpontjáról tájékoztat bennünket, a rendezvényt ehhez az időponthoz igazítjuk, s nagy megtiszteltetésnek vesszük, ha elfogadja meghívásunkat.

Mielőbbi válaszát tisztelettel várom és előre is köszönöm.

Az endrődi iskola dolgozói és tanulói nevében szeretettel üdvözlö:

Ladányi Gáborné
igazgató

Gyomaendrőd, 1996. január 9.

A válasz febr. 12. 96. (részlet a levélből)

Kedves Ladányi Gáborné!

Felkérésüket két nappal ezelőtt kaptam kézhez. Régen nem örültem ennyire valaminek! Levelét olvasva férjem rögtön megjegyezte, hogy neki fogalma sem volt arról, hogy a magyar nyelv ilyen szép. Igen ilyen szép, ha szívből jön. A férjem itt született magyar szülőktől - de az Ön levele egy született magyarból is csak tisztelet és elismerést válthat ki.

...nagyon szeretném erre az ünnepségre úgy lányomat, mint fiamat családjukkal együtt Endrődre levinni, ahol én számtalanszor megfordultam már különböző műsorokkal és még arra az ünnepélyes estére is amikor könyvtárat neveztek el Nagyapámról, aki az én tanítómesterem is volt.

Nekem itt van egy magyar szobám, és ott egy "magyar sarok". Szeretnék az iskolájuknak innen valamit hazavinni.

Talán berendezhetnénk egy kis Rózsahelyi vitrint?

Kérem közölje velem véleményét és én mindent kidíltásra kész állapotban vinnék haza.

Meghívásukat nagyon köszönöm, és nagy örömmel el is fogadom

Szerető üdvözlettel
Rózsahelyi Marika

HOZZÁJÁRULÁS

Alulírott, Rózsahelyi Kálmán törvényes leszármazottja hozzájárulok, hogy az endrődi, jelenleg 3. Sz. Általános Iskola és Diákotthon nagyapámról nevezzék el.

Nagyapám Rózsahelyi Kálmán 1873. október 6-án született Endrődön. A Nemzeti Színház örökös tagja volt, s színművészeti iskolát alapított.
Szülőfalujához igaz ragaszkodás fűzte.

Az intézmény gesztusát kiemelkedő személyisége iránt érzett tisztelet és őszinte elismerés jelként szívesen fogadom.

Igaz örömmel és könnycseppel:

Abóczy Róbertné

Mária Abóczy

Rózsahelyi Marika

New Jersey 1996. febr. 12.

- Kedves főorvosnő, szerkesztőségünk és olvasóink nevében gratulálunk Önnek, kinevezése alkalmából. A polgármester úr szavaival élve nem is lett volna alkalmasabb személy erre a tisztségre. Valóban. Igen nagy szeretet és tisztelet övezi Önt. Noha sokan ismerik a városban, mégis kérem, néhány mondatban, ismertesse életútját!

- Megtisztelve érzem magam - méltánytalanul is a dicséretre. Csak a dolgom végzem, mint annyian mások. Talán én szerencsésebb vagyok, hogy olyan munkám van, ami számomra hívás és kedvtelés is. Szegeden végez-

tem, utána Gyulára kerültem a Megyei Kórház Szemészeti Osztályára, ahol nagyon megszerettem a választott szakmámat. 1973-ban családi okok miatt jöttem Gyomrára, amit nem éltem meg karrier feladásaként. Megszerettem ezt a kórházi munkától oly különböző feladatot. Itt közelebb kerültem a betegekhez, hisz az orvosi hívatást is az emberek iránti szeretet miatt választottam. Azt sem tartottam elhanyagolhatónak, hogy két gyermekem nevelésére a szakrendelés mellett lényegesen több időm maradt.

- Olvasóink panaszozzák, hogy bezárják a peremkerületekben lévő rendeléseket. Igaz ez? És ha igen, mi a véleménye Önnek erről? És milyen megszorító intézkedésekre kell számítanunk?

- Igyekszem a város egészségügyét úgy alakítani, hogy a betegellátás az egészségügy pénztelenségét ne szenvedje meg, a megszorításoknak a betegek ne lásák kárát. Minden rendelés változatlanul megmarad. A takarékoskodás, a szervezetben belüli személyi és dologi kiadások csökkentését jelenti. Ennek ellentmondani lát-szik az Ön által kérdezett Öregszoelői rendelő finanszírozásának megszüntetése. Az alapellátást a kerületben vállalkozó házi orvos kolléga látja el. Ő kapja a Társadalombiztosítótól a térítést a betegek száma szerint, a neki leadott biztosítási kártyák alapján, valamint a területi ellátásra és a rendelő fenntartására. Az egészségügyi intézmény ezen feladatokra egy fillért nem kap a TB-től, így nincs miből finanszíroznunk. Ha a kollega szükségesnek látja a rendelés fenntartását, úgy örömmel és a betegek megelégedésére szolgál, ha továbbra is működ-teti a TB-től részére leadott pénzből.

- Március 13-án előadást tartott a cukorbeteg klub-jában Endrődön, ahol magam is részt vettem. Mondha-tom nagy érdeklődéssel hallgattam tájékoztató előadását. Hogyan jut még ideje erre is?

- A szemészeti rendelés mellett éveken keresztül végeztem iskolaorvosi, üzemorvosi tevékenységet is. Az igazgatási munkát is természetesen rendelési időn kívül végzem. És e mellett, ha néha a betegekkel találkozhatom egy-egy beszélgetés keretében azt nagy örömmel teszem.

- Tehát új megbízatása is többlet munkával jár.

- Nagy örömmel vállaltam az ismert körülmények és az egészségügy nehéz anyagi helyzete miatt a városi igazgató főorvosi megbízatást, amely egy évre szól, de tudom, hogy valakinek kezébe kell venni a dolgokat, és a Polgármesteri Hivatalnak nagy választási lehetősége nem volt a kollégák leterheltsége miatt. Úgy gondoltam, megpróbálok tiszteleggel helytállni az adott lehetőségek

A főorvosnő előadást tart a cukorbeteg klubjában

keretein belül. Nem könnyű munka, rengeteg energiát, időt igényel és tragikusan szűkek az anyagi lehetőségek az Önkormányzat támogatásával is.

- S végül mondja el nekünk, milyen tervei vannak az igazgató főorvosi munkájában?

- Hogy milyen terveim vannak? A jelen körülmények között a túlélés, a városi egészségügy működőképességének megtartása. Ezen túl: a további privatizációk segítése az alapellátásban, az ügyeleti rendszer fenntartása az Önkormányzat segítségével, csekély anyagi lehetőségeink ésszerű felhasználásával színvonalasabb ellátás biztosítása a lakosság érdekében.

- És meg vannak hozzá az eszközei?

- Mint mondtam a pénzügyi eszközök szűkösek, de közös munkával, az egészségügyi dolgozók támogatásával, megértésével mindezt véghez tudjuk vinni, és a reménnyel, hogy jobb, gazdagabb éveknél nézünk elébe.

- Kívánom, hogy úgy legyen.

Köszönöm a beszélgetést, és további jó munkát kívánok.

Császár Ferenc

Az együtt ünneplés szép példáját láthattuk Gyomán és Endrődön. Az ünnep március 14-én vette kezdetét délután négy órakor a gyomai Sportcsarnokban, ahol a Kner Imre Gimnázium tanulói adtak igen szép műsort az egybegyűlt diákságnak és a felnőtt lakosságnak.

Dr. Frankó Károly üdvözlése és a diákok szereplése után az ünnepi szónok, a város meghívott vendége, Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő, a KDNP Országos Választmány elnöke lépett a hallgatóság elé. Idézzük őt:

„A lassan kibontakozó kikelet legszebb napján március 15-ének előestéjén nehéz megilletődöttség és emelkedettség nélkül beszélni.” - Kezdte ünnepi megemlékezését Latorcai János. - „Nehéz, mert 1848 márciusának dicsősége máig kiolthatatlan fényként ragyog nemzeti múltunk csillagoltján. Nehéz, mert a nemzeti jövőt szolgáló országrengető viharok csak ritkán támadnak történelmünkben. Nehéz, mert igaz, történelemformáló gondolatok csakis akkor születtek, amikor a korszerű elveket, eszméket hirdető erőket a régi, elavulttá vált rend akarta előreengedni, amikor a nemzetben olyan erők tudtak sűrűsödni, akik megérezve a pillanatot, merték vállalni nemcsak a kiáltás, hanem a cselekvés kockázatát is a változás, a kibontakozás, a jövő érdekében.

Nemzetünknek e csodálatos nemzedéke ismerte a történelmi mennydörgés üzenetét és

a megindult nép szavát. Hiszen „A mennydörgés azt mondja: le térdeidre ember, az Isten beszél! A nép szava is megdörögött és mondta: föl térdeidről rabszolga, a Nép beszél! Tartásotok tiszteletben e napot, mellyen a nép szava először megszólalt. Március 15-dike az, írjátok föl szíveitekbe és el ne felejtsetek.”

Az Életképek ezekkel a lelkesítő mondatokkal méltatja március 15-e eseményeit.

148 éve valamennyi márciuson ebből a megújulásból merítve tölti el szívünket a bizakodás, a hit és a remény, hogy március idusa végre meghozza valamennyiünknek szívébe a hön áhitott megbékélést, a valódi tetteket, a jövőteremtés igaz feltételét.”

Majd beszédeben utalt a 148 évvel ezelőtti eseményekre, idézte Kossuth Lajos, Széchenyi, Deák szavait, s így folytatta: „Végül, de fontosságát tekintve nem utolsó sorban az értékek között kell említeni, hogy a ma sokat emlegetett jogállamiság követelményrendszerét a magyar történelemben először a 12 pont fogalmazta meg, hiszen első pontként mindjárt a sajtószabadság kivívását, a cenzúra eltörlését követelte, és a követelések között szerepelt a független, felelős minisztérium, az évenkénti országgyűlés, a törvény előtti egyenlőség, a közteteherviselés, a jobbágyviszonyok eltörlése, a nemzetőrség, és a politikai foglyok szabadon bocsátása.

Közhely, hogy a történelem az élet tanító-mestere, és az is közhelynek számít, hogy a történelem nem ismétli meg önmagát. Mégis 1996 márciusában kötelességünk párhuzamot vonni 1848. március 15-e, és 1956. október 23-a között. 1948 március 15-ét egy kiérlelt reformkorszak előzte meg, míg 1956 október 23-át csak az írók és a művelt értelmiség hatékony, néha sikertelenül, néha sikeresen akadályozott szellemi tevékenysége és egyre növekvő társadalmi hatása. Mindkét forradalom elbukott, mind a kettőt idegen hatalom verte le, és mindkét forradalom lázas napjait véres megtorlás követte. A két forradalomban győztes eszméket azonban nem lehetett megsemmisíteni és kiirtani.

1848. március 15-ét 19 év után követte a kiegyezés, 1956. október 23-a után 33 évet kellett várni arra, hogy a vérbefojtott forradalom eszméi békés átmenettel érvényesülhessenek.

Petőfinék a nemzetgyűléshez intézett

Március 15

sorai valójában mindkétszer az egész nemzet-hez szóltak:

Hazát kell nektek is teremteni!

Egy új hazát, mely szebb a réginél

És tartósabb is, kell alkotnotok

Petőfinék ez az üzenete nekünk is szól, a manák is szól, mert nemzeti hagyományainkra alapítottan most nekünk kell olyan új hazát teremtenünk, amely szebb a réginél és tartósabb is, amely legalább újabb 1100 évet biztosíthat a Kárpát medencében e sokat szenvedett nemzetnek.” - Majd utalt jövőt építő törekvéseinkre és így folytatta: „Valamennyiünk számára világosan látható, valódi jövőnk csak akkor lehet, ha megbecsüljük múltunkat, elfogadjuk, hogy a múlt és a jövő között a jelen feszíti az összekötő hidat, és a jelenben mindent megteszünk a demagógia, a megosztottság, a kicsinyhítség ellen, a nehézségek elhárítása érdekében.

Ez tehát közös felelősség és közös munka! Ha visszatekintünk 1100 éves európai történelmi múltunk vértáza zivatros századain, csak azt tapasztalhatjuk, hogy az ezeregyszáz év alatt valami külső kényszerítő erő hatására mindig a fennmaradás és a történelem színpadáról való eltöröltetés végletei között cselekedtünk, többnyire mások által még nem kitaposott csapásokon. Életünk minden percének szorításában csakis belső tartalékaink kiaknázásával lehet remény fennmaradásunkra, az annyira óhajtott szebb, emberibb jövő megélésére. Elengedhetetlen, hogy tudatában legyünk, van igaz történelmi múltunk, van felvállalható szellemi örökségünk, van alkotó tehetségünk, óriási munkabírárságunk, ötletességünk, találékonyságunk, türelmetlen tenni akarásunk, amivel a legreménytelenebb helyzetből is ki tudunk jutni, amivel a legsanyarúbb helyzetben is sikerült majd minden lehetőséget kizajtolnunk, most amikor napról-napra növekvő terhek következtében bénított, szűkülő gazdaságban kevesek hatalmas vagyonokat gyűjtenek, a társadalom többsége pedig a kevesek számára kiszolgáltatottan, a létminimum környezetében, vagy éppen az alatt vergődik, amikor gyermekeink, unokáink lehetőségeit alapjaiban veszélyeztető egyre rosszabb ellátott oktatást és szociálpolitikát kényyszerítenek ránk, amikor egyéni teherbíró-képességünk végső határához jutva, a megosztottság, a jövőtől való félelem lett a társadalomban a meghatározó, amikor a hétköznapok rohanásában, a temérdek bizonytalanság közepette nincs idő a nemzeti tudat, a hazaszeretet kimunkálására, amikor újra és újra egyéni érdekek és hasznok határozzák meg a döntéseket és tetteket, amikor a rend és a fegyelem hiánya végzetessé teheti erkölcsünket, értékeinket.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Itt az ideje, hogy újra valamennyien eljusunk a felismeréshez, ezen újkori veszélyhelyzetben is, csakis az összefogás, az egyirányba való húzás, az erő sugallata biztosíthatja a reményt a mélypontról való elmozdulásra,

Gyomaendrődön

végző soron kényszerpályánk az európai út végigjárására.

Bármennyire is nehéz a jelen, bármennyire is megosztottak vagyunk, csak egy közös jövőben reménykedhetünk. És ebben valamennyiünk felelőssége adott. Ahogy Babits Mihály írja 1940 című versében:

„Most érzem, hogy sorsom a hazámnak sorsa,

mint fához a levél, hulltomig kapcsolva,
mert nem madár vagyok, hanem csak falevél,

mely ha fája kidől, sokáig ő sem él.”

Ha ezt átérezzük, és hívek leszünk

Arany János soraihoz

Hallottad a szót: „rendületlenül”?

Ábránd, hiúság, múltó kegy, javak -

Lenn a sikamló tér, nyomás felül,

Vész és gyalázat el ne rántsanak,

Oh, értsd meg a szót: árban és apályon

- Szirt a habok közt - hűséged megálljon!

akkor a hősök áldozata nem volt hiábavaló, mert megértettük az ünnep valódi üzenetét, és megfejtettük jövőnk alapkérdését. S ha mindezt ismerjük és tetteinkkel ezt szolgáljuk, akkor biztosak lehetünk benne, hogy itt a Hármas-Kőrös partján, itt az Alföld közepén 1100 év múlva is lesz ország és benne magyar jövő.”

Az egybegyűltek lelkes tapsal köszönték meg Dr. Latorcai Jánosnak elmélyült és lelkesítő szavait. Az ünnepség után zászlófelvonás következett, majd Kiszely Zoltán elszavalta a Nemzeti dalt, szaválata után a párok és társadalmi szervezetek megkoszorúzták a hősök emlékművét.

Másnap, március 15-én az Endrődi Római Katolikus Templomban reggel 9 órakor szentmisével kezdődtek meg az ünnepségek. Iványi László plébános úr emelkedett szavakkal emlékezett meg a szabadságharc és forradalom évfordulójáról.

„A korabeli krónikák szavaival köszöntjük nemzeti ünnepünket: „üdvözlégy fényes napja a magyar históriának, március 15-dike! Ünnepet szentel neked a rabságból szabadult magyar, miként megünneplik egyiptomi fogsá-

gukból kiszabadulásuk napját Izrael fiai és lányai...”

Üdvözlünk téged, 1848-iki országgyűlés, mely utolsó voltál Pozsonyban, de legelső vagy a magyar nemzet történelmében. A te erős karod zúzta szét a szolgálilincseket e nép kezéről, a te erős karod vetette meg e nemzet jövő boldogságának alapját, a te hatalmas szavad mondta ki, hogy legyen egyenlőség, szabadság és testvériség a népek között...”

És legyetek üdvözölve hazánk tüzes lelkű fiatalsága, ti, kik Pozsonyban és Pesten első voltatok megragadni a szabadság zászlóját, első voltatok küzdeni a megtámadott népjog és szabadság védelmében, és harcban véretek áldozták a megtámadott népjogért és szabadságért. Ti segítettétek fölírni ama nagy napon az elaltatott népet, a ti nevetek halhatatlan! Nemcsak ott voltatok első, ahol szólni, de első voltatok ott is, ahol tenni kellett. Nemcsak a szabadság terén voltatok hősök, hanem a csatamezőn is azok voltatok. A ti kiömlő véretek lett a drága pecsét szabadságunk arany bulláján.”

... Március 15 - szimbólummá vált. Nemcsak 1848 történelmi eseményeit jelenti, hanem a szabadság szimbólumát.

... Szabadságharcaink három jelentős év-száma - 1848-1956-1990 - tartalmában, jelentőségében, példaértékében összeölelkezik. Ha kezdetben elbuktak, és csak később győztek is forradalmaink, mégis dicsőségesek, és erőt, példát, biztatást adnak a szabadságukért küzdő népeknek

... Az 1100 éves magyar történelemnek vannak olyan eseményei, melyek nemcsak

nekünk, magyaroknak fontos, hanem Európá, sőt a nagyvilág számára is hordoz tüzenetet. Ilyen nap a mai is. ...

Nagyon sok embernek adott lelki erőt és kitartást a nehezebb időszakokban, az elnyomatás éveiben 1848 szelleme, és megünnepelése. Elszakított magyar testvéreinknek, határainkon túl ez a nap egyet jelent magyar identitásukkal.

... Tragikus módon pusztulva és pusztítva, fáradtan, reményt veszve, kiábrándulva és megtörve - de azért ünneplünk. Legyen már végre ez a nap az ébredés napja: a szabadságra ébredés napja: ne hagyjuk magunkat félrevezetni, becsapni. Próbáljunk a dolgok és történések mögé látni. Ne hagyjuk magunkat megosztani, találjunk egymásra.

Büszkén mondjuk: ...esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk, és őseink hitével imádkozunk, és kérjük Istenünket, a magyarok Istenét, hogy:

Isten áldd meg a magyart, jókedvvel és bőséggel.”

A szentmise után az endrődiek és gyomaiak társaságában zászlófelvonással, és a Himnusz hangjaival kezdődött meg az ünnepség. A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola tanulói szép műsort mutattak be Komóczy Attiláné és dr. Mindák Zoltánné tanáraik vezetésével a tőlük megszokott magas színvonalon. Itt is sor került Kiszely Zoltán által előadott Nemzeti dalra. Az ünnepséget a Szózat elnéklése, és a koszorúzás zárta be.

Császár Ferenc

Kik éltek a Körös mentén a népvándorlás korában?

A „Városunk” márciusi számában nagyon röviden szoltunk az őskorról. A vaskort már nem is említettem meg, ebbe az időbe tartozik a szkíta és kelta kor is. Ebből az időből is akadtak leletek. Leletek, melyet a föld és az idő megkímélt a teljes elpusztulástól. A szerves anyagok nagy része elpusztult. (fa, növényi, állati eredetű dolgok)

Tudni kell tehát mindenkinek, amit László Gyula ma is élő „régészóriásunk” mondott „... a múlt nem azonos azzal, ami megmaradt belőle.”

Nézzük tehát a népvándorlás korát:

1. Szarmata kor
2. Hun kor
3. Gepida kor
4. Avar kor

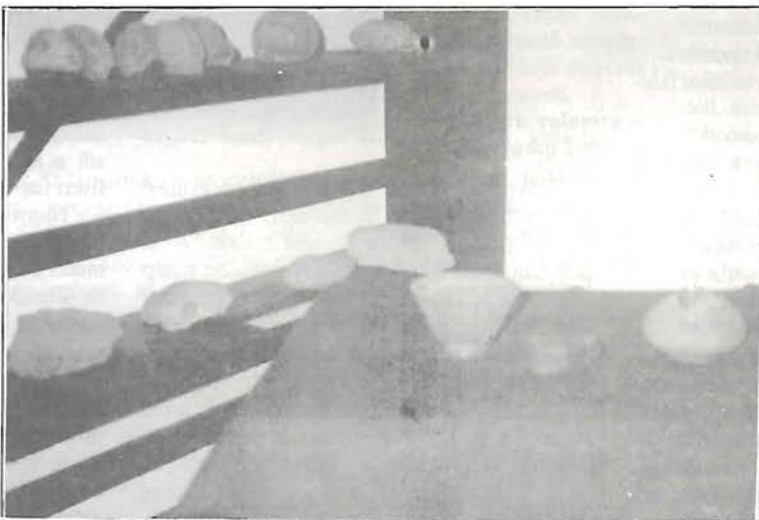
Szarmata kor: A szarmata híres perzsa (iráni) eredetű lovas nép, akik a II.-III.-IV. században itt élnek a mi

területünkön. Adva van a jó víz, jó legelő, termékeny földek és jó védelem a Körös zugaiban. Ez a nép bátor, szilaj, lovas nép. Aszszonyaik sok díszítő ékszert használtak. Kereskedtek a rómaiakkal, akik ekkor már egész Kölnig, sőt tovább is uralkodtak. A szarmaták nagy számban éltek itt. Bizonyítják temetőik, és a benne lévő leletanyagok. Hol találták a szarmata telepre utaló anyagokat? Szinte minden lelőhelyen. (több mint ötszáz helyen)

1972-ben amikor a Kocsorhegy irányában lévő gátat megerősítették, a földet a szemben lévő „tetűpart”, vagy „kisajátítási part”-nak nevezett magaslatról hordták fel a gátra. Ezt a területet mindenki ismerte, mert kiemelkedett a vízből. Amikor a gépek ezt a területet feldúlták, felszínre kerültek sírboltok. Gellai István kőműves észrevette a régészeti szempontból felbecsülhetetlen anyagot. Hozzám jött és mi mindent megpróbáltunk a rettenetes pusztítás okozta leletek megmentésére. De csak másnap jutott el jalkiáltásunk a csabai múzeumba, ahol Ecsédy István nevű régész fél nap késéssel, hivatalos papírral a kezében ki tudott jönni a munkák leállítására. Akkorra már a temető felső sírjait tönkretette a gép.

A feltárást Juhász Irén végezte. Még 29 szarmata sírt talált. Az előkerült tárgyak; ezüst tükör, bronz fibulák, ezüst

Régészeti ásatások Endrődön II. A népvándorlás kora

A szarmaták által használt római edények: piros „terra sigillata” mécses.
Megmentette: Balogh Imre

karperecek, fülbevalók, vaskés, vaskarikák, bronzból, ezüzből, vasból készült miniatűr baltácskák, piperedoboz, üveg, karneol és márvány gyöngyök, edények és még sok más. Összesen a feltárt sír, a más időkbeli valókkal együtt, 53 volt.

1970-ben Balogh Imre a fazekasi domb körül mélyszántással (Szedlák Elek és Galambos Sándor tanyája közelében) talált egy piros edényt és egy fekete mécses. Az edény és a mécses is római kori készítmény. Az edény piros „terra sigillata”. (Látható Fő út 1. sz. alatti régészeti gyűjteményben). A Juhász Irén által feltárt szarmata kori anyag a szarvasi Tessedik múzeumban látható.

Szarmata anyagot találtak még a mezőtúri vasút mentén a Hanyecz tanyánál. A Paphalom melletti területen pedig a II. századból való leleteket.

Az Öregszőlőtől nyugatra folytatott ásatások során a Katona tanyai magaslaton: több mint 20 szarmata sír került elő, ahol fémtükröt, ezüst dénárokat (Vespasianus császár idejéből), arany gyöngyöket, különféle típusú ezüst fibulákat (ezzel tűzték össze a női ruhát elől), edényeket, lószerszám díszeket találtak.

Szarmata edénytöredékek kerültek elő még a polyákhalmi-dűlőben, Csejten a nagy digógödör környékén, a Szentmiklós-zugban, Varjason, Udvarnokon, Újsejt, és a Simai-halomtól délre eső területeken.

Megemlítem, hogy aki olyan leleteket is adott át a gyulai múzeumnak, melyek idejét abban az időben még nem tudták meghatározni, pl. Dr. Kiss Vilmos konyári orvos egy Endrődről származó vassarlót adott át. De Endrődről való a szentesi múzeumba került „díszes réz karperec”, írja az egykori újság. Az 1983-as Pokornyi gyűjteményből endrődi származásúak a szarmata kori hasáb, henger és karika alakú borostyán gyöngyök. (Megvásárolta a Nemzeti Múzeum.)

Az ilyen kis írásban szinte lehetetlen többet felsorolni.

Említést kell még tennem a gepidákról.

Ezen a területen nem sok gepida leletet találtak. A Szujókereszt környékén egy gepidának nevezett sírt tártak fel, ahol egy két oldalas csontfésű került elő. A szarvasi út mellett lévő lelőhelyen korongolt gepida edénydarabokat, az Öregszőlő területén „jellegzetes díszítésű” gepida edénytöredékeket találtak.

Szkíta anyag is kevesebb akadt, mert a területeket már tönkretették a nagy gépek. Szkíta anyag került elő a Sós-halom, az Öregszőlő környékén.

A népvándorlás idején ezen a területen szinte minden nép megtelepült egy-egy ideig, vagy átvonult, de kisebb nagyobb leleteket mind hagyott hátra maga után. Nagy pusztítást végzett a Körösök szabályozása. Árpád kori falvakat pusztítottak el, mivel a régészet akkor még igen gyenge volt. Így csak jóakarató emberek becsületén múltott egy-egy történelmi értékű darab, lelet megmentése. Az emberi kapzsiság sok értéket pusztított el. Voltak akik azt hitték, hogy a megtalált tárgy örökké övék lesz. Mi emberek meggyünk, a tárgyak maradnak és velük együtt marad azoknak a becsületes embereknek a neve, akik feltárással a köz javát szolgálva segítették a történelmet a korok jobb megismerését.

VASZKÓ IRÉN

Fejezetek a régmúlt idők-
ből IV.

Endrőd újratelepül-
lésének előzményei
II.

Az első részben már szó esett arról, hogy 1703-ban Békés megye újratelepült falvai, köztük Endrőd is, elnéptelenedett. A mai Endrőd általános elfogadott települési dátuma 1731. április 24. Ekkor az alig egy évtizede újratelepült Nemeskerek-i község lakói útnak indultak és átköltöztek az endrődi pusztára. (Nemeskerek-i történetéről a következő részben fogok szólni részletesebben.) Az alábbiakban arra keresek választ, hogy az 1703 és 1731 közötti években volt-e folyamatosan élet az akkori praedium Endrődnek nevezett területen, létezett-e esetleg kisebb falucska a régi templom romjai közelében?

Kutatásaim során a fenti időszakra vonatkozóan találtam ugyan adatokat, de ezek egy részét nem lehet komoly érvekkel alátámasztani. Az endrődi Historia Domust Lábos János plébános (1826-1840) kezdte el írni 1833-ban. A nemeskerekiek átköltözéséről a következőket írja: „Interim sive lisdem sponte sua, sive T. Dominio diponente ad locum Endrőd vocatum anno 1717 advenerint...” (Mindazonáltal, vagy saját akaratukból, vagy az uraság rendezte ilyenképpen az 1717. évben az Endrődnek nevezett helyre megérkeztek...) Ugyancsak Ő másolt le egy, általa 1810-re datált, az endrődi lakosok által vagy megbízásából magyar nyelven írt levelet, amelyben a régi templom, és más épületek építésének történetét adták elő. A szöveg így kezdődik:

Fejezetek a régmúlt idők-
ből IV.

ENDRÖD ÚJRATELEPÜLÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI II.

„Minekutána 1718. Esztendő
táján ezen Helységet Kerekiből
szállották volna régi
lakosaink...” Ágoston
András

békésszentandrási
plébános a Tudomá-
nyos Gyűjtemény c.
folyóirat 1824/XI.
számában írt egy
tanulmányt Endrőd
történetéről és akko-
ri jelenéről. Ő is 1718-at nevez meg alapítási évként, s

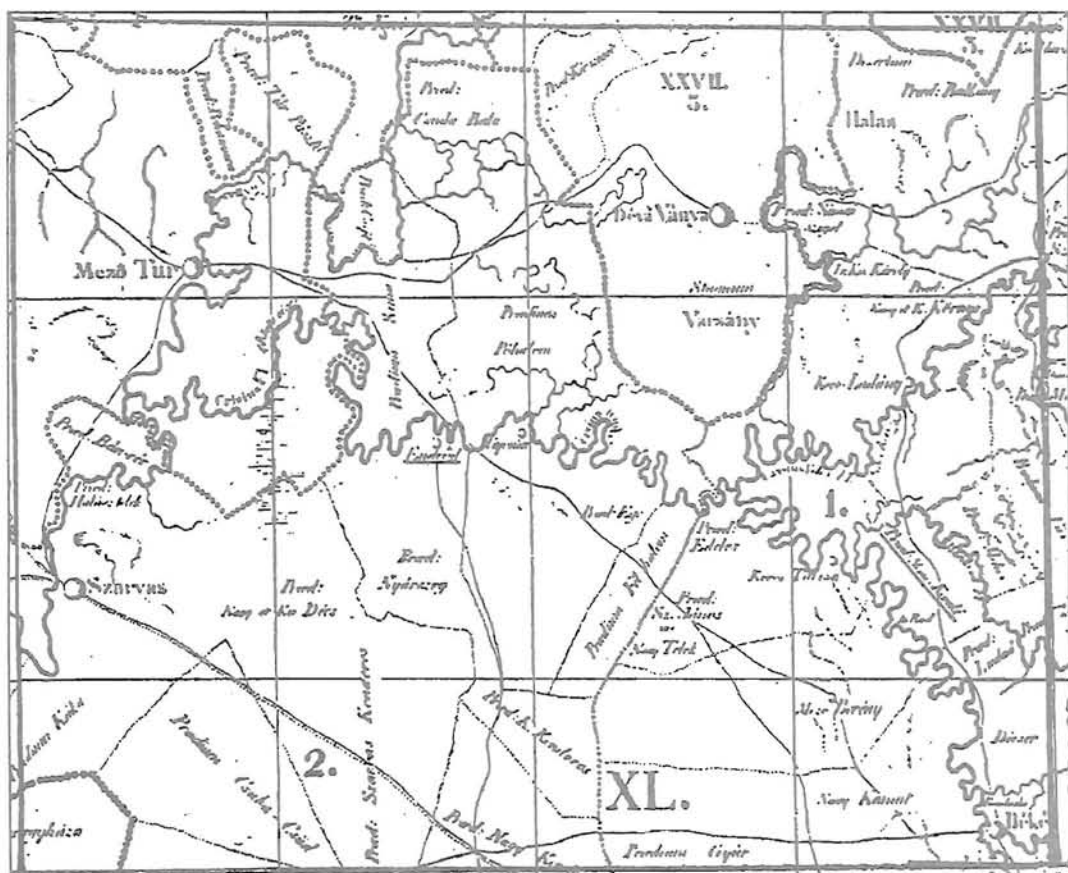
szól arról is, hogy 1818. május 17-én a község megün-
nepelte „lételének” századik évfordulóját.

Az 1717-1718-as alapítási éveknek ellene szól sok
más, hiteles adat. Csak néhányat említek ezek közül.
Amikor 1719-ben Harruckern János György a gyulai ura-
dalmat kérte a királytól, a Magyar Kamara felértékelte
a Békés megyében lévő községeket az Aradi Kamarai
Igazgatósággal. Az Összeírás és a becslés 1719. de-
cember 1-én meg is történt. Az összeírt községek között
Endrőd nem szerepel. Nemeskerek-i jobbágyairól az első
összeírás 1721-ben készült, tehát 1717-18-ban
„possessio Nemes-Kerek-i” még nem is létezett. 1733-
ban a vármegye összeíratta a területén található elpusz-
tult templomokat. Endrődről - többek között - ezt olvas-
hatjuk a jegyzékben: „Hic chatolici ante paucos annos
ex Nemeskerek-i advenae possident corpus ecclesiae.”
(Itt a Nemeskerekiből néhány éve átköltözött katoliku-
sok birtokolják a templom hajóját.)

A felsorolt ellenérvek természetesen csak az említett
alapítási évszámokra vonatkoznak, hiszen vannak olyan
hiteles adatok is, amelyek azt bizonyítják, hogy 1703 és
1731 között volt élet az endrődi pusztán, illetve a kör-
nyező Tölgy, Sima és Csejt pusztákon. A mai endrődi
határhoz tartozó simai és csejti pusztákat Szőke Já-
nos túri nemes bérelte, a középkori Endrőd határát, s
az 1726-ban hozzácsatolt Tölgy pusztát pedig 1722 és
1724 között Bibics Jakab, majd 1724-28-ban az ör-
mény Miklós deák. A bérelt pusztákon döntően állattar-
tás folyt, de a pásztorok mellett valószínűleg éltek itt
földművesek is. Elképzelhe-
tő, hogy az itt élő emberek
1718-ban kísérletet tettek
az önálló faluközösségekbe
szerveződésre, s ez őrződött
meg a későbbi nemzedékek
emlékezetében alapítási
évként, de Endrőd község
megalapítása, illetve a köz-
ségi közigazgatás kiépítése
a Nemeskerekiből érkezett
családok érdeme.

A felsorolt ellenérvek természetesen csak az említett
alapítási évszámokra vonatkoznak, hiszen vannak olyan
hiteles adatok is, amelyek azt bizonyítják, hogy 1703 és
1731 között volt élet az endrődi pusztán, illetve a kör-
nyező Tölgy, Sima és Csejt pusztákon. A mai endrődi
határhoz tartozó simai és csejti pusztákat Szőke Já-
nos túri nemes bérelte, a középkori Endrőd határát, s
az 1726-ban hozzácsatolt Tölgy pusztát pedig 1722 és
1724 között Bibics Jakab, majd 1724-28-ban az ör-
mény Miklós deák. A bérelt pusztákon döntően állattar-
tás folyt, de a pásztorok mellett valószínűleg éltek itt
földművesek is. Elképzelhe-
tő, hogy az itt élő emberek
1718-ban kísérletet tettek
az önálló faluközösségekbe
szerveződésre, s ez őrződött
meg a későbbi nemzedékek
emlékezetében alapítási
évként, de Endrőd község
megalapítása, illetve a köz-
ségi közigazgatás kiépítése
a Nemeskerekiből érkezett
családok érdeme.

TIMÁR ANTAL

1935-ben, a „SZÓLITÁS NAPJÁN”, február 22-én született Endrődön. Népes család gyermeke. Édesapja jönevű, ügyes kezű cipész-csizmadiamester volt. Édesanyja példás gonddal nevelte gyermekeit.

Idősebb testvérei a szakmában maradtak, s annak „remekművi” mesterei lettek. Mindnek különös talentum jutott. Festők, költők, divattervezők lettek.

János iskoláját Endrődön kezdte, Budapesten a Művészeti Gimnáziumban folytatta. Következett az iparművészeti főiskola, majd Szegeden a Tanárképző Főiskola. S mivel 56-ban elhagyta hazáját, Stuttgartban az Akadémián végzett.

Endrődi Bella János

Backnangban él és alkot. Egyéni stílusú festő és költő. Versai egyéni megjelenítő képekben (a szó azonos értelmében is) tárulnak elénk.

Mióta lehet, gyakran eljön szülőfalujába, az őseit ringató temetőhöz, gyermekkori erős hitét tápláló templomunkba, a hozzánk, barátaihoz. Itthon, Békéscsabán és Balgótarjánban volt sikeres, látogatott kiállítása. (Lárlata)

Két verses kölete és rajzos illusztrációs költeményei révén - melyből az alábbiakban idézünk - állandóan közöttünk van. Szülőfaluja népszokásainak, népművészetének lelkes apostola. Őoha nem szakadt el tőlünk.

Uramisten

Uramisten, hányadik
éve már,
hogy utamba
két ország -
áll
határ
és anyámu
nyelven
szavakat
nem hallok?
Jaji tudom már
hogy vad idegen
teszik majd
a testem mindörökre
pedig várnak rá
fekete hosi
hantok.

Várnak rá, de jaji
hidda várnak.
Kövecses homokos
idegen földbe
várnak
ámde a lelhem
oda én
nem adom!
Nem adom
oda
magyari lelhem!

Ha majd
a Ródn
késő éjszakákon
hallotok szárnyak
kanyos
Suhogását,
azt hiszitek, hogy én
csupán álom,
pedig az én
magyari lelhem
várja át
a koromsötét
alszöldi éjszakákon!

Minden Kedves Olvasónknak áldott, boldog húsvéti ünnepeket kíván a Szerkesztőség.

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt...

Részletek az endrődi Historia Domusból.
(Előzmény: Városunk: III. évf. 3. sz.)

1928: "...Megtörtént az előjáró választás is. A jóindulatú Hunya Máté bírót a pap-ellenes tábor egyik vezére: Kovács István váltotta fel.

Az iskolákban a tanítás rendesen folyik... A polgári iskola építésével sok baj van ... a község előjárósága immár harmadizben odázza el a községi hozzájárulás megszavazását.

1928-ban 421 volt a születések száma... fiúgyermek született 222, lány 199. Halva született 8, törvénytelen 16. Halottak száma 259 volt, 115 gyermek, 144 felnőtt. Tüdővészben elhunyt 36, bélhurutban 26 gyermek. A házasság szentségét felvette templomunkban 128 jegyespár. Hat pár nem kötött templomunkban házasságot. Négy pár polgári elvárás miatt nem köthetett, két pár pedig hűtlen volt Krisztus parancsához, tehát egyházilag érvénytelen házasságban élnek."

1929: "... A polgári iskolát csaknem az összeomlás fenyegette. A minisztérium a kevésbé népes polgári iskolák államsegélyét visszavonta. Zeőke Antal (panamáiról a köznyelvben: Antilop) képviselő erősen dolgozott azon, hogy a gyomai állami polgári iskola mentése céljából az endrődit megszüntessék. A... csanádi püspök és a ... hercegprímás szóltak iskolánk érdekében. Plébános (Csernus Mihály) dr. Korniss Gyula államtitkárnál járt el ismételtelen. Végre is négy tanerő részére tovább is utalták az államsegélyt. Az iskola építése átnyúlik 1930-ra.

A sok nincstelen felsegítésére ... 14-16 személyre alkalmas „szegényházat” létesítettünk - Szent Antal-ház -. A megnyitást 1930-ra hagyjuk.

Az iskolai vizsgálatok alkalmából a legjobban kitűntek szép tanítási eredményükkel: Orbók József igazgató, Lesnyiczky József és Vörös Júlia tanerők. A plébánostól 1-1 yorkshyre-i malacot kaptak jutalmul.

Az egyházközség 200 éves alapításának méltó megünneplése céljából az egyházközségi képviselő-testület emeletes kultúrház építését határozta el... A kultúrház építésére 70.000 P. kölcsönt szereztem (Csernus Mihály) évi 9 %-os kamatozással a Nemzeti Bankból, az egyházi ingatlanokra tábláztuk be.

(1929-ben) született 393 gyermek, 200 fiú, 193 lány. A halottak száma 249 volt.

1930: "...Beléptünk az endrődi egyházközség és politikai község újjáalapításának 200. évébe.

Május 8-án a hívek ezrei vonultak fáklyás menetben zeneszóval a plébánia elé...

Másnap délelőtt 9 órakor az egyházközség... ünnepi közgyűlést tartott...(azután) ünnepi misét, (majd) impozáns körmenetet vezetett az apostoli kormányzó a felépült Kultúrházhoz és ünnepélyesen megáldotta azt. Fél tíz órakor nagyszabású hangverseny volt a Kultúrház mozitermében, ahol az iparos iskola és polgári iskola (énekkara szerepelt és) dr. Lindenberger János apostoli kormányzó, Borián Ferenc országos főtitkár, Haller István vallás és közoktatásügyi miniszter és Csernus Mihály apátplébános tartottak beszédet. Délután 1 órakor 400 terítékes közebed volt a Kultúrház nagytermében. A vármegyét dr. Márky Barna főjegyző képviselte. Este hat órakor jubileumi ünnepség volt a Kath. Népházban (Kultúrház), melyen a dalárdák kitűnő számai mellett különösen értékes volt dr. Uhrin László nagyhatású beszéde és Endrődi József helybeli származású színművész kitűnő alakítása. Este fél nyolc órakor szentséges körmenet fejezte be a feledhetetlenül szép ünnepélyt.

1930-ban született 393 gyermek. Meghalt 233 ember, 133 felnőtt és 100 gyermek. Tüdővészben 37, bélhurutban 19.

Elkészült a décspáskomi tanterem is. Dienes Izra tanít benne. A polgári iskolában Koczka Sándor... utódául dr. Maác János középiskolai tanárt nevezte ki a főhatóság. Komoly, törekvő ember.

1930 december 30-án választotta meg Endrőd lakossága az új előjáróságot. A község bírójául... Kalmár Imrét választották... Templomgondnok Óvári Tímár János, iskola gondnok Csúvár Mihály, temetőgondnok Árvai Imre, polgári iskola igazgató dr. Maác János, elemi iskola igazgató Orbók József.

Endrőd, 1930. december 31.

A sok jeles elődnek érdemében gyarló utóda
Csernus Mihály
apátplébános"
L. J. Chr!

Tisztelt olvasó!

Jelen közlésünkkel véget is ért a lehetőség, hogy a Historia Domusból közöljük a közérdek-lődésre számot tartó részleteket. Pótolhatatlan a veszteség, amely mindnyájunkat ért, amikor a háború alatt elveszett, tönkrement a krónika folytatása.

Van még egy fogalmazvány az 1946-56-os évekről, abban olvashatjuk: „Az endrődi Historia Domus két kötetből állt. Az első kötet épen maradt, a második azonban, amely 1931 január elsejével kezdődött, elpusztult, csak foszlányok maradtak belőle.”

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Tródomi oldal

Elek bácsi

Az áprilisi bolondságokról sokat beszélt már a krónika. Ki-ki a maga módján hogyan tréfálta meg embertársait. Volt, aki az állatkert telefonszámát adta meg ismerőseinek, hogy kérje ott Jónás urat, mert beszélni szeretne véle. Volt aztán kacagás, mikor kiderült, hogy Jónás úr nem más, mint egy jól megtermett víziló.

Sorolhatnék még ezernyi ötletes történetet, de én most a tanyavilágban legendássá vált öreg parasztról szólok inkább, aki szívesen elment volna a dolog temetésére, de a bohókás beugratásoknak mestere volt. Elek bácsinak hívták, hogy milyen Elek, az maradjon titok.

Nos, történt egyszer, hogy megszemlázott Elek bácsi, de nem a frissen húzott kútvízre, hanem egy kis jóféle borocskára. Ám a zsebe, mint legtöbbször, most sem ígért krajcárkát. Elballagott hát a szomszéd gazdaságba, és egy jó marék szénával csalogatni kezdte az egyik legelésző, cseperedő báránycsapatát. Addig-addig édesgette, míg a saját kertje kapujához nem érték. Akkor aztán megkérdezte a barikát.

- Bé akarsz e jönni?

- Bééé! - válaszolt a kedves kis jószág. Így tehát rögvést bebocsátást nyert.

Elek bácsi aztán a vállára vette, és visszaballagott vele a szomszédba.

- Adj Isten, Gazduram! - köszönt illőképpen - Vóna nekem egy takaros kis „birgém”, nem venné-e meg kelmed? Olcsón megszámitom.

A gazda kapott az ajánlaton, és éppen leszurkolta az igencsak jutányos alkupénzt, amikor pityeregve szaladt elő a pendelyes korú fiacskája, mondván: - Elveszett a kis báránycsapatom!

A gazda felkapta a fejét, míg Elek bácsi ugyancsak lesunyította a sajátját.

- Te Elek! - hangzott a kérdés. - Csak nem a saját jószágomat adtad el nekem? Hogy került hozzád?

- Hát csak úgy gazduram, hogy kérdeztem bé akar-e jönni, oszt aszonta, hogy bé. Hát csak nem hagyhattam árván elkóborolni. Kend is így tett vóna bizonyosan.

- Honnan tudod te?

- Hát, csak onnan, hogy április elseje vagy. Oszt egy kis bolondságért kend

se megy a szomszédba. Meg osztán tudhatta kend, hogy nincs juhom, tán a talyigán ellet vóna meg?

Nagyot nevetett a gazda, aztán engedte a kicsi pénzzel útjára a csalafinta öreget.

- Eridj, ha már kicsaltad tőlem, vén lóköfő. Tudom, úgyis a torkodon eresztet le.

Így volt igaz, de azért mindenki kedvelte a habókos öreget.

Történt máskor, ugyancsak tavasz ébredéskor, hogy megszimatozta Elek bácsi, hogy fogytán a 'gazdák vágott dohánya. Kapóra jön egy kis csempészett „leveles”. El is vonatozott, potyán, valami dohánytermő vidékre és megtömette a zsákját jóféle füstölővel.

Igen ám, de az ördög nem alszik, meg a fináncok se. Nyakoncsípték az öreget, éppen, mikor lekászálódott a vonatról.

- Mi van a zsákban, Elek bátyó? - kérdezte az egyik.

- Mi vóna hé? Hát dohány! - kacsinzott huncutul az öreg.

- Nő, nő! Ne tréfáljon kend, mert megjárhatja! - somolygott a bajusza alatt a másik finánc. - Csak nem gondolja komolyan, hogy beugrathat, ha az vóna, nem mondaná kend!

- Nem hát - iramodott neki a teli zsákkal a bátyó - De hát tudhatnátok, hogy április elseje van!

- Hínye! - vakarta meg az üstökét az egyik finánc. - Ez nyilván mégiscsak bolonddá tett minket!

- Az meglehet - ismerte el a másik, - de nézd csak, hun jár mán a kutyafülű, meg osztán be ne ismerjük mán, hogy túljárt az eszünkön!

Így aztán Elek bácsi megint szert tett egy kis nyakolajra valóra.

Vége-hossza nem lenne a történeteknek, amiket a jó öreg csínytevésükkel elkövetett. De azok már nem áprilisi beugratások voltak. Így hát hadd fedje be őket a feledés homálya. Vigyázzunk inkább arra, hogy minket bolonddá ne tegyen ez a kései tavasz egy-két áprilisi tréfával. Mert manapság ugyancsak megszorodtak a beugratók, ha nem is Elek bácsinak nevezik őket. S nagyobb vétkekben szeplős a jó hírük, mind a kis öregé volt. Mert ők a mi koldusfülléink után szedik az uzsorát.

Talán borocskára szomjaznak ők is, vagy kenyérre éheznek? Ez lenne csak aztán az áprilisi tréfa! Hanem, ugye, ezen nem tudunk kacagni.

IVÁNYI MÁRIA

Szellő hozod-e

Suhogó függöny, gyöngyös zápor,
Csepegő lombból tükrös sátor,
Locsogó tócsán csöppnyi csónak,
Tavasz a sok víg nebulónak,
Ez kell, tudod-e?
Szellő hozod-e?

Ragyogó kék ég, napfény bőven,
Aranyos pitypang zöld mezőben,
Libegő lepke, zöngő méhek,
Tavasz az apró gyereknépnek,
Ez kell, tudod-e?
Szellő hozod-e?

Szalmaszálon fut a szél

Szalmaszálon fut a szél,
Kergeti a csöndet,
Lépte nyomán fű zizeg,
Harangvirág csönget.
Lyukas csöbör gurul, pörög,
Füle fura zenét zörög,
Bukfencel a boglya,
Mikor a szél útnak ered,
Nótáját a sok láncgyerek
Vígán csikorgatja.

Dörmög a Tél

Az öreg Tél homlokán
Gyűrődnek a ráncok,
Hófolton toporog
fürgé fázomtáncot.
Haragjában nagyot fúj,
A szakállát rázza,
Mert tánchoz a nótát
Tavasz citerázza.

- Irgum-burgum, bürgebör,
Kukoricaganca!
Még előzne! El bíz' a
Szemtelen suhanca!
Hóvirágos kalapját
Lám hogy félrecepapja!
Nem nézi, hogy vén a Tél
Szelek öregapja.

Dörmög a Tél, de titkon
Mosolyog is közbe.
Rákacsint a Tavaszra,
S elfűnik a ködbe.
Rügyet lép az ebadta,
S virág lesz belőle.
Szégyen ide meg oda,
Futni kell előle!

Iványi Mária versei

Tímár Máté-est volt

(1996. március 11. endrődi könyvtár)

A mikor igazán szép, meleg hangulatú, közönségtől zsúfolt rendezvényen veszek részt szülőfalumban, mindig eszembe jut a kérdés, amelyet néhány évvel ez előtt tettem fel a Hivatalban: - Van egyáltalán kulturális érdeklődés Endrődön?

Aki eljár rendezvényeinkre, az tudja, hogy van. A Békés Megyei Könyvtár dolgozói közül is, ha csak tehetik, eljönnek néhányan. Elmondják, hogy nemcsak a műsor miatt jönnek, hanem a közönség miatt is: közvetlenek, otthonosak a rendezvény, az emberek szeretettel fogadják a vendéget, mindig zsúfolt a könyvtár.

Igy volt ez a Tímár Máté-esten is. Nagyon sokan eljöttek a 74. évében lévő íróat köszönteni, meghallgatni. Ott voltak a tanyai ismerősök, falubeli barátok, orvosok, cipészek, nyugdíjasok, és - nagy örömeinkre - fiatalok is. Eljött a Kulturális Bizottság elnöke, ott voltak a tanárok közül többen, ott voltak az iskolaigazgatók közül: Ladányi Gáborné, Dr. Kovács Béla, Gubucz József. Ott volt a plébános úr is, ott volt az író testvére is, Illés bácsi, és még sokan.

A találkozót Vaszkó Tamás vezette be - endrődi gyerek volt ő is, - aki jelenleg a szeghalmi gimnázium igazgatója. Tímár Máté szeghalmi diák volt, ennek emlékére ajánlotta fel régi iskolájának gyarapodására a legutóbbi köteteinek bevételét. (Amikor a szerelem véget ér, Napáldozatja előtt, ...és a Berettyó folyik tovább...)

A megnyitó szavak után szép él-

ményben volt része a hallgatónak: Kurilláné Vaszkó Ildikó mondott el mély átéléssel egy Tímár novellát Árvai Mari néniéről (Hogy a világ előre menjen). Ezután Vaszkó Tamás és Márton Gábor beszélgetett az íróval életéről, irodalomról, majd a közönség kérdezgetett. Arra az egyre vigyáztunk, hogy a politikát messze elkerüljük. Viszont bőségesen esett szó az író élményanyagáról, újverses könyvéről (Lélekváltság), és a regényeiben legjellemzőbb stilisztikai eszközökről: az endrődi tájszólásról. Hiszen az írói életpálya során meghatározó körülmények voltak az édesapa, az édesanya alakja, a tanya népe, életfilozófiája, tiszta erkölce, és az itt beszélt nyelv. Ezért mondhatjuk bátran, hogy Tímár Máté irodalmi szintre emelte Endrőd nyelvjárását, szókincsét, ország-világnak meg-

mutatta annak szépségét. Lőrincze Lajos a Mai magyar nyelv története c. kézikönyvében többször idéz az írótól tájnyelvi sajátosságokat.

Fontos nekünk mindez. Ahol még megvan, őrizni kell anyanyelvünk gyöngyszemeit, a tájnyelvet. Nekünk az endrődöt kell őrizni, mert ez a miénk. A zárt e-t, a gyönyörű hangtani sajátosságokat, eredeti és találó szóhasználatunkat, tájszavainkat.

A találkozó végén Vaszkó Tamás gratulált az író új verseskötetéhez, és bezárta a rendezvényt. Az író ezután dedikált, és elbeszélgetett az őt körülvevőkkel.

Szép este volt, az irodalom ünnepnapja.

Hornokné Németh Eszter

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- ♦ Fenyőgerenda, palló deszka és tetőléc kapható.
- ♦ Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- ♦ Készletünkön lévő (fehér, világos-, sötét tölgy) laminátos bútortalap eladó, igény szerinti méretre vágjuk, élféliázzuk.
- ♦ Vállalkozunk magasépítési munkák teljes kivitelezésére, épület-felújításra, karbantartásra.
- ♦ Oszályozott adalékanyagból bármilyen betonkeveréket előállítunk. Meleg vízzel való keverésre, illetve vegyszeradagolásra van lehetőség.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT új helyen: Gyomaendrőd, Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-lányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
14-41-es méretig

Cipészek, figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.
☎/Fax (66) 386-896
☎ (30) 457-143
Női-, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártól!

Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ⇒ francia ágy (160 cm) 37.900-tól
- ⇒ TV állvány 6000
- ⇒ ülőgarnitúrák 4 db-os, 68.000-tól
- ⇒ kiegészítő és kisbútorok reklám áron!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1. sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-879

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1.
Tel.: 05-66/386-578

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 06-66/386-578

06-30/436-781

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Gellai József, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsi Jánosné, Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén

Felelős Kiadó: Vaszkó András

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinymda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 5. szám

1996. május

Az alábbi részleteket Az én családom honfoglalása c. várostörténeti pályázatokból idézzük.

A pályázatot 10-18 éves tanulók írták.

- Én az Édesanyámat nagyon szeretem. Kék szemű, szőke-barna hajú, középtermetű, szeret túrázni. De nem ez a legfontosabb, hanem az, hogy én nagyon szeretem őt.

- Édesanyám sokat törődik velünk... Csodálatos asszony, szinte árad belőle a szeretet. Nagyszüleim mindenre jól megtanították, ami csak kellett az életben. Kitartó, soha nem adja fel a reményt.

- Édesanyám kedvenc étele a velővel töltött rántott hús.

- Édesanyám magas, barna hajú és barna szemű... annak örül a legjobban, ha jók vagyunk.

- Az én anyukám békés természetű. Én sem szeretem a veszekedést és a kiabálást. Soha nem szeretnék senkivel összeveszni, csak békében élni a családommal.

- Anyukám legkedvesebb hobbyja mosás. Mindig mos, főz, takarít.

- Anyukám kedvenc virága a rózsa.

„En az édesanyámat
nagyon szeretem”

anyamadár-szárny nő ki minden ujjon,
hogy gyermekének szíve odabújjon...
S akkor megnyugszik, s Tedeumot ujjong...

(Részlet Mécs László Az anya c. költeményéből)

Az esküvőjén is nagyon szép csokor fehér rózsája volt. Kedvenc színe az arany és a barna. A legjobban a költők közül Radnóti Miklóst szereti, az ő egyik verséből is érettségizett. Én anyát nagyon szeretem.

- Anyukám legnagyobb ajándéka, ha csendben, nyugalomban, békességben telik el egy-egy nap, hét, vagy hónap.

- Anyukám szép, barna, református vallású. Szereti a zenét, táncot, és nagyon barátságos. Szeret bennünket, mindent megtesz értünk. Én is ilyen családi életet és otthont szeretnék biztosítani a családomnak.

- Édesanyámnak még gyerekkorában volt egy kutyája, úgy hívták, hogy Hattyú. Azóta se tudott kutyát úgy szeretni.

- A családban édesanyám szokott rendet tartani, és minket is ő tart össze. Átlagos testalkatú, zöld szemű, sötét szőke, rövid hajú. Szeret divatosan öltözni, s csak néha sminkeli magát. Hirtelen haragú, de nem haragtaró. Szereti a gyerekeket, de legjobban a bátyámat és engem. Mindenben segít nekünk. Ilyen az én anyukám, akit nagyon szeretek.

- Az én édesanyám mindig jó tanuló volt. Sokat járt különféle versenyekre. Középsiskolában, negyedikes korában, a statisztikai versenyen országos tizedik lett. Nagyon szeret olvasni. Legkedvesebb olvasmánya Gárdonyi: Egri csillagok. Kedvenc költője Arany János. A munkahelyén a szigorúsága ellenére is nagyon szeretik. Sokszor fáradt. A háztartáson és a munkahelyén kívül is akad elég dolga. Nagyon jó anyuka. Kedves, segítőkész, kitartó. Mindig, minden helyzetben vendégszerető, és ha valaki segítségre szorul, rá mindig lehet számítani. Nagyon szeret táncolni. Gyerekkorában sokat járt kirándulni. Nyáron mi is mindig nagyobb kirándulásokat szervezünk, általában hegymászással egybekötve, mert anyu nagyon szeret erdőben sétálni, hegyet mászni. Otthon édesanyám a család mozgató rugója. Az ő vállán kisírhatja magát mindenki. Általában megértő, de ha nem is érti meg a problémáinkat, akkor is végighallgat minket. Elfogadja, hogy én utánam már az öcsém is kezd kamaszodni, és nem akar teljesen megváltoztatni minket. Csodálom, hogy mindig mennyi türelme van hozzánk... Nagyon szeretem őt, és örülök hogy ő az én anyukám.

A KDNP politikája

A megyei KDNP-ben megalakulóban vannak a megyei szakbizottságok. E bizottsági munkát volt hívatva megerősíteni a március 30-án megtartott politikai vitanap, amelynek keretében az országos szakbizottságok elnökei, vezetői tartottak előadásokat a kereszt-

tegyendemokrata politikáról.

Előadók voltak: Vargáné Dr. Hancsók Éva, a KDNP Kulturális és Sajtó Bizottságának elnöke, a Szakértői Tanács titkára, Dr. Frivaldszky Sándor, a KDNP Oktatási, Ifjúsági, Tudománypolitikai és Sportbizottságának elnöke, Dr. Ferencz Antal, a KDNP Egészségügyi és Szociális Bizottságának elnöke, Dr. Szokolczai György, a KDNP Közgazdasági Bizottságának elnöke, és Dr. Krausz Ottó, a KDNP Önkormányzati Tanácsának titkára.

Megtisztelték bennünket látogatásukkal az RMDSZ aradi és nagyváradai szervezeteitől Stark László, Bognár Levente, Tóth László, Horváth Levente.

A Megyei Szervezet Kiss Ernő utcai tanácstermét zsúfolásig megtöltötték a hallgatók, helyi szervezetek elnökei, titkárai, az országos választmány tagjai, a szakbizottsági tagok.

Tekintettel arra, hogy a tanácskozás jóval lapzártá után volt, így áprilisi számunkban nem tudtuk közreadni ezt az eseményt, ennek köszönhető, hogy most, a májusi számunkban adunk hírt róla.

Nehéz lenne az elhangzott előadásokat e lap hasábjain értékelni, összefoglalni, de maga az a tény, hogy a késő esti órákig tartott a vita (hozzászólások), bizonyítja annak érdekességét, szükségességét.

Nem vállalkozhatom másra, mint arra, hogy az egyes előadásokat egy-egy jelentős mondatban összefoglaljam, mint ahogy tettem ott és akkor, lévén, hogy Szabellédi Zoltán elnök úr távollétében reám hárult az a feladat, hogy levezessem a tanácskozást.

Dr. Hancsók Éva a KDNP kultur- és sajtópolitikája c. előadása után ez a mondat így hangzott: Nekünk nem kell

Európába menni, a mi gyökereink Európában vannak!

Dr. Frivaldszky Sándor nagyhatású előadása nyomán - melyet a KDNP oktatáspolitikájáról tartott - megfogalmazódott bennem: Nem szabad, hogy a kormány központosításra törekvő politikája érvényesüljön.

Dr. Ferencz Antal előadása: A KDNP egészség és szociálpolitikája címmel hangzott el. Mondanivalójának vezérfonala ez lehetett volna: Mindannyiunknak hiányzik minden kioltott élet.

Majd Dr. Szokolczai György professzor úr lényegre törő és elemző, a gazdasági életünket befolyásoló, nagy érdeklődéssel hallgatott, helyzetelemzése következett. Előadásának címe: A KDNP gazdaságpolitikája. Elemzte az elmúlt 18 év restriktív gazdaságpolitikáját, azt hogy mit eredményezett ez a politika, s kinek volt ez jó? Beszélt a Nemzeti Bank túlhatalmáról. A kormány centralizációs törekvéseiről, a forrás elvonásokról. S végül felvázolta a kivezető utat. Nehéz lenne itt is azt az egy mondatot megtalálni, mégis talán így hangzana: Alapvető politikai és gazdasági fordulatot kell elérni!

Az előadás sorozatot Dr. Karusz Ottónak a KDNP és az önkormányzatiság című előadása zárta le. Ennek az előadásnak nyomán pedig így hangzott az én összefoglalásom: Nekünk minden erővel támogatnunk kell a helyi önkormányzatokat.

Az elhangzott és minden egyes alkalommal nagy tapsal fogadott előadások után mód nyílt arra is, hogy romániai magyar barátaink átadják az aradi és váradai szervezetek szívélyes üdvözlését. Ígéretet tettem nekik, hogy a jövőben szorosabbra fűzzük kapcsolatainkat melynek bizonyosságul e számtól kezdve kis városunk lapját rendszeresen elküldöm e két városba.

Ebéd után kezdődtek a hozzászólások, volt bőven mondanivalója a hallgatóságnak, és a kialakult párbeszéd - azt hiszem - nemcsak nekünk, hanem az országos vezetőknek is tanulságos, hasznos volt.

CSÁSZÁR FERENC

Április 17-én tartotta a KDNP Országos elnöksége rendszeres havi ülését, melyen elfogadott és nyilvánosságra hozott nyilatkozataiból idézünk:

„1995-ben Magyarország lélekszáma 32.000 fővel csökkent, ezzel a magyarországi világ legrosszabb demográfiai helyzetű országa... A legális magzatölések száma 78.000 volt 1995-ben, ami 3.500-zal nőtt az előző évhez képest és körülbelül hatszorosa az európai átlagnak. A magyar gyermekek 80%-a a létminimum alatt él, tehát nyomorog... A tények ismeretében tehát meg kell állapítani, hogy a szociálliberális kormány tudatosan élet- gyermek-, ifjúság- és családeellenes politikát folytat - vagyis a magyar nemzet létérdekeivel szembeni döntéseket hoz. A jelenlegi magyar államhatalom a Halált és a pusztulást szolgálja. Semmilyen gazdasági célt nem igazolhat a magyar nemzet tönkretétele, kipusztítása.

A Halál és a pusztulás kultúráját képviselő államhatalommal szemben, a kifosztott magyar társadalom minden nehézség ellenére teremtsen meg az Élet társadalmát. Ehhez mindnyájunk erkölcsi átalakulására van szükség. A magyar nemzetet csak egy erőszak nélküli erkölcsi forradalom mentheti meg. Ebben az erkölcsi forradalomban mindenkire szükség van, ezért minden emberi segítségre, együttműködésre számítunk.

Budapest, 1996. április 10..

Kereszténydemokraták az Életért Mozgalom.

A Honfoglalás 1100 éves évfordulójára és a magyar állami-ság ezer évének megünneplésére készülő Magyarország szomszédjaival való történelmi megbékélésre törekszik. A Kereszténydemokrata Néppárt sajnálattal állapítja meg, hogy ezt a szándékot nem minden szomszédunk viszonozza.

Románia kormányzó erői sohasem határolódnak el az egyes pártok nacionalista, sovinszta túlzásaitól. Szlovákiában a kormányhatalom még a demokratikus szabadságjogokat is korlátozva szolgálja ki a szélsőséges magyarellenes erőket...

Nagyra értékeljük azonban Szlovákia köztársasági elnökének azt a döntését, amellyel visszautasította a büntetőtörvénykönyv antidemokratikus megváltoztatásának kísérletét és a közigazgatási határok önkényes és kisebbségellenes meghúzását...

A magyar kereszténydemokraták továbbra is sürgetik a jószomszédi kapcsolatok fejlesztését és a határokon túl élő magyar kisebbség egyéni és kollektív jogainak biztosítását.

A kereszténydemokraták elvárják, hogy a most előkészítés alatt lévő szerződések tárgyalása során, a kormány a kudarcokból tanulva, csak ellenőrizhető és végrehajtható szerződéseket kössön.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérő szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egygel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egygel, hogy szent szülőföldünknek adásai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Darja Vilmos

Gyulán született. Tősgyökeres „vacer” szülők gyermeke. Dr. Ugrin Nándor szülész orvos féltette a hatalmas terhű anyát, s beutalta a kórház szülészeti osztályára, és ott hatalmas, egészséges gyermekként látta meg a napvilágot.

Gyerekkori játszótársai az utcáról kerültek ki. A három Pus-kás fiú, Farkasinszky Tibi, Gelb Sanyi, és Varga Laci.

Labdajáték, futás, dobálás volt a kedvenc időtöltésük. Ezeken túl a harcászat is kedvenc szórakozásuk volt, mikor a távolabb lakó kis gyermekbandával mérték össze erejüket, ügyességüket. A fűzfa kardok veszedelmes fegyverré váltak.

1944-ben az orosz csapatok bevonulása után egy talált kézi-gránát csaknem a kis banda végzete lett. Az Öregszőlőben leesett német harci repülőgépet is átkutatták.

Iskolai élete megszokott volt. Szelíd, csendes diák volt. Első nevezetes tetteről a testnevelő tanárától van emlék. „A hetedik fiú osztály testnevelési óráját tartottuk. Bemelegítés után kérték, mutassam meg a súlylökés szabályos végzését. Kellő óvintézkedések megtétele után, mivel súlygolyó nem volt, egy kb. 3 kg-os bazalt követ mutattam meg. Aztán a tanítványok is sorra próbálkoztak. Az eredmény 3-4 méter között csúcsosodott. Olyan is akadt, aki csaknem a lábára ejtette nagy igyekezetében. A névsor végén Vili következett. Két segítőkkel a biztonságosnak vélt 6 m táján helyezkedtünk el. Aztán a vér is meghűlt bennem. Vili úgy meglódította a kockakövet, hogy a fejünk fölött repült el. Akkor megjósoltam, hogy ebből a fiúból neves atléta lehet. És lett is...” – Velekedik Szabó Ernő tanár úr.

Én orosz nyelvre oktattam. Abból nem okozott akkora meglepetést. (M. G.)

Az általános iskola elvégzése után az élelmiszeripari szakmát választotta (henteséget). Harmadéves szakmunkástanuló volt, az MHK mozgalom keretében a Stadionba vitték a csoportot. Az ország válogatott atlétái, köztük súlylökők, éppen edzettek. Vili lemaradt a csoporttól és bámulta a lököket. S mikor egyik 15 méterre teljesített, társai megtapsolták. Vili az őszinte „falusi suttyó” hangosan megjegyezte: - Annyira én is ellököm. Meghalotta az edző és nevetve magához hívta: - No gyere öcsi lássuk mit tudsz! Vili kapható volt. Tizenkét méter fölé sikerült. Ezzei el is jegyezte magát e nehéz sportággal.

Pár év alatt az élre került. Aztán minden bajnokságot megnyert. Szépen szaporodtak a centik. Aztán méterek lettek.

Olyan barátai voltak, mint a birkózó Kozma pici, a kalapácsvető Zsivóczy, vagy a súlylökő Nagy Zsiga. Vetélytársai, angol, lengyel, szovjet súlylökők.

A nagy versenyekre felkészítő tatai táborban sok-sok barátot szerzett. Vidám, közvetlen, őszinte egyénisége a sztárok közt is egyik legkedvesebbé tette.

A Római Olimpiáig 13 szabadtéri és fedett pályás bajnokságot nyert. Tizenhétzer javított országos csúcsot. A magyar atlétaválogatottnak állandó tagja „siker embere” volt. 1964-ben a Tokiói Olimpián örömmünkre a világ harmadik legjobb súlylökője, bronzérmese lett.

1966-ban 19.62-re javította a kontinenscsúcsot. A Római Olimpia előtt két héttel már 19 m fölé szállt rendszeresen a vasgolyó. S ekkor történt a csaknem végzetes sérülés. Focizás közben lábát törte. Elűszott egy olimpiai érem.

Akkor ősszel, félig gyógyultan, a finnek ellen csatasorba állt. Stílust váltott. Visszatérése annyira sikeres volt, hogy 20.45 méteres lökése azóta is országos csúcs.

Szeretett hazatérni szülőfalujába. Emlékezetes esemény a Barátság és a MADISZ labdarúgócsapat alakulásának 25. évfordulóján vívott öreg fiúk mérkőzése, melyen Ő és Zsivóczy is vendégzerepelt. Gyoma és Endrőd egyesülésének ünnepségén, valamint várossá nyilvánításakor is részt vett az ünnepségeken.

Sajnos, hogy városunk öt éves jubileumán már csak „post humus” kitüntetés jutott részére.

Különösen értékes barátság fűzte Fülöp Imre tanár úrhoz. 47 évesen bekövetkezett halála minden ismerősét megrázta. Temetésén méltató szavakat hallatott róla a MOB és a Magyar Atlétikai Szövetség megbízottja. Magam is részese voltam Talán Mátyás barátommal a végső búcsúnak, mikor is a hazai földből vittem sírjába pár maroknyit, hogy még nyugodtabb legyen a végső pihenése. Nagyszerű sportember volt.

Köszönjük, Vili, hogy szülőhelyed dicsőségét növelted. Pihenj békében Rákospalota temetőjében, szüleid közelében.

Hornok Szerénnek, hűséges feleségednek gyásza hamarosan megduplázódott, egyik gyermekük sietve elment apja után.

MÁRTON GÁBOR

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

KÖZÖSSÉGI HÁZ
május havi programja

1. 9-18-ig majális Öregszőlőben (ÖNO udvarán)
3. 9-18-ig Cipővásár
8. 17.30-tól Cukorbeteg klubja. Vendég: Györe Erzsébet reflexológus, talpmasszőr.
12. 16-tól Társastánc vizsgabál (belépő 150 Ft.)
18. 16-tól A Rózsahelyi Általános Iskola névadó ünnepsége keretében a tanulók gálaműsora.
25. 15-től Kiállítás megnyitó.

A Hornok Imre és Szakáll Sándor képeiből készült kiállítás megtekinthető jún. 2-ig, hétköznapokon 8-16-ig.

25. 17-től T E A H Á Z Vendégünk: Dinnyés József (Belépő 100 Ft)

Előreláthatóan május végén: Gyermeknap műsor óvodásoknak. A pontos időpontról plakátok útján értesülhetnek az érdeklődők.

Endrőd katolikusai március 21-én gyászmeze keretében emlékeztek meg az 1935. március 20-iki csendőrsortűz halottairól. A mise után Iványi László plébános úr vezetésével az emlékműhöz vonultak, ahol plébános úr megkoszorúzza az emlékművet, a jelenlévők virágokkal díszítik, majd gyertyát gyújtottak emlékükre.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Fekécs Imrénének
Gyomaendrőd
Kántorkert u.

Kedves Erzsike!

1989. július 3-tól vezetted a Nagylaposi Községi Házban működő Idősek Napközi Otthonát. Most elkerülvén tőlünk, a közel hét évi munkádért mondunk köszönetet. Emlékszünk: Az épület átalakításában, berendezésében, a szükséges eszközök beszerzésében rendkívül sokat fáradoztál. Ebben méltó szövetségese volt Gellai Józsefné, Marika, aki áldozatkészséggel dolgozott egész városunk gondozási intézményeinek kiépítésében, racionális működtetésében.

Köszönet érte mindkettőtöknek!

Erzsike! Tudom nehezen válsz meg tőlünk. Ehhez adjon erőt, hogy tevékenység része lett - már kitörölhetetlenül - e sokszorosán hátrányos helyzetű tanyaközpont történelmének. Érzékeny lelkeddel, nemesen dobogó szíveddel felismered, hogy véreinknek, parasztjainknak nemcsak ebédre, hanem sokirányú támogatásra, szeretetteljes törődésre, életünk mindennapos gyötrelmeinek enyhítésére is szükség van.

*Most a társadalmi-gazdasági körül-

mények ismét ritkítják az éltető oxigént Nagylapos sarjadó közössége körül, de hét éves munkád beleivódott e ház faliba, az idejének lelkébe, hálás, már megfáradt szívükbe. E Községi Ház működése, kártyás-plettykás levegője több nemzedék számára adott lehetőségeket: szórakozásra, művelődésre, gondjaink, örömeink közös megosztására, a magányt felváltó együttélésre, közelgő naplementék nyavalyáinak elviselhetőbbé tételére. Színhagyományok, legendák éledtek és éltek tovább.

Mindig nyüzsgő szíveddel, meghatározó módon vetted ki részed az eltelt évtized társadalmi-szociális gondjainak megoldásából. Sokan emlékeznek ruhaszűrésaidre, segélyek, adományok, ügyesbajos dolgok szíves megoldásaira.

Köszönet Neked mindezt!

Erőt, egészséget, további örömeinkben gazdag, hosszú életet kívánok a nagylaposi öregek nevében, barátsággal, tisztelettel

GYURICZA LÁSZLÓ

ISKOLAI HÍREK

A Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola és Diákotthon Igazgatója kéri mindazokat, aki az iskola névadójának ünnepségére haza látogatnak és szállásra szükségük van (tekintettel arra, hogy a program a késő esti órákba nyúlik) jelentsék ez irányú igényüket legkésőbb május 11-ig. Cím: Gyomaendrőd, Népliget utca 2. Tel 66-386-596

A MÁJUS 18-I NÉVADÓ ÜNNEPSÉG
PROGRAMJA:

10 óra: Névadó ünnepség

Helye: Népliget

Az ünnepséget megnyitja: Dr. Frankó Károly polgármester

Köszöntőt mond: Dr. Dinya László helyettes államtitkár

11 óra: Rózsahelyi Kálmán emlékkiállítás megnyitása az iskola zsbongójában, Népliget u. 2. A kiállítást megnyitja: Dr. Király Gyuláné az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet igazgatója.

16 óra: Az iskola tanulójának gálaműsora a Községi Házban, Blaha u. 21.

Diszvendégeink:

Rózsahelyi Kálmán unokái:

Abóczy Róbertné Rózsahelyi Marika

Peták Emil és családja.

A rendezvényre az iskola vezetősége szeretettel várja a kedves szülőket, pedagógusokat, egykori endrődi diákokat, az Endrődiek Baráti Körének minden tagját, és minden érdeklődőt.

A milicentenáriumi ünnepségsorozat részeként városi vers- és prózamondó versenyt rendezett a Katona József Művelődési Ház a költészet napja alkalmából április 11-én.

Iskolánkat öt tanuló képviselte igen szép eredménnyel:

Ladányi Edit 8.b. gyermek prózamondás kategóriájában 1. hely

Hanyecz Zsuzsanna 6.b. gyermek prózamondás kategóriájában 2. hely

Lénárt Zoltán 8.b. gyermek versmondás

kategóriájában 2. hely

Pelyva Anita 7.b. és Gellai Richárd 6.b. gyermek versmondás kategóriájában 5. hely

Felkészítő tanáruk: Komóczy Attiláné tanárnő

Iskolánk 4.c. osztályos tanulói Dr. Koleszár Józsefné osztályfőnök vezetésével, Szabó Anikó óvodapedagógus és Szurovecz Istvánné SZMK elnök kíséretében Császártöltésre utaztak, hogy a Kiskunsági Nemzeti Parkban 15-20-ig erdei iskolai oktatásban vegyenek részt.

Az erdei iskola 5 napos programja az életmódszerű tanulás megvalósulását szolgálja. Benne kiemelt hangsúlyt kap a tevékenységen alapuló, a természetről való ismeretterjesztés, az egészséges életmód, a gyermeki romantika és játék. Célunk: felmenő rendszerben biztosítani tanulói számára ezt a lehetőséget, mely ökológiai, természetvédelmi ismereteken túl az élet tisztelgését, az apró szépségek megláttatására is képessé teszi az ifjúságot.

Pontosítás

Az öregszőlői rendelő fenntartását eddig sem az önkormányzat finanszírozta. Az intézmény az előbbi számban megjelenteknek megfelelően ezen rendelő fenntartására a Tb-től támogatást nem kap. Az önkormányzat a támogatást nem tudja vállalni. Dr. Palya József a Tb-től egy rendelő fenntartására kap fix összeget. Ebből két rendelőt nem köteles fenntartani. A betegek központi rendelőbe jutása a tömegközlekedéssel biztosított, ahol ellátásuk magasabb színvonalú is. A félreértésért elnézést kérek.

DR. GEDEI MARGIT

SPORT

ENDRŐDI BARÁTSÁG: 33%-os eredmény az első 4 forduló után. A sikeres edzőmérkőzések után kellemetlen bajnoki indulás következett. A szezonnyitó helyi rangadón csupán kasszasikert könyvelhetett el az egyesület. A gólnélküli rajt 0:0 eredménnyel végződött. Előbb a házigazdák előtt voltak kecsesítő lehetőségek, de góliszonyban szenvedett a csapat. Fordulás után örülhettünk, hogy nem vesztésként hagytuk el a porondot.

Orosházán 1:0-ás vereséget szenvedtünk.

A megfiatalított vendéglátók nem tisztelték a sok sikert elért mieinket.

Békéscsaba MÁV kemény ellenfél volt. Megizzadtunk a három pontért, melyet egy szerencsés (potya) gól emelt a három bajnoki pont szintjére.

Eleken váratlanul elvérzett a csapat. Igaz, egyetlen gólt kaptunk a szikrázós kemény összecsapásban, de tény, nem jeleskedtek a csatárok. A tavaszi gólarányuk verszegény.

Vizsont a SZIKRA kivágta a rezet. A szezon nyitón Sarkadkeresztúr ellen 6:2-es győzelem, majd Kötögyánban vendégként 3:0-ás sikerük következett.

Serdülőink is gyászos sorozattal kezdték az idényt: 3 vereség, 3:11-es gólarány!

Már csak jobb idők következhetnek!

Jó tanács: csak göllövessél lehet győzni!

MÁRTON GÁBOR

Katolikus krónika

májusi ünnepeink:

május 7. kedd	Boldog Gizella
május 16. csütörtök	Nepomuki Szent János
május 19. vasárnap	Urunk mennybemenetele.
május 26. vasárnap	Pünkösöd
május 27. hétfő	Pünkösdhétfő

MÁJUSTÓL AZ ENDRŐDI TEMPLOMBAN NYÁRI MISEREND LESZ: MINDEN ESTI PROGRAM 7 ÓRAKOR KEZDŐDIK.

Májusban minden este 7 órakor litániát éneklünk a Szűzanya tiszteletére.

Előzetes...

Elsőáldozás - előzetes terveink szerint június 2-án, Szentháromság vasárnapján lesz, a 8 órai szentmisén.

Készüljünk! Június 30-án, vasárnap Endrődre érkezik Szent Gellért ereklyéje. Ünnepséggel keretében fogadjuk, a környékeliek is ide fognak elzarándokolni, hogy tiszteletüket tehessék egyházmegyénk védőszentje előtt.

Október 20-án, délután 4 órakor Endrődön lesz bérmálás. Csak azok a gyerekek és ifjak bérmálkozhatnak, akik a bérmáláskor legalább 7. osztályosak, és járnak hittanra, és szentmisékre.

Az iskolai hittanosok a hittanórákon készülnek fel. Azoknak a felnőtteknek, valamint fiataloknak, akik már kikerültek az iskolából, szeptemberben indítunk bérmálási előkészítőt, melyet idejében meghirdetünk.

Örömmel olvastam az olvasói levelek között, hogy vidékről érdeklődnek a lelkipásztorok után...

Gyomán:

református:	Sípos Tass Töhötöm
evangélikus:	Sztojanovics András, aki Kondorosról jár át
katolikus:	Horváth János plébános

Endrődön:

katolikus: Iványi László plébános

Sajnos, csak ennyien vagyunk.

Bérmálás húsvét fényében

Bérmálás volt Gyomán 1996. április 14-én, délután 4 órakor

Püspök atyánk pontosan érkezett. Zúgtak a harangok. Zoré volt az időjárás, de a katolikus templom tele volt hívekkel, vendégekkel. A bejáratnál fogadta a papság a Mesterszállásról érkező Főpásztort.

A templomba lépve felzúgott az ünnepi ének: „Isten hozta hív nyájához a főpásztort és atyát.” Majd oltárhoz érkezve, letérdeelve imádkozott, és felhangzott a latin nyelvű köszöntés: bérmajelöltek, papság, hívek változva énekeltek az esperessel. Majd egyházi képviselők, Társulat, bérmajelöltek köszöntése volt, és a virág átadása, mindenki külön-külön.

Harsogott a templom az énektől: „Zeng a harang hívó szóval, e szép ünnep estéjén” ezzel kezdetét vette a püspöki mise.

A szentírási olvasmányok felolvasása után, a plébános atya bemutatta a püspöknek a bérmajelölteket.

Szentbeszédében püspök atyánk hangsúlyozta az ünnep tanítását: Vegyétek a Szentleket, erősödjétek a szent hitben! Békesség veletek, amint az úr Jézus is köszöntötte övéit föltámadása után. Így itt is húsvét dicsősége nyílvánult meg az emberi szívekben. Jézus közöttünk él, folytatta, hinni, bízni, remélni kell Jézusban, a Föltámadottban. Imádkozni fontos! Élünk Jézus békéjében, szent tanítása irányítsa életünket. A hittanoktatás fontos legyen a fiatalok számára, Jó példát adjanak, szülők és nagyszülők, hogy Jézust hirdessük, amíg élünk!

Szentbeszéd után imádságok, hitvallás következett, majd a bérmálás. A mise följánlással folytatódott. Ürfölmutatás, szentáldozás, befejezés. Püspöki áldás, majd a himnuszokkal ért véget a szép főpapi mise, a bérmálás ünnepe.

Miért csak püspök bérmál? Ezzel fejezi ki az egységet Jézussal, Egyházzal, püspökkel, közösséggel. Tanúságot tenni: Jézus mellett az egyházi előjárókkal, így a plébánossal is egységben lenni, aki a híveknek előjárója, segítője, megszentesítője.

A szentségek vétele által tudunk Jézussal, Jézusban, Jézusért élni, munkálkodni a világban, hogy több legyen az öröm a szívekben.

Horváth János gyomai plébános

Köszönet...

- a bizalomért, igen jól sikerült az új elsősök beírása a Katolikus Általános Iskolába
- a támogatásért. Ismét új nevekkel gazdagodott az a hátatábla, melyet az októberi kápolnaszenteléskor helyezünk el az iskola falán. Remélhetőleg a névsor még növekszik.

Emléktábla

Ambrózi László és Családja
Bramac gyár
Buti László vállalkozó
Császárné Gyuricza Éva
Egészséges Életmóddért Alapítvány
Endrői Egyházközségi Képviselőtestület
Endrői Oltáregylet
Gyomaendrőd város Önkormányzata,
hajdani gyomai és endrői polgárok
Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány
Kirche in Not Ostpriesterhilfe e. V.
Latorcai János Dr. és Ujházi Aranka
Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Szent Gellért Egyházi Kiadó
Sziiágyi Gáspár
Szöllösi Istvánné
Ujházi Ernő Dezső és Papp Piroska Ágnes
Varjú László és családja
Vaszkó András és Pena Pauline
Vállalkozás Verseny Tisztesség Alapítvány
†Wodianer család

Iványi László
plébános

NÉHÁNY SZÓ A NYÍLT EST-RŐL

HERBALIFE

Március 11-én a gyomai Katona József Művelődési Házban igen nagy érdeklődés közepette zajlott le a HERBALIFE-est.

Akik még nem ismerik a Herbalife sejtáplálkozási programot, azok számára elmondjuk, hogy ez nem más, mint egy táplálék-kiegészítő készítmény, mely szintén mindenki számára nélkülözhetetlen az egészsége megőrzésére, illetve visszaszerzésére, mely biztosítja a szervezet számára az összes nélkülözhetetlen „építőkövet”, azaz 40 féle mikrotápanyagot, melyeket olyan optimálisan hangoltak össze, hogy a szervezet ezt 100 %-osan fel tudja használni. Tehát a világ első és eddig egyetlen lemásolhatatlan sejtáplálkozási programja, amelyet kizárólag a cég hivatalos képviselői által kiképzett, terjesztésre megfelelő felhatalmazással rendelkező, szakképzett tanácsadók által javasolt, és személyre szabott adagolásban lehet használni.

Mi, tanácsadók, nyílt estnek nevezünk azokat az összejöveteleinket, melyeken egy-egy kiemelkedően sikeres fogyasztó, vagy terjesztő beszámol eredményeiről.

Ilyenkor nagy tapssal jutalmazzuk a beszámolókat. Még nagyobb ovációval, felálló tapssal fogadjuk az olyan kiemelkedő egyéniségeket, mint Dr. Christina Neuhauser és férje Dr. Nagy Sándor, akik látogatásukkal megtisztították kis városunkat. Ők Európa több országába elsőként hozták be ezt a világhírű amerikai terméket, melyet a HERBALIFE cég a világ vezető diatetikai cége állít elő, az ősi kínai gyógynövénykultúrát a NASA (az Amerikai Űrhajózási Központ) sejtáplálkozás-tudományi kutatásainak eredményével ötvözve. Dr. Neuhauser Christina, a filozófia doktora, Ausztráliában ismerkedett meg a termékekkel, ahol egy egyetem vendégelőadójaként tanított. Akkor Európának még egyik országában sem ismerték, csupán Nagy-Britanniában. Férje Dr. Nagy Sándor

akkor Lyonban tanított, szintén egyetemi professzorként, aki jogi doktorátusát Szegeden szerezte, s származására nézve is „szintiszta magyar keverék” ahogy Christina mondogatja, míg önmagát német-sváb-amerikai, és részben szintén magyar származású „keveréknek” szokta nyilvánítani. Mindenesetre nyelvünket anyanyelvi szinten beszéli, ahogy ezt az est résztvevői is tapasztalhatták. Mindketten most már több éve főállású terjesztők, s az MLM (Multi Level Marketing) legmagasabb csúcsán állnak, a President's Team tagjai, vagyis Mark Hughes, a cég elnökének közvetlen csoportjához tartoznak, amivel a világ mintegy kilencszáz-ezer terjesztője közül kb. kétszázan dicsekedhetnek. Ennek ellenére mindketten megmaradtak szerénynek, kedvesnek, közvetlennek. Rendkívüli szuggesztív, jó humorú előadók. Érthető tehát, hogy tapsunkkal, néha felállva is, vitalitásunkat, életörömmünket fejeztük ki mindannyian, mi tanácsadók is, akik egyben fogyasztók is vagyunk, hiszen ez a legfontosabb etikai szabály, kézenfekvő is, hogyan tudnánk e nélkül hittel beszélni a termékekről? És a termék „működik”, így hát megjön a hit - épp ezért szoktuk mondani. „ebben nem hinni kell, hanem fogyasztani.” Mivel tehát, mi fogyaszt-

juk is, így jól érezzük magunkat a bőrünkben, vidámak vagyunk, elégedettek, de nem hiszem, hogy ettől showman-ek lennénk, én legalább is nem vállalom fel ezt a státuszt. Akik pedig a színpadon bemutatkoztak - bár valóban a közönség soraiból mentünk fel - szintén tanácsadók voltunk, jöhetnek ezt csak kitűzőnkről lehetett tudni, aminek viselése egy másik etikai szabály. Szép számmal voltak jelen fogyasztóink, ők általában nem vállalják a „szereplést”. Mi sem a szereplésért, hanem azért, hogy az előadók szavait alátámasz-ujuk, hitelessé tegyük.

Végül, de nem utolsó sorban köszönet illeti Feketéné Gyuricza Mariát is, aki Gyomaendrődre és vonzáskörzetébe elsőként hozta be a HERBALIFE-t, így valamilyen szinten mindannyiunk szponzora. Ő nem egy „szereplő” típus, szerény, csendes, mosolygós, segíteni mindig kész. Sokan találtak már ki különböző jelszavakat az MLM-re pl. „most lehetsz milliomos”, de nekem az tetszik legjobban, hogy „mindég légy mosolygós”. Nem a „mi Mariánk” találta ki ezt a jelszót, de azt hiszem rá illik ez a legjobban.

MARSINÉ
GIRICZ ERZSÉBET

Az elhatározás mércéje a tett

1996. március 21-én, az endrődi kirendeltség udvarán várakoztunk Katona Sándorra és a vele érkező küldöttség-re.

Déli 1 óra volt pontosan, mikor a szép, piros tűzoltóautó begördült a szélesre tárt kapun. Mindnyájan szeretettel üdvözlöttük az érkezőket. E rövid kis beszélgetésre a következő napon volt alkalmunk. Először a csoport vezetőjét, Armin Setzer urat kérdeztük. Elmondta, hogy Katona Sándorral dolgoznak együtt, évek óta. És így általa megismerte a 40 éves megszállásunk eseményeit, tud a mostani átalakulásunkról, azok nehézségeiről. Elmondta, hogy nemcsak hivatása, de hobbyja is a tűzoltóság, s amit csinál, szívvel-lélekkel csinálja. Foglalkozik a fiatalokkal, tanítja őket, mert az életben gyakran kell segíteni másokon. Lehet tűz, lehet baleset, ahol szükség van a segítségre. Elmondta, hogy a múlt év októberében hozott mentőautót milyen állapotból hozták helyre, javították szinte újjá. Majd beszélt a tűzoltóautó javításáról, festéséről, amit mi nehezen tudunk elképzelni, mert számunkra ez új.

Csak röviden tudtam leírni a hallottakat, de a kedves olvasó mindebből tud következtetni arra, hogy ez a munkacsoport, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül, milyen nagy tettet hajtott végre értünk.

Ugyan, valaha vissza tudjuk-e nekik adni? Ha mi nem, a Jóisten bizonyosan.

Megköszönve Setzer úrnak és társainak a fáradozásukat, Katona Sándort kérdeztük: Mi volt az erő, az a nemes gondolat, ami tettekre készítette őket?

Sándor elmondta, hogy meglátott a kereskedőnél egy összetört mentőautót, ami karambolozott. Ha ezt az autót teljesen rendbe hozza, régi álmát valósítja meg. A gondolatot csakhamar tett követte. Munkatársai megfeszített erővel, nagy tudással és szakértelemmel segítettek, és ahol ennyi jó barát összejön, ott nem lehet kétséges az eredmény. Múlt év októberében boldogan gördítették be a szép, „új” mentőautót a község háza udvarára. Sándor magá-

ról nagyon szerényen nyilatkozott, mint az olyan emberek, akik szavak helyett inkább tettekkel bizonyítanak. Endrődön született, itt járt iskolába. Szolnokra került lakatosnak, később hegesztőként dolgozott. Belsejében érezte, hogy többre hivatott, mint egy átlagember. Látta a jövő útját. Célul tűzte ki magának a tanulást. Mint aki kitűnt a többi közül, főnökei felajánlottak neki egy németországi lehetőséget. Tudásszomja nem apadt, elvállalta, és elindult a nagy „ismeretlenségbe”. Dolgozott atomerőműben, majd egy másik üzemben ahol a „Koistol” nevű sörshordókat készítenek. Most is büszke, ha itthon meg-meglát egy ilyen sörshordót.

„Hogy szűkebb hazámhoz is hű maradtam, azt bizonyítják a mentő- és tűzoltóautó, melyeket becsületes munkával, a hazámhoz való hűségem jeléül, íme átadtam.”

Katona Sándor jó példát mutat azoknak, akik vajmi keveset tesznek azért a helyért, ahol élnek.

Kérdésünkre elmondta, hogy mint művezető dolgozik. 24 ember munkáját irányítja, szervezi, ellenőrzi. Gyomaendrődről 5 dolgozója van, ezzel segít az itthoni munkanélküliségben is.

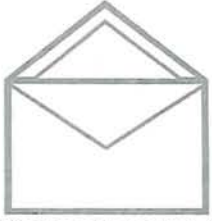
„A gazdasági válság Németországot sem kerülte el. Mégis, én ezzel tudtam ezt a Hont segíteni, boldogan hoztam és hoztuk ezeket az ajándékokat, melyekben sok-sok munkaóránk van. Remélem, örömet szerezünk mindenkinek.”

A két autó ott áll a színpadon. Nincs ember, aki, ha erre jár, ne jönne ajkára a szó: Köszönjük Sándor Neked és barátaidnak!

Mi már tudjuk azt is, hogy készül a következő is a gyomaendrődi polgárok nagyobb biztonsága érdekében. Nyugodtan mondhatom tehát, hogy lsten fizesse meg munkátokat, azt amit értünk tetteik és tesztek.

Köszönjük!
Danke Schön!
VASZKÓ ANDRÁS

POSTÁNKBÓL

Ismét közreadunk a hozzánk érkezett levelekből egy csokorra valót. Előre is elnézést kérünk azoktól, akiknek a hosszabb terjedelmű leveleiből, hely hiányában, csak kisebb részleteket idézünk, a számunkra és olvasóink számára legérdekesebbeket, legtanulságosabbakat. Örvedetes, hogy egyre több a kritikai hangvételi levél, amelyből mi sokat tanulhatunk, s ha lehetséges, tanácsait megfogadjuk.

„...Kedves Éva! (Császárné Gyuricza Éva) Ön is természetesen tartja biztos, hogy az Ön nyilatkozataival, írásaival, a Városunk egyes írásaival, én nem mindég azonosulok. De: törekvéseikkel, céljaikkal - teljesen azonosulok. 1979 óta gyűjtöttem, s kötettem be évenként a helyi újságokat. Ma hozom a Kner nyomdából a bekötött: Gyomaendrődi Híradót, a Szó-Beszéd-et és a Városunk-at.

Élek az alkalommal, hogy VÁROSUNK szerkesztésében, terjesztésében, életben tartásában, fejlesztésében valamennyi közreműködőt őszinte tisztelettel, barátsággal, és szeretettel köszöntsem. Egyet kérek, legyen több mai témájú írás. Hitet, reményt sugalljanak írásaik. Maradjanak békés, szeretetteljes hangú hírnökei egy jobb kornak, mely Gyomaendrődöt ténylegesen összeköti. Köszönöm, hogy botrányoktól mentes, igazul író kollektíva alakult harmadiként. Mély meggyőződésem, hogy a helyi újságok sorában, - bár a legfiatalabb - nem a harmadik.”

GYURICZA LÁSZLÓ
Gyomaendrődről

Koszorúzás március 21-én, a csendőrsortüz áldozatainak emlékművénél

„...Előre kérlek (Császár Ferenc felelős szerkesztőt), ezek őszinte gondolatok, nem kívánok senkit sem megsérteni.

Az újság címe: Jobbak tartanám, ha a lap címe **Endrődi Híradó, Endrődi Napló** lenne.

Mi hiányzik a lapból: Endrőd mai állapota. Van-e munkanélküliség, s ha igen, milyen mérvű? Vannak-e olyanok akiknek eltartásukról az Önkormányzat gondoskodik? Most egyetlen pap Iványi László. Hányan látnak el egyházi szolgálatot? Milyen a politikai élet? A KDNP-n kívül milyen pártok tevékenykednek? Jobb, vagy a bal oldal erősebb?” ...

KOVÁCS IMRE
Budapestről

A levél a továbbiakban sorra veszi az oldalakat és minden oldalra ad egy-egy témát.

„... Nagyon köszönöm, hogy minden egyes alkalommal külditek a VÁROSUNK-at. Szeretem ezt a lapot, s mindig örömet okoz nekem a szülőföld íze-illata. Felbontás után addig le sem teszem, míg ki nem olvasom.”

CS. SZABÓ ISTVÁN
Békéscsabáról

Örülünk, hogy Cs. Szabó barátunk írását e számunkban közre adhattuk.

„... jól szerkesztett, s nagyon vonzó lelkületű lap... Kötő ötlet a *Historia Domus* egyes részleteit közölni. Ez segíti a múlt jobb megismerését, és ezzel a közösség összetartozás érzetét. Ugyanakkor jónak találom a rangos irodalmi rovat beállítását is.”

ERDELYI ZSUZSANNA
Budapestről

„Tisztelettel és szeretettel köszöntjük a szerkesztőség minden tagját, akik lelkes odaadással szerkesztik a VÁROSUNK című lapot. Jó érzéssel, érdeklődéssel vesszük kézbe, és olvassuk minden alkalommal. Elismerésünk és köszönetünk a szerkesztőségnek”

TÍMÁR MENYHÉRT és NEJE Mezőberényből

„... Nagy gyönyörűséggel olvasom a lapot. Minden száma érdekes... Endrőddel kapcsolatban izlelgetek mindent, ami felidézi azokat az időket, amelyről szüleimtől, de főleg nagyszüleimtől és más öregektől hallottam. De a jelenről is örömmel olvasok. Anál inkább, mert úgy látom, **mindenki, aki a lapotokba ír, egész szívvel adja, amit tud. Igaz hangot üt meg mindenki.** Iványi László a lelkekre gondol, Márton Gábor meleg szívét mutatja meg, Tímár Máté aggodásait, Irénke néni fáradhatatlan munkásságának eredményeit, Németh Eszter a jelent és a múltat, Te pedig érezhetően mindenütt jelen vagy... de szinte kár volt neveket említenem, úgy azokkal vagyok igazságtalan, akikről nem szóltam, pedig éppoly gyönyörűséggel olvastam az írásait.

... nagy kísértés Endrődről olvasnom, mert ellenállhatatlanul merengésbe kezdek, s a Körös mellől nézem lélekben az endrődi tornyot...”

Dr. SÓCZÓ FERENC
piarista tanár
Budapestről

Kérjük olvasóinkat, hogy továbbra is írják meg véleményüket újságunkról. Szívesen vesszük a bírálatokat is, hiszen az a célunk, hogy minden olvasónk számára nyújtsunk elfogadható értéket.

IN-MEMORIAM

ENDRÓDIEK „Uram, jó nekünk itt lennünk” SZENT GELLÉRT NYOMÁBAN

Borongós, hűvös tavaszi napnak néztünk elébe március 26-án. A hajnali órákban még az egész város aludt, csak az endródi katolikus templom ablakai világítottak hívogatóan. A megkonduló harang hosszú zarándok útra tíz katolikus testvért és a plébános atyát búcsúztatta.

Úticél: Velence. A zarándok utat Gyulay Endre Szeged-csanádi püspök szervezte a halhatatlan Szent Gellért vértanúságának 950-ik évfordulójára.

A magyarok most harmadik alkalommal keresik fel a szent hazáját. Először 1900-ban, majd 1930-ban zarándokoltak egyházmegyénkből Velencebe.

A mostani útra majd ötszázán vállalkoztak.

A zarándoklat résztvevői a Szegedi Dómban közös koncelebrációs főpapi VENI SANCTE szentmisén vettek részt.

Zúgtak a harangok, integettek a szegediek, amikor reggel fél kilenckor megindultak a buszok. Minden kocsi-ban egy lelkivezető plébános atya is volt. A mi buszunk, melyben az endródiek és a környező falvak (Békés, Csorvás, Csanádapáca, Székkutas) hívei ültek, az 1-es számot viselte és a vezető Iványi László plébános volt. A hosszú, 15 órás úton együtt imádkozott, énekelt a hívekkel és tanított. Mire Velencebe érkeztünk, részletesen tájékoztatva voltunk Szent Gellért hívságos életéről,

és a korról, melyben élt. A szívet-lelket melegítő lelki táplálék mellett a szemnek is volt miben gyönyörködni, amikor a Stájer-Bajor Alpok égbenyúló hegyláncjai között kanyarogtunk. Hó, hó mindenfelé, és csodálatos fenyőerdők. Köztük a megbúvó kicsiny falvak, városok. Hosszan kísérte utunkat a Wörthi-tó tündérszép környezete. 25 db. 1-2 km hosszúságú alagúton áthaladva 19.30-kor léptük át az olasz határt. Velence még 200 km távolságra volt előttünk.

Besötétedett, este 10 óra is elmúlt, mire megpillantottuk szálláshelyünk, Jesolo fényeit.

Másnap március 27-én borús, esős napra virradtunk. Korán kezdődött a program. 7 órakor már a vízibuszon (vaporettón) szeltük a vizet Murano sziget felé. Párás köd takarta a közeli partokat. A szigeten Szent Donát templomban 9 órakor ünnepi, főpapi szentmisét hallgattunk. A prédikáció fő témája a család, a családi szeretet megtartó ereje. Az ifjúság helyes nevelése - a jövő záloga.

Mise után kijöve a templomból, mintha csoda történt volna, szikrázó napsütésben Itália igazi kék ege ragyogott felettünk. Az Adria hullámai is kéken fodrozódtak. Rövid sétát tettünk a tengerparton. Az üzletek kirakataiból a muránói üvegyárnak a szivárvány minden színében pompázó remek termékei tekintettek ránk.

11 órakor indultak a vaporettók Szent György szigetére. A Szent György

Bencés Kolostor és apátsági temploma a hajdani kolostor helyén épült, ahol Szent Gellért élt és ahonnan elindult a Szentföldre, de végülis Magyarországon kötött ki.

Sokáig gyönyörködtünk a templom csodálatos kinceiben, Tintoretto festményeiben. Szent Gellért ereklyéje előtt leborulva éreztük a bizonyosságot, hogy „Uram, jó nekünk itt lennünk”. Csak azt sajnáltuk, hogy az otthon maradt szeretteink nem hallhatják, láthatják ezt a sok csodát.

12 órakor a templomban Angelus és Déli Zsolozsma.

13 óra körül indultunk Velence szívébe, a Szent Márk térre. A hajóról elénk táruló panoráma csodálatos volt. Paloták, templomok, impozáns épületek sora díszítette a partot. A Szent Márk tér palotáival, galambjaival, a nyüzsgő turistákkal, a kőcsipkés, csillogó bazilika, mind-mind feledhetetlen és lenyűgöző látványt nyújtott.

15 órakor zarándokcsoportunk a bazilikában találkozott Marco Cé bíborossal, a Velence főpásztorával.

Gyulay Endre püspök úrral régi ismerősként, nagy szeretettel köszöntötték egymást. A pátriárka jókívánságait, melyet főleg a fiatalokhoz intézett, hálás szívvel fogadott mindenki.

A délután további részében városnézés következett. Az idő rövid volt, de a látnivaló egy életre maradandó.

A mozgalmas nap után fáradtan, de élményekben gazdagon tértünk szálláshelyünkre. Tovább érlelődött bennünk a gondolat: „Uram, jó nekünk itt lennünk.”

Harmadnap Páduában folytatódott a zarándok út. Pálmák, fenyők, virágzó fák szegélyezték az utat. A fenségesen megépített Szent Antal bazilikában hallgattuk szentmisét. Szent Antal sírjánál meghatódva, imádkozva kértük a Szentet hazánk népének megsegítésére. Sok időbe telt, míg az óriási bazilikát körbejártuk, kigyönyörködtünk magunkat Giotto csodálatos freskóiban.

A hátralévő órákban még egy búcsú sétát tettünk Pádua és Velence műemlékei között.

Negyedik napon érkeztünk vissza Szegedre. 11 órakor a Dómban TE DEUM-os szentmisével fejeződött be a zarándokút.

Hátaltel szívvel, hitben megerősödve tért meg mindenki otthonába, szerettei körébe, szívében hordozva azt az erőt, amelyet Szent Gellért nyomában járva, Isten szeretetét érezve kaptunk.

Emlékezés egy felejthetetlen márciusi napra...

Tőkés László Újkígyóson

Az újkígyósi előjáróság, a római katolikus egyház, március 15. ünnepelésére meghívta Tőkés Lászlót, a Nagyvárad-Királyhágómelléki Református Egyház püspökét. A meghívott vendégek között magam is részt vettem, Tőkés László elfoglaltsága miatt március 16-ára halasztott rendezvénysorozaton, amikor is a település 1948-as centenáriumi emlékművénél beszédet mondott. Az iskolások műsora, a honvédtiszti főiskola fúvószenekarának műsora, és a koszorúzás után a római katolikus templomban ökumenikus istentiszteletre került sor. Az istentisztelet után Tőkés László meglátogatta a Szent Erzsébet Szeretothont, az európai hírű Ipoly Arnold Népfőiskolát. Főtiszteletű püspök urat mindenütt nagy szeretettel fogadták, és sok helyen nem volt mentes a fogadtatás megható jelentéktől sem. Így a szeretothonban egy 102 esztendősen néni felköszöntése volt ilyen alkalom, s az utcán egy szálegyenes tartású, úgy nyolcvan tavaszt látott fehérharisnyás székely atyafi, veres zsinórral a harisnyán, ahogy ez egy csíki székelynek dukál, borult sírva püspök úr nyakába. (Az 1930-as években ide nősült Kígyósrá, azóta él itt.)

Délután került sor a püspök úr „Magyar sorskérdések” c. előadására.

Előjáróban elmondotta, hogy szolgatársától, Tempfli József Nagyvárad-Bihar Római Katolikus Egyházmegye püspökétől érdeklődött Újkígyós felől, aki már járt itt. Elmondta azt is, hogy inkább szeret falura, kis közösségekbe jönni, mert ilyen helyeken otthon érzi magát. Történelmünk folyamán Újkígyós elpusztult elődje, Kígyós település is a váradai egyházmegyéhez tartozott. Ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy a magyar történelmi egyházmegyék megszüntetése, illetve szétválasztása pánszláv-román összeesküvés eredménye. Ez ellen a szentatyánál egyedül csak Tempfli József tiltakozott. Értetlenül álltak s állnak e tény előtt, hogy sem az Antall kormányznál, sem az anyaország egyházi főhatóságoknál tett tiltakozásukra nem érkezett reagálás. **Sajnálattal kell megállapítania, hogy Magyarország immáron nem keresztény ország.** Az anyaországban nagyon rossz a nemzettudat, az ún. nemzeti identitás. A Partiumban és Erdélyben is sokat romlott, de ott még mindig jobb. Nyilvánvalóan a kisebbségi nyomorgatás is erősíti azt. Az ismeretes tanügyi törvény, amely jóformán megszünteti az anyanyelvi oktatást, már csak betetőz egy sajnálatos folyamatot, a kinti magyarság önfeladását. Ti. a törvény megjelenése előtt már évekkel az erdélyi szülők 30-40 %-a önként íratja be gyermekeit román tannyelvű iskolába. Majdnem olyan nagy az erdélyi magyarság körében az öngyilkosság, italozás, válás, gyermektelenség, mint az anyaországban. Elmennek a fiatalok. A tanári kar kontraszelektált, megviselt, kenyérfél-

téssel megterhelt. Az egyházi iskolákat nem adják vissza. Minden eszközzel akadályozzák az egyházi iskolahálózat újrászervezését. Ennek ellenére nagy kőnnel, keserűvel működik néhány ígéretes iskola. A tanügyi törvény-átvételén ugyan, de véglegesítette az 1948-ban végrehajtott egyházi iskolahálózat kártérítés nélküli végrehajtását. Az erdélyi anyaföldről szólván elmondta, hogy a magyarság itt is súlyos hibát követ el, amikor az odahelyezett román katonatiszteknek, tiszthelyetteseknek stb. eladja a 10 ha földjét (ugyanis ennyit adtak vissza Romániában kárpótlásként). Ezeket a hadseregbeliek ún. titkos pénzekből veszik meg. Márpedig ami földet románoknak eladtak, azt többet magyarnak vissza nem adják. Az egyházi élet nagyon megtaposott. Általános a paphiány mindegyik felekezetenél, de különösen a római kat. egyháznál vannak e téren súlyos gondok. Az egyházszervezet nehezen éled újra, bár sikerült megszabadulni a „beépített” emberektől.

Kérdésekre válaszolva kijelentette a püspök úr, hogy határ kiigazításról szó sem lehet. Ennek a témának felhozatala is már iszonyatos indulatokat vált ki a román közvéleményből. S ezt nyugat sem akarja, sem nem támogatja. Ugyanez vonatkozik a különböző elszakadási törekvésekre is. A román politika se nem „ügyes”, se nem „ügyeskedő”, hanem 75 év óta - kisebbségi ügyekben (is) főleg - hazug és semmit be nem tartó. Végezetül elmondta a püspök úr, hogy jelenlegi stratégiája a romániai magyarságnak; „A túlélésre rendezkedtünk be, s hogy magunk rendelkezünk dolgaink felett.”

Tőkés László püspök úrral Gyomán találkoztam először, Tempfli József püspök atyával pedig 1984-ben Nagyváradon a Szent László székesegyházban. Mindkét férfiú nagy hatással volt, van rám azóta is. Mindkettőjüknek nagy tisztelője vagyok. Újkígyósi „lelki vigaszomai” szeretném egy imával befejezni, melyet arra az alkalomra írtam 1984-ben, s ott mondtam el szent királyunk ereklyéi előtt.

*Uram László király! magyar népednek
vívő, szent király.*

Ím leterdel előtted könyvezed,

harcosidnak egyik méltatlan utóda.

*Bár hitem kálvinista, nem római confessio,
mégis reszkető lélekkel*

*e szent helyen is kérek Felséges Uram Királyom,
könyörögj érettünk...*

Mert nagy bajban vagyunk.

*Ellenségeink lelkünket, hiűnket kezdték ki,
s e miatt is pusztulunk, rongyolódunk.*

Kelj fel hát sírodból, Uram László király,

s bárdoddal vágj hozzá ördög fattyihoz,

magyar népednek megrontóihoz.

Adj erőt nekünk, vezess bennünket,

szögsárga lovad után hogy bésorolhassunk.

A Nagy Közbenjáró Úr Jézus Krisztussal

Szent László királyunk könyörögj érettünk.

Amen.

CS. SZABÓ ISTVÁN

KÖSZÖNTÉS ANYÁK NAPJÁRA

Én ezen soraimmal nagy szeretettel és tisztelettel köszöntöm az édesanyákat, az „igazi” édesanyákat, a drága, jó nagymamákat, és dédmamákat.

Mert az igazi édesanyák azok, akik Istentől kapott szeretettel, féltő gonddal gondozzák és nevelik gyermekeiket, édesanyákká, és édesapákká.

Mert az igazi édesanya még akkor is aggódik gyermekéért, mikor ő már 50-60 éves.

Mert az igazi édesanya még akkor is védi gyermekét, ha az rossz útra tért s hogy mondja: „akár milyen is a gyermekem, mégis csak az én gyermekem.”

Az igazi édesanya aggodalommal, szorongással várja unokája születését, talán még jobban, mint várta saját gyermekét, hisz életének tovább folytatását látja benne.

És mi gyermekek mindig jók vagyunk?

Kérem azokat, akiknek még van édesanyjuk: legalább ezen a napon keressék fel őket, csókolják meg fáradt kezüket, simogassák meg öszülő hajukat, és mondják el sokszor, nagyon sokszor azt a szép szót: Édesanyám! És akiknek már nem él az édesanyjuk, ezen a napon menjenek ki a temetőbe, díszítsék fel sírjukat virággal. Mondjanak értük egy imát, és imájuk végén mondják hangosan: Édesanyámnak!

TÍMÁR MIHÁLY

Az előző „fejezetben” többször említettem Nemeskerek

Fejezetek a régmúlt időkből V.

dátumot és az 1730-as évet. Mindkét időpontot komoly érvek-

ENDRŐD ÚJRATELEPÜLÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI III.

község nevét, mint determináns tényezőt Endrőd újratelepítésében. Nemeskerek a török megszállás alatt elpusztult Nemeskerek falu helyén - a Kettős-Körös jobb partján, Mezőberény-től északkeletre - települt újra 1721-ben. Ekkor, és a következő néhány évben az alábbi lakosok érkeztek a kerek pusztára: Kukla Ádám, Gyepes Ádám, Pipa Tamás, Gyetvan (Gyetvai) György, Latkovszky (Látkóczi) János, Molnár (Mlinár) György, Varjú (Wrana) György, Dudás István, Fazekas György, Kiss György, Szujó András, Szakács János, Mastala János, Kuracsik György, és Valovecz Mátyás. Közülük többen, az alig néhány éve újratelepült Békéscsabáról költöztek át Nemeskerekibe. Valószínűleg a földesúr által itt is támogatott, vagy általa kezdeményezett áttelepülés történt, a katolikusok távoztak az akkor már evangélikus többségű Békéscsabáról. A lakosság létszáma az évek során folyamatosan növekedett, ugyanakkor jó néhányan el is költöztek (szöktek) a faluból a jobb megélhetés reményében. (A Nemeskerekiből eltávozottak közül Kukla Ádám, Valovecz Mátyás, Mastala János, Mucska János, és Fazekas György nevével az 1730-as években találkozhatunk ismét, az endrődi anyakönyvben. (Így alakult ki 1730-ra a mellékelt névsor, azoknak a lakosoknak névjegyzéke, akik Endrőd újratelepülésében részt vettek.

Az 1730-as generalis conscriptio (általános összeírás) névsorát vizsgálva azonnal kitűnik, hogy az összeírt 22 családfő többsége szlovák nevű. A szlovák nevek elárulják a lakosok jelentős részének felvidéki eredetét. Arra vonatkozóan azonban, hogy (eredetileg) pontosan mely helységekből, illetve megyékből érkeztek a nemeskerekiek, egyelőre kevés adat áll rendelkezésre. Forrásmunkáim szerint származási helyük Gömör és Kishont megyei Rimaszaluzsány (ma: Rimavské Zalužany) és Nógrád megye egyes helységei. Néhány lakos esetében valóban kimutatható a Nógrád megyei származás: Kukla Ádám (Mohora), Dudás István (Márkháza), Molnár György (Videfalva). Gyetvan (Gyetvai) György neve a Zólyom megyei Gyetva (ma: Detva) község nevére utal.

Nemeskerek község XVIII. századi története nem tartott sokáig. Mivel nagyon szegények voltak és ráadásul a Körös áradásai miatt kevés vagyonuk és maguk is állandóan veszélynek voltak kitéve, elkeseredésükben engedélyt kértek Harruckern János Györgytől, hogy a szintén gyulai uradalomhoz tartozó, letelepedésre alkalmasabb endrődi pusztát szállják meg. Miután az engedélyt megkapták, rövidesen át is költöztek Endrődre, s ezzel Nemeskerek története véget is ért, többé nem épült újjá. A pusztává vált faluhelyet 1740-ben Mezőberény lakosai kapták meg használatra, s Kerek-pusztán néven ma Mezőberény határának egy része az egykori falu területe.

Ma sem igazán eldöntött kérdés, hogy pontosan mikor történt a kerekiek vezetését áttelepülése Endrődre. A források egyaránt említik a ma elfogadottabb 1731. Szent György napi

Báró Harruckern János György

Nemeskerekiből jöttek, tavaszán történhetett.

kel lehet aláámasztani, de megfelelő ellenérvel meg is lehet cáfolni. Az 1731-es év mellett szól az, hogy 1730 októberében még kilenced összeírás történt „poseccio” Nemeskerekiben, s egyik 1730-as megyei összeírás sem említi

Endrődöt faluként. 1730. november 12-én még visitatio canonica (egyházlátogatás, egyházi ellenőrzés) volt Nemeskerekiben, amely működő templomról ír a jelentésében. Elgondolkodtató viszont, amit az 1754-es visitatio canonica mond Endrőd alapításáról: „Parochia... Endrőd creata in anno 1730 per Presbiterios Petrinos ex Diocesi Varadiensi.” (Az endrődi egyházközséget 1730-ban alapították a váradai püspökség papjai.) Nem szorul különösebb bizonyításra, hogy 1754-ben még sok olyan idős (s kevésbé idős) ember élt Endrődön, akik pontosan emlékeztek a megtelepedés időpontjára.

Az 1703 és 1731 közötti időszak történetének feldolgozása közben arra a következtetésre jutottam, hogy az endrődi pusztán élőkhez 1731 tavaszán érkező nemeskerekiekkel közel egy időben, valószínűleg kicsit korábban érkezett egy másik telepes csoport is Endrődre, s együtt hozták létre a községet. Mivel a pap Pochuch (Pocsuk) Imre, és a tanító (egyben jegyző) Zsámbok István a tulajdonképpeni falualapítás 1731.

Nemeskerek lakosai 1730-ban

Bíró: Georgius Mlinar	Mlinár György
Andreas Németh	Németh András
Andreas Mészáros	Mészáros András
Joannes Czmarko	Czmarko János
Joannes Szulya	Szuja (Szujó) János
Paulus Hornak	Hornak (Hornok) Pál
Georgius Kuracsik	Kuracsik György
Andreas Hornak	Hornak (Hornok) András
Joannes Pleva	Pleva (Pelyva) János
Michael Németh	Német Mihály
Georgius Cserenecz	Csernecz (Cserenyecz) György
Adamus Sztancsik	Sztancsik Ádám
Jacobus Poherelec	Poherelec (Pohorelec) Jakab
Matthias Szujó	Szujó (Szujó) Mátyás
Georgius Kiss	Kiss György
Georgius Varju	Varju (Varjú) György
Andreas Szujó	Szujó (Szujó) András
Joannes Latkovszky	Latkovszky (Látkóczi) János
Matthias Stajnik	Stajnik (Sztanyik) Mátyás
Martinus Sánta	Sánta Márton
Franciszkus Szilágyi	Szilágyi Ferenc
Thomas Gyepes	Gyepes Tamás

Megjegyzés: Mlinar György és Varjú György nevét a XVIII. sz.-i endrődi anyakönyvben Molnár-nak, illetve Wrana-nak írták.

TÍMÁR ANTAL

Régészeti leletek

Endrődön

III. A népvándorlás kora

Az Endrődi sisak története

A népvándorlás korából az „Avar kornak” szeretnék jelen írással hosszabb időt szentelni. Teszem ezt azért, mert a legújabb régészeti kutatások azt a tényt látszanak igazolni, hogy mi ehhez a néphez tartozunk. Mind az orosz, mind a görög és a magyar krónikások is erre vonatkozó adatai ezt támasztják alá. A „sem utóda, sem boldog őse” szemlélet az elszigeteltség érzése helyett sikerült a szerzőnek kitágítani a kapuinkat Európa felé. A „sem rokona” felfogást a „mindenütt övelük találkoznak” megállapítása és bizonyítása váltja fel.” (László Gyula prof.)

Beszélhetünk korai avarokról, akik 568-ban itt vannak, és későbbi avarokról, akiket Árpád népe még itt talált.

Nyelvészeink is ezt tudják bizonyítani. Pl. a Tárkány szavunk bizonyítottan avar szó, és Győrffy György professzor ezt a helynevet az avarok által sűrűn lakott helyeken térképezte fel, összesen 15 helyen. De én nem a bizonyításokkal akarok foglalkozni, amik a kettős honfoglalást támasztják alá, vagy elvetik.

Feladatom: milyen avar kori leletek kerültek elő Endrőd határában. **320 helyen találtak a határban avar kori leleteket.** Ezek között voltak értékes tárgyak, edények, cserepek stb. A sírok gazdagsága, és az országban talált avar leletek alapján az avar nép egy igen magas kultúrával rendelkező nép lehetett, hiszen Európa nagy népei hívják őket segítségül. (Pl. a franciák is.)

A kedves olvasók számára felsorolok egy pár lelőhelyet. A református temető mellett átmenve a gáton, a gát javításakor félig elvitték egy gazdag avar nő sírját. Megmaradt arany fülbevalója, karperece, és a vele eltemetett lószerszám néhány arany verete. (Megtaláló Gellai István) Találtak avar kori leletet a Szujó keresztnél, Csejt több részén, Polyákhalmon, Décsi páskumon, Varjason és számtalan sok helyen.

A sok lelet közül talán legizgalmasabb az „Endrődi sisak” néven vonult be a történelembe. Mivel soha nem írok mást, csak a színtiszta igazat, idézem az egykori írást: 1874-ben amikor is Kovács István endrődi bíró úr az ottani Hármaskörös medréből halászkok által felszínre juttatott - s azok által megvett - egy lovagkori veres ércsisakot” az akkori még Békés-gyulai múzeumnak ajándékozott. Az 1876-ban Békéscsabán tartott régészeti vándorgyűlésen a híres Pulszky Ferenc, mint szaktekintély méltatja az Endrődön talált avar sisakot és az etruszk edényeket.”

Pulszky közvetítésével került a sisak 1876-ban Budapesten megrendezett Műtörténelmi Kongresszusra, majd szintén Budapesten megrendezett Őstörténelmi Kiállításra is. 1878-ban ott van Nagyváradon rendezett régészeti kiállításon, majd 1889-ben a Párizsi Világkiállításon is, végül természetesen 1896-ban Budapesten

az Ezeréves kiállításon is. Sőt itt volt 10 évvel ez előtt az endrődi Déryné Művelődési Házban tartott régészeti kiállításon is.

Először természetesen bronzkorinak nevezetett a sisak, de azóta már nagyot fejlődött a tudomány és megállapították, hogy avar kori.

De mit tudunk Kovács István bíróról? Benne Kovács Béla igazgató úr dédapját tisztelhetjük. Ha Ő nem menti meg, akkor ez a nagy kincs el is kallódhatott volna.

Mit tudunk a halászkokról? Hogy becsületes emberek voltak.

De ki találta meg? Hosszú keresés után jutottam el Varjú Fülöpné, Dinya Margit nénihez, aki 94 éves korában elmesélte, hogy az ő nagyapja és apja is halászkok voltak. Elmesélte, hogy találtak egy harangot. A halászkok harangnak nézték ezt a sisakot. Tudta még azt is, hogy a bíró által bekerült a gyulai múzeumba, és őt egyszer az édesapja elvitte megnézni. Kezével a levegőbe lerajzolta az általa látott „harang” formáját, nagyságát. S azt én megjegyezve összehasonlítottam a látott sisakéval. Kérdeztem, hol találták meg a halászkok? A templomzugi Körös részen (még nem volt szabályozva akkor a Körös).

Ki is ez a Dinya Margit? Apja Dinya János volt, még volt egy fiú testvére, aki Szarvason volt plébános, fiatalon halt meg, ott is van eltemetve. Varjú Fülöpné Dinya Margit Hunya Elekné sz. Varjú Mariannak nagyanyja. A hitelesség kedvéért megjegyzem, a Margit néni által mondottakat magnón rögzítettem! A bronzsisak talán kapcsolatban áll a mai híd helyén átvágott Körös részen talált sok-sok tárggyal. Hiszen ezen a magaslaton volt az első templom, és előtte évezredek át e víztől védett helyen minden itt élő ember megtelepedett.

Az itt talált tárgyak a régészeti megállapítás szerint is avar koriak lehetnek: Vaskarikák, vaspántok, szíjvégek gyönggyel kivarrrva, szerszámok és sok-sok tárgy, ami azóta elveszett.

A sírleletek az avar és a magyar nép közeli rokonságát bizonyítják. Így került és merült fel a kettős honfoglalás elmélete is. Az idő igazolja a kételkedőket. Akik hisznek benne, - én is - azoknak idézem László Gyula professzor könyvéből:

„Egyelőre... úgy látom, hogy inkább tömörödnek a tények a kettős honfoglalás körül, semmint lazulnának. Hiszek a TARIH-i ÜNGÜRÜSZ egykori krónikásnak, aki... ezt fordította törökre egy magyar krónikából: „Amikor abba a tartományba érkeztek (Pannóniába), látták, hogy csodálatosan bőséges folyamai vannak, és az ő nyelvükön beszélnek.”

HELYTÖRTÉNET

„Fogalmazvány” az endrődi plébánia történetéről.
1944. októberétől 1945. áprilisáig.
Készült 1946 márciusában.

„Az endrődi história Domus két kötetből állt. Az első kötet épen maradt, a másik azonban, amely 1931 január elsejével kezdődött, elpusztult, csak foszlányok maradtak belőle.

A Hármaskörös (endrődi újság 1934-41) bekötött évfolyamaiból ... magmaradt az egyik kötet, 1934 június 15 - 1940. december 15-ig.

A harctér 1944 szeptember közepe táján ért Gyula közelébe. Ettől kezdve a harcoktól való rettegés, menekülők látása, a menekülésre való felszólítás a hatóságok részéről, a katonai behívók és később a 18 éves ifjakig kiterjedő bevonulási parancs nyugtalan napokat szerzett.

A győztes Vörös Hadsereg tankjai teljesen váratlanul szaladtak be a községbe 1944 október 6-án du. 3 órakor. Éppen elsöpétek volt. Egyes buzgó hívek éppen keresztúti ájtatosságukat végezték a templomban, a falu nagyobb része pedig, az aszszonyok és a leányok is, árkot ástak katonai parancsra, a mezőtúri komp táján.

Az Endrődön lévő csekély számú német katonaságot délutáni álmából verték fel az orosz harcokcsik. Erős lövöldözésre és német repülőgépek beavatkozására került sor. Több orosz harcokcsi elpusztult az Endrődre vezető úton. Estére az orosz csapatok visszavonultak a falu szélére.

A harcokban két ház égett le a Széchenyi utcán. (Később Sztálin, majd Lenin utca, ma Fő út; az emberek mindig NAGY utcának mondták)

Másnap október 7-én ismét harcok következtek. A toronyt nyilván a riasztó sziréna kilátszó tölcseré és az odavezető telefonhuzalok teheték gyanússá. Nem sikerült biztosan megállapítani, hogy figyelték-e csakugyan a toronyból az orosz csapatok mozgulatait, és hogy lőttek-e ki a toronyból.

Szombaton délelőtt 11 körül kezdtek az orosz csapatok a toronyra tüzelni. A Körös túlsó gátjáról állítólag a németek is tüzeltek a templomra.

A harcokban a templomon kívül a plébánia is megsérült,

ezenfelül sok ház a Templomzugban, többek között a kántorház is. A hidat is szombaton délután robbantották fel a visszavonuló csapatok.

A harcokban súlyosan megrongálódott a templom tornya. A vörösréz födémét több találat szétroncsolta, az északi oldalon az órát szétvitte egy találat, a torony északkeleti sarkát megrongálta, a harangokat megrepesztette a gránát találat, egy kis harang maradt meg használható állapotban. Egy másik kis harangot a décspáskomi iskolából hoztunk be. A torony északkeleti sarkán olyan súlyos volt a találat, hogy bedőléssel fenyegetett. A templom bádoggal fedése is sok találatot kapott... a padlás tartó gerendáit szétnyomta a légnomás, pörkölt gerenda részek is voltak... a templom beisejében a szentély kapott nyugat felől egy belövést, ami a két szentély ablakot teljesen elpusztította... a kórus a nyugati ablaknál kapott belövést. Az orgona szellőadait a légnomás tönkretette, az orgona sípokat elhordták, így az orgona is használhatatlan volt. A templom mennyezetét pedig repeszdarabok sértették meg... kevés sérülést a főoltár is kapott.

... Mikor Dászkál István ... segédlelkész október 7-én du. hazatért a fedezékásából... az orosz csapatok a plébánia előtt letartóztatták azzal a váddal, hogy lőtt a toronyból.

Előzőleg a községháza udvarán kivégeztek több ott tartózkodó embert, köztük Gyuricza Albert toronyórt, mert a községháza udvarán golyó ért egy orosz katonát.

Miután a három letartóztatott tűzoltóval együtt szabadon engedték Dászkál Istvánt, visszatért a plébániára, ahol azonban a házbeliemből már nem talált senkit... A plébánián található javakat lefoglalták... később pedig a kiüresített szobákat búzarakárnak használták...

A faluban maradt még Ft. (főtisztelendő) Harsányi Vince minorita atya, vendégként, és 1945 januárig Ft. Gonda Keresztély endrődi születésű cisztercita tanár Székesfehérvárról, ő végezte a hitoktatást a polgári iskolában...

1945 március elején érkezett haza Budapestről Csernus Mihály apátplébános. A politikai rendőrség még az utcán letartóztatta, azután Gyulára vitték, ahol a népbíróság főképpen a Hármaskörösben közölt cikkekre hivatkozva 10 évi kényszermunkára ítélte. Az ítélet ellen Csernus Mihály a Népbíróságok Országos Tanácsához fellebbezett...”

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Az önkormányzat munkájáról

Az április a bizottságok aktív munkájával telt el.

Vajon milyen döntéseket hoz a testület az április 25-diki ülésén? Ez a lap kézbevételekor már kiderül.

Az előkészítő munka a bizottságokban történik. Erről szól e rövid tudósítás.

Három bizottság is tárgyalta a bölcsőde helyzetét. A város jelenleg 1 bölcsődét üzemeltet, ahol a beiratott 33 gyerekből 20-at visznek rendszeresen. Az éves kiadás meghaladja a 8 millió forintot. **Érdemes-e fenntartani a továbbiakban a bölcsődét?**

A képviselők négy változatra hoztak határozatot. Elképzelhető, hogy teljesen

megszűnik városunkban ez a szolgáltatás, de az is elképzelhető, hogy valaki vállalkozásban fogja végezni.

Nagyon fontos feladata városunknak az idősekről való gondoskodás. Sajnos anyagi források híján itt is szűkítésre kényszerül a testület. **A javaslatban az alacsony kihasználtság miatt a Blaha úti, Sallai úti és a mirhóhádi úti idős klubjának megszüntetése szerepel.**

Gondot okoz az önkormányzatnak a Liget-fürdő működtetése is. A közeljövőben megoldást kell találni arra, hogy milyen formában üzemeltethető településünk kedvelt nevezetessége.

Az ez évi önkormányzati támogatás

április 15-én elfogyott, így mindenképpen további támogatásra van szükség ahhoz, hogy a fürdő május 1-én megnyithassa kapuit.

A mintegy 20 millió forint bevételi hiány pótlására szükséges, hogy vagyunk egy részétől megváljon a város.

Az előterjesztésben 131 ingatlan értékesítésének lehetősége szerepel becserétkkel feltüntetve. Ebből, több mint száz külterületi szántó, melyből eddig alacsony bérleti díj származott.

A pénzügyi és jogi-bizottság 11.1 % - kal javasolja a polgármester és jegyző bérének emelését.

VÁRFI ANDRÁS

Brodalmi oldal

Május

Május! Rügyek pattanása, virágba borult kertek bódító illata. Ficseri fecskék magasba törő szárnyalása, fészükön fél lábon őrt álló gólyák merengése, a rigófüttytől zajos ligetek, ez mind te vagy, csodálatos Május!

Május! A mezők bársonyos zöldje, vetések reményteljes szárba szökkenése, az orgonabokrok lila-fehér tobzódása, fiatal szívek áldott összedobbanása, ez is te vagy, csodálatos Május!

Ez a csodálatos hónap az emlékezések legszebb időszaka is. Ki ne érezte volna legalább egyszer életében, hogy „májusban bolond a szív.” Ilyenkor bimbóznak a legszebb szerelmek, szövődnek életre szóló vonzalmak. Ilyenkor születnek új versek, csendülnek új dallamok a mindent megújító, szívet-lelket vidámitó tavaszi zsongásban.

Emlékezzünk a régi-régi majálisokra!

A mi időnkben még szépek, gondozottak voltak a ligeti sétányok, ahol orgonailattól terhes estéken csapatosan, de mégis ki-ki a maga választotta kedvessel párosan, andalogtunk a sátorként fölénk boruló hatalmas fák alatt. A könnyű szélben lebbenő lobok között kandi képpel ránk nevetett a hold, és mi az ágak meg-megnyíló ablakain át számlálgattuk, hány csillag ragyog az égen. Hogy sziporkáztak azok a csillagok! Hát még azok, amiket a legények csodáltak a lányok szemében!

Sok-sok leánypajtásomnak, köztük magamnak is, ebben a hónapban húzták, hogy „Asszony lesz a lányból, a bimbóból rózsza.”

Csoda-e, hogy éppen ezt a hónapot ajánlottuk mennyei jó Édesanyánknak, Máriának.

Valaha régen, vecsernyére összegyűlt a falu apraja, nagyja. A frissen csengő gyermekhangok összevegyültek a torokköszörülős, reszelős, öreg hangokkal, és szárnyalt az ének: „Néked ajánljuk Szüzanyánk, a legszebb hónap alkonyát.”

Májusi litániára most is összejövünk, de sajnos jóval kevesebben, mint régen, és az is sajnálatos, hogy a fiatal hangok hiányoznak a csendes énekszóból.

Május az édesanyák köszöntésének hónapja is. Ilyenkor megnyílnak a gyermeki szívek, hálát sugároznak meleg szeretettel az édesanyák felé.

Május! Csodálatos fényed kicsit megkopott azóta. A ligeti fákat most vandál kezek tördelik. Az orgona bódító illatát elnyomja olykor-olykor az elrobogó autók kipufogóinak büze. Csillagot számlálni? Ugyan, kinek jutna eszébe mostanában?

És Mégis! Ma is csak te vagy a legszebb hónap, remények hordozója, új kenyerünk nevelője, új szerelmek ébresztője, te Ámorral cinkos, áldott, áldott Május!

IVÁNYI MÁRIA

Viruló május

Viruló május, áldott hónap,
Dobogó szívek lüktetése,
Szülője nyárnak, biztatónak,
Táltos hitünknek magvetése,

Kacajos álmok ringatója,
Mefeszült húrok pattanása,
Béklyóban tűrők biztatója,
Messiás holnap pirkadása.

Hajnalos harcunk anyja voltál,
Csipkerózsikás ébredésünk,
Golgotás hitnek csöndes oltár,
Lüktető, ágas érverésünk.

Hittünk, az árnyak fénybe tűnnek,
Tavaszt hozod átkos télnek!
Dallamát egy szép, új etűdnek,
S holt remények majd újra élnek.

Viruló május, fényed és árnyad
Csodát ígért, még nem is régen,
Bontottad fagybadermedt szárnyad,
S égtél a pirkadat tüzeiben.

Örömös kedvünk zengte, zúgta,
Sosem lesz hátra, csak előre!
Sugard szórod majd az útra,
Min feljutunk a hegytetőre.

Megcsaltál volna? Langy esője
Szomjasan tikkadt száraz földnek,
Szirmot kibontó hűs szellője
Bimbózó ágak, réti zöldnek!

Hiszem, hogy nem! Van még reményünk!
Égi királynőnk! Máriánk!
Vecsernyés hittel sírva kérünk!
Áldott szívedhez száll imánk!

Neked ajánlott nemzetünkre
Terjeszd ki áldott két kezed!
Hogy rátaláljunk tűnt hitünkre,
Mi Istenünkhöz elvezet.

Viruló május, áldott hónap!
Hozd el tavaszát már e földnek!
Hol árnyat űzni égi fények
Örök időn át tündökölnek!

IVÁNYI MÁRIA

Uram, Te alkottad meg ezt a vad világot.
Te raktad tele jóval, széppel.
Most, hogy tavasz van, Te osztottad széjjel
a sok rózsaszálom barackvirágot.

Érted van minden, hogy kedved leld benne.
Csupán a Te szent kedvedért élünk.
Bocsásd meg vétkünk; hogy vagyunk és félünk,
A tavaszt tartasad meg magadnak és nekünk!

Ima a barackvirágokért

Ne adj ránk zord halálszelet!
Ne szedj közülünk több áldozatot,
És kíméld meg a barackvirágot,
E dicsőítő csodarengeteget!

Ha nem figyelsz könyörgő szónkra,
Kisebb lesz a Te dicsőséged,
Sárba hull a sok szűszirmú virág,
és nem dicsőít méltón Téged. Ámen.

Újvidék, 1944.
MÁRTON GÁBOR

Karcsú, fehérkötésű - T. M. képmásával ékes - kötetet hámoztam ki a minap; 56 év vers-terméséből „KÉZIRAT” megjelöléssel közölt válogatásait régi barátomnak. „Vicának, régi barátsággal 1996. 3. 9. Timár Máté”; szájkás, jól ismert betűkkel szólt hozzám a dedikáció is. S én, ki már életem nagyobbik felén bizony túlhaladtam; szívem ütöten merengtem el a „régii” tartalmán.

53 év múltán ki emlékezhet már pontos részletekre - történt, hogy naponta együtt-sétálgató, beszélgető-társak, „barátok” „vitapartnerek” lettünk. „Vitapartnerek” - írom, s ez így igaz. T. M. is - így örökölte meg ezt hajdan egy Élet és Irodalom-béli cikkében 1956-57 táján; amikor 1956 ősze következtében Ó börtönbe, én idegyógyintézetbe kerültem. - Ő is, én is, kiketülve a „zárt intézet”-ből (ha különböző volt is az) - emlékezett az ifjúságra. Kocsorhegyi G. Sandnak nevezett, aki „csípős nyelvű”... és most Lipóton marcangolja saját lelkét” - úgy ivódtak belém ezek a sorok, hogy még évek múltán is nehezteltem érte... Mégis, amikor Ő 1958-ban még mindig rendőri felügyelet alatt állott „REF”-es volta miatt nem álltak vele szóba a kiadók a „Majoros Ádám krónikája” első prózákötetét a kiadónál dolgozó barátom M. J. segítségével és szerkesztésében segítettük a Gondolat kiadónál nyomdafestékhez... Ennek már 38 éve. A versei akkor jobban tetszettek, mint prózája. Mégis, elsősorban prózaíró lett. Véleményem szerint, minden regényében érződik a „költői” ihletés, a „poétikai lélek”. S amint az éppen most lapozgatóit kötetből látom; sohasem hagyott fel a „poétaság”-gal. Csak éppen nem azt tartotta igazi hivatásának, s nem igazán mélyedt el benne, nem igazán adta fejét a lelkéből-lelkedzett poétaságra. Egyszóval: „visszaszorította” magába a költőt. S az mégis; újra és újra feltört belőle... a kötet végén az „Utóvédgondolatok” címmel „mentséget” keres erre. S azt írja, ami igaz „élettapasztalat”, s önmaga, s - tehetem hozzá a magam - mások diákkorából; „valamire való diák” mind írt verset; s a történelem adta úgy, hogy mások, - mint T. M. is - később is.

Bizonyára többet írt, mint száz vers, amit a kötetbe válogatott... S lehet, hogy több is azokból, méltó lehetett volna a közlésre... Nem tudhatom bizonyosan. A költő-író; vagy író-költő válogatott, selejtezett, s ítélte közlésre érdemtelennek - talán - sok-sok lelkéből-lelkedzett gyermekét. (Érdemes lenne még sok nyomdafestékhez juttatni később, - lehet - csak tanácsolni szabad; Ő dönthesse el.)

Ami közlésre érdemesnek tartott, ami megjelent; csak arról szólhatunk. Amint a „poéta-lélek” valamennyi regényében, elbeszélésében; prózájában „tetten érhető”; úgy süt át minden versén is az élet-

Szubjektív gondolat-foszlányok a prózaíró

Tímár Máté „Lélekváltság versek 1940-1996” kötetéről

rajzi-mozai; vagy éppen döntően realista-leírású; átszenvedett átkínlódtott „hic et nunc” (itt és most) az adott ténnyel megszenvedett élmény. Olykor-olykor ez az élmény annyira lenyűgözi, hogy költői magaslatra nem jut rímei által... Mégis. Az egész kötet értékét éppen az élmény, éppen az életút viszonytárságaiból; mozaikdarabkáiból nyomon követhető gazdagsága adja; amely mögött felsejlik a sok-sok másoké is - az országé, a hazáé is; - ha szabad így általánosítani. S azt hiszem, szabad, mert ez az igazság... személyes sorson átívelő dokumentum érték.

Szegénység, front, hadifogság; kényeszerű munka amikor hazakerült a fogoly... Bizalmatlanság, mely felé, sokak felé áramlott...

Kapaszkodás a gyerekkorból átmenett, - s viszonytárságok, az élet csapásai által mindig erősödő - hitbe; abba a gondolatba, amit még az 1935-ös endrődi sortűz nyomán Édesapja szájából hallott: „Ne félj, fiam, a Jóisten látta”; s amit hat

évtized után így fogalmazott át: „Éltünk, mint hagyták, s a Jóisten látta!” (9. p.)

S mint nagy honfitársunk, Petőfi, aki „felrepülvén... gondolatban...” a Dunától a Tiszáig mosolygó róna képét látja... (holott, valójában ő sem mindig, sőt többször, nemigen láthatott „mosolygó rónaképet”) akkor emelkedik költői magaslatokra Tímár Máté költő-író barátunk is, ha „elszakítja” magát a mindennapoktól. S erre gyakorta, még az uráli fogolytáborban is képes:

„Emlékképek kísértének,
múlt időben élek
tanyák közt bandukolok,
csutkatőre lépek...
Emlékképek kísértének,
odahaza járok,
úgy szürcsölöm a reményt, mint
esőt a virágok.” (41. p.)

- Ars poetica-jában - mélyen átértzett mindnyájunkhoz szóló üzenetet fogalmaz meg költői ihletéssel:

„Szeresd az embert, bármilyen
színe, hite szava
új értelmet nyer általa
Ember, Világ, Haza
...Emberül élni nem beszéd,
kötelezően nagy dolog,
feladat s munkája nélkül
csaló mérleg, meddő a jog.” (60. p.)

S az sem csak a kisdiákoknak megszívlelendő, amit így fogalmaz:

„anyádnak nyelve szentség
mert mint cseppjében a tenger,
benne a végtelenség...” (62. p.)

S vajon nem mindnyájunk megélt, fájó-édes tapasztalata-e, amitől így ír:

„Huzatos hon a Duna-Tisza mente,
kit űz a sors az mind erre jár” (77.p.)

S vajon nem valljuk-e mi is a költővel együtt:

„Halottaim szívemben élnek,
s ha meghalok hozzájuk térek,
idő mélyére, végtelen nyájba.
Honnan s hová? A Jóisten látja!” (75. p.)

Idézhetnénk még, sorokat, amelyek tartalmi-költői-szépsége-igazsága „magunkévá tevésre”; „lelkünkbe vésődésre” lenne érdemes...

Ám, „különbözőségünk” tudatában úgy vélem, igazabb, ha arra buzdító; olvassák, - a prózaíró után - a költőt is; s ki-ki, keresse, s találja meg a verset, a sorokat, az éppen hozzá szólót...

Én csak végül, megköszönhetem, és megköszönöm, hogy részem lehetett ebben... az élményben és a közvetítésében is...

M. KONDOR VIKTÓRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- ◆ Fenyőgerenda, palló deszka és tetőléc kapható.
- ◆ Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- ◆ Készletünkön lévő (fehér, világos-, sötét tölgy) laminátos bútorlap eladó, igény szerinti méretre vágjuk, elfőlíazzuk.
- ◆ Vállalkozunk magasépítési munkák teljes kivitelezésére, épület-felújításra, karbantartásra.
- ◆ Osztyályozott adalékanyagból bármilyen betonkeveréket előállítunk. Meleg vízzel való keverésre, illetve vegyszeradagolásra van lehetőség.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-lányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
14-41-es méretig

Cipészek, figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.
☎/Fax (66) 386-896
☎ (30) 457-143
Női-, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bütort közvetlenül a gyártó!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ⇒ francia ágy (160 cm) 37.900-tól
- ⇒ TV állvány 6000
- ⇒ ülögarnitúrák 4 db-os, 68.000-tól
- ⇒ kiegészítő és kisbútorok reklám áron!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1. sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-879

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 05-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hínöke

III. évfolyam 6. szám

1996. június

Alkossatok szívárvánnyalábot, melynek színeiből kiteljesedik a mindenség

Beszélgetés Laányi Gábornéval,
a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola igazgatójával.

- Az, hogy nevet válasszunk, már korábban eszünkbe jutott. A névválasztás értékválasztás is. De, hogy egy iskola elkötelezze magát értékek mellett, ahhoz

ennek az értéknek meg kell érni. Tehát a névválasztás tudatos felkészülés, folyamatos ráhangolódás kell legyen úgy a tantestület, mint a gyerekek részéről. Formálisan nincs értelme a névválasztásnak. Ezt ki kell izzadni, ez még a névválasztásnál is fontosabb. Rengeteg közös gondolkodást, beszélgetést, vitát jelent mindez.

- Az iskolának készíteni kell egy pedagógiai programot. Tehát meg kell fogalmazni az alapeszmét, azután az iskolában folyó összes tevékenységet erre a rendszerre kell építeni. Egy iskolának ettől lesz szellemisége. Mert egy iskolának mégiscsak az a lényege, amit tesz. Taníthat egy iskola bármilyen magasztos dolgokat, ha ugyanakkor azzal ellentétes eszmék érvényesülnek az iskola életében. Mert a gyereket az neveli, amit megél az iskolában.

- Egy pedagógiai program lehet formális is, de a pedagógust csak akkor segíti, ha a tantestület maga kinlódja ki a programot. A mi tantestületünk munkaközösségi és egyéb értekezletek, megbeszélések során, hosszú viták után eljutott odáig, hogy megfogalmazta saját programját, saját alap gondolatát, amelynek lényege: a személyiségközpontúság. Tehát, hogy minden gyerek a saját lehetőségének az optimumáig jusson el. A mi iskolánkban, ahol nagyon heterogén a tanulók összetétele, nem lehetnek átlagok, itt csak személyiségek lehetnek. Minden gyerekre külön oda kell figyelni, az ő saját értékeit kell kibontani a pedagógusnak, és - reményeink szerint - az így nevelt felnőttek tudnak majd emberhez méltó világot teremteni. A címadó mondat nem idézet sehonnan, ezt nem írta le senki, ezt a gondolatot a mi iskolánk tantestülete fogalmazta meg a közös megbeszéléseken.

- A pedagógusok gondolkodásában változásnak kell történni a korábbi évekhez képest. Korábban az volt az alapállás, hogy a célból kellett kiindulni. Nyilván azt is tudni kell. De nekem a pedagógusnak mégis csak abból kell kiindulni, hogy kit tanítok. És azzal a gyerekekkel kell eljutnom arra a legmagasabb szintre, melyre övele el lehet jutni. De egy más adottságokkal rendelkező gyerekekkel más szintre tud eljutni a pedagógus.

- Az, hogy Rózsahegyi Kálmán nevét felvettük, egy állomása annak a folyamatnak, amellyel az alapértéket meghatároztuk iskolánk számára. A magyar színi iskola megteremtőjének, a pedagógus Rózsahegyi Kálmán hitvallásának is alaptétele volt az emberközpont-

túság. Felismerni a tanítványban rejlő képességeket, és azt kimunkálni. Rózsahegyi Kálmán tudta azt, hogy minden ember egyedi, önálló személyiség. Tudta azt, hogy az embert nem a hibáival jellemezhetjük. A tanítványból kell kiindulni, az ő személyiségét kell tovább építeni. Ez a mi iskolánk alapelve is. Rózsahegyi Kálmán, a színész, igen fontosnak tartotta az empátia, az átélés művészetét. Igen nagy dolog, ha az egyik ember képes arra, hogy értse, megértse, átérezze, amit a másik ember érez. Enélkül eredményes pedagógiai munka nem létezik. Rózsahegyi Kálmán tanította az anyanyelv igazi érzéseket megszólaltatni tudó, hiteles használatát, mint ahogy mi is minden közreműködésünkkel ezen munkálkodunk.

- Mindezt tisztáztuk, majd megkértük a Rózsahegyi családot, és az önkormányzat engedélyét. Azután az egész iskola elkezdett készülni a névadóra. Az biztos, hogy ha egy iskola elhatározza magát egy ilyen nagy rendezvényre, az csak csapatmunka lehet. Mindenki tudja, hogy ha valami nem sikerül, akkor azért mindenki szégyellni fogja magát. Itt nincs olyan, hogy nekem ehhez nincs semmi közöm, én nem vettem részt benne. Jólesett látni a készülődést, amit a környezetből kiváltott a rendezvény. A Községi Házat meszelték, a ligetet a GYOMASZOLG rendbe tette a tanulók segítségével. A Domszög megtiszteltetésnek vette, hogy náluk ebédelünk, és ők is megtiszteltettek bennünket azzal, hogy ott is meszelték, rendben, tisztán várak bennünket. Szinte hihetetlen, hogy az emberek, akiktől az anyagi segítséget kértük, szívesen támogatnak minket. Ez nagyon jó érzés volt. Talán azért, mert néha kell az ünnep az embereknek. Érzelmileg hosszú időre feltölt mindenkit. Nagyon kedvesen és szolgálatkészen segítettek anyagilag minket. Nem is gondoltam, hogy ekkora összefogás tud kialakulni értünk. Talán mégiscsak fontosak vagyunk. Nagyon kellett már, hogy ezt lássuk. Hogy sok gond közepette a pedagógusok lássanak egy olyat is, ahogyan a gyerekeink álltak csinosan, fegyelmezetten, és szinte áhítattal figyelték a rendezvényt. Nagyon kellett, hogy ezt lássuk, hogy ezt is lássuk. Ez az a lelki muníció, amit a pedagógus kapott az ünnepen: hogy érdemes, hogy ezekért a gyerekekért érdemes.

- Teli vannak gyerekeink élménnyel, kérdésekkel. El vannak ragadtatva Rózsahegyi Marika személyétől. Hogy Amerikából hazalátogatott valaki ezért az iskoláért! Hogy az a sok személy mind eljött az iskoláért! A szülők is nagyon segítőkészek voltak. Nagyon fontosnak tartottuk, hogy gyerekeinket is megvendégeljük ezen a napon. Tehát amikor a felnőttek az ebédlőben uzsonnát kaptak, a gyerekek felmentek a termekbe és nekik süteményt osztottunk, ezt a Szülői Munkaközösség intézte. Tehát így is ünnep volt a gyerekeknek. Ez a nap mégiscsak az ő ünnepük volt elsősorban.

Szép volt az egész munka. Szép volt dolgozni vele.

Lejegyezte: Hornokné Németh Eszter

Bízzál jövődben, nemzetem!

A kereszténydemokraták az elmúlt hónapokban a belpolitikai történések során joggal konstataáltak, hogy 95 novemberében az

Országos Választmány bölcs döntést hozott. Emlékeztetőül; a döntés lényege, hogy egyelőre nem lépünk szövetségre egyetlen ellenzéki párttal sem. De természetesen elszigetelődni sem akarunk. Időt akartunk adni, hogy a pártok - így a KDNP - belső ügyei rendeződjenek, és közben erősödjünk. Hogy miben kell erősödnünk? Elsősorban abban, hogy minden erőnket a népünk problémáinak megoldására összpontosítsuk, s a belső nézeteltéréseket egyszer s mindenkorra zárjuk le!

November óta sok változás történt a politikai palettán. Az MDF ketté vált, a Független Kisgazdapárt népszerűségi indexe jelentősen csökkent, és sajnos nem nőtt számottevően a KDNP népszerűsége sem a közvélemény kutatások szerint. Május 10 és 12 között 2 napot Dobogókőn töltöttek az Országos Elnökség, és a Szakértői Tanács tagjai, valamint a megyei elnökök. A párt elnökével az aktuális politikai kérdések kerültek értékelésre. Központban az új ellenzéki együttműködés témája szerepelt. Az elnök személyesen már tárgyalta az MDF és a FIDESZ elnökeivel. Egyelőre a stratégiai kérdésekről, az ellenzéki együttműködés rendező elveiről szolt a tárgyalás. A politikai vita után kezdődött a júniusi választmány napirendjének előkészítése. Nem kisebb feladatról van szó, mint pártunk programjáról! A késő éjszakába nyúlt

mindkét nap munkája. Amit erről most el lehet mondani az, hogy a KDNP programja és stratégiája elválaszthatatlan egységet alkot. A stratégia a pillér, amire épül a program. Programunk nem propaganda eszköz, jól hangzó felelőtlen demagógia. Minden lényeges kérdésre választ akarunk adni, és meggyőzni népünket, hogy a jelenlegi pénzügyi és erkölcsi válságból a kivezető út a politikai és gazdasági fordulat. A választmány elé programunk rövidített változata kerül. Elfogadása után ez lesz az alapja az ellenzéki együttműködésnek is.

Pártunk Kulturális Bizottsága ismertette javaslatát a Millecentenárius megünneplésére. Már egy évvel ez előtt elhatároztuk, hogy együtt fogunk ünnepelni a Kárpát-medence kereszténydemokratáinak küldötteivel. A millecentenáriumi megemlékezésünk célja, hogy emlékezzünk és hirdessük

- a magyarság történelmi gyökerekkel rendelkező nemzet. Múltunkat (győzelmeinket, és vereségeinket) ismerni és tudatosan vállalni kell,

- a magyarság 1100 éve él Európában, a népek családjában. De nem germán, szláv, latin nép, hanem magyar,

- a magyarság a keresztény kultúra befogadásával vált Európa államalkotó nemzetévé,

- a magyarság jövőjét a korszerű keresztény szellemiség jegyében történő megújulás, a politikában pedig a kereszténydemokrácia biztosítja,

- erkölcsös politizálást akarunk. Európában gondolkodunk, és ehhez egyszerre kell lenni nemzetinek és nemzet felettinek.

Ünnepségünk összefogó indító gondolata: Múltunk a Jövőnk! Üzenete: „Légy hű, s bízzál jövődben, nemzetem!”

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Gyászmenet

(Az 1944-ben elhurcoltak indulója)

Megyünk, megyünk, esőben, ködben.
Dalolunk furcsa, szép nótákat.
Télből tavaszba, nyárból őszbe,
áttiprunk vermet, csapdát, gátat.

Megyünk, megyünk szuroksötétben.
Csak bátor hitünk van velünk,
s kísérteties fényben csillog
könnytelen, lázas, nagy szemünk.

Megyünk, megyünk, bozontos-búsán.
Léptünk nehéz lesz, lassú, fáradt.
Mély gödrökbe, kátyúba zökkenünk,
imbolyogva botlunk néhányat.

Megyünk, lépkedünk vánszorogva.
(Távol vannak a nótás léptek.)
Csak visszük, cipeljük magunk:
fonnyadt, beteg, csillagos népek.

Megyünk, megyünk... Még néhány lépés,
és sosem ismert könnyülést lelünk;
pihentető lágyölű ágyba,
a sírunkba békülten esünk.

Megyünk, megyünk. Még néhány lépés.
Hosszú sorban az álmok népe.
Zsolozsmánk csendes béke kérés.
Párat lépünk és aztán vége.

MÁRTON GÁBOR

Különlegesen szép irodalmi est volt május 20-án, a gyomai művelődési központban. Gergely Ágnes költő engedett bepillantani az ő legszubjektívebb világába, s ezzel kinyitotta számunkra a verseihez vezető ajtót. Majd Polányi Éva előadóművész méltó tolmácsolásában hallhattuk a verseket.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fölemben mindig az endrődi harangok istendicsérső szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egyvel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyvel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Emlékezés az endrődi zsidókra

Nincs pontos dátum, hogy községünkbe mikor telepedtek le. Annyi azonban bizonyos, hogy Ágoston János tudományos értekezésében a következőket írta 1824-ben:

„....Gyapjút a helyi zsidóknak adták el.”

„1934-ben az izraeliták száma Endrődön 80.” (Hunya Sándor: Endrőd története...)

Az endrődi zsidók benne éltek a község testében, és becsületes munkájukkal, nagy szakértelmükkel tiszteletet és megbecsülést vívtak ki. Köztük és a község más vallású lakói között nem volt sem vallási, sem etnikai probléma. A második világháború kezdetekor számuk 91 volt.

Számárányuknál nagyobb volt gazdasági szerepük, mivel megfelelő tőkével, valamint jól kiépített üzleti kapcsolatokkal rendelkeztek.

1893 és 1914 között saját iskolájuk is volt, az imaház mellett. Mikor az a tanulók csekély száma miatt megszűnt, gyerekeik a helybeli katolikus iskolába jártak. A négy elemi elvégzése után valamennyien a polgári iskolát is elvégezték. Voltak akiket szüleik nagyobb városok gimnáziumaiban taníttattak tovább. Többen egyetemi végzettséggel is rendelkeztek. Főleg, kereskedők és iparosok voltak. A szellemi foglalkozású sem volt ritka; tanár, állatorvos, orvos, ügyvéd is került ki közülük.

Tragikus sorsuk a második világháború közeledtével kezdődött. Előbb csak a sárgacsillagos megjelölést kellett elviselniük.

Magyarország német megszállásával sorsuk megpecsételődött. A gettózás előtt „a község vezetői hivatalnokok útján, baráti hangon tudatták velük a várható dolgokat” (Hirschl Mihály szavai). 1944. májusában a helyi csendőrök Kisállásra gyűjtötték össze őket. Kocsikkal költöztek a 2 km-re lévő

nagy Istállóba. Őrzésük nem volt szigorú, csak kellemetlen. Az üresen álló uradalmi Istálló állására szórt szalmán volt az ágyuk. „A csendőrök sem szóval, sem tettel nem bántottak bennünket, hisz régi jó ismerősei voltunk egymásnak. Ismerőseink, barátaink meglátogathattak bennünket, és élelmet, vizet, újságokat, postánkat is behozhatták. Eléggé megközelíthetetlen volt a szállásunk, hisz csak földúton lehetett hozzánk jutni. Egy hét múltán beirányítottak bennünket Endrődre, ahol három helyen történt elhelyezésünk: Izsák Adolf állatorvos házában, az imaházban és Grósz Zoltán gyomavégyi fatelepén. Akkor már rendőrök és csendőrök őriztek bennünket. Már tilos volt látogatásunk. Mindent csak az örök útján juttathattak el hozzánk. Június 15-én, este hat vidéki, ismeretlen csendőr vette át őrzésünket. Későn este Gyomára tereltek bennünket. Annyi csomagot vihettünk, amit kézben elbírtunk. Öregek, kicsinyek, betegek, nők férfiak vánszorogtunk, goromba felügyelet mellett. Élelmet, ruhát, iratokat, orvosságot vittünk. A község lakói valahonnan megtudták elszállításunkat, és 400 főnyi tömeg kísért bennünket. A gyomai állomáson a környező községekből is összegyűjtötték a megbélyegzetteket, majd a sötétség leple alatt marhavagonba zsúfoltak bennünket. A szolnoki cukorgyár lett a gettónk. Mintegy hatezren voltunk. Itt már könyörtelen keretlegények kegyetlenkedtek velünk. Mindent elvettek tőlünk, még a gyógyszereket is. Többünket: Grósz Zoltánt, Fenákelnét, s engem (HM) kihallgatásra rendelték. Otthon maradt értékeink után szaglászta. Grószot úgy megverték, hogy hamarosan belehalt. Aztán két csoportba válogattak, és elszállítottak bennünket. Az egészséges munkabírók Ausztriába, mezőgazdasági munkára mentünk, a többiek Auschwitzba. Az utóbbiak mind áldozatul estek a faji gyűlölködésnek.” (HM)

A barakk lakóit a hirtelen előrenyomuló szövetséges csapatok mentették meg. Legtöbbjük hazajött Endrődre. Lakásaikat feltörve, kifosztva találták. Aztán valamennyien elköltöztek községükből. Imaházukat értékesítették, lebontották. A mózesi két kőtáblát a zsidó temetőben felállított emlékfalba építették be, és abba kerültek a márványtáblák is, melyeken 44 áldozat neve volt olvasható. Sajnos gonosz kezek megsemmisítették az emlékművet.

Most a 44 hősi halott neve az 1990-ben emelt Hősök Emlékművén található, jobb oldalt az elszáradt életfaág formáját kialakítva, köztük hárman, akik munkaszolgálatosként veszítették életüket.

Az életbenmaradottak közül néhány család Izrael Államba vándorolt. (Közülük Jozsepovits virágkertésszel és volt iskolatársammal, Fischer Józseffel találkoztam azóta.)

Kiváló endrődieket veszítettünk el bennünk. Temetőjüket a Honismereti Egyesület ugyanúgy rendezgeti, mint az elhagyott katolikus temetőket, vagy az út menti kereszteket.

Legyen nyugodt pihenésük, áldott az emléküik!

MÁRTON GÁBOR

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Kunkovác László
Balogh Rudolf-díjas fotóművész

ÉLŐ AGRÁRTÖRTÉNET
címmű kiállítását május 10-én a Földművelésügyi Minisztériumból Dr. Szekeres Béla főtanácsos nyitotta meg, mely látható a budapesti Mezőgazdasági Múzeumban, Városliget - Vajdahunyadvár.

A kiállítás június 9-ig lesz nyitva. Aki csak teheti látogassa meg a nem mindennapi kiállítást, mely összefoglaló képet nyújt hajdan volt mezőgazdaságunk sajátosságairól, szépségeiből. A kiállítás a Nagyalföld területén végzett gyűjtésből válogaták össze.

KÖZÖSSÉGI HÁZ**Június havi program**

1-én: 10 - 18 h. Mesemondó verseny a Városi Könyvtárban

6-án: 8 - 12-ig Cipő és ruhavásár

13-án, 9 - 17-ig Cipő és ruhavásár

22-én, 17 órától TEAHÁZ

Vendégünk a Sutyomba zenekar.

Működő csoportjaink

foglalkozásai a nyár folyamán:

Nyugdíjas Klub: minden hétfőn 17 - 21 óráig.

Gazdakör: minden második csütörtökön

19 - 22 óráig (Jún. 13, 27 stb)

Magányosok Klubja:

minden csütörtökön 18-21 óráig.

GY.I.K.: minden pénteken 19-22 óráig

Cukorbeteg Klubja: június 12-én 17.30-tól.

(Július és augusztus hónapokban szünetel)

Július havi előzetes

6: 18 órától a volt Rózsahegyi Kálmán Ifjúsági Klub találkozója.

20-26-ig Nemez és tűzzománc készítő tábor.

27: 19 órától Anna bál.

Az Országos Mentőszolgálat értesítette Szarvas, Szeghalom és városunk orvosait, és illetékes egészségügyi dolgozóit, hogy megváltoztatja május 25-től az éjszakai mentőszolgálat rendjét. 17 órától másnap reggel 6 óráig terjedő időszakban azonnali, három vagy 6 órán belüli mentő igénybevételére a segélykérő 04 telefonszámokon kérjenek mentőt. Ezeket a hívásokat a fenti mentőállomásokon fogadja az otthon lévő mentőápoló, távolléte esetén a békéscsabai szolgálatvezető. Csak remélni merjük, hogy ez nem egy újabb egészségügyi „taktikus sakkjátszma” első lépése. Bizakodásunkat alátámasztani látszik a rendelkezés alábbi mondata: „A változás nem érinti a mentőgépkocsik munkarendjét, sem a nappali, sem az éjszakai időpontban, ezek változatlan óraszámokkal állnak rendelkezésre.” Bár oly messze már mögöttünk a jelmondat „legfőbb érték az ember”, de szeretneink egészsége, élete, amit sokszor a percek múló gyors orvosi segítség menthet csak meg, ugye valamennyiünknek mindig és mindenkor a legfontosabb!

Június 1-én az endrődi Községi Házban, a Városi Könyvtár által szervezett **ÜNNEPI KÖNYVNAP** lesz. 10 órakor megnyitó, majd a millicentenáriumi rajzpályázat eredményhirdetése, a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola, a Kner Imre Gimnázium, és a Városi Zeneiskola műsora. 13 órától: az „aranyfonál” városi mesemondó verseny döntője. 16 órától a 617. sz. Ipari Szakközépiskola diákjainak műsora.

Kiállítás: a rajzpályázat anyag 10-18 h-ig a könyvtárban.

Könyvárúsítás a könyvtárban 10 - 18 óráig.

Június 3-án a gyomai Városi Könyvtárban 10 órától egész napos nyitvatartással, gazdag programmal **ÜNNEPI KÖNYVNAP** lesz. 17 órától író-olvasó találkozó lesz Kővári E. Péter íróval.

Május 17-én a békéscsabai Munkácsi Mihály Múzeumban megnyílt a **JURTÁK NÉPE** c. kiállítás. A kiállítást megnyitotta: Dr. Fodor István a Magyar Nemzeti Múzeum címzetes főigazgatója. A jurtát, mint arról lapunk 2. számában megírtuk, Endrődön Szonda István és tanítványai készítették. A kiállítás október 6-ig látható hétfő kivételével naponta 10 órától 16 óráig.

SPORT

A Békés elleni vereséggel szertefoszlottak a remények.

IV.20. Endrődi Barátság Csabacsüd 1:0

27. Battonya E. Barátság 1:1

V. 1. Szeghalom - E. Barátság 1:3

V. 4. E. Barátság - Mezőhegyes 3:0

12. Medgyesegyháza - E. Barátság 1:3

19. Békés - E. Barátság 3:1

SZIKRA eredményei:

IV. 21. Szikra - Bucsá 6:1

28. Tarhos - Szikra 3:1

V. 1. Szikra - Vésztő 3:0

5. Kétsoprony - Szikra 4:2

12. Szikra - Mezőberény 1:2

19. Gerla - Szikra 5:1

A SERDÜLŐK továbbra is tartják eredményüket

Endrőd - Szarvas 0:10

Csabacsüd - Endrőd 8:1

Mezőberény - Endrőd 13:0

Endrőd - Füzesgyarmat 0:11

A Tabella állása:

1. Battonya 25 15 5 5 53 - 32 50

2. Békés 25 15 2 8 52 - 31 47

3. E. Barátság 25 13 7 5 39 - 21 46

9. Gyoma FC. 25 9 8 8 35 - 26 35

Történelmi kirándulás

A KDNP Gyomaendrődi Szervezete, a 2. sz. Nyugdíjas Klub tagjaival közös kiránduláson vettek részt Ó-Pusztaszeren, ahol megtekintették Feszty Árpád festőművész századeleji hatalmas méretű körképét a honfoglalásról, melyet 2 éves munkával lengyel restaurátorok állítottak helyre. A körkép megörökíteni kívánta a magyarok 1100 év előtti honfoglalását. A látvány lenyűgöző volt. Megelevenedett előttünk minden mozzanat, és lábunk földbe gyökerezett, hiába biztattak a rendezők, hogy mozogjunk körbe-körbe. Ez az amit élő történelemnek nevezhetünk. Aki csak teheti nézze meg, mert örök élményben lesz része. A három autóbusszal érkező gyomaendrődieknek volt alkalomuk arra is, hogy a helyszínen kiállított, a népi kultúrát bemutató skanzeneket meglátogathassák.

Katolikus Krónika

Júniusi ünnepeink:

Június 2. vasárnap:	Szentháromság vasárnapja
Június 9. vasárnap:	Úrnapja
Június 13. csütörtök:	Páduai Szent Antal
június 14. péntek:	Jézus Szíve
június 24. hétfő:	Keresztelő Szent János születése
június 27. csütörtök:	Szent László király
június 29. szombat:	Szent Péter és Szent Pál apostolok

A június eseményekben igen gazdag hónap lesz. Íme, az
eseménynaptár

Június 2. vasárnap: a 8 órasi misén Endrődön elsőáldozás, utána a plébánián megvendégeljük a gyerekeket.

Június 9. vasárnap: 10 órasi mise ünnepi úrnap, a végén körmenet a szokott módon az utcán, felállítjuk az úrnap sátrakat is.

(Ezen a vasárnapon - mivel nagy ünnep - nincs esti mise!!)

június 15. szombat délután fél 5: TE DEUM a Katolikus Iskolában, azaz hálaadó szentmise a kápolnában, az évszóróval

Figyelem! A nyári hónapokban a Katolikus Iskolában nem lesz szentmise!

Június 16. vasárnap: Gyomán 10 órakor templombúcsú.

Június 23. vasárnap: Hunyán 10 órakor templombúcsú.

Június 30. vasárnap: 10 órakor ünnepi mise, a Szent Gellért ereklyéjének jelenlétében

(Az ünnep miatt ezen a vasárnapon sem lesz esti mise!!)

Egyházmegyénk védőszentjének, Szent Gellért vértanú püspöknek az idén van 950. halálozási évfordulója. (Életrajzát a Városunk elmúlt számaiban ismerttettem.) Ez alkalomból a Szegeden őrzött Ereklje körbe jár az egyházmegye területén, minden espereskerületet meglátogat. A Szarvasi Espereskerület az endrődi templomot jelölte ki az espereskerület zarándoklati helyéül. - Az endrődi templom a terület legnagyobb temploma, és központi helyen is van. És talán egy szimbolikus jelentése is van: Szent Gellért meglátogatja régi tanítványát, Szent Imrét (a templom védőszentje). -

A zarándoklat programja most van tervezés és szervezés alatt, kb. így fog alakulni:

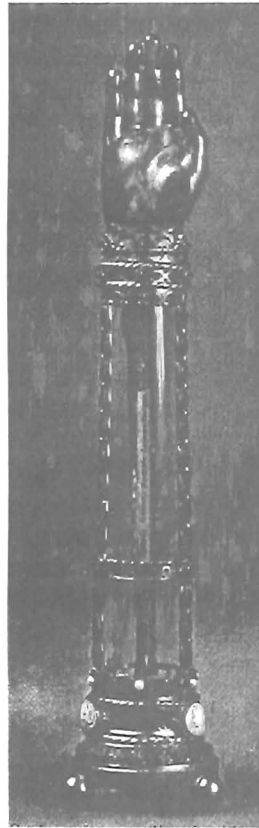
fél 10: Az Ereklje fogadása, és elhelyezése a templomban. A történelmet ismerteteti az Ereklje öre, Ábrahám István nagyprépost, a szegedi dóm plébános.

10: Ünnepi mise, az espereskerület papságának, híveinek jelenlétében. (több busz érkezésére számítunk) A mise végén a szokott búcsú nagy utcai körmenet az Erekljével.

kb. fél 12 - 13 óráig: a hívek szabad elvonulása és hódolata az Ereklje előtt a templomban

13 -15 óra: az egyes egyházközségek híveinek közös imalehetősége, fél órasi váltásokban

15 óra: Vesperás (vecsernye) Szent Gellértről, majd az Ereklje búcsúztatása.

Szent Gellért ereklyéjét Glattfelder Gyula csanádi püspök hozta Velencéből 1930-ban, Lafontaine Péter bíboros, velencei pátriárka ajándékként. Június 29-én búcsúztatták az Erekljét a velencei Szent Márk székesegyházban, ahonnan Budapesten át Szegedre vitték. Először az alsóvárosi templomban őrizték, majd a fogadalmi templom felszentelésének napján, október 24-én este ünnepélyesen elhelyezték a Szent Gellért oltáron.

„Óh, szent Gellért püspök!

Áldd meg országunkat,

Mi magyar hazánkat

És szent egyházunkat.

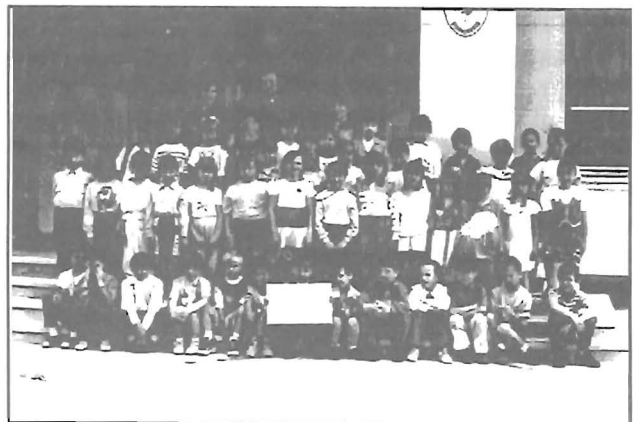
Közbenjárásodban bőven legyen részünk,

Isten irgalmába ajánld fel nemzetünk.”

MEGHÍVÓ

A Katolikus Általános Iskola tanulói szeretettel hívnak mindenkit az ünnepélyes 1. tanévzáró ünnepre, mely június 15-én, szombaton délután fél 5-kor kezdődik a TE DEUM-mal, azaz hálaadó misével, és folytatódik az évszóró ünnepélyel.

Ezúton is köszönjük mindenkinek a segítségét, támogatását. Isten fizesse meg jóságukat.

Nagyvárad ünnepelt

A váradi és környékbeli magyarság 1992 óta minden év májusában egy héten át ünnepel. Idén ötödik alkalommal került sor a VARADINUM ünnepségekre, természetesen a honalapítás millicentenáriumának jegyében május 5 - 12 között, tisztelegve Szent László emlékének is.

Május 5-én de.11 órakor megkondultak a Bazilika harangjai, s az ünnepi szentmise után körmenetben Szent László aranyozott hermáját (mellszobrát) köszöntötte a ragyogó májusi napsugár s az egybegyűlt többzezernyi ünneplő magyarság. Ehhez a naphoz

kapcsolódik még a nagyváradi egyházak rendezésében az Anyák napi események és este a budapesti Honvéd Együttes Táncszínházának előadásai.

Mint tudjuk, a Sebes-Körös-parti nagyváros, Várad 900 éve püspöki központja a magyarságnak. Itt nevelkedett Szent László király, később Ő alapította a püspökséget, s itt nyugosznak földi maradványai.

Az idén is gazdag volt úgy egyházi, mint világi eseményekben a Varadinum.

Május 6-án nyílt meg az egyházi barokk képtár a Székesegyházi Bazilikában. Csodálatos festményekben gyönyörködhetett az érdeklődő és idelátogató közönség. Ugyanezen a napon nyílt meg Morvai László budapesti tűzománc kiállítása a Tibor Ernő galériában. Este a budapesti Orpheus Kamarakórus előadását csodálhattuk meg a Székesegyházi Bazilikában.

A hét folyamán nagyon sok esemény zajlott le, de meg kell említeni a május 8-i könyvbemutatót, ahol 4 új könyv jelent meg, köztük a Varadinum 92-96 évkönyv. De volt Árpád-kori érme kiállítás, sajtó nap, a Kis-studió előadásában „megfogyva bár de törve nem” történelmi játék. Ugyancsak kiemelkedő eseménye volt az ünnepségsorozatnak a május 10-iki a Református Püspöki Palotában tartott „Mebűnhötte már e nép” c. előadás sorozat.

A hét folyamán volt még ökumenikus istentisztelet az evangélikus templomban. Előadás: „ellenállás a kommunizmus idején” címmel. Ifjúsági délelőtti, vállalkozók találkozója és közéleti polgári fórum: Markó Béla, Tőkés László, Takács Csaba részvételével, nagy érdeklődés mellett.

Nem sorolhattunk fel minden rendezvényt, eseményt hisz nem ez volt szándékunk, csak az hogy hírt adjunk Gyomaendrőd népének ezekről a szép napokról.

A szombati nap fénypontja volt a nyíregyházi Cantemus Kórus hangversenye.

A zárónapon pedig a Szigligeti Színház matatta be Szabó Magda: Az a szép fényes nap c. történelmi drámáját.

Magyarságunknak, összetartozásunknak, szülőföldszeretetünknek felemelő, Szent László emlékéhez méltó rendezvény sorozat volt ez, az ötödik Varadinum is. Köszönet a résztvevőknek, elismerés a szervezőknek.

Kedves gyomaendrődiek!

Reméljük, hogy jövőre minél többen látogattok el hozzánk. Talán ezzel a kis híradással is elősegítettem ezt a gondolatot.

Mi mindenkor szívesen és szeretettel várunk benneteket.

STARK LÁSZLÓ

RMDSZ ügyvezető elnöke
NAGYVÁRAD

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne!” - idézgetem az ábeli sorokat, ha megszorít a hazavágyás, vagy vigaszt vár tőlem valamelyik földünk. Pedig Tamási Áron helyett Mikos Kelemen egyik leveléből is idézhetném a bizvást (talán még jogosabban, mint esetünkben), mivel: „...úgy megszeretém már Rodostót, hogy el nem felejthetem Zágont!” S az pedig, hogy „jogosan”, biz igen ama a kulcsra jár, hogy nekünk elszármazottaknak már nem igen feslett odahaza a búzavirág, mennünk kellett amerre a Rákosi-Kádár csasztuska-muzsikára az agyvizünk neheze döntött. S hogy a hazavágyás körözsálji topejével (gyerekriogató víziemberével) megbirkózni képesek legyünk mégis, hát összekomázzgattunk idefent a Főváros-nagyfalu dzsungelében az Endrődiek Baráti Körét, (a Vacerok Osztály nélküli Köztársaságát), ahol még a néhai Sztálin-vendégű Hunya Pista bátyánk is ismert reá a nagygazda Kovács Endre bácsira: „Emlékszel, te Bandi, milyen betyárosokat ettünk, amikor nálatok béréskedtem Décsen?” És szédelegetett körülöttünk az önmagát keresgélő világ, mi bizony évente néhányszor úgy otthon lehettünk egymás közelében, hogy utána kisebbült a gond, csihad a reuma, könnyebbült a lét, míg avizált Éva, vagy ránkaggyonistenelt Simon. Olykor temettünk, hazai földdel, örültünk ligeti vigalommal és átvállalva feleztük azt, ami nehez.

Csak hogy megiramodtak az évek, otthon is közelg a „nagy vállalkozások

Szeretettelben záruljon a kör!

(Baráti javaslat az Endrődiek Baráti Körének hazatelepítésére)

kor” s lejáróra serkent idefenn az óra. Új szelek fújdognak Vacerország lankás tájain (még Zuberecz-zugba is), lassacskán elfogy a mikoskelemenek foga, s végső ideje lenne - ha már önmagába visszatérő görbe vonalnak neveztük -, hogy szeretetben és békességben a kiindulási pontjával odahaza találkozzon az endrődiségünket megtestesítő összetartozás köre. Telepedjen haza az Endrődiek Baráti Köre. Nem vet már ányéket hasznos működésre semmiféle rövidlátó rész-farkú veszedelem, ott van a gyógyszálló-vállalkozás, terjeszti jó hírnevét a tájház. Egyre tartalmasabb a Művelődési Ház népszolgálatása, gyarapodnak a tegnapi mentő kiadványok, és sorakozik az újabb-újabb nemzedék is, akiknek átadhatjuk a zászlót. Velünk együtt vigyük tovább! Szépüljön tehát a jóreménység szivárványává az Endrődiek Baráti Köre, az alapítók szeretetével, büszkeségével, aggodalmaival s ábrándjaival, és nyerjen új életet odahaza, a Körözs partján, hasznosodva, míg világ lesz a világ, s a Jóisten segedelmének kegyelméből.

TIMÁR MÁTÉ

Kérjük olvasóinkat - azokat is, akik még nem tagjai a baráti körnek -, hogy írják meg véleményüket. Szeretnék-e otthon tudni a Baráti Kört, szívesen jönnének-e néha-néha haza, hogy együtt örüljünk, együtt emlékezzünk! S akik nem tagjai az egyesületnek, szívesen belépnének-e sorába?

Császárné Gyuricza Éva

Kitüntetettjeink

A Képviselő-testület még január hónapban döntött arról, hogy a millicen-tenáriumi év alkalmából díszpolgársággal és emlék éremmel tünteti ki azokat, akik munkásságukkal bizonyították, hogy rászolgálnak e magas kitüntetésekre.

Örömmel értesültünk, hogy a lakossági előterjesztések alapján az Önkormányzat többeket, „VÁROSUNK” szerkesztőségi tagjai közül, érdemesnek talált e megtisztelő cím adományozására.

Díszpolgári címet kapott VASZKÓ IRÉN ny. tanárnő, szerkesztőségünk tagja, aki évtizedes, fáradságot nem ismerő munkájával, elévülhetetlen érdemeket szerzett népi kultúránk fejlesztésében és megőrzésében.

Ugyancsak díszpolgári címet kapott TÍMÁR MÁTÉ író, költő lapunk külső munkatársa, sok évtizedes irodalmi és társadalmi munkásságáért.

Gyomaendrődért emlékplakettel tüntették ki MÁRTON GÁBOR ny. tanárt, szerkesztőségünk tagját, a kultúra és a sport terén kifejtett több évtizedes munkásságáért. Több endrődi polgár élettörténetét örökítette meg könyv alakban.

Díszpolgári címet kaptak még: Kállai Ferenc színművész, Honti Antal grafikusművész, valamint a Kner család elhunyt tagjait posztumusz tüntették ki.

Gyomaendrődért emlékplakettet kaptak: Tímár Vince az Önkéntes Tűzoltóság újra feltámasztásáért, Katona Sándor, aki nagyban hozzájárult az önkéntes tűzoltóság technikai felszereltségéhez, Armin Setzer, Katona Sándor segítőtje, Kner Nyomda kollektívája, akik évek óta segítik a várost nyomdai kiadványokkal, Sólymosi Jánosné, a gimnázium létrehozásában játszott jelentős szerepéért, Varga Lajos olimpikon, aki a torna sport terén szerzett érdemeket, Pésó Béláné, az öregszoői kulturális munkájáért. Posztumusz tüntették ki Papp Zsigmondot, szobrászati és festészeti munkásságáért, G. Nagy Lászlót, a szülőotthon megalapítóját, Varga Gyulánét a városi képtár létrehozásáért.

VÁROSI GONDOZÁSI KÖZPONT

G Y O M A E N D R Ő D

Sallai ut 4.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

H E L Y B E N

Intézményünk összes gondozottja és dolgozója nevében ajánljuk ezt a verset azoknak az embereknek, akik dönteni akarnak a megöregedett gyomaendrődi állampolgárok fölött.

Gyomaendrőd, 1996. május 08.

Gonda Edit
Gonda Edit

intézményvezető

Nagyon szépen kérek titeket,
Szeressétek az öregeket.
A reszkető kezű ősz apákat,
A hajlott hátú jó anyákat...
A ráncos és eres kezeket,
Az elszürkült, sápadt szemeket...
Én nagyon kérek titeket,
Szeressétek az öregeket

Simogassátok meg a deres fejeket,
Csókoljátok meg a ráncos kezeket
Öleljétek meg az öregeket,
Adjatok nekik szeretetet.
Szenvedtek ők már eleget.
A vigasztalók ti legyetek.
Én nagyon kérek titeket,
Szeressétek az öregeket.

Ne tegyétek őket szűk oduba,
Ne rakjátok őket otthonokba.
Hallgassátok meg a panaszuikat,
Enyhítsétek meg bánatukat.
Legyen hozzájuk szép szavatok,
Legyen számukra mosolyotok.
Én nagyon kérek titeket,
Szeressétek az öregeket.

Óbecsey István:
**Szeressétek
az öregeket**

Ők is sokat küzdöttek értetek,
Amíg fölnevelkedtetek.
Fáradtak ők is eleget,
Hogy ti módosabbak legyetek.
Ők is elfogadtak titeket,
Mikor Isten közéjük ültetett.
Azért kérek titeket,
Szeressétek az öregeket.

Ha majd az örök szeretet
Elhívja őket közületek,
Ti foglaljátok el a helyüket,
Mert ti lesztek majd az öregek.
S mindazt, mit nekik tettetek,
Azt adják nektek a gyerekek.
Azért előre intelek titeket,
Szeressétek az öregeket.

Rózsahegyi Marika, Rózsahegyi Kálmán unokája

„Ennél szebb ajándékot a világon senkitől soha nem kaptam, mint ezektől a gyerekektől a délelőtti és délutáni műsoraikkal. A műsor alatt figyeltem az én 32 éves fiam arcát, ahogy előre dülve, térdére könyökölve, tágult szemekkel nézte az egészet. Az egész Endrődöt megszerettem úgy, ahogy van. Semmi különös nem történt. Sétáltam a Körös partján, az utcákon. Békét éreztem magamban, nyugalmat. És közben rájöttem, ezt szerette és ezt találta meg nagyapám is Endrődön. Az Amerikában élő leszármazottak mindig tudták, hogy Endrőd van, én erre nagyon vigyáztam. Azt akarom, hogy legyenek büszkék gyökereikre. És akárhová sodorja is őket az élet, akárhogyan is alakul az életük, vállalniuk kell a gyökereiket származásilag is és mindenképpen.”

Nádas Dorottya, Rózsahegyi Kálmán dédunokája.

„Nagyon tetszik az egész nap, szívet melengető. A mai világban ez nagyon ritka. Örül az egész család. Gondoltuk, hogy készülnek az ünnepségre, de hogy ilyen gyönyörű lesz, arra nem gondoltunk. A szeretet, a tisztelet, ami átjárja az egész napot, ez a legnagyobb élményünk, Mindenkinél minden megmozdulásából ez látszott.”

Gergely Ágnes író, régi endrődi diák

„Van egy angol mondás: Naming is creating - ez azt jelenti, hogy a megnevezés: alkotás. Az iskola azzal, hogy Rózsahegyi Kálmán nevét választotta ki, egyúttal azt is kinyilvánította, hogy semmi sem idegen tőle, ami művészi. Ezt az iskola mind a délelőtti, mind a délutáni műsorával hitelesítette is. A műsoroknak a szerkezetét szeretem a legjobban: dramaturgiailag nagyon jól megkomponált volt mind a kettő, volt bennük

K Ö R K É R D É S :

fokozatosság. Bármely nagyvárosban megállta volna a helyét ez a műsor. Ismét nagyon sok tehetséges gyereket láttam. Ha riportot csinálnak velem Pesten, mindenhol sokat beszélnek arról, hogy szülőheiyemen sok a tehetséges gyerek. Már nevetnek, azt mondják, elfogult vagyok. De mi mást mondhatnék, ha tényleg így van. Az igazgató és az államtitkár komoly, értékes beszédet mondtak, ez nagyon sokat jelent. Rózsahegyi Marika pedig olyan természetesen beszélt és viselkedett a mikrofon előtt, ami méltó egy színészdinasztiához. Felvillanyozta a hallgatóságát, láttam az arcokon. De a nap hőse mégis csak az a gyerek volt, aki - bár igen rosszul lett - mégis elmondta a műsorban a szövegét és csak azután lépett el a csoporttól. Fegyelmzett gyerek.”

Dr. Dinya László helyettes államtitkár, régi endrődi diák.

„Nagyon tetszett a műsor, örülök, hogy ilyen sok tehetséges gyerek van itt. És, hogy sok ambíciós tanár is van, akik kihúzzák a gyerekből a tehetséget. Egy jó tanári karral mindent meg lehet csinálni. Ha átvészelné az iskola ezt a szűkös időszakot, ha a tanári karnak sikerülne együtt maradnia, akkor előbb-utóbb meglesz a támogatás is. Új programok vannak kirajzolódóban, pl. a nemzeti informatikai stratégia. És azt hiszem majd, hogy valamennyi iskolát fel kell szerelni tisztességesen számítógépekkel, hozzávaló telefonokkal, hogy a gyerekek ugyanúgy megtanulják a számítógép használatát mint a betűvetést.”

Dr. Farkas János, az iskolai alapítvány elnöke, régi endrődi diák

„Csak szuperlatívuszokban nyilatkozhatom. Engem egyetlen dolog zavar, hogy az iskolai alapítvány az én nevemet hordozza formai okok miatt. Jobban örülnék, ha AZ ENDRŐDI GYEREKEKÉRT lenne az alapítvány neve, és persze annak is, ha minél többen fizetnének az alapítványba, mert vannak itt nagyon tehetséges gyerekek, akik gyöngyszemei lehetnének a jövő század tudományának.”

Dr. Frankó Károly polgármester

El vagyok ragadtatva a műsortól, örülök, hogy ilyen sokan eljöttek. Kár, hogy Szöllősi Istvánné nem jött el, mint ahogy nem jött el a gyomai óvodai emléktábla avatására sem. Itt Endrődön érzem azt, amit Gyomán hiányolok. Az endrődiek büszkék arra, hogy voltak, és vannak kiemelkedő alakjaik, és ez mindenkinek ügy, fontos, erről beszélnek. Gyomán a mai napig a tanárokat nem lehet meggyőzni arról, hogy ők is elnevezzék az iskolájukat.

Dr. Farkas Jánosné Lapatinszki Mária régi endrődi diák
Nekem még mindig ez az ISKOLA, csupa nagybetűvel, pedig már régen elkerültem, sokfelé jártam. De, ha álmodom, ide álmodom.

Polányi Éva a 2. sz. Ált. Iskola tanára, régi endrődi diák

Nagyon tetszett a műsor. „Rózsahegyi neve mosolyog” - ez tényleg igaz. Látszott, hogy minden pedagógus akarja, hogy rendőn legyen minden, szép legyen az ünnepség.

Csorba Csaba jegyző

„Nagyon szép jó volt a műsor”

Mi a véleménye a névadó ünnepségről?

Iványi László plébános, régi endrődi diák

Nagyon meg vagyok hatódva a rendezvénytől. Tetszik az, hogy egyfajta értékválasztás történik. Most demonstrálja az iskola, hogy humán értéket akar képviselni.

Dr. Valach Béla képviselő

Ötéves képviselői pályafutásom alatt már voltam néhány ünnepségen. Másutt általában vagy a gasztronómiai élvezetek által való kapcsolatteremtés, vagy a politika dominál. Úgy érzem, ez volt az első olyan ünnepség, amelyen a főszereplők a gyerekek, és amelyen az érzelmi gazdagság dominál, és nem törekedtek egyéb előnyök megszerzésére, egyéb eszközök bevetésével."

Knapcsek Béla képviselő, volt endrődi diák

Magas színvonalú volt a műsor. A káposztáslepenynek viszont, amivel megkínáltak, nagyobbak kéne lenni. A szélessége jó, csak hosszabbnak kéne lenni."

Dr. Kovács Béla képviselő, volt endrődi diák

„Csodálatos volt a műsor, megható. Azokat az érzéseket hozta elő az emberből, amelyek - bár részben eltemetve -, de még helytel-közzel megvannak azokban, akik elszakadtak a községtől.”

Vaszkó Tamás, a szeghalmi gimnázium igazgatója, volt endrődi diák

„Érzelmi alapon megszerkesztett műsor volt, ami egyben az emberi értelemhez is szólt. Az igazgatónőnek szívből gratulálok, a tantestületéhez is. Gyönyörűen beszélnek ezek a gyerekek, nyugodtan. Annak is örülök, hogy sok endrődi eljött, erre rég volt példa. Több ehhez hasonló rendezvény kellene”.

Vaszkó Imre a Vadásztársaság elnöke, volt endrődi diák.

„Csak gratulálni lehet. Hiányoljuk Tímár Mátét.

Ronyecz Pálné nyugdíjas tanár, volt endrődi diák

„Megható volt. A műsort előadó gyerekek méltóak voltak Rózsahegyi Kálmánhoz.

Holubné Hunya Anikó a zeneiskola igazgatója

„Csodálatos volt ez a műsor, a Rózsahegyi család is nagyon tetszett.”

Rózsahegyi Kálmán
Szonda István munkája

R. Nagy János képviselő
Megható volt a műsor, emberközel. Mindenki nagyon udvarias volt.

Jhrin Pál

„Anyai nagyapám édes unokatestvére volt Rózsahegyi Kálmán. Gratulálok a szép műsorhoz.”

Altné Terike nyugdíjas tanár, volt endrődi diák

□Nem jó passzban vagyok. Az egész ünnepség alatt Hanyecz Mihályné Terike járt az eszemben,

milyen jó volna, ha ő is itt lehetne.”

Márton Gábor nyugdíjas tanár, volt endrődi diák

„Nagyon örülök, hogy Rózsahegyi Kálmán, az én kedvencem ilyen nagyszerű helyet foglalt el az iskola életében. Kívánok az iskola minden tanárának, dolgozójának és diákjának erőt, egészséget. Örülnék, ha az iskola tanítványai közül minél többen érnének el névadójukhoz hasonló eredményeket.”

Lejegyezte Hornokné Németh Eszter

Köszönjük, hogy támogatták rendezvényünket!

Áfész Gyomaendrőd, Almási Gergely, Ambrózi László és családja, Bárdi Zoltán, Béke Vadásztársaság, Békési Mihály, Bela Imre, Búza Mihály, Cartoon BT, Csikós János, Dinya László, Corvo Bianco, Dinya Máté, Dinya Zoltán, Mar-Zol Kft., Dógi Jánosné, Dr. Koleszár József, Dr. Valach Béla, Erdei Ferenc, Farkas Károlyné, Farkasinszki Zsuzsanna, Gellai Gyula, Gyomaendrőd Város Önkormányzata, Gyuricza Éva, Hegedűs József, Hídfő étterem, Hőtechnikai és Gépipari Kft., Hunya István Turul Cipő, Kert-Kivi Kft., Kner Nyomda, Koloh Gellértiné, Kovács Lajos, Kovácsné Erika, Marsiné Giricz Erzsébet, Martinák István, Márton Gábor, MAVAD Kft., MOL Rt. Orosháza, Németh Dezső, OTP Rt. Gyomaendrőd, Özv. Dinya Máténé, Pentament Kft., Roósz Ádám, Sikér GMK, Szabó Lajos, Szabóipari Szövetkezet, Szujó Zoltán, Szülői Munkaközösség, Thermix Építőipari Szöv., Tímár Lajos, Turi Tamásné, Újlaki Szabolcs, Várfi András, Varga Tibor, Varjú József, Vaszkó Lajos, Vékonyné Sztancsik Ágnes.

Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola
tanulói és dolgozói,
Ladányi Gáborné igazgató

IFJÚSÁGI OLDAL

Vágyam, hogy ferencrendi szerzetes lehessek

Kedves Zsolt, sokan ismerünk a templomból, láthatunk, amikor ministrálsz, de láthattunk a „három kívánság” című televíziós műsorban is. Kérlek, mutakozz be olvasóinknak.

- Szécsi Zsolt vagyok, 1981-ben születtem Endrődön. A Rózsasági Kálmán Általános Iskola 7. b. osztály tanulója vagyok. Osztályfőnököm: Vaszkó András.

Kik segítettek a hit útján járni?

-Többen. Elsősorban II. János Pál pápa ösztönzése, akitől már választ is kaptam leveleimre. Választ és biztatást! De a hit útján segítettek Gyulay Endre püspök úr, Iványi László plébános úr, Giricz Vendelné hitoktatóm, Szabó Incéné volt óvónémim, de segítettek a szerkesztőség tagjai is.

Említetted, hogy levelezel a szentatyával. Mit szoktál Neki írni?

- Első levelemben megírtam, hogy mennyire tiszteltem és szerettem személyét. Csodálom azt, amit a Vatikánban tesz értünk, az emberiségért. Következő levelemben azt kértem, hogy változzon meg a törvény, hogy 18 éves kor alatt is

lehessenek szerzetesek. Örömmel újságot kaptam, hogy leveleimre választ kaptam.

Szerzetes szeretnél lenni?

- Igen minden vágyam az, hogy szerzetes lehessek!

Mikor határozta el magad?

- Volt egy álmom. A jó Istennel álmodtam, beszélgettem Vele. Azt mondta: Fiam Te szerzetes leszel. És azóta én erre készülök.

Most mi foglalkoztat leginkább?

- Most? Meghívást kaptam Pannónhalmáról a millenniumi ünnepségekre. Lázasan készülök.

Köszönöm a beszélgetést, kívánom, hogy vágyad teljesüljön. Ahhoz viszont, hogy ezt elérd, sokat kell még tanulnod, még több jó eredményt elérned. Ehhez adjon a jó Isten Neked erőt, és erős akaratot!

UNGVÖLGYI JÁNOS

Közöljük a Vatikánból érkezett második levelet.

Pedagógus napra

(1980)

Téged köszöntünk, ki nekünk adod
Hófehér leked minden virágát,
Sok boldog órát, sok boldog napot.

Téged köszöntünk, ki nekünk adod
A tiszta szó, s értelem varázsát,
És lelkünkben élő boldog holnapot.

Téged köszöntünk, ki nekünk adod
A tudományok élet-virágát,
S a „tündérországot” megmutatod.

Téged köszönt ma ez ifjú csapat,
Rózsakerted minden egy virága,
Kikből a szeretet, s hála fakad.

S elhozták e két gyöngyszemet Néked,
Hogy amerre jársz nehéz utadon
Csak rózsákat fakasszon az Élet.

Császár Ferenc

STAATSSSEKRETARIAT

ERSTE SEKTION
ALLGEMEINE ANGELEGENHEITEN

A Vatikánból, 1996. április 29.

Kedves Zsolt!

Szeretnélek értesíteni soraid vételéről s egyúttal közölni, hogy János Pál pápa köszönetet mond a tisztelet és bizalom vele szemben ismételtén mutatott jeléért.

Ami kérésedet illeti, szabadjon tanácsolnom, hogy fordulj a plébános úrhoz vagy a hitoktató tisztelendő úrhoz, mert egy személyes beszélgetés folyamán jobban meg tudják adni a számodra fontos felvilágosítást és a megfelelő tanácsokat.

Megbízásból mellékelve küldök egy keresztet és egy rózsafüzért.

A Szentatya szeretettel kéri imájában a feltámadt Krisztus áldását és erejét Neked, kedves Hozzá tartozóidnak és mindazoknak, akik az élet és hit útján Hozzád közel állnak.

Áldásos jókívánságokkal

Sandri
MONS. L. Sandri, Assessor

Régészeti ásatások

Endrődön

IV. Árpád kor

Mielőtt az Árpád-kort tárgyalnám, szeretnék két hibát kijavítani melyek az előző számokban félreértést okozhattak. A „Városunk” áprilisi számában a szármatakról szóló írásomban „Sírfolt” helyett rosszul sírbolt szerepelt. A májusi számban: az avarok szövetségesei a frankok, nem pedig ahogy megjelent: a franciák. A hibákért elnézést kérünk.

A mai számunkban igyekezem röviden szólni mi is volt a Körösök vidékén az Árpádok alatt. Természetesen lakott terület volt. Hiszen a települések keletkezéséhez minden adottsága meg volt.

Békés megye legnagyobb helysége ebben az időben Décs volt. Ma décsi páskum a neve. Décsen 75 ház volt. Míg a mai Békéscsaba területén 26 ház. Több kis falu volt ezen a területen. A török hódoltság alatt ezek a kis falvak elpusztultak.

A következő falvakról maradt feljegyzés. Sima, Tölgy (Kügynek is nevezték), Csejt, (Chejte), Maráz, Nyárszegh, Endréd. Az írások említik egy „Zentmargitheghaz (Szentmargitegyháza), és egy Zentmiklósegyháza nevű helyet. Sajnos, hogy hol voltak ezek, ezt nem tudhatjuk. Hiszen elpusztultak, az írások is, és nem települtek vissza a lakói. Talán nevüket őrzi a Szentmiklós-zug? Sajnos mind a tatár pusztítás, mind a török pusztítás végzetes volt.

Egyes régi írások szerint a Simai-zugban apáca kolostor is állt! Talán ezt nevezték Szent Margit-egyházának?

Az Árpád korból szinte minden részén a mai községnek, az ásatások alkalmával került elő lelet, edénytöredék, néha fém tárgy. Ezekről szeretnék most beszámolni.

Körülbelül 500 olyan terület van ahol valamilyen lelet előkerült az Árpád-korból. Ezek között vannak templomok (Décs, Csejt, Tölgy), vannak temetők, edények (bogrács edény), és még sok más.

1879-ben Cserenyecz József akkori vasútőr talált, „az endrődi anyakörös medrében a simazugi sárga part alatt” 4,188 m hosszú ezüstözött láncot. A lánc 37 kis gyűrű nagyságú karikával egybefűzött, 10 cm hosszúságú 36 szemből állt.

A Tölgy (Kügy) falu helyén a kubikosok egy páncélos vitézre bukkantak. Kardjának markolata arannyal volt fedve, melyet leszedve egymás között szétosztottak. Ezen kívül gyakran találtak minden bizonnyal régi tárgyakat az emberek, amit nem szívesen mondtak el, mert féltek, hogy be kell szolgáltatni.

Nézzük hát most azt, hogy amit a régészeknek nem mondtak el, de sokat tudtak róluk.

Ezeket, mint mondákat kell leírom, mert szájról-szájra terjedt. Ilyen monda vagy valóság a Kalmár aranyai. Honnan halottam? Először Gellai Etel nénitől Csudaballán. Ő úgy mondta: A Kalmárok szegény emberként kerültek ide. Kevéske földjükön azonban egy alkalommal aranyat találtak. Az aranyak között voltak „arany borjak”. (Amennyiben a hír igaz, ezek

szarvasok is lehetnek).

Amikor Endrődre kerültem, találkoztam egy Bálint István bácsi nevű napszámossal. Ő Kalmáréknál szolgált. A történetet igaznak mondta, annyi változással, hogy ezeket az arany „ökröket” szekérrel együtt az almariumban őrizték. Etel néni szerint az ajtó fölött volt felfüggesztve. Mert az ő nagyanyja, csöre Vaszkó Róza ott szolgált Kalmáréknál, tehát látta! E két változat szerint az aranyak sorsa az lett, hogy Kalmár „József” vadászpuskájával véletlenül meglőtte az egyik cselédjét, és az nem jelentette fel, kárpótlásul az aranyakat kérte.

Én a Kalmárok utódaitól megkérdeztem, azt mondták, ők nem hallottak erről semmit.

Megkérdeztem a Hunyán lakó Uhrin István nevű ismerősömet, aki igen nagy tudású, mindenre emlékező. Sok adatot kaptam már tőle és feleségétől gyűjtő munkám során. Mind ő, mind a felesége tudtak erről a mondáról. Édesapjuktól hallották. Ők az arany ökrökről tudtak. De arany és ezüst pénzről is. Az ők elmondása szerint a Kalmárok az arany állatokat és az ezüst pénzt a gyulai kórháznak ajándékozták azzal a kikötéssel, hogy a Kalmárokat ezért ingyen fogják gyógyítani.

Lehetséges-e ez a monda? Szerintem igen, mert mint mondják sok mindent rejt a föld! Az állatok lehetnek szarvasok, mint a nagyszentmiklósi leleten. Hiszen a fiatal szarvas elnevezése a nép körében szarvasborjú.

A Csejttel határos türkevei részen tarsolylemezt is találtak e század elején. (az említett Gellai Etel néni és Bálint István bácsi, ha élne, 120-130 éves lehetne)

A szomszédban halt meg sok évvel ezelőtt Timár Imre bácsi és a felesége Jánosi Ilona néni. Ők személyesen mondták el, hogy a paskomi tanyájuknál répa gödör ásása közben egy „vitézre” bukkantak. „Szép szál ember volt valaha”. Kardja markolata cifrázott arany volt. Ők az aranyat leszedték, összenyomták, majd amikor az oroszok bejöttek, szövő fonalat tekertek rá, és a többi fonál közé tették. Az egyik orosz kotorászott a szakajtóban, nehéznek találták a fonalat és elvitték azt a kettőt, amiben az aranyak voltak.

A leletek megmentése segíti történelmünk jobb, alaposabb megismerését. Ezért mindig tisztelettel írom le azok nevét, akik a földben talált értékeket beszolgáltatták még ha nem is kaptak érte jutalmat, mert a tisztességnek egyfajta értelmezése van: a becsület. Történelmi tudatunk parancsolja, hogy megmentjük ami népünk múltját, hazánk jobb megismerését elősegíti. Én röviden ismertettem szülőföldünk történetét. Tisztelegni akartam kis írásaimmal az 1100 éves évfordulóra. Amit írtam, azzal szigorúan ragaszkodtam az eddigi kutatásokhoz. Hiszem, hogy akadnak olvasóink között, akik szívesen olvassák múltunk egy részletét, talán tudnának is leletekkel kapcsolatos hasonló tudósításokat mondani. Szívesen meghallgatjuk, hiszen minden mondának van valami alapja.

Köszönettel:
VASZKÓ IRÉN

Az endrődi pusztára átköltöző nemeskerekiek, s velük közel egyidőben érkező társaik az omladozó középkori templom környékét szállták meg. A hajdani falu helyén létrejött az új Endrőd. Az alapító családokhoz a következő években, sőt évtizedekben is csatlakoztak telepések. 1733-ban a lakosság száma kb. 250 fő

(kb. 50 család), viszont 1734-ben már 744-en laktak Endrődön. Ha az említett számadatok pontosak, akkor valószínűleg 1734 tavaszán egy újabb (harmadik) telepésraj költözött a községbe. Egy év alatt ilyen mértékű népességnövekedés csak így válik lehetővé.

Arra a kérdésre, hogy kik voltak - a nemeskerekiek kivül - Endrőd első lakói, viszonylag pontosan lehet válaszolni. Az endrődi anyakönyvet Sztankovics János plébános kezdte el vezetni 1733-ban. Az anyakönyvből kigyűjtöttem az 1733 és 1738 között beírt neveket. A XVIII. századi paraszti társadalom ismervelei alapján szinte bizonyosra vehető, hogy valamilyen minőségben (szülő, keresztszülő, esküvői tanú stb.) csaknem mindenkinek a neve, aki Endrődön lakott ezekben az években, előfordult legalább egyszer az anyakönyvben.

Sokkal nehezebb azonban arra választ adni, hogy honnan érkeztek az endrődi „honfoglalók”, s a későbbi évtizedekben hozzájuk csatlakozott társaik. Erre a kérdésre teljes és pontos választ valószínűleg sohasem fogunk adni, alapvetően azért, mert a telepések egy része - szökött jobbágy lévén - eltitkolta származási helylét, és nevet is változtatott. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy további hosszú és alapos kutatómunkával sok részletében ez a problémakör is feltárható. Jelenleg úgy látom, hogy az endrődiek jelentős része a Gömör és Kishont megyei Fazekaszaluzsány (Hrnciarske Zaluzany), Susány (Susany), Nagyszuha (Vel'ka Sucha) Cserepes (Hrnciarska Ves) és Rimaszaluzsány (Rimavske Zaluzany) falvak környezetéből, a Zólyom megyei Gyetva (Detva), Nagyszalatna (Zvolenská Slatina) és Nagyócs (Ocová) falvak körzetéből és a közbeeső Nógrád megyei településekről (Poltár, Paróca, (Pravica), Tótkisfalva (vieska), Szklabonya (Sklabina)...) költözött a községbe. Jöttek családok még Borsod megyéből, s kisebb számban Aszód környékéről.

Megszokott jelenség a XVIII. század közepéig, hogy a volt török hódoltság területén létrejött új települések lakosságának egy része elhagyta a helységet, ahol éppen csak megtelepedett, és másik faluba, mezővárosba költözik. Az okok több félek voltak: a jobb megélhetés reménye, újabb adókedvezmények, a rokonok hívó szava, a vallással kapcsolatos problémák, közelebb kerülni a városokhoz, piachelyhez stb. Békés megyében a megye területén belül is megfigyelhető ez a jelenség, és Endrődöt sem kerüli el. Endrődre is költöztek lakosok, pl. Békéscsabáról a Polják és Tímár családok, de jelentősebb az Endrődről történő elvándorlás. A XVIII. század 30-as 40-es éveiben több olyan névvel találkozunk az endrődi anyakönyvekben, akiknek viselői később a megye más

Fejezetek a régmúlt időkben VI.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN (népesedés - nemzetiségi viszonyok I.)

területein tűnnek fel: Gyulán, Békéscsabán, Békésszentandrás on. Ilyenek pl. Gyulán a Kukla, Veres, Illés, Gyepes, Bíró, Baksa, Benedek, Gombos, Csontos, Kelemen és Dányi családok. Feltétlenül meg kell említenem, hogy a nemeskerekéi „falualapító” családok - néhány kivételtől eltekintve - véglegesen

letelepedtek Endrődön.

TÍMÁR ANTAL

Az endrődi anyakönyvben 1733 és 1738 között előforduló nevek:

Árva, Bacsa, Baksa, Bak, Balás, Bálint, Baranyi, Barna, Benedek, Benko, Bindis, Bíró, Bobák, Bonus, Boros Boto, Bukora, Buza Csányi, Cserenyecz, Cserni, Czero, Czmarkó, Dányi, Daró, Danók, Dávid, Deák, Dibala, Dinya, Dobos, Dudás, Eke, Fadgyas, Farkas, Fazekas, Fekiacs (Fekécs), Filip (Fülöp), Füleki, Gáll, Gericz (Giricz), Goda, Gombos, Gonda, Gyepes, Gyulai, Gyuricza Halász, Hanyecz, Hegedős, Holupka, Hornok, Horváth, Hresjan, Hrikas, Hrubí, Juhász, Karkus, Katona, Kemény, Király, Kiss, Kocsi, Kocsalko, Kolenics, Kovács, Kucsalka, Kukla, Kulik, Kuracsik, László, Latkovszky (Látkóczki), Latovica, Lengyel Lestyánszki, Ludányi, Mastala,

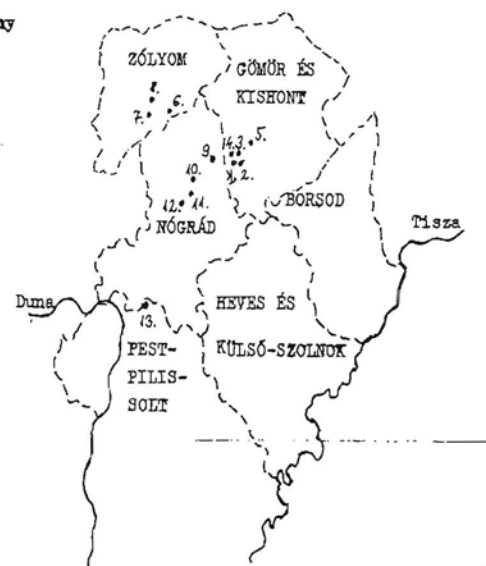
Matika, Medveg, Mesó, Mészáros, Mikó, Molnár, Mucska, Nagy, Náadori, Németh, Oravec, Pap, Pohorelec, Pleva, Polyák, Povraznik, Rábaközi, Rácz, Rupcsó, Salamon, Sárközi, Simó, Sinkár, Sipos, Smír (Smíri), Sötér, Szabó, Szadlenko, Szakállas, Szalkai, Szepesi, Szerkó, Szilágyi,

Szpisjak, Sztanyik, Sztropko, Szujó, Szuszed, Szügyi, Tamási, Tar, Terenyi, Timár, Tokár, Tóth Tózsér, Túróczi, Tyellár, Uhrin, Urbán, Váczi, Valovecz, Varga, Vaszkó, Vég, Wrana, Zilhai, Zsámbéki.

(A kiemelt nevek megtalálhatók a Nemeskerekéi lakóiról készült összeírásokban is.)

▲ SZÁMMAL JELEZETT HELYSÉGEK

1. Fazekaszaluzsány
2. Susány
3. Nagyszuha
4. Cserepes
5. Rimaszaluzsány
6. Gyetva
7. Nagyszalatna
8. Nagyócsa
9. Poltár
10. Paróca
11. Tótkisfalva
12. Szklabonya
13. Aszód

HELYTÖRTÉNET

Fogalmazvány az endrődi plébánia történetéből

1944 októbertől 1945 áprilisáig

A községben a közigazgatási hatalmat a Vörös Hadsereg bevonulása után egy ideig a M. Kommunista Párt Végrehajtó Bizottsága gyakorolta a csonka községi eljáróság bevonásával.

Az igazoló bizottság Endrődön is megalakult, az egyház alkalmazottai közül Klinghammer Lászlót függesztette fel állásából első fokon. A felmentésről még nem érkezett döntés.

Időközben visszatértek és elfoglalták állásukat Földváry Kálmáné, Csősz Mária, Orbók Erzsébet, Gáabriely Irma. A tanterület azóta új tagokkal is gyarapodott. Nem tért vissza Endrődre Bisztray Dóra polgári iskolai tanárnő.

A Népházat először a Magyar Kommunista Párt, később a MADISZ Ifjúsági egyesület foglalta el. A Hunyadi utcai munkás otthont a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége foglalta el.

Áttekinthetetlen károk érték a plébánia irattárát és a plébánia könyvtárát. A kárt kb. 20 százalékra lehet becsülni. Az anyakönyvekben a következő károkat találtuk:

- születési anyakönyv:

az első kötetben hiányzik és megsérült néhány lap az 1885. I. 1-el kezdődő anyakönyv első lapjának fele 1899 júniusától szeptemberig terjedő részben sérülések és hiányok vannak, több lap kitépve maradt meg.

- házassági anyakönyv:

az 1944. februártól szeptemberig terjedő rész kitépve maradt meg, az öt utolsó bejegyzés fele hiányzik. Más hiányt nem találtunk. A plébánián az irodai páncélszekrényt feltörték, de szemtanúk elbeszélése alapján semmi nem volt benne.

Az iskolákat is sok kár érte... sok anyakönyvi napló elégett Dr. Borsiné Finta Jolán tanítónő lakásában. Ott voltak, mivel az iskolában katonákat szállásoltak el. Az iskolákat az igazgatók távolléte miatt rendkívüli körülmények között Hunya Lajos tanító vezette. A tanító-testület anyagilag rendkívül súlyos helyzetbe került. Egy ideig semmit sem kaptak a tanítók, később a község a kultusz tárca terhére juttatott késedelmesen némi összegeket... Ma is ott tartunk, hogy egy tanító havi fizetése talán egy napra elég a megélhetéshez, bár 30 millió.

1945 április 16-tól

Április közepén a község elhordatta a plébániáról a búzát. Eddig a káplánszobákban kívül minden tele volt egy méter magasságban búzával (a hatóság búzaraktárnak foglalta le a szobákat). Bizony az egész épület nagyon rossz állapotban volt.

Eljött a szeptember, előkészítettük az iskolai évet. Kovács Mátyás igazgató, Szabó Elek és Paróczai Gergely még mindig távollétek voltak. De azért... a tanítás mindenütt beindult. Sőt az ún. demokratikus általános iskola 5. osztályát is megnyitottuk úgy a belterületen, mint az Öregszőlőben.

December közepén a főhatóság Öregszőlőbe rendelte lelkésznek Tóth Alajos hittanár... az volt ugyanis a terv, hogy az öregszőlőieknek legyen külön papjuk... Az öregkerti hívek örömmel fogadták lelképászorukat. Özv. Duberné adott a lelkésznek szállást és a hívek közös adományából látta el. Az... éjfél szentmisén zsúfolva volt az öregszőlői iskola kápolnája.

1945. évben megkeresztelkedett 168 újszülött - 85 fiú, 83 lány - törvényes volt 152, törvénytelen 16. Házasságot 101 pár

kötött... Meghalt 175 ember.

1946. Súlyosan érintett bennünket, hogy Tóth Alajost egyik prédikációjáért letartóztatta a politikai rendőrség, és Gyulára vitték. Ahol azonban 4 hét múlva felmentették. De Endrődre már nem jött vissza a lelkész.

Említésre méltó, hogy az idej feltámadási körmenetben olyan hatalmas tömeg vett részt, amelyre öreg emberek is alig emlékeznek. A menet eleje már a plébánia végén ment, a vége alig hagyta el a templomkertet.

Nevezetes volt június 13, ekkor szabadult ki a fogságából Csernus apát úr...

... Az iskola évet elég jó eredménnyel zártuk. Paróczai Gergely és Szabó Elek tanítók is hazajöttek amerikai fogságukból. Még Kovács Mátyás igazgató van oda orosz fogságban.

A nyári vakációban jött a rendelet, hogy az iskolát át kell alakítani általános iskolává. Vagyis megszűnik a polgári és gimnáziumok alsó négy osztálya és minden gyerek 6 éves kortól 14 éves korig ugyanazt fogja tanulni városon és falun egyaránt.

Az általános iskola megszervezésére minden adottságunk megvan...

1946-ban megkeresztelkedett 168 újszülött 84 fiú, 84 lány, törvényes 158, törvénytelen 10. Házasságot kötött 136 pár... Meghaltak 143-an.

1947. Megemlékezésre méltó esemény történt 1947 május 31-én községünk életében. Mindszenty József esztergomi bíboros-érsek Orosházára menve... templomunk előtt megállott, majd rövid... fogadtatás után bement a templomba, ahol imádság után rövid beszédben buzdította a nagy számban összegyűlt híveket hitük megtartására.

1948 júliusában történt az iskola államosítása. Endrődön a csejti községi iskola kivételével minden iskola katolikus jellegű volt. A bizottsági tárgyalás 1949. XII. 3-án volt a központi leányiskola irodájában. A minisztériumon kívül képviselve volt az iskola és a társadalmi szervek. A tárgyalás közben kifejezésre jutott, hogy természetesen az iskolában továbbra is lehet szentmisét mondani, úgy, mint eddig volt. A harmóniumok is államosítva lettek, mivel az iskola is használta azokat, bár egyházi célt szolgáltak, a szentmisénél is lehet használni. Az oltárokat, ahol oltárfülke is van az iskolában, ott lehet hagyni, máshonnan el kell vinni. Az iskolatelen lévő harangok az egyház tulajdonát képezik, nem esnek államosítás alá, azért el kell vinni azokat az iskola területéről...

Keresztelés: 179 (87 fiú, 92 leány), házasság 74. Elhunyt 109 (12 gyermek, 97 felnőtt).

1952. Január 16-án meghalt Gonda Keresztély, volt ciszterci rendű áldozó pap, aki a felszabadulásakor az egyházközségben lelképásztori teendőket végzett, azóta pedig nevelői pályán működött. A hívek nagy sokasága kíserte utolsó útjára...

Március 6-i hatállyal az egyház birtokában lévő Népházat a mellette lévő Szt. Antal alapítvány házzal és a Hunyadi u. 22. sz. ún. Munkásotthont a Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága állami tulajdonba vette...

1953. Ebben az évben keresztelés 174, 90 fiú, 84 lány, házasságkötés 62, elhunyt 142, 11 gyermek, 131 felnőtt.

1954. Ebben az évben kereszteltek száma 193, 97 fiú, 96 lány-, házasságkötés 62, elhunyt 142 - 11 gyermek, 131 felnőtt.

1955. A kereszteltek száma 168, - 89 fiú, 79 leány -, házasságot kötött 77 pár, elhunytak 90-en - 8 gyermek, 82 felnőtt.

irodalmi oldal

Endrődi Szabó Ernő:

(argentin tangó)

tegnapelőtt tegnap koraeste vagy késő délután
öt? tíz? ötven éve? vagy régebben talán?
amint ott ültem - ugyanúgy mint most
ám most is ugyanott - a kávéház teraszán
szóval akkor ott - és most is - (valahogyan
mintha jáspis illata és fenn mintha jáde-ég)
a levegőben valami fellobban kigyúl kiég elég
a levegőben valami hirtelen-ősz valami furcsa ámulat
egy jóleső de mégis idegen érzés valami józan kábulat
valahonnan akkor valami édes riadalom (és bennem
most is ez a jáspis-ősz ez a karcfinom fájdalom
amikor etimegica nevetve (fecseggve befordul a sarkon
karonfogva és nekipirulva jönnek az úszásból a
teniszezésből a fiúzásból - gömbölyű far feszes keblek
karjuk mézesre sült - ott és itt lesem őket
panamakalapom karéja és villogó konyakospoharam mögül)
szóval akkor azon a napon - tegnap?? tegnapelőtt?
öt? tíz? ötven? vagy még jóval azelőtt? kibomlott
bennem valami nevenics érzés (valami karc-finom fájdalom
koraeste) mikor a túloldalon barnájából rábiccentett
szerkesztőúr-ady-endre akkor azon a délutánból szétindázó
esten a korzó - váradon kolozsvárt kassán vagy épp
budapesten - mézizű élveteg s elomló zenéjével volt
teli (az utcákon szertesztét) plakátrengeteg hirdeti:
a tűzoltózenekart vezényli weinberger szepi) és szállt
remegve habosan kerengve az argentin tangó szállt piros
tetők fölött lebegett szétterülve s lenn a kertben
rózsák dáliaik hortenziák rejtették szirmaik közt a
számtalan bódult szerelmes pillepárt fénylett pezsgett
forrt az esti város: lám habot vet örvénylik kavargó
az úttestre ki-kicsap dagadoz színes folyamként az
emberáradat: diákok inasok fess bajuszos gigerlik s
mint farsangi maskarák csákokban s mentésen k.u.k. katonák
emitt masamódok s tarka szoknyák között fújtató madám közeleg
s a pingvinküllemű főügyész is fölűnik - karján libeg a
patikus negédes neje - s mögöttük két negédes úrilány
nyomában libeg a görnyedt gardedám és száll remegve habosan
kerengve az argentin tangó száll az esti ragyogás fölött
szétömölve mi ideleenn árad pezseg a korzó szóval
akkor azon a napon tegnap vagy azelőtt öt - tíz vagy ötven
éve vagy száz évvel ezelőtt (a levegőben hirtelen
valami ősz valami barnuló pillanat az olvadó jáspis-
égbolton valami kábult riadalom és bennem fájdalom)
az asztalon konyak és szál gerbera és tangó kereng
ömlik ragyogva remegve és felejtethetetlen a késődélután
(a koraeste) amikor lassúdan alámerült zuhanórepülésé
után talpaspoharamban egy magányos pillangó
gyöngyházzsínű
összezúzott teste.

Endrődi Szabó Ernő Endrődön született. Költő, újságíró, kritikus. Először népművelő könyvtáros volt, majd a Fővárosi Művelődési Ház munkatársa. Versei megjelentek: Jelenlét, Peremvidéken, Új Auróra, Stádium, Jászkunság c. folyóiratokban. Önálló kötetei: Lelet, Kinyitom az időt. Édesapja Szabó Ernő, édesanyja Tímár Adél.

A most közreadott verse a Tevan kiadónál lévő, rövidesen megjelenő, verses kötetének egyik szép darabja. Olvasóink figyelmébe ajánljuk. Talán több és alaposabb figyelmet érdemel e mű, mely a szabatos versformától kissé eltér. Az egyszerű, rímes vershez szokott olvasóink számára talán szokatlan ez a hang... ízlelgessék, hiszem, hogy ráéreznek a költő üzenetére.

- argentin tangó - egyetlen lendületes, többszörösen összetett mondat, amely egyszerre szól a költő pillanatnyi tér-időbeli helyzetéről - Budapesten ül egy kávéház teraszán - s arról a furcsa, ámult, kábult lelkiállapotról, mely kiragadja a pillanatnyi térből, időből, hogy azt érezze átélte már mindazt, ami valójában sohasem történt meg; lelki történések csupán, de mert átérezte leírta új költői valóság. Köznapi embernél de ja vu (ejtsd: dézsa vü), a költőnél több és más. Egy kicsit Nagyvárad, Kolozsvár, - Ady Endre is rábiccentett - egy, ötven- tíz- a száz év előtti akárholi magyarhoni utca forgataga; s e borongós hangulaton átsejlı múlt, jelen...

Beszélgetés

egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport

I.

Gyomára kerültem én tizenháromba, kilencszáz-tizenhárom vót, annyi bizony. Tizenkilenc esztendő vótam, amikor Tatád menyasszonya lettem. Hatvankét esztendőt iltem ott vele Gyomán, ótán hát idekerültem apadékkal Csabára hetvenhétbe. Az esküvőnk vót kilencszáz-tizenháromba, februárba tán? mán a napját se tudom, csak arra emlékszem, hogy hó vót. Vót ott olyan céció fijam, te! ha láttad vóna...iletembe annyi nippet nem láttam vót...úgyhogy kösségi rendőrök csináltak helyet. Hogy mír vótál ilyen kíváncsiak a nípek, nem tudom. Hát az öreg G. Nagy, apósom kirukkolt ám, ott a lakodalomba, pincérek terítettek, tálaltak az úri kaszinóba. A zenét meg messzi környéken híres cigánybanda atta, bizon' fijam Farkasinszki Imre és bandája muzsikált. Jaj de szípen tudott az...tutta az húzni, ha eszembe jut potyognak a könnyeim... Tatáddal oztán úgy ismerkedtünk meg, hogy hmm...hát ezek nagyon jó viszonyba vótak, apósom, szóval az én apám, meg apósom, akkor mán ríges-rígúta. Osz mindig vicceltek vele, egymásközt, hogyhát még nászok leszünk. Osztán eccer mi berinyi jányok átmentünk Gyomára, mer mindig aszonták, hogy nem merünk átmenni, merhogy olyan vadak vagyunk, szígyellősök vagyunk. Akkor osztán nyáron átrándultunk Gyomára, én, Kecz Cuszka, meg húgom Kati, meg mán nem jut eszembe a másik kettő neve. Hát osztán ott megállapították biztosan egymásközt, hogy ez a Zsuzsika jó vóna néked Laci. Ki is kísírt bennünket a vasútra, még az utiköccsítet is kifizette. Ótán oszt nemsoká jött az após jeleníteni. Aszonta oszt apám Tádi...ú nem avatkozik bele, kérdezd meg elébb a fiatalokat, a fiatalok döntenek, a jányom Zsuzsika.

folytatás a 15. oldalon

Szeretek emlékezni. Különösképpen azokra az évekre, amiket a nyaralás mindennapos örömeivel töltöttem a nagyszüleimnél. Már gyermekkoromban is rendszeres

érelklődéssel figyeltem az embereket. Ez jó ember, ez rossz, ez béketűrő, ez esetlenül gyámoltalan. A tanyai emberek természetes eszükkel, okos, furfangos, figyelemre méltó emberek voltak. De soha olyan sokszínű egyéniséggel nem találkoztam, mint az én „sógorbácsim” volt. Csak így neveztük őt: Sógorbácsi. Törékeny, aprócska kovácsmester. Okos, művelt, talpig „úriember” volt, rendkívül gazdag szókinccsel. Ha nem sürgette a munka, órákig tudott anekdotázni.

Hogyan lett a tanyavilág nem éppen tehető kovácsa? Tanulságos története van annak.

Valaha három híres-neves vendéglőt, rangos házakat mondhatott magáénak különböző nagyvárosokban. Tekintélye volt, még a városatyák is megsüvegezték.

Csak hogy felettebb kedvelte a hegy levét. Ez még nem lett volna baj, de kedvenc mondása szerint: „Ökör iszik magában”. Sűrűn koccingatott a vendégeivel, akik gyűltek a potyára, mint a legyek a mézesmadzagra. És ki kérne fizetséget a meghívott vendégtől? Így aztán sógorbácsi sorsának lejtőjén egyre lejjebb csúszott. Utoljára volt egy még mindig jó vendéglője, ahonnan az út egyenesen a rigalyosi kovácsműhelyig vezetett. Előre látó szülei, hogy biztos kenyér is legyen a kezében, kitanították vele a kovácsmesterséget.

A történet fonalát megszakítva ide kívánczik az a kicsit háborzongató történet, amit gyakran felemlgetett: Fialat segéd korában komáival gyakran elidőzött valamelyik füstös kiskocsmában, hogy éjjel vetette haza a népes társaságot. Útjuk a temető mellett vezetett el, de bátor legények lévén még sem borzadtak a túlvilági csendtől. Hanem egyszer valaki a társaságból csak úgy tréfából, megkérdezte:

- Ugyan mit csinálnak ilyenkor a halottak?

- Pipálunk! - felelte nyomban egy síron túli hang.

No, megtáltosodtak erre a legények. Hónuk alá vették a papucsot és lelkiük szá-

Sógorbácsi, a kovács

kadtával futottak hazáig. Csak másnap derült ki, hogy a temetőcsősz tréfálta meg kissé a kaptos társaságot. Hanem azért attól kezdve mindig kellő tisztelettel megsüvegezték a holtak birodalmát.

Sógorbácsi élete delét már jócskán meghaladta, mikor kicsi nénenket feleségül vette, s vele együtt a birtokába került a műhely is, ahol aztán élete végéig verte a vasat. Jó kovács volt, a gazdák is kedvelték. A műhely mindig tele volt vendégekkel, pedig itt csak a kalapács koccant, nem a borospohár. Itt volt a tanyavilág „úrikaszinója”. Nincs a világnak olyan parlamentje, amiben élénkebben folynának a politikai viták, mint ott. De megcáfolandó, hogy csak az asszonyok pletykásak, pikáns kis kalandok hősei is pellengére kerültek, míg szünet nélkül csengett az üllő, szuszogott a fújtató, csak úgy pattogtak a szikrák! Volt munka bőven. Ekevas élezés, boronák javítása, lópatkolás. A ráfhúzásnál magam is sokszor segítettem. Mert mi gyerekek is gyakran ott sündörögtünk a nagyok között, és jókat kuncogtunk a jóízű paraszti disputákon.

Télen, mikor megcsappant a munka, a jó kovács kaszalkalapácsokat, sárkaparó vaskókat gyártott tömegével, és vasárnaponként járta az országos vásárokat, ahol úgy elkapkodták tőle, mint a cukrot.

Történt egyszer, hogy egyik kedves vendége, nem is egyszer, nem is kétszer, el-el sülyesztett a bő csizmaszárbá egy-egy már heverő remekművet, csak úgy a birtoklás örömeért. No, megállj csak! - gondolta a mester, és ügyesen a gazda keze ügyébe csempészett egy még tűzforró, de a hűtővízben már feketére edzett kalapácsot.

A vendég rákapott a csalira, de bizony vesztére. Egy pár pillanat múlva sűrű füst szállt fel a csizmaszárból, tüzet fogott a gatyaszár, és a pórul járt szarka féllábon, jajgatva, ugrált a műhely közelében terpeszkedő kubikgödör felé, s egy csukafejessel eltűnt a szemük elől. A gödörben ugyan víz csekély volt, az is bepillézett, ősz utoljára lévén, de volt

a fenekén méternyi mély, sűrű, hinárral beszótt bűzös pocsolya. Pár pillanat múlva úgy emelkedett ki belőle a gazda, mint egy újkori Neptun, fején csöpögő hinárkoszorúval, kezében egy rozsdás vasvilla! Úgy kapaszkodott a nyelében mintha az mentené meg a víz, vagy a tűzhaláltól, de leginkább a szégyentől.

Hogy mit keresett a vasvilla a pocsolóban? Annak is története van.

Néha bizony nagyon rágós volt a vaskenyér, s ha tudta is a jó öreg, hogy ő maga volt sorsának kovácsa, azért olykor a várások után hazafelé jövet, be-betért az útszéli csárdába, s úgy elbúsult a poharak mellett, hogy otthon aztán, lázadása jeleként, a kubikgödör sűrű sarába dobált a javításra váró munkaeszközöket.

Hétfő hajnalra aztán elszállt a borocska göze, és kezdetét vette a horgászás. Alkalmas szerszám volt erre a szalmahúzó horog. Többé, kevésbé sikerült is felszínre hozni az elmerült javítani valókat.

Hanem, hogy, hogy nem, ilyenkor mindig benépesült a ványai országút, és titkon somolygó jó ismerősök oda- odaszóltak a morcos öregnek:

-Pecázik, Sándor bácsi? Van-e osztán kapás?

Hogy mit felelt az én Sándor sógorbácsim, azt sose tudjuk meg, sűrű kis fekete bajusza elnyelte a szavakat, mint ahogy őt is elnyelte a könyörtelen idő.

Egy napon elnémult az üllő, elpihent a kalapács, kihunyott a parázs a fújtató alatt. Az „úrikaszinót” belepte a pókháló és a feledés.

Jobb is volt így. Legalább nem érte meg az én nagyon szeretett Sógorbácsim, hogy utolsó menedékét, a jól felszerelt kis kovácsműhelyt, elkívánják tőle a felettes hatalmak. Azt úgy sem élte volna túl.

A Göncölszékér kerekére most bizonyára ő feszíti rá a csillagszórókat szétröppentő ráfokat.

Az égi fújtató örökös fénye világítson neki, és mindazoknak a kedves vendégeinek, akik már utána mentek!

IVÁNYI MÁRIA

folytatás a 14. oldalról

Hát oszt nekem vót mán akkor egy udvarlóm, egy csabai tanító, Nazán Pál. Fiam ha láttál szíp embert mint az... dehát apámék kicsit elleneztek, tanítóhoz, kódushoz nem adlak Zuzsika, aszonta Tádi. Jaj az kűdött nekem annyi csomagot, az a Mazán... de annyit, hogy-hogy minden híten, tudom is hány kilós csomagot?...vót abba...cukorkák, déli gyümölcs, meg mittudom én mi? Nem mondom, én szerettem... szerettem..., de hát Tati nagyon ellenezte. Tudod fiam, apósom, meg apám ott ismerkedtek, ott a gyomaji-berinyi határnál, a nyilasba, ott vót főggyük. Ó ezek ott együtt vótak gyerekkoruktól ismerték egymást. Ótan meg ott vót Miska testvirem, meg Laci... azok is ugyi Tatád meg Miska őrizték a disznót, bírkát mikor mit osztán osztán közbe

összementek, csak ott komáztak, nagyon jó viszonyba vótak ezek együtt. Osz Miska is mindig aszonta, bolond leszel ha nem műsz hozzá...hát így vót osztán. Megvótunk, gürcöltünk sokat együtt, nem iltünk rosszul. Hát emlékszel fijam úgy szólítottuk egymást; „Kedves”. Nem veszekettünk mi sose. Az én dógom vót a háztartás, az övé a gazdaság, nagyon jó gazda vót, mások is monták első gazda vót Gyomán. Gyerekünk nem lehetett, elment ami lett vóna is.

*Magnóról lejegyezte és szerkesztette: Cs. Szabó István
Adatközlő: Özv. G'ecsei/ Nagy Lászlóné 1983. Mezőberény - 1988.
Békéscsaba.*

Volt Gyoma Hősök Emlék útja 57. sz. alatti lakos. szül: Ailer Zsuzsanna

Folytatjuk...

THERM U X

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútortábla, igény szerint méretre vágjuk, él föliázzuk.
- Osztályozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT új helyen: Gyomaendrőd, Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett) vezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártól!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- francia ágy (160 cm) 37.900-tól
- TV állvány 6000
- ülőgarnitúrák 4 db-os, 68.000-től
- kiegészítő és kisbútorok reklám áron!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-879

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 05-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Gellai József, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Ginicz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János, Vászko Irén

Felelős Kiadó: Vászko András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hínöke

III. évfolyam 7. szám

1996. július

A TE DEUM magasztos, szívből jövő hangjai betöltötték a kis kápolnánkat. Ismét vendégekkel, szülőkkel, gyerekekkel volt tele iskolánk. A kis harang az évzáróra hívogatott. Ünneplés mise keretében adtunk hálát Istennek a tanév sikeres befejezéséért.

Hálát adtunk, hogy adott erőt, egészséget, kitartást, türelmet - melyre felnőttek és gyermeknek egyaránt szükségük volt az eltelt tíz hónap alatt.

Iskolánk első működő éve azért is felejthetetlen, mert a millecenáriumi évében volt. 1100 évvel ez előtt új hazát teremtettek őseink. Egy évvel ez előtt pedig új iskola született itt. Reméljük, a tudás erős bástyája lesz. A történelmi évnnyitót a dolgozós hétköznapi sora követte. A legnagyobb feladat a kis alapító tagokra - a 43 első osztályosra várt. Az írás, olvasás tudományát kellett elsajátítaniuk - mely minden további ismeretszerzés alapja. Hol játékosan, hol komoly erőfeszítésekkel - de mindenki sikeresen vette az akadályokat.

A legjobbak és legszorgalmasabbak voltak:

1. a. osztály
Csuvár Alex
Kolozsvári Levente
Varga Viktória
Szűcs Beáta
Kruchió Éva

1. b. osztály
Rácz László
Timár Hajnalka
Mándi Vivien
Timár Mária
Mátrai Orsolya

*„Mindennap dicsérünk Téged,
Szent nevedet áldja néped.
Bűntől e nap őrizz minket,
És bocsásd meg vétkeinket.“*

A munkába belefeledkezve szinte észre sem vettük az idő múlását. Pedig a hosszú tél igen csak próbára tett mindenkit. Nagyon sokszor hóval fújták be az utat a szelek. De a kicsik indokolatlanul soha nem hiányoztak. A sok munka mellett voltak örömteli, emelkedett perceink is. Decemberben vártuk a Mikulást, gyűjtöttük az adventi gyertyákat, készültünk a kis Jézus születésének megünneplésére. A plébános atya olyan szép betlehemmél ajándékozott meg minket, hogy az egész környék megcsodálta.

Februárban hangulatos farsangi délutánt rendeztünk.

Ünnepi mise volt a kápolnában Pünkösdkor is. Nagyon készültek az ünnepre a gyerekek, hiszen az egyik tanító néni kislányának ekkor volt a keresztelője.

Az órarendbe beiktatott heti két órában ismerkedtek a hitélettel. Az év folyamán nagy gondot fordítottunk a legfontosabb keresztényi értékek kialakítására, gyakorlására. Isten, haza, szülő, embertársak szeretete, megértése, megbecsülése naponta előkerülő téma volt. A gyerekek között sok a konfliktus helyzet, kevés a tolerancia, egymás megértése, a türelem egymás iránt. Sokat ront a tv és a videó műsorok válogatás nélküli nézése.

„Istennel való kapcsolat nélkül ezeket a problémákat nem lehet megoldani. Iskoláink célja az Istenhez vezetés“ - mondotta Gyulay püspök úr a napokban Pusztaszerein.

A délelőtti tanítás után a gyerekek 80%-a napközis foglalkozásban vett részt, ahol a tanulás mellett játék, néptánc, és egyéb szórakoztató programok

Tanévzáró a Katolikus Általános Iskolában

voltak. Az izletes ebédet Timár Andrásné étterméből szállították naponta. Köszönjük az egész évi fáradtságos munkájukat.

A jó eredmények elérésében nagy részük volt a szülőknek is. Minden felszerelést biztosítottak, amit az iskola kért. Jelmezeket készítettek, bútorokat cipeltek, virágokat hoztak, abroszokat tisztítottak, lehetővé tették, hogy Szarvasra elvigyük a gyerekeket. Köszönjük szíves közreműködésüket.

Összegezve, eredményes és szép tanévet zártunk. Az elkövetkező szünidőben minden tanulóknak és szüleiknek kellemes pihentető vakációt kívánunk.

Viszontlátásra a szeptemberi tanévnyitón!

KISS PÁLNE

*„Isten adta a munkát,
Vig pihenőt is Ő ad.
Legyen áldva szent neve,
Örvendezzünk Őbenne,
Trara - lala - triri-ó!
Itt a szép vakáció!“*

Önnek joga van tudni

Június 9-10-én két napon át tanácskoztak a kereszténydemokraták. Választmányi ülés volt, amelyen a párt belső és külső életének lényeges kérdései kerültek megvitatásra.

A Választmány elnöke Latorcai János megnyitó beszédét az elnök, Giczgy György politikai beszámolója követte. Több mint kétszáz választmányi tag volt jelen. A párt egysége,

a belső béke fontossága, mint visszatérő és mindenki által óhajtott, és őszintén remélt állapot több felszólalásban megfogalmazódott. Megemlékeztünk arról, hogy hazánk a millecentenárium évében sajnálatosan nehéz anyagi és erkölcsi helyzetben van. A szegénység ilyen fokán már a demokrácia sérülhet. A közjó kérdése és szolgálata általában háttérbe szorul. A családok helyzete, megélhetési lehetősége nap mint nap romlik. Ha ez a helyzet nem tud lényegesen megváltozni, akkor nagy valószínűséggel kiszámítható, hogy a magyar népesség olyan mértékben csökken, hogy 2035-ben már csak 5 millió magyar él hazánkban, azaz a felére csökken a jelenlegi lakossági létszám.

Az általános politikai helyzet értékelése után a Választmány a párt Alapszabályának módosítási munkájába kezdett. A módosítási javaslatok közül csak egy témát érdemes a párton kívülieknek megemlíteni, mégpedig a tisztújítás kérdését. A jelenlegi Alapszabály szerint két évre szoltak a választott mandátumok. Ez valóban rövid idő, de egy évvel ez előtt így döntöttünk. Sok-sok érv és ellenérv felsorakoztatása után titkos szavazásra került sor, amelynek végeredménye az lett, hogy 1997 január végéig minden tisztség-választásnak le kell bonyolódni, és attól az időtől fogva a mandátumok újra választása az önkormányzati választásokat követő 3 hónapon belül lesz esedékes.

Nagy érdeklődés közepette változtattuk meg a tagdíj fizetési

rendet és a tagdíjak mértékét is. Alapelvünk volt, hogy megvalósítsuk az egyenlő közteherviselés elvét, és ehhez igazítottuk a megújított tagdíj rendszerünket is.

Az Alapszabály-módosítási vita után, pártunk programkonceptiójának megvitatása következett. Hozzáértő, átgondolt vélemények, kritikák összegezéséként elmondható, hogy a kereszténydemokraták választ kívánnak adni a társadalom valamennyi gondjának megoldására. Alapelvünk, hogy a gazdaságnak az embert kell szolgálnia. Mi emberközpontú társadalom építését akarjuk elérni, és azt, hogy a politika és a gazdaság a nemzet érdekében működjön, nem pedig idegen érdekeket szolgáljon. A programkonceptió foglalkozik a szociális piacgazdaság kérdésével, amely a vállalkozások és közösségi érdekek, az egyéni és a társadalmi egyensúly közötti összhang megteremtésén is múlik. Az agrárpolitika és a vidékgazdálkodás egymástól elválaszthatatlan egység, programunk e szerint keresi a megoldást a vidék és a mezőgazdaság problémáinak megoldására.

E cikk keretében csak néhány gondolat kiemelésre volt lehetőség, hiszen egyelőre a koncepció került jóváhagyásra, és a műhelymunka folyik tovább. Felelős megoldási javaslatok születnek a szociális biztonság és a kiszámítható jövő érdekében. A készülő programból e néhány gondolat ismertetése valószínű, még nem elegendő ahhoz, hogy a Kereszténydemokrata Néppártban egymásra találhasson minden jó szándékú ember, aki a haza és a haladás szolgálatába akar állni.

Amikor a program elkészül, akkor részletesebben is megismerhetik azok akiket érdekel, és lapunk hasábjain még többször vissza fogunk térni a program egyes kérdéseire.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Május 25-én három ellenzéki párt, a KDNP, FIDESZ és az MDF helyi vezetői megbeszélést tartottak, amelyen az ellenzék az aktuális gazdasági és politikai kérdéseket vitatta meg, és véleményt cserélt a három párt hozzáállásáról. Mindhárom párt véleménye megegyezett abban, hogy csak széles ellenzéki összefogással és közösen kidolgozott programmal tudnak alternatívát felmutatni a jelenlegi kormány leváltására.

Ellenzéki találkozó

Ugyancsak egyetértettek abban, hogy a későbbiek folyamán az összefogásba be kell vonni a társadalmi szervezeteket és a parlamenten kívüli pártokat is. Ezt az összefogást segítené az ellenzéki pártok által országos szinten egyeztetett gazdasági és politikai program. A helyi politikában pedig a városi adottságok figyelembe vételével kell kezdeményezéseket tenni.

Elhatározták, hogy ha lehet, minden

hónapban találkoznak, hogy elképzeléseiket jobban össze tudják hangolni.

Felhívják a többi ellenzéki pártot, a parlamenten kívülieket is, valamint a város társadalmi szervezeteit, akik rész akarnak venni a megbeszéléseken, jöjjenek és jelezzék szándékukat a cél érdekében.

A legközelebbi találkozó július 23-án, kedden lesz, délután 5 órakor.

FIDESZ részéről: Dezső Zoltán elnök,

KDNP részéről: Vaszkó András elnök,

MDF részéről: Bátorfi Gyula elnök

A Katolikus Általános Iskola 1. tanévzáró ünnepsége - az első „fecskek”, akik ősszel már másodikosok lesznek.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

**KDNP piknik az
Endrődi Tájházban**

Július 6.-án az Endrődi Tájház udvarán este 6 órakor szalonnasütéssel egybekötve birkapörkölt vacsorával várjuk tagjainkat és kedves családtagjait. A szalonnasütéshez hozzávalót hozni kell. Aki a birkapörköltet választja, előreláthatóan 250 forintot kell fizetnie. Jelentkezni lehet:

Endrődön: Vaszkó András elnöknél, Dózsa György u. 31-ben.

Gyomán: Tímár Mihály tagtársunknál, Petőfi Sándor u.25-ben.

Kérjük tagjainkat, hogy minél többen jöjjenek el összejöveteleinkre.

KÖZÖSSÉGI HÁZ

Július havi programja
Gyomaendrőd, Blaha L. út 21.
Tel: 386-917

Július 12-én 9-16-ig
RIVERS 2000 Kft ruhavásár

Július 13-án 18-tól

A volt Rózsahegyi Kálmán ifjúsági klubtalálkozó

Július 20-27-ig

Az Életfa Alapítvány és Közösségi Ház által szervezett alkotótelep Program:

Nemezkészítés,
tűzzománckészítés.

Július 27-én 18-tól

Anna - bál

a Magányosok klubja és a Közösségi Ház közös szervezésében.

Tisztelt-Szülőföld-Testvéreim!

Íratott 1996. május 30-án, az ünnepi önkormányzati ülés alkalmából.

Ha az édesanyja nagyálmú gyermeke - akár kényszer, akár hiúság okán, - fővel dül belé a nagyvilágba, minutátskányit sem figyelmez arra, hogy oda-bévíl szívének rejtékén, parányocská angyalharang csendül, soha soha el nem hallgatva, mely láthatatlan érzelmű bilincseivel hazabéklyozza majd. Esetünkben endrődi-gyomai Istenhez idézők visszhangja az, mely vélünk él, létezésünk megszakadtáig, ha vállaljuk, ha botorul tagadnánk is. Az álom, az ábránd, a jajistenem akkor is hazához, s teljes életvidalunk (akár bevallatlanul) az arravaló igyekezetben kristályosul: Sikerül-é bebizonyítanunk az itthoniaknak, hogy az a bévílő szív-harangozás a vállalásunkra és megvállásunkra buzdít a középük tartozás elrendelt jogáért, és kötelezettségével, ami csak tettekkel üthet pecsétet mostani megmérettetésünkre?

Ki-ki csak önmagától kérdezheti ezt, ha a mai ünnepi alkalom felelet-gyanánt talán fel is fogható, mely a további, holtunkig tartó továbbszolgálat nemes fogadalmával párosul. Nem nagy szavakkal. Úgy deákferenci módra kimondhatatlan hazaszeretettel, megállt, folyamatos népszolgálatlaltal.

S ámenjűkül szolgáljon e strofa:

Nem lehet azt megmondani,
Mi szép van a Körös parton,
Tündérmese a szívemen,
Édes szavát mindig hallom.
Többet mondok, ha nem szólok,
Ha hallgatom amint zenél,
Míg csak könnyet nem hintáztat
pillámon a nyáresti szél...

Tímár Máté

Elhunyt testvéreink**Május hónapban:**

1. Papp Eszter, Látókóczy Elek özvegye, sz.1920.
13. Gyuricza Károly, Balázs Ilona férje, sz. 1910.
13. Knap Géza, Hódos Lujanna férje, sz. 1925.
14. Bótos Irén, Tímár György felesége, sz. 1930.
15. Hanyecz Mónika, Gábor Lajos felesége, sz.1927.
- Dávid Etelka, Tímár István özvegye, sz. 1922.

Június hónapban:

2. Szurovecz Mária, Szakács György felesége, sz.1926.
3. Oláh László, Tímár Margit férje, sz.1922.
13. Id. Szakálos István, Dinya Ella férje sz.1924.
17. Tímár Terézia, Lipóczy János özvegye sz. 1914.
19. Fülöp Vinc, Uhrin Elza férje sz. 1921.

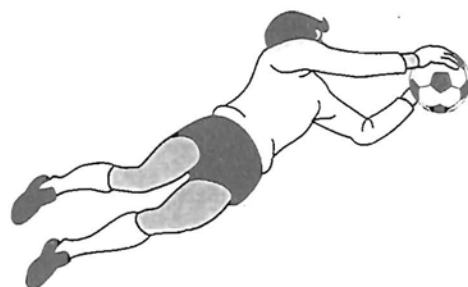
SPORT

A szezonzárás küszöbén állunk. Az utolsó bajnoki mérkőzést június 23-án itthon játsszuk Kamut ellen. Sajnos a bajnokságba már nem szólhatunk bele. Matematikai esély sincs. Kamut számára pedig élet-halál kérdése, ott dől el, marad az első osztályban, vagy visszaesés lesz a része. Így igen kemény összecsapásra van kilátás. Minden lehetséges. (Lapzárta miatt az eredményt újságunkban nem tudjuk közölni, csak az augusztusi számban kerül sor az éves összefoglaló kapcsán.) A mai helyzet kialakulásában a május 28-i Békésen elszenvedett 3:1-es vereség volt a meghatározó. 25-én itthon Nagyszénás ellen is csak 1:1-es döntetlennel futotta az erőnkéből. Ezzel újabb fontos pontok úsztak el. Június másodikán Jamina 1:0-ás győzelme reménytelenné tette a dédelgetett terveket. Kilencedikén újabb fiaskó következett, mikor itthon Doboz ellen örülhettünk az 1:1-es döntetlennel. 16-án Kovácsházán vendégként 3 pontot szereztünk a 2:1-es győzelmünkkel. Így az őszi kiváló helyről a hatodikra csúsztunk.

Tabella:

6. Endrőd Barátság 29 14 9 6 43:25 51
9. Gyoma FC 29 11 8 10 47:36 41
A SZIKRA viszont már befejezte a szezon a megyei III. osztályban
V. 26. Szikra-Csárdaszállás 6:1
VI. 2. Okány-Szikra 6:4
VI. 8. Szikra- Gyulavári 2:1
39 pontot gyűjtöttek össze. Következő számunkban részletes értékelést közlünk a csapatokról.

MÁRTON GÁBOR

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicséző szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Hunya Dániel páter

(1900. Endrőd -
1957. Érd)

A ma itt élők közül kevesek számára jelent valamit ez a név. Nem csoda, hiszen jezsuita páter volt. Mint tudjuk, az utolsó öt évtized nem

kedvezett a papságnak, különösen nem a szerzetes rendek tagjainak.

Mivel a tettek beszélnek, megérdemli, hogy emlékezzünk rá. Idestova negyven évvel halála után megismerhetjük életútját és munkálkodását.

A volt Arany János (most Korányi Frigyes) utca és a Temető utca találkozásánál lévő épület volt szülőháza. Hunyáné Varjú Mária két gyermeket szült: Dánielt és Máriát. Gondos, szeretős, istenfélő szívvel nevelte őket.

Dáni, már kis elemista korában rendszeresen ministrálta. Az akkor még latin nyelvű szertartásokra a ministráns szövegét gyorsan, és hibátlanul elsajátította, és értette is. Már akkor felhívta lelkipásztorra figyelmét okos gondolataival, erkölcsös, példás életével.

Tízévesen Gyulára került a katolikus gimnáziumba. Itt megismerhette gyermeki fejjel megálmodott, későbbi életútját, a papi hivatás választását. Inkább otthonuk „kisházában” (kis szoba, tisztaszoba) visszavonultan sokat olvasva, rengeteget medített...

Apja nem nagyon örült a koraérett magatartásának, hisz aránylag kis gazdaságuknak későbbi „gondos gazdáját szerette volna benne fellelni.” Édesanyja örült, hogy „szép, komoly fia mélyen vallásos.” Abba mindkét szülő beletörődött, hogy pap lesz, de a szerzetességről hallani sem akartak.

Dániel Gyulán főleg a Mária Kongregációban jeleskedett, s

meggyőződése volt, hogy „őt Isten erre az útra vezette.” ... „Ha édesapám mást akar, bármilyen pályára elmegyek, de érzem és tudom, hogy boldog csak akkor lehetek, ha a jezsuita rendbe lépek” ... s meggyőzte szüleit. Édesanyja is nehezen törődött bele a szerzetességbe, mert szívét félelem lepte meg arra a gondolatra, hogy fia vad, pogány népek közé megy hittérítő feladatra misszionáriusként. „A búcsúzás pillanatában édesanyja eszméletlenül rogyott össze fia karjai közt.”

A nyugati országhatáron átkelve Feldkirchbe érkezett. Ott kezdte meg a novíciátust. Jelszava lett: „Nem baj, ha a test elpusztul, csak a lélek éljen. Szólj, Uram! Kész vagyok mindegyikre!”

És rövidesen elkezdődik a keresztyűtja. 1922-ben beszámol lelki vezetőjének; „belső kínjairól, lelki szárazságairól. „Harmincéves korában, május elsején hirtelen lépett föl a „különös jelzés, melyet „közérzeti dekompenzációnak nevez.” Ez évek múltával egyre súlyosbodott. Étvágytalanság, kábító érzés, apró vízholdyagok a kezén, lábán, erős fáradékonyság, kimerültség. Görcsös fejfájása egyre tűrhetetlenebb lett. Negyvenéves korától ülve töltött minden éjszakát, csak így tudott valamiképp pihenni. Azután szívizom elfajulás, vérkeringési zavarok, légzési elégtelenség jelentkezett. Az orvosságot nem bírta szedni. Hihetetlenül lesoványodott. S ilyen körülmények között élt és rengeteget dolgozott haláláig.

1928-ban történt felszentelése után, hogy hamarosan az Egyházmegyei Papnevelő Intézet „spiritusza” lett.

„Legyek a teremtménynek dalos pacsirtája, mely az ismeret és szeretet szárnyával felfúrja magát a magasba, az Isten felé, és napról-napra éneklia a teremtmények himnuszát!” vallotta hivatását.

Megindítja a Papi Lelkiség kiadványsorozatát.

A szerzetesrendek feloszlásával, az „utóra kerül” sok rendtársával. Törékeny teste végleg megroppant. 1954 után vizsgálati fogházba cipelték, ahol embertelen körülmények között töltött fél évet.

„Látszólag minden porrá lett, amit ifjan megálmodott, és férfiként megtervezett és alkotott. Mégis öröm dereng a szege-di sírhant fölött, mert íme a mag is tiszta talajba kerül, hogy áldott pusztulása új termés ígérete legyen, mert Jézus szokta ezt tenni minden barátjával, akit az erős nemzedék atyjának választott.”

MÁRTON GÁBOR

(Az emlékezésben idézőjelbe tett mondatok Gyulay Endre püspök úr és Varga László S.J. Hunya Dánielről írt szavai.)

P. Hunya Dániel életútjának állomásai:

1900. április 29.-én született Endrődön

1818. november 20-án belépett a Jézus Társaság magyar rendtartományába.

1919-1921. Feldkirchben novícius.

1921-1924. Szegeden filozófus-

1924-1925. Prefektus a Pécsi Pius Gimnázium internátusában.

1928. július 31-én a budapesti Jézus Szíve-templomban pappá szenteli Dr. Lányi tinini felszentelt püspök.

1930 szeptemberében a szegedi egyházmegyei közösi szeminárium spirituális.

1938. február másodikán leteszi az ünnepélyes négyes fogadalmat.

1951 áprilisában a Széher-úti Kórházba kerül, utána Érdre.

1953-ban több hónapot börtönben tölt.

1957. november 6-án a Jézus Társasága mindenszentek ünnepén meghal Érdén.

1957. november 9-én temették el a Szegedi Belvárosi temetőben.

Katolikus Krónika

Szent Gellért püspök, egyházmegyénk védőszentje! Köszöntünk Téged!

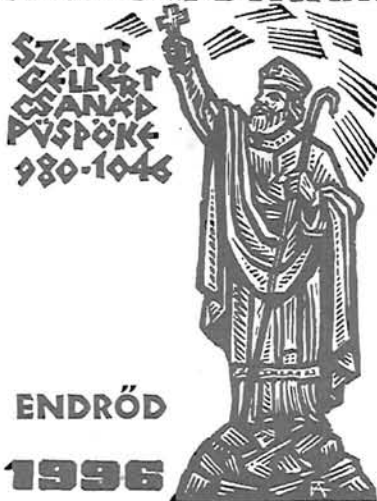
„Kedves Hívek!

(Az idén van) ... egyházmegyénk első püspöke, Szent Gellért vértanúhalálának 950-ik évfordulója. Neki köszönhetjük, hogy egyházmegyénk már a szentistváni időkben rátalált a római katolikus hitre, és az egyházban megtalálta Jézus Krisztust, megtalálta élete értelmét. Azóta adják át a szülők, nagyszülők e hitkincset gyermekeiknek, unokáiknak. Azóta lett ezen területen élő emberek viselkedése a keresztény erkölcsökhöz mért. Az ő munkálkodása nyomán indult meg itt az első katolikus iskola, amelynek híre olyan volt, hogy más országokból is jöttek ide tanulni. Neki köszönhető, hogy itt is végrehajtották Szent István rendeletét: minden 10 falunak legyen saját temploma. De tőle tanulhatjuk meg a hithez és a magyarsághoz való állhatatos ragaszkodást, hiszen ezért áldozva életét lett vértanú.

Hálás szívvel emlékezünk rá ebben az (...) évben, és naponta kérjük mennyei pártfogását családunk, egyházmegyénk és egész magyar népünk minden tagja számára.

+ENDRE
megyes püspök"

IN·MEMORIAM

Irgalmas Isten, te Szent Gellért püspököt a vértanúság halálos gyötrelméből a vértanúhalál örök jutalmába emeled, fogadj minket is kegyelmedbe, akikért a szent püspökvértanú életét áldozta. Engedj az ő vértanúságának 950. Évfordulójára úgy emlékeznünk, hogy ünneplésünk kedves legyen előtted, a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

Hódolat a Szent Gellért Ereklje előtt a Szarvasi Esperesi Kerület zarandoklata az endrődi templomba
- 1996. június 30, vasárnap -

9.30: Az Ereklje érkezése, bevonulás a templomba, majd az Ereklje öre tart ismertetőt az Erekljéről, a Szent Gellért zarandokútról, valamint az Ereklje útjáról.

10.00: Koncelebrált szentmise az Ereklje jelenlétében; vezeti: Ábrahám István nagyprépost úr, az Ereklje öre.

Mise végén utcai körmenet az Erekljével.

Kb. 11.30-13 óra: a zarandokok egyéni hódolata az Ereklje előtt (el lehet menni előtte, és megnézni).

13-15 óra: A környező egyházközségek közös imája az Ereklje előtt, fél óras váltással:

13-13.30 Békésszentandrás

13.30-14 Kunszentmárton

14-14.30 Endrőd

14.30-15 Gyoma

15 óra: Énekes Vesperás Szent Gellértől, majd búcsú az Erekljétől.

Júliusi, augusztusi ünnepeink

július 2. kedd:	Sarlós Boldogasszony
július 3. Szerda:	Szent Tamás apostol
július 11. Csütörtök:	Szent Benedek apát, Európa fővédőszentje
július 16. kedd:	Kármel-hegyi Boldogasszony
július 18. csütörtök:	Boldog Hedvig királyné
július 26. péntek:	Szent Joakim és Szent Anna
augusztus 6. kedd:	Urunk színeváltozása
augusztus 15. csütörtök:	Nagyboldogasszony
augusztus 20. kedd:	Szent István király, Magyarország fővédőszentje

A Katolikus Iskola kápolnájában a nyári hónapokban nincs mise.

Temetőink

Felhívjuk a hozzátartozók figyelmét, hogy a 25 évnél régebbi, és újra nem váltott sírhelyek, és a rajta lévő építmények tulajdonjoga visszazáll a fenntartóra. (katolikus temetőink - szarvasvégi, központi, gyomavégi - esetében az endrődi Egyházközség)

Emléktábla

Az elmúlt időszakban ismét bővült a Katolikus Iskola falán az októberi kápolnaszenteléskor elhelyezendő emléktábla a jótékonykodók nevével. Reméljük, hogy szeptemberig még bővülni fog a névsor, akkor ugyanis le kell zárunk, mert idő kell az elkészítéséhez. Ha valaki véletlenül lemaradt volna, kérjük, jelezze az endrődi plébániának. Köszönjük a segítségét.

Emléktábla

Ambrózi László és Családja
Bramac gyár
Buti László vállalkozó
Császár Ferenc és neje: Gyuricza Éva
Egészséges Életmódtér Alapítvány
Endrődi Egyházközségi Képviselőtestület
Endrődi Oltáregylet
Dr. Giricz Katalin
Gyomaendrőd város Önkormányzata,
hajdani gyomai és endrődi polgárok
Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány
Kirche in Not Ostpriesterhilfe e. V.
Dr. Latorcai János és Ujházi Aranka
Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Szabó Dezsőné és Családja
Szent Gellért Egyházi Kiadó
Szilágyi Gáspár
Szöllősi Istvánné
Ujházi Ernő Dezső és Papp Piroska Ágnes
Varjú László és Családja
Vaszkó András és Pena Pauline
Vállalkozás Verseny Tisztetség Alapítvány
†Wodianer család

Emberé a feladat, hogy Isten akaratát e földi életben teljesítse.

Ez történt a Gyomai Református Gyülekezet életében is, amikor elképzelték, és minden erejüket összeszedve felépítették Békés megye harmadik református szeretetotthonát.

Sipos Tas Töhötöm lelkipásztor régen dédelgetett nagy álma teljesült azzal, hogy otthon teremtettek a gyülekezet idős testvérei számára, ami nem csak otthon lesz, hanem a szeretet hajléka, állomás, felkészülés a boldog földöntúli életre.

Pünkösöd ünnepének másnapját tették még ünnepélyesebbé, amikor is délután 3 óra a Gyomai Református Templom harangja hívogatott mindenkit a Szeretetotthon felavatásának ünnepségére.

A templomban Sipos Tas Töhötöm, a gyülekezet lelkipásztorja köszöntötte az egybegyűlteket, megköszönve minden segítőknek a közreműködését abban, hogy itt most ünnepezhessünk.

A Istentiszteletet Papp Géza Csaba, a Tiszántúli Református Egyházkerület főjegyzője, majd Nagy László Békés megyei esperes szolgálatával folytatódott.

Végül minden jelenlévő nagy örömeire Izsó Antalné Gyomaendrőd legidősebb bábaasszonya, mindenki Erzsike nénije köszöntötte szíveket melengető szavaival a jelenlévőket. Egy gyönyörű verssel búcsúzott, hiszen ő már öt éve a Békéscsabai Evangélikus Szeretetotthon lakója. Könnyes szemmel hallgattuk, ahogy 88 évesen szavalt szeretett temploma falai között: „Mi mindig búcsúzunk“.

Az istentisztelet végén a vendégek átsétáltak a Szeretetotthonba. „Az idősek a gyülekezet múltjának hordozói, hitükre épülhet a jelen és a jövő“ ezekkel a szavakkal köszöntötte az ünnepségen résztvevőket Papp Géza Csaba áldást kérve az Otthon valamennyi lakójára, dolgozójára, a gyülekezet lelkipásztorára, a presbitériumra. Végül egy bibliát nyújtott át Sipos Tas Töhötöm lelkipásztorának, benne egy kis nemzeti színű szalaggal, a következő szavakkal: „Emlékeztessen ezen biblia mindenkit arra, hogy a gyülekezet a

Szeretetotthon a millicentenárium évében alapította."

Istené a dicsőség

A szeretetotthonban jelenleg hat

szobát, a hozzájuk tartozó vizesblokkokkal, tágas közösségi és kiszolgáló helységeket vehettek birtokba a beköltözők 10 nő 1 férfi. További tervünk az épület másik szárnyának kialakítása, ahol hasonló körülmények között tudunk további 9 főt fogadni. Működtetünk egy 20 fős Idősek Klubját is, azok részére, akik még nem jutottak el arra az elhatározásra, hogy az otthon lakói legyenek, de szívesen tartoznának valahová, ahol testi-lelki segítséget kaphatnak.

S végül gondolataimat szeretném befejezni a mi, a szeretetszolgálatot végzők hitvallásával ars poetica-jával:

Az idős, segítségre szoruló testvéreinkkel való első találkozáskor szemükből olvassuk

- Tudod fiam, voltam, ami vagy, fiatal, egészséges, szerettek és szerettem, szültem és temettem.

Leszel, ami vagyok! Idős, beteg, segítségre szoruló magányos. Segíts, hogy ne fájjon a kiszolgáltatottság. -

Milyen igazuk van. Erre csak egy lehet a válasz: Annyi megbecsülést, szeretetet, gondoskodást nyújtunk ma itt és most, amit majd holnap magunknak is elvárunk. Mert amit ma másokon látunk, azt holnap magunkon is láthatjuk majd.

Sipos Tas Töhötöm lelkipásztor vezetésével, a presbitérium és a gyülekezet támogatásával, munkatársainkkal együtt ebben a szellemben igyekszünk mindent megtenni annak érdekében, hogy valóban a szeretet otthona legyen ez a ház.

Végül köszönetet mondunk mindazoknak, akik testi-lelki erejükkel segítettek az intézmény létrejöttét. Teljes szívvel köszöntjük és várjuk a távollévőket, hogy közeledjenek és azonosuljanak a napjainkban egyre fontosabbá váló szociális, karitatív tevékenységünkhöz.

GELLAI JÓZSEFNÉ
Szeretetotthon vezető

Május 23-án tárgyalta Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete „A Polgármesteri Hivatal működési feltételeinek és szerkezetének áttekintése, a 63/1996. (III.26) KT. számú határozatban foglaltak szerint” címmel Csorba Csaba jegyző úr előterjesztését, melynek végső konklúziója szerint az előterjesztett határozati javaslat: „1996.július 1-i hatállyal a hivatali Kirendeltséget megszünteti, az Építésigazgatási és Vagyongazdálkodási csoportokat egy szervezetbe vonja Műszaki és Vagyongazdálkodási Csoport elnevezéssel.”

A képviselő urak bölcs előrelátásán mulott, hogy a határozatnak az endrődi Kirendeltségről szóló javaslatát elvetették. Marad a kirendeltség! Marad, de meddig? Évek óta folyik a Hivatal részéről ez a törekvés, hogy szűnjön meg a Kirendeltség. De mi a cél ezzel? Bizonytalanságban tartani a dolgozókat? Nem, mert ők Gyomán tovább dolgoznának. Akkor marad a sokat emlegetett pénzügyi megtakarítás, no meg nincs elég munkája a kirendeltségnek. Azt mondja az indoklás egy helyütt: „Megszüntetésével (Kirendeltségről van szó. Szerk.) természetesen hátrány éri a lakosság egy meghatározott és jól körülhatárolható rétegét. Ez szerintem nem vitatható. Azonban a kirendeltségre fordított költségek, a bérjellegű kiadásokra is tekintettel, nem állnak arányban az elvégzendő munkával” Hát igen, a lakosság egy meghatározott részét! Pár ezer embert! Ha írottan nem is, de kiolvasható az előterjesztésből az is, hogy tulajdonképpen a Kirendeltségen alig van ügyintézés!

Szerkesztőségünk végére szeretett volna járni ennek a soha véget nem érő ügynek és - hallgattassák meg a másik fél is - alapján felkerestük a kirendeltség vezetőjét és dolgozóit.

Ők átnyújtottak egy „Tájékoztató” címet viselő iratot, arról, hogy mit tesznek, hogyan dolgoznak. Bevallásuk szerint ez az irat a tárgyalás során nem került ismertetésre. Hogy miért, az most ne firtassuk. Íme a tájékoztató:

„A Kirendeltség munkáját - mint a hivatalét is - a naponta megjelenő állampolgárok, ügyfelek által előadott feladatok tartalma határozza meg.

Az egész napos ügyfelfogadás nálunk úgy alakul, hogy délután már gyengébb a forgalom, így ezt az időt a felvett és már beiktatott segélykérelmek elbírálására, határozatok elkészítésére fordítjuk.

Az alábbiakban röviden vázolnám a munkaterületet.

AZ ENDRŐDI KIRENDELTSÉG HÁNYATTATÁSA

Anyakönyv:

Ez a terület, amely évek óta lényegesen nem változott. Házasságkötési, halotti anyakönyvezés folyik, ill. a változások alapirában történő végig vezetése.

Elég jelentős az ügyiratok között az anyakönyvi kivonatok és másolatok kérése (pl. vidéken történő elhalálozás, nyugdíjazás vonatkozásában).

Ehhez a munkaterülethez tartozik még a hagyatéki leltárak felvétele, adó- és értékbecslőnyitványok elkészítése és továbbítása.

1995 évben 121 hagyatéki leltár készült, helyi haláleset anyakönyvezése 66, házasságkötések száma 11, anyakönyvben az utólagos bejegyzések száma 353 db.

További feladatot jelent az ütlelégnyéllyel kapcsolatos adminisztrációs ügyek lebonyolítása, 1995 évben 150 kérelmet továbbítottunk.

Szociális ügyek:

Ezzel kapcsolatban van talán a legnagyobb, de mindenképpen legbonyolultabb forgalom.

Így a rendkívüli segély és a közgyógy iránti kérelem vonatkozásában. Ezen kívül van még a mozgáskorlátozottak költségterítése, rendszeres segély iránti kérelem stb.

Helyben teljesen elintézzük a rendkívüli segély ügyeket. Valamint felveszünk minden más kérelmet és beküldjük a hivatalhoz (közgyógy, ápolási díj, temetési segély).

Az elkészült gyámügyi határozatok száma 283 db.

Felnőtt átmeneti segélyek, benne az eseti lakásfenntartási támogatás 954 db. volt.

Tudvalevő, hogy az elszegényedés egyre nagyobb mértékű és ez maga után vonja, az egyre több segélyt igénylő ügyfél megjelenését.

Adóügyintézés:

A Kirendeltségen az adóügyintézés a helyi adók vonatkozásában folyik. A számítógépes nyilvántartás alapján dolgozunk, az adófizetőket tudjuk informálni fenálló tartozás, esetleges túlfizetésről.

Adóbevallásokat felveszünk kommunális, gépjármű, vállalkozási, építményadó vonatkozásában, azokat továbbítjuk, amiről nyilvántartást vezetünk, hogy bizonyítani tudjuk.

Ebben az évben igen nagy feladatot jelentett, a megváltozott helyi adók miatt a bevallások beszedése, továbbítása.

Jegyzőkönyveket veszünk fel a különböző felmerült problémákról, (adóülfizetés visszaigénylése, átkönyvelések, adószámla megszüntetése esetén).

Marhalevél kezelése:

1993 május óta ellátjuk a marhalevél kezelést, ami szintén ügyfelforgalommal jár. 1995 évben 1920 db. marhalevet adtunk ki. Átirás, irányítás 180 db. volt.

Részt veszünk a helyben megtartott vásárokon.

Egyéb feladatok:

Ellátjuk a lakcímváltozások bejegyzését. Lakossági bejelentések alapján feljegyezzük, továbbítjuk a villany, víz hibabejelentéseket.

Ezen túlmenően igen sok olyan ügyfél van, akinek nem marad nyoma a velük való foglalkozásnak pl. nyugdíj ügyekben információ, illeték ügyekben információ stb.”

Eddig a tájékoztató, amelyből az olvasó könnyen megítélheti, hogy milyen hatékonyan dolgozik az a 3 fő.

És most nézzük a megtakarítás ügyét. Az évi 3.169 ezer Ft-ból 1.794 ezer Ft. bér. Amit ha megszüntene a kirendeltség Gyomán is ki kellene fizetni. Legfeljebb a 6 órás takarítónő állása szünhetne meg. Ami marad, fűtés, világítás, víz, stb. ugyancsak nem megtakarítható, hisz mindezeket a kirendeltségen dolgozó többi hivatalnak biztosítani kellene.

A lakosság általában Kirendeltség alatt a Fő út 2. sz. alatti létesítményt érti. Pedig ebből három irodában van a kirendeltség. Az önkormányzati dolgozókon kívül itt foglalnak helyet a Családsegítő Szolgálat, a Gazdajegyző ügyfélszolgálat, a védőnők, Logopédia, MAVAD Kft., Vöröskereszt, a TITÁSZ befizetéseket bonyolít, Gyulai Hűskombinát irodája is itt van elhelyezve, itt működik Földosztó Bizottság, a hadirokkantak, a horgászok egyesülete, itt tartják a tűzoltók oktatását, s még egy icipici irodában itt van elhelyezve a Kiszéti Gyógyszállóért Alapítvány.

Lehet, hogy valamit kifelejtettünk a felsorolásból. Célunk csupán az volt, hogy rávilágítsunk arra tényre, hogy a Kirendeltség áthelyezése nem oldana meg semmit. De 2.000 ember (múlt évi statisztika szerint) kényszerítenénk arra, hogy otthontól jó pár kilométerre lévő trodába menjen és esetleg félnapokat töltsön utazással, ügyintézéssel.

Mint bevezetőnkben írtuk, köszönet a képviselő testület tagjainak, akik, reméljük mindezt, amit most leírtunk, átértézték és döntöttek.

Bízunk abban, hogy az elkövetkezendő időkben nem kerül újra napirendre ez a téma és Endrőd népe megnyugodhat, a Kirendeltség marad!

Császár Fecenc

Az első Te Deum, azaz hálaadó évzáró a Katolikus Iskolában

Endrődön 1922-ben alakult meg az egyesület. Önkéntes alapon szerveződött.

A község iparossága volt ennek is kovásza, mint sok más dolgoknak. A település nagy részét akkor még nádfedeles, zsuppos, és kevés cserepes tető fedte. Valamikor, ha a szél is segített, egész utcasorok, falvak égtek le. A riasztás félrevert harangkongással történt. A toronyór azon a toronyablakon dugta ki a zászlót, amerre a veszedelem keletkezett.

A tűzoltók egyenruhát, sisakot, bakancsot, széles bőr öön függő csákány-fokost kaptak felszerelésül.

A fecskendőkocsit és a vízszállító lajtót a tűzoltóság udvarán tartották.

Különösen éjszaka volt riasztó a tűz. A „spricnit” két karal le-föl emelgetve hozták működésbe, a köpüből a vizet a tömlőbe préselték.

Parancsnokaik a községi „elit”-ből kerültek ki. pl. Szabó bankigazgató, Lesniczky József ig. tanító, de kiváló parancsnok volt másfél évtizedig Szmolai József.

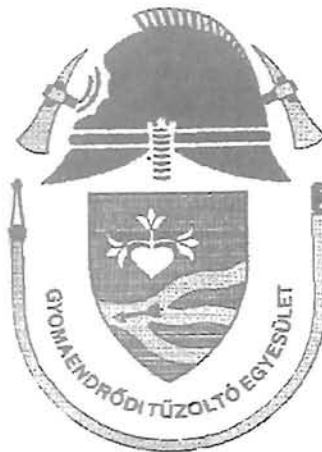
A világháború után az 1950-es években a községi szervezet megszűnt. Ha komolyabb veszély volt, riasztották Szarvas, Mezőtúr tűzoltóságát.

Gyomaendrődön a komolyabb fejlődés 1990 táján következett be. Az egyesülés óta parancsnok Tímár Vince. Általános iskolás korában kezdődött kapcsolata a mozgalommal. Aztán a képesítés megszerzése után a szakiskolában szervezője és vezetője lett a szervezetnek. Mivel a városunknak is nélkülözhetetlen tényezője a Tűzoltóság, a megyei parancsnok javaslatára a város polgármestere megkereste őt, és sikerült egy hullámhosszon elindulni 1993-ban.

A város 800.000 forintot teremtett elő az induláshoz, melyből egymillió lett.

A költségek alakulása: 1994-ben 2.5 millió Ft, 1995-ben 4.25 m. Ft, 1996-ban 5.5 m. Ft.

A tűzoltók

Az építkezés tervszerűen ment. Az egyesület szépen fejlődött. Jelenleg 45 tagja van.

Ebből 7 fizetett alkalmazott. Rendszeres a

kapcsolatuk Németországgal és más nyugati országokkal, és kifogástalan a kapcsolatuk a szomszédos egységekkel. Az alap kölcsönös segítség. Szépen működik ifjúsági csoportjuk Náluk 5 év a „beéresi idő”. Kívánatos már általános iskolás kortól szervezni.

Különösen nagy értékű volt a segítség Katona Sándor közbenjárására Németországból. 1994-ben érkezett nagy örömmel a rohamkocsi, aztán a tűzoltókocsi. Ez biztonságot és minőségi előre lépést jelentett.

Kiemelt helyet érdemel az a felemelő ünnepség, amelyen a tűzoltóknak adományozott zászló szentelése történt. A zászló Dinya László úr adománya. A templomban Mozart miséje hangzott fel, a szertartás alatt a Budapesti Központi Fúvószenekar közreműködésében. Felemelő, magasztos, feledhetetlen érzést váltott ki a résztvevőkben. Valamikor a negyvenes években a Szegedi Fogadalmi Dómban vasárnaponként a katonamiséken

ébredt hasonló érzés bennem, amikor a katonazenekar szolgáltatta a zenét. A szertartást záró Himnusz és Szózat könnytákosztó erejét akkor sem éreztem annyira, mint most.

Folytatódott az ámulás a tűzoltóság udvarán tartott avatás csodájával. Itt is a BM zenekar működött közre. Köszönet a szervezőknek. Az ünnepségsorozat folytatódott a remélhetőleg „Flórián” térnek elnevezendő központi területen bemutatókkal, térzenével. Szép számmal összesereglettünk. A parancsnokról előljáróban csak annyit: Méltó utóda a múlt kiemelkedő vezetőinek. Hogy Tímár Vincéről teljes képet kapjon az olvasó, kívánatos őt bemutatni a más természetű munkájának ismertetésével is. Erre következő számunkban visszatérünk.

MÁRTON GÁBOR

Dinya László vállalkozó átadja ajándékát, a megszentelt zászlót Tímár Vince tűzoltóparancsnoknak

A feledhetetlen tűzoltónap feledhetetlen zenekara átvonul a templomból a tűzoltó laktanya felszentelési ünnepére

GRATULÁLUNK

A negyedik alkalommal meghirdetett Várostörténeti pályázat lezárult. A pályázaton azok a 8-18 éves korú diákok vehettek részt, akik gyomaendrődi születésűek, vagy itt tanulnak.

A pályázat **Az én családom honfoglalása** címmel került meghirdetésre, tehát a pályázók családtörténeti témában dolgozhattak.

A pályázatot szponzorálták: Gyomaendrőd város polgármestere, Gergely Ágnes endrődi születésű író, Gyomai Szülőföld Baráti Kör, Endrődi Honismereti Egyesület.

A 4. Várostörténeti pályázat eredményhirdetése

Középiskolás kategóriában

- helyezett lett: Kovásznai Klára, a Kner Gimnázium tanulója 10.000 Ft.
- helyezett lett: Gellai Réka, a mezőberényi Gimnázium tanulója 6.000 Ft
- helyezett lett: Szatmári Gabriella, a 617. sz. Ipari Szakközépiskola tanulója 5.000 Ft és Nagy Szilvia, a Kner Imre Gimnázium tanulója 5.000 Ft
- helyezett lett: Gáspár Krisztina, a 617.sz.Ipari Szakközépiskola tanulója 4.000 Ft
- helyezett lett: Gottfried Sándor, a Kner Imre Gimnázium tanulója 3.000 Ft

Általános iskolás kategóriában

Felső tagozatosoknál

- helyezett lett: Kulik Zsuzsa, a 2.sz. Ált. Isk. tanulója 5.000 Ft.
- helyezett lett: Tímár Anett, a Rózsahegyi Kálmán Ált. Isk. tanulója 4.000 Ft
- helyezett lett: Gáspár Tamás, a 2.sz. Ált. Isk. tanulója 3.500 Ft és Vaszkó Virág, a 2.sz. Ált. Isk. tanulója 3.500 Ft
- helyezett lett: Cs. Nagy Ágnes, a 2.sz. Ált. Isk. tanulója 3.000 Ft Koloh Réka, a Rózsahegyi Kálmán Ált. Isk. tanulója 3.000 Ft és Porubcsánszki Dóra, a Rózsahegyi Kálmán Ált. Isk. tanulója 3.000 Ft
- helyezett lett: Hanyecz Zsuzsa, a Rózsahegyi Kálmán Ált. Isk. tanulója 2.500 Ft és Orosz Mihály, a Rózsahegyi Kálmán Ált. Isk. tanulója 2.500 Ft
- helyezett lett: Weidmann Edit, a 2.sz. Ált. Isk. tanulója 2.000 Ft és Szabó Diána, a 2.sz. Ált. Iskola tanulója 2.000 Ft

Alsó tagozatosoknál

- helyezést nem osztott a zsűri
- helyezett lett: Szatmári Ferenc a 2.sz.Ált. Iskola tanulója 2.500 Ft
- helyezett lett: Bán Beatrix, Bán Zsanett, a 2.sz. Ált. Iskola tanulója 2.000 Ft
- helyezett lett: Kiss Gábor, a 2.sz. Ált. Iskola tanulója 1.500 Ft

Az „aranyfonál” városi mesemondó verseny döntőjének eredményei:

Felsőtagozatos kategória

- hely: Kulik Zsuzsa 7.o. 2.sz. Ált. Isk.
- hely: Vaszkó Barbara 5.o. Rózsahegyi K. Ált. Isk.
- hely: Molnár Zsuzsa 7.o. 2.sz.Ált. Isk.

Alsótagozatos kategória

- hely: Nyíri Dóra 4.o. 2.sz. Ált. Isk.
- hely: Farkasinszki Fanni 2.o. Rózsahegyi K. Ált. Isk.
- hely: Mészáros András 3.o. 2.sz. Ált. Isk. és Gyetvai Andrea 2.o. Rózsahegyi K. Ált. Isk.
- hely: Dinya Andrea 4.o. 2.sz.Ált. Isk. és Fülöp Zsófia 2. o. Rózsahegyi K. Ált. Isk.

A felnőttek közül a könyvtár külön díját kapta Giricz Klára óvónő (Selyem úti óvoda).

Meg kell említenünk Oláh Gizella tanítónő nevét, aki egyedül képviselte a gyomai városrészt. Külön köszönetünk a Selyem úti óvónőknek a részvételért!

A zsűri tagjai voltak: Susányi Istvánné 2.sz. Ált. Isk. ig. h., Komóczi Attiláné a Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola tanárnője, Szabó Istvánné vezető óvónő, Tímár Sándor, a Rózsahegyi Kálmán Ált. Isk. tanára.

ISMÉT A SZPONZOROK SEGÍTSÉGÉVEL

A Városi Könyvtár 1996. június elsejei Könyvnap rendezvényén kerültek átadásra a „honfoglalás 1100 éve” címmel meghirdetett rajzpályázat és az „Aranyfonál” városi mesemondó verseny díjai, oklevelei.

A rendezvény támogatói voltak: Agrofém Kft, Andor Károly, ÁFÉSZ, Baby élelmiszerbolt, BMMK kirendeltségének dolgozói, Bottlik Judit, Bútoripari Kft, Corvo Bianco Schuh BT, Csapó Gyuláné, Csikós János, Czikkely Imréné, Dávid Istvánné, Dinya Zoltán, Dógi Jánosné, Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet, Erdei Ferenc, Gele Ferenc, Gombkötő Frigyesné, Hegedűs József, Izsó Béla, K és H BT, Keresztes Tibor, Kert Kivi Kft, Keselyős Kft, Kner Nyomda, Kord Kft, Kozma Mihályné, Körös Kurca BT, Körös Bútoripari Kft, Kurilla Divat, Lading János, Lövei Tiborné, Mini Vegyesbolt Gyoma, Pájer Sándor, Raichle Sport Kft, Sikér GMK, Stafirung Kft, Szabó Ipari Szövetkezet, Szonda István, Tandi Ferencné, Tandi Sándor, Tímár Erőné, Tímár János, Tímár Vince, Tímárné Hanyecz Klára, THERMIX Szövetkezet, Trion GMK, Ugor Emese, Varjú István, Vöröskereszt Helyi Szervezete, Zöld Cukrászda, Zsolt Kft.

Segítő szándékukat tisztelettel megköszönjük.

Városi Könyvtár

Az előző részben említést tettem arról, hogy a volt török hódoltság területén létrejött új települések lakosságának egy része különböző okok miatt elhagyta lakóhelyét, és máshová költözött. Ez a jelenség a XVIII. sz. 50-es 60-as éveigi szinte mindenhol megfigyelhető, így Endrődön is. Endrődről történő elvándorlás különösen 1754 és 1764 között lehetett nagymértékű,

mivel az 1754-es 1202 lakossal szemben 10 évvel később csak 1222-en laktak a községben. Igaz pl.1759-ben a himlőjárvány következtében 82-en meghaltak, de ugyanebben az évben 92 gyermek született! Tehát „csak” járványokkal vagy magas gyermekhalandósággal nem magyarázható ez a „népességstagnálás”. A születések magas száma egyébként is jellemző a XVIII. sz.-i Endrődre. Ha nem lépett fel valamilyen pusztító járvány, évente általában 4-6-szor többen születtek, mint ahányan meghaltak.

Az elköltözött lakosok helyett folyamatosan, de főként az 1760-as években új telepesek érkeztek Endrődre. A mellékelt névsorok mutathatják, hogy 1738 és 1746 között kb. 40, 1747 és 1749 között pedig kb.100 új név (telepes) jelent meg a községben. Mivel 1764-ben - mint láthattuk - a lakosság lélekszáma 1222, 1773-ban pedig már 2376, úgy gondolom, hogy 1764 és 1769 között történt még nagyobb tömegű (s egyben utolsó) beköltözés Endrődre. Szórványos (egyéni) betelepülések természetesen továbbra is megfigyelhetők, úgy a XVIII. sz. végén, mint a XIX. sz. első felében, de tömeges népességmozgásra az 1770-es évektől már nem került sor. Ettől kezdve nemcsak Endrődön, hanem Békés megye többi településén is állandósul a lakosság, az emberek végleg megtelepednek választott lakóhelyükön. Az 1770-es évektől gyorsan növekszik Endrőd lakossága. 1784-ben még 2513, de a századfordulóra elérte a 3000-ret. 1804-ben már 3426-an laktak a községben.

Forrásmunkáim szerint az újratelepülést követő évtizedekben Endrőd túlnyomórészt szlovák ajkú település volt. Érdekes, hogy Petik Ambrus Békés megye leírása c. 1784-ben megjelent munkájában viszont Endrődről ezt írja: „... a magyar nyelvnek nagyobb kelete vagy közöttek, és igen kevesen találkoznak, kik magyarul ne tudnának.” A múlt század első évtizedeire a „kétnyelvűség” is megszűnik, egy-két embertől eltekintve mindenki csak magyarul beszélt a községben. Ez a gyors elmagyarosodás Békés megyében egyedülálló, más - valóban többségében szlovákok által lakott - városokban, falvakban nem figyelhető meg. A környező településeken (Szarvas, Örménykút, Kondoros, Kétsoprony, Békéscsaba) a szlovákok a legutóbbi évtizedekig beszélték, illetve sokan ma is beszélnek az anyanyelvüket. A tények tehát a források ellen szólnak, ezért kezdtem el vizsgálni kutatómunkám során a XVIII. sz.-i Endrőd lakosainak etnikai összetételét, nyelvi hovatartozását. Részletes elemzésre e sorozat keretein belül nem vállalkozhatok, de eddigi, ez irányban történt kutatásaimat, ill. következtetéseimet a következőképpen összegezném:

Azt, hogy az újra települt Endrőd lakosságának jelentős része szlovák volt, nem lehet kétségbe vonni. Ha más bizonyíték nem lenne erre vonatkozóan, Petik Ambrus említett munkája is elegendő lenne ennek igazolására. Petik, mint a XVIII. sz.-i endrődiek kortársa, is szól a felvidéki szlovák telepesekről, akik meghatározó szerepet játszottak Endrőd újratelepülésében. A szlovákok jelenlétét bizonyítják az endrődi nevek is, amelyek majdnem 50%-ban szlovák eredetűek. (Ez azonban jelenthet kisebb, de nagyobb arányt

Fejezetek a régmúlt időkből VII.

ENDRÖD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN (népesedés - nemzetiségi viszonyok II.)

is. A szlovák nevű ember is lehetett magyar, de a magyar nevű anyanyelve is lehetett szlovák.) Az endrődi tájnyelv szlovák eredetű szavai is felhozhatók bizonyítékként. (pl. susolina, marmancsik, brekocs, mazna, pampuska, haluska stb.) A Zólyom megyéből érkezett telepesek ugyan valószínűleg csak szlovákul beszéltek, a Gömör és Kishont megyeiek azonban nem! A XVIII. sz.-

ban a magyar-szlovák etnikai „határvonal” éppen az előző részben említett Gömör megyei falvaknál húzódott, tehát az onnan érkezett lakosok közül a szlovákok minden bizonnyal „kétnyelvűek” voltak, magyarul is beszéltek. Ebben látom az elmagyarosodás egyik okát. Az elmagyarosodás másik oka a plébániai anyakönyvben már 1733-tól világosan nyomon követhető, és senki által nem kényszerített, gyakori az összeházasodás a magyarok és szlovákok között. A XVIII. sz.-ban nem az azonos etnikum, hanem az azonos vallás volt a meghatározó a házasságkötéseknél, s az endrődiek valamennyien katolikusok voltak. Történelmi példák sora tanúskodik arról, hogy mindig a kisebbségi nyelven beszélők tanulják meg a többség nyelvét. Így kellett történnie Endrődön is. Úgy gondolom, a szlovákok elmagyarosodásának harmadik oka a magyar többség. Nem mint kényszerítő erő, hanem mint adottság: a magyarok, bár valószínűleg nem túl sokkal, de többségben voltak. A történelmi hűség kedvéért mindenképpen meg kell jegyeznem, hogy a XVIII. sz. 70-es, 80-as éveiben olyan egyházi és oktatási intézkedések is történtek Endrődön, amelyek bizonyos fokig oktrojáló (kényszerítő) jellegűek voltak, s hozzájárultak a község magyarrá válásához. Ezeket az intézkedéseket azonban már akkor hozták, amikor a községben csaknem mindenki értett és beszélt magyarul. (Ezekről az intézkedésekről a Közigazgatás, oktatás, vallás c. részben fogok szólni részletesebben.)

TÍMÁR ANTAL

Új nevek megjelenése Endrődön 1738 és 1746 között a Historia Domus adatai szerint:

Alekszi, Ambrus, Babarik, Barják, Bela, Csorba, Csóvár (Csúvár), Czifra, Duda, Fábián, Fogarasi, Forgács, Hadobács, Harnos, Hronczó, Huszka, Jánosik, Julis, Kelemen, Kerékgyártó, Kizsel, Koczka, Kubucz (Gubucz), Lelik, Lipták, Lizicai, Majoros, Matuska, Nehéz, Nyustyák, Ónodi, Pápista, Porubcsánszki, Puskar, (Puskás), Révai, Rhakács, Roik, Serfőző, Soócz (Sóczó), Veres, Víg, Vödrödi.

Új nevek (telepesek) megjelenése Endrődön 1747 és 1769 között az 1769-es urbáriumi felmérés adatai szerint:

Almásy, Balyák, Bene, Bigne, Biolla, Borhát, Brada, Bukva, Cserven, Csik, Czikó, Dániel, Drahó, Farkasinszky, Fehér, Fitos, Gácsi, Galambos, Gellai, Gleich, Goboz, Gömböcz, Grona, Gyuris, Habzda, Hangya, Harsányi, Hatvan, Herényi, Hnyida, Holiczka, Hroza, Hunya, Jitter, Jurasek, Kajla, Kalmár, Kardos, Karsai, Kelle, Kenyeres, Klimó, Kmellár, Knapp, Knapcsik (Knapcsék), Koczka, Kodmon, Kolostyai, Korcsik, Koritár, Kozma, Kóteles, Kurilla, Lapusnyik, Lassa, Leszkovszki, Libei, Litvák, Lukács, Majsán, Magyar, Maróti, Mihály, Moravcsik, Nagy, Oláh, Ombódi, Óvári, Pálincás, Paróczai, Paulik, Pellók, Pető, Pintér, Pintye, Polánbyi, Prepelicza, Prorók, Rakonczai, Reza, Sánta, Sári, Schemeer, Sinkovics, Smidovecz, Sülyek, Szalóki, Szlinka, Szosznyák, Sztropkó, Szurocecz, Szűcs, Talán, Tarcali, Tókai, Torma, Turcsányi, Vaho, Vég, Veszelszky, Vojtek.

Kedves olvasóink tudják már, hogy szívesen számolunk be olyan eseményekről - legyen az az ország bármely pontján - ahol endrődi születésű alkotók tevékenykednek. Ilyen esemény volt Kecskeméten az Ünnepi Könyvhét alkalmából rendezett könyvbemutató, melyen Kada Erika és Bella Rózsa közös alkotásukat mutatták be. Az izélesen megszerkesztett borítólapon a cím: **FORRADÁSOK**. A nagy sikerre jellemző, hogy a könyv még azon a napon elfogyott. De beszéljen helyettem az, aki bemutatta a művet, és alkotóit.

Bajtai Mária a Magyar Irodalmi Társaság kecskeméti tagozatának titkára megnyitó szavaiban többek között így jellemezte a két alkotót.

"Kik ők, az alkotók? A mai tülekedő, kiszorító világban ők, nem saját törekvéseiket igyekeznek megmutatni, hanem nem állnak szövetkezni, és együttes erővel megmutatni, hogy együtt, a másik eredményeit növelve is lehet alkotni. Kada Erika törekvéseit láthatjuk a versben, prózában, esszéiben. Bella Rózsa a képzőművészet

eszközeivel társul ehhez a törekvéshez, tán figyelmeztetőül, hogy lám így is lehet, ezt is lehet, így is lehet egymás munkáját segíteni. Ugyanezt jelezték a lektorok is. Segítik, irányítják a művészeket és segítenek nekünk, olvasóknak felfedezni az eredményeket. Páros alkotók.

... A Források kötet képei nem hagyományos illusztrációk. Én az ő szövetkezésükben azt láttam, azt látom, hogy szárnyaltatják egymás munkáit. Az is megfigyelhető, milyen alázattal közelítenek egymás tevékenységéhez, milyen érzékenység az, amivel közelítenek egymás munkáihoz. Ez is rendkívüli, példás, figyelemre méltó.

Bella Rózsa kötetbeli munkáin megfigyelhetjük, miként segíti az alkotótárs kibontakozását, másfelől pedig mint láttam, Rózsára igen nagy hatással van Erika egyik-másik munkája, s láthatjuk azt, ahogyan Rózsa fantáziája megmozdul az alkotások olvastán, mint azt már megszoktuk tőle. Hiszen Bella Rózsát ismerhetjük már kiállításairól, jóllehet eléggé rejtőzködő alkotó... Rózsát jobban ismerem, hiszen kollegák vagyunk a Bányai Júlia Gimnáziumban.

Ismerem alkotó nevelő munkáját is nemcsak ez a sokoldalúságot, kísérletező kedvet, sokféle technikával való megszólalást, hanem azt is, hogy rendkívüli módon érdeklődik a művészetek iránt, de különösen az irodalom iránt.

... Illusztrátorként is ismerhetjük, hiszen az Endrődi Füzetek sorozatának folyamatos illusztrátora. Az ő endrődi kötődése ebben a kötetben is megmutatkozik. Az endrődi élmények jól kapcsolódnak Erika szülőföldhöz, gyermekkorhoz kötődő élményeihez.

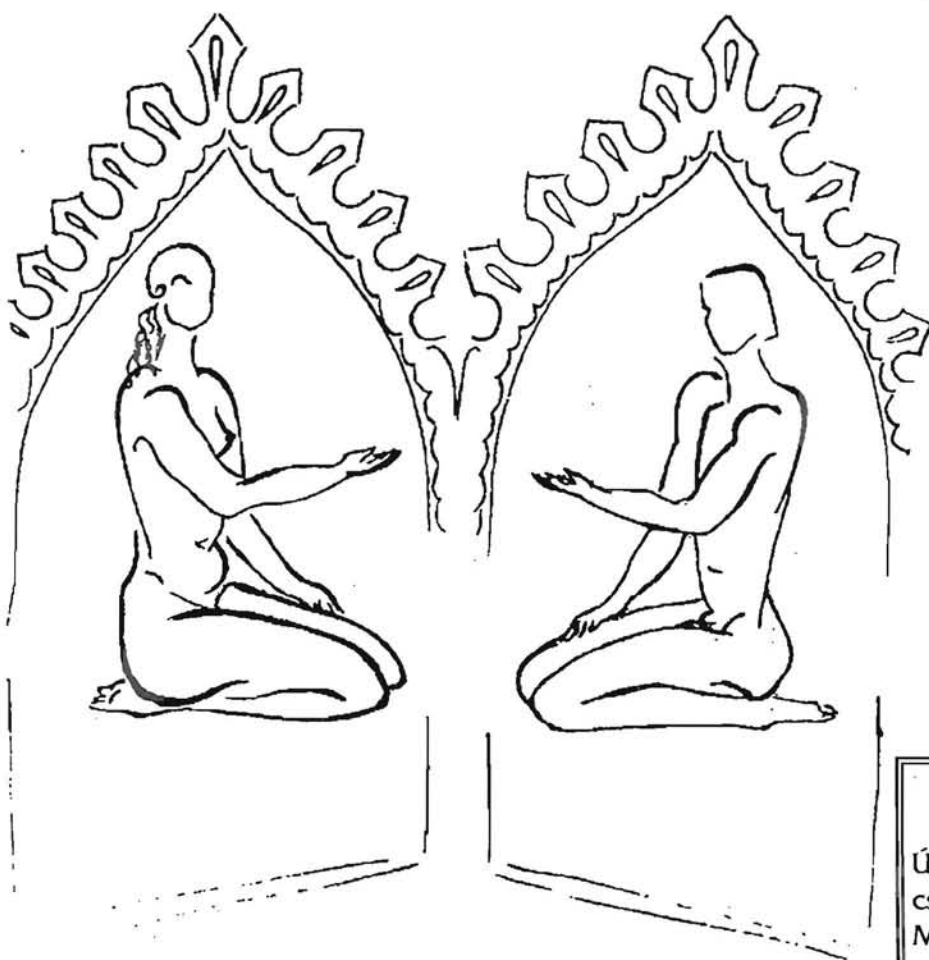
Kada Erikát nemrég ismertem meg a verseiből, írásaiból, a lektorok közléseiből, beszélgetéssorozatból, amelyen részt vettem. Rendkívül érzékeny, fogékony emberrel van találkozásunk, aki fiatal kora ellenére 3 gyermek édesanyja, főhivatású anya. Ez is óriási, csodálatos szerep. Ez az a különleges érzékenység, ami megvan benne, afelé is mutat, hogy önmagát megformázza, kifejezze. A helyi lapokban, mint újságíró közli gondolatait. A kötetben különböző formátumú írásokat találunk. Gazdag és színes paletta az, ami e kötetben élénk táru.

A kötet utószavából még két mondatot idézünk: "Mindenképpen hozzájárulnak ők ketten a nemzeti kultúránk épületéhez, egyúttal a harmadik évezredre kibontakozó igazi nőszellememancipációhoz is" (Dr. Turai G. Kamill főiskolai docens)

A rajzok kiválóan visszaadják azokat a hangulatokat és érzelmeket, amelyeket a fiatal író a legkülönfélébb műfajú írásaiban megfogalmazott." (Dr. Bárh János muzeológus Katona József Múzeum)

Reméljük, kedves olvasóinknak és a szépre vágyó gyomaendrődieknek mielőbb bemutathatjuk e nagyszerű művet. Addig is ízelítőül álljon itt a 127 oldalas könyvből a 19. oldalon található mondanivaló, annak jeléül, hogyan kapcsolódik össze a két művész egy gondolatban.

CSÁSZÁR FERENC

Úgy nézz engem

Úgy nézz engem, hogy észrevedd, csak a mosolyt, arcom helyett. Magányomat hogyha szánod, mint tükörben, magad látod.

HÍREK ERDÉLYBŐL

Ismét levelet kaptunk kedves barátainktól Nagyváradról és Aradról. Természetesen a híradások most mind a romániai választásokkal kapcsolatosak. Előjáróban elmondhatjuk, hogy Erdélyben ellenzéki győzelem várható. Erről így számol be Stark László:

„Június 2-án zajlottak le Romániában a helyhatósági választások, illetve ennek I. fordulóját. A II. forduló június 16. (Lapzárta miatt erről részletesen majd a következő számunkban számolhatunk be. Szerk.) A választásokon a romániai magyarság érdekvédelmi szervezete az RMDSZ általánosan jól szerepelt, pl. a polgármesteri helyek számát tekintve országosan a II. helyen áll 121 megválasztott polgármesterrel! Ugyanakkor az is komoly siker, hogy 6 erdélyi megyében (Bihar, Szatmár, Szilágy, Maros, Hargita, Kovászna) az RMDSZ a megyei tanácsokban a legtöbb helyet szerezte meg. Ami a Bihar-megyei helyzetet illeti, a megyeszékhelyen Nagyváradon az I. forduló után Dr. Csapó József szenátor áll az első helyen, a második fordulóban pedig a Demokratikus Konvenció jelöltjével Sturza Mel kerül össze. Eredmény június 17-én (Lapzárta után) Ugyanakkor a városi tanácsban az RMDSZ-nek 8 tanácsosi helye van. (a 31-ből) Ezzel szintén a legerősebb politikai formáció. A megyei tanácsban: 10 tanácsosi helyet szerzett az RMDSZ. (41-ből) A megyében eddig 12 helyen van megválasztott magyar polgármester s a második fordulóban reális esély, hogy a 9-ből még 6 helyen szintén magyar polgármester

legyen. Magyar polgármestere van így: Nagyszalontának, Érmihályfalvának, Székelyhídnak, Szalárdnak, Érszalacsnak, hogy csak a legfontosabbakat említsük. Ugyanakkor nem mehetünk el szó nélkül a tartózkodások maga száma mellett. Sok helyen a magyarság 50%-a nem ment el szavazni. Sajnos a jelenlegi kormány mindent megtett az elmúlt négy évben, hogy az önkormányzatok szerepét csökkentse, melyek a pénzügyi gondok közepette máról-holnapra éltek, remélve kis „pénzügyi segélyt”. Ugyanakkor kritikán aluli volt a szervezés, a zavar. Rendetlenség és kisebb zavarok jellemezték a választásokat. Érdekes, hogy Marosvásárhelyen az RMDSZ példásan mozgósította támogatóit, így már az I. fordulóban nyert Fodor Imre mérnök 52%-al! Kolozsváron - mint az a magyar rádió és sajtó is közzétette - bejött a papírforma és a magyar gyűlöletű Funár győzött 51%-kal. Kolozsvár, ahol az ötvenes években százezer ember élt, ennek 20%-a volt román s most már a háromszázszáz nagyváros többsége, 75%-a román. A betelepülteknek nincsenek gyökerei, egységesek a magyar gyűlöletben! Még egy érdekesség: Bukarestben a választási jegyzékben, ahol a polgárok névsora volt kifüggesztve szerepelt, 94.000 halott neve is. (Ez is példa a szervezésre) Most mindenki izgatottan várja a II. fordulót.”

STARK LÁSZLÓ
RMDSZ ügyvezető elnök

Részlet az aradi levélből:

„Az I forduló során az RMDSZ-nek 4 megyei tanácsosi helyet, 64 önkormányzati képviselő helyet és 2 polgármesteri széket sikerült megszereznie. Az eddig bejutott polgármestereink: Nagyzerind és Nagypereg községbeliek, de bízunk a nagyratosi és tözmsikei II. forduló eredményekben is.

Arad városi tanácsban 3 tanácsosi helyet szereztünk a 25-ből. Eddig a 31-ből 4 hellyel rendelkezünk. Az eredményeket elfogadjuk, de bizonyos következtetéseket le kell vonnunk. Általában a jelenléttel voltak komoly gondok. A megye több helyiségében késélen állt a szavazások érvényessége.

Erdély területén végül is ellenzéki eredmény született. A Kárpáton túl viszont több helységben meg kell ismételnünk a választásokat.”

Bognár Levente Tóth László
Ügyvezető elnök Vezetőségi tag

Kedves Barátaink! Örülünk a jó eredményeknek és Bizunk a II. forduló eredményességében. Gratulálunk! Erőt egészséget Istenben bízodalmat!

A kenyérsütés hogy hogy vót fijam?...hát ugyi aszt mindig úgy csináltuk, hogy előtte való este szitáltunk ki lisztet, oszt szípen elkészítettünk mindent, ótán este nyolckor kovászoltunk, de még előtte dilután háromkor a párt megasztattuk, oszt avval meg úgy tettünk, hogy tettünk bele egy kis ílesztőt, két-három dekát, hogy hamarabb kejjen, na ezzel kovászoltunk. Na ótán hajnalba három-nég óra köszt dagasztottunk. Ehhez vót segítségem egy jány. Na dagasztottunk, ótán letettük. Utána a tiszta egy óra hosszát kelt, közbe a jány elmosogatta a páros edényt, szitát, eszt-aszt. Na mikor megkelt addigra fütöttünk oszt mars be a kemencébe. Sok kenyeret sütöttünk mindig, két-három szakajtó lisztet használtunk fel, egy szakajtóba öt-hat kila liszt vót. Tudod fijam vótunk rá, mer' ott vót a kanász, a kocsis, bejáró asszon' is vót...szóval sok vót a kosztos. Én meg fijam, tudod, szerettem mindenkit jótartani. Korgó hassal nem lehet dógozni. Nahát a tisztába sót aszt úgy vettem mindig marokra, nem szabad vót nagy marokra. Vót rá eset, hogy férettem egy kis kovászt, akkor nem kellett annyi pár. Átajában két hétre, tíz napra való kenyeret sütöttünk. Amikor sok apró kolompír vót akkor sütöttünk krumplis kenyeret is, nem sokat tettünk bele. Megfőztük, megpuoltuk, ledaráltuk, oszt reggel belement a tisztába. Nagyon finom vót így is a kenyír. meg osztán nem szikkatt olyan hamar. A kenyeret

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport
II.

bevetés előtt nem kentük semmivel se, maj' mikor kivettük a kemencéből, akkor azon melegen mingyán megmostuk, oszt olyan szíp maratt, szíp finyes vót. A sózásrúl még nem mondtam, hogy kenyír után ment, ahány kenyír, annyi marok só ment bele. Mikor több ember is dógozott a háznál, többet kellett sütni. Vót rá eset, hogy hetente kéccer sütöttünk. Jaj! dógoztam én annyit abba a nagy vagyonba. Mikor mán oszt két kive íziket fütöttem, akkor osztán hozzáfogtam tejeles lángost sütni, mikor mán a kemence feneke megmelegedett, a láng előtt sütöttem. Jaj Fijam! te végtelen szeretted ezt a lángost. Meg emlíkszel-í, hogy tik gyerekik mindig kaptatok sütiskor egy-egy kis cipót?.. Gyümölcsíriskor aszaltunk is kenyírsütiskor, az meg úgy törtint, hogy az összevagosott gyümölcsöt leforráztuk, akkor osztán úgy összerándul, ótán mikor a kenyeret kiszettük, beraktuk tepsibe, oszt két-három napig ott aszalódott. Nagy munka vót a kenyírsütés is, a többi mellett, vót segiccsigem...igaz!..de sok munka vót a háztartás körül abba a nagy vagyonba...

*Magnóról lejegyezte Cs.Szabó István
Adatközlő: Özv. G/ecsei/ Nagy Lászlóné 1893.
Mezőberény - 1988. Békéscsaba. Volt Gyoma Hősök Emlék
útja 57. sz. alatti lakós. szül: Ailer Zsuzsanna.*

Trodalmi oldal

Az aranyvonat

A júliusok minden esztendőben nagyon felkavarják a lelkemet. Júliusban születtem, és júliusban ment el örökre az én csupa mese, csupa szív, drága nagymamám is.

Búzaérés ideje volt akkor. Aranykalászkok hajladoztak a szénaillatú szélben, hogy aztán megadóan földre boruljanak a kaszák élesre fent pengéje nyomán.

Nagyapáméknál éppen befejezték a nagy munkát. Hosszú sorokban heverték a kék a tarlón, és amikor eljött a hűvös, kivonult az egész család, hogy halhéba rakja. Már elég nagyocská lány voltam, szerettem is buzgólkodni, különösen, ha megdicsértek. S mivel ezt az én áldott emlékü nagyanyám elég gyakran tette, szaladva hordtam a kévét, hogy minél előbb keresztbe rakhassák a nagybátyaim.

- Derék leány vagy! - mosolygott rám sok, sok szeretettel nagyanyám. - Ne félj, veszek én neked olyan hacacaré szoknyát, amilyen csak a mesebeli királylánynak van.

De mintha ez a jól ismert mosoly halványabb lett volna, mint máskor. Akkor ez fel sem tűnt senkinek, mint ahogy az sem, hogy öregén is éji bogár csillogású szemek alá árnyékokat rajzolt az alkonyat. Csak annak örültünk, hogy nagyanyó boldog, mert megláthatta az arany-vonatot.

1938-at írtunk akkor, és ebben az évben volt Budapesten az Eucharisztikus világ kongresszus. Nyár elején az iskolánk is kivonult a csodálatosan szép ünnepségre, ahol hatalmas tömeg hallgatta minden alkalommal a Pacelli bíboros úr (a későbbi XII. Pius pápa) szavait, amint átszellemült áhítattal hirdette Isten örök ígését. Még ma is őrzöm emlékét. Zengett, zúgott az énekszó a hullámzó tömeg felett, hogy aztán a szél szárnyára kapja és szétrepítse Isten dicsőségét az egész világ felé.

Amikor mi már javában nyaraltunk az öcsémmel, jött a híre, hogy Nagylapason is áthalad az aranyvonat a Szentjossal, melyet Mészáros János érseki helytartó kísért, a 16 koronaórral és szerzetesekkel. Az én drága nagyanyám, akinek lelke mesékkel és imádsággal volt teli, csak úgy ragyogott a boldogságtól, hogy ő ezt a napot megérhette. Korán megfőzött az aratóknak, és hogy el ne kesse a nem mindennapos eseményt, jószerével szaladva tette meg a három kilométeres utat az állomásig. Oda is ért éppen időben, tiszta feketében, vastag, meleg „terno” kendővel a fején, mert akkor az idős asszonyoknál ez volt az ünneplő. A nap pedig teljes erejével ontotta melegét. Égető sugárzása szinte perzselt, és csalóka délibábot tükrözött a kövesút fölé. A levegő vibrált a mozdulatlan csendben, levél se rebbent az út mentén porosodó öreg szilvafákon. Aprócska szellő se enyhítette a tikkadó hőséget. Lélek sem járt az úton, csak a közelben aratók csóválták a fejüket rosszallóan, mikor elhaladt mellettük nagyanyó, és aggódva kiáltottak utána: - Meg ne ártson ez a nagy sietség Mari néni! Csak

nincs tán baj, hogy így rohan? -

Hallotta, vagy nem szegény jó nagyanyám, ki tudja! Nem felelt, csak szaporázta a lépését, mint akit kergetnek. Így mesélték később azok, akik látták őt.

Délutánra fordult az idő, amire visszaért. Szinte fáradtságot sem érzett a nagy, nagy örömtől, hogy megláthatta az aranyvonatot, amiben, ő úgy érezte, a jó Isten utazott erre rangos szolgálival, hogy meglátogassa ezt a sovány vidéket, ami sokak szerint csak azért van, hogy lyukas ne legyen a helyén a világ. Este felé már arról panaszkodott, hogy hevesen lüktet a halántéka és nagy-nagy nyomást érez a homloka mögött.

Akkoriban még nem szaladtak mindjárt orvosért a tanyák lakói. Messze is lett volna, no meg, majd elmúlik, mondták, és húzták tovább az igát, amíg végleg ki nem esett a kezükből.

Nagyanyám is hordta, vitte a kékéket, az életet, pihegve, meg-megállva, pedig akkor már az ő drága arca lassan, lassan hervadozásba szürkült.

Hajnali két óra volt, nagyapánk megtört szívvel, de Isten akaratában hívő hittel megnyugodva felébresztett bennünket, hogy imádkozzunk, mert nagyanyó örökre eltávozott tőlünk. Elvitte az aranyvonat, ami elé olyan örömmel sietett. Hullottak könnyeink, amíg remegő ajakkal suttoztuk az imát, de én tudtam, éreztem, hogy a jó Isten megnyitotta az én jóságos nagyanyám előtt az üdvösség kapuját, és azóta bizonyosan az égben a kicsi angyaloknak mondja el soha véget nem érő, különös szépségű meséit.

A hacacaré szoknyát azért megkaptam egyik nagy-nénémemtől, nagyanyám emlékére. Megköszöntem szépen, s csak a jó Isten látta lelkemet, hogy már nem tudtam örülni neki.

IVÁNYI MÁRIA

Isten malmi lassan örölnék

Isten malmi lassan örölnék.
Megébredt álmából a szellő,
Suhánva szállt a föld fölött.
Moccant a felhő is, kövéren,
S erdőt, mezőt megöntözött.
Alant a földi vándorok,
Vállukon százados korok,
Vonszolnak vétkes tegnapot,
Mit sorsuk mára meghagyott,
Vállukon gondok terhei.
Hát ezek Isten tervei?

Megébredt álmából a szellő,
Csókolni fáradt arcokat,
Hogy induljon a vert sereg már
Megnyerni veszített harcokat!
De hallgat még a szív, s a száj,
Pusztíthat jégverés, aszály,
Pusztíthat dolyfős, régi rend,
Még nem bolydul, csak fáj a csend!
S a sóhaj könnyekkel teli.
Hát ezek Isten tervei?

Megébredt álmából a szellő?
Dühöngve sírt a föld fölött!
Fákat csavart ki, míg a felhő
Tengernyi vízzel öntözött.
Zúdult az ár, s iszapba fült
A rend, mi sajjón felborult.
Rengett a föld, és port kavart,
A tűz mohón bozótba mart,
Úgy tűnt, a földet elnyeli!
Hát ezek Isten tervei?

Megébredt álmából a szellő,
S szólt: - Tengerem és rőt tüzem
Jelek csupán, melyekkel Isten,
Hogy „Ébredj ember” így üzen.
Akit rideg közöny vezet,
Hogy fogjon hittel az kezét?
Romlott világot az nevel,
Ki Himnuszt csalfán énekel!
De dőlnek romvár malmi!
Örölnék Isten malmi.

IVÁNYI MÁRIA

MÁV MENETREND

Érvényes 1997.május 31-ig.

Budapest	Szolnok	Gyoma	Békéscsaba	Békéscsaba	Gyoma	Szolnok	Budapest
---	2.50	3.46	4.15	1.54	---	3.04	4.57
---	---	4.04	4.40	4.55	5.33	6.29	---
---	3.55	4.54	5.31	5.45	6.20	7.07	8.32
---	---	6.04	6.41	6.12	6.41	7.23	---
4.20	6.55	7.57	8.31	6.47	7.23	8.18	9.52
6.30	7.57	8.41	9.10	7.30	8.08	9.10	---
---	9.05	10.04	10.42	8.45	9.20	10.10	11.32
8.30	10.05	10.44	11.12	10.47	11.21	12.10	13.52
---	11.05	12.01	12.38	11.50	12.30	13.26	---
---	11.50	12.29	12.57	---	---	---	---
12.30	13.57	14.41	15.10	13.00	13.35	14.25	15.47
---	15.05	16.04	16.41	14.45	15.21	16.13	---
14.30	16.05	16.44	17.12	15.17	15.46	16.30	18.02
---	16.37	17.40	18.18	16.50	17.26	18.19	---
15.30	17.05	17.44	18.12	17.47	18.21	19.10	20.47
17.30	18.57	19.39	20.10	18.32	19.09	20.00	---
---	19.45	21.00	21.37	18.45	19.20	20.10	21.32
---	20.34	21.15	21.43	---	---	---	---
19.30	21.02	21.44	22.12	19.35	20.23	21.22	23.02
---	---	---	---	22.30	23.08	23.56	---

Autóbusz helyi járatának menetrendje

: Érvényes június 15-től.

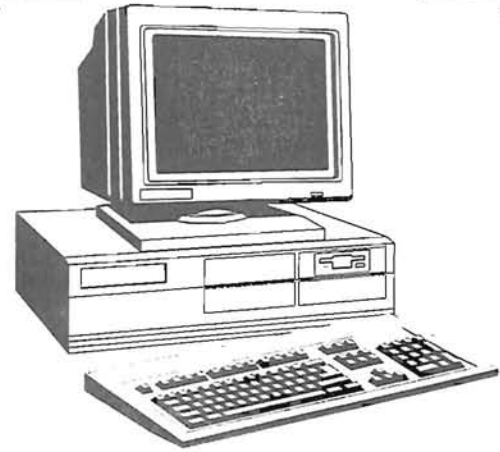
Öreg- szülő	Déryné M.H.	MÁV ÁLL.	Szabadság tér	MÁV ÁLL.	Szabadság tér	Déryné M.H.	Öreg- szülő
5.25	5.30	5.40	5.45	5.55	6.00	6.10	6.15
6.15	6.20	6.30	6.50	6.55	7.00	7.10	7.15
7.15	7.20	7.30	7.35	8.00	8.05	8.15	---
---	8.20	8.30	8.35	8.50	8.55	9.05	---
---	9.40	9.50	9.55	10.15	10.20	10.30	---
---	10.50	11.00	11.05	11.30	11.35	11.45	---
---	11.50	12.00	12.05	12.35	12.40	12.50	---
13.15	13.25	13.30	13.45	13.50	14.00	14.05	---
14.10	14.15	14.25	14.30	14.45	14.50	15.00	---
15.40	15.50	16.05	16.10	-----	16.20	16.25	---
16.30	16.50	17.00	17.05	17.45	17.50	18.00	---
---	18.00	18.10	18.15	18.30	18.35	18.45	---
---	18.45	18.55	19.00	19.45	19.50	20.00	---
+	21.20	21.30	21.35	21.50	22.05	22.15	---

+ = Munkaszüneti napokon nem közlekedik.

Temető járat: vasárnap 8.30 vasútállomás

8.35 Szabadság tér - Bajcsy u. - Lévai u.

Vissza: 10.00 Temető - Lévai u. - Bajcsy u. - Vasútállomás - Fő tér.

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (06) 311-422

VARJU ELEK

Építész-üzemmérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendrőd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés

Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés

AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

Középfokú angol nyelvvizsgálóval korrepetálást vállalom.

Bukva Csilla

5502 Gyomaendrőd,

Baross u. 27.

Ti, akik az életet a szívetek alatt hordjátok,
Ti, akik gyermekeiteket kézen fogjátok,
Ti, akik katonai fiatakokat várjátok haza, s
Ti akik már gyermekeitek mellett az
unokák kacajának is örülhettek,
Hozzátok szölok!

Aggódva figyelem gyermekeink sorsát. s
tudom, hogy nem vagyok egyedül. Tudom,
sokan vagyunk, akik álmatlan éjszakákon
gyermekeink jövőjén merengve - egyre inkább
azt érezzük, hogy nem tudjuk felelősséggel
biztosítani gyermekeink jövőjét. Nem tudjuk,
pedig egy édesanya számára nem lehet
fontosabb, mint az, hogy érezze a családja biz-
tonságban van, és tervezheti gyermekei
számára a jövőt.

Mi nem tudunk tervezni. Nincs mire!
Veszélyben vannak, kórházaink, iskoláink, és

Édesanyák a gyermekekért

veszélyben van munkahelyünk. Vannak köztünk
sokan, akik beteg gyermekük számára már a
gyógyszereiket sem tudják megvenni!
Gyógykezeltetésükre sincs pénzük.

Lehetünk-e nyugodtak, ha nem emeljük fel
szavunkat a kormány sorozatos kizsákmányoló
intézkedései ellen?

Azt mondják, hogy az emberek érdekte-
lenek, fásultak, közönyösek!

Lehetünk-e közönyösek akkor, amikor las-
san nem lesz pedagógus, aki gyermekeinket
tanítsa, nem lesz orvos, aki gyógyítsa őket, s
nem lesz majd gyermek sem, akikért aggódjunk?

Tisztelettel kérek minden Édesanyát, aki
felelőséget érez gyermekeiért, ne tegyünk úgy,
mintha nem történe semmi! Fogjunk össze!

Arra kérek, minden felelősséget érző éde-
sanyát, állampolgárt, aki tiltakozásunkkal
egyért - két sorba írja le erről a szándékát!

„CSATLAKOZOM AZ ÉDESANYÁK
A GYERMEKEKÉRT MOZGALOMHOZ „

A csatlakozási szándékát adja a
gyomaendrődi szervezetünkhöz (Dózsa
György u.31. Vaszkó András elnök), vagy
küldje el az alábbi címre: KDNP.1126.
Budapest, Nagy Jenő u.5.

Az összegyűjtött leveleket továbbítjuk a
kormányhoz. Nem lehet, hogy ne vegyék
komolyan aggodalmunkat!

Összefogásukban bízva
HIDEG FERENCNÉ
országos szervező

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútorlap, igény szerint méretre vágjuk, él fóliázzuk.
- Osztályozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)
bevezető árakon kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártól!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

– francia ágy (160 cm) 37.900-tól

– TV állvány 6000

– ülőgarnitúrák 4 db-os, 68.000-tól

– kiegészítő és kisbútorok reklám áron!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.

tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

Marjol

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobl I. 1/1.

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 05-66/386-578

Tel.: 06-66/386-578

06-30/436-781

A gyomaendrődi önkormányzat 50.000 forinttal, a leányfalui önkormányzat pedig 250.000 forinttal járul hozzá a Márton Gábor Rózsahegyi Kálmánról szóló könyvnek kiadásához. A könyv a Xénia Könyvkiadó gondozásában jelenik meg. A megjelenésből származó jövedelmet a szerző a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola tanulói részére ajánlotta fel.

**TÁJÉKOZTATJUK KEDVES OLVASÓINKAT,
HOGY LAPUNK ELŐRE LÁTHATÓLAG
- A NYÁRI SZABADSÁGOK MIATT -
LEGGÖZELEBB AUGUSZTUS 20. UTÁN
JELENIK MEG.**

Valljuk be, csúnya szó, nem is értjük. Nem árul el semmit az intézményről, annak funkciójáról, csupán a „főnökhöz”, vagyis a polgármesteri hivatalhoz való viszonyát magyarázza. Ez viszont a lakosságot nem nagyon érdekli.

Régebbi elnevezéshez: helység háza, előljáróság, község házas, tanács háza-ezeket értettük. Endrőd először a Körös túlsó partján (Templom-zug) telepedett le. De onnan a folyó áradása miatt el kellett költözniök a jelenlegi területre. Amint tudták, azonnal felépítették a templomot és a község házát, mert e két épület jelentette a faluközösség összetartozását. „Alig épült fel a templom, (1804) a község egy új építéshez fogott. Tímár János bíró és Salacz József jegyzőse idején (1807-08) kihozták a Templomzugból a község házát, és felépítették a mai épület régi szárnyát”. (1) Tehát, ha szemben állunk a község házával, a száraz kapu bejáratától balra eső épületrészt.

A község háza az akkori embereknek mindent jelentett: védelmet, biztonságot, letelepedést, a hazát. Ágoston János, korának kiváló tudósa ezt írja 1824-ben az endrődi tanácsról: „A bírónak a választása, a tanácsnak a megújítása Szent Imre herceg mint a helység választott patrónusa napján szokott megessni ... az endrődi tanács rendszeren szervezett (szervezett), józan életű, emberséges emberek.” (2)

Száz év alatt a lakosság többszörösére szaporodott (1773:1655 lélek, 1890:10898 lélek). Bár akkor sem voltak előljáróink anyagilag könnyű helyzetben, mégis elhatározták a község háza bővítését. 1899-re kész lett a terv: „... a meglévő épülethez szárazkapus bejáratral egy 31 öl hosszú. 10 helyiséget magába foglaló, szilárd téglából, cserép alá erős tetőszék szerkezettel, 1 méter mélységű alapra fektetett épület toldassék ... a felmerülő költségekre kölcsön veendő fel ...” (3)

1901-re elkészült a község háza új, impozáns épületrésze, a kaputól jobbra eső rész. 1912-ben már teljes pompájában mutatta magát:

1. szoba: anyakönyvi hivatal
2. szoba: orvosi szoba
3. szoba: közigazgatási és gyámintézményi hivatal
4. szoba: községi gazda és esküdt szobája
5. szoba: tanács terem, eskető terem
6. szoba: főjegyzői iroda
7. szoba: irattár
8. szoba: másodjegyzői iroda
9. szoba: harmadjegyzői iroda
10. szoba: pénztárnok
11. szoba: takarító
12. szoba: rendőrségi szoba
13. szoba: rendőrbiztosi szoba (a 9. szobától a régi épületben)

A 13. szobától 1 méterre a községi zárka van zsindeletű alatt. A zárka előtt két különálló nádtetejű jégverem, ezektől oldalt egy szivattyús kút. Gazdasági épület: egy 30 m hosszú istálló 3 ajtóval. Tovább: egy 30 m hosszú kocsiszín. Előtte fedezett létr, továbbá takarékmagtár, 15 m hosszú, továbbá zárt kocsiszín, 11 m. Jegyzői lakások: a régi jegyzői lakás a Szt. János (Hídfő) utcában a község háza közvetlen szomszédságában van 4 szobával, melléképületekkel. Az új főjegyzői lakás a gróf Széchenyi (Fő) utca és a templomhoz vezető síkator sarkán van 5 szobával, melléképületekkel. A másodjegyzői lakás a gróf Batthyány (Korányi) utcában van. Az utcára három, az udvarra egy szobával, melléképületekkel. Kertészlak (mert kertésze is volt a község házában): a község házától 1,5 km-re a kondorosi úttól balra épült egy fő és egy melléképülettel. (4) Felsorolja még a dokumentum a község házához tartozó intézményeket, kompot, egyebeket. De úgy gondolom, ennyiből is látható, milyen tekintélyes szervezeti egység volt már 1912-ben a község háza. Abban az időben - és még sokáig - a templom után a község legnagyobb, legszebb, legfontosabb épülete volt.

Nézem a folyosóhoz vezető lépcsőt. Vajon hány ember jött-ment itt a 190 év alatt szép lakcipőben, komoly csizmában, vagy éppen mezítláb, hogy ügyeit intézze...

Mit is jelentett az embereknek az idők során ez az épület?

- Ide kellett jönni mindenkinek bejelenteni az újszülött gyermeket 1895-től. Ettől a bejegyzéstől létezett az új kis jövevény a társadalom számára is. Bárki megtalálhatja visszamenőleg is szeretteit. Én is megtaláltam a nagyapámat, alatta a szülő

HELYTÖRTÉNET Kirendeltség

rubrikában a dédapám neve helyett beírt X-et. Megtaláltam azokat a bejegyzéseket is, amelyek édesapám és édesanyám születését dokumentálják.

- Ide kellett jönni mindenkinek, aki házasságot akart kötni. Hány ezer házasságot köthettek száz év alatt...

- Itt jegyezték be azt is, ha véget ért valakinek az élete. Ezek a halotti anyakönyvek elmondják nekünk annak a rengeteg újszülött kisgyermeknek a halálát, amely egy időben jellemző volt a falura; elmondják, hány fiatal élet tört derékba a tüdőbaj miatt, elmondják a járványok történetét, megmondják nekünk hős halottaink nevét. Ezek nem csupán iratok, mert egy emberi közösség hovatartozását és sorsát dokumentálják. Elsők a dokumentumok között, olyanok, mint a könyvek között a biblia.

- A község házára kellett jönni azoknak, akik ki akartak vándorolni a huszadik évszázad elején. Sajnos, Endrődön igen sokan voltak ilyenek.

- Árvizek során a község háza mozgósította az embereket.

- Tűzoltóság volt az udvaron, s a bajban számíthattak az emberek a segítségre.

- A tanyára az orvos kiszállítására - ha másképp nem lehetett - a község háza adta a fuvart.

- Ha nem tudták a halottat kivinni a temetőbe, akkor a község lova vitte ki.

- A község háza udvarán volt a börtön - az „aristom” is.

- 1848-ban a község házán állították fel a verbunkot, mert veszélybe volt a haza.

- 1919 április 28-án a román hadsereg ebbe az épületbe lépve tekintette befejezettnek Endrőd megszállását.

- A község házán gyűjtötték össze a summásokat, a község háza előtt volt a cselédfogadás.

- 1929-33-ban a község házán volt az ínségkonyha, ott várták az emberek az ínségmunkát. 1933-ban 2453 endrődi ember volt az ínséglistán nyilvántartva.

- 1935-ben a község háza falánál dördült el a sortűz, és a község háza udvarába vitték be a halottakat és a sebesülteket. Az ő vérük - ha csak emlék formájában is - máig ott van a község háza körül.

- 1944 október hetedikén a község háza kocsi-bejárója mellé a fűre fektették le azt a négy halottat (három endrődi egy sarkadi férfi holttestét), aki az oroszok és a németek összecsapásának áldozatai voltak.

- A község házán kezdtek szervezni a földosztást.

- A község háza volt a beszolgáltatás színhelye, a húsjegy, cukorjegy, tésztajegy, cipőjegy, petrójegy kiosztásának színhelye.

- A község házán állították össze a kuláklitát, ide hívták be az embereket békekölcsönt jegyezni.

- Itt volt a járlatkezelés, az adóbevallás - elsorolni is lehetetlen, mennyi mindent jelentett az embereknek ez az épület. Jót is, rosszat is, ahogyan az élet, a falu történelme változott. De volt község háza.

Ez az épület nem egy a sok közül, nem egyszerűen csak hivatal. Nem tehetünk vele, amit akarunk, nem hagyhatjuk lerombolódni, nem gyűjthetünk szemet az udvarán. Mert nem a miénk. A nagyapáinké volt, és az unokáinké lesz. A község háza minden településnek egy kicsit a szimbóluma is, funkciójában hasonlít a himnuszhoz, a zászlóhoz.

Januárban zsúfolásig tele volt a „kirendeltség” folyosója. Intézték az emberek az adót, pontosabban szerették volna megérteni az adóbevallással kapcsolatos mérhetetlen dolgokat, úgyhogy tele volt a folyosó. Várakozás közben valaki felvetette, hogy úgy hallotta, meg akarják szüntetni a község házát, vagyis hát azt a két irodát, ami még megmaradt belőle. A hírt döbönt arccal fogadták az emberek. Majd az egyik idős asszony csendesesen ennyit mondott:

- Hogy nem szégyellik el magukat...

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

(1) = Hunya Sándor: Endrőd története a gyulai uradalomban. Szeged, 1934. 38. lap.

(2) = Ágoston János: Endrődnek leírása = Tudományos Gyűjtemény. 8. évf. XI. k. 54. lap.

(3) = Képviselő-testület jegyzőkönyv, Endrőd. 51/1899. sz. határozat.

(4) = Törzskönyv Endrőd község...vaqyonáról. Készült 1912. XII. 31-én.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrőd-i Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Gellai József, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinymoda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

A keresztény nemzeti gondolat hínöke

III. évfolyam 8. szám

1996. augusztus

A magyar honfoglalás 1100. évfordulóján

Pedig hát ez a maga nemében egészen jó hely volt, sőt, kitűnően választott hely, s az akkori tájékozódási, helyismereti térképészeti viszonyok közepete. A lángeszűn „térképezte föl” s vette birtokába a Kárpátok övezte birodalmat az alig egy sportstadionnyi honfoglaló magyarság, kiépítve határvédő gyeplő rendszerét, a hágók, szorosok védelmét, s ugyanakkor szövetségi rendszerek kiépítésére is törekedtek a szomszédos hatalmakkal: az adószedő, zsákmányszerző ún. „kalandozásokat” is szinte kivétel nélkül valamely nyugati uralkodó vagy annak vetélytársa hívására szervezték meg. Vagyis egyáltalán nem szervezetlen, „barbár” erkeztetéseinkkel a Kárpát-medencébe, amint azt ellenségesen igyekeznek rólunk terjeszteni némely szomszédaink.

896-ban itt letelepedő magyarság fejlett katonai szervezettel, diplomáciai készséggel, tapasztalattal s nem akármilyen anyagi és szellemi műveltséggel érkezett mai hazájába. Mezőgazdasági műveltséggel is! Ismerte az ekés földművelést (amint honfoglalás előtti ótörök eredetű eke szavunk is bizonyítja) a búzát, árpat, a szőlőművelést, (honfoglalás előtti szőlő és bor szavunk is tanú rá), a szellemi kultúra köréből elég ha szintén honfoglalás előtti ótörök törvény, könyv, betű szavunkat említjük. A honfoglalás előtti magyarság külön írással, keleti eredetű, ún. rovásírással rendelkezett, amely legtovább a székelyleknél maradt fenn, s szokás volt hunszékely írásnak nevezni.

Ótörök szavakat említettünk: s bizonyítható tény, hogy mintegy kétszáz fontos, alapvető fogalom-nevet a Volgavidéken a bolgár-törököktől vettünk át s a bizánci krónikák, évkönyvek a magyarságot türk - vagyis török - névvel nevezik. Tudnunk kell, hogy a törökségnek mintegy 60-70 millió különféle nyelvű ázsiai és európai népet magában foglaló bölcsője Közép-Ázsiában ringott, s a honfoglaló hét magyar törzs nevéből csupán kettő fejthető meg az északi finnugor népek

nyelvéből, a többi török eredetű. A honfoglalás előtti iráni jövevényszavaink bizonyítják, hogy kaukázusi őshazájában a magyarság a nagy műveltségű perzsa-iráni népekkel is kapcsolatba került. Csak néhány szó, hogy jellemezzük a kapcsolatnak a jellegét: arany, vásár, üveg, kard, vár, tehén, tei, nemez, s talán a szekér is.

Ezeregyszáz éve egy sportstadionra maroknyi nép lángeszű szervező készséggel, diplomáciai tisztánlátással, helyzetismerettel hazát teremtett számunkra. S egyben példát is adott arra, hogyan lehet vész helyzetben is (hiszen a besenyők elől, a népvándorlás áradatától úzve jött új hazája felé a magyarság), államférfiúi bölcsességgel diplomáciát építeni, úgy csatlakozni a Nyugathoz, hogy az ne csak az idegen terítőknek, hanem a nép egészének, javára, üdvére váljék.

A Reménység költője, Csokonai szavaival nézünk bizakodva az újabb évezred s az újabb ezerszáz év elé:

*Rajta, nemes lelkek! álljunk ki a gátra,
Már Európában csak mi vagyunk hátra,
Hívnak magok után a többi nemzetek:
„Magyarok! derék nép! mit késtek? jöjjetek!
Mit késtek? termékeny bennetek az elme,
Forr a szívetekben a dicsőség szerelme,
Vitéz lángotokat jobbra fordítsátok
S a békeség edes hasznát munkáljátok.
A durvaság ellen közös költést fonjunk,
S Atlástól Pontusig örök sáncot vonjunk.”
Mégyünk, nagy nemzetek! íme, Dáciának
Túlso határin is már megindulának,
Törjük az akadályt, mellytől nem mehetünk,
S mind az emberiség kertébe sietünk.*

Az emberiség kertébe - amelynek csak egy része Európa, s amelynek szüksége van minden virágra és minden madár szavára. S a magyarság olyan díszé ennek a kertnek, amelyet az emberiség érdekében is védeni, óvni kell a dudvák s a mérgező szennyek ellen. Ahogy a legnagyobb magyar megfogalmazta: „Kötelességünk az emberiségnek a nemzetet megtartani”. Ez a mi nagy feladatunk, történelmi parancsunk az új évezredre, az újabb ezerszáz évre.

SZILÁGYI FERENC

1100 év nem kis idő Európa történetében, s különösen is az egyes népek, nemzetek életében. Az európai időszámítás 2000. évének küszöbén állunk, s közben olyan hatalmas birodalmak tűntek el a földrész térképéről, mint a római, a kelet-római, a bizánci császárság, eltűnt a keletről érkezett világbíró hunok birodalma, vagy az északról jött műveltségű keltáké, akik hazánk területén is berendezkedtek - nem szólva a kisebb népekről, nemzetekről. Róluk szól Tóth Árpádnak Aquincumi korcsmában című költeménye:

*Ó, más táj van-e még, ahol így tud a rest
Arany nap haldokolni, s hanyatlani dicsőség?
Tudod-e, mennyi nép vidám és hetyke őseit
Óltele komoran az aquincumi est?*

*Koccints közülük egyre, egy barna, halk lovasra:
Megállt az esti parton, nézte a vérző fákat,
S nem tudta, mért: szívére reáhehelt a bánat,
Mint az alkonyi párák a mellén fénylő vasra.*

*Körül sátorkápok keltek a köveken,
Nagy, lomha buborékok a népvándorlás árján, -
Elpattantak azóta, nyomtalanul és árván
S az a setét lovas tán őszám volt nekem...*

De néhány évvel Tóth Árpád előtt ős-Napkelet szülötte, Ady Endre is komoran írta a keleti magyarság európai megtelepedéséről: „rosszkor jöve, rossz helyre téve”. S bizony, magunk is nem egyszer emlegettük háborúk szántotta országunkban: Jobb helyet is választhatott volna Árpád apánk!

Önnek joga van tudni...

hogy a kereszténydemokraták Országos Elnökségének ülésén, Péter-Pál napján, milyen országos jelentőségű ügyekben hoztak határozatot.

Tekintve, hogy az alkotmány szabályozási elveinek parlamenti szavazási eredménye egyértelműen igazolta, hogy az MSZP megszegte a korábban létrejött és általa is aláírt politikai hatpárti megállapodást, így a KDNP megismétli korábbi javaslatát, mely szerint:

1. Az új alkotmánynak a nemzet valódi akaratát kell kifejeznie,

ezért a KDNP követeli, hogy az alkotmányozás alapvető kérdéseiben előzetes népszavazást kell tartani, ezek: - az állam szociális jellege;

- a szociális jogok állampolgári jogként való meghatározása,
- a társadalmi-gazdasági érdekegyeztetés alkotmányjogi biztosítása,

- az országgyűlés egy, vagy kétkamarás szervezeti formája,
- a köztársasági elnök nép által, vagy a parlament által való választása.

Ezeknek a sarkalatos kérdéseknek kell előbb népszavazással elődlni, ezt követően kerülhet sor a valóban jogász feladatokra.

Az Országos Elnökség úgy határozott, hogy ha az előzetes népszavazás elmarad, akkor a KDNP sem vesz részt az új alkotmány létrehozásában. Hiszen az alapelveket nemcsak hirdetnünk, hanem tetteinkkel szolgálnunk kell.

Nem fogadhatjuk el, hogy például az állam szociális jellege kimaradjon az alkotmányból. Az állam nem vonulhat ki a szociális jogok biztosításából.

Miért fontos az előzetes népszavazás? Mert különben nem érvényesül a népakarat. Ha csak a már elkészült alkotmányról kell dönteni, akkor az már csak formális döntés lehet.

2. Az Országos Elnökségen megállapítottuk, hogy a KDNP növekvő aggodalommal tapasztalja a kábítószer fogyasztás és ennek káros hatásai emelkedését. Különösen veszélyeztetett a fiatal korosztály. A KDNP Országos Elnöksége határozata alapján **a KDNP törvényjavaslatot nyújt be a kábítószer fogyasztás további terjedésének megakadályozására a fiatalok védelmében.** A beteget betegként, a bűnözőt bűnözőként kell kezelni! E téren a kormányzat felelőssége, hogy országunk tranzit-országból cél-országa lett a kábítószer világcipőjén, és ennek ellenére hathatós, megelőző intézkedések, törvényszigorítások nem születtek.

- A KDNP Országos Elnökség, megdöbbenését fejezi ki amiatt, hogy a nyugdíjasok a közelmúltban szegényteljes kis összegű,

félszázalékos nyugdíjemelésben részesültek. Az elmúlt év 12%-os reálbér csökkenése már év elején ismert volt. Így mód lett volna, már korábban betervezni a pénzügyminiszter úr által a napokban ismertetett elképzelést, mely szerint az árak növekedésének alakulását is figyelembe kell venni majd a nyugdíjak emelésénél. A pénzügyminiszter legutóbb a nyugdíjasok érdekképviseletében kifejezte, hogy szívesen magát a félszázalékos nyugdíjemelés miatt. Egyetértünk és jogosnak érezzük a pénzügyminiszter szégyenérzetét. **A KDNP törvényjavaslatot nyújt be a nyugdíjak kiegészítő emelésére, amely az infláció mértékét veszi figyelembe és megjelöli az emelés forrását is.** A KDNP a nyugdíjkorhatár emeléssel is csak meghatározott feltételek teljesülése mellett ért egyet. A népszavazást ebben a témában is követeli és az erre vonatkozó aláírásokat gyűjti.

3. Az Országos Elnökség elfogadott egy nyilatkozat-tervezetet, amely „a Horn-kormány kudarca a népjóléti politika tükrében” címmel részletesen tárgyalja a sajnálatos történeteket. A nyilatkozat lényege:

A/ A települési önkormányzatok önállósága csökken, anyagi és jogi függetlenségük vonatkozásában. Ez politikailag visszatérést jelent a tervutasításos rendszerhez.

B/ A KDNP egyetért a Magyar Orvosi Kamara állásfoglalásaival, mely szerint:

a szociális ellátatlanság mellett végrehajtott ágyszám csökkentés az emberek orvosiilag indokolatlan halálát fogja okozni,

C/ A fokozatosan végrehajtható egészségügyi reform-elképzelés hiteltelenné válik,

a magyar egészségügyi felsőoktatás, az egyetemek, főiskolák ellehetetlenednek,

D/ A KDNP olyan törvények meghozatalát szorgalmazza, és támogatja, amelyek a betegeket, rászorultakat, a gyógyítást, az egészségügyi ellátást és nem utolsósorban az egészségügyi dolgozókat nem hozzák lehetetlen helyzetbe.

Aki végig olvassa a KDNP Országos Elnökségének egy-napos munkájáról szóló jelen beszámolót, módjában van értékelni a KDNP törekvéseit, célját. **A KDNP a társadalom minden jelentős problémájával foglalkozik. A rend, a biztonság szószólója kíván lenni, és ebbe az irányba kívánja befolyásolni a magyar társadalmat.**

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Körmenet Szent Gellért ereklyéjével június 30-án

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Kedves olvasóink!

AZ ÖREGSZŐLŐI GYERMEKEKÉRT ALAPÍTVÁNY azzal a kéréssel fordul önökhöz, hogy anyagi erejükhöz mértén támogassák az alapítványt, melynek célja az itt felnövő gyermekek, a nehéz anyagi körülmények között élő családok támogatása, céljuk továbbá a jó képességű, hátrányos helyzetű gyermekek közép és felsőfokú tanulmányainak támogatása.

Adományait eljuttathatják a

következő címre:

Endrőd és Vidéke

Takarékszövetkezet

Gyomaendrőd, Fő út 1.

Számlaszám: 53200015-10001961

Támogatásukért előre is köszönetet

mondunk

Pésó Béláné

Kuratóriumi elnök

FELHÍVÁS

Az '56-os forradalom és szabadságharc emlékére, a 40 éves évforduló alkalmából közadakozásból a Hősök terén

KOPJAFÁT

kívánunk felállítani, hogy a Hősök tere kegyeleti emlékhelyei közül ne hiányozzék az '56-os forradalom és szabadságharc áldozatainak emlékműve sem. Az emlékoszlopot Szonda István tanár úr készíti el. Kérjük mindazokat, akik segíteni tudnak, az emlékmű költségeihez járuljanak hozzá. Adományait előre is köszönjük, melyeket a KÖZÖSSÉGI HÁZ-ban Hornokné Németh Eszterhez kell eljuttatni.

Az emlékművet adományainkkal eddig segítették:

Császár Ferenc

Császárné Gyuricza Éva

Gellai József

Hornokné Németh Eszter

Iványi László

Márton Gábor

Vaszkó András

Az Egyházközség hírei

Örömmel láttuk, hogy Öregszőlő és Hunya között lévő szakaszon a Kondorosi úton az un. Dinya-féle keresztet szorgos kezükkel felújították, új kerítéssel látták el. Ugyanis egy évvel korábban a földművelés közben a kerítés megrongálódott és régóta meg volt dőlve a kereszt is. Hálátelt szívvel köszönjük az ismeretlen jótévőnek a munkát, Isten fizesse meg jó tettét.

--- --

Hálánkat fejezzük ki az Önkormányzatnak, hogy öt fő jövedelempótló támogatásban lévő személy 3 hónapon át a Szarvasvégi temetőben munkálkodtak, rendet teremtettek. Szép munkát végeztek.

Köszönjük.

--- --

Köszönet illeti mindazokat, akik segítő, szervező munkájukkal hozzájárultak a Szent Gellért napi ünnepségekhez. A felemelő ünnepséget a vidékiek megvendéglése követte a plébánia udvarán. Köszönet Ambrózi László úrnak az ízletes gulyáslevesért, köszönet illeti az Oltáregylet buzgó tagjait, akik süteményekkel kedveskedtek a vendégeknek, teát főztek, vagy bármi más módon hozzájárultak az ünnepség sikeréhez. Nem lenne teljes a köszönetünk, ha nem szólnánk Iványi Sándorné, Erzsike néni fáradságát nem ismerő munkájáról, a tisztaságról, rendről, mellyel a plébániát kívül-belül méltóvá varázsolta a meghívott papság és a hívek részére. Köszönet érte.

Egyházközségi Képviselő-testület

Elhunyt testvéreink

június hónapban:

16. Németh Margit, Bacsa Ferenc özvegye, sz.1904
21. Kiss Gábor, Jakab Mária férje, 1928.
23. Hunya Béla, Varjú Viktória férje, 1916.
29. Gellai Eszter, Timár László özvegye, 1914.
30. Váha Eszter, Dinya Imre felesége, 1920

Július hónapban:

1. Bula Lajos, Vaszkó Erzsébet férje, 1912.
6. Hornok Lajos, Berecz Magdolna férje, 1950.
8. Maródi Mihályné: Rupcsó Anna, 1941.
15. Juhász Miklós, Debreczeni K. Mária öz. 1905.
23. Hornok Mária, Szelei Bálint felesége, 1924.

Augusztus hónapban:

7. Fekécs Etelka, 1905
10. Giricz Mária, Dinya Mátyás öz. 1909
11. Vaszkó Péter, Pál, Gyuricza Eranka férje, 1910.

KÖSZÖNET NYILVANÍTÁS

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik 1996.júl.27-én Szelei Bálintné Hornok Mária temetésén megjelentek. A gyászoló család

Gyönyörű képes album jelent meg **Gyoma és Endrőd képekben 1881-1981** címmel. Sok-sok korabeli fotóval örökíti meg a múltat a jelen és a jövő számára.

KÉRÉS AZ OLVASÓKHOZ!

A Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola és jogelődjei, egykori nevelőiről egy terjedelmes nagyjelentőségű ALBUMOT szeretne összeállítani. Azokról, akik sokat tettek az egykori Endrőd kulturális életének felvirágoztatásáért. Mint pl. Koczás Sándor, Hunya Sándor és neje, Lesniczy fivérek, a Orbók testvérek és gyermekeik, a két Kovács Imre, Kalmárok, Bányai család tagjai, Palotai, Klinghammer, Lacsny család, Kovács Mátyás, Borbély Sándor és felesége, Hunya Irma, Hunya Lajos, Horgos Piroška, Vörösek és sokan mások.

Aki segíteni tud, lehetőleg fényképpel és az illető életének, lényeges mozzanatait tartalmazó leírással, szíveskedjen tudósítását megküldeni VÁROSUNK SZERKESZTŐSÉGE címére: Damjanich u. 15.vagy MÁRTON GÁBOR címére: Alkotmány: 7. sz. al.

Készítsük együtt az albumot! Fáradozásukat előre is köszönöm. MÁRTON GÁBOR

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istencicsérő szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adásai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Az endrődi tanyán (Kondorostanya, ma Hunya), született. Iványi Máté hat gyermeke közül való. Hat elemít a tanyai iskolában végzett. Tizenkét évesen került a Gyulai Róm. Kat. Gimnáziumba. Kitűnő érettségi után került Szegedre. Matematikai zseninek tartották, mégis magyarul választott a Ferenc József Tudomány-egyetemen. Sokat emlegette Tettamanti olasz professzort, a latin nyelv kiváló mesterét. Egyébként Gergelynek a nagybátyja volt Iványi György, a Bikácson vértanúságot szenvedett katolikus plébános, miután a románok megszállták Észak-Erdélyt.

Óraadó tanárként kezdte munkáját volt iskolájában, Gyulán.

1941.március 1-ével Gyergyószentmiklóstra nevezték ki gimnáziumi tanárnak. Itt volt tanítványa, későbbi felesége, aki 7. gimnazista volt akkor. 48 évet élt boldog, szeretetteljes házasságban.

A háborús események miatt 1944.szeptemberében Endrődre menekültek. Házságukból 4 gyermek született. A községi rk. polgári iskolában kapott állást. Előbb tanári munkát látott el, majd igazgató megbízást kapott. Ott alakult ki a kiváló vezetői triumvirátus: Iványi Gergely igazgató, Dienes Izra gazdasági igazgató és Szabó Elek igazgatóhelyettes.

Igen nehéz időszakban vezette iskolánkat. Határtalan munkabírás, abszolút biztos tárgyi és pedagógiai ismeret, a szilárd fegyelem megkövetelése, bátor kiállás a testület mellett, jellemezték vezetői idejét. Szerencsés voltam, hogy a tantestületben dolgoz-

hattam vele. Nagyon sokat tanultam tőle, s valóságos szellemi fegyverhordozója lettem. Nevelő társainak nagy biztosságot jelentett személye olyan korban, mikor „a pedagógiához és a focihoz mindenki értett, és bele is akart szólni.” Neki a tömegszervezetekben és pártokban abszolút tekintélye volt Endrődön.

A háború utáni időszakban sok középiskolás magánúton készült a vizsgákra, s hogy ezt milyen meszerien oldotta meg minden tárgy területén, azt dr. Sztanyik B. László sugárbiológus, dr. Suhanyeczky Anna orvos, Kovács Anna pedagógus és még jó néhány akkori középiskolás tanúsíthatja. Az „osztályidegen” és „klerikális” váddal indított hajszát leszerelte, megvédte beosztottait minden megtorlás és bosszú veszélyétől.

1950. szeptemberétől Békéscsabán a leánygimnázium vezetését bízták rá. Az akkori idők zavaros mód-szereivel nem értett egyet. Szembehelyezkedett a párttal. Két év után lemondott, és tanítással cserélte fel a vezetést.

1955-től a TIT megyei titkáraként tevékenykedett.

1956-os események után letartóztatták, de nyilvánvaló hamis vádak nem voltak tarthatók, mivel a kritikus időben Prágában tartózkodott tanulmányúton.

1959-ben Szarvasra került az Óvónöképzőhöz. Ifjúsági és gyermekirodalom, valamint környezetismeret tanára lett.

1972-ben vonult nyugdíjba. Utána a KNER nyomdánál szépirodalmi műveket lektorált, évekig. Dolgozott az óvónöképző könyvtárban. Éveken át antológiákat állított össze. Ráérő idejében kertészkedett, s ez volt élete legkedvesebb időtöltése. Nyugdíjjasan megtanult olaszul is.

Több kitüntetés tulajdonosa. A Brunszvik Teréz díjat már csak poszt humuszként kapta meg.

Kiváló pedagógus, nagy tudású ember és bátor hazafi volt egész életében.

MÁRTON GÁBOR

IVÁNYI GERGELY

(Endrőd, 1912, Szarvas, 1991.)

Helyreigazítás

Az előző számunkban az IN MEMORIAM rovatban P. Hunya Dániel adatai helyesen:

apja: Hunya Mátyás

anyja: Uhrin Eszter

testvére: István

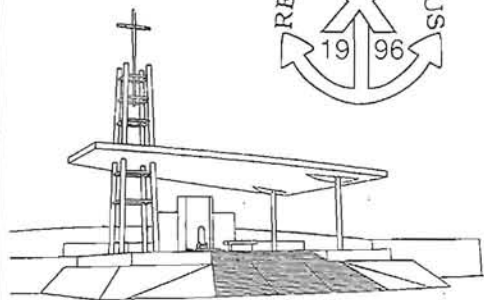
Szülőháza az anyakönyvben 738 szám. (Most Temető u. 2.)

Két gyermekük volt: Dániel, és István (Mária nevű testvér nem volt)

A hibákért szíves elnézést kérünk.

M. G.

Katolikus Krónika

PÁPAI MISE

Szeptember 7-én, Győrbe, a Szentatya miséjére Gyomáról és Endrőről egy közös autóbusszal fogunk elzarándokolni.

Többen jelezték, hogy saját személygépkocsijukkal fognak elmenni.

A szükséges jegyeket megigényeltük.

Június 30-án a Szarvasi Espereskerület papjai és hívei elzarándokoltak Endrőre, az egyházmegye védőszentjének, Szent Gellért püspök ereklyéjének tiszteletüket leróni.

Az ünnepség a tervek szerint folyt le. Dél előtt fél 10-kor érkezett, és vonult be a templomba az ereklye Ábrahám István nagyprépost, az ereklye örékek és a papság, valamint ministránsok kíséretében. Az előre művészi virágkompozícióval, nemzeti színű zászlóval, gyertyákkal elkészített helyre négy cserkészfiú helyezte el. Az ereklye mögött egy álló feszület volt, piros papi stóliával a vállán; ez a jelkép kifejezi azt, hogy Szent Gellért vértanú és pap volt, bár csontjai előtt állunk, mégis a földmadást hirdeti, mint ahogy Krisztus keresztje is.

A szentmise előtt Ábrahám atya beszámolt a nemzetünk történelméhez hasonlóan hányattatott sorsú ereklye történetéről, említést téve a néhány évvel ezelőtt kapott újabb Szent Gellért ereklyéről is.

Az atya beszámolt arról is, hogy az itt jelen lévő, emberi kéz alakú tartóba Szent Gellértnek lábszárcsontja van elhelyezve.

A 10 órakor kezdődő mise prédikációja után a helyi plébános egy ünnepélyes bejelentést tett; az egy évvel ezelőtt elindított Katolikus Általános Iskola az októberi kápolnaszentelősor Szent Gellért nevét veszi föl.

Gyulai Endre püspök úr az alábbi levelet küldte:

„Tisztelendő Plébános Úr!

Örömmel vettem tudomásul, hogy az iskolakápolna elkészült, s ebben a jubileumi évben, amikor Szent Gellért 950. éve történt halálára emlékezünk, így döntött a tantestület, hogy Szent Gellért püspök tiszteletére szenteljék föl és az iskolának névadója is Szent Gellért püspök legyen.

Örömmel adom meg engedélyemet ehhez azért is, hiszen Szent Gellért a magyar ifjúság

példaképét, Imrét nevelte, s azért is, hiszen egyházmegyénkben az első iskolát ő létesítette.

Az iskola tantestületére és növendékeire főpásztori áldásomat adva, Isten segítségét kérem, tisztelettel:

Szeged, 1996. június 25.

Endre megyés püspök

A mise végén - az ereklyével ünnepélyes utcai kömenet volt. Élen a kereszt, majd a lobogó vivők, a nagyon régi Mária szobor, ministránsok, papok, az Ereklye égő fáklyákkal körbevéve, majd a néhány száz hívő: vendégek, és a helyiek.

A kerület papsága majon... teljes létszámmal vett részt a kömeneten.

Érdekességként megemlítem, hogy egy régi lengyel papbarátom, Ks. Czesław Kólko atya, és régi tanítványa, a lektor Maciej Augustin is direkt erre az alkalomra jöttek el több mint 1100 km távolságból, Szczecinből, és a nem messze lévő Kolinból.

Ezután rövid szünet következett. A vidéki híveket megvendégeltük a plébánia udvarban. Nagy üstben izletes gulyásleves főtt Ambrózi László gondnokunk jóvoltából. Az asszonyok pedig süteményekről és alkoholmentes innivalóról gondoskodtak. Szemmel láthatólag jólesett az espereskerület híveinek ez a gondoskodás.

Ezután az egyházközségek tartottak közös imádságot az ereklye előtt, főlörás váltásban.

Szép számmal maradtak a végére, amikor délután 3 órakor elénekeltük Szent Gellért vecsemyéjét, majd ezután Szurovecz Vince esperes úr búcsúzott az ereklyétől.

Nyugodt lélekkel mondhatom, hogy 950 év távlatából is erős hatással volt ránk első püspökünk. Segítségével hitünk erősödött.

Köszönöm

- Timár Máté írónaknak szép versét, melyet Szent Gellérről írt, iskolánknak címezve.
- Ungvölgyi János egyházközségi elnöknek segítségét az ünnepség szervezésben.

Molnár C. Pál metszete

Szekvencia Szent István királyról

(ismeretlen magyar szerző, XIII. század), „Corde voce, mente p...

Tiszta szívvel, szóval, ésszel
Zengjük Istent szent beszéddel,
Bálványokat verve széjjel,
Vigadozz Magyarország!

Égi jókkal ékesítve
Tied az Élet Igéje,
Rajtd Krisztus szent keresztje,
A felvállalt bizonyág.

Dicsérd őt, ki üdvöd hozta,
Szemed égre irányozta,
Élet útját megmutatta,
S az igazság ösvényét.

Dicsérjed őt méltó dallal,
Tartsd ünnepét vigalommal,
Mondd te is a vigadóval
Az örömeinek énekét.

Géza vezér volt az atyja,
Látomásban hírül kapta,
Nevét István mártír adta,
Mielőtt megszületeit.

Hisz az atyja csodálkozik,
Szül az anyja, vigadozik,
Nő a gyermek magasodik,
Cédrus Libanon felett.

S ahogy egyre nő a gyermek,
Erényben is gazdagabb, szebb,
Megtvetvén a földi kincset
Isten fiát követi.

Tisztben él bár, mint ruhában,
Lelke fent jár ég honában,
Istenért ég hő imában,
és a jó hírt hirdeti.

Mindig Krisztusi prédikálja,
Hisz a népe, hallgat rája,
Krisztus hite mind bejárja
Az egész Pannóniát.

S mint Salamon réges-régen,
Templomokat rak serényen,
Gyöngyökben és ékességben
Ragyogtatja oltarát.

Tanítónak, vezetőnek
Tudós férfit rendel főnek,
Igazat, ki hívőnek
Szolgál mindig javára.

Talentumát így forgatja,
Vissza kétszeresen adja,
s Isten szívesen fogadja
Őrök királyságba.

Ott él, Jézus a barátja,
ő vitte ily magasságba,
Mindörökre koronázza
a mennyei hazába.

Tiszteljük őt kegyelettel,
Könyörögünk hű szívekkel,
Hogy ott éljünk majd a szenttel
Az eget hajlékában.

Amen.

Közönséget szórakoztató játékkal búcsúzott lelkes szurkolóitól az Endrődi Barátság. Bár az Angliában folyó EB alaposan megritkította szurkolói táborát, így is szép számú néző nyugtázta elégedetten a jó játékot és az ahhoz méltó játékvezetést. A nagyon igyekvő vendégek is elismerést érdelemnek, de nem sok esélyük volt a győzelemre. A 4:0-ás eredmény kifejezi az erők közti különbséget. A gólok Janis és Lipták testvériesen osztoztak.

Az IFIK 1:1-el zárták a bajnokságot.

A város második csapata a Gyomai FC is kitett magáért. Mezőhegyesen 1:3 volt az eredmény.

SPORT

A gyomai ifik 2:0-ás vereséggel fejezték be az idényt.

Az Endrődi Barátság SE vezetősége gyűlésen összegezte az évet. Igaz, jobb helyezésre, dobogóra számítottak, de nem tragikus a helyzet. Csupán mindössze 1 ponttal maradtak le a harmadik fokról. A sikertelenség oka: részben az edzőváltásban, másrészt a kulcsjátékosok hosszú harcképtelen sérülésében rejlett. Egyénileg igen jó játékosokkal erősítettek tavaly, de az nem eredményezte a csapatmunka minőségi javulását. Nem ismerték kellően egymás gondolatait, elképzeléseit. No meg a gól-

szerencse is sokszor elpártolt tőlük. Balközépre kívánatos egy meghatározó vezető egyéniség. Tóth Zsolt őszi csatásorba állítása bizonyára sokat fog jelenteni. Bócsik gyógyulása örömkre: 100 %-os. A térdel műtött Balázstól is sokat várunk.

Az ifik közül Katona, Téglás, Csikós, Farkas, Fülöp, akik szépen fejlődnek, rájuk továbbra is feltétlenül számítanak.

Az együttes legjobb része a védelem volt:

Halász és Karácsony elsőrangú teljesítményt nyújtottak. De remek volt Hegedűs, Bélteki, Forgács és Lipták is. Viszont a nyújtottnál többet tud, és többet is várunk Sárositól, Tóth M-től és Janistól. Főleg a góllövésben!

A szakvezetésben Paulik János beépülése sokat jelenthet. A katonáskodó Dinya Zoltánra is feltétlenül számítnak.

Az eredményességhez jelentősen hozzájárult Kovács Lajos elnök és Dinya Zoltán.

A költségvetés biztosítottnak látszik. Jelentős beruházásnak ígérkezik a Ligeti-Körösből kiemelendő locsolóvíz biztosítása.

A szezonvégi kéthetes pihenő után azonnal kezdődik a felkészülés. Fő cél: Továbbra is az elsők között maradni!

Sajnos, a SZIKRA működtetése nagy teher. Köszönjük nekik a becsületes helytállást.

Az IFI szépen fejlődött.

A SERDÜLŐK-nél erősíteni kell.

Reméljük, hogy csapataink az őszi első fordulóban továbbra is helytállnak és jobbnál-jobb eredményekkel örvendeztetik meg Gyomaendrőd sport-szerető polgárait.

MÁRTON GÁBOR

Balról jobbra az Endrődi Barátság SE vezetőségi tagjai: Tímár Lajos, Dobó István. Játékosok: az álló sorban: Karácsony, Nagy S., Halász F., Illyés, Lipták, Sárosi, Gellai T. (gyúró), Paulik.

Guggolnak: Farkas, Dinya Z., Hegedűs, Bélteki, Janis, Forgács, Tóth M., Dobó, Oravec, Téglási.

A bajnoki év összesítő tabellája:

1. Békés	30	20	3	7	63:33	63
2. Csabacsüd	30	17	5	8	71:40	56
3. Békéscsaba Jamina	30	16	7	7	60:31	55
4. Gyomaendrődi Barátság	30	15	9	6	47:25	54
5. Elek	30	16	5	9	56:40	53
6. Battonya	30	18	4	8	58:42	52
7. Medgyesegyháza	30	13	7	10	47:38	46
8. Szeghalom	30	12	10	8	50:55	46
9. Gyoma FC	30	12	8	10	50:37	44
10. Mezőhegyes	30	12	4	12	43:43	40
11. Kamut	30	7	10	13	25:42	31
12. Nagyszénás	30	6	10	14	35:53	28
13. Békéscsaba MÁV	31	8	3	19	34:61	27
14. Doboz	30	7	6	17	40:73	27
15. Orosháza	30	7	5	18	37:63	26
16. Mezőkovácsháza	30	5	7	18	37:78	22

H
A
J
R
Á

B
A
R
Á
T
S
Á
G
!

NÉHÁNY GONDOLAT A MUNKANÉLKÜLISÉGRŐL

Munkanélküliek nélkül maradunk...

Ajánlom e sorokat tanulságképpen az olvasóknak, és azoknak, akik végre határozott intézkedéseket akarnak tenni e probléma megoldására.

A történet, amit leírok, négy hónappal ez előtt történt. A Békés megyei Munkaügyi Központ nyolc kirendeltségén szerveztek ez év tavaszán ún. „Fiatalok napja” rendezvényt, ahová meghívták a 18-26 év közötti munkanélküli fiatalokat, amelyen egy „ünnepség” keretében alkalom nyílt arra, hogy munkahelyet találjanak maguknak.

Erre a rendezvényre sor került Gyomaendrődön is, 1996 április 16-án, ahová a helyi és környékbeli vállalkozókat és munkáltatókat is meghívták, mégpedig igen kedvező bértámogatási ajánlattal. A bértámogatás azt jelentette, hogy a foglalkozási alap terhére a Békés megyei Munkaügyi Központ foglalkozás-bővítő támogatásban részesíti azokat a munkáltatókat, akik munkanélküli foglalkoztatását vállalják. Azok 10 hónapon át 100% bruttó bértámogatásban részesülnek, de vállalnok kell a munkanélküli további 10 hónapon át történő foglalkoztatását.

Ugye, milyen kedvező ajánlat!...

Én is így gondoltam. Cégem, a Szigeti Topánka Cipőipari BT. - Dévaványa, - is meghívást kapott erre az állásbörzésre. Jomagam, és az olasz megrendelők társaságában elmentünk, hogy a megjelent fiatalok között munkát ajánljunk. Az ott megjelent fiatalok közül választani sem lehetett, hisz olyan kevesen voltak. Kitöltöttük a munkaerő-igénylő lapot, 40 főt kértünk cipőipari betanított munkára, arra gondolván, hogy talán 20 fő majd elvállalja a munkát. Ígéretet kaptunk arra, hogy egy hónapon belül problémánk megoldódik és találunk, legalább 20 főt. Végül 62 fő kapott értesítést Dévaványáról, Ecsegfalváról és Gyomaendrődről. 35 fő fel sem ke-reste betéti társaságunkat, a megjelent további 22 fő nem vállalta a munkát. Hogy mire hivatkoztak? Nem ez a végzettsége, nem dolgozik, mert szülei eltartják, nem érdekli a cipőfelsőrész készítő szakma, érzékeny a ragasztóra, probléma a bejárás, s végül, mert feketén dolgozik a munkanélküli segély mellett. Összesen 5 fő vállalta a munkát, ebből egy fő katonai szolgálatra vonult, s a megmaradt 4 főből talán két fő marad véglegesen. És ez történetem

vége.

Ezek után mit lehet még tenni?

Mit szólnak ehhez az állami hatóságok? Az a felelet, hogy a munkanélküli segélyt nem lehet megszüntetni, nem kötelezhető munkavégzésre, ha nem az a szakmája!

Véleményem szerint pedig, azt kell csinálni, amit lehet. A munkanélkülinek meg kellene ragadni minden munkalehetőséget! Nincs válogatni való!

Az imént szó volt a kifogásokról, hogy miért nem vállaltak munkát. Nem fogadhatom el ezeket az érveket, mondvasínált kifogásokat!

Véleményem szerint, amíg nem szüntetik meg a fekete munka lehetőségét és mellette a biztos hátteret, a munkanélküli segélyt, nem lehet ezen a helyzeten változtatni. Az országos statisztikák kimutatnak sok százezer munkanélkülit. De ki ellenőrzi a fekete munkát? Gyomaendrőd többszörösen hátrányos helyzetű város, nagy a munkanélküliség, de keressen csak egy embert, aki feketén a kertjét, nem fog találni! Sajnos a szomorú gyakorlat az, hogy a biztos háttér a munkanélküli segély mellett a fekete munka jó kereseti lehetőséget biztosít.

Hogy miért jó a vállalkozónak feketén foglalkoztatni az embereket?

Elmondom. Mert a vállalkozónak nem kell fizetnie az igen magas 42.5%-os társadalombiztosítási járulékot a feketén (tehát jogtalanul) kifizetett bérek után, sem a munkaadói járulékot, sem a dolgozónak járó fizetési szabadságot (ugyancsak annak járulékait), az esetleges betegszabadság első 15 napjára vonatkozó táppénzt, a kötelező üzemorvosi vizsgálat idejére szóló munkabért, az esetleges állás időt, ebédpénzt, (ezek után fizetendő járulékokat) stb.

Ilyen körülmények között tehát jól jár a dolgozó, mert a fekete munkája

mellett megkapja a munkanélküli segélyt. (nem érdeke legális munkát vállalnia!) Jól jár a vállalkozó, mert nem kell adót fizetnie a fentebb említettek szerint.

Az igazság kedvéért el kell mondani, hogy a vállalkozónak a foglalkoztatottak számától függetlenül is több-féle adót, tagdíjat, hozzájárulást kell fizetnie, mint pl. iparüzési és kommunális adó, kamarai tagdíj, rehabilitációs hozzájárulás, szakképzési hozzájárulás, építményadó, idegenforgalmi adó, súlyadó stb.

A fentiekből látható, hogy az állami költségvetés kevesebb adó bevételhez jut. A legális adókat tovább emelni nem lehet!

Az állam még mindig, úgy mond „kesztyűs kézzel” bánik a munkanélküliekkel. Kérdés, hogy meddig?

Segítene az úgyn, ha a munkanélkülinek mindennap jelent-keznie kellene a Hivatalban, s ha az bármilyen oknál fogva nem vállalna munkát, a segélyt meg kellene vonni tőle. Előbb vagy utóbb, de ennek be kell következnie. Sajnos, erre még várni kell, úgy tűnik a költségvetésnek még elég pénze van a munkanélküli segélyek kifizetésére és a fekete munka tűrésére.

Bármilyen támogatási rendszert dolgoz ki az állam, amíg a fekete munkát nem szüntetik meg, az emberek nem fognak rendes munkát vállalni. És a becsületes cégekre hárul az egyre nagyobb költségvetési teher.

Nem marad hát másra, mint hogy továbbra is legalább 100 fő munkanélkülit igényeljünk, ha 1 főt foglalkoztatni akarunk, mint a betéti társaság előzőekben leírt példája mutatja, mert különben munka-nélküliek nélkül maradunk!

UNGVÖLGYI JÁNOS

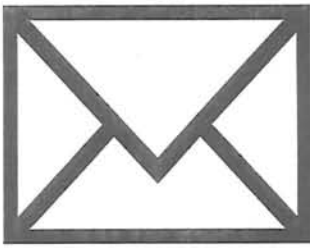
Emberségből jeles!

Június 6-án egy német férfi gyógyszerért ment az endrődi patikába. Nem tudván magyarul, próbálta megmagyarázni, hogy mire is lenne szüksége. Mivel a gyógyszertár dolgozója nem értette németül, telefonon kerestek egy olyan személyt, aki németül értett s így közvetíteni tudta magyarul a kért orvosságot, és hogy milyen okból kéri a turista.

A telefonon beszélő német úr, megkért, hogy valami módon mondjunk köszönetet az Ő nevében, mert ez nem mindennapi segítség volt!

Mi most, tehát ez úton köszönjük meg a gyógyszertári dolgozóknak a segítséget. Önök emberségből jelesre vizsgáztak!

SZERKESZTŐSÉG

POSTÁNKBÓL

Kedves Olvasóink!
Íme, ismét alkalom nyílt arra, hogy olvasóink leveleiből közzé tegyünk egynéhányat. Köszönjük a figyelmet,

melyet lapunkra fordítanak. Továbbra is kérjük, írjanak és kritizáljanak. Levelezőink megértését kérjük, hogy a sokszor terjedelmes levélből - amelynek mi végtelenül örülünk - hely szűke miatt csak egyes részleteket adhatunk közre.

„Városunk c. folyóirat a keresztény nemzeti gondolat hírnöke, értéke településünk szellemi életének. Értéke, mert a fent említett kritériumoknak megfelel, szól az ifjúhoz és idősebbekhez egyaránt, legalább annyira keresztény szellemiségű, mint amennyire településünk múltját, történelmét, hagyományait ápoló, megőrkítő.

A KDNP elvárásainak eleget tesz, teszi ezt szél-sőségektől mentesen, diszkriminációt kerülve, a párt tagjain kívül a lakosság széles körét, megítélésem szerint jó hatásokkal tájékoztatja aktuális és történelmi jellegű információkkal. A szerkesztőség eredményesen törekszik múltunk és jelenünk pozitív jelenségeit megismertetni olvasóival, miközben kiemelkedő személyiségek életútjának közreadásával mintát ad az emberi magatartásnak, viselkedésnek. Különösen érték ez napjainkban, amikor az információs csatornákon a minősíthetetlen termékek áradata tesz felbecsülhetetlen kárt fiatalok, felnőttek körében egyaránt.

Jó példa arra, hogy van annak a szellemi terméknek is vonzereje, piaca, elismertsége, amely az agresszivitásoktól mentes, a becsületes emberi dolgokat helyezi a központba.

A lap életútját születésétől kezdve figyelemmel kísérem, a fejlődés nemcsak terjedelemben tapasztalható, a tájékoztatók, életutak, riportok, helytörténeti közlések is egyre színvonalasabbak lettek. Mindezen fejlődéssel lépést tartott a nyomda is. Növeli az elismerést, hogy a lap szerkesztése, terjesztése és kivitelezése ellenszolgáltatás nélkül történik.

Bátran ajánlom mindenki számára olvasását, sőt a megőrzése a későbbiekben biztosan sok segítséget fog nyújtani az utókornak.”

Varjú József
 tanár, Gyomaendrőd

„Június 2-án kelt kedves leveledet, s a várva várt lapot megkaptam. Hálásan köszönöm mindkettőt és nem túlzás, a „várva várt”, mert üdítő élmény, olvasmány számomra. Ilyenkor valahová kényelembe helyezem magam s tollal a kezemben olvasom. Amennyiben - s ilyen sokszor adódik - valamely gondolattal egyetértek, illetve nagyon tetszik, aláhúzogatom. Bizony-bizony a legutóbbi lapszám is kélik, mert igen sok minden tetszik a leírtakból.”

Cs. Szabó István
 okleveles etnográfus, Békéscsaba

„Köszönettel és örömmel veszem kezembe a VÁROSUNK c. újságot, amikor megérkezik, és szinte naponta forgatom lapjait, izlel-

getve általa az otthon levegőjét, szellemét.

Határtalanul jóleső érzés töltött el, amikor Paróczai Gergely tanár úrról olvastam a megemlékezést. Marci bácsi, - mert mi úgy hívtuk Márton Gábor tanár urat, - kérem folytassa kedves tanárainkról a sorozatot. ...Szívesen olvasom Vaszkó Irénke néni írásait múltunkról, ki szívét-lelkét adja, hogy megmentse az utókornak régi emlékeinket.

Marci bácsit új oldaláról ismerhettem meg. Soha nem tudtam költői vénájáról. És most olvasgatom szebbnél-szebb verseit.

...Szeretném tudni Iványi Máriáról, van-e endródi kötődése? Akkor külön büszke vagyok rá, hisz több évtizedes óvónői pályámon számtalan általa írt költeményt tanítottam a rám bízott gyerekeknek. ...Örömmel olvasom a községben illetve a városban történeteket, ... május 18-án gondolatban egész nap otthon voltam az iskola névadó ünnepségén.

Egyetértek Gyuricza László gyomaendrődi olvasóval: Hitel, reményt sugalljanak írásaik. Maradjanak békés szeretetteljes hangú hírnökei egy jobb kornak, mely Gyomaendrődöt összeköti.”

Tisztelettel és elismeréssel a szerkesztőség minden tagjának
 Gyetvai Antalné Búza Terike
 HEREND

Maradékalan örömet és jó érzést jelentett nekem a VÁROSUNK júniusi száma. Úgy vélem, kötelességem ezt a Szerkesztők tudomására hozni. Annál is inkább, mert aligha csak az én tetszésemről van szó; meggyőződésem, hogy a nagyon tartalmas, gazdag - információkkal és kulturális értékekkel teli - híradások nemcsak a távolabb-élőknek, de azoknak is igazi lelki épülést jelenthettek, akik egynémely eseménynek otthon résztvevői lehettek. Ám írásban - és szép írásokban - visszaidézve azt többszörösen ünnepelhetek (pl. az iskola-ünnepségek leírásánál). Végtelenül sajnálom, hogy nem lehettem jelen a felemelő ünnepségeken, de a lap tudósításaiból mégis részben ízelítőt kaphattam ebből is, csakúgy mint Gergely Ágnes irodalmi estjéről szóló rövid tudósításokból. Köszönet érte. Valójában - mint hajdani könyvtáros - részletes címléírást is adhatnék, mert valamennyi cikk felsőfokú jelzőket kapott lelkemben. ...Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Márton Gábor, Vaszkó Irén stb. írásait olvasva azt gondolom sok fővárosi folyóirat megirigyelhetné ezt a lelkes szerkesztői gárdát. Irigyelhetné a Felelős szerkesztőt is, akinek talán éppen az okoz nagy gondot, hogy a „bőség kosarából” éppen mit emeljen ki. ...Többszörösen is zárójelben írom: a pártoldalon is minden szó vállalható, - még a kívülállónak is- ...Kedves Éva, szépen írtad (Gyuricza Éva szerk.) a „Bízzál jövődben nemzetem” - címmel a KDNP elmúlt hónapjáról szóló beszámolót, a „Szeresd felebarátodat...” szellemében.

Szeretettel üdvözlöm az egész Szerkesztőséget
 MARKOVITSNÉ, KONDOR VIKTÓRIA, Budapest

Tisztelt alezredes úr! Először is szeretném, ha néhány mondatban bemutatkozna olvasóinknak.

- 1950-ben születtem a Pest megyei Sós-kúton. Édesapám, aki 1945-től szintén rendőr volt, akkor éppen az őrsön teljesített szolgálatot. Később, Pest megye több területén, Érden, Budaörsön, majd a Pest megyei Rendőrfőkapitányságon, végül a Budai Járási Társadalom-tulajdonvédelmi Osztály vezetője volt 1974-ig, nyugállományba vonulásáig, innen a hivatás iránti kötődésem. Jómagam 1970-ben kezdtem meg rendőri szolgálomat a Budapesti Rendőrfőkapitányságon, majd ennek területén belül 80-tól 84-ig a Népgazdaság és Társadalomvédelmi Osztályon dolgoztam, és 84. szeptember 1-én kerültem a Békés megyei Rendőrfőkapitányság Szarvasi Kapitányságára, ahol a Közrendvédelmi-Közlekedési Osztály vezetői beosztásába neveztek ki. Amikor 92-ben Szarvason az önálló közlekedési szolgálatot, ezen belül a Közlekedési Osztályt megalakítottuk, Közlekedési Osztályvezető lettem, és 94 június 1-vel kerültem kinevezésre a Gyomaendrődi Rendőrőrsrel egyetértésben a kapitány úrral, őrsparancsnoki beosztásban.

- Örömkre, hiszen az a hír előzte meg jöttét, hogy igen felkészült, elkötelezett, határozott egyéniség. Milyennek látja városunk közbiztonságát? Mely bűncselekmény-típusok a legjellemzőbbek? Oszlja-e azt a véleményt, hogy a bűnözési hullám növekedésének egyik, ha nem a legfőbb oka, a gazdasági helyzet alakulása?

- Településünk közbiztonsága, közlekedés-biztonsága, a bűnügyi fertőzöttsége hasonló a Megyei Főkapitányság, ezen belül a Szarvasi Kapitányság egészére jellemzőhöz, kirívó eltérést nem tapasztaltunk. Míg a fővárosban és egész Pest megyében mintegy másfél évvel korábban „tetőzött” a bűnözési hullám, s így már tavaly az ottani statisztikák némi csökkenésről számolhattak be, ezt a megye területén még nem regisztrálhattuk, de ide ennyivel később is érkezett. Szintén a fent említett területek átlagának megfelelően a legmagasabb a vagyon elleni bűncselekmények aránya, hozzávetőlegesen 75-80 %. Ezen belül a betöréses lopások száma kiemelkedő. Új jelenség, hogy a vikendház betörések, amik eddig idény jellegű bűncselekménynek számítottak, késő ősztől, kora tavaszig követték el azokat, épp’ ezért felderítésük is roppant nehéz volt, mivel az elkövetéstől a felderítésig sokszor több hónap telt el, napjainkban már mindennaposává váltak. Már a főszezonban is heti 4-5 eset fordult elő. Örömmel mondhatom, hogy a múlt héten (mire ez a lap az olvasó kezébe kerül, már múlt hónapról beszélhetünk: Szerk.) sikerült előzetes letartóztatásba helyezni 3 gyanúsítottat, akiknél több mint 20 rendbeli betörésből származó tárgyak jelentős

Mi a bűnildözésre esküdtünk fel, ez a dolgunk

Beszélgetés

Szűcs József alezredessel, a Gyomaendrődi Rendőrőrs parancsnokával

részét foglaltuk le a házkutatás során. Az ügy még nyomozati szakaszban van, így erről egyelőre bővebben nem nyilatkozhatom. Azt kár lenne tagadni, hogy megjeleint az ún. „önfenntartási” bűnözés is, erről lehet vitatkozni, de sajnos van, létezik, ugyanakkor hiba lenne a bűnözési hullám növekedését egy tagadhatatlanul létező elszegényedő réteg „nyakába varmni”, mert nem jellemző, hogy ők követik el.

- Milyen a civil szféra hozzájárulása az Önök munkájához, általában a bűnildözéshez, van-e városunkban polgárőrség?

- Mivel civil szerveződésként van szó, így a polgárőrség tulajdonképpen nem tartozik a rendőrséghez, bár tagadhatatlanul a mi munkánkat segíti elő. 94-ben alakult 34 taggal, abból azóta is mintegy 15-20 erre folyamatosan számíthatunk, a többiekre alkalmanként. Igen hatékony közreműködésükkel többek között a furdó éjszakai őrzésével sikerült megszüntetni az idegenforgalmunkat veszélyeztető atrocitásokat. Munkájukat velünk összhangban végzik, olykor önállóan járőrözve, máskor a rendőrhöz csatlakozva rendezvényeken felügyelnek, ha szükséges, jelzésadással a Tszik mindezt önként, önzetlenül, jöllehet a Polgármesteri Hivatalavaly még tudta munkájukat némi anyagi támogatással segíteni, az az idei költségvetés ezt már nem tette lehetővé. Amikor munkámról legutóbb a testületben beszámoltam, tevékenységüket „külön fejezetben” méltattam, hiszen volt, mikor több mint 20 rendbeli biciklitolvajt „füleltünk” le segítségükkel, és több száz kilométert járőröztek saját gépkocsijukkal, üzemanyagukkal. Szerencsére van városunknak egy anyagilag tehetősebb rétege, vállalkozók, Kft-k, magánszemélyek és cégek, a KNER Nyomda, stb. Nekik köszönhetően több számítógépet is tudtunk venni, növelhettük üzemanyagköltségünket. Mindezek hatékonyabbá teszik munkánkat. Nem titok az sem, bár nem információnak szánom a bűnildözők felé, de nem árt, ha tudnak róla, hogy egy-egy éjszakai portyázásra, ha a bűnügyi helyzet ezt szükségessé teszi, több vállalkozó kész adni kocsiját, üzemanyagát, sofőrjét, esetleg ő maga is tevékenyen vesz részt benne. Összefoglalva, úgy hiszem, hogy a civil szféra messzemenő támogatja munkánkat, amit ezúton is köszönök.

- Hát ez bizony örvendetes. Mi a véleménye arról, hogy a bűnelkövetéstől és felderítéstől az ítélethozatalig esetleg néha több év telik el, és olykor az elkövetett bűnnel nem eléggé áll arányban a meghozott ítélet?

- Mi a bűnildözésre esküdtünk fel, ez a dolgunk! Ezt tesszük is legjobb tudásunk szerint A Kapitányság területén ritkán tart egy-egy ügy nyomozati szakasza tovább, mint egy hónap, kivéve a sorozatbűnildözőket, de ez se haladja meg általában a fél évet, aztán átadjuk az ügyészségnek indítványval. Magánvéleményem persze van, de felesküdtem az országra és annak alkotmányára, mely a demokráciát építi, és az európai közösséghez kíván csatlakozni, akkor tudomásul kell vennem, hogy bizonyos nemzetközi normákhoz kell alkalmazkodnunk. A bűnildözők közöttünk élnek, járnak, épp ezért én azzal búcsúznék a lap olvasóitól, hogy tegyenek meg mindent saját vagyonuk védelmében, ne akasszák a kulcsot a kapu mellé ütött szögbe, vagy a lábtörő alá. Vagyonosabb emberek már szereltettek fel különböző típusú riasztóberendezéseket. Több cég is foglalkozik már ezekkel városunkban, vannak az átlagember számára is elérhető árúak, bár tudom, hogy ez is relatív, hiszen egy biztonsági zár sem olcsó, mégis kérek minden polgárt, tegyen meg mindent, ami tőle telik saját biztonsága érdekében.

- Köszönöm a beszélgetést, kívánok további eredményes bűnildözést Önnek és a rendőrőrs valamennyi tagjának.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET
Fotó: Liziczai László

Fejezetek a régmúlt időkből VIII.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

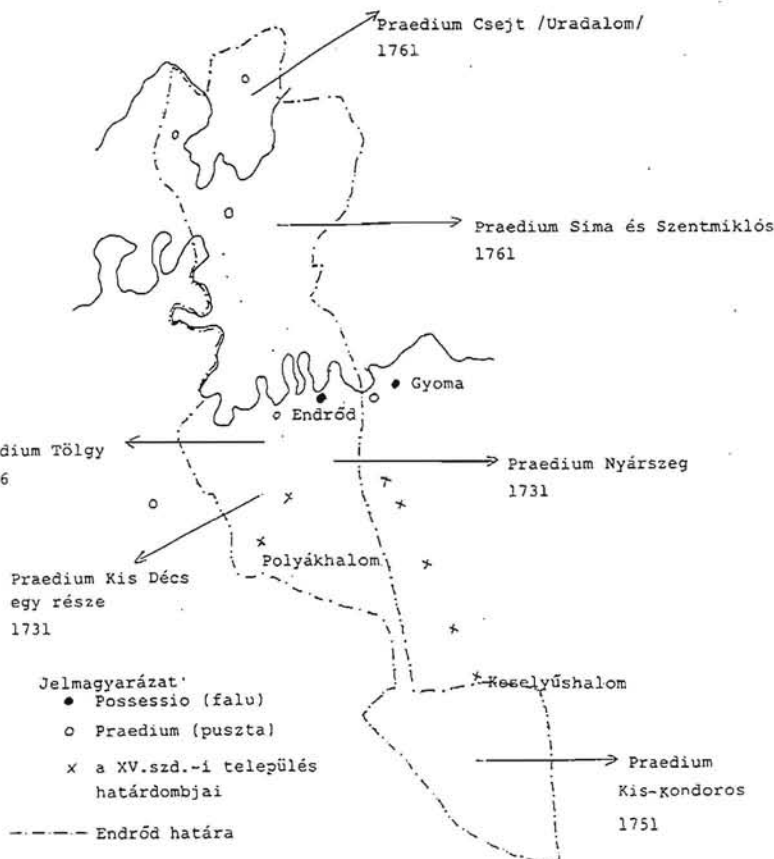
(gazdaság és társadalom I.)

Amikor Endrőd 1731-ben újratelepült, a földesúr Harruckern János György a lakosok kérésére hozzácsatolta a környező, elpusztult középkori falvak pusztán maradt területei közül Nyárszeg nagyobb részét és Décse határának kisebb részét. (Az egykori Tölgy falu határát már 1726-ban az endrődi pusztához csatolták.) 1751-ben árendás földként került az endrődiekhez Kis-Kondoros, majd 1761-ben Sima-pusztá és Csejt. (Kis-Kondoros, - a mai Hunya - területén a középkorban nem volt falu, Pusztá-Kondoros néven a Keselyűshalommal együtt Nagytelek határához tartozott.) Alig 30 év elteltével az endrődi határ a bérelt földekkel együtt - Csejt nagyobb részét az uradalmi igazgatás miatt nem számítva - 26.029 (1200 négyszögöles) holdra emelkedett. Mihez kezdhetett a kezdetben alig néhány száz, de még 30 év elteltével is csak 1000-1200 főből álló lakosság ilyen óriási területtel?

A betelepülők elvadult, évtizedeken át parlagon hagyott, fátlan síkságot vettek birtokba. A Körös-menti nedves rétek, a távolabb fekvő száraz, füves puszták elsősorban kaszálól és legelőül kínálkoztak. A gyér népség ugyancsak a külterjes állattartásnak kedvezett, hiszen a viszonylag csekély számú munkaerő népes legelő nyájak őrzését is elláthatta. Az állattartás mellett szóltak az úttalan utak, a szárazföldi közlekedés roppant nehézségei, nemkülönben a belső piac korlátozottsága. Ha az újonnan berendezkedő parasztnak egyáltalán volt valamelyes eladható feleslege, gabonájára kevésbé talált vevőt, egyébként is csak nagy ügyvel-bajjal tudta a legközelebbi piacra szerezni; a jószág viszont a maga lábán jutott el, s rendszerint volt is kereslet iránta. Természetesen az állattartás domináns volta nem jelentette a földművelés megszűnését, s valamiféle „pászortársadalom” kialakulását az endrődi pusztákon. A földművelés már a megtelepedést követő néhány évtizedben, ha nem is meghatározó, de fontos ágazata volt a termelő munkának. Markovicz Mátyás szarvasi evangélikus lelkész 1748-ban megjelent munkájában így ír a Körös-Maros-közi táj földjeiről, s az azon folyó növénytermesztési munkákról: „Láthatsz... a természettől oly annyira kövér szántóföldeket, hogy sosem kell őket trágyázással termékenyebbé tenni, hanem elegendő évente egyszer felszántani ahhoz, hogy gazdájuknak bő termést hozzanak.” Ugyancsak Ő írja: „Láthatsz... azután termőföldeket, rajtuk lent, kendert, árpát, búzát, rozsot, kölest, lencsét, babot... törökbúzát (kukoricát), feketerizst (cirok), uborkát, sokféle bámulatos nagyságú pompás dinnyét, répát, murkot, fokhagymát, és egyéb konyhanövényeket, úgymint vöröshagymát, fejeskáposztát, ... óriási, tyúktojásnyi szilvát, körtét, almát, őszibarackot, cseresznyét, és egyéb igen bőven termő kerti növényeket.”

A növénytermesztés, elsősorban a gabonatermesztés

Endrőd a XVIII. században

fejlődésének kedvezett, hogy a XVIII. sz. folyamán kiépültek az ország távolabbi, gabonatermesztésre kevésbé, vagy nem alkalmas vidékeivel (Felvidék, Erdély) a kereskedelmi kapcsolatok. Markovicz Mátyás erről is tudósít bennünket: „A Körös-Maros menti mezővárosok és falvak lakosai általában tavasszal szerzik be az erdélyi határvidék távoli hegyeiből tutajok formájában alúsztatott eladott fát, többnyire szakértelemmel megfont, kívülről agyaggal tapasztott nádfontatú házikóik mennyezetének és fedelének a megácsolásához (kutak falának, kávjának a készítéséhez)... A románok, továbbá Nógrád és Kishont vármegyék lakosai mindenféle faáruval, zsindegyel, léccel, cserépedénnyel, boroshordóval és egyéb eszközökkel szoktak bennünket ellátni, ezen a tájon szerelve be portékákat gabonára...” Külön kiemelném itt Nógrád és Kishont vármegyéket, hiszen a kereskedelmi kapcsolatok kiépülése azokkal a területekkel, ahonnan az újra települő Békés megye lakosai új lakóhelyükre költöztek, minden bizonnyal a régi rokoni kapcsolatok tovább élését is jelzi, s ezek rokoni és gazdasági jellegű kapcsolatok hozzájárultak az újabb telepésrajok Békés megyébe, illetve Endrődre érkezéséhez.

TÍMÁR ANTAL

A KATOLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA

Tanévnyitója szeptember 1-én, vasárnap délután 16 órakor kezdődik az ünnepélyes Veni Sancte misével.

Tankönyvárúsítás az iskolában augusztus 28-29-én (szerda, csütörtök) 8-12, és 13-17 óráig

Hírek Erdélyből

Nagyváradról...

A június 16-án lezajlott önkormányzati választások II. fordulóját sajnos már lapzártá után tették közzé, így azokkal olvasóink csak most ismerkedhetnek meg. Eredmények és kisebb balsikerek jellemezték a második fordulót. Mint ahogy várható volt, a nagyváradai polgármesteri székért folytatott harcban a Demokratikus Konvenció jelöltje Mihai Sturza győzött, Dr. Csapó József (RMDSZ) előtt. Etnikai szavazás volt. A románok részaránya Váradon több mint 60 %. Viszont magyar alpolgármestere van Nagyváradnak, Kapy István mérnök-közgazdász személyében. Több évtizedes hiány után ez is eredmény!

Ugyanakkor Bihar megyében az RMDSZ még 6 polgármesteri helyet szerzett a II. fordulóban, így most 18 polgármesterünk van a megyében (pl.: végig az Érmelléken), továbbá 21 alpolgármesterünk is van.

A megyei tanács vezetői választásánál viszont súlyos vereséget szenvedtünk, habár az RMDSZ-nek van a legtöbb tanácsosa a 41 tagú megyei testületben. A román pártok összefogtak ellenünk, és még az egy alelnöki pozíciót sem sikerült megszerezniük. Ez is az „eredeti” román demokrácia egyik jellemzője.

Ősszel parlamenti választások lesznek, s elnökválasztás is, az RMDSZ jelöltje Frunda György maros megyei szenátor.

A Magyar Reformátusok III. Világtalálkozójáról.

A Világtalálkozó helyszíne a Partium és Erdély volt. Házigazdája: A Romániai Református Egyház, főszerzője maga a Világszövetség. Rendezvényei messze az országhatáron túl terjedtek. A központi ünnepekre augusztus 3-11 között került sor a Királyhágó-melléki, és az Erdélyi Egyházkerületben. Augusztus 11-után, mint tudjuk, Magyarországon, és több utódállamban voltak kiemelt fontosságú események.

Augusztus 3-án Nagyváradon, 4-én Szatmárnémetiben, 5-én Temesvárott, 6-án Nagyváradon, 7-én-8-án Kolozsvárott és Marosvásárhelyen voltak rendezvények, 10-én Sepsiszentgyörgyön voltak a zárőnnepségek.

Az ünnepek ezúttal összekapcsolódtak az 1100 éves milécentenáriummal is. E beszámoló már az ünnepek után kerül olvasóink elé. mégis néhány kiemelkedő mozzanatot, úgy véljük, érdemes olvasni. A történelmi: Kolozsváron cserkésztalálkozó, a kortárs képzőművészek bemutatkozása, földrészek találkozója, helytörténeti vetélkedő, hangversenyek, Kányádi Sándor irodalmi estje. Nagyváradon Lórántffy Zsuzsanna egész alakos szobrának leplezése. Sepsiszentgyörgyön egyháztörténeti kiállítás. Aki ide látogatott és részt vett az ünnepeken megízlelhette a királyi népviseletben tündöklő Kalotaszeg, a végvárak hagyományait őrző Nagyvárad, és a zsinatok emlékeit őrző Szatmárnémeti és vidéke, valamint Nagyszalonta, Gyulafehérvár, Nagyenyed, kincses Kolozsvár, a Székelyföld szíve Sepsiszentgyörgy történelmi levegőjét.

És végül idézzük fel a „Hívogatás és köszöntés”-ből annak befejező sorait: „A Partium és Erdély református népe minden bűne, emberi gyarlósága ellenére a próba és a hűség népe lett. Sok gondunk és nyomorúságunk van, de felfelé nézünk. - „Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem. Az én segítségem az úrtól van, aki teremtette az eget és a földet.” - mondja a Zsoltáros. (Zsolt. 121, 1-2.) Talán ez a mi életünk titka, de összetartó jövőnket is - fölfelé - keressük.”

STARK LÁSZLÓ RMDSZ
ügyvezető elnök

A r a d
megyéből...

A hatvanézes Arad megyei magyarság különböző közösségekben él a helyi adottságoktól függően. Arad városában a megyei magyarságnak körülbelül a fele lakik. A 190.000 lakosú városnak így a magyarság csupán 15%-át képezi. Vidéken a magyarság helységenként más-más arányban él. Vannak általunk tömbmagyar helységek tekintetű települések, ahol a magyar lakosság a többséget képezi. Ugyanakkor sok olyan helység van, ahol a magyarság csupán szórványban él.

A helyhatósági választások stratégiájának kialakításakor ezek adottságokat vettük figyelembe. Mindenképpen olyan eredményt szeretünk volna elérni, hogy evvel biztosítsuk a helyi önkormányzatokban a magyarság számarányának megfelelő képviselőket. Fontos célkitűzés volt, hogy azokban a helységekben, ahol a magyarság többségben van, polgármestert tudjunk bejuttatni. Az alpolgármesteri cím elnyerésében is több helységben voltunk érdekelték.

Az alpolgármestert, a törvény értelmében, a megalakult önkormányzati tanácsok választják meg saját soraikból. Így természetesen nem volt mindegy, hogy milyen arányban nyertünk tanácsosi helyeket az egyes helységekben. (Városokban illetve községekben.)

Igy a szórvány vidéken egy-egy tanácsos bejuttatása a helyi önkormányzatokban komoly eredménynek számított. Pl.: Viliagos, Csermő, Pankota, Borosjenő.

A helyhatósági választások második fordulóját a következő eredményeket értük el:

- Három polgármester juttatunk be RMDSZ színekben Arad megyében, Nagyiratoson, Zerinden, és Nagyperegen.

- Öt helységben nyertünk alpolgármesteri tisztségeket, Aradon, Kürtösön, Pécskán, Zerinden és Nagyperegen.

Számunkra különösen fontos, hogy Arad városában a két alpolgármesteri tisztség közül az egyiket az RMDSZ színeiben bekerült tanácsosunknak sikerült elfoglalnia. A 39 fős megyei tanácsból 4 helyet az RMDSZ színeiben bekerült tanácsosok foglalnak el.

BOGNÁR LEVENTE
RMDSZ ügyvezető elnök

„... megmarad egy diadalmos erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”
Kós Károly 1925.

Önmagát, önmaga identitását kereső, „múltba néző nemzet vagyunk, de múltunk alapos ismerete nélkül, nincs biztos jövőnk” idézem fel Sütő Andrásnak a Magyarok IV. Világkongresszusán elhangzott szavait.

A múltunkba nézünk, időről időre visszanyúlunk gyökereinkhez, hogy egy-egy pillanatra megállva, erőt merítsünk a holnap felé haladtunkban.

De mi az, amiért visszanyúlunk, mi az ami gyermekkorunk pipacsot érlelő, tikkasztó nyarából, a tengelyt akasztó, sokszor térdig érő őszi sárból, a zúzmarás, hideglelős, zimankós télelől, a minden tavasz által meghozott kikeletből üzenetként a ma számára is nélkülözhetetlen, mi az, amit itt, és csakis itt, az Alföld porában és sarában tanulhatunk meg?

Mindenekelőtt a hitet, az emberi tisztességet, a becsületes munkát, a másik ember

Dr. Latorcai János:

Gondolatok egy találkozó éjszakáján

tiszteletét.

Ma, amikor itt maradtok és elszármazottak találkoztunk, emlékeztünk és ünnepeltünk - az édes szülőföld

szerepétől, gyermekkorunk emlékeiből, szüleink áldozat- és példa-vállalásából, elődeink munkájának eredményéből, az endrődi és gyomai szellemiségből töltekeztünk, merítettünk erőt, hogy újabb 1100 évre is legyen indító gondolat, hogy végre összefogott a gyomaendrődi nagycsalád, tágabb értelemben pedig tényleg nemzet lehessünk.

Ezekkel a gondolatokkal köszönöm meg a meghívottak nevében Polgármester úrnak, az önkormányzatnak, a meghívóknak, a művészeknek - profiknak és amatőröknek, kezdőknek és haladóknak - a kedves gondolatot, a felejthetetlen estet, és kívánok valamennyiüknek Gyomaendrődből töltekező, töretlen ívű pályát, Isten áldását!

Nagy munka vót még fijam a nagy-mosás. Minden héten vót mosás, de nagy-mosás havonta egyszer vót. Na erre a nagy-mosásra, hát arra bejárónót fogattunk. Gyűjtöttük a kádba az esővizet, mer' ugye ennek lágyvíz kellett. Előtte este a sok ágy-neműt, abroszt, miegymást beáztattuk, ha fehér ágy-nemű vót, azt külön. Ha meg nem vót esővíz elég, akkor a kút vize, amit Tatád az udvaron fúratott, annak a vize is elég tűrhető vót. Nagymosáshoz kellett a hosszúteknő, dézsa, mosószóda katlan, vagyis üstház, ahun a vizet melegítettük, meg a ruhát főztük, mán améket. Na osztán másnap ugye a nagymosás napján, a beáztatott ruhát kézzel, kézi szappannal két lérül mosta a mosóasszony, harmadik lérül meg kifőzte katlanba, üstházba, zománcos üstbe vagy rézüstbe. Kinek mi vót. Addig kellett alá tüzelni, vagyis addig vót tüzőn, míg felrottyant. Ótán aztán ment az öblítő dézsába, hidegelöbe, majd onnat meg még a kikitőbe. Ezután osztán kézzel kicsavartuk a ruhát, oszt következett a palláson a teregetés, de csak a fehérneműt, lábravalót. A bejáróasszonynak, mosóasszonynak egész évre szólt a fizetése, mán nem emlékszek, hány mázsa búza vót a fizetsége. Nagymosáskor az ebéd olyan vót, hogy az asszony meg legyik elégedve, szerette az italt is, meghát a hasát is, ajjaj még tizórait is kapott. Nahát ótán a vasalást is ü vigezte, faszenes vasalóval. Rígebben szombatonként még takarítóasszonyt is fogattunk.

A nagymosáshoz való szappant is mink főztük. Disznótorkor a szappanyba valót külön gyűjtöttük. A bejáróasszon' Sáfriné Klára nénéd, az főzte, nagyon írtette. Hát a szappanyosba ment a seggevége, az abarólólérül a zsír, mindenféle zsíros hulladék ami került disznótorkor. Megaztán a belfodorzsi is kisütöttük, az is odament. Egy tábla

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport

III.

szappany egy esztendőre szólt, ez vót úgy tiz kila körül. Egy-két, három líre főztük, hogy szíp fehér legyen, több lúgra vettük. Kiöntöttük közbe, a tetejét leszettük, újra visszaöntöttük, osztán szódát, lúgot attak hozzá. Három líre vót a legszebb szappan belüle. Az utolsó kenet - ahogy monták - harmadik főzés után, össze-főztük a lefőlözött lúgokat és valami kis zsiradékot tettek hozzá, valameddig főztük még, ótán dézsába került, összevegyüljön rendszeren, ne legyik tarka. Ótán azt kiöntöttük formába, vagy valamilyen rossz edénybe, de előtte rossz vásznat tettünk bele. Másnapra kisen vót a szappany, ki lehetett borítani. Mindig annyit vágtunk belüle fűrisszel amennyi kellett a mosáshoz. Meghát kézmosáshoz is azt használtuk többnyire. A főzés az úgy ment, hogy legelőször a vasüstbe tettük a lúgot, hamulúgot, vagy szódát, ezt a szódát bótba árulták. Ezután jött bele a zsiradék, a szappannak való. Lassú tüzőn addig főztük, míg el nem rúgta, vagyis hát kivált a szappany. A hamulúgot rígen úgy kiszítettük, hogy tiz liter vízhez attunk 3 kila szitált tiszta fahamut. Ezt osztán másfél órahosszat főztük. Akkor attunk hozzá másfél kanál ótott meszet és még másfélórahosszat főztük. Utána levettük a tüzről, félretettük, hogy ülepeggyen.

Másnap aztán a tiszta folyadékot üvegekbe szűrtük. Az osztán félévig elállt. Ezzel a mennyiséggel három és fél, négy kila zsiradékot főzhettünk ki szappannak.

Magnóról lejegyezte: Cs. Szabó István

Adatközlő: Özv. G/cecil, Nagy Lászlóné 1893. Mezőberény - 1988. Békéscsaba. Volt Gyoma Hősök Emlék útja 57.sz. alatti lakos. szül: Ailer Zsuzsanna

Folytatjuk

Rövid fohász mondtam...

Megható történelmek voltunk tanúi a Szent Gellért ereklye búcsúztatása után.

Kevesen voltunk már, amikor a parkolóban, a mellettünk álló autóból kiszállt egy terepruhába

öltözött fiatalember. Határozott léptekkel indult a templom felé.

Meglepődtem...

Visszafelé jövet megkérdeztük: „Kit keres fiatalember”? Ő csak ennyit mondott: „Mikor itt átutazom,

mindig betérek e kedves templomba, egy rövid fohászra, hisz itt voltam első áldozó.”

Majd beszállt a kocsiába, és elhajtott. Vegyünk példát róla!

U. J.

TÍMÁR MÁTÉ:

Péter-Pál napi elégia

Álmomban markot szedtem
(gyűjtöttem, endrödi szóval),
pacsirta mérte az eget
s aranyban izzott a róna,
pipaccsal, búzavirággal,
vadgalambbal árnyadó fákon,
s tanyai iskola harangján
üzent tovatűnt ifjúságom.

Reuma riasztott jajjal,
s míg a szemem látni se tártam
szíven ütött, hogy az az álom
déliab se a Szaharában:
Araszos búzák, kukoricák,
alig tenyéryni napraforgók,
a térdig kophatna a lábam,
míg tanyát lelnék. Az utolsót!

Csak a szétrostált nemzet
acsarkodó visszavonását,
s izengethet Szent Péter Pálnak,
ugyan ki feni meg a kaszáját?
És a magyarság, jóság, erkölcs,
Meakulpázhsz, álmodozhsz
önmagad s a világ bolondja...

És mégis remélni Péter-Pálkor
félreverő vén szívem bíztat,
mert az, ki nem hisz célra lelni
élet-értelmet szélbe hint az:
Ki Moháccsal, Trianonnal
hát-mögé dobott ezer évet -
Isten nélkül nyoma se lenne! -,
ne féltsük hát a magyar népet!

Tegyük többé önmagunkban,
s míg trilláz a pacsirta-ének
hitessük el a kókadtakkal,
hogy kik küzdenek - célba érnek,
és ne legyen se „Vajon”, se „hátha”,
rubel, se dollár, a kiskésit!
Európának úgy vagy atomja,
ha emberséged magyarul méri!

Álmomban a Polyákkalomnál
szedtem a rendet, és győztem,
Péter-Pál hite aranylott szerte,
s ébredvén a jelenhez nőttem:
Egy hittől higgyük mindahányan,
előre visz nemzetünk útja,
s új kenyérrel, szép emberséggel
használjunk, míg erőnkől futja.

SZENT GELLÉRT NEVÉVEL

Az új katolikus iskola
címere alá...

Velence szülte, s hona lett Csanád,
így rendelte Urunk, a Végtelen,
hajótörötten, Bakony rejtekén,
István-óhajra, Imre oldalán...

Tört liliomból szent lett a tanítvány,
s a tanítóból püspök és apostol,
iskola-rakó, hol pogánylett Ajtony,
népünkkel egy - magyar szimfónián...

Nevét hordozza mártírság-hegye,
s mától itt ékes e szép iskolán,
gyermekeim, nőjetelek velem!

Gyámolítson alkotó Magyarok,
ki keresztet hord szíve homlokán,
s kik közt új ezred Imréje akadhat...

TÍMÁR MÁTÉ

Trodalmi oldal

KUTYATÖRTÉNET

Szuszi 1984. december 14.-én érkezett a New York-i Kennedy repülőtérre, egyenesen a magyarországi Velencéről. Azon a napon pont tizennyolc hónapos volt. Barátságunk már hónapokkal az előtt kezdődött, a szokásos évi hazalátogatásunk alkalmával, amikor a családommal meglátogattuk a velencei tenyészetet. „Szerelem az első

látásra”, de hónapokba telt, míg minden hivatalosan lerendeződött, és végül egy sötét, barátságatlan estén mégis csak lekerült egy óriási kutyaláda a repülőgépről, és az amerikai vámtiszték nem kis csodálkozására, reszketve, félve, szinte sóbálvánnyá meredve a hosszú utazás izgalmaitól, egy igazi magyar komondor kapta meg a hivatalos pecsétet a bevándorláshoz az USA-ba.

Pórázt tettem rá, és adtam neki friss vizet, és kezdtem az elgémberedett izmait egy kicsit „bejáratni”. Beraktuk a már finom kutyaszag illatú autóba (ezzel szoktuk komondorainkat kiállításokra vinni), és elindultunk vele haza.

Napközben a kennelemben volt a többi honfitársával együtt, de délután, amint hazakerültem a munkából, azonnal behoztam a házba, ahol segítettem nekem vacsorát főzni, teríteni, részt vett a mindennapi élet apró-cseprő megmozdulásaiban. Ott volt velem, de csak testben. ...Szomorú volt, lehangolt, és ezt csak egy komondortulajdonos hiszi el nekem, hogy szinte állandóan nedves a pofája a könnyektől. Ez nekem nem volt idegen, én pontosan tudtam, mi a honvágy...

Enni alig volt hajlandó, még a túros csuszából is csak annyit, amennyit a létfenntartásához elengedhetetlenül szükséges volt. Estéről-estére ott ültem vele a konyhában, vacsora után ültünk a földön, meséltem neki, ő a fejét az ölembe fektette, és együtt emlékeztünk a hazai tájakra.

Férjem az úgynevezett magyar szobánkban élte az amerikai férjek törvénytörő életét, nézte a tv-t.

Szuszi lassan kezdett megbarátkozni az új életével, s végre egy péntek reggel már ő is torkaszakadtából megugatta a szemetest. Tudtam: ha már védi az otthonát, akkor kezd ideszokni. Egy szép estén azután, a konyha sarkában, hálás köszönettel végignyalta a képemet (először), és a maga méltóságos modorában besétált a magyar szobába. Nagy szusszanással odafeküdt férjem lábához, és egy csapásra őt választotta gazdájának. A mai napig is nagy a barátság köztük, szemében a férjem a bálvány. (A falkavezér)

Fél évvel később telefonhívást kaptunk. Szuszi tenyésztője és annak kislánya Amerikában jártak, és szerették volna Szuszit is meglátogatni. Első pillanatban

nem örültem az ötletnek, féltettem a kutya nagy nehezen helyre állt lelki egyensúlyát, de nem térhettem ki a látogatás elől. Mi mentünk el a vendégekért, és amikor az udvaron kiszálltak az autónkból, egyenesen a kennelehez mentem, és kinyitottam Szuszi ajtaját. Szuszi hatalmas ugatással vágódott ki és egy mezei nyúl tempójával rohant a látogatók felé. Kb. 20 méterre lehetett tőlük, amikor felvette az ismert szimatot, amire mind a négy lába azonnal földbegyökerezett. Újra mélyet szippantott a levegőbe és még a „függöny” is hátracsapta a szeméből, hogy jobban lásson. Azután lassan odament a látogatókhoz, és miután megbizonyosodott afelől, hogy az orra nem csapta be, hatalmas farkcsóválással üdvözölte régi gazdáját, a kislánynak meg rögtön a nyakába ugrott, nagy puszival üdvözölte a rég nem látott kispajtást.

Férjem csendes szemlélőként állt a háttérben. Szuszi boldogsága és lelkesedése percekig tartott, majd egyszerűen megdöbbenve magát, látni lehetett, hogy keres valakit. Rögtön észrevette a „nagy gazdit”, egy ugrással ott termett nála, és egy határozott komondor-nyögéssel helyet foglalt a cipője orrára éppen szembe látogatóival, minden félreértést kizárva tudtukra adván, hogy ő már csak ide tartozik. A látogatás napokig tartott. Szuszi vendégszeretete és kedvessége világosan észlelhető volt, de amikor búcsúzásra került a sor, és a kofferokat betettük az autóba, a kinyitott kennelekaput nem volt hajlandó átlépni, a vendégeket kísérte el az autóhoz. Tudomásukra akarta hozni, hogy ő ugyan már nem megy sehová, ő véglegesen itthon van.

Fél évvel később Szuszi megszülte első „gyermekkeit”. Nekem Budapestre kellett utaznom. Férjem a nagy lámpalámban segítséget hívott a szüléshez. Szuszi már előzőleg ismerte a tenyésztőt, aki segítséget szeretet volna nyújtani. Addig nem is volt baj, míg az első kiskutya meg nem jelent az ellető dobozban és a tenyész kollega hozzá nem akart nyúlni. Szuszi egy vipera gyorsaságával vágott neki a segítő kéznek, tudomására hozva, hogy az ő kölykeihez senki nem nyúlhat. Csak a férjemet engedte 72 órán keresztül az elletődoboz közelébe, mindent ketten csináltak, amíg Szuszi bele nem tanult az új szerepébe, és már attól sem kellett félni, hogy esetleg rálép öt gyönyörű kis göndörszőrű, kínai szemű csemetéjére.

Tíz nap múlva jöttem haza. Első utam az újdonsült mamához vezetett. Férjem óva intett, hogy ne nyúljak a kiskutyákhoz. Leültem a doboz szélére. Szuszi méltóságteljesen ült a doboz közepén, „szoknyája” alól őt kíváncsi, éppen csak nyiladozó kutyaszempár villogott rám. Megsimogattam, és gratuláltam a büszke mamának, aki szép nyugodtan felállt, legszebb kiskutyáját kiválasztotta, nyakon ragadta, odajött hozzám, és az ölembe pottyantotta büszkeségét. Majd leült szorosán mellém, és az anyák sajátos, cinkos összetartozásával rám nézett, na mit szólsz hozzá?

Szuszi 3 éves korában a kiállításokon összesen 169 komondort győzött le, 25 alkalommal volt fajta győztes. Az őt kölykéből kettő még az első születésnapja előtt champion lett, öregbítve az egyik legrégebbi magyar pásztorkutyafajta jó hírnevét itt, messze az óceán túlsó partján.

ABÓCZKY MÁRIA
RÓZSAHEGYI MARIKA
USA

Endröd központjában különálló, gázfűtéses, hideg-meleg vizes szoba két diáklány részére kiadó. Érdeklődni lehet egész nap. Gyomaendröd, Fő út 8. sz. alatt. Telefon: 386-138

A KDNP Gyomaendrödi Szervezete értesíti tagjait, hogy a legközelebbi taggyűlést szeptember 2-án tartjuk, a szokott helyen, a szokott időben.

Mivel sok megbeszélni valónk lesz. tudvalevőleg ősszel tisztújításra készülünk. Kérjük tagjaink feltétlen megjelenését.

Vezetőség

ÓRAJAVÍTÁS !

Minden szerdán a STOP butikosor drogéria üzletében.

Óráját megjavítja Gálfi László órásmester.

Nem kell a szerdára várnia! Óráját bármikor leadhatja a drogériában.

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (66) 311-422

VARJU ELEK

Építész-üzemmérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendröd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés
Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés
AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

VÁROSUNK, Gyomaendröd -

Megjelenik havonta.

Kiadja: A KDNP Gyomaendrödi Szervezete,

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc,

5502 Gyomaendröd, Damjanich u. 15.

Tel., Fax: (66) 386-323

- Szerkesztők:

Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István,
Czibulka György, Gellai József, Hornokné
Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz
Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János,
Vaszkó Irén

Felelős Kiadó:

Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI

MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült:

Pelyva házinyomda, Gyomaendröd, Fő út 81/1

**ÍGY ÉLHETTEK ELŐDEINK
A NONFOGLALÁS KORÁBAN**
(Néprajzi fotók Közép- és Belső-Ázsia népeiről)

KUNKOVÁCS LÁSZLÓ

Balogh Rudolf-díjas fotóművész kiállítása
a Nemzeti Történeti Emlékparkban
a Magyarok Világszövetsége pavilonjában

ÓPUSZTASZEREN

1996. augusztus 17.-től szeptember 15.-ig.

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútorlap, igény szerint méretre vágjuk, él fölíazzuk.
- Osztyályozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.

Telefon: 66/386-891

66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)
bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútor közvetlenül a gyártól!

Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi bútor kft. és
még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ülő garnitúrák 60.000-tól
- francia ágyak 34.000-től
- szalon garnitúrák 59.000-től
- kis bútorok 1.000-től
- műanyag asztalok 2.150-től

ÚJ! Fém székek, asztalok, nagy választékban!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.

tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETHEZ IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 05-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

Középfokú angol nyelvvizsgálóval
korrepetálást vállalok.

Bukva Csilla
5502 Gyomaendrőd
Baross u. 27.

**JÚNIUS 30-ÁN ESTE 6 ÓRA KÖRÜL VALAKI
BECSONGETETT A KATOLIKUS ISKOLÁBA, S A
SZÉL ÁLTAL LEFÚJT PÁPAI ZÁSZLÓT BEADTA,
HOGY EL NE VESSZEN. KÖSZÖNET ÉRTE AZ
ISMERETLEN TRABANTOSNAK!**

AZ ÉN CSALÁDOM HONFOGLALÁSA

Ismerik-e gyermekeink a saját családjuk történetét?

Senki nem vonja kétségbe, hogy igen fontos, és a további

tanulmányaik során nélkülözhetetlen ismeretekhez jutnak a gyerekek az általános és középiskolás tanulmányaik során. Történelemből pl. megismerkednek a Bourbonokkal, az Anjou család történetével, a Habsburgokkal. De vajon ismerik-e saját családjuk történetét? Nyilvánvaló, hogy ez nem annyira az iskola, sokkal inkább a család dolga volna.

Az én családom honfoglalása c. várostörténelmi pályázatra sok szép munka érkezett be. A dolgozatokon látszik, hogy a gyerekek szívesen, szeretettel írnak a családjukról. A második feladatcsoportban ilyen munkára bíztattuk a gyerekeket: Tudd meg, honnan és mikor költözött a család ide! Tudd meg a családod nevének jelentését!

A gyerekek közül sokan igen komolyan vették a feladatot, kérdezték a szülőket, nagyszülőket, néhányan még könyvtárban is kutakodtak. Kérem engedjék meg, hogy a legérdekesebb válaszokból közöljünk néhányat. Olvasgatás közben ne felejtse el, hogy a dolgozatokat 8-16 évesek készítették.

„Amikor az öcsém megszületett, azon a nyáron nagyapám öccse látogatába érkezett, és kaplunk tőle egy papírt, hogy ez a mi családfánk, és őrizzük meg. Ha nagyobbak leszünk, és érdekel a dolog, folytassuk a kutatást. Anyukám gyakran mondogalja, hogy a világon legfontosabb dolog a család. Ezt ő még a szüleitől hallotta, és minket is erre akar tanítani. A családkutatás ötlete Vincze Zsiga bácsitól ered, aki anyai dédnagyapám öccse volt. 1962-ben írt egy könyvet a Vincze családról. A kutatást nagyapám öccse Lajos bácsi folytatta és egészítette ki, így a Vincze család története 1761-től, az első gyomai Vincze hivatalos anyakönyvi bejegyzésétől napjainkig ismertté vált. Kedvet kaptam én is, a példák alapján szeretném folytatni családom történetének kutatását.

Dédszüleim apai ágon: Gottfried József - Dr. Jakó Endre.

Apai nagyapám sajnos már nem él, de egyszer ő mesélte, hogy a Gottfriedok Hollandiából érkeztek, és telepedtek le Magyarországon. Dunántúlon több ilyen nevű család él. Nevem német eredetű, és ma is használatos német területen. Gott = Isten, Fried(en) = béke, Gottfried = Isten békéje, vagy isteni béke.

Dr. Jakó Endre Nagy somkúton (Románia) volt fősztolgabíró a háború előtt. A háború idején Németországba menekült családjával. Földjeiket elvették a háború után, de ő mindenképpen haza akart jönni...Csengerben telepedett le.

Dédszüleim anyai ágon: Vincze Lajos - Bíró Endre

Ők az 1700-as évek elején jöttek a Debelcsányi puszta felől, mint fuvarozók (Belgrádtól keletre). Az 1710-es évek elején inayaföldöket osztottak szét Gyomán. A földet kimérő mérnököt őseim fuvarozták, és ennek fejébe kaptak 6 fertály tanyai földet...Dédnagyapám a gazdálkodást felhagyta és a vasúthoz szegődött, beköltözött a faluba...

Nagyapám, Vincze Endre szintén vasutas lett.

Keresztnevek a családban: leggyakoribb férfinev: László(6), Endre (4), Sándor (4).

Leggyakoribb női név: Erzsébet (6), Mária (4). (Gottfried Sándor, Kner Imre gimnázium)

„A Gellai név valószínűleg a származási hely nevéből alakult ki. Gerla - Gerlai - Gellai. A középkorban két Gerla nevű helység létezett. A mai Békés megyei Gerla lal határában volt Al-Gerla, az Arad megyei Borosjenő mellett pedig Fel-Gerla. A Békés megyei Gerlát 1259-ben említik először Gurla néven. Nevét a szláv grlo (gorlo = torok) szóból eredeztetik. De olyan származtatás is található, mely a Gerlach német személynévből történt kialakulás. A település középkori földesurai az Ábránfyak híres monostora után Gerlamonostorának is nevezték.

Endrődön a Gellai név 1759-ben-ben tűnik fel először. Gellai János az első, aki meglepészik a községben.

A XV-XVI. századi Gerlay, Ghellay nevek viselői nemes emberek voltak. A XVII. századi Gellaiak viszont Endrődön jobbágytelken gazdálkodtak, s jogilag is jobbágyok voltak. Bár ettől függetlenül nem kizárt a nemesi származásuk sem. Amolyan „bocskoros nemesek” lehetnek, akik a földesúr felé letagadták nemesi származásukat, ugyanis a telepítő földesúr nem szívesen fogadott birtokára nemes embereket, mert azoknak különböző kedvezményeket jártak volna. Így nem elképzelhetetlen, hogy nemesi családból származunk Gellai részről.

Gellai nagyapám azt mondta, neki úgy mesélték az öregek, hogy a Felvidékről „jöttek” valamikor 400 évvel ez előtt. Ő itt született a Fazekas-zugban. A nagyapám családja Kondorosról költözött ide, amikor itt osztották a földet. Az elsők között voltak, akik 1900-1901-ben itt tanyát építettek. Nagymamám édesapja Rigajoson, édesanyja a Simai-zugban lakott. Nagymamám 1924-ben született Rigajoson Szmola Imre és Gyuricza Mária egyetlen gyermekeként. 1935-ben magyarosították a nevüket. Erre azért volt szükség, mert a Szmola nagyapám a MÁV-nál dolgozott, mint váltókezelő, és csak úgy kaphatott meg egy magasabb beosztást, ha „igazi magyar ember”. Márpedig egy olyan lótnéval, mint amilyen a Szmola, nem lehetett igazi magyar. Így lett a Szmolából Szekeres. Amikor nagyapám és nagyanyám összeházasodtak, a Fekécs-tanya volt az otthonuk, édesapám itt született. Ezután a rigajosi birtokra költöztek a Szekeres (Szmola) tanyába. 1970-ben költöztek be a faluba nagyszüleim. A házat 1969-ben vették meg a Csókási-zugban...” (Gellai Réka, Mezőberényi Petőfi Sándor Gimnázium)

„Apai nagyapám Porubcsánszki Sándor volt. A Porubcsánszkiakat más néven Baginak

HELYTÖRTÉNET

nevezik, mert egy Bag nevű községből származtak.

1910 október 18-án született dédunak, Bálint András, Szovátán, ott élt 7 évet. Az első világháborúban elvitték az apját katonának, aki

meghalt a harctéren. Árván maradt, ezért nagynénje örökre fogadta, és elvitte Nagyváradra, ott egy mezőhegyesi suszternek adta örökbe. Így került az én dédnagyapám Magyarországra.” (Porubcsánszki Dóra, Rózsashegyi Kálmán Ált. Isk.)

„Édesanyám családja: Beinschrötok: Nagyapám Berényire változtatta a nevét. Valamikor bevándorol német ajkú svábok voltak, de a nagyapám, dédapám, úkapám már Gyomán születtek. A dédapámék még egymás között otthon németül beszéltek, de nagyapám már csak értette ezt a nyelvet. A Berényi családnév helynévből származó vezetéknev. Törzsi név: Berény, ebből lett helynév, ebből az i képzővel családnév - onnan származó.

Anyai nagymamám édesanyja és családja 1920-ban Töszegről költöztek Gyomára s jobb megélhetésben bízza. Ők fazekasok voltak. Anyai nagyapám édesapja, déd- és úkapja, azok mind Gyomán születtek. Ők kézművesek voltak: kerékgyártó, bográn. Ők Szatmáriak. Ez a név is helynévből származhat.

Édesapám családjából a Vaszkók endrődi születésűek. Ők és dédszüleim, mind Öregszőlőben születtek. A család 1941-ben költözött Gyomára a jobb megélhetés reményében. Édesapám Gyomán született, én pedig már Gyomaendrődön. A Vaszkó név jelentését nem sikerült megtudnom.

Apai nagymamám és családja, a Kónyak Dévaványáról kerültek Gyomára 1940-ben. Erről a részről Ők és dédszüleim mind dévaványai születésűek. Az úknagyanyám a falu egyik leggazdagabb lánya volt. Sajnos, mire dédapám felnőtt, a család elszegényedett. A Kónya név jelentése: csapott fűlű. Törökországban található ilyen nevű város, hazánkban pedig több ilyen nevű virág van.” (Vaszkó Virág, 2.sz.Ált. Isk.)

„Családnévem: Weidmann, jelentése: vadász.” (Weidmann Edit, 2.sz.Ált. Isk.)

„A két Kruchió fivér 1526-ban vándorolt be Olaszországból Magyarországra szoldatoskatonaként. Az egyikük rendkívül magas, 202 cm-es volt, és hatalmas erővel rendelkezett. Kardját 5 kg-mal nehezebbre és 25 cm-rel hosszabbra készítette, mint egy átlagos kardot. Táltos nevű fekele mén lova bőrpáncélban harcolt, s tudott két lábón járni. Krutsó Komádiban fejezte le a török vezért, jutalmul birtokot kapott és nemesi rangot. Ettől fogva Nemes Komádi Krutsó nevet használta...A két testvér együtt élt Komádiban, mindketten családot alapítottak. Utódaik innen széledtek szét az ország különböző pontjaira. Pl. Monorra, Gyömrőre. Gyomára 1775-ben jött a Nemes Krutsó egyik leszármazottja...Dédapám, Kruchió Sándor Gyomán született 1900-ban” (Nagy Szilvia, Kner Imre Gimnázium)

„Apai részről Cs. Nagy: a múlt századi iratok alapján a Cseh Nagy rövidítése. Anyai részről Ricsey: Ricse falunév, olyan hely, ahol árok van. Szláv szó. A családi hagyomány szerint Türricséről származnak őseink (Szabolcs-Szalmár-Bereg megye). „ott a hol a kis Túr siel beléje.” (Cs.Nagy Ágnes, 2.sz. Ált. Isk.)

„Gonda: egyházi személy, a Konrad rövidülése, becézése. Marjai: Marja Bihar megyében lévő város +i képző.” (Kulik Zsuzsa, 2.sz. Ált. Isk.)

„A Pintér szó királyi hordókészítő mesterséget jelent. Pintér nagyapám eredetileg Pfeiffer volt, de 1944-ben megváltoztatta a dédnagyanyám, hogy munkát tudjon vállalni.” (Pintér Márta, 2.sz. Ált. Isk.)

„A családi szájhagyomány szerint 1735-ben egy nagyobb telepítés során került Mezőberénybe Wittenberg környékéről egy Braun testvérpár, akikől a Barun család is származhat.” (Murányi László, Rózsashegyi Kálmán Ált. Isk.)

„A Kurillák valószínűleg az újratelepüléskor jöttek be. Ez a név eredetileg a latin curil-lából származik. Édesanyám neve Dinya Ilona. A Dinya foglalkozást jelent.” (Kurilla Zsanett, Rózsashegyi Kálmán Ált. Isk.)

„Polányi: Polányi helynév +i melléknév képző. Szilágyi: Szilágy történelmi táj Romániában. Zsombok: kiemelkedő halmocska, lápföld. Bálint: egyházi személynév.” (Czikelly Csilla, Rózsashegyi Kálmán Ált. Isk.)

„Kovácsna család: A család Erdélyből származik, valószínűleg innen ered a Kovásznai név is. A szó a szláv kvaszna vadából jött létre, aminek a jelentése kovászos víz. Ez kezdetben egy kis patak neve volt, később egy városé, majd a megyéé. Úkapámék Szalmárnémetiből költöztek Jánra, ahol megismerkedett úkanyámmal Varga Ráchellel, aki kismemesi származású volt. Egy ladában őrizte az ezt bizonyító levelet. Már nagyon régi volt, az írás is alig látszott rajta, a hajlás mentén pedig be-be volt szakadozva. Felismerhető volt az 5 cm átmérőjű pecsét. Ezt mutogatta unokáinak mindig, amikor meglátogatták őt. Nagyon óvatosan hajtogatta szét, nehogy sérüljön. Ez mindig nagy szertartás volt számára. Rövid ideig nézhettek csak, aztán összehajtogatta és óvatosan beletette a ládába, amelyet bezárt, hogy senki hozzá ne férjen. A láda fából készült, a fedele belső oldalára pedig két kutya volt festve, alattuk szelindek felirattal.” (Kovácsnai Klára, Kner Imre Gimnázium)

Remélem, az idézett részletek meggyőzték az olvasót arról, hogy a fiatalok érdeklődnek saját családjuk története iránt, fontos nekik a hovatartozás. A felnőttek dolgozzanak, hogy ezt az érdeklődést segítsék.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 9. szám

1996. szeptember

TOMPA MIHÁLY:
FECSCKE, GÓLYA

Téve hosszú terhes utat
- Melyet a vándor is megunhat, -
Kikeletkor megjövétek!
Rongyos, szennyes volt a fészek...
Ezt a dolgot hozni jóra:
Volt az első fecske, gólya
Úlni aztán a tojáson,
Lesve, várva, hogy kivágjon,
Majd nevelni a családot,
Mely öt, hat tagból is állott,
Védni, gondoskodni róla:
Munka volt ez fecske, gólya!
S a kicsinyek, hogy kiszálltak,
Vége lön az enyhe nyárnak;
S míg a haraszt meg nem csördül:
Útra keltek seregestül...
No biz ezért fecske, gólya
Ide se jöttetek volna!

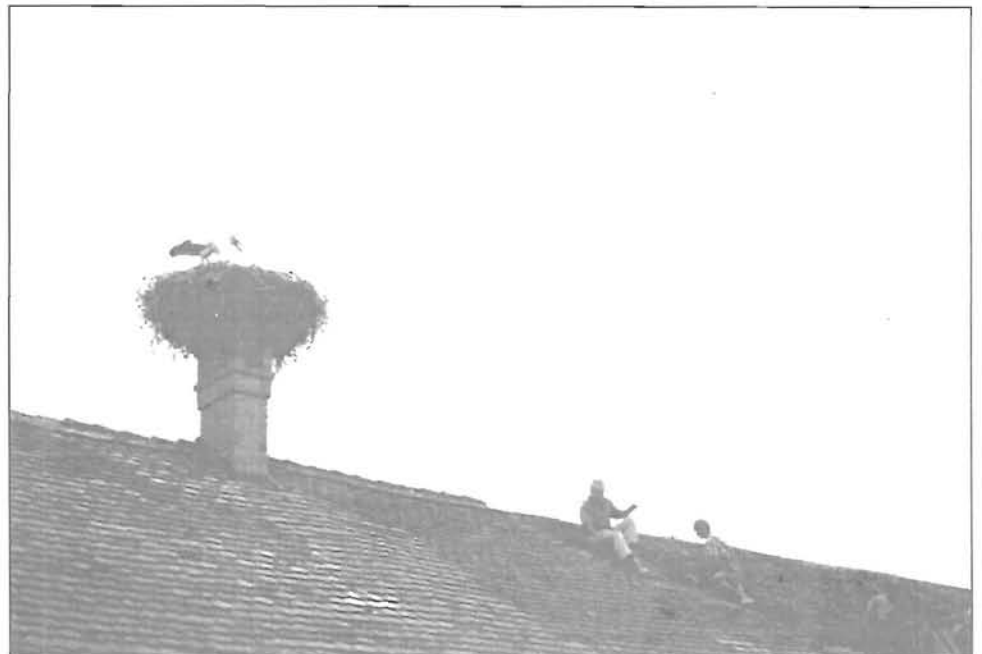
Megjelent 1878-ban a Magyarország és
a Nagyvilág c. hetilapban.

A gólyák szelíden és nagy érdek-
lődéssel figyelik a tájház tetejének
rendbehozatalát.

„Reményünk Krisztus!”

II. János Pál pápa 2. magyarországi útja
szeptember 6. péntek - Pannonhalma
szeptember 7. szombat - Győr, Ipari Park

Önnek joga van tudni...

hogy a Magyar Köztársaság Kormányának tevékenysége 1994 júliusától, 1996. júliusáig terjedő időszakra írásban is értékelésre is került. A Kormány kiadta a saját önértékelését „FÉLIDŐBEN” címmel. Ez az írásos anyag 112 oldal, aminek közzétételére sem módunk, sem szándékunk nincs, de néhány gondolatot kiragadva, és azt idézve közreadjuk olvasóinknak.

A bevezetőben írják: „A kormány programja és első kétéves munkája az országgyűlési képviselő-választásból legerősebben kikerült két párt: a Magyar Szocialista Párt és a Szabad Demokraták Szövetsége politikai megállapodásán alapult. Ez a koalíció a demokratikus baloldal és a polgári közép-erő széles körének egyezsége Magyarország felemelkedésért. Az 1994. július 15-én megalakult kormány elkötelezte magát a meghatározó politikai erők által 1989-ben eldöntött átalakulás, a magántulajdonon alapuló piacgazdaság, a szociálisan érzékeny állam, a hatalom-megosztás, a parlamenti demokrácia, a nemzeti függetlenség, a határon túli magyarság támogatása és az európai intézményekhez való csatlakozás mellett.”

Hogy ezekből az elhatározásokból 2 év alatt mit sikerült megvalósítani, és egyáltalán ebbe az irányba halad-e a politika, ezt pártállástól függetlenül minden kedves olvasó saját szubjektív értékítéletére bizzuk.

Az értékelő anyag befejező részében ismertetésre kerül néhány adat, valamint a közvélemény-kutatást végző SONDA IPSOS a lakossági véleményeket summázó vélemény:

„A vizsgált időszak során az emberek mindvégig annak tulajdonították a legnagyobb jelentőséget, hogy a kormány jó irányba vigye az ország gazdaságát, és erőfeszítéseket tegyen a szociális gondok enyhítésére. Ugyanakkor a kabinetnek éppen ezeken a területeken végzett munkáját keveslik. - elvárásaihoz képest - leginkább különösen a szociális problémák megoldására irányuló kormányzati intézkedések bizonyultak az idő előrehaladtával mindinkább „alulexponáltak”. Ennél kisebb mértékben, de ugyancsak negatív előjellel növekedtek a lakosság és a kormány preferenciái közti különbségek, olyan, a lakosság által fontosnak ítélt területeken, mint az agrárgondok kezelése, a jó légkör megteremtése az országban, valamint a szavahihetőség. Ez utóbbi három szempont esetében a „preferenciaolló” kinyílását döntően a kormány tevékenységében érzékelt hangsúlyeltolódások eredményezték. A lakossági

közvélemény szerint a kabinet nem a fontosságuknak megfelelő súlyt fektetett a feladatkörökre. Az összesített index lassan tovább süllyedve 1995 második felében érte el mélypontját, az idei évtől kezdve viszont folyamatos emelkedés figyelhető meg, de még ezzel együtt sem sikerült elérnie, jelenleg az 1994-es szintet.

A kormány céljai között szerepelt a társadalmi-gazdasági megállapodás megkötése az Érdekegyeztető Tanáccsal. Az egyeztetések hosszú tárgyalássorozat után zátonyra futottak, csak részeredményeket tudtak elérni, és folytatódott a folyamatos párbeszéd.

A gazdaság teljesítményét bemutató számadatokból:

	1993	1994	1995	1996
Bruttó adósság állomány	4,6	28,5	31,7	
				milliárd USA dollár
Devizatartalék	6,7	6,8	12,	
Bruttó átl. kereset vált. az előző év százalékában	21,9	24,9	16,8	21-22 %
Nettó átl. kereset az előző év százalékában	17,7	27,3	12,6	19-20 %
Fogyasztói árindex vált.	22,5	18,8	28,2	22-24 %
Munkanélküliségi index	12,6	10,9	10,9	1,5 %
Munkanélküliek száma	550.000			480.000 fő
Költségvetés egyenlege	-181,5	-255,2	-160,8	
				milliárd forint
Költségvetési egyenleg privatizációs bevétel nélkül	-182,4	-277,2	-307,5	
				milliárd forint

Még egyszer hangsúlyozzuk, hogy a fenti megállapítások, és szám adatok a kormány által készített önértékelő anyagból származó kiemelések, idézetek.

Így néz ki összességében a gazdaság, és mindenki a saját tapasztalatából tudja, érzi, hogy hogyan élte meg az elmúlt 2 év eseményeit, amelyek a lakosság életszínvonalát, közbiztonságát és egyáltalán a létét érintette.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

A KDNP Gyomaendrődi szervezete, tagsága és szimpatizánsai részére, július 6-án nyáresti vacsorával egybekötött találkozót szervezett, a birkapörkölt mellett kinek-kinek szalonna sütésre is lehetősége nyílt. Fényképeink a vacsoráról készültek.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

A bajnokság befejezése után rövid szünet volt, majd újra benépesült a ligeti pálya. Közben működésbe lépett a helycsere. Jöttek mentek a játékosok. Sajnáljuk az elmenőket: Dobó, Forgács, Oravec, Tóth Zsolt Gyomára mentek. Az utóbbi véglegesen Szarvason állapodott meg. Békéti Szolnokon folytatja. Kondorost erősítik: Bukva, Balázs L., Kéki, Pataki.

Gyomáról jött: Gubucz, akitől a szervezésben várunk sokat, Dian és Mester is új arc.

Az IFIK sorából lépett előbb: Kóvágó, Hornok...

Paulik János vezető edző irányításával 20-as keret készülődött. Az edző mérkőzések eléggé kiforratlan képet mutattak. Volt minden féle eredmény.

A kezdésre viszont elszánt, lelkes hangulat lett úrrá a játékosokon. Szerencsére Bócsik teljesen rendbe jött, Balázs Zsolt is hamarosan harc képes lesz.

Cél: a dobogó valamelyik foka!

Ilyen előzmények után zajlott le a hazai 400 fős közönség előtt a nagyszerű bemutatkozás. Augusztus 10-én a jó játékerőt felvonultató KAMUT ellen parádés játékkal, 5:0 -ás győzelemmel mutatkozott be az átszervezett csapat.

Halász (Nagy S) - Karácsony - Katona, Lipták, Sárosi - Tóth M. Gubucz, (Dian), Hegedüs, Bócsik, Mester (Illyés), Janis. A remek partnerekre talált Janis 3, Bócsik és Mester 1:1 alkalommal talált az ellenfél hálójába.

Augusztus 17-én a megyeszékhelyen a MÁV vendégei voltunk. Alaposan visszaéltünk a vendégjoggal. Már az első részben 3 góllal ajándékoztuk meg vendéglátóinkat. A második félidőben „bedobták a törölközőt”. Hét nullával végződött. Rendkívül tetszetős volt a játék. A védelem brilirozott, a csatárok csillogtak. (Illyés, Janis, Mester, Bócsa...sorolható lenne az egész garda. Szép volt, fiúk!

A nemzeti ünnepet majdnem elrontotta a

FELHÍVÁS

Az '56-os forradalom és szabadságharc emlékére, a 40 éves évforduló alkalmából közadakozásból a Hősök terén

KOPJAFÁT

kívánunk felállítani, hogy a Hősök tere kegyeleti emlékhelyei közül ne hiányozzék az '56-os forradalom és szabadságharc áldozatainak emlékműve sem. Az emlékoszlopot Szonda István tanár úr készíti el. Kérjük mindazokat, akik segíteni tudnak, az emlékmű költségeihez járuljanak hozzá. Adományait előre is köszönjük, melyeket a KÖZÖSSÉGI HÁZ-ban Hornokné Németh Eszterhez kell eljuttatni.

Az emlékművet adományainkkal eddig segítették:

<p style="text-align: center;">Császár Ferenc Császárné Gyuricza Éva Dinya László Gellai József Gombkötő Judit Gyuricza Csaba Gyuricza Irma Ildikó Gyuricza Sándor</p>	<p style="text-align: center;">Iványi László Lizák Istvánné Marsiné Giricz Erzsébet Márton Gábor Rózsahegy Kálmán Áit. Iskola vezetője, tanárai és dolgozói Vaszkó András</p>
--	---

Hornokné Németh Eszter

Játékvezető. Magához ragadta a főszerpet. Füttművészetével kívánt kitűnni. A gyenge vezetést hét sárga lappal takarta. Szinte csírájában megműftotta

minden kibontakozásunkat. Később Elek is kapott négyet. Még így is két góllal elhúzott a Barátság. A „tizenkettedik” ellenfél nem adta fel. A második felvonásban jogtalan tizenegyesrel, majd az idegessé vált játékosaink hibájából származó bakiból egyenlítettek. Vérszemet kapott Elek. Kiméretlenül, elszántan rohmoztak a Karácsony kiválása után érezhetően meggyöngyült védelem ellen. A befejezés előtt 3 perccel Bócsik remek fejeése térdre kényszerítette az ellenfelet. 3:2

Következett Doboz: 2:3

A táblázat kezdete:

1. Endrődi Barátság 4 4 -- 18 : 4 12.

CSAK ÍGY TOVÁBBI!

Az IFIK is pontokhoz jutottak lelkes játéku győzelemmel.

A 60 éves találkozó

(cikkünk a 11. oldalon)

A Katolikus Iskola hírei

Szeptember 24-én, Szent Gelért püspök, az iskola leendő védőszentjének ünnepén, délelőtt festménykiállítás ünnepi megnyitója lesz. Prokop Péter, Rómában élő festőművész megajándékozta iskolánkat néhány alkotásával.

Október 5-én, szombaton délután lesz kápolnánk szenteljője, és az iskola névadó ünnepsége - az ünnepi misét Gyulay Endre püspök úr celebrálja.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérső szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egygel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egygel, hogy szent szülőföldünknek adósa sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Sokaknak ez a név már semmit sem jelent. Talán csak annyit, hogy a Miska a Mihály beceneve. De vagyunk, és élünk még sokan, akik, ha kiejtjük ezt a nevet, megjelenik előttünk gondolatban az okos, szelíd, józan parasztember, aki csizmában, irhabundában és kucsában halad az utcán, meg-megállva. Kezet ráz valakivel, pár szót váltanak, s indul tovább a következő személyhez, reményt és biztatást adva a hozzáfordulóknak.

Miska bácsi pedig nem más, mint Vaszkó Mihály volt országgyűlési képviselő, a Független Kisgazdapárt alapító tagja, akit az utódpart szinte teljesen elfeledett, még itt a szülőfalujában is. Ezért ezt az írást az Ő emlékének szánom.

Vaszkó Mihály, ha élne, 99 éves lenne. 1975-ben távozott el az élők sorából, az Úr magához szólította. Ezért nem érhetette meg azt a politikai fordulatot, melyet egy életen keresztül várt.

Vaszkó Mihály középparaszti család hatodik gyermekeként korán belekóstolt a sivár és küzdelmes paraszti sorsba, mely ellen gyermekkorától kezdve lázadott. Ezek az érzések, ahogyan nőtt, fejlődött, csak erősödtek benne. Azt már fiatal korában is világosan látta, hogy ezen a paraszti soron változtatni kell. Tudta is, hogy miként, csak az odavezető utat kereste. Hamarosan azt is megtalálta, amikor megjelent a politikai palettán Bajcsy Zsilinszky Endre, de még inkább Féja Géza, akinek „Viharsarok” című könyve jelentette számára a helyes irányt.

Mindkettővel kapcsolatba lépett és szoros barátság alakult ki közöttük, olyannyira, hogy Féjával keresztkomák lettek, Zsilinszky pedig kortesévé nevezte ki, (ma kampány menedzsernek hívjuk). Így, mint kortese részt vett a híres tarpai választáson unokaöccsével Vaszkó Ambrussal. Tudvalévő, hogy a karhatalom megakadályozta ezt a választást. (Miska bácsiék is ruhájuktól megfosztva, a határban lévő madárijesztőktől kölcsönvett gúnyába érkeztek haza, hogy folytassák a harcot a hatalom ellen.)

A békési kisgazdák zászlóbontása után B. Szabó Istvánnal szervezték a megyében a Kisgazda Pártot. Ez időtájt csatlakozott hozzájuk Rác Lajos is, a későbbi gyomai országgyűlési képviselő.

1935-ben újabb kudarcot hozott a választási kampány, és ez már t szülőfalujában játszódott. A megrendezett választási gyűlés szétverése 8 halottat és sok sebesülést követelt. Ez a tragédia nagyon megrázta Miska bácsit, és visszavetette a párt fejlődését is. Ugyanis a hatalom minden megmozdulást betiltott. Ez így ment a háború végéig. Vaszkó Mihály mindvégig megfigyelés alatt állott a hatóságok által.

1944 végén már Debrecenben találjuk az Ideiglenes Nemzetgyűlés tagjaként, majd 1945-ben országgyűlési képviselőnek választották. Tekintélyes tagja és szószólója volt a paraszti képviselő csoportnak a parlamentben és a párton belül is. Számtalan interpellációban ostromozta a belügyminisztert. Leghíresebb interpellációi közé tartozott a szentesi rendőrkapitánynak a kommunisták általi meggyilkolása, amiért Rajk is megfenyegette. Nem szavazta meg az iskolák államosítását és a fakultatív hitoktatási törvényt, inkább lemondott mandátumáról. Ilyen elhatározásra is csak becsületes és hithű ember képes.

Hazajött és visszavonult a nyilvános politikától, de Rákosi továbbra is üldözte. Ekkor kezdődött igazán zaklatott élete; börtön és internálótáborok. Még amikor a Földjavító Vállalatnál kubikosként dolgozott - amikor nem volt internálás alatt - sem hagyták békén! Mégis, vig kedélyű ember lévén, ezekből az esetekből is humort csinált. Megvetette, kinevette ördöit.

Tudott dolog volt, hogy közte és Csernus Mihály főpap között kutya-macska barátság volt. Mivel az egyik ellenzéki, a másik kormányparti volt. Sokszor úgy elfajult közöttük a vita, hogy Csernus dühében vörös Vaszkónak nevezte.

Az oroszok bejövetele után Csernust lefoglák és népbíróvá állították, ám csodák-csodájára nem akadt védelmére egyetlen tanú sem.

Csak vádló tanúk jelentek meg, olyanok, akiket a kommunista párt oktatót ki a tanúvallomásra, tehát rágalmozók. Miska bácsi is részt vett a tárgyaláson, de nem mint tanú. De amikor hallotta a sok-sok rágalmozást, mint országgyűlési képviselő szót kért. Elmondta, hogy bár a vádlott sok hibát követett el, de ezek a hibák mind eltörpülnek azok mellett, amiket a községért tett, és egymás után söpörte le azokat a vádak, amelyekkel a csöcselék „Feszítsd meg”-et kiáltott. Az Ő védelmének volt tudható, hogy Csernus csak pár hónap bűntétést kapott.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc idején sem lépett elő, hogy követelje jussát és az Őt megillető rehabilitációt. Amikor a sok megalázott és kifosztott emberekben feltört az elkeseredés és lincshangulattá változott, félt, hogy vér fog folyni. Érte küldtek, hogy csillapítsa le a hangulatot. Amikor Miska bácsi a tömeg elé állt, azt tehetitek meg azt, amire készültök, mert ha megteszitek, hasonlókká váltok azokhoz, akiket büntetni akartok. A tömeg újra hallgatott rá, és így Endrődön vér nem folyt! Még egy pofon sem csattant el! Ám nem ezt tették a palkányok, akiknek sokszor életét mentette meg, mert alig verték le a forradalmat, Miska bácsit letartóztatták, és börtönbüntetésre ítélték. Senki sem jelentkezett, hogy mellette szóljon, hogy elmondja, az életüket neki köszönhetik. Letöltötte büntetését, de utána már nem lépett többé a nyilvánosság elé. Átvette az egyház világi vezetését, kijárta, hogy az endrődi templomot műemlékké nyilvánítsák, és így a háború okozta károkat helyreállíthassák. Az új harang öntéséhez ő szerzett anyagot.

Sokat mondhatnék még emberi nagyságáról, helytállásáról, de akik ismerték, tudják életpályáját, akik nem ismerték, ezekből a rövid életképekből véleményt alkothatnak róla.

Sokszor keserűség tölti el lelkemet, mikor olvasom egyik-másik utcanevünket (Micsurin, Dobi...) de sehol nem látom Vaszkó Mihály nevét! Ezt az alkalmat felhasználva javasolom az Önkormányzatnak, hogy az endrődi városrészben a volt Stefánia utcát nevezzék el Vaszkó Mihályról, hiszen innen indult politikai pályafutása. Javasolom továbbá az utódpartnak, hogy gyűléseiken emlékezzenek meg róla, hogy élt itt egy kisgazda képviselő, Vaszkó Mihály, aki példát mutatott emberségben, becsületességben, aki a szó szoros értelmében volt kisgazda.

Ezt az írást az Ő emlékének ajánlom, mert tudom, hogy mennyire szüksége volna hazánknak ilyen gerinces, igaz magyar emberekre!

VASZKÓ ANDRÁS

MISKA BÁCSI

Katolikus Krónika

SZEPTEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

Szeptember 8. vasárnap: Kisboldogasszony
 Szeptember 12. csütörtök: Szűz Mária neve
 Szeptember 14. szombat: A Szent Kereszt felmagasztalása
 Szeptember 21. szombat: Szent Máté apostol és evangélista
 Szeptember 24. kedd: Szent Gellért püspök és vértanú
 Szeptember 27. péntek: Páli Szent Vince áldozópap
 Szeptember 29. vasárnap: Szentírás vasárnapja
 Szeptember 30. hétfő: Szent Jeromos áldozópap és egyháztanító (bibliafordító)

II. JÁNOS PÁL PÁPA ISMÉT
MAGYARORSZÁGON

Győr – Ipari Park, 1996. Szeptember 7.

Kedves Paptestvérek, Kedves Hívek!
 Egyedülálló történelmi esemény színhelye lesz a Győri Egyházmegye: Szentatyánk, II. János Pál pápa 1996. szeptember 7-én a győri Ipari Park területén fog találkozni Magyarország hívó népével ünnepi szentmise keretében. Erre a szentmisére szeretettel várjuk a határon kívül élő magyar katolikus testvéreket is, és mindazokat, akik részt kívánnak venni közös ünneplésünkben.

Hálát adunk Istennek együtt a Szentatyával, hogy 1100 éve élünk itt a Kárpát-medencében, ebből 1000 éve már szervezett egyházi közösségekben. Hálát adunk azért a nagy ajándékért, amit a keresztény hit jelentett 1000 éven keresztül őseinknek, ami megtartott bennünket anyni tragédia és pusztítás ellenére ezen a földön kereszténynek és magyarnak. Hálát adunk szentjeinkért, vértanúinkért, hitvallóinkért. Különösen is vértanú püspökünkért: Apor Vilmosért, valamint azért az anyai pártfogásért, amit Szűz Mária, a Magyarok Nagymagyasszonya jelentett és jelent nekünk.

A hála mellett kifejezzük bűnbánatunkat is – és bocsánatért esedezünk. A széthúzás, a közömbösség, egyházi és politikai megosztottságaink mellett különösen is két dolog miatt kell engesztelnünk: az emberi élet elleni vétkeinkért – gondoljunk az utolsó évtizedek több millió magzatgyilkosságára – amik miatt kihaló nemzetté lettünk, valamint azokért a mulasztásokért, amiket az élő hit továbbadása terén elkövetünk.

Ugyanakkor szeretnénk megvallani azt a meggyőződésünket is, hogy Isten hűtlenségek ellenére is hűséges. Ezért választottuk jelmondatul a következőt: Reményünk Krisztus.

Ha újra visszatérünk Krisztushoz, a Sziklához, akkor van reményességünk a harmadik keresztény évezredre is. Ezért várjuk a Szentatyát, hogy bátorítson minket, erősítsen meg a hitben, és közvetítse Krisztus üzenetét: „Ne féljete!”

Győr, 1996. Szeptember 7.

Dr. Pápai Lajos győri püspök

Báró Apor Vilmos

püspök 1892-1945

1892. február 29-én született székesfehérvári főnemesi családból. Középkorait jezsuita kollégiumokban végezte; az innsbrucki egyetemen tanult, ott is doktorált.

1915-ben szentelték pappá. Gyulán káplán, majd katonalelkész egy kórházvonaton. 1918-tól plébános Gyulán. Különösen foglalkoztatták a szociális problémák; főlkarolta a munkásifjúságot. 1941. Március 2-án foglalta el a győri püspöki széket. Bátran szembeszállt az erőszakos törekvéssel, mindent elkövetett az üldözöttekért. Vértanú halálát is az okozta 1945. ápr. 2-án, hogy a város elfoglalása után egy orosz katona lelőtte, amikor a püspökvárba menekült asszonyokat és lányokat próbálta megvédeni. Hamvai a győri karmelita templom sírboltjában voltak 1986. május 23.-ig. Azóta a mártír püspök teste a székesegyház Szent László-kápolnájában nyugszik.

Mindenható örök Isten, Teremtőnk és Megváltónk, hallgasd meg buzgó imáinkat, és részesítsd a mennyei dicsőségben a te hűséges szolgádat, Apor Vilmost, mert a te ösvényeden járva, tündöklő hite és nemes szívének szeretete vezette tetteit. Jó pásztora volt a rábízott nyájnak, a rászorulókat felkarolta, segítette az üldözötteket, végül életét áldozta a női tisztaság védelmében. Mutasd meg hát csodás irgalmat, hogy elnyerhesse szolgád a boldogok égi koronáját. Amen.

Aki imameghallgatásról tud, közölje az Egyházmegyei Főhatósággal: 9021 Győr, Káptalandomb 1.

Nagyboldogasszony ünnepe Częstochowában

Lengyelország, és a nagyvilág minden részéről érkeznek zarándokok Szűz Mária Mennybevételének ünnepére. Már 14-én óriási embertömeg mozgott a Jasna Góra körül. Megkezdődött a zarándokok érkezése. Az ország minden részéből, – pl. Szczezin kb. 500 km, Krakó 140 km – de legtöbben Varsóból (kb. 260 km) gyalog jöttek, énekszóval, imával. Vidáman érkeztek, feszületet, csoporttáblát felmutatva. Öröm volt számomra a helyi újságokat olvasva tudni, hogy Magyarországról, többek között Debrecenből is voltak zarándokok, akik valamelyik lengyel nagyvárosi csoporthoz csatlakozva gyalogoltak ide. Bár 14-én szakadt az eső, mégis örömtelki hangulatot árasztott a több mint 2000 gyalogzarándok katonák tisztjeikkel való bevonulása, zene és énekszó kíséretében. Közöttük voltak szlovákok és amerikaiak is.

15-én az ünnepi szentmise 11 órakor kezdődött a szabadtéri oltárnál. Több száz ezres tömeg énekelt, imádkozott, egy szívvel, egy lélekkel. Stanislaw Turek, a magyar alapítású pálos szerzetesrend generálisa üdvözölte a zarándokokat és a hivatalos vendégeket a mise kezdetén. Stanislaw Nowak częstochowai érsekkel kb. 200-an koncelebráltak. József Glemp bíboros, Lengyelország primása szólta a tömeghez. Néhány gondolat beszédéből: „*a hit Isten jelenléte az emberben. ... Mária megértette hite által, hogy helye az Isten irtvében az Irgalmas Isten ajándéka. Ezért mondta, hogy ő az Úr szolgáló leánya. ... A hit Isten ajándéka és kegyelme, de az ember szabad akarattal cselekedete is. Isten felajánlja barátságát, azt el lehet fogadni, és el lehet utasítani. Az evangéliumban Mária megosztotta hitét Erzsébettel, és népével, mivel ez a hit, mint érték nemcsak az egyedi embert gazdagítja, hanem családját, és az egész társadalmat. A hit nem magánügy, ahogy azt egyes ideológiai próbálták szuggérálni. A hit társadalmi, és nyilvános ügy. A kommunizmus pusztította a gazdaságot, és a társadalmi mentalitást az utóbbi évtizedekben, szembekerülve Istennek, egyházzal. A kommunizmus tovább él, mint rendszer vegetálva néhány országban. Most a liberalizmus alakjában jelentkezik. Ez a rendszer nem deklarálja Isten- és egyházellenességét, csak Istent félreteszi, úgy viselkedik, mintha Ő nem volna. ... Az egyháznak akkor is a társadalmat kell szolgálnia, ha az a vezetésnek nem tetszik. Hitünk mások szolgálatára tanít bennünket.*” Félórás beszédét többször taps szakította félbe. A mise végén a hagyományoknak megfelelően megáldották a virágokat, melyeket a zarándokok hoztak.

Az oldalt összeállította: Iványi László plébános

Séta a Bölcsőhely körül

A hagyományos magyar műveltség napjai Újkígyóson

A fenti címmel kaptam meghívót Újkígyóásra az Ipoly Arnold Népfőiskola által meghirdetett táborba. Július 9-14 közötti rendezvénysorozat része volt a községi milicentenáriumi eseménysorozatnak. A meghívásnak annál is inkább örömmel tettem eleget, mert ifjú néprajzos barátom, Harangozó Imre - aki mindennek a „motorja”, s a Népfőiskola vezetője, - egy előadás megtartására is felkért. Összegyűltünk ott Újkígyóson, mert Harangozó Imre hívott bennünket, s mert egyazon kultúra hagyományait szeretjük, s szeretnénk, ha ez a kultúra megmaradna, mert itt ebben a közegben jól érezzük magunkat, illetve jobban érezzük magunkat.

VÁROSUNK olvasóit azért is szeretném erről az eseményről tájékoztatni, mert Kunkovács Laci fotóművész - Endrőd-születő (én meg „gyomaji”) - s a magam fogalmazásában a fényképek, a még köztünk élő-rejtőző magyar múlt táltos-varázslója egészen az ujgurokig, mert hogy arrafelé is járt. Művei magukért (is) beszélnek.

Eltekintek a program részletes ismertetésétől (terjedelmi okokból is) s engedtessek meg nekem, Kunkovács László kiállításáról, valamint a magam előadásáról számoljak be részletesebben. Előadásom témája volt: „Az Alföld régi állattartása, beszélgetés a pásztorokkal,” s ebben voltak feledhetetlen segítőtársaim - Szabó Károly, Tokaji István Füzesgyarmatról, Töröcsik József Székkutasról, Sáfaián Tibor Darvas-Kórósszigetről, Dani János György s testvére

István Makó-Rákosról, Papp Imre Tószegről, Pál István Tereskéről, Dankó Imre s Lovács Imre Sáránról, mindnyájan juhászok. A magyar állattartó kultúra, a pásztorkodás a mai napig is fennmaradt „kultúrelemei” szinte olyan ősi hagyatékaik hajdani kultúránknak, mint a pentaton dallamok, a kalotaszegi muszuj, a táltoshit, a regölés, a rekesztőhalászat, a gabonafélék nyomtatása, s az Alföldön a réti teletetés (a takarmányban szegény vidékekről a folyók mentén, vízjárta területeken dúsan tenyésző „avas” növényzetre hatották az állatokat téli legelőre). Az ún. „nomadizmus”, nem cél nélküli vándorolgas, hanem gazdasági kényszerűségből folytatott külterjes gazdálkodás volt. A külterjes gazdálkodás - tehát - nem kuriózum, hanem egy társadalmi-gazdasági forma természetes következménye. A XX. században is folytatott alföldi külterjes állattartásnak három fő jellemzője volt: a külső legelőkön való „nyaraltatás”, a már említett „teletetés”, s az ezekkel kapcsolatos „migráció”, azaz a nyájak-állatok s velük a pásztorok vándorlása, némely esetben sok száz kilométer távolságra. (Természetesen itt nincs mód ezek bővebb kifejtésére, indoklására.)

A pásztorokkal történt beszélgetésünk után került sor Kunkovács László Pásztoemberek c. fotókiállításának megnyitására. A kiállítást Dr. Varga István országgyűlési képviselő, az MDF megyei elnöke nyitotta meg. A megnyitó színvonalát emelte s színesítette Szokolai Balázs dudazenével.

Cs. Szabó István

Bölcsőhelyem

Innen jöttem: a holt-Körösünk hol holdalakuan félkarral a falunk' halk-szeliden öleli, hajdan vadszilajon, rombolván, dúlva, miként a Történet folyamán úz, besenyő, a tatár ám most megszelídült (az idő is), zöld tükrében kertek villognak s csöszül a barna torony mint nagyapám kucsmás, szálas figurája gyermekszívemnek: bajsza a két mutató-Mennyi idő folyt el, hogy az első házbul e hánszor elpusztult falakon új falu, új fal ívelt a buzogány-csillag pásztorokpója alatt, hogy egybegyűlve a nyáj, védeve, ha kelle, magát: összébb bújva a jég, a csikasz tépő foga ellen - a megmaradott! - Új ház friss cserepe pirosul sorban a víz tükrén - ahol egykor a jég sirna kérgén ívelgettem a nád barna bugái alatt, merre a nyűtt faluvég nádas, ki-bedől nyomorából mint ha a hóba lapul s gőzöl üregből a nyúl: a nyúlágat alacsony peremét szint' meg se haladva szállt fel az égre a füst, ábeli áldozatul: s nyúl szökken fel odább, s fácán pirosan rikkantva a torzson, fut s fel-felroppen, húzva királyi díszét míg a nád kámzsás csapatában a léknél méztélláb rajkó várja a fúrge csukát tátogván levegőt szippantani ha jőne: ezüst pénzt szórva, miként gyémánt friss havat, álmaira - S túl a Pocos: nyáron ahová úgy szállt ki a lélek, mint sárkány a foci-pálya fölé, szabadon, tornyozván lombon s a toronygombon túl, az égi: Mintha a farkába fűzve vadlibatoll húzná föl tarkán - húzó liba-ék erejével, kék Bábelt írván Napba-törőn maga is - El s fel véle! ahol nincs bú, baj: az égi magasból törpül a föld gondja: kőkapu, léckerítés, egybefoly az őskert, s kerítetlen köz-ragyogásban újult Édenként ontja a föld-aranyát - itt szálltam szabadon, ide tértem most meg örömmel hozva a szívem, amely szállni itt tanula s most sem nyugszik még: ahogy a föld terhit a sárkány: küzdi le tollával földi nyűgök nehezét: közgondok terhét, oda törve egyre a fénybe s írván is az utat: fölfelé, egyre tovább! láthatlan szállal köttelve örökre a tájhoz mert csak így szállhat: kötve madárszabodon:

Bemutatjuk Cs. Szabó István etnográfust

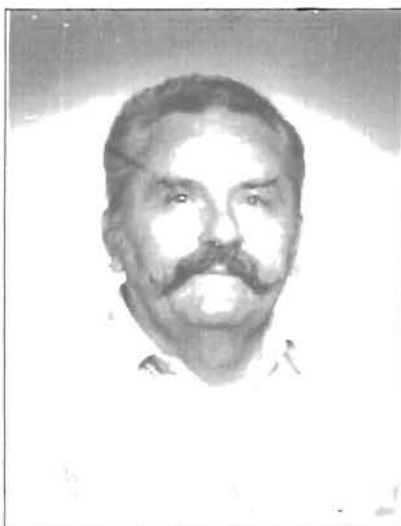
Kedves olvasóink az utóbbi hónapokban gyakran olvashatták Cs. Szabó István írásait, akinek kötődése Gyomárhoz, szinte minden munkájában felsejlik. Ma már Őt szerkesztőségünk (kül)tagjaként tartjuk számon, s épp ezért szeretnénk bemutatni.

1938. november 29-én született Gyomán az Arany János utca 5.sz. alatt.

Édesapja Cs. Szabó Albert állatorvos, törzsközségi református parasztgazda családból származott mindkét ágon.

Édesanyja Braun Magdolna mezőberényi születésű ágostai evangélikus vallású, úgyszintén törzsközségi német parasztcsaládból származott mindkét ágon. Önéletírásában így ír erről: „Édesanyám ősei a Rajna partjáról, Frankföldről jöttek Békés megyébe. Braun nagyapám már 1910-es népszámláláskor magyarnak vallotta magát.”

Elemi iskoláit Gyomán, Köröstarcsán, majd ismét Gyomán végezte. 1957-ben érettségizett a Váci Mezőgazdasági Technikumban. 1958-ban, Balassagyarmaton végzett egy éves tanfolyam után, - lett törzskönyvezési felügyelő Békés megyében. Közben tanulmányait folytatta tovább a szarvasi DATE Főiskolai Karán szerzett üzemmérnöki diplomát, majd a Debreceni Kossuth Egyetem Néprajz Tanszékén végzett, mint okl. etnográfus. Közben 1958-60 között katoná volt. A kötelező katonai szolgálat után ismét a békésmegyei Törzskönyvezési Felügyelőségen dolgozott. Első házasságából született Judit leánya (1963), kitől 3 unokája született. Második

házasságából született Csilla (1975) és Zsuzsa (1985), és a család tagja nevelt fia Miklós (1968).

Hosszú évek amatőr helytörténeti és néprajzos munkássága után végre 1985-ben hivatásos muzeológus lett, mint a békéscsabai Gabonamúzeum vezetője. A továbbiakat idézem önéletírásából: „Nagy sajnálatomra gazdasági nehézségek miatt a múzeumot 1993. dec.31-én bezárta a fenntartó vállalat, s engem 1994. január 1-től korengedményes nyugdíjba küldtek. Még nagyobb bánatom, hogy nyolc esztendő kemény munkám eredménye, az állandó kiállítások, adattár, fotótár, könyvtár, tárgyi gyűjtemény azóta is elzárva, a szó szoros értelmében ott pusztul.”

Végezetül szeretném megemlíteni 1994-ben napvilágot látott nagysikerű helytörténeti munkáját: „A Békéscsabai Református Egyház története” címmel, a TEVAN Kiadó gondozásában. Egy mondat az ajánlásból: „Egy olyan könyvet tart kezében az olvasó, amelynek összetartó abróncsa a hit és az ebből feltáruló közösségi erő.”

CSÁSZÁR FERENC

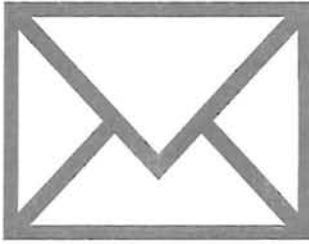
Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnal néprajzi riport IV.

A gazd'asszony dóga vót még a ház körüli virágos, meg veteményeskert, a baromfitartás, vagy ahogy rígen mondtuk az aprójszág, tyúk-féle, ruca, liba, gyöngyös, pulyka gondozása. Nahát osztán még vót nekünk ugyi a Pocosba, az Öreg Pocosba nagy szőlőskertünk, ahho' tartozott veteményeskert, nahát az is az én dógom vót, meg a jányé, Girisz Esztié, ketten csináltuk szegín' fejivel. Sok aprójszág vót fijam, sok munka vót azzal, még akkor osztán még kappanyoltunk is minden esztendőbe. Itt Gyomán nem nagyon csinálták, vagy legalább is kevesen. Vótak ilyen asszonyok, akik írtettek hozzá, oszt azokat hívo-gatták házhó'. Én még odahaza tanúltam Berénybe' a Mamitúl, kiszány koromba'. Mikor vág-tunk kiskokasokat, azt előbb kiherültük, azon tanultunk mi lányok kappanyolni. Úgy válogattuk kappanyok, hogyhát néztük a taraját a kiskokasok-nak, ha nagy a taraja, nagy a töke is, szóval lehetett, hogy mék jó kappanyok. Olyan hathé korába, rántanivaló korba kappanyoltunk, kúsűbber is lehet, de az mán veszélyesebb. Olyankor fogtam hozzá herülni, mikor egyébként is csirkét vág-tam vóna a konyhára, mer' ha kőzbe egykettő elhullott... tudod fijam ha nem jó sikerült, elvívzett szegíny feje, oszt olyankor látszott rajta, szídel-gett, lekuorodik, pislog, na ennek víge, annak oszt gyorsan elvág-tam a nyakát, az osztán meg lett főzve. Óhát eccerre herültem én sokszor tizen-tizenkettőt is. Hát az úgy ment, hogy a kokas hátán fekszik az ölibe, egyik tenyeribe a háta, aki fogta, a másik kezivel a feje fele hajtotta a lábát, ótán a végbélnyílás felett egy vágás éles késsel vagy bicskával, nem szabad vót nagy sebet vágni, csak éppen hogy a mutatoujja beférjen, szípen óvatosan bevezettem a mutatoujjamat, elérte az ember a két tökit, hátán óvatosan körülfogtam osztán eccerre leszakítottam, ha egyik elsiklik, óvatosan meg lehet azt tanálni, szóval gyakorlat kell hozzá na! Vót olyan is, hogy nem írtem el az ujjommal a tökit, akkor összevartam a sebet, egy napig el vótak zárva, csak lágy elesíftet kaptak, szemest nem szabad vót nekik adni, csak főtt krumplit törve, főtt tarhonyát, ásztatott kenyeret. Karácsonyra szípen meg tudott hízni a kappany. Sebet, aztat fijam beszórtuk pernyével, vagyis tiszta fahamuval, oszt jóvan. Na még aztán a taraját kihegyeztem meg a két lebernyegit lecsíptem. Tudod fijam a kappany még kötőnek is jó vót. Kapott egy kis pájnkás kenyeret ettől berugott, olyan szípen kotyogott a csirkéknek, vezette őket. Kappanyolni a tavaszi, márciusi keltetésű csirke vót a legjobb.

Magnóról lejegyezte és szekerestette:

Cs. Szabó István

Adatközlő: Özv. G./ecsei/. Nagy Lászlóné
1893. Mezőberény - 1988. Békéscsaba.
Volt Gyomai Hősök Emlék útja 57.sz. alatti
lakos. szül: Ailer Zsuzsanna

POSTÁNKBÓL

Kedves Olvasóink!

Ismét jelentkezik a „Postánkból” rovatunk. Mindig öröm számunkra

olvasni kedves leveleiket, melyből a megbecsülés, a szeretet árad. Az Önök üzenetei megerősítenek bennünket, hogy jó úton járunk. Kérjük továbbra is bírálataikat, tanácsaikat. Mi minden olvasói levélnek örülünk!

„...Örömmel fogadtam a lapot. A Szerkesztőség kiemelkedő és példamutató munkát végez. A lap minden rovata magas színvonalú. Az aktuális helyi, önkormányzati és aktuálpolitikai kérdések megjelenítése, az iskolák ügyeinek, rendezvényeinek bemutatása, az egyházi krónika, a megemlékezések, az irodalmi oldal, a Historia Domus, a helytörténeti anyag, a hírek, és a sport rovat is, a szülőföld szeretetétől áthatottak, és a keresztény szociális alapú nemzeti összefogást sugározzák. Nagy örömmre szolgált, hogy a katolikus és református egyház egyenlő lehetőséggel szolgálja az ökumenikus gondolatot, kap helyet a lapban. Egyetérték a Városunk által támogatott Dr. Frankó Károly polgármester úrral: a várossá-válás után az évtized döntő kérdése, együtt hogyan tovább, hogy megőrizve helyi értékeinket, azok összegeződjenek és egymást erősítsék. Talán épp e gondolat jegyében valamivel több teret kaphatna a gyomai városrész is. A város középiskoláinak életével is tovább színesíthetnék a lapot. Úgy látom, nagyon jól végzik a szerkesztést, de gondolom, mindenkiben ott munkál a lehet jobban kérdése is. Ez nagyon fontos, mert ez viszi előbbre. Meggyőződésem, hogy a nemzeti összefogás gyökerei a helyi összefogásban vannak. Azt kell keresni, és megtalálni, ami összefog, hogy megszabaduljon ez a szerencsétlen ország a turáni átoktól - a ki kit győz le - értékeket megsemmisítő szemléletétől. A Városunk ezen az úton jár! Bár sok ilyen szemléletű lap lenne! Alázatos munkájukhoz gratulálok és sok sikert kívánok a Szerkesztőségnek.”

Szabó Ernő
Salgótarján

„Kedves Irénke! (Vaszkó Irénkének írott levélből - Szerk.) Kovács Irénke elküldötte „Városunk” számait és mellékelte az 1996 januári számát. Gratulálok, Gratulálok Irénke Noked, Bandinak, Szerkesztőknek, íróknak! Büszke vagyok rátok és köszönöm az örömet, amit nekem szereztek, hogy olvashattam. Gratulálok a „régészeti ásatások” rovatához, ezt már Te írtad Irénke.” „...Nagy örömet szerezte a Városunk endrődi történelemmel. (részlet Kovács Irénnek szóló levélből. Szerk.) Hiszed, vagy nem (és ezt mondd meg V. Irénkének és kedves szerkesztőknek) egyfolytában éjjel-nappal olvastam elejétől végig!! Nagyon nagy élvezettel. Minden megelevenedett bennem és

ott voltam az utca porában szaladgálva. Szinte éreztem fájós lábamat, amit jól beporoztam mezítlábas leütött körmömet a kocsiúton. Akkor nem jutott eszembe, hogy tetanuszt kaphatok. Hála Istennek, nem kaptam. Én büszke vagyok arra, hogy szeretem szülőföldem, és ahol születtem: Endrődöt. Biztosítlak benneteket, hogy ahol én plébános voltam, tehát a Csendes óceán partján is, nagyon ismerik Endrődöt. Miért? Mert prédikációimban sokat szerepeltek az endrődi példák... Így szoktam volt mondani: „...mert ugye Kedves Testvéreim, szülőfalumban, Endrődön szoktunk ám köszönni az öregebbeknek... és szokás volt ám megköszönni Istennek az ebédet... Na meg a református gyomaiak (akiket azért éltessen az Isten, bár Endrőd elé tolakodtak a levélpapíron kötőjel nélkül) Endrődre jöttek, hogy hallgassák a régi szép köszöntést: Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus! Így mondotta ezt nekem a református Vincze Andor bácsi és a k. nagynéném férje -- De biztosítlak Irénkém, és a k. Szerkesztőség, hogy Tímár Máté „In memoriam” pár gyönyörű sorait egész Kanada fogja hallani Montreal, Torontótól Vancouverig, inkább így: a Csendes-óceánig. Pedig Kanada nagyobb, mint egész Európa. Én így állítok emléket Endrődnek kanadai magyarjaim között, de még az angolok is hallanak róla... Jövőt nem lehet építeni a múlt nélkül. A magyar lelkekből (amit az átkos idő majdnem teljesen kiradírozott a magyar lelkekből) a szülőhelyemen keresztül nevelődik...”

Ugrin Béla páter
Canada

„... Nagyszerű dolog, hogy Városunkat széles e kis hazában egyre többen szeretik és ismerik. Nagyon nagy dolog ez, mert a sok szemét között nagyon kell egy szem Tiszavidéki búzaszem is. Ez utóbbi valamikor nagy kincs volt, Életnek is tisztelték, takarták az életet, nyomtatták az életet, megőrölték az életet, a mindennapi kenyeret sütötték belőle. S ha már a kenyér megvolt minden napra, akkor már csak kisebb baj lehetett. Hát így hiányzik a tiszta, egészséges szó, beszéd, ma mindennapra, - amit a mi lapunk közread, - mint a falat kenyér.”

Cs Szabó László
Békéscsaba

NEMEZ ÉS TÚZZOMÁNC KÉSZÍTŐ TÁBOR

Idén nyáron, július 20-26-ig került megrendezésre Endrődön a Községi Házban a nemez- és tűzzománc készítő tábor. A szervezésben, de a kivitelezésben is segített a békéscsabai Életfa Alapítvány. A szakmai munka megszervezése és a tábor irányítása a két tábor vezető, Koszecz Sándor és Szonda István feladata volt. A Községi Ház gondoskodott arról, hogy megfelelő körülmények között működhessen a tábor. Mivel a résztvevők nagy része nem gyomaendrődi lakos volt, így szálláslehetőséget is kellett biztosítanunk. Ez úton is köszönetet mondunk a Polgármesteri Hivatalnak, amiért rendelkezésünkre bocsátotta az üresen álló (azóta már értékesítésre került) Nagylány Iskolát, ahol a tábor szálláshelyét berendezhettük. Így a Községi Ház helyiségei felszabadulhattak a szakmai munkára. Az emeleti nagyteremben kapott helyet a tűzzománc készítő műhely, a földszinten pedig a nemez készítők dolgoztak. A Községi Ház feladata volt még a pénzügyi feltételek megteremtése is. Pályázatainkra idén csak a gyomaendrődi önkormányzattól kaptunk támogatást, mely 40.000 ezer forintot jelentett a tábor költségvetésében. Köszönjük a táborban részt vett fiatalok nevében is. Költségvetésünk 110.000 Ft. volt, a különbözetet a részvételi díjakból, és más saját bevételekből fedeztük. A táborban 20 fő dolgozott: Nemez készítők 15 fő, ebből 18 éven aluli 6 fő. Gyomaendrődi: 6 fő.

Tűzzománc készítő 5 fő, ebből 18 éven aluli 3 fő.

Gyomaendrődi résztvevő nem volt.

Láthatjuk, hogy nálunk a nemezelésnek lassan hagyománya lesz, a tűzzománc készítéssel idén próbálkoztunk először, és jó eredménnyel. Nem titkolt célunk, hogy jövőre a nyári táborok megrendezése mellett, egy rendszeresen működő alkotó műhelyt szeretnénk létrehozni a Községi Házban. Reméljük, hogy a folyamat nem fog megszakadni, és az itt elsajátított tudás és a szakmai ismeretek kereseti lehetőséget is biztosíthatnak azoknak a fiataloknak, akik megszeretik ezeket a mesterségeket.

Az eddig megrendezett táboraink jelentősége túlmutat a pusztai hagyományőrzésen! Művészi értékek születnek, melyek használati tárgyakká hasznosulva eljutnak az ország különböző helységeibe, így módon építve, gazdagítva kultúránkat!

A Községi Ház folyamatos feladatának tekinti e tevékenység segítését, továbbfejlesztését. 1997-ben tervezzük egy nagyszabású kiállítás megrendezését, az itt elkészült munkákból, mely így bemutatná az 1995-97 évek eredményeit. Bízunk benne, hogy terveink valóra válnak.

E rövid ismertető azonban nem lenne teljes, ha nem említenénk meg a Tájházban folyó szövő tanfolyamot, mely ugyancsak egy népi mesterség hagyományainak további folytatását, megőrzését szolgálja.

HORVÁTH MIHÁLYNÉ

Fejezetek a régmúlt időkől IX.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(gazdaság és társadalom II.)

Az endrődi határ birtokbavétele feltehetően hasonlóan történt, mint a volt török hódoltsági terület, illetve Békés megye más falvaiban. Az új telepések, miután végignéztek a határban, a paraszti gondolkodásmód szerint „osztályozták” a földeket. A nedvesebb, dús fűvű, kaszálásra alkalmas területből lett a rét, ahol viszonylag könnyebb művelésűnek ígérkezett a talaj, szántóföldde alakították, a szárazabb, gyengébb földminőségű pusztákat pedig legelőnek használták. Nem voltak évszázadok alatt kialakult teiekhatárok, mint a „királyi Magyarország” töröktől nem háborgatott területein, itt mindenki „tehetsége” szerint vont művelés alá földet, annyit, amennyit igás állatainak száma alapján meg tudott művelni, illetve amennyire családjának szüksége volt. Az igás állatok száma egyben a vagyoni rétegeződés alapja is volt. „A szántást többnyire hat vonós marhával költetik végbe vinni” írták az endrődiek az úrbéri kérdőpontokra adott válaszaikban 1770-ben. A hatökrös gazda Endrődön is „előbb való” gazdának számított, rendszerint közülük kerültek ki a falu bírái és az elöljáróság tagjai.

A község lakosságának megélhetését biztosító két fő termelési ágazat, az állattenyésztés és a földművelés egymáshoz való arányát, méreteit a megtelepedés utáni évtizedekben a Békés megyei háziadó összeírások rovatai segítségével határoztam meg. (Ipari tevékenységgel akkor még nagyon kevesen foglalkoztak Endrődön. Az összeírások csak egy-egy szücsöt, csizmadiát, és mészároszt említenek, de az ő megélhetésük is inkább a mezőgazdaságban végzett munkájukra alapozódott.) Az összeírások 1744-ből, 1746/47-ből, 1752-ből és 1754-ből maradtak ránk. Számadataik szerint Endrőd határában a búzával bevetett terület 10 év alatt (1744-1754) 94 köbölről 313 köbölre nőtt. (A köből itt vetésterületet jelöl. 1 köből=520-540 négyszögöl) Ugyanilyen gyorsan növekedett az árpaival és zabbal bevetett terület nagysága, ez az említett időszakban 77 köbölről 230 köbölre nőtt. Nagyon csekély a kukoricával bevetett terület, 1754-ben is még csak 17.5 köből. A földművelési adatok világosan mutatják, hogy a község alapítása utáni első két évtizedben a növénytermesztés elsősorban csak saját szükségletre történt, s nem eladásra. A szántók területének növekedése inkább a lakosság számának növekedésével függ össze, s nem a piac bővülésével, bár az is szerepet játszhatott benne.

Más a helyzet az állattartással, hiszen a község fő jövedelemforrását ebben az időszakban az állatok tartása, illetve eladása jelentette. Éppen ezért meglepőek az összeírások adatai, hiszen még 1754-ben is csak 181 jármos és eladható ökröt, 2799 fejőstehenet és tinót, 124 borjút, 532 juhot és kecskét, 234 lovat és

csikót, és 127 eladható sertést, tehát összesen 1477 „lábás jószágot” említi az összeírás, holott ekkor már 1200 körül van a község lakóinak száma, s terjedelmes határából már csak Sima és Csejt hiányzik. Az 1754-es, de a többi összeírás állatokra vonatkozó adataiból is véleményem szerint, csak a jármos ökrök száma hihető, a többi állatból tekintélyes hányadot - adókiivetésre készültek az összeírások! - egyszerűen letagadtak és elrejtettek elődeink. (A Körös kanyarulatai közötti „zugok” erre remek lehetőséget nyújtottak.) Az alapítást követő első évtizedekben esetleg a jármos ökrök számára építettek kezdetleges istállókat, a többi állatot télenyáron a szabadban tartották. Az állatok eledelül elsősorban a réteken összegyűjtött széna, és a legelők füve szolgált. Ezt bizonyítják a fentebb vázolt növénytermesztési adatok is, hiszen a 200-300 köből földön termett árpával, zabbal, kukoricával még a „bevallott” állatállományt sem lehetett jóllakatni.

Az előző részben említettem, hogy a növénytermesztés, elsősorban a gabonatermesztés fejlődésének kedvezett, hogy a XVIII. század folyamán kiépültek a felvidéki és erdélyi megyékkel a kereskedelmi kapcsolatok. E kapcsolatokban az 1760-as évektől igen komoly fejlődés figyelhető meg. Bár az 1760-as években új betelepülőkkel jelentősen növekszik Endrőd lakossága, s ez által nyilván a község gabonaszükséglete is, mégis meglepően magasak az 1770-es Urbarialis Conscriptio szántóföldekre vonatkozó adatai. Észreint Endrődön 1771-ben az összes megművelt földterület 4331 pozsonyi mérő volt. (2 pozsonyi mérő gabonával bevetett terület = 1 „magyar” hold) A növénytermesztés gyors fejlődése a XVIII. század végéig folytatódik. Az 1791/92-es összeírás már 6372,5 jugerum szántót említi Endrődön. (1 jugerum = 1 „magyar” hold) A XVIII. század végén és a XIX. század elején nagyjából ez a szántóföld-mennyiség állandósul a község határában. A növénytermesztésben bekövetkezett robbanásszerű változás azonban nemcsak a piacra termelés velejárója, hanem jelzi az istállózó állattartás térhódítását is, s összefügg a község határának jobbágytelkekre történt felosztásával is.

TÍMÁR ANTAL

A 60 éves találkozó

Egy borongós augusztusi napon 17-én délután, a csepergő esőben néhány férfi és nő igyekezett a liget felé. Homlokukon ráncot vetett az idő. Hajuk ősze csavarodott, némelyikük már bottal segítette lépteit. Mégis vidámak voltak, hiszen találkozóra siettek, és nem is akármilyenre, a 60 évesre! Az Endródi Szent Imre Polgári Fiú és Leányiskola 1936-ban végzett növendékei, akik ma már a 74, 75-ödik évet tapossák, találkozóra gyülekeztek. A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskolában Varjú József igazgató-hettes köszöntötte őket. Majd következtek az ilyenkor elmaradhatatlan életút-beszámolók, megannyi regény! A 18 élő osztálytárs az ország különböző vidékein, városaiban él. Közülük 12-en jutottak most Endrődre. Az életút-beszámolók közben a távolmaradtak is nyílt arra is, hogy a távolmaradtak, és családtagjaiktól érkezett megható leveleket is felolvassák, így lélekben ők is együtt ünnepelhetek.

Az esti közös vacsorán már előkerültek a fényképek, évkönyvek is. Emlékszel?... emlékszem! Vitakoztak a község fejlődéséről, mely már azóta Gyomával együtt városiasodott. Akik még maradtak másnap, szentmisén vettek részt, utána meglátogatták a Honismereti Egyesületet, ismerkedtek munkájukkal, és megtekintették a tájházat is. A találkozás bizonyára mindnyájuknak örömet szerzett, és felejthetetlen élményt. És akik találkoztak: Csikós József, Gubucz Máténé, Szedlák Ildikó, Hanyecz Lajos, Jákói Lajos, Kalmár Vince, Kalmár Vincéné Uhrin Erzsébet, Dr. Kovács Imre, Dr. Papp Lajosné Kovács Klári, Somkútiné Tímár Györgyi, Szabó Ernő, Dr. Szántó (Uhrin) Dezső, Véha Antalné Tímár Irénke. (A fényképen, késői érkezésük miatt Jákói Lajos, Csikós József nem láthatók)

A szervezők hálásan köszönik az Endródiak Baráti Körének, a Városunk Szerkesztőségének, és a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Kollégium vezetőinek támogatását.

SZABÓ ERNŐ

„Verecke híres útján jöttem én,
Fülemben még ősmagyar dal rivall”
(ADY ENDRE)

VERECKÉTŐL PUSZTASZERIG

Augusztus 16-án a délelőtti órákban az Endródi Tájháza fogadta a Kereszténydemokrata Női Gyomaendródi szervezete a Magyar Cserkészszövetség által meghirdetett HONFOGLALÁSI EMLÉKUTVONALON résztvevőit, akik a túra során áthaladtak Gyomaendródon is. Elsőként a kerékpárosok érkeztek csoportosan, a szakadó esőben. Majd nemsokára megérkeztek a gyalogosok is. A hosszú úttól és a nagy esőzéstől megfáradt fiatalokat frissítővel, teasüteménnyel vártuk. Látván kimerültségüket, gyorsan jött a gondolat, hogy meleg ételre van szükségük. Így nem kellett sokat várni, nemsokára elkészült az izletes tojásos leves, friss meleg kenyérral.

Elbeszélgetvén Kádár János igazgató helyettes úrral, a 173.sz. Kemény Zsigmond Cserkészcsapat vezetőjével, megbeszéljük a céljukat, hogy ki gyalogosan, ki kerékpárral, végig járja az ősök útvonalát, így tisztelegve az 1100 éves évfordulónak. Meg kell említeni még a 2. sz. Sik Sándor, a 436. sz. Fekete István Cserkészcsapat tagjait is. Augusztus 7-én a Vereckei Hágótól indultak, útvonaluk: Verecke-Alsóverecke, Volóc-Szolyva, - Szentmiklós, Munkács, Beregszász, Beregsurány, Beregkisalmás, - Beregkövesd-Nagyszőlős-Tiszaújlak-Tiszabecs, - (HATÁRÁTLÉPÉS) Tiszaújlak-Mátészalka, - Nyírbátor, Debrecen, - Földes-Biharnagybajom, - Körösladány, Gyomaendród, Szarvas, - Szentés-Mindszent, Ópusztaszer. (Augusztus 19-én) (Sajnos hely hiányában nem tudjuk felsorolni azt a közel 40 főt, akik a túrán részt vettek.)

Lehet-e szöveg gondolat, lehet-e szebb tett, lehet-e igazabban, méltóbban ünnepelni honfoglalásunk ezeregyszáz éves évfordulóját, mint ezzel a nemes cselekedettel, amit cserkész fiatalok tettek; vándorútra kelni, s őseink nyomában járni! Biztos vagyok benne, hogy Ők is sokat láttak, elmúlhatatlan élménnyel lettek gazdagabbak, s egykor majd, sok-sok év után gyermekeiknek, unokáiknak büszkén fogják elmesélni a nagyszerű tett minden állomását.

CSÁSZÁR FERENC

A csendek csendje

Aki sohasem hallgatta a régi tanyavilág alkonyati csöndjét, az meg sem tapasztalhatta azt az Istenáldotta csodát, amitől akkor és ott, az emberség volt az életet elem, ahol nem burjánzott a bűn, romlatlan tisztaságban éltek a boldog ottlakók.

Öröm volt a hosszú nappalok verejtékes küzdelme, fáradtsága, hiszen a munka életet jelentett, s az élet út az üdvösség felé.

Az egyszerű, tanulatlan emberek olyan magától érthetőnek fogadták el az élet értelmét, a létezés titkait, mintha az alkonyat csöndje sugallta volna töretlen hitüket.

Amikor a nap utolsó sugarai végigsimogatták a fáradt arcokat, s a világra boruló hatalmas égi sátor szürkülő bársonyan felpislákol az első halovány csillag, megtelt a lélek áldott nyugalommal, békességgel és áhítattal. Pedig ezt az alkonyati csendet ezernyi zaj törte meg. Távoli kolomp-szó, tehének panaszos bögése, a kutyák messzehangzó ugatása, és a kubikgödrök partján üldögélő, egymásnak felelgető békák párcsalogató szerezádja.

És mégis, ez a csendek-csendje a mezők legszentebb imája volt. Az ember, aki megélte, olyan közel került Istenhez, hogy elfelejtette a rosszat, és csak a jót akarta.

Hiszen nem voltak szentek azért a tanyai emberek sem, ott is sűrűn akadtak, perlekedések, de a bajban és örömben egyek voltak, mint egy nagy család.

Mindig nyitott ajtó várta a vendéget. Ha elmúlt a dologidő dandárja, vagy eső áztatta a földeket, kedvelt szórakozás volt a komázás, a tanyázás. Összejöttek a szomszédok olyan szép számmal, hogy néha deszkából rögtönöztek lócákat, hogy legyen elég ülőhely. Az éltebbek kártyáztak, a fiatalok kicsit félrehúzódva suttozták el egymásnak tiszta, kis titkaikat. Mindig akadt citerás és jóhangú énekes is, és késő estebe nyúltak a jóízű komázások. Azt a szót, hogy elidegenedés, hírből sem ismerték. Sohasem volt teher a látogató.

Híres ember unokájának lenni először egy kicsit furcsa, azután már érdekes a népszerűség, később izgalmasan kellemes állapot, sok-sok év után szívet melengető kötelezettséggel jár.

Szeretném ha a hegyről lefelé jövő korosztály nem feledkezne meg róla, szeretném, ha a hegy csúcsán lévők emlékeznének rá, és nagyon szeretném, ha a hegyre igyekvők jót mosolyognának igaz kis történeteink.

A főszerepben Rózsahegy Kálmán kiváló művész, a Magyar Nemzeti Színház örökös tagja, - mindenki Kálmán bácsija.

Az utcán mindenki leszóltotta. Öreg, fiatal, fiú, lány. Nagymamák az utca túlsó oldaláról áthozták a kis unokát: „csak simogassa meg a Kicsit a Kálmán bácsi!” És Ő szívesen beszélgetett, simogatott, meghallgatott mindenkit, és segített ahol csak tudott. Ontotta magából a szeretetet és a megértést. Nagyon élvezte, hogy szeretik!

Az Alkotás utcában sétáltunk hazafelé. Két megálló között megállt a vilamos, és a vezető szívélyesen invitálta: szálljon csak fel gyorsan, ne kutyagoljon, kedves Mester. A kalauz legtöbbször a jegyét sem engedte megváltani, legyen a vendégem

Kálmán bácsi felkiáltással. Nem, nem, édes fiam, szokta Nagypám mondani, jön az ellenőr, neked bajod lesz ebből, én meg ugorhatok szégyenszemre a villamosról. Egy alkalommal alig ért a mondat végére, amikor felszállt egy civil ruhás ellenőr és a jegyeket kérte. Nagypa rákacsintott a kalauzra: látod milyen igazam volt? Most kéne ugranom! Az ellenőr széles mosollyal vette a lapot: ne féljen Kálmán bácsi, magának soha

voltunk, a miniszter melegen rázott kezét vele és így szólt: Írjátok csak meg a kérvényt Kálmán bácsi, hozd be a titkárnőnek, én majd aláírom, és a dolog egy héten belül el lesz intézve. Kiküldjük az értesítést, és máris jöhet a rokon az engedélyért. Én már dolgom végeztén indultam volna is az ajtó felé, de Nagypa nem mozdul. Látom, hogy valami nem tetszik neki... a miniszter is kérdően néz rá... mire Nagypa megszólal:

Édes Fiam, légy szíves, hídd be a titkárnődet, és mindezt mondd el neki is. Nem szükséges válaszolja a miniszter, én nem szoktam semmi fontosat elfelejteni. Azt elhiszem, édes fiam - válaszolja Nagypa - és komó-

tosan rágyújt az elmaradhatatlan kis pipájára, - de én már nem tudok visszajönni, holnap a rádióban leszek, holnapután filmezek. Nem baj, Kálmán bácsi, jó lesz az is, ha csütörtökön hozod majd vissza a kérvényt, majd akkor aláírom. Az lehet, édes fiam, hogy Te aláírnád - válaszolt megfontolt bölcsességgel Nagypa - de csak a jó Ég tudja, hogy akkor Te miniszter leszel-e még?

A történet hitelességeért meg kell jegyezni, hogy a szóban forgó iparendélyt a következő héten kiadták.

Ki tudott Őrá haragudni?

Abóczkyné Rózsahegy Marika
USA

Emlékezés Rózsahegy Kálmánra

nem kéne ugrania!

Úgy az ötvenes évek közepén iparendélyt kellett szereznie egy rokon számára. Hétfő délre várt minket a Könyvügyi Miniszter. Nagypám akkor már egy súlyos autó-baleset után volt, sehová nem engedték el egyedül, Édesanyám vagy én mindig elkísértük. A legzordabb hivatalokban is nyitott ajtóval, kávéval várták. Személyes látogatás kerekedett minden hivatalos útból. Nagypa most is előadta a maga ízes módján - feketézés közben - hogy mi járatban van, s most is sikerült a minisztert meggyőznie az ügy fontosságáról. Mikor már búcsúzóban

Prodomi oldal

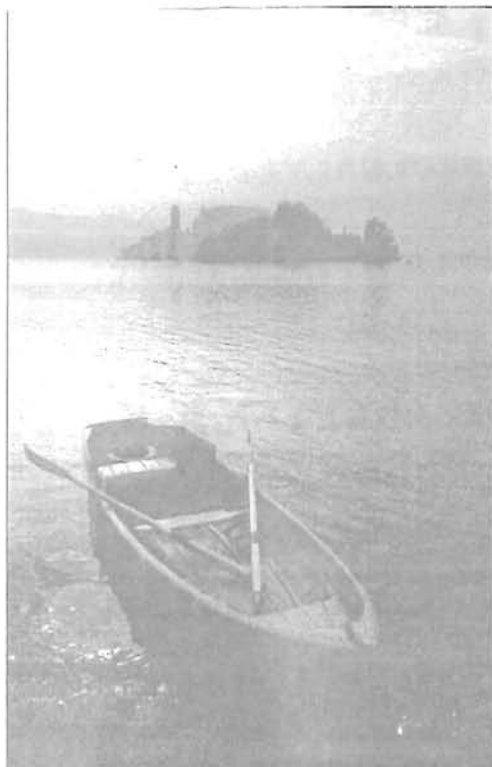

E verseket Gergely Ágnes lapunknak küldte, s így most jelenik meg először. Amint levelében írja: „Szívesen küldöm ezeket a verseket közlésre... Természetesen mindkettő a hittel foglalkozik: az első a szorongásból született, átgondolt hittel, a második a lázálmközből született vakhittel. Azt hiszem, csaknem mindenki ismeri mindkét fajta kapaszkodást.” (Szerk.)

A HALÁSZAT TÖRVÉNYE

Orkney-szigetek. Szorong a halász.
Hajnali négytől tróvöltöz a szél.
Tárukkozik, recseg a csónak,
reccsen a vétkes vízi ház.
Aztán a csend a léken túlig ér.

Tenger csillaga, kíméld a hajómat.

PARTRA VETVE

Árokpart. Lagúna fölött az Éter.
Hegedű, cselló. Ők ketten eveznek.
Lélekvesztő: Toscanini vezényel.
Vitorlán sodródik az éjféli.
Megnő az árnyék a kormánykeréknél.
Már szárnyam sincs. Követlek.

Elégia egy gesztenyefasorról

Annak emlékére, hogy, hogy Bartók Béla egyszer,
Vésztőre utazván, végigsétált szülőhelyem, Gyoma Fő
utcáján, az azóta már eltűnt a vad-gesztenyesorban.

Hűvös zöld alagút vezetett a vasúttal a templom
karcsú tornyáig. - Eh, alagút, hiszen a
benzin gőze, a füst a még nem kormozta ragyásra:
barlang! ha tavaszult: cseppkövet átragyogó
márványrózsaszínű gyertyája sorozva (sztalagmit)
nőtt fel a lomboltban, hol picit zöld denevér:
összecsukott szárnyal csüggött a kelő levelecskék
ezre; milyen jó volt, óh, az arany nyarakon
az égő napban mindig e hús, összeboruló
barlangban, hol a vad-gerle vidám szava szólt
visszhangzón, ahogyan csöpp párja felelt neki, mint a
kőüregekben a hang játszva, ha visszakialt—
Majd ha az ősz eljött, s a mezőkön szürke ökörnyá
szállt és kék lánggal égbe az őszi katáng
mint égbék, s a Napunk aranyát pirosan meg
aranylón

gyűjtő tengericső cseppköve nyúlt az eres
...ján, honnét gyűlt a telegráfdrótra a fecske-
raj, pontozva, ahogy kottafej a vonalat,
concerto zendült, hiszen itt járt egyszerre a Mester:
szép koraosz haja mint ősi ezüstkorona
és a rubinszeme két szabadulni kipattant
gesztenye: barnatűzű őszsigahéj ikere:
tenger zúg öblén, a Világ őstengere zeng, s fenn
dróton a kottafejek szállni muszáj serege -
Két haza? - egy haza csak: ide vissza tér meg örökké,
tengereken túlról fáj idegében e táj:
Alföld mélye, a szép, kínzott Magyarország,
melynek része komoly csennel e gesztenyesor,
ahogy az útjában követé a vasúttal a templom-
kertig; kottafejek fénylenek a csupasult
ágon, s itt-ott a láng: a tavasz másodszori álma:
őszi virágyertyák, tüske fölött lobogók -
Hol van a gesztenyesor? - de a Dal csak zendül a
lombban

(a helyére került kócos akác bogain);
a susogó Emlék - hiszen itt járt! - őrzí az útját
s ő is utunk: ahogy a Dal, ha merül, a Hazát -

(1988)

SZILÁGYI FERENC

KÉRÉS AZ OLVASÓKHOZ!

A Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola és jogelődjei, egykori nevelőiről egy terjedelmes nagyjelentőségű ALBUMOT szeretne összeállítani. Azokról, akik sokat tettek az egykori Endrőd kulturális életének felvirágoztatásáért. Mint pl. Koczás Sándor, Hunya Sándor és neje, Lesniczky fivérek, a Orbók testvérek és gyermekeik, a két Kovács Imre, Kalmárok, Bányai család tagjai, Palotai, Klinghammer, Lacsny család, Kovács Máttyás, Barbély Sándor és felesége, Hunya Irma, Hunya Lajos, Hargos Piroška, Vörösek és sokan mások.

Aki segíteni tud, lehetőleg fényképpel és az illető életének, lényeges mozzanatait tartalmazó leírással, szíveskedjen tudását megküldeni VÁROSUNK SZERKESZTŐSÉGE címére: Damjanich u. 15.vagy MÁRTON GÁBOR címére: Alkotmány u.7. sz. alá.

Készítsük együtt az albumot! Fáradozásukat előre is köszönöm.

MÁRTON GÁBOR

ÓRAJAVÍTÁS!

Minden szerdán a
STOP butiksor
drogéria üzletében.
Óráját megjavítja
Gálfi László
órásmester.

Nem kell a szerdára
várnia! Óráját bármikor leadhatja a
drogériában.

Az endrődi plébánia közleménye

Október 20-án vasárnap délután **bérmálás** lesz egyházközségünkben.

A gyerekeket az iskolai hittanórákon készítjük fel.

Feltételek:

1. Elsőáldozás után folyamatos hittan- és templomba járás

2. Alsó korhatár legalább 7. osztály

Azok a fiatalok, és felnőttek, akik az általános iskolát, ill. iskoláikat kijárták, de még nem voltak bérmálkozók, ezt pótolhatják. Számukra külön előkészítőt tartunk. Kérjük, hogy jelentkezzenek a plébániai irodán (hétköznap 8-12 között)

Megpróbálunk olyan időpontot megbeszélni, amely minden előkészülőnek jó lesz.

Lássuk csak, mi újság!

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (06) 311-422

VARJU ELEK

Építész-üzem-mérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendrőd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés

Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés

AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

ÍGY ÉLHETTEK ELŐDEINK

A NONFOGLALÁS

KORÁBAN

(Néprajzi fotók Közép- és Belső-Ázsia népeiről)

KUNKOVÁCS LÁSZLÓ

Balogh Rudolf-díjas fotóművész kiállítása
a Nemzeti Történelmi Emlékparkban
a Magyarok Világszövetsége pavilonjában

ÓPUSZTASZEREN

1996. szeptember 17.-től szeptember 15.-ig.

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútortábla, igény szerint méretre vágjuk, él fóliázzuk.
- Osztályozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, csizma
18-41-es méretig

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)
bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártól!

Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

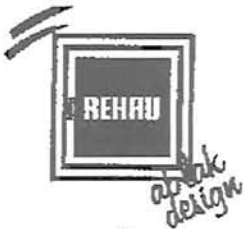
nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi bútor kft. és
még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ülő garnitúrák 60.000-tól
- francia ágyak 34.000-tól
- szalon garnitúrák 59.000-tól
- kis bútorok 1.000-tól
- műanyag asztalok 2.150-től

ÚJ! Fém székek, asztalok, nagy választékban!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETEKRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

Marjol

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1.

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 05-66/386-578

Tel.: 06-66/386-578

06-30/436-781

Középfokú angol nyelvvizsgával
korrepetálást vállalok.

Bukva Csilla
5502 Gyomaendrőd
Baross u. 27.

**ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!**

Az önkormányzat munkájáról

Két hónapos nyári szünet után, 1996. augusztus 29-én ült össze a képviselő testület, hogy közel félszáz előterjesztésről, viták során, megoldások szülessenek. Az előterjesztésekben tájékoztatókat hallgattunk, rendelet-tervezeteket vitattunk meg, pályázatok benyújtásáról döntöttünk, illetve vagy halasztottunk el. (Fürdő működtetéséről)

Sajnálatosnak tartom, hogy az állampolgárok közül nagyon kevesen érdeklődtek a testület mindenkit érintő ügyeiről. Szokás szerint a székeket a polgármesteri hivatal csoportvezetői, újságírók és intézményvezetők foglalták el. Polgáraink talán apolitikusokká váltak? Itt és most nagyon igaz az az állítás: Szegény városnak, szegények a lakói! És ez fordítva is igaz. Ez sajnos a mai valóság, s hiába is próbálná valaki az ellenkezőjét állítani.

Az ülés első napirendjeként tájékoztatót hallgattunk meg városunk és a régió munkaerőpiaci helyzetéről. Summásan megállapíthatjuk, hogy munkaerő van, piac nincs! Szíves figyelmükbe ajánlom a kedves olvasóknak a múlt havi számunkból „Munkanélküliek nélkül maradtunk” alcímmel Ungvölgyi János tollából megjelent cikket. Érdekes összehasonlításra ad lehetőséget.

A város minden lakóját érintő rendelet a háztartási hulladék szállítására, kezelésére vonatkozik. Ez évben a hulladék szállítását és kezelését a kommunális adó bevételeiből fizette ki a város, így a lakosság költségcsökkentéshez jutott. Sajnos ez az intézkedés az utak, járdák, egyéb kommunális beruházások hátrányára történhetett. Látni kell azt, hogy a kommunális bevételek egyfajta szolgáltatást elégitenek ki a lakosság kiadásainak mérséklésére. Ezért, terveink szerint, a jövő évben is a kommunális adót erre a célra kívánjuk fordítani.

A vízügyi előrejelzések szerint igen csapadékos őszt várhatók. Ebből adódóan igen

nagy annak a valószínűsége, hogy a nagy mennyiségű víz elvezetése gondot okozhat. A költségvetésünkben erre a célra biztosított összeg viszonylag átlagos csapadékos időjárás esetén elegendő. Ezért kérem a város lakosságát, hogy ingatlanai előtt a könnyebben tisztítható átereszeket, árkokat, takarítsák ki. Köszönet azoknak, akik ezt már megtették, s akik ezt a közeljövőben megteszik.

Már említettem, hogy városunkban nagy gondot okoz a munkanélküliség. Bizonyos statisztikai mutatók alapján - Szarvas és térségeként - szerepelünk, ezért az erre irányuló pályázatokon nem vehetünk részt, azokat el sem fogadják. Ugyanakkor az Állami Számvevőszék 1995 évi vizsgálata megállapította, hogy a város fejlesztésére nincs koncepciónk. Kérdésem az, ha pénzünk nincs (az állam ebben az évben csupán 70%-on finanszírozza városunkat), a pályázatokon nem indulhattunk, milyen módon tudnánk normálisan fejleszteni, az egyébként gyönyörű természeti adottságokkal rendelkező településünket?

Mégis, e természeti adottságok által kínált lehetőségeket kell kiaknáznunk, mert ez lehet a kitörési pont nyomorult anyagi helyzetünkben. Ennek érdekében komplex pályázatot nyújtottunk be, mely az idegenforgalmat, illetve annak fejlesztését célozza. E pályázat lényege:

1. A Kecseges-zugi holtág fix beépített szivornyája olcsóbbá, egyszerűbbé teszi a holtág friss vízzel való feltöltését.

2. A Zsófia-majortól az endrődi közúti hídig a jobb és vissza a bal parton 26 km hosszú túraútvonal kialakítása (gyalogos, kerékpáros, lovas túrákra van lehetőség, mert természetvédelmi terület) a Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóság együttműködésével, és anyagi segítségével.

3. E pályázat munkaerő igénye kb. 100-120 fő lehetne, akik a felszíni vízvezetéshez, belvíz-csatornák, illetve a túraútvonal karbantartásához szükségesek.

Ehhez kapcsolódóan egy másik lehetőséget is

szeretnénk kialakítani, mely ugyancsak pályázattal jöhetne létre. Ez pedig a turisztikai lehetőségek kiaknázására létrehozható marketing iroda, melynek feladata lenne:

- a területi idegenforgalmi fejlesztés koordinálása,

- a terület turisztikai értékeinek számbavétele,

- marketing feladatok ellátása.

Ide tartozik az is, hogy az endrődi településrészben - a volt Nagylány-iskolában - a Körös Termál Hotel Részvénytársaság kezdeményezésére, a közeljövőben (a szükséges tatarozások elvégzése után) hasonló turisztikai célú iroda kezdje meg működését.

A Képviselő-testület a továbbiakban megvizsgálta a középiskolák helyzetét is. Néhány megállapítás a vizsgálatból:

- A Kner Imre Gimnázium 2.953.000.-Ft-t kap az állami normatíván felül. Így egy tanulóra 8.225.-Ft jut ebben az évben.

- A 217.számú Ipari Szakmunkásképző 2.769.000 Ft-t kap, így egy tanulóra 8.168 Ft jut.

- A Bethlen Gábor Mezőgazdasági Szakközép Iskola a gazdálkodási lehetőségei miatt nem kapott önkormányzati támogatást.

Összehasonlításként: egy általános iskolai tanulóra 20.289 Ft, egy óvodásra 23.573 Ft önkormányzati támogatás jut ebben az évben.

A teljesség igénye nélkül, de a legfontosabb napirendeket figyelembe véve, ennyiben kívántam összefoglalni a Képviselő-testület 19 óráig tartó ülését, mely utolsó szakaszában személyi és üzleti érdekek miatt zárt üléssel zárult.

Remélem, hogy rövid ismertetésem hozzájárult annak a munkának megismeréséhez, melynek csak kevesen voltak részesei. Egyúttal kérek minden érdeklődőt, hogy az elkövetkezendő Képviselő-testületi üléseket tiszteljék meg részvételükkel.

Czibulka György

A BÉKE VADÁSZTÁRSASÁG KÉRÉSE AZ ENDRŐDI FÖLDTULAJDONOSOKHOZ

Az „1996.évi LV. a vad védelméről, a vadgazdálkodásról” szóló törvény értelmében a vadászati jogot a tulajdonosok átruházhatják a társaságokra. Ennek szellemében a Béke Vadásztársaság Intéző Bizottsága tisztelettel kéri az illető földtulajdonosokat, hogy a vadászati haszonbér ügyében Önöket főkérésű vadásztársaságainkat szíveskedjenek fogadni és aláírásukkal (HRSZ, érték, és területnagyság megjelölése mellett) biztosítani társaságunkat a vadászterület megszerzésére. Szívességgüket ezúton is köszönjük a későbbi szerződéses kötöttségükben!

BÉKE VADÁSZTÁRSASÁG INTÉZŐ BIZOTTSÁGA

FONTOS KÖZLEMÉNY

A Képviselő-testület a Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóság javaslatára helyi védettségűvé kívánja nyilvánítani a Csejt pusztai ősgyepes területet, ahol ritka növények, és ritka madárfajok fordulnak elő. (csenkeszek, szikfű, stb. parlagi pityer, fogoly, fűrj, nagypóling, bíbic, stb.)

VÁROSUNK Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrőd Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,

Cs. Szabó István, Czibulka György, Gellai József, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet,

Márton Gábor, Ungvölgyi János, Vaszkó Irén

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 10. szám

1996. október

Két október emlékei

Magyarország megmaradása, önállósága volt a tét mindkét időben. Az 1848-49-es dicsőséges forradalom és szabadságharc bukását külső ellenség túlereje okozta. A bosszút lihegő győztes dühében 13 tábornokot és Gr. Batthyányi Lajost miniszterelnököt áldozta föl. Azonban 18 év után az áldozatok gyümölcse beért. Gyors fejlődés áldása fakadt belőle. A hősi halottak véréből, az életben maradtak bátor elszántságából! ARAD Magyar kálvária, magyar búcsújáráhely lett. Bár többször meggyalázták, szívünkben-lelkünkben él!

1956 október 23.

A nép az értelmetlen második világháborút követő külső hatalom elnyomását, és a belső bosszút teremtő elnyomást akarta megszüntetni. Honfitársaink tízezreinek megalázása, kifosztása szította az engedetlenség tüzeit a lelkekben. Vértelennek indult, és végül több ezer hazafi életét követelte az árulók által behívott NAGYTESTVÉR beavatkozása. Hősök ezreinek életébe került. Köztük a miniszterelnök és a honvédelmi miniszter is bitón végezte.

Első alkalommal a király nem kegyelmezett a főuraknak, másodszer a proletár-diktátor a proletár-prófétának.

Újra velünk, magyarokkal népesült be az új népvándorlás országútja. Honfoglaló őseink számának kétszerese menekült nyugat felé. Ötvenhat után közel kétszer 18 esztendő kellett, mire megcsendesedett a jóllakott szörny.

A Batthyány emlékmécses, és a lovakkal megtíport 101-es parcella népünk zarándokhelye!

Figyelmeztető jel, melyből minden magyarnak lelkiismereti feladata tanulni!

Valamikor a görög fiataloknak THERMOPÜLE 200 hőséneke és Leonidász királynak a nevét tudnia kellett. A mi fiataljaink tudják-e, mit jelent számukra a két OKTÓBER hőseinek áldozata?

MÁRTON GÁBOR

'56 Októbere

Szenvedett, türt és vért izzadt a nép
Hazug szó marta hiszékeny szívét
Ólom volt vállán a bú, a gond,
S mint halálra rémített vakond
Menekült kétélye üregeiben,
Mert elorzott otthona, hite
Szemétre lökve piszkoba fült,
Küszöbét a szükség sápadt, kábult
Virága-mérges gomba - nőtte be.
Párja dögtetek büzlehelete.
Nyakán hajcsárok, hóhérok hada,
Ha zsarnok szólt, törvény volt szava.
Örözt lakából bókot kiáltott,
S az összetört nép pocsolját ivott.
Mi volt a paraszt sors? Rút alázat.
Szilaj lelkét dúlták kergető lábak,
S ha benne tűzként fellobbant a düh,
Úgy érezte, nem lesz már derű.
Szemében dac sárga lángja égett.
Terhét vonta, s nem tudta mi végezt.
Csak öklét rázva szidta az eget;
Bosszúja ez, mást nem tehetett.
Paraszt szavára ütleg lett a válasz;
Gumibot, börtön, bitó és száraz
Gúny, mely lelkét összetépte,
És méregként hatott friss sebére.
Gyárakban kattogó gépszörnyek között
Munkás sírt, mint a megkötözött.
És félve gondolt fázó gyermekére,

Ha nyúlt tenyerét szagolta a bére.
Szabadulni akart és mi lett a vég,
A szesz segít, hát kocsmatöltelék.

Így éltünk magyarok, lélek kinjárt
Hordtuk az önkény évein át.
De elég volt, mint Krisztusnak a keresztje.
Mikor szakad fel ezer év kaserverő?
Kialtsunk, kialtsunk fel az égre,
Hogy pusztuljon a gaz, a haza férgel!
Zúgjon a hangorkán, hogy ütött az óra
Hadd hallja, lássa Európa,
Hogy van magyar, mert él még Hunnia,
Hogy tenni vágyik mindgyik fia!
Mert tett kell, tett, s nem üres szavak,
Melyek elmállva szerte konganak.

Ifjúság, jövő reménye, te egyakarást,
Emeled fejed, emeld fel már szavad!
Áraszd szét szivednek nagy hitét:
Hiába felhő, mögötte kék az ég.
Mutasd, hogy szerte lángol
Igazság borától az őserő,
Mert tőlünk függ, mi lesz hazánkból,
Fehér nászagy, vagy sötét temető.

Szeged. 1956. október 18.
Ifj. Paróczai Gergely

Önnek joga van tudni...

hogy a KDNP Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési szakbizottságának állásfoglalása szerint a kormány agrárpolitikája, piac idegen, a stabilizálás helyett a ciklikusságot erősíti, az agrárpiacon résztvevők számára átláthatatlan, nehezen követhető. A gabonapiacra meghozott rossz döntések újabb beavatkozásokat igényelnek majd az állattenyésztésnél. El lehet azon is gondolkodni, hogy épp ez a célja az adminisztrációnak, hiszen a múltban is minden ponton beavatkozott a gazdaságba...

A kormány a "Félideőben" című önértékelő kiadványában elismeri, hogy 1994 óta ténylegesen nem növekedett az agrárgazdaság termelése, holott ennek épp az ellenkezőjéről szolt az ígélet. A kormány célkitűzéseiből eddig egyedül a 3 Mrd. Ft-os agrár-export támogatás valósult meg. Igaz, hogy ennek az elérését csak a ciklus végére tervezték.

Az agrár-export támogatása tulajdonképpen azt jelenti, hogy a külföldön értékesített áruk olcsóbban juthatnak a külföldi vásárlók számára. KDNP véleménye szerint a támogatással az áruk előállításának versenyképességét, valamint a piaci intézmények működésének a hatékonyságát kellene javítani. Ez lenne az igazi stratégiai cél!

Pártunk véleménye szerint a kormányintézkedések koncepció nélküliek, későiek, és többször összekeveredik a szociálpolitika a gazdaságpolitikával. Iskolapélda erre, ami a gabonapiacra történt. A várakozásokkal ellentétben a búza felvásárlási ára nemhogy csökkent volna, hanem meghaladta a világpiaci árat szintjét. Gondoljunk csak arra, hogy milyen versenyhátrányba kerültek ezzel a továbbfelhasználók, mint például az állattenyésztés. A búza világpiaci árszint feletti belpiaci ára a kapkodó, bizonytalan kormányzati nyilatkozatok, és beavatkozások eredménye. Az egyik oldalon a keresletet látszólag korlátozta a külpiac kizárásával, de a másik oldalon hatványozott keresletet teremtett az állami tartalékok indokoltatlan belföldön való feltöltésével, valamint vélelmezhető, hogy engedély nélküli külföldre szállítások is történtek. Az év vége felé bekövetkező búza, illetve kukorica ár csökkenését szintén a hibás kormányzati beavatkozások számlájára kell írni. A kormány tagjai nem tudják eldönteni, hogy legyen - átváltási díja a búza illetve a búzaliszt exportengedélyének. Ha megvan a kormány engedélye az 1 millió tonna búza exportjának, akkor a piac szereplőinek kell eldönteni, hogy melyik forma előnyösebb számukra, és az országnak is az a jobb forma, amelyik nagyobb hasznot hoz. Ez már nem az állami hivatalnokok döntési jogkörébe kellene tartozzon!

A KDNP véleménye, hogy az állam hagyja a piacot a piaci szereplők számára szabadon működni, és csak akkor avatkozzon be, a működésébe, ha ezzel kiszámíthatóbbá teszi, és megelőzheti a zavarok bekövetkezését. A termelők tényleges érdekeit szolgáló agrárpiacon rendtartási rendszert kell kialakítani! Az agrárszféra

piackonform megoldásainak tartjuk, a reális garantált ár és irányár és a tényleges felvásárlási mennyiség időbeni meghirdetését. Így válhat a jövő évi búzatermesztés kiszámíthatóvá, de ez most az őszi búza vetési idején aktuális! Továbbá fontosnak tartjuk, és a KDNP igényli, hogy az agrártárca adjon pontos számvetést minden gazdasági év végén a támogatások felhasználásáról, mezőgazdasági termékcsoportonként, támogatási típusonként, valamint vállalkozási típusonként.

Elmondjuk olvasóinknak, hogy a Kereszténydemokrata Néppárt kidolgozott agrárpolitikai programjának jellegzetessége, hogy abban a mezőgazdaság és a vidéki élet szervesen kapcsolódik. A kiegyensúlyozott agrárpiacon, a földszerezés, az új tulajdonosi formák, a környezetvédelem, és az önkormányzati élet gazdasági megerősítése, mind egyforma súllyal szerepel programunkban. Úgy véljük, hogy az egész magyar társadalom érdeke, a virágzó, biztonságos, hazai élelmiszerellátást és hatékony mezőgazdasági exportlehetőséget biztosító mezőgazdaság, valamint a korszerű, de a hagyományait is őrző vidéki életforma kialakítása. Egységes vidékfejlesztési politika kialakítása mellett szállunk sikra, melynek része a gazdaságilag elmaradt térségek válságkezelése, a helyi erőforrások feltárasa érdekében. Pártunk agrárpolitikai főbb tételei: - Hirdetjük és valljuk, hogy a család a társadalom legfontosabb építőköve, a családi vállalkozások fejlesztését tartjuk elsődlegesnek. - A mezőgazdasági vállalkozók érdekvédelmének fejlesztési lehetőségét, a valódi, önkéntes szövetkezetek formájában látjuk megvalósíthatónak. - A földterület nem lehet korlátlan mennyiségben magántulajdon tárgya, és kizártnak tartjuk a külföldiek termőföld tulajdon szerzését. - Fontosnak tartjuk a mezőgazdaság szerkezeti átalakítását, amelynek során a világpiaci értéktétellet kell követnünk, mivel az Európai Unióhoz való csatlakozást és a nemzetközi kapcsolatok fejlesztését fontosnak tartjuk. - A piaci információkat szolgáltató, a szaktanácsadó a finanszírozást segítő raktározást, szállítást megoldó szervezetek létrejöttét támogatjuk. - Szakoktatás, kutatás, fejlesztés az új mezőgazdasági vállalkozók igényei szerint kell, hogy átalakuljon. Az agrárirányítást a földművelésügyi miniszter egyszemélyes feladatkörébe tudjuk hatékonyan elképzelni. Összességében tehát a Kereszténydemokrata Néppárt olyan mezőgazdasági és Vidékfejlesztési megvalósítható programot dolgoz ki, amelyben az állam és az egyén aktív, kiszámítható és követendő együttműködése valósul meg.

Amit az egyes ember megvalósíthat, azt egy közösség nem veheti el tőle, amit pedig egy kisebb közösség képes önmaga megvalósítani, azt nem ragadhatja magához egy nagyobb csoport, vagy állam.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Tisztújítás a KDNP városi szervezetében

A június 8-9-i Országos Választmány határozata értelmében a Párt minden tisztségviselőjét újra kell választani.

A Gyomaendrődi Szervezet szeptember 16-án tartotta meg a választásokat a tagság nagy részvétele mellett. A választások eredményeként a tagság:

Elnökké választotta Vaszkó András,
Titkárrá Véha Lászlónét
Gazd. vezetővé Szabó Zoltánét.

Az elnökség tagjai lettek:

Tímár Mihály, Talán Mátyás,
Ungvölgyi János.

A megyei Választmány küldöttei:

Vaszkó András
Ungvölgyi János.

A megyei választmány tagjai részt vesznek az októberi megyei választmányi ülésen, amikor is megválasztásra kerülnek: megyei elnök, a megyei elnökség tagjai, az országos elnökség tagja, valamint az országos választmányban résztvevő küldöttek.

Az országos vezetőség választására pedig 1997 januárjában kerül sor.

VASZKÓ ANDRÁS

Október 6-án Aradon a vértanúk emlékművénél a KDNP Gyomaendrődi Szervezete nevében Császárné Gyuricza Éva, a Békés megyei KDNP Szervezete nevében Császár Ferenc ügyvezető elnök helyezte el a hála és a megemlékezés koszorúját.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

Változatlanul vezetünk a tabellán!

Augusztus 31-én itthon 2:0-ás eredménnyel folytatódott a sikersorozat. A jó erővel felvonuló fiatal ellenfél, Orosháza, nem könnyen adta meg magát.

Szeptember 7-én megszakadt a parádés menetelés. Szeghalom ellen 2:1-re veszett együttesünk.

Szeptember 14-én Csabacsüdöt fektettük két vállra. Már a 10. percben 3:0 volt az eredmény. A negyediket szünet után préselték a hálóba. Ideje volt a tavalyi adósságért visszavágni. Remekeltek a fiúk.

Szeptember 21-én Békéscsabán a Jamina ellen 0:0-val ért véget a sárdagasztás, csúszkálás.

A tabella állása:

1. Endrődi Barátság 8 6 1 1 25:7 19
5. Gyoma FC 8 4 3 1 17:7 15

A következő mérkőzés a helyi rangadó lesz. Mire lapunk megjelenik, már túl leszünk rajta. Nem lefutott mérkőzés. Az Endrődből átigazoltakkal igen jó együttes, erős ellenfél formálódott ki. Nagyon időszerű lenne már egy megérdemelt siker. Ott leszünk, buzdítunk és bízunk a győzelemben.

MÁRTON GÁBOR

A KÖZÖSSÉGI HÁZ OKTÓBER HAVI PROGRAMJA

2. 17.30-tól Herbalife előadás.

9. 17-től Cukorbeteg klubja.

10. 10-től Zenés gyermekműsor óvodásoknak és kisiskolásoknak.

Vendégeink:

Hevesi Imre és Gulyás Levente

11. 16-tól Termékbemutató.

12. 17-től A Nyugdíjas Klub vacsorája.

19. 18-tól Magányosok Klubja tagjai alakulásuk 2 éves évfordulóját ünneplik közös vacsorával

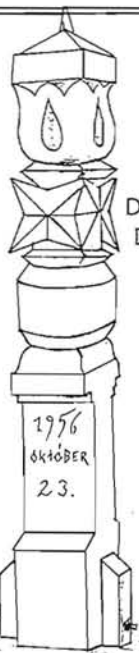
19. 16-tól Az Ifjúságmozgalmi kiállítás megnyitója.

A kiállítás nyitva: Okt. 31-ig, hétköznapokon 8-16 óráig.

Október 26-án, 17 órakor a TEAHÁZ vendége Dévai Nagy Kamilla lesz. Műsorának címe: Magyarok fénye.

A Közösségi Házban az idei őszi folyamán is beindult a társastánc tanfolyam egy csoportban, valamint helyet adunk még egy gitár- és egy számítógép kezelői tanfolyamnak.

Szeretettel várjuk az érdeklődőket a rendezvényeinkre és állandó csoportjainkba!

Adományozók:

Császár Ferenc
Császárné Gyuricza Éva
Dinya László (Corvo Bianco BT.)
Dinya Zoltán (MAR-ZOL CIPŐ)
Farkasinszki László
Gellai József
Gombkötő Judit
Gyuricza Csaba
Gyuricza Irma Ildikó
Gyuricza János (GYURICZA SÖRÖZŐ)
Dr. Horkai Kálmán
Hornokné Németh Eszter
Hunya István (TURUL CIPŐ)
Iványi László

Lizák Istvánné (SZILVIA PANZIÓ)
Marsiné Giricz Erzsébet
MAVAD BÉKE Kft
Márton Gábor
Polgármesteri Hivatal
Polányi Éva
Dr. Rácz Mátyás (Debrecen)r
Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola vezetője, tanárai és dolgozói
Szonda István
Ujházi Ernő
Ungvölgyi János,
Vaszkó András
Vaszkó Irén
Véháné Kovács Irén

Az ünnepség október 23-án

9.00 órakor Szentmise az Endrődi Szent Imre Római Katolikus Templomban
Utána kb. 9.45 Emlékeszéd, tarja Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő,
Majd az emlékmű leleplezése, megszentelése, megáldása Iványi László plébános úr és Sipos Tas Töhötöm nagytisztelendő úr részéről.
Ezt követi a Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola ünnepi műsora.
Végül koszorúzás.

Búcsúznak

Dr. Csókási Béla 83 éves korában elhunyt. Az egykori polgári iskola tanára, majd igazgatója volt. 1948 után előbb a Szeghalmi Péter András Gimnázium, majd a Gyomai Gimnázium és Mg.-i Szakközépiskola tanáráként ment nyugdíjba. Nyugdíjasan, szülőhelyén Csanádapácán telepedett le. Az ottani Nyugdíjas Kör fáradhatatlan vezetője és szervezője volt haláláig.

... ..
Czibulka József (1914-1996) Pozsonyban szerzett tanítói oklevelet. 1947-ben a lakosságcsere során el kellett hagynia Csehszlovákiát feleségével és öt gyermekével. Először Telken, majd 1952-től 1956-ig Endrőd-Ugar és Öregszőlő iskolájában működött igazgató, majd tanítóként. Véglegesen Tápiószentmártonban lett otthont. 10 évig töltött be igazgatóhelyettesi munkakört. 1974-ben lett nyugdíjas, de még 10 évet töltött utána a katedrán. Felesége, gyermekei, unokái és dédunokái gyászolják a szerető családfőt.

HIRDETMÉNY

Mesekönyvek, kifestők, foglalkoztató könyvek, gyermek, ifjúsági, romantikus regények, krimik, szakácskönyvek, Walt Disney könyvek, színezők nagy választékban, olcsó áron kaphatók a könyvtár "mini" könyvesboltjában.

Új kazetták érkeztek a "mini" videotékába. Kölcsönzési díj egy napra 50-80 Ft.

Fénymásolás, azonnal. Díjai: A/4-es méretben 8.-Ft. A/3 méretben 16.-Ft.

Hagyományos könyvtári és új szolgáltatásainkkal szeretettel várunk minden érdeklődőt a Könyvtárba, Blaha u. 21.

„Ha utolér az elúzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istencsérés szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egygel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egygel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

DIENES IZRA

Ikefalva 1900. Debrecen 1977.

A Tanítóképzőt Kézdivásárhelyen kezdte, és Sepsiszentgyörgyön fejezte be. Még diákfejjel vett részt az első világháborúban, mikoris a SZÉKELY HADOSZTÁLY kötelekében harcolt.

Román fogságból hazatérve szerezte meg az oklevelet. Utolsó év volt, amikor magyar nyelvű oklevelet lehetett szerezni. Munkáját Göcsön (Maros vm.) kezdte. 1921-27 között a sovinszta román politikától sokat szenvedett magyarsága miatt. Üldözték, többször megverték.

1927-ben Magyarországra szökött. Eddigre már nős volt, feleségül vette Hajdú Emma tanítónőt. Előbb Tiszakonyáron tanított a református iskolában, majd felesége is ájtott. Konyáról azonban el kellett jönni, mivel felesége katolikus volt, s azt kívánták, hogy térjen át a református vallásra. Így került Endrődre, ahol a református férj is taníthatott a katolikus egyházi iskolában. Itt született meg lányuk Sárika. (Az ő közlése alapján állítottam össze élettörténetüket)

Kondorostanyán (most Hunya), Décspáskomon, Öregszőlőben tanyai iskolákban működtek. Végül Endrőd belterületére kerültek.

Dienes Izra igen mozgalmas, tevékeny közösséget segítő életet élt. A színvonalas, lelkiismeretes tanítás mellett elévülhetetlen érdemeket szerzett a HANGYA SZÖVETKEZET megszervezésében, majd a TEJSZÖVETKEZET létesítésével segített a tanyák népén. A szétszórtan élő tanyai emberek művelődésére művelődési estéket rendezett. Fáradhatatlan küzdelme eredménye lett az Öregszőlőben fúrt ártézi kút.

1940-ben a BÉCSI DÖNTÉS után, a szülőföld szeretete, a honvágy hazavitte Székelyföldre a családot. Nyárfőn, majd Tordán tanított. A második világháborúban ismét Székelyföldön katonáskodott, mint főhadnagy. Megsebesült. Bécsbe került kórházba. Onnan szökött meg. Endrődön találkozott össze családjával. Felesége 1946-ban elhunyt. Most is a szarvasvégi temetőben pihen. Újra házasodott. Zempléni Margit tanítónőt vette feleségül. Ebből a házasságból született Imola.

A polgári iskolában tanított. Majd az iskolák összevonása után Iványi Gergely igazgatósága alatt szá-

madó (gazdasági) igazgatói munkakört látott el. Az ötvenes évek első felében a pedagógus színjátszó csoport oszlopos tagja volt.

1956-ban a forradalom idején felkérték a rendőrpáncsnokság ellátására. Megszervezte a NEMZETŐRSÉGET. Katonás rendet tartott a községben. Működése alatt egyetlen pofon sem csattant el. Megakadályozott minden önbíráskodást, tettelegességet. Senkit nem engedett bántani. A községben szolgáló rendőrök is megmaradtak hivatásukban (beosztásukban).

1957-ben letartóztatták. Megalázták. (Szinte összetörték azokat, akiket védett.) Kistarcsára internálták. Aztán Gyulára szállították. Azzal a feltétellel szabadult, hogy el kell tűnnie Endrődről. Állásától megfosztották. Mivel nem lett besúgó, nyugdíj nélkül élt élete végéig. Hiába volt 40 év tanítói szolgálata!

Tanítói-nevelői munkáját mindig a pontosság, igényesség és a szigorúsággal párosult jóság jellemezte. 1991-ben poszt humusz kitüntetésben részesült, a "VÉRTANÚK EMLÉKÉRE" plakettel ismerték el áldozatos, hősi magatartását.

Temetése a debreceni nagyerdei temetőben volt. Az endrődi pedagógusok nevében én vettem végső búcsút kiváló barátunk és munkatársunktól, aki életvidám "góbé" volt, s kinek sok jótettét ocsmányul fizette vissza a sors.

De mindig boldog volt, mert példás - követésre méltó - családi élete vigasztalást nyújtott neki, hogy elviselje a sors csapásait.

MÁRTON GÁBOR

Adjon Isten jó napot!

Láncos lobogóját, adj Isten jó napot!
Én nyers-székely góbé, az Úrban én vagyok.
Isten nyila üt meg, mikor e szót halod.
Volt egyszer egy ember, az pedig én vagyok.

Ide hallgasson ám minden ember fia,
Mert amit beszélek, fele sem tréfa.
Azt még nem tudjátok, ki áll ellöttetek.
Megeresztem a szám, mindnyájan reszketek.

Ott születtem én a székely hegyek ormán
Kikeletnek első verőfényes napján.
Attilának vére pezseg a szívemben,
Hős Csaba szelleme él az én lelkemben.

Hogy ki volt az apám, ne kérdezzétek,
Mert aki azt tenné, a menykő ütné meg.
Orkánnak, viharoknak volt ő az ő atyja.
Isten kegyelméből, én pedig a fia.

Zúgva és tombolva járta a világot,
Mindenütt azt mondta: Adj Isten jó napot!
Ezt hagyta fiának testamentumban.
Ne legyen ő szolgálja soha e hazában!

Ha magyar vagy, tehát nem "alá szolgálja",
Adj Isten jó napot! - kedves "atyámfia".
Mert a magyar ember senkinek sem szolgálja,
Tehát az sem mondja, hogy "alászolgálja".

• Csurgó, 1917.
(A magyar óra alatt, mivel „alászolgálja” köszönést kívánt a magyar tanár.)
Írta: Dienes Izra, tanítóképeszdész.

Katolikus Krónika

OKTÓBER HÓNAP ÜNNEPEI

Október 8.	kedd: Szűz Mária, Magyarok Nagyasszonya
Október 15.	kedd: Avilai Nagy Szent Teréz
Október 18.	péntek: Szent Lukács evangélista
Október 23.	szerda: Kapisztrán Szent János
Október 25.	péntek: Boldog Mór püspök
Október 27.	vasárnap: Misszióvasárnap

Az endrődi Szent Imre templom búcsúja **november 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz**, a mise végén körmenettel.

A búcsú főpapja Illésy Mátvás budaörsi atya lesz. A tervek szerint a fiatalokból álló énekkarát is hozza.

Örömmel értesítjük, hogy

Gyulay Endre**Szeged-Csanádi megyéspüspök Úr**

1996. október 5-én, szombaton 16 órakor felszenteli Szent Gellért püspök tiszteletére iskolánk kápolnáját, és felvesszük a nevét.

Az ünnep végén leleplezzük az adakozók emléktábláját is.

Szeretettel hívja a Kedves Olvasókat: a gyomaendrődi Katolikus Általános Iskola

Október 5-től iskolánk neve:

Szent Gellért
Katolikus Általános
Iskola
G y o m a e n d r ő d

Emléktábla

Iskolánk épült: 1994. szeptember - 1995. szeptember között.

Tervező: Szabó Jenő

Kivitelező: THERMIX Építőipari Szövetkezet

Műszaki ellenőr: Szmola Imre

Kápolna felszentelése: 1996. október 5.

Oltárkép: Salamon György

Az alábbiak anyagi áldozatából született meg az iskola:

Ambrózi László és Családja, Bonita Faipari Kft., Bramac gyár, Buti László, Császár Ferenc és Gyuricza Éva, Egészséges Életmódtér Alapítvány, Endrődi Egyházközségi Képviselőtestület, Endrődi Oltáregylet, Dr. Giricz Katalin, Gyomaendrőd város Önkormányzata, hajdani gyomai és endrődi polgárok, Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány, Kirche in Not Ostpriesterhilfe e. V., Kiss Pál és Kiss Pálné, Dr. Latorcai János és Ujházi Aranka, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Prokop Péter, Szabó Dezsőné és Családja, Szent Gellért Egyházi Kiadó, Szilágyi Gáspár, Szöllösi Istvánné, Tóth Péter és Családja, Ujházi Ernő Dezső és Papp Piroska Ágnes, Varjú László és Családja, Vaszkó András és Pena Pauline, Vállalkozás Verseny Tisztesség Alapítvány, †Wodianer család, és mindazok, akik kisebb-nagyobb adományaikkal hozzájárultak.

Mire a Kedves Olvasó kézbe veszi újságunkat, az oltárkép is a helyén lesz a szentelészkor a kápolnában.

Salamon György budapesti festőművész magyarázata a képhez.

AZ OLTÁRKÉPRŐL

A gyomaendrődi

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola
kápolnája

Az ember alkotó tevékenysége folyamán, a művészet létrehozójaként a Teremtő munkájához válik hasonlatossá. Az Istentisztelet, mivel Istennek csak a legnemesebb dolgokat lehet felajánlani, ezért válik szinte akaratlanul is a művészetek gyűjteményévé, a templom pedig a művészetek tárházává, legnagyobb befogadó héjazatától - az épülettől - kezdve, a legkisebb használati, liturgikus tárgyig. Ide tartozik természetesen a templomi Istentisztelet énekeitől, zenéjétől a költői művekig, és az iparművészet, képzőművészet produktumáig minden. A művészet képes egyedül arra, hogy a hétköznapi ünnepit varázsoljon, áttételesen pedig, hogy az anyag (pl. festék, vászon) legegyszerűbb megjelenési formáját a művészi alkotás titokzatos sorompóján áthúzza egyszerűben szellemivé, magasrendű műalkotássá avassa.

Ezt a titokzatos metamorfózist az Egyház az Evangélium szolgálatába állította a keresztény művészet évezredein át, ezáltal a képek üdvöndje segítségével szemléltethetjük Isten dicsőségét.

Az oltárképet a reneszánsz vezette be a templomokban, amelyek nagyméretű festmények - és rendszerint a templom védőszentjével kapcsolatos tematikát dolgoznak fel látványos, magyarázó formában.

Az itteni oltárkép egy egységként fogható fel, de hét darabból, egymással összefüggő és jelentésében egymást erősítő és magyarázó képekből áll.

Gyomaendrőd a Szeged-Csanádi Püspökség területén fekszik, az első csanádi püspök pedig Szent Gellért volt. Az oltárkép Szent Gellért élete és munkája köré fűzi mondandóját. Szent Gellért Szent István korában jött be Magyarországra. Mór, Pécs tudós püspöke hívta be az eredetileg Jeruzsálembé, a Szentföldre igyekvő velencei születésű Gellértet. Gellért Velencében a Szent György szigetén bencés szerzetes volt, nagy tudású, szent életű és komoly, vallásos férfi. Szent Gellértnek az országba jövetelét az oltárkép predelláján (alul) baloldalt láthatjuk. A predellán egy tekercsen, melyet két angyal tart, kivetül Gellért életének két sarokpontja. A bejövetele a háttérben az akkori Pécs bazilikájának tornyait látjuk, és az egyszerű bencés rendi szerzetest, Gellértet, amint áldását adja az elébe járuló és térdeplő magyarokra. Kíséretében lovagol Mór pécsi püspök, a költő, díszes bíbor ornátusban, oldalán csatlósával.

A predella jobb oldali képe a püspök, Gellért halálát jeleníti meg. A krónika szerint Gellértet a Vata-féle pogánylázadáskor, 1046. szeptember 24-én ölték meg a lázadók. Gellért szekerét fölfordították, a földön térdeplő és bántalmazóira keresztet vető (folytatás a 11. oldalon)

RENŐRSZEMMEL

Örömmel tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy lapunkat új rovattal gazdagítjuk. Terveink szerint rendszeresen számolunk városunk közrendi és közlekedésrendészeti helyzetéről. Célunk az, hogy olvasóink, városunk polgárai nagyobb betekintést nyerjenek a rendőrség munkájába, sikereibe, nehézségeibe. Ez által a hatékonyabb együttműködést kívánjuk elősegíteni a közrendvédelmi szervek és a lakosság között.

Mivel a közelmúltban - szerencsére - számottevő bűncselekmény nem történt, ezt az írásunkat a közlekedésbiztonságnak szenteljük. Szándékunkat az is indokolja, hogy az őszi idő beálltával fokozottabb elővigyázatosságra lesz szükségünk. Az első félévi baleseti statisztika az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva kedvező képet mutatott. A balesetek száma 48-ról 38-ra csökkent. Ebből a súlyos sérülésekkel járók 29-ről 22-re, míg a halálos kimenetelűek 4-ről 2-re csökkentek. Júliustól kezdve azonban ez a kedvező tendencia nem folytatódott, sőt a balesetek száma jelentősen növekedett. Ez okból Szűcs József alezredes úr a következőkre hívja fel figyelmünket:

"A baleseti okokat vizsgálva jelentősen megnőtt az ittasság szerepe. Ezért az év hátralévő részében a balesetek megelőzése érdekében, a rendőrség fokozott alkohollenőrzést hajt végre. Tovább vizsgálva a baleseti okokat, megállapíthatjuk, hogy a sebesség túllépése országosan, megyénkben és területünkön is első helyen áll, ennek oka a sebesség nem kellő megválasztása.

Ezért szükséges, hogy a rendőrség minden lehetséges eszközzel kiszűrje a forgalomból a gyorshajtókat. Megyénkben e célra már 5 korszerű eszköz áll rendelkezésünkre, köztük a lézer sebességmérő-ellenőrző műszer. A kisebb fokú sebességtúllépésnél a rendőrség pénzbírságot szab ki, azonban jelentős esetekben szabálysértési eljárást kezdeményez. A hatóság a feljelentés alapján 30.000 Ft-ig terjedhető pénzbírságot szabhat ki és a jogosítvány bevonásával is élhet.

Ezért szeretném felhívni a járművel közlekedők figyelmét a sebesség túllépés legfontosabb eseteire:

- Abszolút sebességtúllépésről akkor beszélünk, ha a jármű vezetője az adott útvonalon a KRESZ-ben előírtakat, illetve a táblával jelzett korlátozásokat túllépi.

- A "relatív" sebességtúllépésről akkor beszélünk, ha - és ezt a balesetek többségénél tapasztalhatjuk - a jármű vezetője nem helyesen választotta meg a sebességet. A relatív sebesség helyes megválasztása azt jelenti, hogy a látási és útviszonyok mellett - figyelemmel az időjárási viszonyokra - az általunk vezetett járművel a veszélyhelyzeteket ki tudjuk védeni.

Ezért fontos az alábbi szempontokat maximálisan figyelembe vennünk:

1/ A járművezető vezetéskori általános állapotát, felkészültségét,

2 egészségi, fizikai állapotát,

3/ mióta vezeti az adott járművet, mióta vezet balesetmentesen,

4/ az utazás célját, időtartamát, a megválasztott útvonalat (ismert-e vagy ismeretlen),

5/ az útvonalra vonatkozó közérdekű előrejelzéseket,

6/ a jármű általános és speciális állapotát, műszaki alkalmasságát, az utazók számát, a csomag magasságát, szélességét, vontat-e utánfutót? stb.

7/ a kiválasztott út állapotát (autópálya, autópálya, főút, burkolat jellege: jó, megfelelő, kátyús stb. latyakos, jeges stb.)

8/ az útburkolaton lévő jeleket (záróvonal, kerékpársáv, besorolási irány, gyalogátkelőhely stb.)

9/ az út vezetését, dőlését, kanyarok szögét,

10/ az út mellett elhelyezett közlekedési, útbaigazító, figyelem felhívó táblákat,

11/ figyelemmel kell lenni a közlekedő partnerekre, gyalogosokra, kerékpárosokra, idősekre, gyermekekre, motorosokra, a lassú járművekre stb.

Úgy gondolom, hogy - bár nem teljes - e felsorolás, felhívja majd a közlekedők figyelmét, hogy a relatív

sebesség megválasztása milyen fontos, mert e körülmények bármelyikének figyelmen kívül hagyása már balesetveszélyhez vezethet.

Szólom kell arról is, hogy a balesetek több mint 50%-a lakott területen belül következik be, és ezeknek mintegy 70%-ában helyi lakos a baleset résztvevője.

Ennek egyik fő oka az ún. rutinból történő vezetés. Mivel a közlekedő hosszabb ideje a megszokott útvonalat használja, hajlamos arra, hogy ne vegye észre az időközben kihelyezett közlekedési táblákat, a megváltozott forgalmi rendet.

Ezért szeretném az Önök figyelmét felhívni, hogy mindenki, mindennap az adott viszonyoknak megfelelően közlekedjen! Az őszi-téli időszak beálltával jelentősen megváltoznak a közlekedési viszonyok, ezért feltétlen szükség van az arra való felkészülésre, mely elsősorban a járművekre vonatkozik.

Ehhez nyújt segítséget az október 18-án 14 és 18 óra között megtartandó ingyenes műszaki nap, Szarvason a Szarvasi Autószerviz Kft.-ben, Szarvas, Csabai u. 2. sz. alatt, ahol ingyen ellenőrzik a járművek fényező beállítását, a fékek működését, CO szintet stb.

A kisebb beállításokat a helyszínen elvégzik, a nagyobb problémákra felhívják a figyelmet.

Bízunk abban, hogy az olvasók figyelembe veszik a leírtakat, és ezzel is csökkenhet a balesetek száma.

További balesetmentes közlekedést kíván a Gyomaendrődi Rendőrség állománya."

Mi pedig köszönetet mondunk, és bízunk abban, hogy ezek a gondos, figyelem felhívó tanácsok nem maradnak pusztába kiáltott szavak, s mindnyáján, gyalogosok és járművezetők, jobban vigyázunk egymásra, s magunkra.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

Az önkormányzat munkájáról

Tájékoztató a Képviselő-testület szeptember 26-i üléséről

1. Szokás szerint a hónap utolsó csütörtökén volt a szeptemberi Képviselő-testületi ülés. 25 napirendi pont várt sorára. Mint mindig, most is, a legfontosabb közérdekű dolgok a délelőtti folyamán kerültek sorra.

Elsőként emlitem a tandíj és térítési díj összegéről szóló rendelet-módosításunkat, mely a módosított Köznevelési Törvényből ered. Lényege: az alapellátáson túl nyújtott szolgáltatások, illetve akik a felnőttkori (20 év feletti) és második szakképzés megszerzésére készülnek fel. A tandíj fizetésére kötelezhető tanulmányi eredményük függvényében az intézményvezető egyéni elbírálása alapján a tanuló szociális körülményeit figyelembe véve és kiemelkedő tanulmányi eredmény esetén - ha az intézmény a költségvetéséből fedezni tudja - teljes térítési díjat vagy tandíjat elengedheti.

2. Városunk egyik Kft-jének kérése, hogy a város területén iparterülettel minősítse át a leendő működési helyüket és ahhoz egy rendelet-tervezetet alkotna meg a Képviselő-testület. A Polgármesteri Hivatal munkatársai egyeztető tárgyalásokat folytattak, majd az érintett lakóövezet érdekelt ingatlantulajdonosainak lakossági fórumot tartottak. Mindkét tárgyalás eredményes volt. A lakók és hatóságok ellenvéleményt nem nyilvánítottak.

A soron következő harmadik napirend az 1996 évi költségvetés első félévi teljesítéséről szól. Összességében megállapítható, hogy a várható pénzügyi nehézségek, melyek az év elején még kezelhetetlennek látszottak, - a beszámoló időpontjában - már tűrhetőnek mondhatók.

Ebben segítséget jelentettek az állami költségvetésből származó források mellett:

- a helyi adók időarányos teljesítése (52.47 %),
- az intézmények bevételei (59.71 %),
- az önkormányzati vagyon értékesítése,
- a befizetett bérleti díjak.

3. Az adócsoport beszámolója alapján megállapította a Képviselő-testület, hogy a lakossági adófizetési morál jó. Márpedig a költségvetésben jelentős tételnek számít cca. 35 millió forintot csak ilyen esetben lehet komolyan beszámítani.

Sajnos, nem tudni, hogy mit határoz az Országgyűlés a következő év finanszírozásáról, mennyi lesz a központi költségvetésből leutalt összeg, milyen további megszorításra kötelez bennünket? Mivel sok a bizonytalanság e körön belül, a Testület úgy határozott, hogy nem kívánja a gépjárműadó és helyi adók adótételeinek megváltoztatását, de biztonság kedvéért az adócsoport készítsen egy esetleges módosítási lehetőséget is.

4. Augusztus 21-31 közötti időszakban az Állami Számvevőszék vizsgálatot végez a Hivatalnál. A korrekt megállapítások tartalmaznak a jól működő rendszereket és néhány javítandó dologra hívják fel a figyelmet. A Képviselő-testület elfogadta az ÁSZ jelentését.

5. Nagy érdeklődést váltott ki a Gondozási Központnál végzett szakmai és gazdasági vizsgálatról szóló jelentés. A jelentést a vizsgálatot végző Nagyszénási Szociális Otthon igazgatója és gazdasági igazgatója készítette.

- A vizsgálati jelentést a Testület elfogadta és nem állapította meg az intézmény vezetőjének felelősségét a Városi Gondozási Központnál kialakult helyzetért.

- A Képviselő-testület a támogatást 4,200 Ft-tal megemelte. (A költségvetés év elején 8,000 Ft-t elvont az intézménytől, azzal, hogy gazdálkodik ki.)

- Az intézmény vezetője a többlettámogatás felhasználásának igényét jelezte a hivatal felé. A képviselő-testület kötelezte a

Hivatalt, hogy vizsgálja meg annak jogosságát, és erről adjon tájékoztatást.

Említettem, hogy a téma nagy érdeklődést váltott ki! Az intézmény tizenegynéhány dolgozója megjelent a napirend tárgyalásánál. Helyesnek és követendőnek tartom az érintetteknek ilyen magatartását! Ne fejük fölött és nélkülük történjenek a döntések. Viszont nagyon nem tetszett az egész csoport megnyilvánulása a döntés után. Annak ellenére, hogy a jegyző úr jelezte, hogy a következő napirend tárgyalása után kíván reflektálni, együtt a város egészségügyi ellátásáról, sőt a polgármester úr is felhívta a figyelmet erre a tényre, a V.G.K. összes dolgozója elhagyta a tanácskozás színhelyét. Úgy látszik csak az érdekelte őket, hogy a támogatást megkapják-e!

5. Az említett téma (egészségügyi ellátás) nagy gondot jelent a városnak. Sajnos 1997-től nem lesznek gyomaendrői születésűek. Nincs 15 millió forintja az Országos Egészségügyi Pénztárnak, hogy tovább működtesse a szülőotthont. A város pedig képtelen ilyen kondíciók mellett fenntartani. E tények miatt, sajnálatunkat kifejezve, jegyzőkönyvben rögzítettük köszönetünket Dr. Csaba Kálmán főorvos úrnak a több mint 2 évtizedes munkájáért.

A szülőotthont átalakítva korszerű rendelőintézetet szeretnénk létrehozni, ahol szakrendelések lennének. (nőgyógyászat, szemészet sebészet stb.) A Fürst Sándor utcai épületbe (Tüdőgondozó) pedig az alapellátást helyeznénk a mostani központi rendelőből.

„Szakmai struktúraváltás” pályázaton a pénz egy részét megnyertük. Ehhez még kb. 30 millió forint kell, amit ezt után további pályázatokkal illetve az önkormányzati költségvetésből kellene kiegészíteni.

E téma lezárása után került sor a fent már említett jegyzői véleményre. A jegyző úr nagyon korrekt összehasonlítást tett a két intézmény vezetéséről. Megállapításai egyben útmutatást is jelentettek, már aki meghallgatta.

Ezek voltak a legfontosabb témák, amelyek úgy vélem, a lakosságot érdekelhették. Ezek után szó volt az Október 6-i és 23-i ünnepségekről, melyekről a lap más részén találkozhatnak az olvasók.

Érdekességként említhetem a Körös Cargo Kft terveit a folyónkon történő vízi szállítások felélesztéséről, melyekről a Képviselő-testület további tárgyalásokat kíván folytatni.

Változtatlanul szeretném felhívni kedves olvasóink figyelmét a nyilvános Bizottsági és Testületi Ülésekre és kérem tiszteljenek meg bennünket látogatásaikkal.

Néhány szó a szeptember 28-i találkozóról

A város szeptember 28-ra hívta össze találkozóra az olyan személyeket és vállalkozókat, akik tanácsaikkal segítséget adhatnának a város vezetésének a további munkájukhoz. Nagy számban részt vettek a város „elszárnozottai” is. Úgy ítélem meg, hogy e találkozó elérte célját. Nagyon sok hasznos tanács, ötlet hangzott el, melyekből profitálhatunk.

Ez úton mondok köszönetet a város vezetése nevében minden kedves résztvevőnek a hasznos segítségért. Úgy hiszem, hogy ezt a fajta együtt-gondolkodást tovább kellene folytatnunk.

Czibulka György

PROKOP ATYA AJÁNDÉKAI

Szeptember 24-ike Szt. Gellért napja, minden bizonnyal emlékezetes nap lesz a Gyomaendrői Katolikus Iskola életében. Dél előtt ünnepi szentmisére gyűltek össze az iskola kis kápolnájában, tanulók, szülők, meghívott vendégek, akik zsúfolásig megtöltötték az aulát. Mise után került sor annak a kiállításnak a megnyitására, melynek keretében a Rómában élő Prokop Péter atya adta át "ajándékait", 40 festményt az iskolának, mely egyben a festő állandó kiállításául szolgál majd.

Szeretnénk olvasóinknak bemutatni Prokop Péter festőművész és író atyát, kinek hosszú és tartalmas életútját aligha lehetne újságunk hasábjain leírni. Mégis, élete legfőbb állomásait papírra vetve, olvasóink képet kaphatnak e nagyszerű ember életéről.

- 1919. Vízkereszt napján született Kalocsán
- 1930-37. A kalocsai jezsuita gimnázium növendéke
- 1937-42. A kalocsai érseki szeminárium teológusa
- 1942. Március 22-én pappá szentelik a kalocsai székesegyházban
- Március 25-én mutatja be első szentmiséjét
- 1945-48. Budapesten a Képzőművészeti főiskola festő szakát végzi
- 1945-56. Káplán a kalocsai egyházmegyében
- 1957-től Rómában él
- 1958-61. A Római Képzőművészeti Akadémián festőművészeti diplomát szerez
- 1959-60. USA-ban él és dolgozik
- 1964-75. Rómában a Szt. István Ház tervezését és építését irányítja
- 1975-től Szent István Zarándokház Igazgató Tanácsának tagja, ettől kezdve itt lakik, itt található legnagyobb állandó kiállítása.
- 1978-tól rendszeresen kiállít Magyarországon
- 1983-tól jelennek meg könyvei
- 1985-ben látogat először haza
- 1989-ben a magyar állam Pro Cultura Hungarica éremmel tünteti ki

Állandó kiállításait külföldön és hazánkban szinte felsorolni sem lehet, de láthatjuk képeit Olaszországban, Németországban, Portugáliában, Ausztriában, USA-ban, Ausztráliában. Hazánkban: Andocsón, Budapesten, Balatonlellén, Baján, Kalocsán, Kecskeméten, Miskolcon, Pécsen, és mostantól kezdve már Gyomaendrődön is.

Könyvei 1983-87 között Rómában, 1989-96 között Budapesten jelentek meg. (Eddig 12 kötet)

Az ünnepi szentmise után a közönség az első emeletre vonult, ahol a kis iskolások köszöntötték elsőként az atyát, majd átadták virágaikat. Latorcai Jánosné Ujházi Aranka, városunk szülőtte köszöntette a mestert, majd Prokop atya mutatkozott be az egybegyűlteknek. Életéről, munkásságáról beszélt. Ez után a város nevében Czibulka György alpolgármester köszöntötte Prokop Péter atyát. Ezt követte Kiss Pálné az iskola igazgatójának üdvözlése, majd megnyitotta a kiállítást, melyen a művész képről-képre haladva ismertette műveit.

Ezen a napon, délután fölkereste a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskolát, ahol megtekintette a Rózsahelyi kiállítást. Itt is a gyerekek virággal köszöntötték a vendéget.

Vallomás

„1919-ben Kalocsán születtem. 23 éves koromig iskoláim befejezéséig a Vajdas partján telt életem.

Harmadéves káplán koromban engedélyezték, hogy a pesti Képzőművészeti Akadémiára iratkozzam. Gyerekemlékezetem óta bennem bujkáló rajzöstönömet szakmailag is kiképezhettem, mely a tanulás után még inkább követelte gyakorlati fokát. Mélykúton a közelmúltban azokból a portrékból rendeztek kiállítást volt növendékeim, melyeket róluk modelleztem.

Az alkotóosztón telhetetlen. Mindig több tudásra és tökéletesebbre vágyik. 1957-ben sikerült Rómába disszidálnom. A szándékolt rövidebb tartózkodás a Via Ripetta-i Akadémia elvégzése után immár négy évtizedre húzódott el. Az Urbs atmoszféráját léle-gezve.

A három évezredes szellemi központnak szuggesztív hatása fölgazdagította provinciális látásmódom. Utólag igazolódott, hogy e lépést meg kellett tennem. Itt teljesedett ki adottságaim és szorgalmam karöltésében az életművem: nyolcezer képem és tizenkét könyvem. Ugyanis cikkezés-fölkerések után rájöttem: imi és festeni ugyanaz. Csak a kifejezési eszközök mások. Színnel vagy nyelvvel közelítem a teljességben kimondhatatlant.

Az alkotó típus két csoportra választható. Impresszionista és expresszionista. Az első nézi és másolja az eléje bomló természetet. A másik inkább magából indul ki: lelki vízióhoz keres és túloz el formákat. Ez a hajlam a túlsúlyom.

Mondanivalóm humanista szélességben az egész emberről érkekel. Lehetőleg minél mélyebben és többit.

Korunk szétdarabolódik. A mindennel törődő reneszánsz típus kiveszőben. Az irányzatok valamelyikébe fulladás ma közveszélyes. A sokra törekvésem megmentett, hogy absztrakt dekorációhoz csatlakozzam. A csak szép nekem nem elég, szegényesnek érzem, ha nem társul tartalmi közölnivalóval."

Prokop Péter

Gellért, nemzetünk tanítója

Dr. Latorcai Jánosné megnyitja a kiállítást

Prokop atya az iskola kápolnájában misézik

Írd le, mi az, amire a környezetedben vigyázni kell, mi az, amit meg kell menteni!

Sokszor mondjuk a város gyerekeiről, hogy mindent tönkretesznek, kitérik a fákat, nem vigyáznak a környezetükre. Vannak ilyen gyerekek is, de a legtöbbjükre inkább az a jellemző, hogy vigyázni akarnak az értékekre. Hogy a szobrokon, a mindenki által ismert középületeken kívül akár egy magányos fát is közös kincsnak tartanak. Mindezek illusztrálásra ismét a várostörténeti dolgozatokból idézünk.

A feladat úgy szólt: Írd le, mi az amire környezetedben szerinted vigyázni kell, mi az amit meg kell menteni!

Amikor a kérdésre adott válaszokat olvassák, kérem ne felejtsek el, hogy 8 - 16 éves gyerekek a válaszadók.

"Van egy fa a fürdőben. A fa fajtája kocsányos tölgy. Ez a fa arról híres, hogy 1867-ben a kiegyezés emlékére ültették, azaz ültette gazdája. Ugyanis a fürdő helyén akkor szőlőskert volt. A fa ma közel 130 éves. Övjük és gondoskodjunk róla, hogy mások is megnézhessék, és meg tudják a fa történetét."

HORVÁTH TÜNDE

"Néhány évvel ez előtt találtunk rá egy sírra az endrődi szarvasvégi temetőben, a Décsi úti bejáratnál a kerítés mellett az első orgonabokorban. Látszott rajta, hogy senki sem gondolja. A szövegét csak tapogatással tudtuk elolvasni. Meglepődtünk, amikor megtudtuk, hogy ez egy "gránátéros katona" sírja. Elhordtuk a szemetet, drótkéfével ledörzsöltük a sírt, és így már olvasható lett a felírta. Virágot vittünk, gyertyát gyújtottunk. Szeretném, ha minél többen megtudnák, hogy ebben a temetőben van egy olyan "gránátéros katonának" a sírja, aki lehet, hogy részt vett az 1848-as szabadságharcban."

GELLAI RÉKA

"Az 1920-as években több kutat fúrtak Endrődön. Kerekes kút ma már csak a templom előtt van. Régóta nem használják, csak néhány csavar tartja. Parkolót akarnak építeni azon a helyen, és attól félek, hogy ez a kőút el fog tűnni. Jó volna, ha megmaradna eredeti helyén, ez kedvenc kutam"- írta Gellai Réka 1992-ben. Kedves Réka, azóta felépült a parkoló, és tudjuk, hogy megmaradt a "kutad".

"Fontos volna a Körös-part megmentése. A Körös-part egy festői szépségű táj. A gyomaendrődi lakosok ajándékként kapták. Használjuk pihenésre, kirándulásra, állatok itatására, öntözésre, horgászni, madarászni. Van, aki csak látni akarja hazánk e szép vidékét. Bolyong a Körösök árterében, vagy a megmaradt tanyavilágban a kukorica- és búzatablák között, hogy élvezze a nosztalgikus hangulatot ébresztő alföldi tájat, az illatot, a színeket és hangokat...Ezek amiért érdemes megvédeni ezt a gyönyörű tájat."

FEUERWERKER ÁGNES

"A Kálvária Endrőd községtől kb. 3 km-re volt, a kondorosi út mellett. Jézus keresztútját 14 stációban ábrázolta. Egyenként külön rózsaszín márvány építmény volt, ráfestve egy-egy kép."

HORNOK JUDIT

"Gyomán a Fő út 161.sz. ház oromzatán van egy Petőfi-dísz, a stopnál. A közkút az Arany János és Rákóczi utca találkozásánál a Bajcsy utca felől régen nagyon jelentős volt. Márványtábla jelölhetné, mikor meddig működött, mennyi vizet adott."

CS. NAGY ÁGNES

"Vigyázni kell rájuk Endrődön:

- A Temető u.8.sz.ház oszlopos ablakdíszre
 - A Hősök terén a tiszafára,
 - Az endrődi kirendeltség szárazkapu bejáratára,
 - A Fő út 36.sz. ház ablakdíszre
 - A Sugár u. 12.sz. háznál a négy hatalmas gesztenyefára
 - Az Ó-temetőben az első világháborús sírokra
 - A Temető u. 6.sz. ház boltíves ablakaira
 - A volt Almáskertben van egy nagyon öreg diófa, kb. 100 éves.
- Megmértem, a törzsének a kerülete 4 méter 60 cm.

SZUROVE CZ ISTVÁN

Megmentésre vár Gyomán:

- A kacsászató. A gát és a Somogyi B. u. között van. Ha nem akarjuk, hogy elpusztuljon, ki kell tisztítaniuk.

PAPP IZABELLA

- A Sulymos. A gyomai szabad strandtól nem messze van, és még mos is sok vízi állatnak ad helyet. Sajnos, az emberek egyre jobban szennyezik. A tó lassan pusztulásnak indul.

PAPP ELEK

- A Gárdonyi úton található a kis tó. Mennél jobban apad, annál több szemét kerül felszínre. Ezért is nevezték el szemetesnek

NAGY ATTILA

- A Kazinczy u. mellett a nyárfaerdő. A jobb oldalon szeméttel van tele, a lakók hordják oda. Ez veszélyezteti az erdőben lakó állatok egészségét.

NYILAS ERZSÉBET

- A gyomai híd felé vezető út mellett, a hírhoz közel a hatalmas fák szemmel láthatóan betegek. Meg kell őket gyógyítani, a fák is élőlények."

KOLOCH ALIZ

Szerkesztette Hornonké Németh Eszter

Czibulka György alpolgármester Prokop atyával

Kiss Pálné köszönti a művészt

Fejezetek a régmúlt időkől X.

ENDRÓD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(gazdaság és társadalom III.)

Ebben a fejezetben arra keressük választ, hogy pontosan hol és milyen keretek között zajlott Endrőd határában a termelő munka. Korábban már említettem, - s ez a mellékelt térképen is jól látható - hogy a XVIII. sz.-i Endrőd a középkori falu helyén települt újra. A volt török hódoltság területén létrejött új falvakhoz hasonlóan osztott település volt. A patics, vályog-, vagy vertfalú lakóházakhoz nem kapcsolódott gazdasági udvar, csak a hízó sertés, a fejőstehén, illetve a baromfiak számára készült "építmény" és a gabonás verem. A ház mellett csak a legszükségesebb konyhakerti növények, illetve a virágok számára alakították ki kis kertek. A mai Öregszőlő helyén épült ki körülárkolt, karámszerű aklok rendszere, amelyekben telente az állatokat tartották. Az aklokhoz később fedett ólakat építettek, illetve tanyaszerű épületeket, "szállásokat" a pásztorok és a kertészek számára, de "tanyázó helye" lett ez általában a munkaképes férfiaknak tavasztól a tél beálltáig. A "szállásföldeken" az állatok teletetése mellett, amelyekhez megfelelő takarmányról (szénáról) kellett gondoskodni, a földművelésnek (szántóföldek, veteményes kertek) is helyet biztosítottak. Az 1770-es úrbéri kérdőpontokra adott válaszaikban az endrődiek konkrétan közölték, hogy szállásföldjeik az "Endrődi, Tögyi és Kis-Kondorosi határokban vannak", s a "szántóföldekből kölletik kaszálót hadni". Az elmondottakból következik, hogy a szállásföldek (ólak, kaszálók, szántók, kertek) kialakítása kizárólag a Köröstől délre eső területeken történt, tehát a XVIII. században a termelőmunka nagyobb részt ezeken a határreszeken zajlott. Semmilyen adat nincs arra vonatkozóan, hogy a Körösön túli területeket - a két szőlőskertet és a hozzájuk csatlakozó veteményeskerteket nem számítva - legeltetésen kívül másra is használták volna. Az akol-, illetve ólaskertek voltak a XVIII. századi termelőmunka "központjai". Tavasszal innen engedték ki az állatokat a legelőre, s innen indították szántani a jármos ökröket. Az üresen maradt aklok, illetve karámok földjének egy részét felásták, és kertként hasznosították. A karámtól nem messze további kertek és szőlőültetvények sorakoztak, amelyek talaját az állatok télen felhalmozott trágyájával rendszeresen javították. A kertekben a káposztán, borsón, dinnyén stb. kívül lent és kendert is termesztettek, s a XVIII. század végéig kerti növény volt a kukorica is. Az újratelepülést követő évtizedekben a nagy földbőség és a csekély népesség tette lehetővé a parlagos, szabadfoglalásos földművelés kialakítását a szántóként használt határreszeken. Mindenki addig művelte az általa kiválasztott és felszántott földdarabot - pihentetés és talajjavítás nélkül -, amíg az viszonylag jó termést adott. A talaj kimerülése után a földet parlagon hagyták, s másik "parcellát" vettek művelés alá. A parlagon hagyott földeket legelőként használták tovább. Mint már szó esett róla, a szállásföldek egy részét kaszálóként (mezei kertek) hasznosították az endrődiek. Különösen fontosá tette a kaszálókat a legelők rossz minősége: "A közönséges legelő mező... mihelelt melegebb üdök jártak elszárad, innet történik, hogy a tehéncordát ideiben el kölletik szaggatnunk, s fejős teheneinket a szállásainkra kiverünk." (Idézet az 1770-es úrbéri kérdőpontok egyik válaszából.)

A szántót és kaszálót egyaránt művelő parlagolás szisztéma az 1770-es évektől, vagyis a szilárd telekhatárok megállapítása után változott csak meg, bár ekkor már a törvényi szankcionáláson kívül a lakosság lélekszámának növekedése is hozzájárult a nyomáskényszeren alapuló gazdálkodás létrejöttéhez. A szállásföldeket ekkor két nyomásra osztották: a nyugati részüket nevezték első nyomásnak (calcatura prima), a korábban parlagon hagyott

földeket pedig ugarrá alakították, s ez lett a második nyomás (calcatura secunda). A szántót és az ugart ezután évente váltották, a szántókat szigorúan egy tömbbe tömörítették, s ügyeltek arra, hogy a pihentetett ugar mindig elő legyen készítve a következő évi művelésre. A Kis-Kondoroson lévő szántók hasonló felosztására nincs adat a XVIII. századból. A kétnyomásos gazdálkodás kialakítása után kezdtek fontossá válni a Körösön túli földek, mivel a Köröstől délre eső legelők és kaszálók területe jelentősen csökkent.

TÍMÁR ANTAL

ENDRÓD HATÁRA 1784-ben

1. Praedium Cseith (Cejt-pusztta)

A térképen látható Csejt-pusztát a község legelőként hasznosította. Csejt északi részén - uradalmi igazgatás alatt - dohánykertészet létesült.

2. Plaga controversa (vitatott földek)

Legelő. Nincs adat arra vonatkozóan, hogy kik és miért "vitatták" ezt a határreszt.

3. a-b Vineae horti (szőlők és kertek)

Valószínűleg a Körösön túli gazdasági "központokhoz" tartoztak.

4. Diversorium (csárda)

A simai csárda. A Simai-zugtól északra, a mezőtúri út mellett épült.

5. Praedium Sima (Sima-pusztta)

A simai "Lapos". Vannak adatok arra vonatkozóan, hogy az itt lévő legelőket Endrőd időnként bérbé adta. (Pl. erdélyi, havasi pásztorok itt teletették állataikat.)

6. Pascua Endrödiensium (az endrődiek legelői)

A Pascuum=legelő. Innen a terület "Paskom" elnevezése. Endrőd és Öregszőlő között volt a "belső legelő", Öregszőlőtől nyugatra pedig a "külső legelő".

7. Vieae et horti (szőlők és kertek)

A legkorábbi településű szőlők és a legnagyobb gazdasági értékű kertek voltak itt. Innen a terület Öregszőlő és Kertek elnevezése.

8. Terrae Arabiles (szántóföldek)

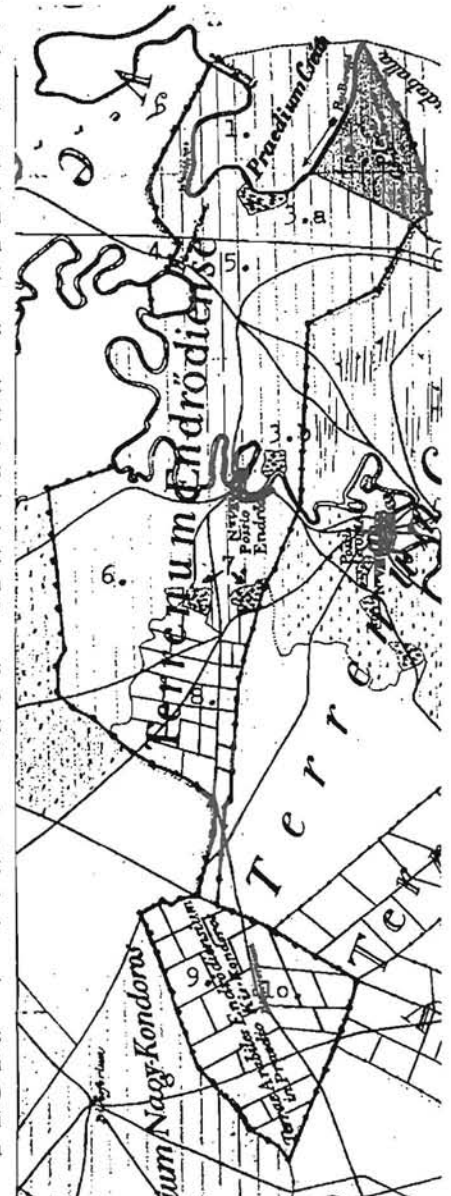
Az újratelepülést követő évtizedekben itt voltak Endrőd szántóföldjei. A kétnyomásos gazdálkodás bevezetésekor az itteni, korábban már parlagon hagyott szántókat alakították át ugarrá. Innen eredhet a határreszt "Ugar" elnevezése.

9. Terrae Arabiles Endrödiensium in Pradeo Kis-Kondoros (az endrődiek szántóföldjei Kis-Kondoros-pusztán)

1751-ben került Kis-Kondoros az endrődiekhez. 1771-ben a megművelt 4331 pozsonyi mérő földből már 2549 p.m. Kis-Kondoros területére esett.

10. Diversorium (csárda)

A csárda Kis-Kondoros pusztán, egy völgyeszerű mélyedés (Csárdavölgy) partján épült, az un. Aradi út mentén, a mai Hunya község belterületén.

A tyúkültetést, csibenevelést azzal kezdtük, hogy március-áprilisban ültettük, mer' a májusi ültetés már nem jó. A tojásokat petrólium lámpánál válogattuk. Ha csirája megvót, meglátszott, akkor jó vót. Megkocogtattuk a nem gyenge-i a héjja, mer asse vót jó, ha gyenge vót, mer' akkor a kotló összetörte.

Egy kotló alá raktunk 25 darab tojást, az osztán 21 nap múlva kelt ki. A kotló a tojásokat maga alatt forgatta a csőrivel. 10-12 nap múlva amék nem kötött, az kivált, oszt azt kitettük alóla. Amíg etettük a kotlót akkor mink is megforgattuk a tojásokat, oszt letakartuk egy ruhával, hogy ki ne hűjjön. Mint azt a sárga magyar tyúkot tartottuk, de nem azt a nagy sárga, lupa tyúkot. Naponta egyszer kapott a kotló áztatott tengerit, meg vizet tettünk elibe a fiszekbe egy pohárba. 10-12 fiszek is vót egyszerre ültetve. Amék kotló vad volt, aztat leborítottuk egy rostával. Na oszt mikor kesztek kelni a kiscsibék, öröm vót kimenni nézni, na hány csirke van már? Mozogtak azok, mint a kukacok, kis idesek vótak. A kotló niha tojt olyan kis pici tojást, azt kotlósfingnak hitták. Nem vót sárgája. Aszonták az öregek, hogy azt át kell dobni a tetőn, mer' nem hoz szerencsét, ha meghagyjuk szerencsétlenséget hoz ránk.

A márciusi kiscsibéket riszeg kappanynak attam. Tudod fíjam pájinkás kenyeret attunk neki oszt attúl olyan kótyagos lett, hogy csak úgy kótyogott a kiscsirkéknek, oszt mire kijózanodott, megszokta őket, jobb vót, mint akármék kotló, mert tovább is velek vót mint kotló. A kotló az hamarabb elhagyta őket. Másoccor júliusba, csépléskor ültettünk. Ezeket neveztük őszikéknek. Ha korán jött hideg ősz, akkor baj vót, úgy mondtuk nadrágot kell nekik varrni. Orozi csirke az vót, (ti. orozva kelt ki) ha a tyúk fire tojt valahova, szalmakazalba, ide-oda, és lopva kötött ki. De olyan szípek lettek azok, hogy csuda. Nem vót azoknak semmi bajuk, eccer csak úgy előjöttek az annyukkal, egy kis csapat eleven jószág. A kotlónak a fiszket kiregszítábúl vagy kerekkasbúl kiszítettük. Ugyi az vót a jó, ha minél kevesebb hejet foglalt. Szalmát tettünk bele, jó puha szalma kellett. A búzaszalma elíg jó vót. Ronggyal is béleltük. A tyúktartásnál 20-25 darab tyúkra számoltunk egy kokast. Ha több kokas vót, akkor azok veszekedtek. Ha ez vót az arány, akkor a tojások termikenyek vótak. Így is örültem, ha 18-20 csirke kikelt a huszonötüből. A többi eltört, kizápult, vagy kivált. (ti. terméketlen volt). A kiscsirkéknek az eleséget ides tejfellel kevertük, vót aki zsírral. De evvel vigyázni kel-

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal néprajzi riport - V.

lett mer' a hegymás zsír megártott nekik. A hívó szó pi-pi-pi-pipikém vót. Faszenet is kaptak eleséigbe, hogy fertőtlenítsék a kis belőket. Kikelis után első nap kemínre főtt tojást kaptak elmorzsolva, meg még egy pár napig. Ótán meg árpát, tengeri darát tejfel keverve, vagy ides tejfellel. Két hetes koruk után

meg szemet kaptak, búzát, nagyra darált tengerit. Meg nagyon szerették a főzött tengeri darát. Zöldet is kaptak összevágva. Meg elébök löktünk salátát, csak úgy levelestül, sokat. Tanyán ez se kellett, mer' ott vót bűvön zöd a tanya körül. Ha nagyon letetvesedtek, niha-niha, akkor bekentem őket tejfellel, jobban mondva tejfeles aludttejjel, attúl elmúlt a tetű. A tyúkok napjában kétszer kaptak szemes tengerit, zabot, árpát, napraforgót, cirokmagot, meghát dilbe is kaptak egy kicsit azír, meg amit napközbe a tanya körül találtak. Dilután félhárom fele kaptak utójjára, kisébb nem, mer' nem ivott vóna már rá eleget osztán iccaka csak szenvedett vóna. Jaj fíjam, vót ott aprójószág, sokszor 300 darab baromfi is vót az udvarba. Télen is ilyen vegyesen kaptak enni, csak napraforgóból többet, mer' az fűtötte őket. A vizükbe egy kis pici kikkövet tettünk, hogy feltőtlenítsék, meg hipermangánt. Összel, télen nagyon vigyázni kellett, hogy mikor a meleg ólból kijönnek, ne hogy megfázzanak, hideg vizet ne igyanak. Ilyenkor langyosítottuk nekik a vizet. Ha megfáztak mégis, úgy mondtuk piposak vótak, krákogtak, tüsszögtek. Az ólba meg pernyit tettünk, abba fűrdtek, ne hogy letetvesedjenek. Jaj fíjam, mi minden hiten takarítottuk az óljukat, kimeszeltük, még az üllőjüket is. Kin az udvarban meg aprókavics nékik letíve fűrdnek. Egy tyúk 70-80 darabot tojt, legtöbbet márciusba, áprilisba. Nyári hónapokban is tojtak. Vót olyan tyúk is amék mindennap tojt. A csirkéket kicsi korukba megjelöltük. A jobb lábán a középső lábujját lecsíptük ollóval, oszt míg virzett addig egy kis ládikába tettük őket, amibe fahamut, pernyét szórtunk, csak abba tapickoltak, attúl elállott a vírzis. A szomszédokkal meg vót beszélve, hogy ki hogy jelöli a csirkéit, aprójószágját, ne hogy egyforma legyenek. Szegény Tatád, olyan szakszerűen csinált mindent, itthon is megkövetelte a rendet mint kint a földeken, a tanyán meg a lásbasjószág körül. Itthon is úgy kellett mindent csinálni pontosan, jaj fíjam nagyon szerette ű a gazdálkodást, a gazdaságot. Jajj hova lett az a nagy vagyon? semmivé vált, mennyit dógoztunk benne...

Cs. Szabó István gyűjtése

(folytatás az 5. oldalról) püspököt a Gellért-hegy egy sziklájáról a Dunába lökték, de mivel lent még élt, ezért lándzsával átdöfték és fejét kövel szétzúzták.

A predella fölött három kép van. A középső a Gyomaendrődi Katolikus Iskola felajánlása Szűz Máriának. Ez a kép három jelentésbeli és tartalmi részből áll össze. Alul Gyomaendrőd mai lakói, tíz valóságos személy, akik - a polgármester vezetésével - átadják az iskolát. Középen Szent Gellért, a mártír csanádi püspök, aki közvetíti a felajánlást a főlso-égi hatalom, Szűz Mária felé. Tudjuk, hogy Szent István Magyarországot Szűz Máriának ajánlotta fel. Így a jelenet egy már hagyományos gesztust elevenít fel a magyar ikonográfia-ban. Szűz Mária az úgynevezett „köpenyes Mária” típusa, a jószágát köpenyére kiterjesztésével is kifejező anyja megjelenítése. Ez a kép a középkortól kezdve megjelenő donátor-képek családjába tartozik. A donátor (az adományozó) itt az iskola épületének kis makettjét tartja kezében.

A középkori művészetben a donátor vagy adományozó az adományozott képen portréként kisebb méretben, alul jelent meg, vagy címerét festették a képre. A reneszánsz korban (1400-as évektől) a donátor már olyan méretben jelent meg a képen, mint a szentek, vagy a többi ábrázolt. Általában portréhűséggel ábrázolták. Az itteni adományozó-kép követi ezt az ikonográfiai hagyományt.

A középképtől balra Szent Gellértet látjuk, a lándzsával és pásztorbottal, püspöki süveggel. A szent aszketikus alak, a lándzsa mártírvoltára emlékeztet. Felfelé mutat, az ég - a szentek lakóhelye - és egyben a Szent Korona, Magyarország legfőbb méltósága felé.

A középképtől jobbra Szent Imre herceget látjuk, az aszketikus, gyötrődő ifjút, kezében a szűziességét jelképező lilomokkal és oldalán a felővezett karddal, amelynek csak hegye látszik. A herceg - Szent István fia - testőrpáncsnok és nagy vadász is volt. Halálát is ifjú korában vadkanvadászaton lelte. Mély vallásossága és aszkézise miatt szentté avatták. A herceg fölött Gyomaendrőd címere látható.

A középkép fölött a Szentháromság: az Atyaisten alakja, kitárt karjain hordozva Krisztus keresztfáját, a corpust mintegy élénk tárva. Feje fölött a Szentlélek jelképe.

Az egész képet a gondolati-vallási-történeti összefüggések rendszere szövi egybe. A komponálás és a színek dekorativitása pedig segíti a mű egységének létrejöttét. Emellett a részletek is megfigyelhetők, de e részletek is alárendeltek a kép egységének.

Budapest, 1996. szeptember 4.

Salamon György

Kedves gyerekek!

Azt mondták rólam akik ismertek kislány koromban, hogy amikor megszülettem, a böl-

csóm körül bizonyosan jó tündérek álltak, és lelkembe csöpögtették a mesék csodatermő varázsát. A környékünkön lakó pajtásaim gyakran ültek körém és kértek: - Mária mesélj! Mesélj, ne hagyj abba!

És én nem hagytam abba. Olyan az én mesemondó kedvem, mint egy feneketlen kút, sohasem apad el. Úgy csordogál belőle a szavak bűvölete, hogy szakadatlanul tovább kell adnom, kicsiknek, nagyoknak. Így kerültem 1956-ban a Rádió Ifjúsági Osztályához állandó, külső munkatársnak, és hosszú éveken át igyekeztem szépet és jót adni azoknak, akik szívesen hallgatták az én mondókámat. Írtam számtalan mesét, még több verset, hangjátékot, meseoperát és gyermekdal szövegeket. Hogy még ma is gyakran ismételnék belőlük, bizonyítja, hogy nem volt munkám hiábavaló.

Kedves gyerekek!

Ezekből szeretnék most újra életre hívni néhányat. Meggyőződéssel vallom, hogy a Ti szívetek is nyitott a szépre és a jóra, a színes meseszóra. Fogadjátok szeretettel.

BOLONDOS MESE

Kint jártam a mezőn egyszer a múlt nyáron, s éppen odatévedtem, ahol a konda legelészett.

Kerestem a kondást, de sehol nem láttam. Kiáltottam a nevét, hát egyszerre csak előbújt egy repedt tökhéjből.

Kérdem a kondást, hol járt? Azt mondja erre:

- Jártam, ahol jártam, kend ott se járt még. Makkot vetegettem tavalyi szántásba. S hogy kikelt a köles, arattam a zabot. Hát csak

Mária néni meséi

látom ám, hogy nagy fergeteg támad! Felkaptam sebesen a számar hátára, és úgy nekiiramodott velem a ló, hogy alig tudtam leszállni a bivalyról.

Mondom a viharoknak:

- Ne tombolj hé, mert elvetetem az árpát, s még elvered a bükkönyt!

No, megmérgeződtem erre a vihar, s úgy nekieredt a zuhogó zápor, hogy mind eláztatta a kalácscipómat.

Nekem se kellett több. Megcsördítettem a karikás ostromom, s nagyot kiáltottam a felhőkirálynak:

- Hallod-e, te cudar! Ha el nem iramodsz a kenderföldem fölül, akkor addig zuhogsz, ameddig akarsz!

Megijedt ettől a felhők királya, de olyan alaposan, hogy belefagyott a szusz. Akkora jégszemek potyogtak belőle, hogy beillettek volna kendeknél dinnyének!

No, gondoltam, ennek már a fele sem tréfa! Elkaptam egy jeget, megaszaltam a napon, aztán csináltam belőle tulipános ládát. Abba beleraktam a cifra szűrőmet, magam a tetejére ültem, s leveztem a Küküllőn véle. Akkor fogtam a ládát, a kalapom mellé tűztem s elindultam szerencsét

próbálni.

Hát amint megyek, látok egy nagy tornyot, a tetején egy ember sajtot eszeget. Felkiáltok neki,

hogy dobjon nekem is egy harapást belőle. Az fogta a napot, és úgy fejbevágott a holddal, hogy bögőnek néztem az eget.

Itt hát nem jártam szerencsével, ballagtam tovább. Most egy erdőhöz értem, s látom ám, hogy egy kövér vaddisznó makkot eszik benne.

Mondom neki:

- De finom a hája, még jobb a zúzája!

Mire a disznó elfeküdt, én meg megperzseltem, s egy csöppig megettem.

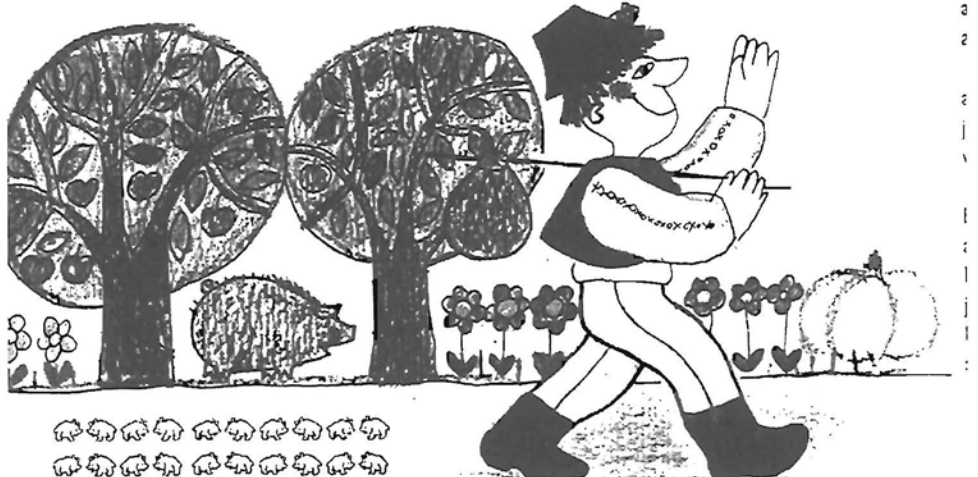
Hanem úgy meghíztam tőle, hogy szűk lett a bőröm.

Elmentem a szúcshöz, hogy szabjon másikat. Mikor belebújtam, csak látom ám, hogy benne legel egy egész konda disznó. Olyan veszettül rőfögtek, hogy ijedtemben kiugrottam a bőrömből, és belebújtam ebbe a nagy tökbe.

Ha kend erre nem jár, tán elő sem jövök ítélet napjáig.

Aki ezt a mesét így utánam mondja, az eljöhet velem malac-farkat göndöríteni s reggeli rigófüttyöt tarisznyába gyűjteni. Aki meg nem tudja elmondani, azé legyen a bolondos mese vége. Rakja zsebébe, s egye meg tökmagnak!

IVÁNYI MÁRIA

Irodalmi oldal

Ricsei Balázs

az 1962 - 1986 között Endrődön általános iskolába járó gyerekek közül nagyon sokan ismerik. "Balázs bácsi" nem csak az idegen nyelv iránti tiszteletet oltotta diákjaiba, hanem segítette őket az igazi értékek megtalálásában.

Most Ricsei Balázst egy kevésbé ismert oldaláról szemlélhetjük meg.

1956-ban még Hajdúnánáson tanított, egy irodalmi Bocskai kört szervezett, verseit a rádió készült bemutatni. Iskolaigazgatóként a pesti események hatására a Forradalmi Bizottmány titkára lett. Több bűne nem is volt.

Két év börtön és kubikos évek után Endrőd adott lehetőséget, hogy újra taníthasson.

Néhány versén keresztül végigkísérhetjük, hogy egy verselő ember hogyan is látta 1956-57 őszét.

MEMENTÓ

Bús életét alig tengeti
néhány szál kókadt tengeri
túl nyárfán, túl vízen
a száraz, fehér sziken.

Ez a föld az én földem.
Nem vettem, nem örököltem.
Ingyen az állam adta,
s bár belefutad a gazda,

konokul hittem benne,
s vártam, hogy tán teremne.
Tévedtem. Picit fáj is..
Nem sírok. Járt így más is:

túl nyárfán, túl vízen,
a száraz, fehér sziken,
és életét alig tengeti,
mint ez a néhány tengeri.

Hajdúnánás, 1956.szeptember

REMÉNY

Azt hittem, nem jön új tavasz már,
hogy örökké tart majd a tél.
Felőröl lassankint a rabság,
s szívem a csendben elalél.

De mint kertemben a cseresznye
tavasz jöttén az ágait
beöltözteti zöld selyembe,
rügyet pattant, és vágyait

virágaival kidalolja,
majd gyümölcsöt érlel, s a lombja
mély rubinfényű tűzben ég,
úgy ölt fel új ruhát a lélek,
öltöztetik örök remények,
s reánevét a rácsos ég.

Kistarcsa, Gyűjtőtábor, 1957. május

BIZTATÓ

Szél tépi, hajlong ríva
a szívós ágú szilfa.
Elnézem órák hosszát:
nem mozdul, nem tapodtat.
Gyökerét mélybe vájja,
fölfelé tör a fája.

Embermagasból nézve
egy vékony fonalféle.
Nem sokat vall magáról.
de lombja égre tárul,
míg alsó birodalma
titkát a föld takarja.

Él, mert sír, s mégis néma,
nem mondja mi a célja:
miért nem roppan össze,
miért nem fekszik a földre.
Nekem tetszik e daccal,
biztatom nem múló dallal:

Harcolj csak a viharral,
dacolj ravasz szelekkel,
újulj meg új tavasszal,
a földet ne ereszd el!

A földet ne ereszd el,
s az eget se feledd el!

Hajdúnánás.
1956.október 7-én

VIHARBAN

A tetőket már belepte a dér,
s a házak háta furcsa, lisztfehér
púpként feszül a szennyes zöld elé.
A vén ribanc nap képe céklalé

színben csákyáz a felhőfátyolon át.
Félig alétlan fekszik a világ
a tél előtt, mely rohan esztelen,
s hol elhaladt, már minden meztelen.

Látom a város póré szegyenét.
Oly távol van tán, mint a távol ég!
Komor hajóként három emelet

börtön bukdácsol a ködök felett
velem, s egy kopott, vén bordélyba tart...
Minden perc zátony, s messze még a part.

Debrecen, rendőrségi börtön,
1957. november

KÉRÉS AZ OLVASÓKHOZ!

A Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola és jogelődjei, egykori nevelőiről egy terjedelmes nagyjelentőségű ALBUMOT szeretne összeállítani. Azokról, akik sokat tettek az egykori Endrőd kulturális életének felvirágoztatásáért. Mint pl. Koczás Sándor, Hunya Sándor és neje, Lesniczky fivérek, a Orbók testvérek és gyermekeik, a két Kovács Imre, Kalmárok, Bányai család tagjai, Palotai, Klinghammer, Lacsny család, Kovács Mátyás, Borbély Sándor és felesége, Hunya Irma, Hunya Lajos, Horgos Piroska, Vörösek és sokan mások.

Aki segíteni tud, lehetőleg fényképpel és az illető életének, lényeges mozzanatait tartalmazó leírással, szíveskedjen tudósítását megküldeni VÁROSUNK SZERKESZTŐSÉGE címére: Damjanich u. 15.vagy MÁRTON GÁBOR címére: Alkotmány u.7. sz. alá.

Készítsük együtt az albumot! Fáradozásukat előre is köszönöm.

MÁRTON GÁBOR

AUTÓBUSZ MENETREND HELYI JÁRAT

Érvényes 1996. szeptember 2-től.
MUNKANAPOKON

Öregszőlő Öregszőlő	Déryné Műv.H	MÁV ÁLL	Szabadság Tér	MÁV ÁLL	Szabadság Tér	Déryné Műv.H	
5.25	5.30	5.40	5.45	5.55	6.00	6.10	6.15
	5.55	6.05	6.10	6.20	6.25	6.35	
6.15	6.20	6.30	6.50	6.55	7.00	7.10	7.15
	+6.55 M.lap	7.20	+7.20 Kísr+	7.30 Ipari	---	7.45	
7.15	7.20	7.30	7.35	8.00	8.05	8.15	
	8.15	8.25	8.50	8.55	8.55	9.05	
	9.40	9.50	9.55	10.15	10.20	10.30	
	10.50	11.00	11.05	11.30	11.35	11.45	
	11.50	12.00	12.05	12.35	14.40	12.50	
	---	---	---	---	---	13.00	13.05
13.05	13.10	13.20	13.25	13.45	13.50	14.00	14.05
	+13.45 Ipari	13.55	14.00	+14.10 Kísr+	+14.15 Ipari	14.25	
14.25	14.10	14.20	14.25	15.00	15.05	15.15	15.20
	15.00	15.10	15.15	15.30	15.35	15.45	
15.25	15.30	15.40	16.05	16.10	--	16.25	16.30
	16.10	16.20	16.25	+16.30 Kísr	16.35 M.Lap.	16.55	
16.35	16.50	17.00	17.05	17.45	17.50	18.00	
	18.00	18.10	18.15	18.30	18.35	18.45	
	18.45	18.55	19.00	19.45	19.50	20.00	
	21.50	21.30	21.35	21.50	22.10	22.20	

ÖREGSZŐLŐBE A KONDOROSI ÚTON KÖZLEKEDIK

TANÍTÁSI NAPOKON: NAGYLAPOSRA DÉRYNÉ MŰV.HÁZTÓL	6.35	14.30
NAGYLAPOSRÓL DÉRYNÉ MŰV.HÁZHOZ	6.45	14.45
HÍDFŐTŐL - DÉRYNÉ.MŰ.H. - SELYEM U. - OKTÓBER 6. Ltp. - KATOLIKUS ISKOLA		15.40

MUNKASZÜNETI NAPOKON

5.25	5.30	5.40	5.45	5.55	6.00	6.10	6.15
6.15	6.20	6.30	6.50	6.55	7.00	7.10	
	7.20	7.30	7.35	8.00	8.05	8.15	
	8.20	8.30	8.35	8.50	8.55	9.05	
	9.40	9.50	9.55	10.15	10.20	10.30	
	10.50	11.00	11.05	11.30	11.35	11.45	
	11.50	12.00	12.05	12.35	12.40	12.50	
	13.10	13.20	13.25	13.45	13.50	14.00	14.05
14.10	14.15	14.25	14.30	14.45	14.50	15.00	
	15.30	15.40	16.05	16.10	---	16.20	16.25
16.30	16.50	17.00	17.05	17.45	17.50	18.00	
	18.00	18.10	18.15	18.30	18.35	18.45	
	18.45	18.55	19.00	19.45	19.50	20.00	

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (06) 311-422

VARJU ELEK

Építész-üzemmérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendrőd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés

Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés

AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

**KERTI GRILLEK, PIZZASÜTŐK, KEMENCÉK
CSERÉPKÁLYHÁK, KANDALLÓK**

TERVEZÉSÉT - KIVITELEZÉSÉT

KATALÓGUS, VAGY EGYEDI TERV

ALAPJÁN VÁLLALJA

NEUBORT LÁSZLÓ

5500 GYOMAENDRÖD

KERESZTÚRI U. 12.

TEL: 06-20-272-365

"ÉPFE"

**ÉPÍTŐIPARI-SZAKIPARI ÉS FESTŐ-VÁLLALKOZÓ
BARTA LÁSZLÓ**

5502.GYOMAENDRÖD, JUHÁSZ Gy.u.34/1.

TELEFON/FAX: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

RÁDIÓTELEFON ÉS ÜZENETRÖGZÍTŐ:

06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

SZOBAFESTÉS, MÁZOLÁS, TAPÉTÁZÁS

MELEGBURKOLÁSI MUNKÁKAT TAKARÍTÁSSAL

TELJES SZAKIPARI MUNKÁK TERVEZTETÉSÉT,

SZERVEZÉSÉT, LEBONYOLÍTÁSÁT ANYAGBESZERZÉSSEL.

THERM U X

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútorlap, igény szerint méretre vágjuk, él fóliázzuk.
- Osztyalizott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

Endrőd központjában különálló, összkomfortos,
utczára néző, hatvan négyzetméter alapterületű lakrész
kiadó üzletnek, raktárnak.

Érdeklődni lehet: Gyomaendrőd, Fő út 8.sz. alatt.
Telefonon: 386-138

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)
bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Bútort közvetlenül a gyártótól!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi bútor kft. és
még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ülő garnitúrák 60.000-tól
- francia ágyak 34.000-től
- szalon garnitúrák 59.000-től
- kis bútorok 1.000-től
- műanyag asztalok 2.150-től

ÚJ! Fém székek, asztalok, nagy választékban!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1.

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 05-66/386-578

Tel.: 06-66/386-578

06-30/436-781

**ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!**

HÍREK ERDÉLYBŐL

Néhány gondolat a román-magyar alapszerződésről

1. Amiről írnak, és beszélnek.

- Sokat írnak és beszélnek az önrendelkezésről (autonómiáról), és az ún. kollektív jogokról. A román kormány addig mesterkedett, amíg ezek nem szerepelnek az alapszerződésben! Pedig az önrendelkezés joga, olyan megtagadhatatlan jog, amelyről nem lehet lemondani. Ezen az alapvető jogon semmilyen szerződés nem változtatható. Az autonómia melletti döntés megtörtént a kolozsvári nyilatkozatban. Kollektív jogok nélkül a magyar közösség pusztulásra van ítélve. A román kormány ezt jól tudja, a magyar már kevésbé. Tehát az Európai Tanács 1201-es ajánlását úgy értelmezni, hogy abban nem szerepelnek sem a kollektív jogok, sem az autonómia, lemondás jogainkról!

- Az Oktatásról, magyar iskolarendszerről az alapszerződés kimondja, hogy: "A szerződő felek intézkedni fognak, (MIKOR!) hogy ezek a személyiségek (vagyis a nemzeti kisebbség tagjai?) anyanyelvükön tanulhassanak (feltételes módban?), az állami oktatási rendszer keretében minden szinten és formában." Tehát ezután fognak intézkedni, de nem lehet tudni, hogy mikor, azt sem, hogy ez mit is jelent. Önálló oktatási intézményrendszert, vagy megtúrt osztályokat kis létszámmal a román oktatási intézményekben? A Bolyai Egyetem visszaállításáról szó sincsen, még utalás sincs róla!

- De nézzük tovább! "A szerződő felek biztosítani fogják (MIKOR) az anyanyelv használatát a helyi hatóságoknál, a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban" Úgy mint most: tolmácsok útján, külön kérésre?

- Sokat írnak és beszélnek az egyházi javak visszaadásáról. Az államosítás során (1948), de később is, a magyar történelmi egyházaktól mindent elvettek! 1990-ben az új hatalom megígérte, hogy nagy részét visszaadja. Ebben az ügyben semmi sem történt! Melescanu külügyminiszter egy külön levélben megígérte, hogy a román kormány és parlament még nov.3-iki választások előtt foglalkozni fog a problémával. Az Európa Tanácsba való felvételek erre a román kormány kötelezettséget vállalt! Nem kell nagy jóstehetség annak megállapítására,

hogy Románia, még évek múlva is ígérni fogja, hogy megoldja a problémát.

2. Amiről nem írnak, de beszélnek.

- A román parlamentben elhangzott, nem is egyszer, hogy Románia élettere, határai a Tiszáig kell terjedjenek. Tehát Nyíregyháza, Debrecen, Gyomaendrőd, Gyula, vagy Békéscsaba román terület kell legyen!!! (Még Szolnok Szeged kisebbik Tiszán inneni része is.) Ezt a parlamenti, sőt kormánypártok szónokai mondták! Most Románia nagylelkűen lemond ezekről a területekről!!! Magyarország pedig lemond örök időkre Erdélyről!

- Nincs megoldva a diplomák kölcsönös elismerése sem. Majd tárgyalni fognak róla!

- A régi egyházi iskolákban román intézmények működnek, az újjá alakult egyházi iskolák rossz épületekben, nehéz körülmények között próbálnak megkapaszkodni. Kórházak, szeretetintézmények, egyházi földek kérdése mind megoldásra vár.

- A júliusi magyar-magyar csúcson a magyar kormány kiállt az erdélyi magyarság kollektív jogai és autonómiai törekvései mellett. Ugyanakkor Nyugat és az Európai Unió országai, s az Egyesült Államok, a szlovák és román reagálások, tehát (tehát az ellenérvek révén!) ismerték meg az ott elhangzottakat. Két héte telt, míg elkészült az angol fordítás a Külügyminisztériumban, az is hibásan! Semmilyen utasítás nem ment a követéseknek.

- Így sajnos, elmondhatjuk, hogy a jelenlegi kormánykoalíció pártjai, az MSZP és az SZDSZ vezetői sohasem tudnak azonosulni az összmagyarság érdekeivel. Tehát a magyar (?) kormány eladta a romániai magyarságot! Ráadásul értelmetlenül és ingyen, hiszen nyilvánvaló, hogy az alapszerződés keveset nyom a latba az európai, vagy észak atlanti integrációban.

A magyar (?) kormány lemondott rólunk. Most már csak rajtunk áll, hogy mi ne mondjunk le önmagunkról!

Európában vannak pozitív példák is. Pl. a finnországi svédek, dél-tiroli németek, vagy a spanyolországi katalánok helyzete.

Ilyen megoldásért kell harcolnunk, vagy pedig...

STARK LÁSZLÓ
RMDSZ ügyvezető elnök
NAGYVÁRAD

PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK ROMÁNIÁBAN

1996.november 3-án parlamenti választások lesznek Romániában. Képviselőket, a szenátus tagjait (felső ház) és elnököt választanak.

A Bihar megyei RMDSZ-nél is beindult a választási kampány. Régi és új jelöltek járták a megyét, igyekeztek maguk mellé állítani a választókat, s első fázisban az un. RMDSZ küldötteket (elektorokat). A megyei küldöttgyűlést 1996. szept.7.-én tartották meg, ahol 240 küldött Bihar megyéből (a meghívott 290-ből) döntötte el, kik legyenek az RMDSZ szenátor és képviselő jelöltjei, úgy szintén eldöntötték a sorrendet is, ami azért fontos, mert jelenleg a Bihar megyei RMDSZ-nek 1 szenátora és 3 képviselője van a román parlamentben, s ez most un. minimális célkitűzés. Reális esély van 2 szenatori és 4 képviselői hely megszerzésére, ha a szavazóink elmennek szavazni legalább 80-85 %-ban!

Szenátor jelöltek: Dr. Csapó József, a mezőgazdasági tudományok doktora, (jelenleg is szenátor), Modok Gusztáv, jogász-közgazdász.

Képviselő jelöltjeink: Szilágyi Zsolt politológus, Rákóczi Lajos tanár, Székely Ervin jogász, (jelenleg is képviselő) Kiss Sándor vállalkozó.

Az RMDSZ Országos Elnöksége a nov.3-i választásokon államelnököt is jelölt FRUNDA GYÖRGY Maros megyei szenátor személyében.

Szervezeteinknek olyan választási kampányt kell szerveznie, hogy az RMDSZ célkitűzései, programja eljusson minden magyarhoz, megmozgassa, az elfásult, közönyös embereket is, hogy választási eredményeink elérjék, sőt túlhaladják az 1992-es eredményeket.

STARK LÁSZLÓ
NAGYVÁRAD

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,

Cs. Szabó István, Czibulka György, Gellai József, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet,

Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam II. szám

1996. november

Ötvenhat üzenetéből megújulhatunk

Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő október 23-iki ünnepi beszéde

Nehéz órákban, viharos belpolitikai események közepette, a feketegazdaság, a korrupció szemmel látható térhódításának idején érkezünk el történelmünk egyik legsötétebb korszakát tizenkét napra felváltó, a reményt, a jövőt felcsillantó, 1956 október 23-ai dicsőséges forradalmunk negyvenedik évfordulójához.

Ha negyven év távlatából visszatekintünk, azt látjuk, hogy a forradalmat megelőzően még nehezebb órákat, heteket és éveket élt át a nemzet, óriási terheket akasztottak rá, iszonyatos megpróbáltatások zúdultak a nyakába, ezek, százezrek hadifogság, börtön, deportálás, vagyonlekobzás, kitelepítés jutott osztályrészül, a zsarnokság fájdalma uralta az országot.

De akkor, október 23-án valami megmozdult mindenki belsejében, valami soha nem látott nemzetépítő gondolatok jelentek meg az emberek tudatában, valami soha nem látott tenni akarás feszült az izmokban, s mindez a szellemi összefogás, a közös cél megvalósítása érdekében.

Történelmünk vérzivataros századai, a háborús pusztításokat követő többszöri újrakezdés, a bolsevik hatalomátvétel után kivívott kérszéletű szabadságunk, megtörténtében is mérföldkő lett történelmünkben. Mérföldkő, de nem határkő, amelynek felírta azt üzeni a mának, hogy folytassák, amit az elődök elkezdtek. Felnőtt fejjel, ma már tudjuk, a népek történetének vannak nagyon kielemezett, mélyen átélte, kegyetlen tanulságokat tartalmazó szakaszai, amelyek dicsőségükkel, nem egyszer a bukásukat követő megtorlásokkal, a mártírok sírjaival, az emlékművekkel, világító fáklyaként lobognak nemzetünk történelmében. Ilyen történelmi szakaszunk a Rákóczi-féle szabadságharc, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, de ugyanilyen 1956 október 23-ika is. Ezek a történelmi csodák éltetik a nemzetet, az akkori gondolatok foglalják keretbe a nemzeti tudatot, és képezik biztos alapját egy olyan jövőnek, amelyben a nemzet magyar, az egyén e nemzet felelős tagja, az országért tenni kész hazafi.

Ötvenhat hőseire és mártírjaira örökérvényűek Vörösmarty szavai: „megcsellekedték, amit megkövetelt a haza.”

Ha visszatekintünk a negyven évvel ez előtti eseményekre, azt látjuk, hogy '56 egységében is annyiféle volt, ahány résztvevője, sőt ki kell mondani, ahány ellenfele, ellensége. Részesei számát csak milliókban lehet mérni. Valamennyien máshonnan jöttek, más történelmi emlékeket hordoztak magukban, más család, más környezet, más élményvilág alakította egyéniségüket. Valamennyien mások voltak, mint ahogy valamennyien mások lettek a november 4-ikét követő évek megtorlásának időszakában is.

Hiszen voltak, akik idegenbe kényszerültek az emigráció, az új haza megteremtése jutott feladatukul, mások lehajtott fejjel voltak kénytelenek vállalni az itthoni megpróbáltatásokat, a nemegyszer éveken át tartó megaláztatást, megcsenyítést, a keserű börtönéveket és a még keserűbb kirekesztő megkülönböztetést.

Több, mint 450-nek - köztük 18 év alatti kiskorúaknak is - a kivégzés, a bitó botránja jutott osztályrészül, jeltelen sírokkal, a kegyelet és az emlékezés teljes megtagadásával. Tombolt a zsarnokság, dült az önkény, embert próbáló „hideg szelek” fújtak. A zsarnokság ott állt a jeletlen síroknál, ő mondta meg évtizedeken át, hogy ki voltál, mit tettél és mit akartál. De a hősök, a mártírok halotti pora a nyolcvanas évek végén már nem szolgált nekik, hanem életre kelt, erőt adott, a forradalmat nem lehetett meghamisítani. A kegyetlen meg-

torlás, a Kádár-korszak hamuja alatt izzott a parázs, és '56 messzire sugárzó fényében megszületett a független, szabad Magyar Köztársaság.

Sokan, sok felől zarándokoltunk ide, e kopjafa, ezen emlékmű avatására. A hideg, gyászt és fájdalmat idéző időjárás ellenére is sokan jöttünk, hogy megkeressük gyökereinket, identitásunkat, hogy lelkünkben megtaláljuk saját magunkat. Sokan jöttünk, mert tudjuk, hogy ötvenhat üzenetéből megújulhatunk, szellemiségéből sokat meríthetünk mindennapi feladatainkhoz. Ahhoz azonban, hogy valóban megújult lélekkel távozhassunk az emlékezés jelétől, e kopjafától, önmagunkba kell néznünk, meg kell vizsgálnunk lelkiismeretünket; megtettünk-e mindent azért, hogy fiaink is átérezzék ötvenhat októberének üzenetét, őrizzük-e a megtisztulás tüzét és továbbadjuk-e mindent bevilágító lángját?

Nem estünk-e bele a hétköznapi szorításában abba a hibába, hogy a hazaszeretet és a függetlenség értékei elhalványultak az anyagi javak világában, amikor hazánkat nemcsak az ötven év öröksége, sújtja, hanem új csapások, fájdalmak, új keserőségek és mindezek mellett a közönyösség is. Amikor nincs pénz az iskolák működtetésére, amikor romló egészségű, fogyó nemzet elől kórházi ágyak ezreit veszik el, amikor ismét nő a munkanélküliek száma és egyre kisebb a fiatalok térnyerése, ugyanakkor 62 évre nő a ny u g d í j b a (Folytatás a 8. oldalon)

Önök joga van tudni...

hogy nemcsak a szakmai közélet, hanem, minden tisztességesen adózó állampolgár és vállalkozó őszi érdeklődésének középpontjába a jövő évi új adó és költségvetési törvénytervezet áll.

A kormány tervei szerint a Ház november végéig elfogadja a jövő évre szóló adótörvényeket.

Az adótörvények elfogadása után kerülhet sor a költségvetési törvény megalkotására. A költségvetési fejezetek közül az agrártárcáé tűnik a leginkább vitatottnak. Egyes hírforrások szerint a szocialista frakció köreiben kezdeményezik Lakos miniszter elmozdítását. Az aktuális kifogás vele szemben, hogy a Földművelésügyi Minisztérium a költségvetés tervezésekor nem készített elő olyan terveket, amelyek finanszírozása kézenfekvő szükségesség lett volna a kormány egésze számára. Az ellenzéki képviselők azt indítványozták, hogy az Állami Számvevőszék jelzése alapján addig ne tárgyalja a Ház az 1997. évi költségvetés-javaslatot, amíg minden fejezet részletes adatbázisát a képviselők meg nem kapják.

Megfigyelők szakmai véleménye szerint várható, hogy a TB költségvetés nagyobb viharokkal jár, mint a központi költségvetésé. Várható, hogy megfosztják az érdemi befolyásuktól a TB alapokat felügyelő társadalombiztosítási önkormányzatokat. Emlékeztet, hogy másfél évi munka után lemondott a Ház és a szaktárca közötti kapcsolatok ápolásában érdemeket szerzett MSZP-s képviselő.

A jövő évi adótörvény módosításától joggal várjuk, hogy hatással legyen a gazdasági élet megtisztítására is. Sokan szívesen nyilatkoznak a feketegazdaság elleni küzdelemről, sokan egyetértenek abban, hogy lassan maga a társadalom kerül veszélybe, ha nem sikerül a szervezett bűnözést, a politikával egyre szorosabb kapcsolatot kiépítő feketegazdaságot visszaszorítani. De az új adótörvény-tervezet változatlanul csak a legális, bevallott jövedelmekkel kapcsolatos változásokat tartalmazza, a fekete gazdaságra nincs hatása. Az adózás rendjéről szóló jogszabályban lehetőség lenne hathatós intézkedések meghozatalára, de a tervezetből úgy tűnik, hogy ez a kérdés egyelőre le van zárva.

Azzal majdnem mindenki tisztában kell, hogy legyen, hogy a feketegazdaságot megszüntetni nem lehet, sőt ki merem mondani, nem is szabad! Hathatós, jól átgondolt, kidolgozott intézkedésekkel be kell terelni az adózók körébe jelentős hányadát. Ehhez, valószínű, hogy jelentős adóreformra van szükség.

A jelenleg adórendszereken túl, vagyis a személyi jellegű, a forgalmi jellegű, és a helyi adókon kívül szükség van az adórendszer negyedik pillérére is, ami a vagyonosodás ellenőrzését szolgálja. Emlékeztet, hogy néhány évvel ezelőtt, az akkori elképzelést maga az Alkotmánybíróság szüntette meg, minden valószínűség szerint joggal. De úgy gondolom, hogy történhet az Alkotmánybíróság számára elfogadható módon is a vagyonnövekmény felmérése. Az elgondolás nem új, vagyis szükség van a vagyonosodás ellenőrzésére. A döntéshozók tisztában vannak azzal, hogy más módon a kívánt cél nem érhető el, a konkrét lépések megtételére viszont politikai szándéokra és eltökéltségre

lenne szükség, ahogy azt a kampánybeszédekben elhangzottak. Egyelőre a törvényhozás adós az intézkedések meghozatalában. Jól lehet sejteni az okokat, kiknek fűződik érdeke az ilyen és hasonló intézkedések elhalasztásához. Ezen szabályok megléte esetén elkerülhető, de legalábbis ellenőrizhető lett volna a privatizáció során egyesek /kevesek / kezében jogosulatlanul felgyülemelő óriási vagyonok felhalmozása. Minél később születik meg az idevonatkozó törvény, annál több feketén szerzett, az adózás köréből teljesen kivont vagyont lehet legalizálni. Visszatérve az adótörvény tervezett változtatásához, a másik, visszatérő akut probléma, hogy az adóbevételek szintjét sajnos nem a gazdaság jövedelemtermelő-képességéhez mérik, hanem szinte kizárólag a költségvetés finanszírozási szükséglete alapján határozzák meg.

Ebből egyértelműen következik, hogy addig nem kerülhet sor az adóterhek jelentős csökkentésére, amíg a kormányzat nem kezdi meg az államháztartási kiadások csökkentését, és nem indul meg az ipari- és mezőgazdasági termelés fellendülése. Az adórendszer torzító hatása, a magas adóterhelés, az infláció erőteljes érvényesülése, és a rejtett adók magas részesedési aránya. A személyi jövedelemadó a tervezett változásokkal együtt is túlzottan progresszív, és a jövedelmi sávok inflációkövető korrekciója nem megfelelő. Ha az elmúlt 5 év változásait együtt elemeznénk, feltűnne, hogy évente egymásnak ellentmondó változások is voltak.

A társasági adó szintje nem tekinthető magasnak európai mércével mérve. A TB terhek viszont nagyon magasak. Tehát összességében az elvonási szint kifogásolható. Előzetes számítások szerint a jövő évi TB terhek változásai miatt több mint 100 milliárd forint jövedelem-kivonás valósul meg a gazdaságok terhére, ami viszont a belső kereslet további visszafogását eredményezheti. Ezzel szemben áll az a miniszteri biztos vélemény, hogy az adóterhek csökkentése, valamint a vámpótlék leépítése a vámok csökkentése miatt cca. 300 milliárd forint marad a vállalkozóknál. Fentieket összegezve, saját véleményem, hogy amíg nem sikerül az adó és elvonási rendszer torzító hatását kiszűrni, addig a bérből és fizetésből élők terhei biztosan és az elviselhetetlenség mértékéig is növekedhetnek. Számomra bizonyos mértékig természetes, hogy az a vállalkozás amely életben akar maradni, az a szürke és feketegazdaság felé kénytelen sodródni. Én aki csak bérből és fizetésből élek, a heti munkanapjaimból hétfőn, kedden, szerdán egész nap az Adóhivatalnak keresek, és csak a csütörtök törtnapi, és a pénteki keresetem marad meg nettón. Ez a számítás természetesen minden bérből és fizetésből élőre bizonyos mértékben igaz, de te-kintve, hogy amíg szükségünk van a keresetünk megmaradó cca. 40%-ára, addig a többit kénytelen, kelletlen az Adóhivatalnak kell adnunk.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

Továbbra is a Barátság az élen!

Négy mérkőzéssel az őszi szezon zárása előtt a helyezések a következők:

1. Endrődi Barátság 13 8 4 1 26:5 28
7. Gyoma FC 13 6 4 3 27:13 22

A múlt számunkban meghirdetett helyi rangadón a Barátság szerzett győzelmet 1:0 arányban. Janis remek gólja 3 pontot jelentett. Két jól felkészült és becsvágytól fűtött összecsapás remek játékot és kemény küzdelmet hozott.

A további eredmények (lapzártáig!)

Mezőhegyes - Barátság 0:0
Barátság - Mezőkovácsháza 0:0
Csorvás - Barátság 0:0
Barátság - Battonya 1:0

Ez utóbbit október 23-án játszották le és megint Janis remek fejes gólja hozta meg a három bajnoki pontot, mely továbbra is az első helyet biztosította.

A két csapat kemény összecsapását láthattuk. Bár sokat tanyáztuk az ellenfél térfelén, de az elszántan védekező Battonya minden vést hártott.

A még hátra lévő mérkőzések:

Medgyesegyháza - Barátság
Barátság - Füzessgyarmat
Nagyszénás - Barátság
Barátság - Sarkad

Tehát az utolsó mérkőzést itthon játszunk.

Az IFI mérlege:

5 győzelem, 4 vereség, 4 döntetlen. A 13 mérkőzésen 19 pontot szereztek.

A serdülőknél 1 győzelem ellenében 6 vereség. Valószínű, hogy akkor lesz sikerebb a szereplés, ha a Gaál Pista által létrehozott gárda felnő.

75 éve, hogy Endrődön megalakult a sportegyesület, mely a hajdani ETK (Endrődi Torna Klub) sikereiben csúcsosodott ki. Születésénél a község iparossága bábáskodott, s a csapatot egy tanító, egy gyógyszerész, és egy pap-növendék tette teljessé.

Tisztelet adassék emléküknél!

HELYESBÍTÉS

Múlt havi számunkban a „Rendőr-szemmel” c. cikkben szereplő statisztikai adatok közlése félreértésre adhat okot. Az adatok nem Városunkra, hanem a Szarvasi Kapitányság területére értendők!

KÖSZÖNJÜK...

Lapzárta után kaptuk a hírt Dr. Frankó Károly polgármester új lemondásáról. Polgármester úrnak elévülhetetlen érdemei vannak a két településrészt békéjének megtartásában. A polgármester úrtól hatéves működése alatt nem egyszer kapott Endrőd megbecsülést, lojalitást, köszönjük.

Sajnáljuk, de az adott körülmények között megértéssel fogadjuk döntését. Új munkájához jó egészséget, és a mostaninál békésebb éveket kívánunk.

SZERKESZTŐSÉG

KÖZÖSSÉGI HÁZ
NOVEMBER HAVI PROGRAMJA

8. 8-12-ig: Műanyag edények és egyéb használati cikkek vására.

13. 17-től: Cukorbeteg klubja.

16. 18-tól: A Nyugdíjas klub vacsorája.

23. 17-től: TEAHÁZ

(A műsorról plakátok útján adunk tájékoztatást.)

29. 8-12-ig: Műanyag edények és egyéb használati cikkek vására.

30. 18-tól: A Gazdakör vacsorája.

Decemberi előzetes

7. 9-11-ig: Szemvizsgálat.

„MACSKÁSSY IZOLDA festőművész:

Marosvásárhelyen született, 1945-ben. Tanulmányait Erdélyben, Ausztriában és Bulgáriában végezte. 1971 óta magyar állampolgár. Sok hazai és külföldi kiállítás mellett grafikai pályázatokon is részt vett. A Hatvanban és Kiskőrösön bemutatott munkáit selyemre festette. Derős hangvételű, életörömet sugárzó textilgrafikái nagy sikert arattak."

A Közösségi Házban 1996. december 2-11-ig adunk helyet a művésznek festményeinek. Biztosak vagyunk abban, hogy művészi alkotásai a gyomaendrődi embereknek, diákoknak is felejthetetlen élményt nyújt majd.

Megnyitó: 2-án, 17 órakor. Megnyitó beszédet mond: Iványi László plébános. Szeretettel várjuk az érdeklődőket!

Dévai Nagy Kamilla a TEAHÁZ vendége volt

Emlékezős élményben volt része annak, aki október 16-án délután 5 órakor eljött az endrődi Közösségi Ház rendezvényére. Dévai Nagy Kamilla műsorában megjelent az egész magyar történelem, ősi himnuszok (latinul is), virágénekek, népdalok, megzenésített versek hangzottak el a megrázó előadásban.

- Én is nagyon meghatódom a műsor alatt - mondja a művész. - Olyan tiszta és egyszerű az anyag, hogy engem is formál. Azokon a napokon, amikor énekelek, bizonyos, hogy egy kicsit jobb vagyok, mint máskor.

- Merre jár ezzel a műsorról?

- Felvidéken volt vagy negyven előadásom. Amerikában tizenegyszer voltam a műsorról, a Fehér Házban is. A Nemzeti Bazilikában is énekeltem. Nagyon szépen ünnepelték Magyarországot 1100 éves honfoglalását, díszelőadással, istentisztelettel, püspöki beszédekkel, kormányfői beszéddel. Az amerikai szenátus tagjai is ott ültek az ünnepségen, rengeteg tévé-adó közvetítette. Ez nagyon szép dolog volt. Ezenkívül Ausztráliában is jártam a műsorról. Sajnos, Magyarországon ez volt a harmadik előadásom egész évben.

- A műsorban halljuk az eredeti székely himnuszt és az eredeti magyar himnuszt is.

- A székely himnuszt alapdallama vonul végig Bartók: Este a Székelyeknél című művében. „Én Istenem, jó Istenem...” (I s m s l s s m...) Köztudott az is, hogy a mai hivatalos magyar himnuszt előtt egy ősi katolikus népének, a Boldogasszony, anyánk...töltötte be a himnuszt szerepét.

- Ki szerezte e megzenésített versek dallamát?

- Én.

- Különös képessége van erre a művésznőnek.

- Meg lehet tanulni. Ha valakit érdekel, most nyitottam erre a műfajra oktató iskolát. Krónikás ének-zene iskola. Két és fél éves 5 szemeszterből álló iskola. Hivatalos énekképzés folyik, oklevelet ad, működési engedélyt ad. A felvételihez énekelni kell tudni. Citerázni nem kell tudni, megtanítjuk a hallgatót. Radványi Balázs a Kalácsa együttesből, ő tanítja a citerát. Sári László az egyik legnagyobb élő zeneszerző a zeneelméletet tanítja. Mádi Szabó Katalin a Színvészeti Főiskoláról hangképzést tanít. Mőger Ildikó pedig színpadi mozgást, Wacha Imre a beszédművészetet.

Az intézmény a Szent László Akadémia keretén belül működik. Lehet jelentkezni: Krónikás Ének-zeneiskola. Budapest Semmelweis u. 1-3. II. emelet. Telefon: 1-357-049. vagy 06-30-493-099.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérő szép szava kondul, melyre a vallomámos úrangyala három versével felel szívem.

Egygel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egygel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Timár Máté

Az én nevelőszüleim

Átugorván a negyedik ikszet elgondolkozóvá válik az ember. Mérlegelővé. Tudja már, hogy amit a legmagasabb fokon szeretne elérni, bajosan képes, s ezért - szinte önvédelemből - megértőbbé lesz mások iránt, hogy viszonzásul megértést érdemeljen. Ekkor tanulja meg azt is, hogy mi a hála, s miközben mérlegét készíti, ellágyuló lélekkel elidőz kora-élményei hőseinél, nevelőszüleinél: tanítóinál, tanárainál, lelke kertészeinél, akikre az életre indító szülők mellett a legtöbbet köszönheti. S amíg visszafelé lépeget az időben, fájdalmas gyönyörűséggel belépszondul az ifjúsága.

Legyen ez az írás az én ilyesféle önkínzó gyönyörűségem...

Tanyán születtem, hat-hét esztendő koromig évente legfeljebb, ha egyszer jártam - gyermekszememben Londonnal, Rómával, New Yorkkal felérő - szülőfalumban. A tanyai iskolát viszont a légvonalban három-négy kilométernyi távolság kékesszürke függönyén át naponta láttam, nem csoda hát, ha ez az egytantenemes piros cserepes épület olyanféle képen ivódott belém, mint a szerte legelésző nyáj közepén a pásztor. Ismertem a tanító urat is, az a-betűnél hamarabb. Brichse Ernőnek hívták. Ő volt a táj egyetlen nadrágos embere, az egyetlen úr, olyan szegényen, kilenc gyerekkel, beteg feleségével menekedvén a Felvidékről, ahogy az csak akkortájt volt lehetséges. A legszegényebb béres is kóstolót küldött néki a tökkáposztalevesből is, amit köszönettel elfogadott, s úgy viszonzta, ahogy tudta. Egy életen át kamatozó ajándékkal. Aki tőle tanulta meg, hogy a múlt időt azért írjuk két „t”-vel, mert a múlt olyan, mint az árkon átlépő ember, az egyik lába az innenső, a másik a túlnansó parton, az nem véti el, amíg csak él. Ma is Kassán, Pozsonyban, Podolinban, vagy Iglón sétálhatok bármelyik percben, ha behunyor a szemem, olyan képesen tanított, s miközben a Tátrát másztuk véle a tenyérsima Alföld közepén, úgy megszépül ez a vörhenyeges-vörös, ferencjózsefszakállas, kaucsuk kézelős öregember, mintha homlokon csókolta volna az angyal.

Egyszer az első osztály vége felé, beszélgetési órán arról faggatott bennünket, hogy miért szeretjük annyira a tavaszt.

Mert szép, nyílnak a virágok, énekelnek a madarak - hangzottak a sematikus válaszok, s nékem furcsára váltott az agyam.

„Azért szeretem a tavaszt, mert csizmám talpa nem ázik át,

és mezítláb futkározhatok a búzavetésen, azt hiszem, hogy új cipő, vagy kicsizma vár otthon.”

A tanító bácsi megsimogatott, s elmélázva arcomon felelte a kezét. Nyilván a családja számára szükséges tizenegy pár cipőre gondolt, mert elfátyolosodott a hangja.

„Le tudnád-e ezt ilyen szépen írni, fiacskám?” - kérdezte, s én leírtam.

Így kezdődött az én íróágom.

Ez az írás Márton Gábor: AZ ENDRŐDI ISKOLÁK TÖRTÉNETE című könyvében jelent meg, Timár Máté tollából. (SZERK.)

Bányai (Brichse) Ernő

1883-ban született Vizsoly községben és 1958-ban hunyt el Bikács faluban (Tolna megye). Tanulmányait Iglón és Eperjesen végezte. A felvidéken kántortanítószkodott. 1905-ben kötött házasságot. Tizenegy gyermekük született. 1928-ban pályázat útján került Endrődre. Az ugar, majd az öregkerti iskolában tanított nyugdíjazásáig. A felvidéki család ízig-veig endrődi lett. Volt idő, mikor 5 gyermeke járt középiskolába. A gyermekei közül 7 készült pedagógus pályára. Kettő

közülük tanulmányai alatt meghalt. Ernő fia a második világháborúban hősi halált halt, mint tanárképzős. Felesége 1932-ben halt meg, ami az a ügyis gondterhelt életüket még nehezebbé tette. Nyugdíjazása után gyermekeit követve ő is a Dunántúlra Bikácsra költözött. Nyugdíjasként is vállalt munkát. A szomszédos faluba, Vajtára, kerékpárral járt át naponta. Hazatérőben, útközben érte a halál.

Egykori tanítványa Timár Máté író a Hazai Harangszó c. könyvében így emlékszik meg róla: „...Bányai Ernő bácsi, hát nem hősi élet és hősi halál volt a Tiéd? Hatvan évi világitás után csuktad be az osztálykönyvet, fönn a dombtetőn, mikor éppen delet harangoztak, hogy az egyik faluból a másikba kerékpárossal helyettesíteni”.

A tanítás mellett fáradhatatlan apostola volt a népművelésnek. Az olvasóköri ismeretterjesztő előadásokon kívül lelke volt a tanyai színjátszásnak. Nagy gonddal foglalkozott a gyengébb tanulókkal, sokszor még a lakására is elvitte őket, hogy sikeres legyen a tanuláruk.

Poétikus lélek volt. Az ihlet perceiben kedves hangú verseket írt, melyből többet megzenésített. Saját szerzeményű dalaitól gyakran volt hangos az öregsziői porta. Nyári estéken a szomszédok sokszor el-elhallgatták a nyitott ablakon kiszűrődő harmóniummal kísért nótázását.

Hát ilyen volt Ő, Bányai Ernő a tanító.

MÁRTON GÁBOR

Katolikus Krónika

NOVEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

- november 1. péntek: Mindenszentek
 november 2. szombat: Halottak napja
 november 4. hétfő: Borromeo Szent Károly püspök
 november 5. kedd: Szent Imre herceg
 november 11. hétfő: Toursi Szent Márton püspök
 november 13. szerda: Magyar szentek és boldogok
 november 18. hétfő: Szent Péter- és Szent Pál bazilikák felszentelése
 november 19. kedd: Árpád-házi Szent Erzsébet
 november 22. péntek: Szent Cecília, az egyházi zene védőszentje
 november 24. vasárnap: Krisztus Király ünnepe
 november 30. szombat: Szent András apostol

Uram, vigasztalj meg engem,

hogyan ne szomorkodjam, mint azok, akiknek nincs reménységük! Mert tudom, Üdvözítőm, hogy te legyőzted a halált; aki tebenned hisz, nem hal meg mindörökké, és a mulékony életet, mint pillanatnyi álom, csak átmenetül szolgál a jövő életbe.

Azt is tudom, hogy azok a kötelékek, amelyeket te magad fontál, és azok az érzelmek, amelyeket megáldottál, megszűnhetnek egy időre a földön, de újra fölélednek az égben, ahol még jobban szeretünk, mert csak benned szeretünk, Istenem!

Fogadd tehát országodba. jóságos Atya, akit szeretek; bocsásd meg hibáit, légy hozzá irgalmas, adj nekik örök békét!

Nekem pedig add meg a kegyelmet, hogy a szenvedés által megszentelve egykor ismét együtt lehessenek azokkal, akiket annyira szerettem és veled, Istenem, akit mindennél jobban kell szeretnem. Amen.

Az endrői Szent Imre templom búcsúja
 november 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor
 lesz, a mise végén körmenettel.

A búcsú főpapja

Illéssy Máttyás

budaörsi atya lesz.

Ünnepi misénken a

PAX ET BONUM és a PAX VOBIS

ifjúsági énekkar fog énekelni.

Viharban

Tengerparton élő emberek jól ismerik a szelek járását. Tudják, hogy melyik hoz esőt, melyik szél selymes, lágy, kellemes, melyek az erős, pusztító vihar szelek. Akik szigeten élnek, azokat olykor teljesen körbeveszik a szelek által felkavart hullámok...

Mostanában Gyomaendrőd is „háborgó tenger”, itt is erős a „szelek járása”. A csöndes, nyugalmat árasztó tengert az innen-onnan fűv szelek erősen felkavarták.

Az indulatok felkorbácsolt hulláma is körbevonja a Szent Gellért Kápolna oltárképét. Körbevonja, mert a képen – sok évszázados hagyományokat követve – mai élő gyomaendrői emberek, mai ruhába öltözve megörökítették, amint a városuk általuk választott első emberével felajánlják az iskolát a Szűzanyának.

Tudom, hogy a támadások nem ellenünk irányulnak, hanem sokkal inkább személyes és politikai színezete van. Ezzel kapcsolatban nem foglalunk állást, ez nem a mi dolgunk.

Amíg a megyei lapok elég tárgyilagosak voltak ez ügyben, az országos médiáról ez már egyáltalán nem mondható el. A rádióriporterek „módszere” a hajdani koncepciók perkeit idézi. Az volt az érzésem, hogy előre megírt forgatókönyv szerint el volt készítve a beszélgetés menete, és a végeredmény. Ez onnan is érezhető volt, hogy az általuk felvetett és irányított kérdéseken kívül semmi más nem érdekelte őket. Az általam elmondottakból csak azokat a részeket vágta be a műsorba, mely őket érdekelte. Arról már nem is szólok, hogy bizonyos bulvárlap valótlanosságokat is állít. Az is a szomorú valósághoz tartozik a médiák magatartásával kapcsolatban, hogy amikor egy európai hírű festőművész 36 képet ajándékozott iskolánknak, – ezáltal a várost is gazdagítva – ez nem volt hír értékű, hiába hívtam meg őket. Az sem hír értékű, ha valami ebben a zűrzavaros országban még működik.

Hogy mennyire izléstelen módszereket is használtak, hadd mondjam el azt is, hogy az egyik riporter mindenáron a gyerekeket is oda akarta vinni a kép elé, ott megszólaltatni őket. Gondolom, mindenki egyetért azzal, hogy nem engedték meg, mondván, hogy a gyerekeket hagyjuk ki a politikai és személyes csatározásokból. Hat-hét éves gyerekeknek milyen véleményük lehet ebben a kérdésben? A politikát hagyjuk az iskola falain kívül. Itt benn a békés tanítás és tanulás a feladatunk.

A rádió az azt a módszert, hogy egy általuk összevágott, és szerkesztett riportot országos telefonos vitára bocsátja, helytelennek tartom. Néhány irányítottan össze- és megvágott riportból nem lehet reális véleményt alkotni, főleg úgy, hogy a hallgatók nem is látták a képegyüttest. Mint ahogy innen, az ország keleti feléből sem mondhatjuk meg a dunántúliaknak, hogy mit csináljanak, vagy mit tegyenek ki a falra, azt hiszem, ez fordítva is igaz lehet.

Ismétlen szeretném a legfontosabbakat leszögezni:

1. A hét részből álló képegyüttes Szent Gellértől szól, ő a főszereplő, még a középső képen is. Nem lehet, és nem szabad semmit sem kiragadni az összefüggéséből. A középső képen ott látható az endrői templom. Azért az endrői, mert ez év június 30-án Szent Gellért ereklyéje itt volt, egy teljes napig.

2. A donátor felajánlása: Gyomaendrőd városát jelképezi, mai gyomai és endrői arcok vannak a kép figuráin elrejtve. Teljesen spon-tán, fényképekről, újságcépekből a művész maga választotta ki őket, ismeretlenül. Senki nem ült modellt (pedig a riporterek mennyire szerették volna hallani!). A város általunk választott első embere – személy szerint bárki légyen is az – szintén a várost reprezentálja a törvénytisztelők (folytatás a 7. oldalon)

Itt járt Gyulay Endre püspök úr

1996. október 5-én Gyulay Endre püspök úr felszentelte a Katolikus Iskola kápolnáját Szent Gellért tiszteletére. Ez volt az iskola névadóünnepsége is. Az Iskola hivatalos neve ezentúl: Szent Gellért Katolikus Általános Iskola.

Újraszerveződik az Endrődiek Baráti Köre

Azt a címet is adhatnám híradásomnak, hogy újra szerveződik-e a Baráti Kör? Sajnos, hogy felhívásomra, melyet az újság augusztusi számában külön mellékletként, kérdőívvel és válaszborítékkal tettem közzé, lapzártáig mindössze a megkérdezettek 36%-a válaszolt!

Így tehát korai lenne még általános konzekvenciákat levonni a beérkezett kérdőívek alapján.

Előfordulhatott azonban az az eset, hogy e mellékletek a postázás során kiestek a lapból. Ezért a Baráti Körrel kapcsolatos kérdőívet ezúttal közzé tesszük, s kérünk mindenkit, aki eddig még nem válaszolt, a kérdőívet töltsse ki és küldje el címemre: Gyomaendrőd, Damjanich u.15. 5502.

Köszönettel és baráti üdvözlettel:
Császárné Gyuricza Éva

KÉRDŐÍV

IGEN NEM

Ha még nem tagja a Baráti Körnek, kíván-e tagja lenni?	☐	☐
Ha már tagja, megújítja-e tagságát	☐	☐
Az egyesület székhelye Gyomaendrőd legyen-e	☐	☐
Az egyesület székhelye maradjon Budapesten	☐	☐
A baráti találkozó évente egyszer legyen	☐	☐
Évente kétszer találkozzunk-e	☐	☐
Legyen-e a találkozó váltakozva Endrődön és Budapesten	☐	☐
Ha Endrődre érkezik igényel-e szállást	☐	☐
Igényt tart-e a VÁROSUNK folyóíratra	☐	☐

NÉV:

LAKCÍM:

A válaszokat a karikában elhelyezett kereszttel kérjük jelölni!
Amennyiben egyéb javaslata, kívánsága lenne, kérjük írja meg. Köszönjük.

Aláírás

Legalább tudjanak róla...

Nemrég, sok éve nem látott gyermekkori pajtásom keresett fel, akivel egymás közvetlen szomszédságában nőttünk fel. A jóízű beszélgetéssel szaladt az idő. Előjöttek a régi emlékek. Végül a napi események is szóba jöttek. Elmondta, hogy mennyire nyugtalanítja két olyan nyilatkozat, melyet egyazon lapban, a Magyar Nemzetben, de különböző időpontban olvasott, s mely egy fenyegető veszélyt vetített előre. A május 4-iki számban Orbán Viktorral készült interjúban olvashattuk: „Amennyiben a következő 5-10 évben nem sikerül a 3-4 gyermekes családmódellet általánossá tenni, akkor Magyarország valóban a betelepítés kényszerével néz majd szembe, hiszen egy bizonyos létszámcsökkenés gazdasági problémákat is felvet, nemcsak a magyarság megmaradásának kérdését. Ezért, mint a magyar történelemben annyiszor, majd ismét beindul a betelepítési reflex”. Ugyancsak e lap június 3-iki száma idézett Andorka Rudolf a közgazdaságtudományi egyetem rektorának előadásából egy részletet: „Amennyiben előregszik a társadalom, elképzelhető, hogy betelepítésre lesz szükség, a tömeges bevándorlás viszont súlyos társadalmi feszültségeket okozhat”.

- Amikor ezeket olvastam - mondja Dr. Gircz Katalin közgazdász, hiszen ő volt kedves látogatóm - két napig aludni sem tudtam. Ti mégiscsak tollforgató emberek vagytok, legalább írjatok róla. Ha megoldást egyenlőre nem is tudunk ajánlani, legalább tudjanak róla.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

HÍREK ERDÉLYBŐL

Javában tart a választási kampány. Az RMDSZ szenátor és képviselő jelöltjeink járják Bihar megye településeit, találkoznak választóikkal, biztatván őket, hogy szavazzanak az RMDSZ listákra, a tulipán jelére.

Bihar megyében az RMDSZ 80-90.000 szavazatra számít, ez 3-4 parlamenti képviselőt és 1-2 szenátort jelent. A lista első négy helyén a képviselőjelöltek között: Szilágyi Zsolt, Rákóczi Lajos, Székely Ervin és Kiss Sándor nevét találhatjuk, míg a szenátori lista első két helyén Dr. Csapó József és Modok Gusztáv található.

A mostani választás is tartogat meglepetéseket, furcsaságokat, sok negatív jelenséget is. Így például a kormánypártot (Társadalmi Demokrácia Pártja) nagyon zavarja az RMDSZ népszerűsége, s az a tény, hogy magyarok egységesen az RMDSZ-re szavaznak. Létrehoztak egy un. fantom pártot, beszerveztek ismertebb embereket, hogy megtörjék az RMDSZ un. egyeduralmát. Ez a fantom párt a Magyar Szabad Demokrata Párt (ismerős ugye a név?), amelynek Bihar megyében is van szervezete és így sikerült parlamenti listát is állítani. Így pl. a képviselői listát az a Dr. Mihalik András vezeti, aki 4 évig a megyei önkormányzati tanács alelnöke volt az RMDSZ színeiben. Az 1996. júniusi választásokon az RMDSZ nem jelölte újra. Dr. Mihalik András bosszúból, sértődöttségéből beiratkozott a Magyar Szabad Demokrata Pártba.

Egy másik negatív jelenség az un. telefon botrány! Közvélemény kutatás örve alatt külön telefonközpontot rendeztek be a honpolgárok „meggyőzésére”, kikémlelésére, kérdőre vonására, véleményírányítására s egyben megfélemlítésére.

Akár szimbólumot is felfedezhetünk abban, hogy azt az irodát a Központi Kémiai Intézet székházában rendezték be, a néhai elnök-felség Elena Causescu irodájában!! 100 telefonkészüléket működtetettek 200 fiatalember, hatórás

váltásokban dolgozott.

Szeptember 30-ig több mint egymillió telefonhívást bonyolítottak le, így kb. kétmillió személyről derítették ki, hogy ki kire szavaz. A kérdések nagyon furcsák voltak. Aki közölte, hogy nem kíván szavazni, vagy Iliescu elnökre és pártjára szavaz, azt nem zavarták tovább. Aki pl. Emil Constantinescu-t (D.K.) vagy Petre Roman-t (SZ.D.K.) nevezte meg választottjaként, attól megkérdezték, hogy tudja-e. E. Constantinescu vissza akarja állítani a királyságot, P. Roman pedig a magyarok területi autonómiáját támogatja! Ugyanőt a felesége vezeti az elnöki székben, ill. a hatalomban.

Újságírók megszimatozták a dolgot, s behatoltak a titkos központba, a „fiúkat” munka közben kapták el. Következmény: az újságírókat jelentették fel betörés miatt! Sajátos román demokrácia.

Am pozitív példával szeretném befejezni a tudósításmat: Frunda György az RMDSZ államfő jelöltje sikeres kampányt bonyolít le Erdély helységeiben, sőt a román vidékeken is! Nagyváradon az Állami Színház gyönyörű épületében tartott műsoros választási nagygyűlést október 20-án, remélve, hogy fel tudja rázni a még közönyös, jövőt nem látó szavazókat. November 3-án a jövőnkéről is szavazunk.

Nagyvárad
Stark László
RMDSZ ügyv. elnök

(folytatás az 5. oldalról) szerint. Ha a törvényes köztársasági elnök külföldre látogat – függetlenül személyes tulajdonságaitól és pártállásától – a magyar népet képviseli.

A tényleges följánlást imában elmondott följánlás is megerősítette. Először Szent István királyunk tett ehhez hasonló följánlást, amikor országát a Szűzanyának ajánlotta. A kápolnaszenteléskor (október 5) elhangzott följánló imádság egy igen híres történelmi ima, Eszterházy Pál nádor (†1713) könyörgésének mai átírata volt.

3. Évszázadok óta hagyomány, hogy a művészek élő emberek képét is megörökítik (pl. Michelangelo) sokszor szentek képében is. (Nálunk erről szó sincs!)

Öszintén örülök, hogy a Délkelet (tudomásom szerint eddig az egyetlen lap) e témával kapcsolatban - képekkel is alátámasztva - bemutatta a békéscsabai új jaminai templom példáját: ott is mai élő személyek vannak felfestve. Ott ezt mindenki el tudta fogadni.

Amikor a püspök úrnak bemutatam egy évvel ezelőtt a megfeszítő kép vázlatait, annyira természetesnek tűnt számára a kérdés, hogy szó nélkül hagyta. (Csak a történelmi alakokkal kapcsolatban volt egy-két „szakmai” megjegyzése, melyeket a festő figyelembe vett.) Most, amikor beszámoltam a fejleményekről, csak kesernyésen és értetlenül mosolygott.

4. A kép a város ajándéka, arról tudomásom szerint önkormányzati döntés született. A kulturális bizottság látta a vázlatokat, akkor senkinek nem volt kifogása.

5. Mí az Oltárszentség előtt hajtunk térdet, és nem imádjuk a szent-

képeket, nem a szentképekhez imádkozunk. A képeknek eszmei mondanivalójuk, üzenetük van. Jelen képünk is ezt szolgálja, amikor a város példamutató, szép nemes gesztusának állított emléket, amikor az egyházzal közös felajánlást örökítette meg.

6. Nem tudom, hogy akik nem járnak a kápolnába, miért zavarja az őket, hogy ki vagy mi van ott a falon.

7. Nem hinném, hogy a város hírnevének és jövőjének használunk azzal, hogy ilyen álproblémát országos botrányra dagasztva tesszük magunkat híressé.

8. Javasolom, hogy azonnali hatállyal fagyasszuk be ezt az ügyet, és akkor vegyük ismét elő, ha az országnak és a városnak nem lesz nagyobb problémája. (Remélem, ez az állapot hamarosan bekövetkezik.)

Végezetül azt kérem mindenkitől, hogy béküljünk meg egymással, és valós feladatainkhoz és problémáinkhoz visszatérve próbáljunk családkunk, városunk, népünk javára és jövőjéért küzdeni és dolgozni.

A szél hasznos, amikor hajók vitorláiba belekapaszkodva viszi a hajót az áruval, vagy embereket céljaik felé.

A szél, amikor viharos – rombol, és pusztít. Életveszélyes, és katasztrófákat okozhat. Tenger közelében élő emberek azt is tudják, hogy a vihar egyszer elcsendesedik, és lágy, simogató szellővé szelidül. A nap kimosolyog a felhők mögül, és a víz nemsokára fiatalos kék színével nyugalmat és üdéséget áraszt.

Én hiszek ebben.

Iványi László

ÜNNEPI MEGEMLEKEZÉS OKTÓBER 23-ÁN

Gyomaendrőd lakossága igen nagy részvétel mellett ünnepelte meg az '56-os forradalom és szabadságharc 40-ik évfordulóját, amelyen a közadakozásból állított és Szonda István által készített kopjafát lep-lezték le.

Az ünnepi beszédet Latorcai János országgyűlési képviselő mondta el. (Lapunk első oldalán található) Majd az emlékművet Iványi László plébános úr szentelte és Sipos Tas Tőhötöm nagytiszteletű úr áldotta meg.

Ez után került sor a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola által előadott ünnepi műsorra. Végül a koszorúzásra került sor. Koszorút helyezett el:

Városi Képviselő-testület
'56-os Járási Forradalmi Bizottság,

Katolikus Egyház
Aradi RMDSZ
Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola
Szent Gellért Katolikus Általános Iskola
Bethlen Gábor Szakközépiskola
Kereszténydemokrata Néppárt
Magyar Demokrata Forum
Kisgazda Párt
Magyar Igazság és Élet Pártja városi szervezetei
valamint a város lakossága és ifjúsága.

Képeink az Ünnepségek pillanatait örökítette meg.

(folytatás az 1. oldalról) meneteli életkor, amikor a központi költségvetés fogságában vergődnek az önkormányzatok, amikor már meghaladta a hárommilliót a létminimum környezetében élők száma, amikor nem tudjuk, jut-e szociális segélyre, amikor drasztikusan csökken a családok támogatása, de amikor 800 milliók simán vándorolhatnak egyesek zsebébe, amikor a nemzetgazdaság mintegy harmadát kitevő értékű termék és szolgáltatás a feketegazdaságban cserél gazdát.

A mai helyzetben vajon van-e elég hitünk szembenézni min-

dezekkel a kihívásokkal, vajon képesek vagyunk-e egységben gondolkodni, vajon világosan és tisztán látjuk-e '56 októberének valódi üzenetét, a megtorlás szörnyűségeit és borzalmait is túlélő reményt?

Ha van hitünk, ha világosan látunk, itt az ideje, hogy valamenynyien eljussunk a felismeréshez; ezen újkori veszélyhelyzetben csakis az összefogás, a közös akarat biztosíthatja a reményt a mostani mélypontról való elmozdulásra, végső soron kényszerpályánk, az európai út végigjárására.

A tulipánba tettem egy cseppnyi bevágást

Interjú Szonda István díszítő szobrásszal

- Kipihente magát?

- Nagyjából. Elég nagy munka volt, egy hónapig dolgoztam rajta a tervezésen kívül.

- Mit jelképez a kopjafa?

- Sírjel. Régen a harcok idején a halottakat helyben hantolták el, és a fegyverüket, a kopját szúrták le a fejükhöz. A kopjafa ennél sokkal több, a magyar kultúra egész jelkép-rendszerét magában hordozza.

- A mi kopjafánk milyen jelképet hordoz magában?

- Legfelül van a tulipán, az a fiatalság szimbóluma. Az '56-os forradalom a fiatalok forradalma volt, nagyon sok fiatal áldozat is volt. Ezt úgy próbáltam jelölni, hogy a tulipánba tettem egy cseppnyi bevágást, ez az erőszakot jelenti. A szép tulipán kelyhe át van törve bevágásokkal. A tulipán alatt lévő csillagmotívum a világmindenséget jelenti. Lejjebb van egy kerek forma, ez mindig belső harmóniát sugall. Ezután van a váll, a hengeres forma. Lent a láb, ahol kiszélesedik. Mert a kopjafa emberi léptékű, olyan részei vannak, mint az embernek: van kalapja, van feje, van nyaka, válla, melle, lába. Ennek a kopjafának a föld feletti része 165 cm.

- A tulipán sok népi tárgyon megjelenik.

Igen. Végig kíséri a kultúránkat. A legtovább a paraszti környezetben maradt meg. Nem azért, mert ez a paraszti társadalom jele volt, hanem mert a paraszti kultúra őrizte meg legtovább az ősi magyar műveltséget. A polgárság hamar átvette a nyugati kultúrát.

- Örömet leli a faragásban?

- Amikor egy munkát elvállalok, akkor amíg a munka tart, igazából nincs egy perc se, hogy ne arra gondoljak.

- Akkor ez szerelem...

- Volt olyan munkám, hogy éjszakákon át nem tudtam aludni, mert gondolkodtam, hogyan lehet megoldani. Nagyszerű dolog fával dolgozni. A fának van szaga, tapintása, mindig válaszol az embernek az ő maga nyelvén.

- Engedelmeskedik magának a fa?

- Úgy engedelmeskedik, ahogy én engedelmeskedem neki. A fával akármit meg lehet csinálni. Furcsa dolog. de általában nem pontosan az születik a fából, mint amit eltervez az ember. Erőszakosan nem lehet hozzányúlni a fához. Akkor eltörik.

- Van más köztéri munkája is felállítva?

Ez a negyedik emlékmű. Tarczal címerét én faragtam meg

egy barátommal, ez egy ember nagyságú facímer, fekete kőris. A Dunántúlon készítettem ugyanezzel a barátommal egy második világháborús emlékművet kőből. A gyomai országzászló oldalába is én faragtam ki a címert.

- Mladoniczky Béla is kőből faragta az endrődi második világháborús emlékművet, ott áll a kopjafa mellett.

- Nagyon jó érzés ez nekem, mert Mladoniczky Béla a

tanító mesterem volt. Ötven éves volt már, amikor egyszer azt mondta nekem: "Dolgoztam, dolgoztam, de csak most kezdek valamit érteni a szakmából." Sajnos, nagyon hamar meghalt.

- A központi temetőben az egyik síremlék egy nagyon szép kopjafa, ezt is Maga faragta.

- Erre való a kopjafa, síremlék. Borzasztó ez a lakótelep-temető, mert úgy néz ki, mint egy lakótelep, még a nevek is hasonlóak: A parcella, B parcella. A lakótelepen is minden konyha, előszoba egyformán helyezkedik el, a temetőben a sírhelyeket is csak az különbözteti meg egymástól, hogy az egyikben egy kicsit több virág van, mint a másikon. Ha megnéznék egy kopjafás temetőt, vagy fakeresztet, ott mindegyik sírjel más, mert személyre szól. Ezt nem mester csinálta, hanem a család idősebb férfi tagja faragta. Mást faragott az öregnek, mást a lányoknak, mást a legényeknek. Ha keresztet, vagy kopjafák között megyünk, olyan mintha emberek között mennénk. A fa jobban beleillik a természetbe, mert a fa is él. A beton, az nem természetes anyag.

- A család büszke a kopjafára?

- Örültek, különösen az apám. De a fiam is, bár kétéves, de tudta, hogy ez kopjafa. Ő is "segített" elkészíteni.

- Szeretné, ha a fia is faragna?

- Persze. Én hiszek abban, hogy személyesen lehet a legjobban hatni valakire. Főleg az apa-fiú kapcsolatra igaz ez. De nem akarom befolyásolni.

- Hány évig bírja ez a kopjafa?

- Ha minden évben lekezelik, akkor száz évig is.

- Úgy gondolja, hogy vigyáz majd rá a falu apraja-nagyja?

- Bízom benne.

- Az aprajában is?

- Igen.

- Úgy legyen!

Fejezetek a régmúlt időkől XI.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(gazdaság és társadalom IV.)

Az újratelepülés után Endrőd jobbágysai néhány évig nem adóztak, de adómentességük - különösen ami az állami adókat illeti - nem tartott sokáig. Jelentős terhet jelentett számukra a hadiadó és a háziadó. A hadiadó volt a tulajdonképpeni állami adó. A háziadóból pedig a vármegyei kiadásokat finanszírozták. Az adófizetés alapját a különböző összeírások rovatai képezték, amelyek feldolgozásával kiszámították, hogy az országgyűlésen megszavazott évi adómenyiség Békés megyére eső részéből Endrődnek mennyit kell vállalnia. Az összeírók elég „alapos” munkát végeztek, hiszen a korábban már említett növénytermesztéssel és állattenyésztéssel kapcsolatos jövedelmek mellett a község lakóinak adózniuk kellett a méhészkedésből, dohánytermesztésből, kertészkedésből, pálinkafőzésből és kereskedelemből származó jövedelmek után is. Békés megye és ezen belül Endrőd népességnövekedésével és gazdasági fejlődésével összhangban nőtt az adó összege. (1725-ben Nemeskeréki jobbágysai 97 hrénes (rajnai) forint 10 krajcárt fizettek, míg az Endrődre eső adómenyiség 1742-ben 330 forint, 1748-ban pedig már 365 forint 43 krajcár volt. (Külön gondot jelentett a község lakosságának a katonai beszolgáltatás. Nem lévén elegendő kaszánya az országban, a katonákat a jobbágyokhoz szállásolták be. Erre a célra az endrődiek külön „katonaszállásoló épületet építettek. Az elszállásolás költségeit ugyan elvben levonták a hadiadóból, a gyakorlatban azonban ez nem mindig történt meg, s a lakosok „katonai” terheit növelte még a forszponozás (hadiszállítási) is.

A sorozat egyik korábbi részében már szóltam arról, hogy Harruckern János György, aki Endrőd földesura is volt, jelentős kedvezményekkel könnyítette a jobbágyok terheit. A hadiadót nem állt ugyan módjában csökkenteni, de az egyházi tizedet örökre megváltotta. Elismerete a betelepülők

szabad költözködési jogát, s a földesúrnak járó adót és különböző szolgáltatásokat időre szóló, s időnként megújított contractusokban (szerződésekben) állapították meg. Az elmondottakkal egybecsengnek az endrődi lakosok válaszai az 1769-es úrbéri kérdőpontokra: „Nálunk miolta ezen helységet megszállottuk, semmi jobbágyi kötelesség nem volt bé hozva, hanem örökké két részrül megegyezett akarat szerént tartattunk.” ...”Contractusunk mindenkor három esztendőre szabva lévén, azon idő alatt, a melyre volt szabva, soha meg nem másított.” ... „Taxások vagyunk és szabad menetelűek.”

Az 1747-1761 közötti évekből fennmaradtak a „contractusok extractusai” (szerződések kivonatai), 1762-től pedig maguk a hároméves szerződések. Ezek, illetőleg az úrbéri kérdőpontokra adott válaszok segítségével jól pontosíthatók a földesúrnak járó adók és szolgáltatások. A föld használatá és a robot megváltása fejében fizették a taxát, 1762-ig együtt a földesúri haszonvételekkel (arenda beneficiorum). A földesúri haszonvétel 3 szárazmalom, 1 mézszárszék, s a halászat, a révhalászat, és 2 kocsmá bérleti díját jelentette. („Vagyon helységünknek 3 száraz malma árenda alatt.” ...”Kis-kondorosi és Simai pusztákon az út mellett vagyon 2 csap széke árenda alatt az helységeknek.” - Idézetek az 1769-es úrbéri kérdőpontok válaszaiból.) Évente 110 öl tüzfűvecuráját (fuvarozását) váltották meg 10 rhémes forintért. A földesúrnak járó szolgáltatás volt még a „contractus szerént való széna kaszálása és annak össze rakása, bé hordása”, amelyet szintén pénzben váltottak meg. 1751-ben vették bérbe Kis-Kondorost 3 évre 100 forint bérleti díjért. 1757-től azonban már évente kellett érte 300 forintot fizetniük. Sima és Csejt pusztákat 1761-től árendálták, évente 600 forintért, amelyből később 275 forintot levontak a szénakazlak fejében (procumulis foeni).

„Kilenceddel mindenkor tartoztunk, amelyet most árendába bírván, ez előtt in natura megadtuk.” - vallották az endrődiek 1769-ben. Ez azt jelentette, hogy 1761-ig a kilencedet (nona) természetben szolgáltatták a földesúrnak, 1761-től pedig évi átalányösszegben azt is megváltották. Az 1770-es úrbéri kérdőpontokra adott válaszok között találtunk még egy, a földesúrnak járó „szolgáltatás”-t: „Ezen kívül esztendőnként 20 pár tekenyös békát váltottunk meg, párját 9 krajcárért, és midőn a földes uraság harmadik s negyedik erre a földre le jött, repatitio (felosztás) szerént konyhára valókat, úgymint az idén 300 tojást, 10 tyúkot, 20 csirkét, 6 kappant, 4 pulykát, 6 kátsát, 6 galambfiat, 18 itze olvasztott, 16font írósvajat, 1 borjút és 1 bárányt adminisztráltunk.”

Az elmondottakból kiderül, hogy a földesúri adót és szolgáltatásokat pénzben fizették, illetve váltották meg. A falu lakosságának kedvező volt ez a „taksás” állapot, bár a pénzjáradékok összegét a földesúr időről-időre növelte. A pénz befizetéséért a bíró és a község előljárósa volt felelős, s ők az adóterhetek (az állami adókat is) a lakosok vagyoni helyzetére alapján osztották el.

TÍMÁR ANTAL

A földesúrnak járó adók és szolgáltatások/1747 - 1769/

Év	Taxa /Census + dominialis/	Arenda beneficiorum	Vec-tura	Pro cumulis foeni	Arenda nonae	Arenda Kis-Kondoros	Arenda Sima et Csejt	Summa
1747		200 Ft	10 Ft	89 Ft 15 kr				299 Ft 15 kr
1748		200 Ft	10 Ft	24 Ft 5 kr				235 Ft 50 kr
1749		200 Ft	10 Ft	95 Ft 37 1/2				305 Ft 37 1/2
1750		200 Ft	10 Ft	95 Ft 37 1/2				305 Ft 37 1/2
1751		200 Ft	10 Ft	12 Ft 50 kr		100 Ft		322 Ft 50 kr
1752		200 Ft	10 Ft	54 Ft 50 kr				264 Ft 50 kr
1753	240 Ft	220 Ft						460 Ft
1754		200 Ft	10 Ft	11 Ft		100 Ft		321 Ft
1755		450 Ft	10 Ft	75 Ft		207 Ft		742 Ft
1756		450 Ft	10 Ft	75 Ft		300 Ft		835 Ft
1757		450 Ft	10 Ft	28 Ft 30 kr		300 Ft		788 Ft 30 kr
1758		450 Ft	10 Ft	39 Ft 40 kr		300 Ft		799 Ft 40 kr
1759		450 Ft	10 Ft	19 Ft 50 kr		300 Ft		779 Ft 50 kr
1760		450 Ft	10 Ft			300 Ft		760 Ft
1761		450 Ft	10 Ft	53 Ft 50 kr	666 Ft	300 Ft	600 Ft	2079 Ft 50kr
1762	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	600 Ft	2670 Ft
1763	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	600 Ft	2670 Ft
1764	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	600 Ft	2670 Ft
1765	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	325 Ft	2395 Ft
1766	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	325 Ft	2395 Ft
1767	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	325 Ft	2395 Ft
1768	800 Ft	580 Ft			700 Ft	300 Ft	415 Ft	2795 Ft
1769	800 Ft	580 Ft			700 Ft	300 Ft	415 Ft	2795 Ft

Pulykát is tartottunk, sokat. A pulykatozó 20 darabon fejtől tojt kora tavasszal. A 30-as évekbe egy pulykatozós 1 pengő volt, nagy szeme volt a pulykatozónak. Ha jól ílt a pulyka, akkor júniusba sarjúra is tojt. (ti. másodsorra) A pulykatozást kötővel keltettük ki, mer ű maga ritkán kötött jól, de ha űlt, akkor osztán nagyon vigyázott a tojásra. Nígy hét alatt keit ki a pulyka. Jaj az nagyon kínyes jószág a kispulyka, a puzsi. Egy hétig kelis után minden reggel egy-két szem szemes borsót kapott, hogy erősitse. 21-23 tojást raktunk egy kötő alá. Egy pulykakakasra 4 darab tojót számítottunk. Itt Gyomán a bronzpulykát, vagy ahogy itt mondták vót még egy fajta dancveres, a fehér gyengébb vót nem szerették. Egy hétig a kis pulykák keményre főtt tojást kaptak morzsolva. A pulyka hívója vót, pí-pí-pí-pí-puzsikám-puzsikám. Egy hét után a tiszta árpadarát aluttejjelel kavarva kapták, meg külön egy kis tehintúrót. Tengeridarát nem szabad vót nekik adni, mer', hogy hevíti űket. Mikor osztán a kis pulyka a borsókáját kihányta, ótán mán nem vót olyan kínyes. Aztán kapott mán vegyesdarát is. Mikor hányta a borsókáját lázas vót, nímék bele is pusztult ebbe. A darába kavartuk összevágva csalánt, hagymabördöt. Ilyenkor mán nagyobbcskák voltak, mint egy tyúk. A pulykának inni is adtunk, aluttejjet. Ha jól tartottuk űket, hamar odahagyták a kötőt.

Gyöngyöst is sokat tartottunk. Ezeket is kötő keltette, nem emlékszem rá, hogy a gyöngyi kötött vóna nálunk. A kisgyöngyik sokáig maradtak a kötőjükkal. 29-30 darab tojást raktunk egy kötő alá. többet nem is igen tojt, de legkevesebb 25-öt. Ezek aztán 23-25 nap múlva kikeltek. A kisgyöngyik is egy pár napig keményre főtt tojást kaptak összemorzsolva. Utána árpadarát aluttejjelel összekeverve. Aztán mikor nagyobbak lettek, ugyanazt kapták, mint a tyúkok, búzát, árpát. A tanyákon, meg otthon az udvarba is ezek a gyöngyik olyanok vótak, mint a vadmadár, esténként felgallyaztak a fára, osztán onnan rikoltoztak tukács, tukács...Mínek osztán itthon az udvarba nem engedték űket a fára, hanem ólba szoktattuk űket. A tanyákon a fákon vótak, iccaka jeleztük, ha valami fireg jött a tanyába (ti. róka, görény, menyét stb.) olyan zajt csináltak, hogy csak na! A gyöngyibe a szürke színű jobb vót, mint a fehér. Egy kakasra öt tojót számítottunk. Kora tavasszal tojt 20-25 darabot, kis takaros tojásokat, mint a fácány. Tisztába szerettük tenni, mer' olyan szíp sárga lett tüle a tiszta. Ha jól tartották, egész évbe tojt.

Mínek, fíjam, kacsát mindig csak pekingi kacsát tartottunk. Tatád Pestről hozta a kiállításról, fajtisztát. Nímék képes vót egy tojó 30 tojást rakni, de még többet is. A tojóba ritka esetben kötött. Nem mondom én, ha kötött akkor nagyon jó kötő vót. Nekem vót eccer, jaj ídes vót az, mikor kikötötték a kiscrucák, az úgy filtetten űket...varnyútul, szarkátul, hogy borzasztó, annyira ügyelt, vigyázott a gyerekeire. Egy kötő alá 19 kacsozóást tettünk, ha kisebb vót akkor 21-et, ha na-

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport - VI.

gyobb vót 17-et. A kiscrucákat mingyán darával etettük. Árpa, tengeridara, korpa vegyesen, aluttejjelel keverve, meg salátát vagdaltunk bele. Azt nagyon szerették a salátát, végtelenül szerették. Rengeteg salátát vetettünk a ker'be, fíjam, oszt azt osztán etettük az aprójószággal. Ha az elfogyott jött a burgondilevél. A kiscrucák is eleinte keményre főtt tojást kaptak szítmorzsolva, legalább egy hétig. Minden reggel egy tojást, 30-40 darabnak, majd ótán kapott darát, vályúba. Olyan kis takaros vályúkat kiszített nekik Tatád. A vizőkbe ezek is kaptak fertőtlenítő lizofórmot. A tojó 20-25-30 darabot tojt. A kötő nem sokáig maradt a kiscrucákkal, azok otthagyták a vizparton, csak le-fel szaladgált a parton, hiába vertyogott nekik. Megjelöltük űket, mielőtt leeresztettük űket a Kőrősjába, a dögkőrőszre. Míndkét lábán a belső oldali hártát bevágtuk. Vót aki festette űket pirosra-kikre, fejire vagy hátára egy pontot. Először 10-12 hetes korába típtük a rucát, de többször típtük. Magnak valót a tavaszi keltetisből hagytam mindig. Na ótán oszt befogtunk egy csapatot tömni. Ez abból állt, hogy két három hétig áztatott tengerivel tömjük űket. Melyik milyen erőbe vót, a soványabbakat 3 hétig kellett tömni. Darával a fogyasztásra szánt kacsát 4 hétig tömjük. Tömés előtt az áztatott tengeribe egy kis zsíradíkot, vagy mosogatólevelet kavartunk, hogy jobban csússzon a gigáján lefele. Reggel-este tömünk, közébe tapogattuk a begyit elíg ment-i mán bele.

Hűsfélit kéccer ettünk hetente fíjam, székből (ti:hentestől) nem hortunk húst. Eccer vasárnap, eccer szerdai napon vót húsitel. Pinteken meg tisztaféle vót. Szombaton meg valami könnyebb íteit főztünk, mer' úgyi nagytakarítás vót, nemigen vót idő főzésre, paprikás krumpli, gulyásleves ilyesmit főztünk. A húsitel az lehetett paprikás csirke, sült csirke kirántva, tötve, az aprólékból becsinált levest főztem, meg osztán almalevest, birsalmalevest, szóval ebbe az aprólékot, csirke vagy kacsaaprólékot. A birsalmalevest azt úgy főztem, hogy az aprólékot felkiszíttam, zöccsig, rípa lett feltíve, amikor puha lett feleeresztettem, és hozzá adtam a birsalmát felvagdostva, de nem hámoztam meg, egy kicsi rántást kiszíttam hozzá, meg tejfelt bele pár kanállal, vót hál' Istennek büvön. Jaj fíjam te ezt a birsalmalevest végtelen szeretted. A kacsaaprólékból a nyaka, lába, szárnya, háta, de a szárnyának csak a leghegyit, mer' a szárnytöve a sültthe' ment. A kacsamáját pár órahosszat tejbe áztattam, mer' úgy nagyon finom lett, a kacsa többi risze osztán peccsenyinek készült el sült krumplival. Ennek ősszel vót a szezonja, mire a rucák meghíztak. Galambfűt is sokat vágtunk, hiszen dugig vót az alsó ipület pallása mezei galambbal. Ebből levest főztem, utána a kiscgalamb egészbe maradt, osztán úgy a megfőtt galambokat megtöttem finom töltelikkal, oszt egy kicsit zsírba megsütöttem űket. Emellé attam fel hát a paradicsomszószot, almaszószot, - mikor mit - meg sült krumplit kszíttam hozzá.

Gyuláy Endre püspök úr Gyomaendrődön

Bal oldali kép: kápolnaszentelés
Középen, és jobbra: bérmlás Endrődön,
1996. október 20-án. 27-en bérmlkoztak.

Palkó, mikor először ment óvodába, egész úton pityergett. Hanem mikor megbarátkozott a pajtásokkal és végig próbálta az összes játékokat, olyan jól érezte magát, hogy el sem lehetett volna kergetni soha többé.

El is határozta magában, hogy ő is csinál otthon egy óvodát a kutyusoknak. Hadd legyen azoknak is egy kis örömük.

Délután meg is valósította, amit eltervezett. Gombóc volt a nagy csoport, Gömböc a kis csoport, ő maga meg Palkó óvó néni. Kihozta a kis asztalkáját, mellé, két kis széket és minden áron rá akarta bírni a kutyusokat, hogy oda üljenek. Azok azonban erősen tiltakoztak:

- Öregapám se ült soha széken - méltatlankodott Gömböc. - Pedig az díjnyertes vadászkutya volt. -

- Vau, vak! Igaza van Gömböcnek - vakkantotta haragosan Gombóc is. - Kutyanezmetség csak a farkára ül. - Vau, vak.

- Bánom is én - engedett végre a házirendből Palkó, azaz Palkó óvó néni. - Üljetek a farkatokra! De ott aztán csendben maradjatok, mert meseórát tartunk. Figyeljete, kezdem a mesét!

„Volt egyszer, hol nem volt, volt egy zöngő legyecske. Ez a legyecske elindult egyszer a városba, hogy egy új szárnyacsakát vegyen magának. Nagyon szeretett volna elmenni a mézesbálba, és a régi szárnya már alaposan megkopott. Hanem a kis zümmögő módfelett szeretett kotnyeleskedni. Az úton sem tett egyebet. Fűre-fára felszállt, minden szem gyümölcsből evett egy csöpp mézet, minden harmatcseppből ivott egy csöpp vizet. Így aztán nem csoda, hogy hamarosan elfáradt és leült pihenni.

- Az orrom hegyére! - vakkantott közbe Gömböc -. Éppen most kaptam be. Szentelen kis légy volt.

- Ez nem az a légy volt! legyintett türelmetlenül Palkó óvó néni. - Az egy másik légy volt.

- Azt is bekaptam! morogta Gömböc és megkergetett egy szürke verebet.

- Nem lehet inkább csibecsontról mesélni? - vakkantott vágyakozva

Mária néni meséi

Kutyaóvoda

Gombóc és hatalmasat nyelt. - Hátha az meg az én orromra ülne le pihenni!

- Ej, nem lehet nektek semimíről mesélni! - mérgelődött Palkó, - jól van hát. Akkor játszunk körjátékok. Gombóc lesz a kör, Gömböc a körben álló. Eljátsszuk azt, hogy „Tüzet viszek, nem látjátok”. Majd én énekelem, ti meg mondjátok utánam!

A kutyusok segítettek is énekelni, sőt még a szomszéd kutyák is bevonítottak a kutyakörjátékba. Hanem nagyapó véget vetett a dalnak. Azt mondta, nem tud szundikálni tőle.

- Nem baj! - vigasztalta kutyanebulóit Palkó óvó néni -. Akkor majd verset tanulunk. Tudok egyet a kutyákról is. Az a címe, hogy: A gyáva kutyuska.

No, ki is tört erre a kutyaharag. Gömböc akkorát ugrott, hogy majd felborította az egész óvodát székestül, mindenestül

- Vau, vak! Még, hogy gyáva kutyus? Hát nem tudod, hogy a világon mi vagyunk a legbátrabbak? - Vakkantotta el magát rettentő haraggal.

- Semmitől sem ijedünk meg, még a saját árnyékunktól sem! Vau, vau! Csupa zagyvaságokat beszélsz! Jobb lesz inkább, ha szundítunk egyet! - Azzal lustán lehevertek a fűre.

- Igaz - élénkült fel Palkó - az óvodában aludni is szoktak!

- Jó szokás! ásított egy nagyot Gömböc és ő is Gombóc mellé hev-

eredett.

Egyszerre csak felhő kerekedett, szilaj szél sziszegett - s ömlött a záporosó, mintha dézsából öntötték volna. Palkó befutott a nagy családi esernyőért, ami még nagymamié volt, és az alá költözött az óvoda.

- Vau, vau, szépen esik! - Szuszogott nagyokat Gombóc, és Gömböc éppen bölintani akart, mikor hirtelen tüzes villám villant, s akkorát dördült az ég, hogy megrendült tőle az egész világ. Legalább is Gombóc azt állította később.

Azért később, mert a villámlástól úgy megrémült ő is, meg Gömböc is, hogy behúzódtak egy tormalevél alá. Onnan pislogtak elő riadt remegéssel.

- Vauuuu! Vauuuu! - sírták panaszosan és még a föld alá is bújtak volna, ha nem lenne olyan sáros. Minden dörrenésre összekoccant a foguk, és nincsen az a miskolci kocsonyába pottyant béka, amelyik jobban reszketett volna, mint ők.

- No ti ugyancsak bátor kutyusok vagytok! - nevetett Palkó az öreg esernyő alatt. - Látom nem ijedtek meg semmitől.

Gombóc és Gömböc egy pissenést sem vakkantottak többé, míg a zivatar tombolt. Csak pislogtak a tormalevél alól, és szepegve várták, hogy kisüssön a nap. Akkor aztán röstelkedve előbújtak, megrázták ázott bundájukat és hazakocogtak a kutyaházba. Nem is lehetett előcsalogatni őket, csak a vacsorához. S bár Palkó egy szóval sem emlegette többé, mégis nagyon szégyelltek, hogy úgy dicsekedtek, s végül felsültek a bátorságukkal.

IVÁNYI MÁRIA

irodalmi oldal

Városunknak nem kis büszkesége, hogy a gyomai születésű, Londonban élő, Kossuth-díjas író, költő Határ Győző kapta meg a rangos, hárommillió lírás Quasimodo emlékdíjat a Balatonfüreden rendezett költői versenyen, melyet a Salvatore Quasimodo Nobel-díjas költő emlékére rendeznek Füreden, immár 4 esztendeje.

Ugyanezt a díjat az elmúlt évben az endrődi születésű Gergely Ágnes író és költő nyerte el. Ebből az alkalomból közöljük költeményeiket, köztük a díjnyerteseket is.

Határ Győző:
PAKULÁR

kulcs
karóra
ókulár'
pénz-paripa-fegyver
aki munkába jókor áll
s tilinkózó jó pakulár
arra így köszönt a reggel
kulcs
karóra
szemüveg
ez a mi szentháromságunk
csak a Tudója érti meg
visszaintünk a Réginek
s az Új Napnak nekivágunk
kulcs
szemüveg
karóra
ez nekem Egyben a Három
hármukkal szállok hajómra
melyben Gonoszomra-Jómra
fordul az emberi járom
szemüveg
karóra
kulcs
görög zsidó keresztény
hármas hatalmat ad a Bölcs
hármuk egységét hogy
betöltsd:
Ültőhely-Idő-Cselekmény
kulcs
karóra
pápaszem
pénz-paripa-fegyver
dolgát teszi s tudja hiszen
néz lenéz rá az égi Szem -
ím így köszönt rá a reggel.

Határ Győző:
ARS MORIENDI

(A győztes vers)

„művészet és tudomány
nyúlógátépítés a halál ellen”
(Nyssai Szent Gergely)

ha elgyötörve felkelek
a nyughelyről ahol pihenni szoktam
hogy elvámoljam éjemet
nagy döglött átvirrasztott szakaszokban
a csillapító nem hatott
ideg fájó bűnére nincs bocsánat
örökre búcsút mondhatok
a szűnő fájdalom nagy luxusának
már ágyam bárhogyan vetem
fényár barlang verem vagy vaksetétség
e nyughelyen nem lelhetem
a fájdalomtalanság fényüzését
versmondás istenverése!
sem áldás rajt' se menekvésem - abban
versek nyúlógátépítése!
hogy félberontom - hányszor megfogadtam
csapó halál ő - tengerár:
hullámverés mit verhad meg nem állít
az is bolond ki ellenáll
felhagysz velem - fogadkozol halálig
ha elcsigázva felmerülsz
a száz-nap éji Gordon-vonulásból
s az ágy szélén sújtottan ülsz:
még mindig itt vagy itt és nem vagy máshol
perelni próbálsz - vaj kivel?
betáncol s rajtad végigver - szökőár! -
a boldogabbik végivel
nyúlógát-hosszú a Szörny: mögötted ólál
alkudni próbálsz esztelen
barom! facsard ki irhád veritékét
benned-széthulló Négy Elem:
szép kiremegéssel - úgy várd a végét

Gergely Ágnes:
A legénység, december este

(a győztes vers)

Nincs hasznosított félelem.
Nem késsel metszik el a napfényt.
A matróznak csak lételem
a vitorlát szorító csontkéz.

Csak lételem; nem kikötő.
Az orkán alvilági mása.
Ádvent. Még reszket a jövő.
A matróznak sincs választása.

1994.december 6.

Gergely Ágnes:

Hajnali áhítat

Dicsértessék, ki terhet ad,
és ki könnyít a terhen,
s ki tudja, nincsen más kudarc,
csak a befejezetlen,

dicsértessék, ki szóra bír,
mert lábánál a zsámoly,
ha ráhajtod a homlokod,
mindig mérj, sose számolj,

dicsértessék, ki jellel olt
- veszélynek higgy, ne a tapsnak -,
ahogy a fényérzékelést
megadta a kakasnak,

temesse hajnal késhegyét
toronyzúgás a csendben:
dicsértessék, ki nem teremtett
rabszolgának engem.

1990.november 17.

Köszönetünket fejezzük ki azoknak, akik támogatásukkal hozzájárultak az endrődi kopjafa felállításához, és ezzel az ötvenhatos forradalom és szabadságharc méltó megünnepléséhez.

Barta László (vállalkozó)
 Bula Katalin
 Császár Ferenc
 Császárné Gyuricza Éva
 Dinya László Corvo Bianco BT)
 Dinya Zoltán (Mar-ZoI Cipő)
 Endrődi Szabók Szövetkezete
 Farkasinszki László
 Fülöp Imréné
 Gellai József
 Gombkötő Judit
 Gyuricza Csaba
 Gyuricza Irma Ildikó
 Gyuricza János (Gyuricza Söröző)
 Dr. Horkai Kálmán
 Hornok Lajosné
 Hunya István (Turul Cipő)
 Iványi László
 Dr. Jánosik Bertalan
 KDNP Gyomaendrődi Szervezete
 Lizák Istvánné (Szilvia Panzió)
 Marsiné Giricz Erzsébet
 Mavad Béke Kft.
 Márton Gábor
 Polányi Éva
 Polgármesteri Hivatal
 Dr. Ráczy Máttyás (Debrecen)
 Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola
 vezetése, tanárai, dolgozói
 Szonda István
 Ungvölgyi János
 Újházi Ernő Dezső
 Vaszkó András
 Vaszkó Irén
 Véháné Kovács Irén

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
 ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (66) 311-422

VARJU ELEK

Építész-üzemmérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendrőd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés
 Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés
AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

**Kerti grillek, pizzasütők,
 kemencék**

cserépkályhák, kandallók
 TERVEZÉSÉT -
 KIVITELEZÉSÉT katalógus,
 vagy egyedi terv alapján vállalja

NEUBORT LÁSZLÓ

FIZIKOTERÁPIA AZ ENDRŐDI ORVOSI RENDELŐBEN

Kezelések:

Ultrahang
 Rövidhullám
 Stabil galvánáram
 Iontoforézisek
 Dia-dinamikus áram
 Szelektív ingeráram

Ajánlott: mozgásszervi betegségek, gerincfájdalmak, fej-, nyak-, vállfájdalmak, deréktájás, végtagfájdalmak, izületi fájdalmak, kopások esetén.

A kezelés bárki számára igénybe vehető, előzetes megbeszélés szerint.

Az orvosi rendelő Fő utca 3. Telefon: 386-520.

"ÉPFE"

ÉPÍTŐIPARI-SZAKIPARI ÉS FESTŐ-VÁLLALKOZÓ
BARTA LÁSZLÓ

5502.GYOMAENDRŐD, JUHÁSZ Gy.u.34/1.

TELEFON/FAX: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

RÁDIÓTELEFON ÉS ÜZENETRÖGZÍTŐ:

06-60/481-041

VÁLLAL

G A R A N C I Á V A L:

SZOBAFESTÉS, MÁZOLÁS, TAPÉTÁZÁS
 MELEGBURKOLÁSI MUNKÁKAT TAKARÍTÁSSAL
 TELJES SZAKIPARI MUNKÁK TERVEZTETÉSÉT,
 SZERVEZÉSÉT, LEBONYOLÍTÁSÁT ANYAGBESZERZÉSSEL.

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútorlap, igény szerint méretre vágjuk, él fóliázzuk.
- Osztályozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

**Az ablak
teszi
a házat**

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

Legkorszerűbb füstölési technológiával

Szurovecz Máté

Eötvös u. 2. sz. alatt
kolbász és hús füstölését
november 15-től megkezdi.
Tel.: 386-539

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)
bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Bútort közvetlenül a gyártól!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi bútor kft. és
még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ülő garnitúrák 60.000-tól
- francia ágyak 34.000-től
- szalon garnitúrák 59.000-től
- kis bútorok 1.000-től
- műanyag asztalok 2.150-től

ÚJ! Fém székek, asztalok, nagy választékban!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262

Marjol

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 05-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

**ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!**

Az önkormányzat munkájáról

Szokásos beszámolómat a Képviselő-testület október havi üléséről sokak számára nem várt, de egyesek számára elégtételt nyújtó bejelentéssel kell kezdenem, mely Dr. Frankó Károly polgármester úr részéről hangzott el. A Polgármester úr december 31-ével lemond a városban viselt tisztségéről, s 1997 január 1-től háziorkonként kíván dolgozni. A törvény erre lehetőséget ad. Úgy gondolom, hogy a város vezetése egy nagy tudású, humánus gondolkodású, jó politikai érzékű emberrel lett szegényebb. Bár ismerve az ellenvetést - nélkülözhetetlen ember nincs - mégis úgy érzem, hogy a testületben hiányozni fog jelenléte.

A hagyományoknak megfelelően rendeletalkotásokkal, módosító-szövegekkel folytatódott az ülés.

Első és legfontosabbként a helyi népszavazásról, népi kezdeményezésről alkotandó rendeletről volt szó. E szerint a Képviselő-testület köteles népszavazást elrendelni abban a kérdésben, amelyet a választópolgárok 15%-a kezdeményez, és amelyre a választópolgárok akarata, kezdeményezése irányul. A népi kezdeményezéshez a választópolgárok 5%-nak akarata szükséges. Ezekhez aláírást gyűjteni a jegyző által aláírt és lepecsételt íven lehet. E rendelet 1996. december 1-én lép hatályba.

Nagy témánk volt az egészségügy átalakításához szükséges pénzügyi fedezet biztosítása. Az elmúlt számban már említettem ezt a témát. Két részre bontható dologról van szó:

1. A szülőotthon átalakítása során felmerülő költségek:

- 45 m² bővítés,
- röntgen áthelyezése,
- energiaforrás megteremtése,
- munkabérek.

A pályázaton elnyert összeg	15.000.000 Ft
Az önkormányzat támogatása	10.000.000 Ft
Összesen	25.000.000 Ft

2. Fürst S. utcai épület átalakítása:

- Összes alapterület 314 m²

- Az átalakítás költségei 5.000.000 Ft önkormányzati támogatással.

Ha ezek az elképzelések megvalósulnak, akkor korszerű körülmények között az eddigi működtetett belgyógyászat, sebészet, nőgyógyászat mellett fül-orr-gégészeti, urológia, reumatológia, bőrgyógyászat és laboratórium működhet. Kb. évi 70 ezer ember gyógyítását lehetne városon belül megoldani. Ez azt is jelenti, hogy ennyi beteg embernek nem kellene utaznia, az utazással járó sok-sok időt, fáradságot elviselni.

Döntött a Képviselő-testület arról, hogy a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola részére az 1996/97 tanévben két napközis csoport működtetésére 494 ezer forint támogatást biztosít.

Nagy érdeklődésre tartott számot a Közművelődési intézmények beszámolója. Az igen alapos és részletes beszámolókat az intézmény-irányító csoport egységes szerkezetbe foglalta s ez lehetőséget adott az összehasonlításokra.

Csak néhány adat minden célzatosság nélkül:

DÉRYNÉ KÖZÖSSÉGI HÁZ - KATONA JÓZSEF MŰV. HÁZ		
Rendezvények száma	144	529
Látogatók száma	10.399	42.864
Bevétel	405.000 Ft	2.032.000 Ft
Önkormányz. támogatás	983.000 Ft	3.196.000 Ft
Egy látogatóra jutó támog.	95 Ft/fő	75 Ft/fő

Október végén már látható, hogy a Déryné Községi Háznál nem lesz gond a finanszírozással. A Katona József Műv. Házhoz viszont cca. 630.000 Ft. támogatásra lesz szüksége.

Megvizsgálta a Képviselő-testület a Városi Piac Iroda működését három témakörben:

1. A piacok I-VIII. hónapok elemzése.
2. A mázsaházak felújítás.
3. Kodály Zoltán utcai nyilvános illemhely problémája.

- A piacok nyeresége 644 ezer Ft. volt az első nyolc hónapban.

- Nagy vita után szoros szavazat aránnyal úgy döntöttek, hogy a bevételt az endrői mázsaház felújítására kell fordítani, és a gyomai mázsaház felújítását az 1997. évi költségvetés terhére kell betervezni.

- Az illemhely problémája 1997 év végéig megoldott, s végleges megoldására később kerül sor.

Egyéb ügyek:

- Szó esett az endrői sportpálya körüli fák sorsáról. Határozat született, hogy a balesetveszélyessé vált fákat kell csak kivágni és fajtaazonos fákkal pótolni.

- A megüresedett Kiszéti úti óvoda épületét le kell bontani és közparkká kell alakítani. (Ezzel kapcsolatban látni kell, hogy a lakatlanná, használaton kívülre vált épület állag romlik. Felújítása sokba kerülne. A ház egészségtelen, gombás!)

- A Képviselő-testület A Városi Gondozási Központ vezetőjének jelentését - a térítési díjakról és a szervezeti felépítésről - elfogadta.

- A területfejlesztésre és területkiegénylítésre kiírt pályázatokon sajnos nem kaptunk támogatást. Ennek legfőbb oka, hogy a kistérségeknek és régióknak volt esélyük nyerni. Ezért, már a múlt hónapban csatlakoztunk a Körös-völgyi Területfejlesztési Közhasznú Társasághoz.

Most pedig az októberi ülésünkön egy másik a Körös-szögi Közhasznú Társasághoz való csatlakozásról döntött a testület.

Ez kíván foglalkozni a turisztikával, melyhez már komoly előkészületek, tanulmányok, kész tervek vannak. Talán e Közhasznú Társaság tudja leginkább képviselni érdekeinket és lehetővé tenni, hogy csodálatos természeti adottságokkal kiléphessünk a nagyvilágba, és ez egy kis lendületet adjon a gazdasági fejlődésnek.

- A továbbiakban személyiségi jogokat és üzleti érdekeket érintő ügyben a Képviselő-testület zárt ülést tartott.

Ennyiben kívántam tájékoztatni a tisztelt olvasókat az októberi ülésről.

CZIBULKA GYÖRGY

A Körös Termál Hotel Részvénytársaság megtartotta harmadik negyedévi igazgatósági ülését, melyen tudomásul vették Dr. Gellai Imre elnök úr beszámolóját és Császár Ferencnek a pénzügyi helyzetről készült jelentését. Az igazgatóság fontolóra vette, hogy 1997 elején zártkörű részvénykibocsátással újabb tőkeemelést hajt végre.

A Honismereti Egyesület és a Szülőföld Baráti Kör **címerkiállítás** tervez. Kérjük, jelentkezzenek azok a családok, akiknek birtokában családi címer van, vagy akik öríznek olyan dokumentumokat (adománylevél, születési bizonylat, pecsét), amelyek a családjuk nemesi származását dokumentálják. Jelentkezni lehet a város két könyvtárában.

VÁROSUNK Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrői Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,

Cs. Szabó István, Czibulka György, Gellai József, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet,

Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 12. szám

1996. december

KARÁCSONYI ÉNEK '96.

Csillag inog Betlehem felett,
angyal jelzi, hogy megszületett!
Csituljon gond, barázdás homlokon
ránc simuljon: Jobb jön-e vajjon?
Jön, mert egykor Gyermek született.
Írásban is megígértetett,
istálló jászlán, barmok melegén,
heródesek közt megváltó remény!

Heródesek közt gyötrődünk Jézusunk,
egyről-kettőre jutni nem tudunk.
Szent születésed ünnepe maradt
ígéretünk. S keresztfád alatt
évről-évre megváltásra várunk...
Ugye nem hagysz el Tövíses Királyunk?!

Félve, panasszal koldus lét az élet:
Dicsőség jöttöd szent ígéretének!
Fenyő-örökzöld, gyertyafényes ének,
míg a pásztorok jászolodhoz érnek,
Soprontól - Zágonig zengje a világ:
Mostan kinyíllott szép rózsavirág!
Vének, lázárak, úzött magyarok
bús szemében reményed ragyog,
Apor-hite, a székely püspöké,
Apor Vilmosé, Mindszenty Józsefé.
Mindnyájunk e jövőre szavaz,
s ki belénkrűg, Heródes rongya az!

A Körözs mentén, ahol én születtem,
s Betlehem-járás angyalává lettem,
visszaálmodom magam oda
- a Szülőföld sohase mostoha, -
Szentestén hát ezt csengjék rímeim:
Boldog Karácsonyt „Vacer” testvéreim!

TÍMÁR MÁTÉ

Minden kedves Olvasónknak
Regyelemmel teljes, békés, boldog Karácsonyt,
és sikerekben gazdag, szerencsés ÚjÉvet
Kíván
a Szerkesztőség minden munkatársára

Meghalt a király, éljen a király!

Így jelentik a király halálát a monarchisztikus államrendben élő országokban. De így van ez az úgynevezett erőselelnöki hatalommal berendezkedett országokban is? Ha az elnök meghal, bárhol van is az alelnök, azonnal beesketik az elnöki hivatalba.

Mivel Magyarországon miniszteriális köztársaság van, a köztársasági elnök jóformán csak közjogi méltóság. E szisztéma alapján épül fel az Önkormányzat is. Tehát minden település egy kis köztársaság, ahol az elnöki szerepet a polgármester tölti be, kb. ugyanolyan jogokkal, mint a köztársasági elnök. Különbség csak az, hogy a polgármestert a lakosság választja, így mandátuma hitelesebb.

Hogyan épül fel az Önkormányzat szerkezete? Először is megválasztják a polgármestert, majd a képviselő-testületet, amely egyben a legfőbb törvényhozó testület a városban. A Polgármesteri Hivatal élén a jegyző áll, aki pályázat útján, a testület döntése alapján nyeri el a posztot. A Hivatalnak tehát meghatározó szerepe van az önkormányzat jó vagy rossz működésében, mivel fontos és szükséges információkkal látja el a képviselő-testületet, előkészíti a határozatokat stb. A Hivatalban természetesen legfontosabb a pénzügyi osztály munkája, akik a város költségvetésére tesznek javaslatokat, ugyanígy az adóhivatal stb. Az Önkormányzat tehát csak a Hivatallal együttműködve dolgozhat jól. Városunkban a képviselő-testület 17 személyből áll, melyben a polgármesternek csak 1 szavazati joga van. Így a meghozott határozatokért - legyen az jó, vagy kevésbé jó - a testület felelős, és nem egyedül a polgármester.

Tisztelt polgártársak!

Ezzel a kis eszme-futtatással nem kioktatni akartam, hanem, hogy mindenki tisztán lássa a helyzetet.

Dr. Frankó Károly lemondásra kényszerült, az őt és családját ért támadások miatt, mondjuk úgy, hogy érdemtelen támadások és aljas zaklatások miatt. Tisztségéhez és becsületéhez kétség nem férhet. 6 évig vezette a várost súlyos pénzügyi gondokkal, de működőképesen, ezt senki nem tudja cáfolni! Emberileg teljesen érthető, hogy nem vállalja tovább a tisztségét és lemondott.

Ezzel új helyzet állt elő. Mivel a törvény új választásra kötelezi a polgárokat, fel kell arra készülnünk. Újra felvetődik a kérdés: kit válasszunk? Akik e helyzetet előidéztek, azoknak a '94-es választás óta minden bizonnyal megvan a jelöltjük.

Tisztelt polgártársak!

A döntés ismét a titek. Ha egy olyan egyént választunk, aki nem járatos az önkormányzati közigazgatási munkában, annak a hátralévő másfél, két év még a betanulásra sem elegendő.

Könnyen megoldott volna a helyzet, ha már a bevezetőmben ismertetett erős elnöki rendszer kormányozna, mert akkor az alpolgármester lépne a távozó polgármester helyére. Felvetődik a kérdés, hogy vajon ebben az esetben megfelelne-e az alpolgármester? Ha igen, akkor miért ne felel meg a jelen helyzetben is, hiszen ő 2 éve dolgozik az Önkormányzatban, ismeri az előírásokat, a folyó ügyeket és tervezeteket. Körzetében magasan élvezi a választói bizalmát, hiszen egyénileg választott (és nem listás) képviselő. Ez ideig munkáját kifogástalanul végezte, egyetlen kifogást hallottam ellene, hogy halkán beszél. Ezen viszont könnyen segít egy mikrofon.

Tehát adva van egy lehetőség, hogy az Önkormányzat folyamatosan és zökkenőmentesen végezhesse munkáját. Úgy gondoljuk, hogy ez volna a város érdeke, nem pedig egy kiújuló hatalmi harc, vagy éppen mint ilyenkor szokás a két település közötti szétválás, vagy együtt maradás áldatlan vitája.

Tisztelt polgártársak!

Érdemes mindezekben elgondolkozni! Hiszen városunk

működőképességéről vagy széthullásáról van szó!

A Kereszténydemokrata Párt a város egységét akarja, ezt az előző választásokon is hangsúlyozta. Ezért álltunk ki Dr. Frankó Károly mellett, aki ezt az egységet legjobb tudása szerint mindmáig fenntartotta.

Mi Czibulka György alpolgármestert ajánljuk a hátralévő ciklusra Gyomaendrőd polgármesteréül, aki szintén az egység híve, és úgy érezzük, hogy tapasztalatával, képességével el tudná látni a feladatot zökkenő mentesen.

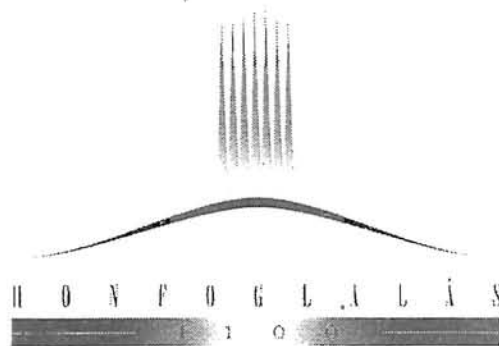
Tisztelt gyomaendrődi polgárok!

Ebben a dologban ne az érzelmek vezessenek benneteket, hanem a józan, megfontolt ész!

VASZKÓ ANDRÁS

KDNP ELNÖKE

A Kereszténydemokrata Néppárt december 21-én (szombaton az endrődi Közösségi Házban délután 5 órakor tartja karácsonyi ünnepségét. Az ünnepség vendége **Macskássy Izolda festőművész** lesz, akinek a napokban nyílt meg időszakos kiállítás a Közösségi Házban. Szeretettel várjuk tagjainkat.

Császár Ferenc
részére

Békés Megye Képviselő-testülete és a Megyei Millecentenáriumi Emlékbizottság nevében a magyar honfoglalás 1100. évfordulójának méltó és tartalmas megünneplése érdekében a megyei összefogás keretében végzett munkájáért elismerésemet és köszönetemet fejezem ki.

Békéscsaba, 1996. december hó

DR. SIMON IMRE
Békés Megyei Önkormányzat Elnöke
a Magyar Köztársaság Köztársasági Elnöke

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

Végig az élen!

November közepén véget ért az őszi szezon. Kellemes szórakozás sorozat szakadt meg négy hónapra. Indulás óta élen van a BARÁTSÁG. Különösen a rajt és a finis volt meggyőző. A szezon közepén volt néhány hetes gyengélkedés. Benne két vereség, meg egy döntetlen. Az indulás gólpáradés mérkőzéseit felváltotta a gólnélküliség, és az 1 gólos szükködés időszak. Azután újra fellobbant a tűz. Láttunk olyan remek fejeseket - főleg Bócsik jóvoltából - amilyenek a magas szintű találkozókban is „fehér holló” számba mennek. És Janis szabadrúgásai is remek csemegék voltak.

Az utolsó négy találkozó:

Medgyesen még 2:1-es kudarc volt, de Füzesgyarmat ellen, itthon 2:0-ás győzelem született. Nagyszénásról 5:0-ás sikerrel tértek haza kedvenceink. Ott az utolsó 30 perc is elég volt a mieinknek a kiütéses győzelemhez. A szezonzárón Sarkad ellen 3:0-ás sikerrel kezdhettek hozzá a szabadsághoz.

Ei kell még mondanunk, hogy az előző évhez képest jelentősen megváltozott a legénység. Halász, Nagy S, Hegedűs, Karácsony, Sárosi, Tóth M, Lipták, Gubucz, Nagy, Mester, Janis, Bócsik, Illyés, Balázs...Kiválóan képzett játékosok, de még nem csapat. Nem ismerik eléggé egymás gondolatát. Így sokszor a két féle elképzelés miatt sok az eladott labda. Újabban sok az egymást piszkáló szöveg. Kevés a szélen vezetett támadás. Mintha nem tudnák, Illyést hogy kell veszélyesen elindítani! A középpályások sokat dajkálják a labdát. Időnként lelassul a támadás, van ideje az ellenfélnek sorait rendezni. Elég sok a sérült. Nem ritka a sárgalapos eltiltás.

Mindenknek ellenére elégedettek vagyunk, mi szurkolók a csapattal. Sok szép élményben volt részünk. Jó focit láttunk. Jól szórakoztunk. A vezetés mesterien intézi az ügyeket. Egy esetleges NB. III-at szeretnénk is, meg félünk is tőle. Minden esetre a közel félévszázad után nagyon esedékes lenne egy osztállyal feljebb, az NB-ben küzdeni. Majd a végelszámolásnál is csúcsra lenni, mesébe illő vágyálmunk. Érdemes volt újra kezdeni a romokon hat évvel ez előtt. Hajrá Barátság!

És most nézzük a tabellát:

1. Barátság	17	11	4	2	37:7	37
2. Mezőkovácsháza	17	10	5	2	34:15	35
3. Békéscsaba Jamina	17	10	5	2	25:9	35
4. Battonya	17	9	4	4	30:16	31
5. Elek	17	8	5	4	33:25	29
6. Gyoma FC.	17	7	6	4	32:19	25
7. Csorvás	17	7	4	6	27:20	25
8. Csabacsüd	17	7	4	6	32:29	25
9. Szeghalom	17	6	6	5	32:26	24
10. Mezőhegyes	17	6	6	5	28:25	24
11. Füzesgyarmat	17	6	5	6	26:22	23
12. Medgyesegyháza	17	6	5	6	25:36	23
13. Sarkad	17	7	1	9	24:30	22
14. Dobox	17	5	2	10	24:33	17
15. Orosháza	17	4	5	8	19:33	17
16. Nagyszénás	17	3	4	10	20:51	13
17. Békéscsaba MÁV	17	3	-	14	21:44	9
18. Kamut	17	1	3	13	21:49	6

Az ifik párhuzamos csatáinak eredményei:

Medgyesegyházán 1:3 -as győzelem, Füzesgyarmat ellen itthon 1:0, Nagyszénáson 1:9 -es gólzáporos győzelem. A zárón Sarkadot 3:2-re győzték le.

Az ifik mérlege tehát: 17 mérkőzésen 9 győzelem, 4 döntetlen, 4 vereség. 35:14-es gólarány, 31 bajnoki pont. Gratulálunk Pelyva Miklós csapatának!

KÖZÖSSÉGI HÁZ
DECEMBER HAVI PROGRAMJA

2-án Macskássy Izolda kiállítása december 11-ig még nyitva. Hétköznap 8-16 óráig.

„Macskássy Izolda festőművész Marosvásárhelyen született, 1945-ben. Tanulmányait Erdélyben, Ausztriában és Bulgáriában végezte, 1971 óta magyar állampolgár. Sok hazai és külföldi kiállítás mellett grafikai pályázatokon is részt vett. Hatvanban és Kiskőrösön bemutatott munkáit selyemre festette. Derűs hangvételű, életörömet sugárzó textilgrafikai nagy sikert arattak.”

5-én 8 - 15-ig Ruha - és cipővásár az emeleti nagyteremben.

6-án 10-től az endródi óvónők bábéladása óvodásoknak.

7-én 9 - 11-ig szemvizsgálat

14-15-én 8-16-ig galambkiállítás

a gyomaendrői Galambász Egyesület szervezésében.

20-án 11-től a Gondozási Központ Karácsonyi ünnepe.

21-én 17-től a KDNP Karácsonyi ünnepe.

26-án 17-től T E A H Á Z . Vendégeink többek között Polányi Éva és Kiszely Zoltán.

28-án 17-től a Nyugdíjas Klub Szilveszteri mulatsága.

31-én 18-tól a Magányosok Klubja szilvesztere.

A Közösségi Ház dolgozói szeretettel várják az érdeklődőket és boldog új évet kívánnak minden gyomaendrői embernek.

A Közösségi Ház büfé helyisége 1996.dec.1-től bérbe vehető. Érdeklődni lehet a Közösségi Házban.

„Él nemzet e hazán“ (Barangolás az 1100 éves Magyarországon) Zenés, vetített képes előadás lesz az endródi könyvtárban 1996. december 8-án, vasárnap délután 3 órakor.

BŰNÜGYI KRÓNIKA

Ahogy azt egy korábbi számunkban ígértük, időről időre tájékoztatjuk kedves olvasóinkat városunk rendőrségének munkájáról, ha néha kimarad egy-egy tudósítás valamely számunkból, az a körülményeket tekintve csak örvendetes lehet, mert azt jelenti, hogy említésre méltó esemény nem történt településünkön. Sajnos az okt.-nov. hónapok nem voltak ilyen értelemben eseménytelenek. Erről tájékoztat bennünket Szűcs József alezredes úr, városunk őrsparancsnoka. „Okt.29-re virradóra a Vásártéri lakótelepről eltulajdonítottak egy Ford Transit kis tehergépkocsit. A bevezetett rendőri intézkedések eredményeként az eltulajdonított gépkocsit kiskunhalasi kollégák segítségével Kiskunhalas külterületén, egy lakatlan tanyán megtaláltuk és a tulajdonosnak visszaadtuk. Ugyancsak Okt. 29-én egy sértett bejelentette, hogy 28-án az esti órákban a gyomaendrői Szt. Antal utcán leparkolt ETZ motorkerékpárját ismeretlen elkövető eltulajdonította. 30-án állampolgári segítséggel a tettest sikerült

elfogni, és ellene, valamint több társa ellen - két fő előzetes letartóztatása mellett - több járműlopásban és egyéb súlyos bűncselekményekben az eljárást folyamatba tenni.

Az utóbbi hetekben, sőt napokban több intézmény, így a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola, az Önkormányzat Endródi Kirendeltsége, valamint a GYOMASZOLG Kft. sérelmére betöréses lopás bűncselekményét követték el egyelőre még ismeretlen tettesek, vagy tettes. A nyomozás folyamatban van, bizunk benne, hogy az elkövetőt, vagy elkövetők hamarosan kézre kerülnek. Kérjük ehhez is a lakosság, a becsületes állampolgárok segítségét!

Ők szolgálnak és védenek bennünket, nekünk pedig nemcsak kötelességünk, de érdekünk is, hogy ha bármi információ birtokába jutunk, ne habozunk azt haladéktalanul a rendőrség tudomására hozni. Gratulálunk a sikeresen felderített ügyekhez, és kívánunk további sikeres munkát.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istencsérő szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmunk, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Timár Máté

Akit mindenki elfelejtett,

Szerzetesi neve: Gonda Keresztély

Mint már egyik megemlékezésben írtam, az 1718-as újratelepítés óta Endrőd 33 papot adott az Egyháznak. Kevés község dicsekedhet a Nagyváradai Egyházmegyében ezzel! Nemhiába nevezték Endrődöt: a „Nagyváradai Egyházmegye Gyöngyszemének.”

Mindenki tudja, hogy amikor egy papot felszentelnek, és jön a falujába elmondani az első miséjét, emlékül a jelenlévőknek egy szentképet ad, melyre jelmondata, a szentelés évszáma, és a felszentelő neve a kép hátuljára rá van írva.

Hosszú, fáradságos munka után én ezeket összegyűjtöttem, ezekből tudom adataikat. Akiről most írok, annak nem tudtam a szentképét megszerezni, mert valószínűleg nem is volt neki.

Gonda József cisztercita (fehérbarát), francia-magyar szakos tanárról szeretnék beszélni. Szerzetesi neve: Gonda Keresztély.

Ennek a halk, csendes szavú nagytudású embernek szomorú sorsa és élete, szenvedései részvétellel kell, hogy eltöltse szívünket.

1902. február 4-én született Endrődön, az 1338.sz. házban. Utca név akkor, ezen a helyen nem volt. Édesapja szegény napszámos Gonda József, édesanyja Bukva Mária. Több gyermekük is volt, nagy szegénységben éltek.

A szegény gyermeknek nehezen akad keresztszülő. Volt Endrődnek egy csodálatos kántora: Újházi Miklós és annak egy anyagi lelkü felesége: Csoor Ida, ők vállalták a keresztszülői tisztet, ami már magában is rendkívüli volt. A keresztelő: Kovács Kálmán káplán. Keresztfiukat minden bizonnyal ők is irányították a papi pálya felé. Hiszen Gonda József kiváló tanuló, becsületével, okosságával, mély hitével kivívta tanítóinak, hitoktatóinak megbecsülését. A jó Ida néni „kis szent Antalnak hívta” (Magnóra mondta Varjú Fülöpné).

Szülei olyan szegények voltak, hogy nem tudtak segíteni még a ruházkozásában sem. Többen voltak testvérek. A gimnáziumi érettségire készülve, barátai megtudták Iduska nénitől, hogy nincs rendes ruhája. Timár Sándor (orvostan-hallgató), Ugrin Nándor

(orvostan-hallgató), Vaszkó Lajos, aki gyógyszerész gyakornok volt abban az időben az Ósapai patikában, összefogtak a falu ifjúságával, és színi előadást rendeztek, hogy a bevételből felöltöztessék Gonda Józsefet, akiről már mindenki tudta a faluban, hogy pap lesz. A színelőadás olyan jól sikerült, hogy meg kellett ismételni. Annyi pénz bejött, hogy Gonda József elindulhasson a papi pályán.

A ciszterci rend novíciusa lett 1920. aug. 14-én. Ünneplés szerzetesi fogadalmat tett 1927. jún. 25-én. Pappá szentelték 1927. július 3-án.

Nyelvi tanulmányokat végzett Párizsban, 1927-28-ban. Latin-francia szakos bölcsészeti tanulmányait Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen fejezte be 1928-29-ben. Gyakorló tanár 1929-30-as években Pécsen, majd ugyanott r. tanár 1932-ig. Baján tanított 1932-37-es, majd Egerben 1937-40-es években. Végül tanár Székesfehérvárott 1940-1948 között.

Az egyházi iskolák államosítása után Székesfehérvárott egy perifériális plébánián (Maroshegy) kántor 1950-ig. Közben a legnehezebb háborús és háborút követő időkben a Székesfehérvári Rendház házgondnoka, akkor, amikor a háború végnapjaiban a rendházban menedéket kereső több száz személy ellátásáról kellett gondoskodnia. Tette ezt odaadással és áldozatkészen. Ez az áldozatkészség és segítőkészség különben is mindenkor jellemezte. Igényes tanár és szeretetre méltó kollega volt. Fegyelmezett, kemény arcú, célratörő embernek ismerték rendtársai. Márton Gábor mondja róla: - „Második Öveges professzor volt.” Úgy tanított. 1950 júniusában rendtársaival együtt Előszállásra vitték, kényszertartózkodási helyre. Onnan szabadulva szülővárosába Endrődre ment. 1951-52-ben még Tiszaalpäron az államosított iskolában tanított. De a kommunista rendszernek nem volt szüksége kiművelt emberfőkre, nagy tudású emberekre. Nagyon halk, csendes, magáról nem beszélő, a szenvedést türelmesen viselő, a nélkülözések ellen nem panaszkodó pap volt. Gyomorbántalmái már 1950-ben jelentkeztek. Mind Ugrin Nándor, mind Timár Sándor orvosok segítettek, ingyen kezelték. Hiszen látták körülményeit. Testvére és az ő szegénysége részvétellel töltötte el őket. Akkortájt már írás ment a faluban nagy élet-szentségének, többen meglátogatták és anyagi helyzetükhöz képest segítettek.

Valaki elmesélte, hogy betegen ment szénért taligával, amíg bírt. De csak 10 kg. szenet tudott venni. Nehéz idők jártak akkor. Nagyon, és sokat szenvedett. 1953. január 16-án adta vissza lelkét Teremtőjének.

Temetésén rengetegen részt vettek. Érezték, hogy nem egy átlagos, hanem egy igen magas szellemű egyéniség, egy karizmatikus pap halt meg. A kis szobából ki kellett hozni a halottat a ház elé, annyian voltak. Csonttá lefogyott, arca mintha mosolygott volna. Béke, nyugalom látszott rajta. Révész István plébános úr temette. Ismerte szörnyű szenvedéseit, csak annyit mondott: „Nagy tudású, szent életű papot jöttünk össze temetni! Aki akkor sem panaszkodott...” és itt elcsuklott a hangja és ez a nagy, derék ember lehajtotta fejét, a néppel együtt zokogott. Valami rendkívüli érzés fogott el mindenkit. Amikor a szegényes keresztet rátették a sírra, a hóval fedett tájon kisütött a nap.

Aztán meghalt a jó testvér, Mária, meghaltak testvérei, annak gyermekei is. A sír elhagyatott lett. Szabó Katica nővér és Csatlós Balázné megkeresték, rendbe hozták és gondozták a sírt. Amikor ők elköltöztek Endrődről nagy szeretettel a csupaszi Papp Istvánné, Eszti néni gondozta, ápolta. Egy éve Ő is elköltözött az Örök Hazába.

„Kedves Gonda József Keresztély atya, nézz le ránk Égi Országodból!”

VASZKÓ IRÉN

Köszönetünket fejezzük ki a Ciszterci Apátság segítségének az életrajzi adatok megküldésért. (SZERK.)

Katolikus Krónika

DECEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

december 1.	vasárnap: Advent 1. vasárnapja
december 6.	péntek: Szent Miklós püspök
december 9.	hétfő: SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS
december 13.	péntek: Szent Lúcia vértanú
DECEMBER 25.	SZERDA: KARÁCSONY
DECEMBER 26.	CSÜTÖRTÖK: SZENT ISTVÁN VÉRTANÚ
december 29.	vasárnap: Szentcsalád

Ó Istenem, de hangosak lettünk! Már a szavakkal sem elégszünk meg; tettek által akarunk beszélni. Csak az a kérdés: eléggé hallgatunk-e Te előtted?

Amikor a világot betöltötte a csend, eljött közénk a te Igéd: Fiad emberré lett. Csend és figyelem kísérte egész igehirdetését. A teljes hallgatás életté lett. Uram, taníts a csend titkára!

OSZTRÁK LAIKUS BREVIÁRIUM

Advent hétköznapjain az endrődi templomban minden reggel RORATE hajnali mise, 6 órakor.

Uram, úgy kell nekem a te szemed, - adj élő hitet nekem.

Úgy kell nekem a te szíved, - add, hogy társaimat minden körülmény között szerethessem.

Úgy kell nekem a Lelkem, add, hogy remélhessek önmagamban, s remélhessek egyházadban,

hogyan tanúságot tesz majd a világ előtt,

hogyan a keresztyények fölismerik

sugárzó, erős tekintetünkről,

meleg szívünkről,

rendíthetetlen hitünkről,

mely boldog reményünk kiapadhatatlan forrásaiból fakad.

Urunk,

ez az imádság mindenkor időszerű.

De most karácsony éjjelén kérünk téged

önmagunkért és minden keresztyény testvérünkért,

minden jóakarátú emberért,

mindenkiért, aki nyugtalan és aki keres.

Adj nekünk szemet,

hogyan a Gyermekekben fölismerjük Isten mosolyát.

Adj új szívet nekünk,

hogyan befogadjuk őt, hogyan megértsük üzenetét.

Végül adj erős, élő lelket,

hogyan elkísérhessük az Urat,

hogyan nyomába léphessünk minden nap,

az elkövetkező év során, amely előttünk áll.

SUENENS BÍBOROS

Udvardy József püspök úr köszönete

Gyémántmisém alkalmából kifejezett jókívánatokat és imákat ezúton köszönöm. Én is Isten áldását kívánom a paptestvéreknek és a híveknek.

Dr. Udvardy József ny. püspök

(1969-1987 között vezette az egyházmegyét, ma Szegeden él, nyugdíjasként)

KARÁCSONYI
ÜNNEPI MISEREND!

A hunyai szolgálat miatt a karácsonyi miserendben némi változás lesz a megszokotthoz képest.

Endrőd

December 24. kedd: Szenteste éjfél mise, éjfélkor. (nincs változás) Mise előtt a gyerekek (kb. fél 12-től karácsonyi műsort adnak.

December 25. szerda: Karácsony: délelőtt 10-kor, és este 5-kor. (Változás, hogy nincs reggel 8-kor, és van este 5-kor!)

December 26. csütörtök: Karácsony másnapja: délelőtt 10-kor, és este 5-kor. (Változás, hogy nincs reggel 8-kor, és van este 5-kor!)

December 31. kedd: este 5-kor hálaadás (nincs változás).

Január 1. szerda: Újév: délelőtt 10-kor, és este 5-kor. (Változás, hogy nincs reggel 8-kor, és van este 5-kor!)

Hunya

December 24. kedd: Szenteste az éjfél misét este 6-kor tartjuk.

December 25. szerda: Karácsony: reggel 8-kor.

December 26. csütörtök: Karácsony másnapja: reggel 8-kor.

December 31. kedd: délután 3-kor hálaadás

Január 1. szerda: Újév: reggel 8-kor.

Előkészület az egyházban a harmadik évezredre

A Szentatya 1996. november 30-án - Advent 1. vasárnapja előtti szombaton - a Szent Péter bazilikában vesperás keretében ünnepélyesen megnyitja az „új adventet”, vagyis a 2000. évre előkészítő közvetlen 3 éves időszakot. Ezzel szeretné még jobban fölívni az Egyház figyelmét az előkészítő idő fontosságára.

A Szentatya „Tertio Millenio Adveniente” enciklikájában meghatározta az utolsó 3 év átismétlendő hitigazságait, amelynek első éve (1997) Jézus Krisztus személyével, misztériumával foglalkozik. Ez az év egyben a hit éve, valamint a hit szentségének a keresztségnek döntő jelentőségére való emlékezés.

Örömteli, meghitt karácsonyt kívánunk a Városunk minden kedves Olvasójának. Ezúton is megköszönünk minden segítséget, szeretetet, támogatást, amit az év folyamán kaptunk.

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola,
és a Szent Imre Plébánia

A SZENT IMRE-NAPI BÚCSÚ

17 fiatal énekelt

„ De messze van a messze,
De messze van az a messze,
De távol az a távol...”

(Ady Endre)

Bizonnyára sokan emlékeznek még a fent idézett sorokra, melyekkel a Szt. Imre napi búcsún szentbeszédét kezdte Illéssy Mátyás budaörsi atya, aki a Duna TV Katolikus Ifjúsági műsorainak is állandó munkatársa. Az az Illéssy atya, akinek ősei, nagyszülei révén, ugyancsak endrődinek tarthatja magát, hiszen a Peresen volt birtokuk hajdanán.

Beszéde középpontjában Szt. Imre állt, akit példaképpül állíthatott a mai fiatalok elé. Szólt életéről, erkölcsi tisztaságáról, hitéről, szeretetéről. Mint mondotta: „Isten nélkül a senki földjén vagyunk!”

A mise alatt a Budaörsről érkezett Pax et Bonum és a budapesti Béke Nevelőotthon Pax Vobis Alapítvány énekegyüttese közreműködött karizmatikus ifjúsági énekekkel. A mise után pedig saját szerzésű műsorukat adták elő. Amit ajándékként hoztak a helyi és vidékről idesereglett kedves vendégeknek. A 17 fiatal énekét áthatotta a szeretet és a hit, amit a földön minden embernek hirdetni kell. Énekeltek örömeikről, bánataikról, csalódásaikról, és a mindig vigasztalást és megbocsátást adó Istenről.

Műsor után körmenet következett, majd a szép ünnepség áldással zárult.

Ezt követte a templomban a búcsúsok megvendéglése. Forró teát és friss kalácsot kínáltak a helybeliek a környező településekről érkezett zarándokoknak.

A Budaörsről érkezett fiatalokat, szülőket, pedagógusokat (több, mint 40-en voltak), meghívott vendégpapokat a Szt. Gellért Katolikus Általános Iskolában látta vendégül az egyházközség.

Mi nem vagyunk profik...

- Az együttes vezetője: „Az énekegyüttes 1994 tavaszán alakult budaörsi fiatalokból és a budapesti állami gondozott gyerekekből. A fiatalokat ezzel próbáljuk behozni a templomba, hiszen egyébként is kevés érzelmi élményben van részük. Elég sok szabad keresztény gyülekezet azért mondhat magáénak sok fiatalot, akik először csak a zene kedvéért mennek be, de aztán azt a lelkiületet is átveszik, melyet a zene sugároz. Egyébként ezek a dalok csak úgy jók, ha

visszük őket. Németországban, az egyik általános iskolában jövőre tanítani fogják ezeket a dalokat. Se kazettát, se lemezt nem kívánunk kiadni, nem vagyunk profik. Amatőr együttes vagyunk és azok is szeretnénk maradni.”

- Egy fiú az együttesből: „Szeretek társaimmal énekelni. Már Nyugat-Európát körbe utaztuk, ott külföldön magyaroknak énekelünk, magyarul. Megható volt. Egyébként a zene a stúdióban készül, erre tanuljuk be az énekeket. Templomokban és szabadtereken is adjuk elő dalainkat.

- Egy endrődi néni: „Nagyon tetszett, én szeretem az ilyet, a modern, új számokat. Örültem, hogy ilyet hallhattam.”

- Zsolt: „Nagyon szép volt”

- Dévaványai hitoktató: „Csodálatos volt. Az idősebb korosztály mellett a fiataloknak is helyet kell adni. Szerintem hosszú távon ez a jövő.”

- Egy helybéli anyuka: „Szokatlan volt, mert még nem voltam ilyen helyen sosem, és ezért is jöttem el. Tetszett és élmény volt.”

- Tibi: „Tanulok zenélni, jó lenne egy ilyen ifjúsági énekegyüttesben játszani.

- Békésszent-andrási néni: „Nagyon szép volt, nekem nem volt szokatlan.”

- Egy bácsi: „A mikrofon eltorzított mindent, nem lehetett érteni a szöveget. Hátról nem lehetett hallani. Erős volt a zene. Csak nagy dübögés volt az egész.”

- Az endrődi kántor: „Nagyon tetszett. Friss levegő az egyházban mindig kell, szükség van hangulatos, fiatalos zenére is. Nagyon változatos volt. Főleg az, hogy amatőr együttesről van szó, ahhoz képest profi módon énekeltek.”

Olyan személy kellene...

Összegezve a hallottakat és tapasztalásokat, úgy érzem, hogy nagy szüksége volt az endrődieknek arra, hogy a budaörsi fiatalok eljőjenek hozzájuk. Talán néhány fiatal lelkében lángot gyújtottak énekeikkel, műsorukkal. Talán egyszer itt is alakulhat egy ifjúsági énekkar. Jó lenne, ha valaki ezt felvállalná. Talán így sok csellengő fiatalot meg tudnánk menteni a bűnözéstől is. Olyan személy kellene, aki tud gitározni, s e mellett van akarata, ereje, hite, a többi az jön magától.

Mi, endrődiek szeretnénk, ha sikerülne egy testvériskolai kapcsolatot létrehozni a Mindszenty József Katolikus Általános Iskolával, ami most épül Budaörsön. Ez a kapcsolat sok szempontból jó lenne: Csereüdülés, táborozás, tanulmányi versenyek rendezése és sok más szerepelhetne programjainkban. Az ottani iskola igazgatónöje is itt járt, Ő is örülne egy ilyen kapcsolatnak, és igen szívesen fogadná a testvériskola gondolatának felvetését.

A kezdő lépéseket tehát az Egyházközség megtette. Úgy érzem, hogy most már a két intézményen van a sor, hogy éljenek a felkínált lehetőséggel. És akkor kezdődhet valami... És nem lesz messze az a messze, és távol az a távol.

UNGVÖLGYI JÁNOS

Fotó: BARTOLF ÁGNES

AMIKOR MINDENKI EGYET AKAR, AKKOR VALAMI CSODA SZÜLETIK

Otthon az időseknek! Mert kell az otthon azoknak, akik egyedül maradtak. Segíteni kell, testben és lélekben, tovább vinni ügyüket, megosztani velük a magunk javait.

Ez az otthon jel: Isten keze munkálkodik.

Munkálkodott, amikor - mint arról már hírt adtunk - megépülhetett a Gyomai Református Egyház Szeretotthonának első szárnya.

Munkálkodott, amikor 11 idős testvérünknek segített meghozni a nagyon nehéz döntést, feladni önállóságát és beköltözni a minden bizonnyal utolsó lakásba, a Szeretet otthonába.

Munkálkodott, amikor A Népjóléti Minisztérium szakmai fejlesztési pályázatát az Egyházvezetés és az Intézmény szakmai vezetése legjobb tudása szerint megpályázta. Amikor megszületett a kedvező döntés: 6 millió forinttal támogatja a Népjóléti Minisztérium a további férőhely kialakítást. Amikor erőt adott a kivitelezőknek a rekord idejű, megfelelő színvonalú munka elvégzéséhez. Amikor újabb 11 fő idős ember lelki békéjét teremtette meg a beköltözéshez.

Munkálkodott akkor is, amikor hitet., erőt adott a református gyülekezet lelkipásztorának, presbitériumának, az intézmény minden dolgozójának ahhoz, hogy a nehéz feladatot megoldja.

Így juthattunk el a második szép naphoz, amikor Hálaadó Istentiszteletre hívogathattuk a gyülekezetet, a Szeretetotthon jelenlegi és leendő lakóit, valamint mindazokat, akik a legkisebb segítséget is nyújtották számunkra.

A Hálaadó Istentiszteleten Dr. Bacsó Béla a Magyarországi Református Egyház Hivatalának osztályvezetője hirdetett ígét. Elismerő szavakkal méltatta a gyomai református gyülekezetnek az idősekkel való törődéseinek eredményeit.

A Szent Gellért Katolikus Iskola kis diákjai nevelőik kíséretében verssel, énekkel köszöntötték a Szeretetotthon lakóit.

Sípos Tas Töhötöm lelkipásztor kedves szavakkal üdvözölte a jelenlévőket, megköszönve mindenkinek a

segítséget, a munkát.

Nagy megtiszteltetés, hogy vendégként köszönhetjük Hermányi Pálnét, a Népjóléti Minisztérium szociális feladatokat ellátó főosztályának főtanácsosát, Dr. Szenzeisten Antalt a Máltai Lovagrend lovagját, a Szarvasi Lazarénus NEC Alapítvány munkatársait.

Végül a Körös étteremben közös ebéddel zárult e szép nap.

A második szárnyba történő beköltözés után 22 fő idős testvérünk töltheti gondtalan napjait nyugalomban, biztonságban, de főleg szeretetben.

További 20 fő veheti igénybe a Nappali Idősek Klubját, amit mi előgondozásnak tekintünk. (A beköltözők közül korábban 5 fő volt már tagja a Klubnak. Ezáltal megismerhette az intézményünket és dönthetett, hogy itt kívánja leélni hátralévő éveit.)

Kedves Olvasó!

Közeleg a szeretet, a család ünnepe a Karácsony. Kérjük Önöket, hogy aki teheti és szívből teszi, látogassa meg otthonunkat, személyes jelenlétével, néhány kedves szóval tegye könnyebbé, szebbé az első Karácsonyt, amit idős testvéreink önszántukból ugyan, de mégiscsak az otthonuktól elszakadva élnek meg.

Segítségüket köszönjük.

GELLAI JÓZSEFNÉ

ADOMÁNYOZÓ LEVÉL

Ladányi Gáborné igazgatónőnek
Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola
GYOMAENDRŐD

Tisztelt Alapítvány,
Tisztelt Kollégák!

Alulírott ezennel elküldök Önöknek 1996-os Déry Tibor-díjam kézhez kapott összegéből

50.000,- azaz ötvenezer forintot,

azzal a kéréssel, hogy a pénzt - az Önök által meghatározott formában - nehéz sorsú, tehetséges gyerekek megsegítésére fordítsák.

Fogadják az összeget azzal a szeretettel, amivel én küldöm.

Ítéletükben bízva
tisztelettel

Gergely Ágnes

Bp.1996,október 21-én.

HÍREK ERDÉLYBŐL

Történelmi győzelem!

Ezzel a szóval jellemzik politológusok, újságírók, tudósok a romániai ellenzéki erők győzelmét a nov. 3-iki és nov. 17-iki választásokon.

45 év kommunista diktatúra és 7 év neo-kommunista „demokrácia” után, győzött az ellenzék, melynek 3 fő ereje a Demokrata Konvenció, Szociáldemokrata Unió és az RMDSZ!

Menjünk végig két hét eseményein:

Nov. 3-án tartották meg a választások I. fordulóját, ahol eldőlt, hogy a képviselőházban és a felsőházban (un. Szenátus) milyen pártok kerültek be, s kik alkotják a Nov.17. után a parlamenti többséget és kormányt. Úgyszintén az is eldőlt, hogy a 16 elnökljelölt közül ki kerül a II. fordulóba, s mérkőzik meg egymással Nov.17-én.

A parlamenti választásokon a következő eredmények születtek:

- Demokrata Konvenció 30 %
- Szociáldemokrata Unió 13 % (Kerekített számok)
- RMDSZ 7 %

Az újra elosztás után a be nem került pártok mandátumait elosztották, az első 2 pártszövetség megszerezte a parlamenti helyek 51 illetve 53%-át, így ők alakítanak kormányt. Jelenleg még folynak a viták, hogy az RMDSZ kormányzati tényezővé válik-e vagy pedig parlamenti támogatást biztosít a kormánynak.

Bihar megyében a választások majdnem a papírfarmának

megfelelően alakultak, s a következő eredmények születtek.

1. RMDSZ	80,831 szavazat	23,61 %
2. Demokrata Konvenció	80,790	23,60 %
3. Szociáldemokrata Párt	39,746	11,61 %
4. Szociáldemokrata Unió	32,561	9,51 %

Ezeknek az eredményeknek alapján a Bihar megyei RMDSZ 3 helyet szerezte a képviselőházban: Szilágyi Zsolt, Rakóczy Lajos, Székely Ervin személyében.

A Szenátus szavazatai:

1. Demokrata Konvenció	89,140 szavazat	25,86 %
2. RMDSZ	82,159	23,84 %
3. Szociáldemokrata Párt	51,278	14,88 %
4. Szociáldemokrata Unió	37,406	10,84 %

Az RMDSZ egy szenátusi helyet szerzett Dr. Csapó József személyében.

Az eredmények alapján tehát megmaradt, illetve megőrizték a 3 képviselői és 1 szenátusi helyet a 340 tagú román parlamentben, ahol az RMDSZ országosan 25 hellyel rendelkezik a képviselőházban, míg a felsőházban 11 RMDSZ szenátor ül. (A szenátus létszáma 120 fő).

November 17-én tartották meg az elnökválasztás II. fordulóját, ahol Emil Constantinescu győzött elég nagy fölényrel 54%-kal Ion Iliescu előtt. Az utóbbi a választási kampány alatt bevetette a magyar veszélyt, s szélsőséges, nacionalista hangulatot szítva próbálta meggyőzni a választókat, hogy szavazzanak rá. Szerencsére ez most

nem vált be, a románok is a változásra, a demokráciára szavaztak.

Tehát Romániában most kezdődik a valódi rendszerváltás. A magyarok szinte kivétel nélkül Emil Constantinescuro szavaztak, aki meghirdette az igazi megbékélést a többség és a kisebbség között. A következő hónapok, évek majd bizonyítják, hogy mennyire váltak be reményeink.

Tágabb összefüggésben szemlélve az eseményeket, elmondhatjuk, hogy Romániában is politikai fordulat következett be. Egy kereszténydemokrata irányultságú pártszövetség - tehát a jobboldal - irányítja majd az országot.

Litvánia, Bulgária, Románia után most Magyarországra követezik, ahol reméljük az un. bal-liberális uralom napjai, hónapjai is meg vannak számlálva. Segítsen az Úristen!

STARK LÁSZLÓ
NAGYVÁRAD

A SZERETET HULLÁMHOSSZÁN

Első fejezet

Nekem csak annyi volt a dolgom...

A világon mindenütt élnek segítőkész emberek. Van, akiknek több lehetőségük van a segítségre, van, akiknek kevesebb, de még az utóbbiak is megteszik a tőlük telhetőt, ha érzik, szükség van rájuk. A fizikai és szellemi fogyatékos embereket támogató holland SOFT Tulip Alapítvány azért szerveződött, hogy megtegyen mindent annak érdekében, hogy a sérült emberek a lehető legönállóbb, legteljesebb életet tudják élni szerzte a világon.

1995 őszén a Debreceni Családsegítő Szolgálat azzal a kéréssel fordult David van de Velde úrhoz, a holland SOFT Tulip Alapítványhoz, hogy nyújtson segítséget a magyarországi rászorulóknak. Ekkor indult meg az a nagyszabású gyűjtés, amelynek eredményeképpen jutott Debrecenbe 1996 őszén egy több millió forintot segélyszállítmány. A gyűjtést Debrecenben természetesen pontos igényfelmérés előzte meg. Listát készítettünk arról, hogy hol, milyen segítségre van szükség, míg végül 93 névvel, betegség megjelöléssel elküldtük a listát Hollandiába az Alapítványunk.

Számosan segítettek abban, hogy a szállítmány egy része megérkezhetett Gyomaendrődre is.

Eddig a történet - mondja Kollár János pszichológus a Családsegítő szolgálat tagja. És elindultam, hogy a szeretet hullámhosszán tovább szöjtem a történetet. Ahogy mondani szokták, a szálak először Laci atyához vetettek.

Plébánosunkat, Laci atyát kérdeztem.

„Régi barátság fűz Kollár Jánoshoz, - mondja kérdésemre - még az egyetemi éveire nyúlik vissza. Ő keresett meg. Azonnal eszem-

be jutott Katona Laci, de nekem csak annyi volt a dolgom, hogy megkerestem Varga Géza gyermekorvost, tud-e mondani néhány családot, akik rászorulnának segítségre.”

A szálát tovább göngyölitettem. Faggatni kezdtem a doktor urat.

„Nézze kérem, nekem csak annyi volt a dolgom, hogy amikor Laci atya megkeresett, hát szóba jött néhány családnak a neve. Na meg hát, az ilyenkor szokásos orvosi igazolások kiállításá, néhány adminisztráció.”

Végül elérkeztem az Október 6 lakótelep egyik házában igen szép lakásába Katona Lászlóhoz, aki neve még korábban felkerült az igénylistára, s most megérkezett az ajándék Hollandiából, Debrecenen át ide Gyomaendrődre egy számítógép alakjában.

Laci! Hogyan fogadta ezt az ajándékot?

„Teljesen váratlanul ért, nem is gondoltam rá. Bár 10 évvel ez előtt jó barátság fűzött Kollár Jancsihoz, erre azonban nem gondoltam. Most aztán rajtam a sor, hogy használni is tudjam. Már nagyon sokan ajánlottak, hogy megtanítanak vele banni. Néha már dolgozom vele, csak az a baj, hogy minden utasítás holland nyelven íródott. De tudja, ami a legfontosabb! Kiléphetek a bezártságból! Mert nagyon fontosak az emberi kapcsolatok. Szinte az egész házzal jó kapcsolatban vagyok, jönnek hozzám, beszélgetünk, elvisznek mindenhol. Érzem, de nemcsak, hogy

érezem, ők is mondják, nem azért jönnek hozzám, mert beteg vagyok, nem azért, mert illik, ha nem mert igaz jó barátok, s ami szép és jó nekik, azt meg akarják velem is osztani, mert együtt örülni valaminek az nagyon jó. És most e gép is hozzásegít még több emberi kapcsolathoz, mozgatja az agyamat, felfrissülök szellemileg. Tudja, később programokat akarok majd készíteni. Ehhez azonban még sok tanulás van hátra, nem baj időm van!”

Kedves Olvasó!

Tudósításomat én is azzal fejezem be: Nekem csak annyi volt a dolgom, hogy ezt a történetet elmondjam. Elmondjam, hogy a szeretet határokon túli és hullámhosszán így jut el a szívekbe

Hollandiától Debrecenig, Debrecenről Gyomaendrődig, és ki tudja még, hogy honnan, hova?

CSÁSZÁR FERENC
Történetünket folytatjuk a következő számban!

„Én szolgállok, és addig szolgállok,
amíg a nemzetnek haszna van belőle.

Teszem, amíg tudom.”

(Dr. Antall József)

Szentmihályi Szabó Ernő

Antall József emlékezete

(Mányi szobrának avatására 1996. október 6-án)

Nézzétek arcát, s a titkolt szenvedést!
E méltóságot, s homlokán a felhőt.
A röpké perc szűkényt vág szívébe kést,
tekints le ránk, szegény miniszterelnök.

Rab nép voltunk. Nem vívtunk forradalmat?
Ránk dőlt és megfojtott a rendszer.
Magunkra hagytak a nagyhatalmak,
lehattunk volna önmagunké egyszer.

Bocsáss meg népednek, miniszterelnök!
Nem kellett a bölcs szó, a türelmes érv,
neki ígértebből jutott a legtöbb:
szabad madár, s a három hatvanas kenyér.

Mikor lassú menetben gyászos dobverés
jelezte: meghalt egy miniszterelnök,
Batthyány óta nem volt annyi mécs,
s urát temetni annyi nép még nem jött.

Valódi úr volt, és hűséges szolgálta -
Nem villát épített, hanem hazát.

Velünk van most is, nem hagy magunkra -
szoborként hirdeti szolgálatát.

A disznóvágás vót még nagy munka. Nálunk fíjam hentes vót fogadva mindig, mer' ugye sok vót a személyzet, kellett a szalonna, a zsiradék. Egyre többet is vágtunk. A nők dóga vót a hurkának valót elkészíteni, a vikonybelet a hentes hurkolta. Nahát kezdéskor reggelire pályinka, sült hagymás víz, tea, tejeskávé, pogácsa vót, de a reggelire csak akkor került sor, ha a disznó meg vót már perzselve, pucolva, szítszedve, kétfele hasítva. Az ebéd az olyan egy óratájt vót, utána osztán ledarálták a húst, négy óraker minden be vót fejezve. Ha többet ittak bort akkor tovább tartott. A vágás napján csak a vikon' kolbász lett betötve. Tatád fíjam hatta a húst úgy ledarálva állni, hogy csurogjon a leve. Osztán fűszereztek a következő napokba, többször átkavarták, szóval egy hét múlva lett betötve a szalámi. Csinát olyan szalámit, hogy paprika, fokhagyma se vót benne, mégis' gyönyörű szíp színe vót, hússzíne. Vót tatádnak receptje erre, salétromsó is ment bele, tudom, ez attá ki a hússzínt, megvót ez a recept sokáig, dehát ez odalett, kárba ment, mint az egisz nagy vagy on semmivé lett. Mindentül megfosztottak bennünket. Jóformán csak a ruha maradhatott rajtunk. Te jóisten...! Jaj! Tatád a sózónak is olyan nagy fenekit kerített, külön ment a szalonna, külön a húsfélék abból is külön a füstölőnivaló, szóval nagyon szerette a rendet a tisztaságot, mindenbe pedáns vót. A hátsósonkát is valami páclébe tette, osztán húsvitkor mindenki elájult, hogyhát ez a Zsuzsika milyen szíp piros sonkaszeleteket talál fel. A tündőshurka mellett készítettünk víreshurkát is, meg vadászkolbászt is. Ebbe olyan szalonna darabok meg tejbeázott zsemlye vót. Kiszült osztán fejesajt is..., a hurkába csak a tündő, meg ilyen hulladék húsk kerültek, na meg hát májas hurka is készült. A disznótoros ebéd orjaleves vót, akkor a főtt orjához paradicsomszószt, reszelt tormát attam fel. Pecsenít is süttünk a friss húsból, a csukapecsenyét, fehérpecsenyét. De ótán vót olyan év, hogy ebédre gulyásleveszt főztem csipetkével, friss hússal. Vacsorára mán vót tötött káposzta, kolbászhúsból tötve (amit vékonykolbász-

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport - VII.

nak keverték), sült, hurka, kolbász, sütemény, pogácsa. A veséket vagy a hurkába tettük, vagy férettettem osztán vadszószt főztem, abba ment bele. A velőnek meg lehúztam a hártáját, osztán hagymás zsirba megsütöttem ebédre. A szalámi tötésre minden kacsa meg pulyka begyet fére tettünk, vagyis úgy nyersen egy nádszállal felfűttük, elkötöttük, felakasztottuk a kamrába, osztán ott megszáradt. Disznóvágáskor ezeket beáztattuk osztán ebbe lett tötve szalámihús, vagyis hát kolbászmassza. Meg még a hólyagot, a disznó hűghólyagját is más helyen betötöttük így. Mink a tokaszalonnát megabáltuk, megszórtuk paprikával, de előtte jó bedörzsöltük fokhagymával ótán oszt így fogyasztottuk. Itt a gyomaiak meg csak megabálták, megsózták, osztán tavasz fele reggelire szeletenkint süttöttük, úgy ettük, tokapecsenyének monták. Csináltak még itten májhúst, ez a ledarált főtt máj vót tengerikásával keverve meg osztán a csepleszbe göngyöltik, olyan nagy pogácsák vótak. Rígen nem rizkása vót a tündőshurkába hanemhát hántolt, főtt köleskása, dehát az is nagyon finom vót. Viszonzáskippen attunk kostolót is kinek-kinek, személyenkint egy-egy darab orját, egy szál hurkát, meg kolbászt. A hurkát, kolbászt úgy számoltuk, hogy fejenkint egy-egy arasznyit belüle. Óh fíjam itt a gyomai magyarok még eleinte a kolbászhúst úgy aprózták fel két nagy késsel, mint most a fokhagymát szoktuk. Nem darálták a húst, nem vót húsdaráló. Egy hétig eltartott a tor, fíjam, levágtak három-négy disznót, egyet-kettőt megettek belüle, közbe összejött a rokonság, mer' került ugye bor is, fiatalság, jókedve, jaj fíjam de szíp vót az, víge van eltött az üdő, oda van. Nahát osztán a füstölis is Tatád dóga vót, nagyon gondosan, pontosan csinálta, abba hiba nem vót, válogatott fából ígett alatta a tűz, azaz hát a fűriszpóra. Fel vót írva, hogy mi meddig lehet a füstön, szóval nem csak úgy ment az hűbelebalázs módjára.

Magnóról lejegyezte és szerkesztette
CS. SZABÓ ISTVÁN

Fejezetek a régmúlt időkben XII.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(gazdaság és társadalom V.)

Kedves olvasó!

Mielőtt e fejezet olvasásába kezdene, néhány helyesbítésre kell felhívnom figyelmét. A novemberi számunkban (XI. fejezet) elírás történt, mely félreértésekre adhat okot: A „katonai beszállásolás” helyett „katonai beszolgáltatás”, a „révhasználat” helyett „révhalászat” jelent meg az újságban. Továbbá félreértésre adhat okot két szó hiánya: „...és midőn a földes uraság harmadik s negyedik esztendőben erre a földre lejtött...” és a „...a földesúri adót és szolgáltatásokat túlnyomórészt pénzben fizették, illetve váltották meg.” (A hibákért szíves elnézésüket kérjük. SZERK.)

Endrőd határa - mint már szó esett róla - a Mária Terézia által 1767-ben kiadott Urbáriumig nem volt állandó számú jobbágytelekre osztva. A földből mindenki annyit művelt meg, amennyit igás állatainak száma lehetővé tett, illetve családja igényelt. Ezért az úrbéri szerződések Békés megyében történt kihirdetéséig (1772), ill. ezek 1774-ben történt jóváhagyásáig egészetlenes, féltelkes, negyedtelkes stb. jobbágyokkal Endrődön nem találkozhatunk. A XVIII. századi endrődi lakosság gyakorlatilag (jogilag) jobbágyokból (hospes, colonus) házas zsellérekéből (inquilinus domus habens, domiciliatus) és házatlan zsellérekéből (inquilinus domum non habens), illetve szolgálkból (servus) tevődött össze „igazolt” nemesi család csak egy volt a faluban, de ők is jobbágytelken gazdálkodtak. Több család is számon tartotta ugyan nemesi származását, de sohasem kérték nemességük igazolását. Ez érthető, hiszen a telepítő földesúr nem szívesen fogadott földjére nemeseket, mert azokat különböző kedvezmények illeték volna meg. A kevés számú iparos többségét szőlő- és állatvagyonuk alapján a házas zsellér kategóriába sorolták, a néhány úrbéres földdel rendelkező mesterembert pedig jobbágyként tartották számon. Jobbágyként, zsellérként adózó endrődi lakosok bérelték a malmokat és kocsmákat is.

Az elmondottakból látható, hogy a jobbágy és zsellér kategóriák közötti különbség nem feltétlenül jelentett vagyoni különbséget is. A házas zsellérként nyilvántartott iparos vagy kocsmabérlő lehetett módosabb, gazdagabb, mint a legtöbb földet művelő jobbágy. Az Urbárium kiadásáig a csak földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó jobbágyok és zsellérek között nincsenek merev válaszfalak -

bizonyos mértékig később sem -, a besorolás rendkívül rugalmas, felemelkedésre, lesüllyedésre egyaránt adva volt a lehetőség. Aki jármos ökreit elveszítette, vagy túladott rajtuk, legközelebb nem fogott szántóföldet (és rétet), s ennek megfelelően az adója is alábbszállt. Ha viszont a zsellér igavonó ököre tette szert, földjuttatásban részesült, s adója is megemelkedett.

Általában a házatlan zsellérek közül kerültek ki a szolgálk. Egy részük „kertészként” kaszálta a „mezei kertek” fűvét, gyűjtötte a szénát, amely az őraskertekben telelő állatok eledelül A 198 7/8-ossal szolgált. Más részük pásztorként a legelő állatokat őrizte. A módosabb gazdáknál és iparosoknál ugyanez a réteg végezte a szántás, aratás, cséplés stb. munkálatait, de a szőlők és kertek művelésére is vállalkoztak.

Az 1769-es és 1771-es Urbarialis Investigatio et Conscriptio (Urbarialis vizsgálat és összeírás) közli a jobbágyok (és zsellérek) saját tulajdonban (telki állomány) és bérelt területen művelt szántóinak és kaszálórétjeinek nagyságát. (Szavahihető forrásként csak az 1771-es Conscriptiot fogadhatjuk el, mert 1769-ben a Kis-Kondoroson lévő szántóföldeket és réteket - árendás jellegük miatt - nem vallották be.) Az 1771-es anyagból kiderül, hogy az 1744 - 1754 közötti összeírások 6-8 ökrös gazdái, immár „önállósodott” fiaikkal együtt 70-100 pozsonyi mérő földön gazdálkodtak. Mint egy korábbi részben már említést tettem róla, hogy közülük kerültek ki a község bírái és az előljárárság tagjai. A lakosság többsége általában 10-20 p.m. földből és az állattartásból élt, s nagyobb részt a Kis-Kondoroson lévő árendás földeket művelték.

Az úrbérendezés után alakították ki Endrődön a szilárd telekhatárokat. Igaz, ekkor még csak 49 4/8 telket vettek nyilvántartásba, de az 1790-es évekre már állandósul a 198 7/8-os telekállomány. A 198 7/8-os telekből a jobbágyok kaptak meg 185 5/8-os telket (+ a bírósági tehermentesített telke). A fennmaradó 12 2/8-os telket különböző formában hasznosították: a pap, a jegyző, (kántor), tanító „fizetésének” egyik elemeként, községi földekként stb. A jobbágytelek nagysága Endrődön 58 „magyar” holdban lett megállapítva. 33 hold szántóból és 24 hold legelőből állt a külső telek, a belső telek (kert) nagysága pedig 1 hold volt. 1787-ben 246 telkes jobbágy lakott Endrődön. A jobbágyok és jobbágytelkek számának viszonylagos egyezése nem jelentett vagyoni egyenlőséget, pontosabban egyenlő telekelosztást. A korábban már művelés alá fogott földeket a földesúr nem vette el, s nem adta oda másnak, ha az illető továbbra is meg tudta azt művelni, hanem a jobbágyok által bírt földterület nagyságától függően növelte meg a kilenced és robot megváltásáért fizetendő összeget. Így azután már nem kell csodálkoznunk azon, hogy az 1794-es Urbarialis Conscriptioconban szerepelnek 2 telekkel, 1 telekkel, 6/8 telekkel stb. rendelkező jobbágyok. Az Urbárium új adózási „mechanizmusa” nagyobb terhet rótt ugyan az endrődi jobbágyokra, de ragaszkodván taxás községi státusukhoz, vállalták a többletterheket.

MEGJELENIK AZ ENDRŐDI FÜZETEK V. KÖTETE

December elején már kapható lesz az Endrődi Füzetek 5. kötete, amely az endrődi kézműipart, a kereskedelmet és a közlekedést dolgozza fel. A kiadvány megvásárolható a város két könyvtárában személyesen, illetve az alábbi címen levélben is megrendelhető: **Honismereti Egyesület Gyomaendrőd, Blaha u. 21. 5502. Telefon: 66-386-157.**

Részlet a bevezetőből:

„Ki gondolná, hogy jó ötven évvel ezelőtt volt Endrődön benzinkút? Hogy már 1920-ban, a megyében elsők között megnyílt a mozi, és ugyanekkor szállodája is volt a falunak. A hid mellett volt egy szépen kiépített, kabinos szabadstrand. Jóval a vezetékes villany elterjedése előtt az egyik malom áramot adott az embereknek, és ugyanitt kádas fürdőt is üzemeltettek. Volt ipari szakiskola. Az iparosok és kereskedők tüztöltő-egyesületet, futballcsapatot működtettek, de volt énekkaruk is: gyerek- és férfikórus. Volt akkor Endrődön három fátelap, két gyógyszerár, négy húsbolt, két vasbolt, három komoly vendéglő. Árultak szemüveget, ékszerket, volt órás, volt bádógos, volt három koporsós. A Községháza olyan kertészetet működtetett, ahol volt melegház, aszaló, amelyhez faiskola is tartozott. Az asztalosok egyéni megrendelésre készítettek szép bútorokat. A bognárok olyan kocsi-pust fejlesztettek ki, amelyből egy példány ma is ott van az ópusztaszeri kocsiállítás anyagában. Már a század elején több Rt. működött a faluban - tisztességesen!”

Ízelítőnek közlünk egy részletet a kovácsmesterségből:

„Úgy mondták: egy kocsího kell egy bogárné, egy kovács, meg két ló. A bogárné munkáját a kovácsok fejezték be a kocsin. A famunkát a bognárok csinálták, a vasmunkát a kovácsok. A faluba 1940 körül vót vagy tizenkét bogárné, kovács meg vót vagy húsz. A kovácsok karterba vótak a bognárokkal. Úgy mondta a bogárné: - No, Gáspár bácsi, enné a kovácsná csinátassa meg az anyagot, mer ezér felelek, ezér a kocsíér. Összedógoztak a kovácsok a bognárokkal. A parasztember meg nem váltogatta mestert, sértő lett vóna. Csak ha oka vót rá.

Az első kovácsmester, aki letelepedett a faluba, Szuhakállói Kovács György vót. Az úgy vót, hogy Endrődrű egy Babarik nevű lovas kézbesítő ment Szuhakállóra, vitte a meghívó levelet, oszt úgy gyütt ide az én őszám. Ez 1766-ba vót. Akkor még a falu az Apponyi utcáig tartott (a kondorosi kövesútig). Úgyhogy a kovácsműhelyt kitétték a falu akkori szélire (ma Erzsébet tér), mer tűzveszélyes vót a kovács, oszt ne legyen a faluba. Sok nádas ház vót, vigyázni kellett. Akkoriba a kímínyre még tűzfogót is kellett rakni - sűrű szövésű drótfonatot - ez megfogta a szikrát. Ennek a Szuhakállói Kovács Györgynek a fiának, Mártonnak is kovács vót a mestersége. Akkoriba az vót a szokás, hogy a tanoncokat elküdték tanulni. Ez is bejárta az országot, Erdélyt. Mikor apai parancsra haza kellett neki gyünni, Erdélybe hagyott egy asszonyt négy gyerekkel. Azt mesélték a családba, hogy este mindég kiállt a ház végibe, oszt nézett Erdély fele...

Édesapám idejibe (1900.1940) kovácsok vótak a faluba: Venczák János, Jánosik Vince, ez a nagylány iskolával szembe lakott. Akkor Czikkely Jani bácsi, Ő meg a Népházzal szembe lakott. Jani bácsi nagyon híres kovács vót, ott tanút Hanyecz Vince bácsi, Katona Sándor bácsi, neki a falu szélén vót a műhelye. Kovács vót még Véha Vendel bácsi, Szabó Máté, Gellai Jani bácsi, akkor Kiszely Lukács bácsi. Nagyon szép cégtáblája vót: „Kiszely Lukács képesített patkoló kovács”. 1921-be mestervizsgázott. Az öreg Hajcsár Varga Imre sokat bejárt oda is. Akkor Szujó Kovács, meg annak a feleséginek az apja, az is kovács vót. Ennek a neve is kovács vót, úgy hívta a falu: Kétszer kovács. Kovácsok vótak még: Tátili (Timár) Pista bácsi, Tóth Károly bácsi, akkor Szmoláék, akkor Gergely kovács (Timár Gergely). A Ridegvároson Balogh Lajos. Az a tojást is megpatkolta, országosan megnyerte a tojáspatkoló versenyt. Azt mondta neki a német: - Laci bátyám, én megrendelném, ha lehetne. Megfizetnék érte, csináljon nekem egy patkolt tojást. Azt felelte Lajos: semennyiér nem csináná meg rendelésre. Csak úgy, amihez vót kedve, olyat csinált. Elajándékozta a rokonságának, szomszédoknak.

Sok kovácsmester vót a tanyavilágba is. Kimentek a tanyaara a kovácsok lakni, kivítették a műhelyt mer akkor őhozzá mentek, közel vót. A Polyákhalmton ott vót Lapatinzski Péter, Balogh Lajos. Akkor Harmati Jóska a Peresen, Az Ugaron meg Hanyecz. Dinya Laci Öregszőlőbe vót, Hegedüs Miklós bácsi meg a hid tövében. Nagylapason meg Tóth Máté, meg az öreg Szebeni kovács, Varnyason meg Murányi kovács, Balán Kurilla Péter, meg Gál vótak a kovácsok.

A kovácsoknak a kocsí vót a cégére, amit csinált. Jól kellett dógozni, mer ha láták a szép kocsit, megkérdezték, ki csinátá, oszt elgyütt az is kocsit rendelni. Endrődön maj' mindenkinek tulipántos kocsija vót. Az endrődi ember beteg vót, ha nem szép sárga vót a kocsija - akkor inkább nem evett csak kicsi kenyérkét, de befestette a kocsiját. Úgyhogy vót munka. Még most is van kocsí, améknék bę van írva a kocsírúd szárnyáná: „Szmola Béla és Szmola Sándor csinálta”. Azóta is szól az a kocsí , mint a harang. Mer a tengelyt úgy kell beállítani, hogy a kerék úgy szaladjon, hogy se töre ne menjen, se végre ne menjen. Akkor kotyog: akkor nagyon szép hangja van a kocsikerekének. Mondják is nekem: - Béla bácsi, ez a kocsí úgy megy, mint a zsebóra.”

Hornokné Német Eszter

DECEMBER 31-IG MÉG LÁTHATÓ...

A Városi Képtárban - Kossuth u.11.- az ILLÉSSY PÉTER AZ EGYHÁZMŰVÉSZ című kiállítás a Gyomáról elszármazott művész - édesapja 1926-ig volt kántortanító - vallásos témájú műveit mutatja be.

A kiállítást Illéssy Zoltán, az alkotó fia rendezte, a megnyitó beszédet Banner Zoltán, békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum művészettörténésze, főiskolai tanár mondott. Előadásában a

vallás kezdeteitől a kereszténység kialakulásán, a középkori művészet és vallás viszonyán, a reneszánsz új vallás- és művészetformálásán, az ellenreformáció, a hódító egyház barokkján át, a múlt század művészeti forradalmain át eljutva századunkig elemezte a vallás, a misztikum, és a művészet egybekapcsolódását, majd a magyar sorskérdések, a magyar történelem századunkban is embert próbáló viharában felmutatta az okot, Magyarországon hogyan, miért maradt szorosabb a vallás és művészet kapcsolata napjainkig, mint más, nálunk nyugatabbra élő, szerencsésebb történelmű népeknél.

Beszélt a harmincas évek szellemi mozgalmairól, s abban Illéssy Péter részvételéről. A népi írókkal és páter Kerkai Jenővel való barátságáról, arról, a mélyen átélt katolikus hitvilágról, a hit és a művészet egységéről, amely sugárzik a Mester képeiről, s a mely a KALOT-ba, a népfőiskolai mozgalomba vezette a népek, a magyarságnak elkötelezett, a parasztság felemeléséért tenni akaró művészt. Az érdi népfőiskolai központ művészeti igazgatójaként a szervezet ilyen irányú tevékenységét fogta össze, és mesterkurzusokat tartott tehetséges parasztfiataloknak.

A Városi Képtár két belső termében látható képek nem reprezentálják teljes mértékben a mester egyházművészeti tevékenységét. Az 1956-os forradalom emlékére készült, kezében törött kardot tartó Madonnájának csak egy tempera vázlata van birtokunkban, melynek eredetijét a Vatikánban őrzik. A budapesti Karolina úti Kápolnában elhelyezett Szent. Rita képét, a kispesti görögkatolikus templom üvegablakait, a máriaremetei Angyali Üdvözlét oltárképét, valamint templomberendezéseit: a péceli templom Betlehemét, a kispesti Szt. Rudolf plébánia Szent Rita sírját sajnos csak fotón csodálhatja meg a látogató.

A kiállított 40 alkotás között vannak olaj, tempera és akvarell festmények, grafikák: szén, ceruza, ecset, toll és tus rajzok. A tárlat különleges darabja a selyemre festett Krisztusfej - Veronika kendőjére utalva -, az öt képből álló Galambos Mária sorozat, a Júdás című olajfestmény, a Krisztus a zsidó főpapok előtt c. fekete alapon készült krétarajz és a megnyitó meghívóján is látható finomrajzolatú, pasztellkréta Madonna. A két Illéssy-terem közötti folyosón a művész népfőiskolai tevékenységével, röviden magával a népfőiskolai mozgalommal, annak hazai történetével ismerkedhet meg az érdeklődő. A kiállításnak ez a része helyi érdekességgel is szolgál: fotót láthatnak az egykori endrődi népfőiskola épületéről is.

December 31-ig még látható a tárlat, amelyre mindenki szeretettel várak.

BULA TERÉZ

a Városi Képtár gyűjteménykezelője

Palkó egyik nap, mikor hazafelé jött az óvodából, csodálkozva látta, hogy a legtöbb erkélyen, még az övékén is ott ácsorog egy összekötözött, szomorú fenyőfa. Az elszabadult vékony kis ágakat megcibálja a szél, és megcsipkedték a borzas verebek.

- Nohát dünnyögte kedvetlenül Palkó - az idén igazán nem valami szép karácsonyfát hozott a Jézusa. Alig várta, hogy hazaérjen, és megkérdezze a nyolcadikos nagylány nővérét Marikát, hogy mit gondol, talán csak nem haragudott meg a Jézusa azért, mert Gombócot, meg Gömböcöt, a két pajkos kis kutyust is elvitte a vasárnapi misére? Jaj micsoda ribilliót csináltak! Mindenki kuncogott, még a plébános úr is. Azért hozott az idén ilyen kopasz fenyőfákat? - kérdezte

- Hát ami igaz, az igaz, nem volt okos dolog, amit tettél, de azért ne aggódj, a Jézuska nem haragtartó. A fenyőfák az erdőből érkeznek, azért ilyen üresek. De karácsonyeste majd eljönnek az angyalkák, és telerakják az ágakat minden féle jóval, karácsonyi díszszel, fénylőn csillogóval.

Palkó elkerekült szemmel hallgatta nővérkéjét, és ettől kezdve egyre azon törte a fejét, hogyan leshetné meg az angyalkákat, amint éppen díszítik a fát. Nagyon kíváncsi volt rájuk, hiszen még sohasem látott igazi angyalkát.

Végre-valahára jött a várva-várt este. Édesanyáék kimentek a konyhába kalácsot sütni, őket meg átküldték a másik szobába játszani. Így történt ez eddig is minden évben. Most azonban Palkónak sehogysem tetszett a játék. Türelmetlenül izgett-mozgott a széken, és folyton az ajtó felé pislogott.

- Nem gondolod, hogy éppen most vannak itt az angyalkák? - kérdezte izgatottan.

- Egészen biztosan. - bólintott Marika. - Nemsokára el is készülnek. Addig gyere, építsünk egy várat!

- Azt hiszem, hogy jobb lenne, ha Te olvasnál valamit, én meg addig képeskönyvet nézegetnék, - ajánlotta ravasz arcocskával Palkó.

- Nem bánom - egyezett bele örömmel Marika, mert nagyon szerette a könyveket. Bele is merült az olvasásba egykettőre, úgy hogy se látott, se hallott.

Palkó csak erre várt. Lábujjhegyen

Mária néni meséi

Palkó legszebb karácsonya

odalopakodott az ajtóhoz, és dobogó szívvel hallgatta a másik szobából átszűrődő titokzatos zajokat. Tágra nyílt szemmel átkukucskált a kulcslyukon, és

Csendül a csengő

*Csendül a csengő
Messzire csengőn,
Gling, glang, gling,
Itt a karácsony,
Csillag az ágon,
Gling, glang, ling,
Csöndes eset havat hullat,
Karácsonyfán gyertya gyullad,
Gling, glang, gling.*

*Rebben a fénye
Szív melegére,
Gling, glang, gling,
Mennyi ajándék!
Új ruha, játék!
Gling, glang, gling,
Békességes áldott alkony,
Öröm ragyog minden arcon,
Gling, glang, gling.*

Jöjj el szép karácsony

*Jöjj el, jöjj el szép karácsony,
Gyermekszívek álma!
Jöjj el, jöjj el szép karácsony,
Egész világ vár ma!
Melengesd a szívek mélyét,
Hozz örömet, boldog békét
Csillogó karácsony!*

*Jöjj el, jöjj el szép karácsony!
S csillagragyogásod
Hintse tele gazdag fényvel
Az egész világot!
Melengesd a szívek mélyét,
Hozz, örömet, boldog békét
Csillogó karácsony!*

egyszerre csak csalódottan felkiáltott: - Nahát, nincsenek itt semmiféle angyalkák! Édesapa, mag Édesanya csinálják az egészet! Még az ajándékot is Ők rakják a fa alá!

Marika haragosan lecsapta a könyvet. - Mit csináltál, te haszontalan! Miért leskelődtél?

- Mert úgy szerettem volna angyalt látni! - pityeregte szégyenkezve a rajta kapott kis kíváncsi. - De sem angyalkát, sem a Jézuskát nem láttam.

- Pedig ott vannak ők hidd el! Az angyalkák örködnek édesanya és édesapa fölött, és fölöttünk is. A kicsi Jézus pedig a karácsonyfa alatt szendereg a betlehemi jászolban. Hiszen tudod, hogy karácsonykor az Ő születésnapját ünnepeljük. Látod? éppen úgy lobognak a gyertyalángocskák az ünnepi fán, mint a te születésnapj tortádon, amikor téged köszöntünk.

- Hát ezt már értem, csak azt nem, hogy akkor kitől kapjuk az ajándékot?

- Természetesen édesanyától és édesapától, és mindenkitől, aki szeret minket. De a szeretetet a Jézuskától kapjuk. És minden jót, ami a világon létezik.

- Akkor mégiscsak Tőle kapjuk a karácsonyfát is?

- Igen. Hiszen Ő neveli az erdőket is, langyos esővel, fényes napsugárral. A mi karácsonyfáinkat is. És mi feldíszítjük neki minden esztendőben csillogó díszekkel, meggyújtjuk a gyertyákat, hogy a kicsi tűzvirágok beragyogják a legszebb ünnepet, mikor Isten fia, a kicsi Jézus lejött hozzánk a menyből a földi világba.

Palkó még sok mindent kérdezett volna, de ebben a pillanatban megszólalt a csengő, kitárult az ajtó, és teljes pompájában rájuk szórta szikrázó fényét a gyönyörű fenyőfa.

- Jaj de szép! - ujjongott Palkó, és boldogan bontogatta a rengeteg csomagot, amikben annyi volt a meglepetés, hogy szinte túlcsordult szívéből a határtalan öröm. Miután édesanyának és édesapának köszönetet mondott, odatérdelt a kicsi jászol elé is. - Köszönöm, Jézuska! - suttogta hálásan - Látod, mennyi ajándékot kaptam? Köszönöm, hogy ilyen sokan szeretnek engem! Én is nagyon szeretlek Téged!

Vacsorára megérkeztek nagyanyóék is, és Palkó úgy érezte, hogy ilyen szép még sose volt a karácsony!

Fogadalmi oldal

KARÁCSONY

Istentől eredő volt a szándék: a szeretet irgalmával bepermetezni az egész világot. Az ezüsthévíz gyertyák alatt hadd botogassa szárnyát a jóság, s a hiú szívekben legyen emberiség és megértés. Legyen a családi hajlékból számkivetett a gond a gyermek kenyérére legyen rákenve a kegyelem. Íz, szín, illat legyen az emberé! Legyen az emberé nyárban a verejték édessége, télen a múltak zsoltáros meséje és az égő csipkebokrok hóban, fagyban, didergő viharban minden emberi hajlékot melegítsenek bé.

Idestova kétezer éve, hogy a bányák kegyetlen mélységeibe levilágított a betlehemi jászol biztató fénye. Kétezer éve, hogy a Három Királyok megalázkodott bizonyágtétellel lépegettek keresztül a szállásokon. Ahogy léptek, a rabszolgák száján úgy halkult el a jaj, a sirás, a korbácsok simogatássá csavarodtak, az ütésre lendült kar imára merevült, és hamuba írták bé bűneiket az istencsászárok. Kétezer év. Nyolcvan emberöltő. Nyolcvan emberöltő fűrésztette meg a szerzett és öröklött bűneit a betlehemi jászol pazarul szétömlő fényességében. Nyolcvan emberöltő idestova kétezer tett erős és magára ismerő fogadalmat, bünt bánt, jóságot ígért. Ünnepet ült a karácsony szent ígéréteiben.

Kiváltképpen mink tudunk karácsonyi ünnepet ülni, magyarok. Földöntúli szimbólummá nőtt szívünkben a fenyő, gyertyáink aranybiborba hajló lánggal égnek, és adunk, ó, mi adunk a szűkölködőknek. Teát főzünk, tépést csinálunk, diót lyukasztunk.

De a teagözön, olcsó bazárcsillogáson, perces csillag-pazarlásra túl nem terjed szét e szomorú földön a jóság, a zsoltárok megfakulnak, önmagukba hullnak, nem melengetheti meg szenvedő egyetemessége. Mert szenvedő, sivár a nagy magyar vidék. Puszták, kietlen dombok és nincs irgalom, amitől megolvadjanak a homályos ablakokból a kegyetlen jégcsapok. Pedig jók vagyunk, arcunkon ott terpeszkedik a jóság és adunk. Ez az, hogy adunk. Némelyőnk már az apai örökségét is eltékozolta, mások, jaj, már az életük nagy darabjait szórják szét nagy áldozással, többet ennél, már igazán nem adhatunk. Tudunk szeretni úgy, mint egyetlen más népe se a világnak, tudunk szeretni nagy, erős szeretettel. Külön-külön.

De ha egyszer. Csak egyetlenegyszer tudnánk megszeretni vérünk, fajtánk, testvérünk egyetemességét egyetemesen, a kietlen dombokon, jégcsapos ablakokon szétterítendő szent szárnyát a Karácsony és megáldott jóság melege bemelegítene minden kunyhót, minden palotát, minden emberi hajlékot, mint valamely égő csipkebokor.

SZABÓ PÁL

(Kelet Népe 1935. dec.)

Jézust kiáltunk

Jézust kiáltunk, ki így, ki úgy.
Van, aki hévvel, tiszta hittel.
S van, akit Jézus jászolától
Heródes gyilkos gögje vitt el.
Zizegő szalmán csöppnyi élet,
S egy világ kelt fel ellenére!
Van aki, s ő jaj, egyre több van,
Csak átkokat szór szent nevére.

Ádvent időben, réges-régen
Jézus vártuk örök örömmel,
A szállást kérő Szent Családot
Fogadtuk gyertyás fényözönnel.
Harmatozatosok...szárnyalt az ének
Égi magasba hajnalonta,
Szíveinket a szelid béke
Szeretetszállal összefonta.
Hová tűntek a téli esték,
Mikor csillagot gyújtott az égbolt,
S Áve Máriát énekeltünk.
Istenem, ez már milyen rég volt!
Lelkünk rejtekén átsüt az emlék,
Áldott áhítat csöndje rezdül.
De oltozott hitünk lángját
Évtizedeken keresztül.

És most, talán kihűlt parazsunk
Fellobbanhat a szent ígének?
Szárnyalhat végre megújult hittel
Égi magasba bízó ének?
Eskük lógnak a levegőben!
Kire? Mire? A szürke lóra?
Ki Istent tagad, hogyan nevelhet
Ifjúságot a szépre, jóra?
Kicsinyke Jézus, áldott gyermek,
Gyűjts a szívekbe égi lángot!
Óleld szívedre megbocsátón
A meghidegült, zord világot!
Sötét lelkekbe ragyogtass napfényt,
Tereld jó útra a tévelygőket!
Kicsinyke Jézus, áldott gyermek,
Fogadd irgalmas szívedbe őket!

S kik bizva-bizón feléd hajolnak,
Tedd, hogy reményük meg ne fogyjon!
Csillagod fénye hitünk egére
Békét sugárzón felragyogjon!
Adj iskolákat, templomos rendet,
Hozzad felnövő nemzedéket!
Ne verjen senki ég és föld közé
Rideg közönnyel hatalmi éket!

Kicsinyke Jézus, áldott gyermek,
Jászolod előtt könnyezve kérünk,
Elhoztuk eléd félelmeinket,
Elhoztuk eléd minden reményünk.
Meváltásunkért jöttél el hozzánk,
Világosságunk, urunk, Te vagy!
Törjön át fényed ködös homályon,
Bolyongásunkban ó el ne hagyj!

IVÁNYI MÁRIA

AKCIÓ!
AZ ENDRŐDI
HÁZTARTÁSI BOLTBAN
ENDRŐDI ÚT 1.

AJÁNLATAINK:

Téli tárolású almáink:

gloster	55,- Ft/kg
idaret	55,- Ft/kg
jonatán	40,- Ft/kg
Étolaj kimért	160,-Ft/kg
Étolaj 1 l.	177,-Ft/kg
Burgonya	15,-Ft/kg
2 db. Gázkonvektor fél áron!	

Kínálatunk bővült cipőárusítással is!

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
 ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (66) 311-422

FIZIKOTERÁPIA AZ ENDRŐDI ORVOSI RENDELŐBEN

Kezelések:	Ultrahang
	Rövidhullám
	Stabil galvánáram
	Iontoforézisek
	Dia-dinamikus áram
	Szelektív ingeráram
	gyógymasszázs

Ajánlott: mozgásszervi betegségek, gerincfájdalmak, fej-, nyak-, vállfájdalmak, derékfájás, végtagfájdalmak, izületi fájdalmak, kopások esetén.

A kezelés bárki számára igénybe vehető, előzetes megbeszélés szerint.

Az orvosi rendelő Fő utca 3. Telefon: 386-520.

VARJU ELEK

Építész-üzemmérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendrőd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés

Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés

AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

vigyél magaddal

Legkorszerűbb füstölési technológiával

Szurovecz Máté

Eötvös u. 2. sz. alatt

kolbász és hús füstölését

december 15-től megkezd.

Tel.: 386-539

"ÉPFE"

ÉPÍTŐIPARI-SZAKIPARI ÉS FESTŐ-VÁLLALKOZÓ

BARTA LÁSZLÓ

5502.GYOMAENDRŐD, JUHÁSZ GY.U.34/1.

TELEFON/FAX: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

RÁDIÓTELEFON ÉS ÜZENETRÖGZÍTŐ:

06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

SZOBAFESTÉS, MÁZOLÁS, TAPÉTÁZÁS

MELEGBURKOLÁSI MUNKÁKAT TAKARÍTÁSSAL

TELJES SZAKIPARI MUNKÁK TERVEZTETÉSÉT,

SZERVEZÉSÉT, LEBONYOLÍTÁSÁT ANYAGBESZERZÉSSEL.

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútorlap, igény szerint méretre vágjuk, él fóliázzuk.
- Osztalozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)
bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútor közvetlenül a gyártóll
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi bútor kft. és
még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ülő garnitúrák 60.000-tól
- francia ágyak 34.000-től
- szalon garnitúrák 59.000-tól
- kis bútorok 1.000-től
- műanyag asztalok 2.150-től

ÚJ! Fém székek, asztalok, nagy választékban!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

MarZol

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1.

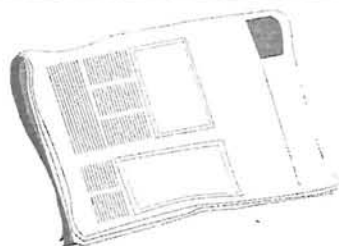
5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 05-66/386-578

Tel.: 06-66/386-578

06-30/436-781

ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!

Az önkormányzat munkájáról

November 26-án tartott gyér látogatottságú közmeghallgatás után két nappal következett a Képviselő-testület ülése.

Engedjék meg, hogy egy kis statisztikával kezdjem beszámolómat:

Jelen volt 4 újságíró, a Polgármesteri Hivatal 10 munkatársa, 6 intézmény vezetője, a Vízmű Rt vezérigazgatója és munkatársai, valamint 5 azaz öt személy a 16 ezer lakos közül.

Mint az várhatóan tűnt, az első téma volt a legizgalmasabb "Az ivóvíz- és csatornadíj hatósági és fogyasztási árának megállapítása." Ez a dolog ugyanis városunk minden családjának a pénztárcáját érinti. Az a lehetetlen helyzet ezen a téren, hogy a Képviselő-testület nyakába varrták, hogy ezért az ihatatlan vízéért mi döntünk el az áremelést, mely az Rt. részéről 25%-ban volt megjelölve. Nem tudom, jól döntöttünk-e, de a Képviselő-testület a hatósági árat elfogadta ugyan, a fogyasztói árat azonban nem. Fenntartottuk annak lehetőségét, hogy esetleg a későbbiek során megegyezünk az Rt.-vel egy szerényebb emelés mértékéről. Esetleg a felhalmozódott nyereségből az Rt. beszáll a címzett támogatás önerős részéhez.

Ez után került sor a gépkocsi adó és a helyi adók jövő évi mértékének megállapítására. Az ez évi inflációt figyelembe véve az adóterheknek minimum 25%-al kellene emelkedniük, ahhoz, hogy reálértékük megmaradjon, az 1996. évi szinten. Ezzel szemben a Képviselő-testület 20%-os emelést fogadott el. Ez azt jelenti, hogy személy- és tehergépjárművek estében az adóalap minden megkezdett 100 kg után 480 Ft/év. Motorkerékpár, lakókocsi, lakóautó és sátoros utánfutó esetén 2.400 Ft/év adó fizetendő. Ezek alapján az önkormányzat az idei bevételhez viszonyítva kétmillióhatszáznegyvenezer forinttal több bevételhez jut. A helyi adók tekintetében is 20%-os az emelkedés. Ennek megfelelően a kommunális adó tekintetében az adó mértéke:

- belterületen	3.600 Ft/év
- Öregsziölő, Nagylapos, Bánomkert	3.000 Ft/év
- tanya	1.400 Ft/év

Ebben az esetben hárommilliónegyszáznyolcvanötezerkétszáz forinttal több lesz a várható bevétel. A telekadó kivetésénél a sokat vitatott m²-kénti adótétel a belterületnek minősülő telkek után jelentősen csökkennek, melyek mértékét az adócsoporthoz kell kidolgozni. Remélem az érintettek megelégedésére. Iparüzési adó tekintetében:

- Termelő típusú vállalkozás	5 ezrelék
- Kereskedelmi és szolgáltató vállalkozás után	7 ezrelék
- Szeszecital, szerencsejáték szolgáltatás után	1,2 %
- A napi átlány összege 200 Ft-ról 300 Ft-ra,	
	500 Ft-ról 800 Ft-ra emelkedik.

A vásárok száma a Képviselő-testület döntése alapján 11-re emelkedik. Január hónap kivételével minden hónapban lesz vásár.

Mérlegelési díjakról is döntés született:

0 - 50 kg-ig	40 Ft/db
51 - 300 kg-ig	55 Ft/db
301 - 500 kg-ig	150 Ft/db

500 kg fölött	200 Ft/db
Egyéb mérlegelés	50 Ft/db.

Döntöttünk arról is, hogy a folyékony hulladék szállítására pályázatot kell kiírni. A pályázatokat "Települési folyékony hulladék" jelleggel zárt borítékban 1997. január 15-ig kell a város jegyzőjéhez benyújtani.

A nem lakás célú helyiségek, valamint a nem közterületnek minősülő területek bérleti díját is 20%-al emelte fel a testület.

A Kincstár bevezetése miatt - melynek lényege az intézmények pénzmozgásának, forgásának figyelemmel kísérése - megváltozott a segélyek és támogatások kifizetésének rendje, melyről az érintettek tájékoztatást kapnak.

A Polgármester lemondása miatt 1996 december 9-től az új polgármester megválasztásáig személyemben főállású alpolgármesterként látom el a feladatokat. Erre az időre munkahelyem vezetőjétől fizetés nélküli szabadságot kértem és kaptam.

A költségvetés előkészületeiről kaptunk tájékoztatást, mely szerint várhatóan 70-80 millió forintnyi összeggel kevesebb jut a város kasszájába. A pontos adatokról a későbbiekben lehet érdemben tájékoztatást adni, amikor már ismeretesebb az infláció mértéke, az energia és vízszolgáltatás növekedése, az egészséges ivóvíz biztosításának önrésze, valamint az egészségügyi átalakítás költsége.

Testületünk a Tüzeléstechnikai Vállalat részére ügyfélszolgálati irodát létesít a szolgáltatást igénybevevők rendelkezésére.

Döntés született a Motormúzeum támogatásáról. Az idegenforgalmi szempontból nagyon jelentős létesítmény megérdemli a támogatást.

Aki a várost járja, láthatja, hogy a volt endrői község háza vakolatát eltávolították. Tavasszal kezdődik a tető és homlokzat rekonstrukciója, hogy ezzel is szépüljön városunknak ez a része.

Arról is született döntés, hogy a Liget-fürdőt nem pályáztatjuk meg, - a Magyar Fürdőszövetség javaslata alapján - hanem a fürdő üzemeltetésére az éves bruttó bevétel 30%-át (kb. 3,5 millió Ft) az önkormányzat biztosítja. Ehhez a témához kapcsolódik, hogy a Templom-zugai szabad strand bérleje (igaz, hosszas vita után) a fejlesztések kompenzációjaként 10 évre megkapja az üzemeltetés jogát bérleti díj fizetése nélkül.

Döntéseinket nem kommentálva, ennyiben kívántam ismerttetést adni a novemberi testületi ülésünkről.

Beszámolómat befejezve kívánok a lap minden olvasójának és családtagjainak nagyon boldog és békés Karácsonyi ünnepeket, és boldogabb, nyugodtabb, bajjuktól mentes Új Évet.

Czibulka György

VÁROSUNK Gyomaendrőd

Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1